

Рияд ас-Саалихин

(Терилип алынган ишенимдүү хадистердин
жыйындысы)

Рияд ас-Саалихин (Терилип алынган ишенимдүү хадистердин жыйындысы).

Жазган: Мухйиддин Абу Закария бин Шараф ан-Навави.

Которгон: Алайчы Сеитбеков.

Редактору: Шермухаммад Акматжан уулу.

Дизайн: „„„„„„„„„„„

Бул китепте пайгамбарыбыздын (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) ар түрдүү темадагы ишенимдүү хадистери топтолгон. Китеп белгилүү аалым Имам Нававинин “Рияд ас-Саалихин” деген атактуу китебинин кыскартылган нускасы.

Китеп жалпы окурман чөйрөсүнө арналат.

Бул китеп Кыргызстан мусулмандарынын дин башкармасы тарабынан тастыкталат.
№..... ..

Алгы сөз

Ааламдардын Эгеси Алла Таалага алкыш-мактоолор болсун. Пайгамбарлардын эң кадыр-бактуусу пайгамбарыбыз Мухаммадга Алланын тынчтыгы жана мактоосу айтылсын.

Алла Таала ыйык китеби Куранда пайгамбарыбыздын: “О, Раббим, менин илимимди арттыра көр!” деген дубасын айткан (Тоха, 114-аят).

Алла Таала пайгамбарын да, анын үмөттөрүн да дүйнө жана акырет иштеринде илимден башка нерсени көбөйтүүнү суроого буйруган эмес. Илимдин эң эле абзели – Куран жана сүннөт.

Такыба адамдардын бакчасы деген маанини туюндурган “Рияд ас-Саалихин” китеби хижра жыл санагы боюнча 676-жылы дүйнөдөн өткөн белгилүү аалым Мухйиддин Абу Закария бин Шараф ан-Нававинин калемине таандык. Бул китеп Алланын каалоосу менен жазылып бүткөн күндөн баштап бүгүнгө чейин мусулмандардын арасында кеңири жайылып, мечиттерде, үйлөрдө, окуу жайларда тынбай окулган китептердин бири.

Бул китебинде Имам Навави (ага Алла ырайым кылсын) пайгамбарыбыздын 2000ге чукул ар түрдүү темадагы хадистерин топтогон. Сахабалардын сөздөрүнө жана иш-аракеттерине анча-мынча гана токтолгон.

Китептин көлөмдүүлүгүнө жана анда кээ бир хадистердин темасына карата бир канча жолу кайталанып келгенине карап бул китепти кыскартып, окурманга жеңил болгон нускасын түзүүнү эп көрдүм. Ошондо бул китепти мечитте намаздан кийин окуй койгонго, же басып-туруп жүргөн башка учурларда деле колго ала коюуга ылайыктуу болорун ойлодум.

Китепти кыскартууда төмөнкүлөргө көңүл бурдум:

1. Бардык темаларды камтыган хадистерден бирөөсүн гана калтырып, кайталанып келгендерин жазбадым;
2. Кээ бир маанилеш же мааниси жакын темаларды алып салып, ичиндеги хадистерди бир теманын астына киргиздим;
3. Темалардын башталышында берилген аяттардын да кайталанып атылгандарын жазбадым;
4. Китептин түп нускасында түшүнүксүз сөздөргө жазылган чечмелөөлөрдү кыкарып, кээ бирин такыр эле алып салдым. Анткени, мындай чечмелөөлөргө азыркы учурдагы калың журт толук түшүнө албайт;
5. Хадисти айтып өткөргөн сахабалардын, андан кийинкидердин да аты-жөнүн кыскартып, пайгамбарыбыздан хадисти угуп айткан сахабанын гана атын калтырдым.

Алла Тааладан бул китепти элге-журка пайдалуу кылуусун жана менин мээнетим калыс Алланын ыраазылыгы үчүн болуусун тилеймин. Ааламдардын Раббисине алкыш-мактоолор болсун.

Урматым менен: доктор Самир бин Сулайман ал-Имран.

Ниет жана ыклас тууралуу

وَعَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى، فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَهَجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ، وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ لِدُنْيَا يُصِيبُهَا، أَوْ امْرَأَةٍ يَنْكِحُهَا فَهَجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ» متفق عليه.

1-хадис: Момундардын башчысы Умар бин Хаттаб (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын укканмын: “Чынында, иш-аракеттер ниетке жараша болот. Аныгы, ар бир адам ниетиндегисине жетет. Кимдин көчүүсү Алла жана Анын элчиси үчүн болсо, анда Алла жана Анын элчиси үчүн көчкөн болот. Ал эми кимдин көчүүсү жетчү дүнүйө үчүн, же үйлөнчү аял үчүн болсо, ошол ниетиндегисине көчкөн болуп эсептелет” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزَاةٍ فَقَالَ: «إِنَّ بِالْمَدِينَةِ لِرِجَالًا مَا سِرْتُمْ مَسِيرًا، وَلَا قَطَعْتُمْ وَادِيًا إِلَّا كَانُوا مَعَكُمْ حَبْسَهُمُ الْمَرْضُ» وَفِي رَوَايَةٍ: «إِلَّا شَرَكُوكُمْ فِي الْأَجْرِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

2-хадис: Жаабир бин Абдулла (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) менен бирге казаттан келе жатканыбызда ал мындай деди: “Мадинада бир топ адамдар бар. Силер кандай жолду басып, кандай өрөөндү кесип өтпөгүлө, алар (сооп-сыйда) силер менен бирге. Алар бул жакка ооруу себептүү келе алыпкан эмес” *(Имам Муслим).*

وَعَنْ أَبِي بَكْرَةَ نُفَيْعِ بْنِ الْحَارِثِ الثَّقَفِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا تَقَى الْمُسْلِمَانِ بَسِيْفَيْهِمَا فَأَلْقَا تِلْكَ الْمَقْتُولُ فِي النَّارِ» قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَذَا الْقَاتِلُ فَمَا بَالُ الْمَقْتُولِ؟ قَالَ: «إِنَّهُ كَانَ خَرِيصًا عَلَى قَتْلِ صَاحِبِهِ» متفق عليه.

3-хадис: Абу Бакра Нуфай бин Хаарис Сакафи (ага Алла ыраазы болсун) айтат: пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Эгер эки мусулман бири-бирине кылыч сууруп бет келишсе, өлтүргөнү да, өлгөнү да тозоку болот” – деди. Мен: О, Алланын элчиси, өлтүргөнү го белгилүү, а өлгөнү эмне үчүн тозоку болот? – деп сурадым. Ал: “Анткени, ал да каршылашын өлтүрүүгө кызыкдар болчу” – деп жооп берди *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «صَلَاةُ الرَّجُلِ فِي جَمَاعَةٍ تَزِيدُ عَلَى صَلَاتِهِ فِي سُوقِهِ وَبَيْتِهِ بضعاً وعشرين درجةً، وذلك أَنْ أَحَدَهُمْ إِذَا تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الوُضُوءَ، ثُمَّ أَتَى الْمَسْجِدَ لَا يُرِيدُ إِلَّا الصَّلَاةَ، لَا يَنْهَرُهُ إِلَّا الصَّلَاةَ، لَمْ يَخْطُ خُطْوَةً إِلَّا رَفَعَ لَهُ بِهَا دَرَجَةً، وَخَطَّ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةً حَتَّى يَدْخَلَ الْمَسْجِدَ، فَإِذَا دَخَلَ الْمَسْجِدَ كَانَ فِي الصَّلَاةِ مَا كَانَتِ الصَّلَاةُ هِيَ الَّتِي تَحْسِبُهُ، وَالْمَلَائِكَةُ يُصَلُّونَ عَلَى أَحَدِكُمْ مَا دَامَ فِي مَجْلِسِهِ الَّذِي صَلَّى فِيهِ، يَقُولُونَ: اللَّهُمَّ ارْحَمْهُ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ، اللَّهُمَّ ثَبِّتْ عَلَيْهِ، مَا لَمْ يُؤْذِ فِيهِ، مَا لَمْ يُخْذِلْ فِيهِ» متفق عليه.

4-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кишинин жамаат менен окуган намазы анын үйдө, же базарда жалгыз окуган намазына караганда жыйырмадан ашык даража жогору турат. Анткени, ал үйдөн жеткиликтүү даарат алып, намазды гана максат кылып, намаз окуу үчүн чыкса, мечитке киргенге чейин ар баскан кадамына жараша даражасы көтөрүлүп, күнөөсү өчүрүлөт. Мечитке кирер замат анда намаз окуп отургандай сооп алат. Кимиңер болсо да, намаз окугандан кийин ордунан жылбай, эч кимге зыян

тийгизбей, даараты менен отурса периштелер ага: “О, Алла, буга ырайым кыл. О, Алла, муну кечир. О, Алла, мунун тообосун кабыл кыл”, – деп салават айтат” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فِيمَا يَرَوِي عَنْ رَبِّهِ، تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَالَ: «إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ ثُمَّ بَيَّنَّ ذَلِكَ: فَمَنْ هَمَّ بِحَسَنَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبَهَا اللَّهُ عِنْدَهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عِنْدَهُ حَسَنَةً كَامِلَةً وَإِنْ هَمَّ بِهَا فَعَمِلَهَا كَتَبَهَا اللَّهُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ إِلَى سَبْعِمِائَةٍ ضِعْفٍ إِلَى أَضْعَافٍ كَثِيرَةٍ، وَإِنْ هَمَّ بِسَيِّئَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبَهَا اللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنَةً كَامِلَةً، وَإِنْ هَمَّ بِهَا فَعَمِلَهَا كَتَبَهَا اللَّهُ سَيِّئَةً وَاحِدَةً» متفق عليه.

5-хадис: Ибн Аббас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) Алла Тааланын айтканын минтип баяндайт: “Алла Таала жакшы иштерди да, күнөө иштерди да жазып, кийин аны мындайча түшүндүрөт: ким жакшы ишти ниет кылып, бирок аны аткарбаса, Алла Таала аны толук жакшы иш кылды деп жазат. Эгер жакшы ишти ниеттенип, анан аны жүзөгө ашырса, Алла ага ондон тарта жети жүзгө чейин, атүгүл, андан да көп жакшы иш кылды деп жазат. Эгер пенде күнөө ишти ниет кылып, аны аткарбаса, Алла ага толук бир жакшы иш кылды деп жазат. А эгер жаман ниет кылып, анысын жүзөгө ашырса, Алла ага бир жамандыкты жазат” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

Тообо тууралуу

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «وَاللَّهِ إِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ ، وَأَتُوبُ إِلَيْهِ، فِي الْيَوْمِ، أَكْثَرَ مِنْ سَبْعِينَ مَرَّةً» رواه البخاري.

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын укканмын: “Алланын аты менен ант берип айтам, мен күнүнө жетимиштен көп жолу Аллага тообо кылып, кечирим тилеймин” (*Имам Бухари*).

وَعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ الْأَنْصَارِيِّ خَادِمِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَهُ أَفْرَحُ بِتُوبَةِ عَبْدِهِ مِنْ أَحَدِكُمْ سَقَطَ عَلَى بَعِيرِهِ وَقَدْ أَضَلَّهُ فِي أَرْضٍ فَلَاةٍ" متفق عليه.

2-хадис: Алланын элчисинин кызматчысы Анас бин Малик (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Пендеси тообо кылганда Алланын кубанганы – силердин бирөөңөр эрме чөлдө жоготуп алган төөсүн таап алгандагы кубанычынан алда канча кубанычтуурак болот” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ سَعْدِ بْنِ مَالِكِ بْنِ سِنَانٍ الْحُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «كَانَ فِيمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ رَجُلٌ قَتَلَ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ نَفْسًا، فَسَأَلَ عَنْ أَعْلَمِ أَهْلِ الْأَرْضِ فُذِّلَ عَلَى رَأْسِهِ ، فَأَتَاهُ فَقَالَ: إِنَّهُ قَتَلَ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ نَفْسًا، فَهَلْ لَهُ مِنْ تَوْبَةٍ؟ فَقَالَ: لَا فَقَتَلَهُ فَكَمَلَتْ بِهِ مِائَةٌ ثُمَّ سَأَلَ عَنْ أَعْلَمِ أَهْلِ الْأَرْضِ، فُذِّلَ عَلَى رَجُلٍ عَالِمٍ فَقَالَ: إِنَّهُ قَتَلَ مِائَةَ نَفْسٍ فَهَلْ لَهُ مِنْ تَوْبَةٍ؟ فَقَالَ: نَعَمْ وَمَنْ يُحُولُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ التَّوْبَةِ؟ انْطَلِقْ إِلَى أَرْضِ كَذَا وَكَذَا، فَإِنَّ بِهَا أَنَا سًا يَغْبُذُونَ اللَّهَ تَعَالَى فَاعْبُدِ اللَّهَ مَعَهُمْ، وَلَا تَرْجِعْ إِلَى أَرْضِكَ فَإِنَّمَا أَرْضُ سُوءٍ، فَاَنْطَلِقْ حَتَّى إِذَا نَصَفَ الطَّرِيقَ أَتَاهُ الْمَوْتُ فَاخْتَصَمَتْ فِيهِ مَلَائِكَةُ الرَّحْمَةِ وَمَلَائِكَةُ الْعَذَابِ. فَقَالَتْ مَلَائِكَةُ الرَّحْمَةِ: جَاءَ تَائِبًا مُقْبِلًا بِقَلْبِهِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى، وَقَالَتْ مَلَائِكَةُ الْعَذَابِ: إِنَّهُ لَمْ يَعْمَلْ خَيْرًا قَطُّ، فَأَتَاهُمْ مَلَكٌ فِي صُورَةِ آدَمِي فَجَعَلُوهُ بَيْنَهُمْ أَيْ حَكَمًا، فَقَالَ قَيَسُوا مَا بَيْنَ الْأَرْضَيْنِ فَإِلَى أَيَّتَهُمَا كَانَ أَذْنُ فَهُوَ لَهُ، فَقَاسُوا فَوَجَدُوهُ أَذْنُ إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي أَرَادَ فَقَبَضَتْهُ مَلَائِكَةُ الرَّحْمَةِ» متفق عليه.

3-хадис: Абу Саид Худри (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Мурдагы элдерден бир киши токсон тогуз адамды өлтүрүп коюп, анан жер бетиндеги эң аалым кишини сураштырат. Аны кечилге жөнөтүшөт. Кечилге барып, токсон тогуз адамды өлтүргөнүн, эми тообосу кабыл болор-болбосун сурайт. Кечил: Жок, – деп, анын тообосу кабыл болбостугун айтат. Жүзүнчү кылып аны да өлтүрөт. Анан дагы жер бетиндеги эң аалым адамды сураштырат. Аны аалым адамга жиберешет. Ага барып, жүз адамды өлтүргөнүн, эми тообосу кабыл болор-болбосун сурайт. Аалым: Ооба, – деп, аны менен тообонун ортосун эч ким тосо албастыгын айтат. Анан: Баланча жерге баргын, анда Аллага ибадат кылган кишилер бар, ошолор менен ибадат кыл. Өзүңдүн жериңе кайра барба, ал жер жаман, – дейт. Киши жолго чыгып жолдун жарымын басып өткөндө ажалы жетип каза табат. Анын рухун ырайым периштелери менен азап периштелери талашат. Ырайым периштелери: Бул Аллага тообо кылып, жүрөгү менен Ага жүздөнүп келе жаткан..., – дейт. Азап периштелери: Бул өмүрүндө жакшы иш кылган эмес..., – дешет. Аларга адам кейпиндеги периште келип, аны талашты чечүүгө өкүмдар кылышат. Эки жердин аралыгын ченегиле, – дейт ал, – эки жердин кайсысына жакын болсо, ошол жерден деп эсептегиле. Ченешсе, кетип бара жаткан жерине жакыныраак болуп чыгат да, аны ырайым периштелери алып кетет” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ الْحُصَيْنِ الْخِزَاعِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ امْرَأَةً مِنْ جُهَيْنَةَ أَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهِيَ حُبْلَى مِنَ الزَّيْنَاءِ، فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَصَبْتُ حَدًّا فَأَقَمَهُ عَلَيَّ، فَدَعَا نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَيْئَهَا فَقَالَ: أَحْسِنِ إِلَيْهَا، فَإِذَا وَضَعْتَ فَأَتْنِي فَفَعَلَ فَأَمَرَ بِهَا نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَشَدَّتْ عَلَيْهَا ثِيَابَهَا، ثُمَّ أَمَرَ بِهَا فَرَجِمَتْ، ثُمَّ صَلَّى عَلَيْهَا. فَقَالَ لَهُ عُمَرُ: تُصَلِّي عَلَيْهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَقَدْ زَنَتْ، قَالَ: لَقَدْ تَابَتْ تَوْبَةً لَوْ قُسِمَتْ بَيْنَ سَبْعِينَ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ لَوْسَعَتْهُمْ وَهَلْ وَجَدْتَ أَفْضَلَ مِنْ أَنْ جَادَتْ بِنَفْسِهَا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ. رواه مسلم.

4-хадис: Имран бин Хусайн (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Жухайна уруусунан бир аял Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) келди. Ал зына кылып, боюнда бар экен. О, Алланын элчиси, мен жазага татыктуумун, мени жазала – деди ал. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) анын жакын тууганын чакырып: “Бул аялга жакшы мамиле кылып, кара. Төрөгөндөн кийин кайра алып кел” – деди. Тиги ошондой кылды. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) аялды кийимдери менен бекем кумтулап байлоого буйруп, анан таш бараңга өкүм кылды. Кийин ага жаназа намазын окуду. Умар ага: Буга жаназа түшүрөсүңбү? О, Алланын элчиси, бул зына кылган эле го – деди. Ал: “Бул чындап тообо кылды. Эгер анын тообосун Мадинадагы жетимиш адамга бөлүштүрсө, анын баарына (күнөөсүн жууга) жетиштүү болмок. Алланын ыраазылыгы үчүн жанын курман кылгандан артык ишти таба аласыңбы?” – деди *(Имам Муслим).*

Сабырдуулук тууралуу

وَعَنْ أَبِي يَحْيَى صُهَيْبِ بْنِ سِنَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ لَهُ خَيْرٌ، وَلَيْسَ ذَلِكَ لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ: إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَّاءٌ شَكَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَاءٌ صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ» رواه مسلم.

1-хадис: Абу Йахйя Сухайб бин Синан (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Момун адамдын иши таң калыштуу, анткени анын ар бири иши ага жакшылык алып келет. Мындай момундан башка эч кимде болбойт. Эгер жыргалчылыкка туш болсо, анысына шүгүр кылат. Бул ал үчүн жакшылык болот. Эгер кыйынчылыкка туш болсо, ага сабыр кылат. Бул да ал үчүн жакшылык болот” (Имам Муслим).

وَعَنْ صُهَيْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «كَانَ مَلِكٌ فِيْمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ، وَكَانَ لَهُ سَاحِرٌ، فَلَمَّا كَبِرَ قَالَ لِلْمَلِكِ: إِنِّي قَدْ كَبِرْتُ فَأَبْعَثْ إِلَيَّ غُلَامًا أَعْلَمُهُ السِّحْرَ، فَبَعَثَ إِلَيْهِ غُلَامًا يَعْلَمُهُ، وَكَانَ فِي طَرِيقِهِ إِذَا سَلَكَ رَاهِبٌ، فَقَعَدَ إِلَيْهِ وَسَمِعَ كَلَامَهُ فَأَعْجَبَهُ، وَكَانَ إِذَا أَتَى السَّاحِرَ مَرَّ بِالرَّاهِبِ وَقَعَدَ إِلَيْهِ، فَإِذَا أَتَى السَّاحِرَ صَرَبَهُ، فَشَكَكَ ذَلِكَ إِلَى الرَّاهِبِ فَقَالَ: إِذَا خَشِيتَ السَّاحِرَ فَقُلْ: حَبْسَنِي أَهْلِي، وَإِذَا خَشِيتَ أَهْلَكَ فَقُلْ: حَبْسَنِي السَّاحِرُ. فَبَيْنَمَا هُوَ عَلَى ذَلِكَ إِذْ أَتَى عَلَى دَائَةِ عَظِيمَةٍ قَدْ حَبَسَتْ النَّاسَ فَقَالَ: الْيَوْمَ أَعْلَمُ السَّاحِرَ أَفْضَلَ أَمْ الرَّاهِبَ أَفْضَلَ؟ فَأَخَذَ حَجْرًا فَقَالَ: اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ أَمْرُ الرَّاهِبِ أَحَبَّ إِلَيْكَ مِنْ أَمْرِ السَّاحِرِ فَاقْتُلْ هَذِهِ الدَّائَةَ حَتَّى يَمْضِيَ النَّاسُ، فَرَمَاهَا فَقَتَلَهَا وَمَضَى النَّاسُ، فَأَتَى الرَّاهِبَ فَأَخْبَرَهُ. فَقَالَ لَهُ الرَّاهِبُ: أَيُّ بُنْيَ أَنْتَ الْيَوْمَ أَفْضَلُ مِنِّي، قَدْ بَلَغَ مِنْ أَمْرِكَ مَا أَرَى، وَإِنَّكَ سَتُبْتَلَى، فَإِنْ ابْتُلِيتَ فَلَا تَدُلْ عَلَيَّ، وَكَانَ الْغُلَامُ يَرَى الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ، وَيَدَاوِي النَّاسَ مِنْ سَائِرِ الْأَدْوَاءِ. فَسَمِعَ جَلِيسٌ لِلْمَلِكِ كَانَ قَدْ عَمِيَ، فَأَتَاهُ بِهَدَايَا كَثِيرَةٍ فَقَالَ: مَا هَهَذَا لَكَ أَجْمَعُ إِنْ أَنْتَ شَقِيتَنِي، فَقَالَ إِنِّي لَا أَشْفِي أَحَدًا، إِنَّمَا يَشْفِي اللَّهُ تَعَالَى، فَإِنْ آمَنْتَ بِاللَّهِ تَعَالَى دَعَوْتُ اللَّهَ فَشَفَاكَ، فَأَمَرَ بِاللَّهِ تَعَالَى فَشَفَاهُ اللَّهُ تَعَالَى، فَأَتَى الْمَلِكَ فَجَلَسَ إِلَيْهِ كَمَا كَانَ يَجْلِسُ فَقَالَ لَهُ الْمَلِكُ: مَنْ رَدَّ عَلَيْكَ بَصْرَكَ؟ قَالَ: رَبِّي. قَالَ: وَلَكِ رَبٌّ غَيْرِي؟ قَالَ: رَبِّي وَرَبُّكَ اللَّهُ، فَأَخَذَهُ فَلَمْ يَزَلْ يُعَذِّبُهُ حَتَّى دَلَّ عَلَى الْغُلَامِ فَجِئَ بِالْغُلَامِ، فَقَالَ لَهُ الْمَلِكُ: أَيُّ بُنْيَ قَدْ بَلَغَ مِنْ سِحْرِكَ مَا تَبَرَّئُ الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ وَتَفْعَلُ وَتُفْعَلُ فَقَالَ: إِنِّي لَا أَشْفِي أَحَدًا، إِنَّمَا يَشْفِي اللَّهُ تَعَالَى، فَأَخَذَهُ فَلَمْ يَزَلْ يُعَذِّبُهُ حَتَّى دَلَّ عَلَى الرَّاهِبِ، فَجِئَ بِالرَّاهِبِ فَقَبِلَ لَهُ: ارْجِعْ عَنْ دِينِكَ، فَأَبَى، فَدَعَا بِالْمُنْشَارِ فَوَضَعَ الْمُنْشَارَ فِي مَفْرَقِ رَأْسِهِ، فَشَقَّهُ حَتَّى وَقَعَ شَقَاهُ، ثُمَّ جِئَ بِجَلِيسِ الْمَلِكِ فَقَالَ لَهُ: ارْجِعْ عَنْ دِينِكَ فَأَبَى، فَوَضَعَ الْمُنْشَارَ فِي مَفْرَقِ رَأْسِهِ، فَشَقَّهُ بِهِ حَتَّى وَقَعَ شَقَاهُ، ثُمَّ جِئَ بِالْغُلَامِ فَقَبِلَ لَهُ: ارْجِعْ عَنْ دِينِكَ، فَأَبَى، فَدَفَعَهُ إِلَى نَفَرٍ مِنْ أَصْحَابِهِ فَقَالَ: اذْهَبُوا بِهِ إِلَى جَبَلٍ كَذَا وَكَذَا فَاصْعَدُوا بِهِ الْجَبَلَ، فَإِذَا بَلَغْتُمْ ذِرْوَتَهُ فَإِنْ رَجَعَ عَنْ دِينِهِ وَإِلَّا فَاطْرَحُوهُ فَذَهَبُوا بِهِ فَصَعَدُوا بِهِ الْجَبَلَ فَقَالَ: اللَّهُمَّ اكْفِنِيهِمْ بِمَا شِئْتَ، فَارْجَفَ بِهِمُ الْجَبَلُ فَسَقَطُوا، وَجَاءَ بِمُشِيٍّ إِلَى الْمَلِكِ، فَقَالَ لَهُ الْمَلِكُ: مَا فَعَلَ أَصْحَابُكَ؟ فَقَالَ: كَفَانِيهِمُ اللَّهُ تَعَالَى، فَدَفَعَهُ إِلَى نَفَرٍ مِنْ أَصْحَابِهِ فَقَالَ: اذْهَبُوا بِهِ فَاحْمِلُوهُ فِي قُرْقُورٍ وَتَوَسَّطُوا بِهِ الْبَحْرَ، فَإِنْ رَجَعَ عَنْ دِينِهِ وَإِلَّا فَاقْدُفُوهُ، فَذَهَبُوا بِهِ فَقَالَ: اللَّهُمَّ اكْفِنِيهِمْ بِمَا شِئْتَ، فَانْكَفَأَتْ بِهِمُ السَّفِينَةُ فَعَرِقُوا، وَجَاءَ بِمُشِيٍّ إِلَى الْمَلِكِ. فَقَالَ لَهُ الْمَلِكُ: مَا فَعَلَ أَصْحَابُكَ؟ فَقَالَ: كَفَانِيهِمُ اللَّهُ تَعَالَى. فَقَالَ لِلْمَلِكِ إِنَّكَ لَسْتَ بِقَاتِلِي حَتَّى تَفْعَلَ مَا أَمَرْتُ بِهِ. قَالَ: مَا هُوَ؟ قَالَ: تَجْمَعُ النَّاسَ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ، وَتَصْلُبُنِي عَلَى جَذْعٍ، ثُمَّ تَخُذُ سَهْمًا مِنْ كَنَانِي، ثُمَّ تَضَعُ السَّهْمَ فِي كِبِدِ الْقَوْسِ ثُمَّ قُلْ: بِسْمِ اللَّهِ رَبِّ الْغُلَامِ ثُمَّ ارْمِنِي، فَإِنَّكَ إِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ قَتَلْتَنِي. فَجَمَعَ النَّاسُ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ، وَصَلَبَهُ عَلَى جَذْعٍ، ثُمَّ أَخَذَ سَهْمًا مِنْ كَنَانِيهِ، ثُمَّ وَضَعَ السَّهْمَ فِي كِبِدِ الْقَوْسِ، ثُمَّ قَالَ: بِسْمِ اللَّهِ رَبِّ الْغُلَامِ، ثُمَّ رَمَاهُ فَوَقَعَ السَّهْمُ فِي صُدْغِهِ، فَوَضَعَ يَدَهُ فِي صُدْغِهِ فَمَاتَ. فَقَالَ النَّاسُ: آمَنَّا بِرَبِّ الْغُلَامِ، فَأَتَى الْمَلِكُ فَقِيلَ لَهُ: أَرَأَيْتَ مَا كُنْتَ تَخْذَرُ قَدْ وَالَهُ نَزَلَ بِكَ حَذْرُكَ. قَدْ آمَنَ النَّاسُ. فَأَمَرَ بِالْأَخْدُودِ بِأَفْوَاهِ السِّبْكَ فَحُدَّتْ وَأَضْرَمَ فِيهَا النَّارَ وَقَالَ: مَنْ لَمْ يَرْجِعْ عَنْ دِينِهِ فَأَقْحِمُوهُ فِيهَا أَوْ قِيلَ لَهُ: افْتَحْتُمْ، ففَعَلُوا حَتَّى جَاءَتْ امْرَأَةٌ وَمَعَهَا صَبِيٌّ لَهَا، فَتَقَاعَسَتْ أَنْ تَقَعَ فِيهَا، فَقَالَ لَهَا الْغُلَامُ: يَا أَمَاءُ اصْبِرِي فَإِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

2-хадис: Сухайб (ага Алла ыраазы болсун) кеп кылат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Силерден илгери жашап өткөн элдердин биринде бир падыша бар болчу. Анын сыйкырчысы бар эле. Сыйкырчы картайып, падышага: Мен картайып калдым, мага бир баланы жөнөт, ага сыйкырчылык өнөрүмдү үйрөтөйүн, – дейт. Падыша ага бир баланы жиберет да, сыйкырчы аны үйрөтө баштайт. Сыйкырчыга каттаган жолдо бала бир кечилге жолугат. Аны менен отуруп, анын сөзүн угуп муюп калат. Сыйкырчыга бара жатып кечил менен отуруп калат. Сыйкырчыга барганда ал аны (кечиккени үчүн) урат. Бала кечилге арызданып келет. Кечил: Сыйкырчынан корксон, ага үйүмдө кармалып калдым дегин. Үйдөгүлөрдөн корксон, сыйкырчыда кармалып калдым дегин, – деп, акыл үйрөтөт. Ушинтип жүргөн күндөрдүн биринде бир айбаттуу

жаныбар жолду тосуп алып, адамдар ары-бери өтө албай калат. Бала өзүнө-өзү: “мына бүгүн сыйкырчы абзелби, же кечил абзелби анык билинет” деп, ташты алат да: О, Алла! Эгер кечилдин кылганы сыйкырчынын кылганына караганда Сага жагымдуу болсо, анда бул жаныбарды өлтүр, адамдар ары-бери каттасын, – деп, таш менен жаныбарды урат. Жаныбар өлүп, адамдар жолдон өтө баштайт. Бала кечилге бул окуяны айтат. Кечил: Балам, сен мага караганда (Аллага) жакын болуп калыпсың, – дейт. Анан: Мен сенин ушул ишениминдин бекемдигин көрүп турам, сен эми сыналасың. Ошондо мени эч кимге айтпа – деп кошумчалайт. Бала тубаса көзү көрбөгөндөрдү, ала пес ооруусу менен ооругандарды дарылап, адамдарды бардык оорудан айыктыра баштайт. Муну падышанын жанында жүргөн кеңешчилеринин бири угуп калат. Анын көзү азиз болчу. Ал балага көп белек алып келип: Эгер мени айыктырсаң ушунун баары сеники, – дейт. Бала: Мен эч кимди айыктыра албаймын, Алла гана айыктырат. Сен эгер Аллага ишенсең, мен Аллага дуба кылам, Ал сени айыктырат, – дейт. Ал Аллага ыйман келтирип, Алла ага шыпаа берет. Кеңешчи падышага келип, адаттагыдай анын жанына отурат. Падыша: Көзүңдү ким айыктырды? – деп сурайт. Раббим айыктырды, – дейт тиги. Сенде менден башка Раббин барбы?! – деп ачууланат падыша. Менин да, сенин да Раббин – Алла – дейт тиги. Ошентип падыша аны катуу кыйнай баштайт. Акыры кеңешчи аны бала айыктырганын айтып берет. Падыша баланы алдырып, ага: Балам, сенин сыйкырыңдын күчүн уктум, тубаса сокурду, ала пес менен ооруганды, дагы мындай-тигиндей ооруларды айыктырат экенсиң, – дейт. Бала: Мен эч кимди айыктырбаймын, Алла айыктырат, – дейт. Падыша аны да катуу кыйнап, акыры бала кечилди айтып берет. Кечилди алып келишет. Падыша ага: Диниңден кайт! – деп буйрук берет. Кечил макул болбойт. Арааны алып келип аны төбөсүнөн тең экиге бөлүп араалатып таштайт. Анан падышанын кеңешчисин алып келип, аны да диниңден кайт деп буйруйт. Ал да макул болбойт. Арааны алып келип аны да төбөсүнөн тең экиге бөлүп араалатып таштайт. Анан баланы алып келип, аны да диниңден кайт деп буйруйт. Ал да макул болбойт. Аны бир топ жөкөрлөрүнө берип: Муну баланча тоого алып барып, тоонун чокусуна алып чыккыла, дининен кайтса кайтты, болбосо, чокудан ыргытып жибергиле! – дейт. Баланы тоого алып чыгышат. Ал: О, Алла! Булар менен Өзүң каалагандай эсептеш, – деп дуба кылат. Ошондо тоо силкинип тигилер учуп кетет. Бала падышага кайра келет. Падыша: Сени алып кеткендер кайда? – деп сурайт. Алар менен Алла Өзү эсептешти, – дейт бала. Аны башка жөкөрлөрүнө берип: Муну кеме менен деңиздин ортосуна алып баргыла, дининен кайтса кайтты, кайтпаса деңизге ыргытып жибергиле, – дейт. Аны деңизге алып барышат. Бала: О, Алла! Булар менен Өзүң каалагандай эсептеш, – деп дуба кылат. Кемеси оодарылып кишилер сууга чөгүп кетет. Бала падышага кайтып келет. Тигилер кайда калды? – деп сурайт падыша. Алар менен Алла Өзү эсептешип койду, – дейт бала. Анан: Мен айткан ишти кылмайынча сен мени өлтүрө албайсың, – деп кошумчалайт. Эмне кылышым керек? – дейт падыша. Адамдарды бир дөбөгө чогултасың, мени даракка керип байлайсың, анан менин саадагымдан жебени алып тебеге илип, анан: “Баланын Раббисинин аты менен атам” деп атасың. Ушундай кылсаң мени өлтүрөсүң, – дейт бала. Падыша элди бир дөбөгө жыйып, баланы кере байлап, анан анын саадагынан жебени алып тебеге илип, анан: “Баланын Раббисинин аты менен” деп, балага жебени койо берет. Жебе баланын чыккыйына сайылып, ал колу менен жебе сайылган жерин кармаган боюнча шейит кетет. Аны көрүп турган элдин баары: “Баланын Раббисине ыйман келтирдик, баланын Раббисине ыйман келтирдик, баланын Раббисине ыйман келтирдик” – дешет. Падышага жакындарынан бирөө келип: Сен коркконуң акыры эмнеге алып келгенин көрдүңбү, Аллага ант болсун, мына эми чындап сен корккон нерсе келди, – дейт. Падыша чоң аң казып, анын чекелерин

тостуруп, ичине алоолонгон от жактырат да: Дининен кайра кайтпагандарды отко таштагыла! Же өз ыктыяры менен отко секирсин! – деп буйруйт. Адамдар отко өз ыктыяры менен секире баштайт. Кезек бир аялга келет. Анын колунда тили чыга элек эмчектеги баласы бар экен. Аял артына кетенчиктеп оттон кача баштайт. Ошондо баласы: “Апа, сабырдуу бол, сен ак диндесиң” – деп, аны отко секирүүгө үндөйт.

وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِامْرَأَةٍ تَبْكِي عِنْدَ قَبْرِ فَقَالَ: «اتَّقِي اللَّهَ وَاصْبِرِي» فَقَالَتْ: إِيَّاكَ عَنِّي، فَإِنَّكَ لَمْ تُصَبِّ بِمُصِيبَتِي، وَلَمْ تَعْرِفْهُ، فَقِيلَ لَهَا: إِنَّهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَتَتْ بَابَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَلَمْ تَجِدْ عِنْدَهُ بَوَائِبِينَ، فَقَالَتْ: لَمْ أَغْرِفْكَ، فَقَالَ: «إِنَّمَا الصَّبْرُ عِنْدَ الصَّدْمَةِ الْأُولَى» متفق عليه.

3-хадис: Анас бин Малик (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мүрзөнүн жанында ыйлап отурган аялдын жанынан өтүп баратып: “Алладан коркуп, сабырдуу бол”, – дейт. Менден оолак бол! Сен менин кайгымды кайдан билмек элең, – дейт аял (ачууланып). Аял пайгамбарды тааныбайт. Кийин тиги аялга бул киши пайгамбар экенин айтышат. Аял анын үйүнө келет. Келсе анын эшигин тоскон эч ким жок экен. (Кирип барып): О, Алланын элчиси, мен сизди тааныбапмын, – дейт. “Кайгынын башталышындагы сабыр – чыныгы сабыр”, – деп насаат айтат ага пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: مَا لِعَبْدِي الْمُؤْمِنِ عِنْدِي جَزَاءٌ إِذَا قَبَضْتُ صَفِيَّهُ مِنْ أَهْلِ الدُّنْيَا ثُمَّ اخْتَسَبَهُ إِلَّا الْجَنَّةَ» رواه البخاري.

4-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Таала минтет: “Дүйнөдө жакын адамынан айрылып, анан сооп үмүт кылып сабырдуу болгон момунга бейиштен башка сыйылыгым жок” *(Имам Бухари)*.

وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ: إِذَا ابْتَلَيْتُ عَبْدِي بِحَبِيبَتِهِ فَصَبَرَ عَوِضْتُ مِنْهُمَا الْجَنَّةَ» يُرِيدُ عَيْنِيهِ، رواه البخاري.

5-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Улуу Алла Таала минтет: “Мен пендемди эки көзүн көр кылып сынасам, ал ага сабыр кылса, ал экөөнүн ордуна ага бейишти берем” *(Имам Бухари)*.

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَا يُصِيبُ الْمُسْلِمَ مِنْ نَصَبٍ وَلَا وَصَبٍ وَلَا حَزَنٍ وَلَا أَذًى وَلَا غَمٍّ، حَتَّى الشُّوْكَهُ يُشَاكِّهَا إِلَّا كَفَّرَ اللَّهُ بِهَا مِنْ خَطَايَاهُ» متفق عليه.

6-хадис: Абу Саид жана Абу Хурайра (аларга Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Мусулман адам чарчаса, ооруса, кайгы-муңга батса, кыжаалат болсо, атүгүл, ага тикен кирсе да, Алла Таала ошонун себебинен анын күнөөлөрүн кечирет” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ لِضُرِّ أَصَابَتِهِ ، فَإِنْ كَانَ لَا بُدَّ فَاعِلًا فَلْيُفِلْ : اللَّهُمَّ أَخْبِنِي مَا كَانَتْ الْحَيَاةُ خَيْرًا لِي وَتَوَفَّنِي إِذَا كَانَتْ الْوَفَاةُ خَيْرًا لِي» متفق عليه.

7-хадис: Анас бин Малик (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эч ким башына түшкөн балээге чыдабай, өлүмдү тилебесин. Эгер ошончолук өлүм тилөө зарыл болсо, анда: “О, Алла, мага тирүүлүк жакшы болсо, жашоо бергин. Эгер өлүм жакшы болсо, анда өлүм бергин” деп айтсын” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

وَعَنْ حَبَابِ بْنِ الْأَرْتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: شَكَّوْنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُتَوَسِّدٌ بُرْدَةً لَهُ فِي ظِلِّ الْكَعْبَةِ، فَقُلْنَا: أَلَا تَسْتَنْصِرُ لَنَا أَلَا تَدْعُو لَنَا ؟ فَقَالَ: قَدْ كَانَ مَنْ قَبْلَكُمْ يُوْخِذُ الرَّجُلَ فَيُخْفِرُ لَهُ فِي الْأَرْضِ فِي جَعَلٍ فِيهَا، ثُمَّ يُؤْتِي بِالْمِنْشَارِ فَيُوضَعُ عَلَى رَأْسِهِ فَيُجْعَلُ نَصْفَيْنِ، وَيُشْطَبُ بِأَمْشَاطِ الْحَدِيدِ مَا دُونَ خِمِّهِ وَعَظْمِهِ، مَا يَصُدُّهُ ذَلِكَ عَنْ دِينِهِ، وَاللَّهُ لَيَمَنَّ اللَّهُ هَذَا الْأَمْرَ حَتَّى يَسِيرَ الرَّكَّابُ مِنْ صَنْعَاءَ إِلَى خَضْرُمَوْتَ لَا يَخَافُ إِلَّا اللَّهَ وَالذِّئْبَ عَلَى غَنَمِهِ، وَلَكِنَّكُمْ تَسْتَعْجِلُونَ» رواه البخاري.

8-хадис: Хаббаб бин Арат (ага Алла ыраазы болсун) айтат: (Бутпарастардан кордук көрүп жүргөн учурда) бир жолу Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) арызданып келдик. Ал Каабанын көлөкөсүндө чепкенин жазданып отурган экен. “Бизге жардам тилеп Аллага дуба кылчы” – дедик ага. Ал мындай деди: “Силерден мурдагы элдердин биринде бир адамды бел курчоодон казылган чукурга көмүп, анан төбөдөн ылдый тең экиге бөлүп араалап таштаган учурлар болгон. Темир тарак менен этин сөөгүнөн ажырата тырмалап кыйнагандар болгон. Ошондой катуу азаптар да аларды дининен кайтара алган эмес. Аллага ант берип айтам, Алла Таала бул динди, албетте баралына толтурат. Атүгүл, атчан киши Санаа шаарынан Хазрамаутка чейин бир гана Алладан коркуп жана карышкыр койлоруна кол салуусунан башка эч нерседен чочулабай жете турган күн келет. А силер болсо, шашылып жатасыңар” *(Имам Бухари).*

وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بَعْدِي خَيْرًا عَجَّلَ لَهُ الْعُقُوبَةَ فِي الدُّنْيَا، وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بَعْدِي الشَّرَّ أَمْسَكَ عَنْهُ بَدَنِي حَتَّى يُوَايِيَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ».

9-хадис: Анас бин Малик (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эгерде Алла Таала пендесине жакшылык кааласа, күнөөлөрүнүн жазасын ушул дүйнөдө берет. Эгерде Алла Таала пендесине жамандык кааласа, анын жазасын кыямат күнү берүү үчүн кийинкиге калтырып турат”.

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَيْسَ الشَّدِيدُ بِالصُّرْعَةِ إِنَّمَا الشَّدِيدُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ» متفق عليه.

10-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Күчтүү адам – күрөштө жеңген адам эмес, ачуусу келгенде өзүн кармана алган адам” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ صُرَدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَرَجُلَانِ يَسْتَبَانِ وَأَحَدُهُمَا قَدِ احْمَرَّ وَجْهُهُ. وَانْتَفَحْتُ أَوْدَاجَهُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنِّي لأَعْلَمُ كَلِمَةً لَوْ قَالَهَا لَذَهَبَ عَنْهُ مَا يَجِدُ، لَوْ قَالَ: أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ذَهَبَ عَنْهُ مَا يَجِدُ. فَقَالُوا لَهُ: إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «تَعَوَّذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ». متفقٌ عليه.

11-хадис: Сулайман бин Сард (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Мен Алланын элчисинин (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) жанында отурганмын. Араакта эки адам сөгүшүп, ачуудан алардын биринин жүзү кызарып, күрөө тамырлары көөп чыкты. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Мен бир сөздү билем, эгер аны айтса андагы ачууну кетирет. Эгер: “Аузу биллахи минаш-шайтоонир-рожим” десе, анын ачуусу таркайт” – деди. Отургандар тиги кишиге: пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Куулган шайтандан сактоону Алладан сурансын” – деди деп айтышты (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَوْصِنِي، قَالَ: «لَا تَغْضَبْ» فَرَدَّدَ مَرَارًا قَالَ، «لَا تَغْضَبْ» رواه البخاري.

12-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир киши пайгамбарга (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): Мага осуят кылчы – деп кайрылды. Ал: “Ачууланба” – деди. Тиги бир канча жолу кайталады эле, пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) да: “Ачууланба” – деп кайталады (*Имам Бухари*).

Чынчылдык тууралуу

عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ الصَّدَقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لِيَصْدُقَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صِدْقًا، وَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَكْذِبَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَابًا» متفقٌ عليه.

1-хадис: Абдуллах бин Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Чынчылдык жакшылыкка, а жакшылык бейишке жетелейт. Дайыма чын сүйлөгөн киши Алланын алдында чынчыл деп жазылат. Жалганчылык күнөөгө, а күнөө тозокко жетелейт. Дайыма жалган сүйлөгөн киши Алланын алдында жалганчы деп жазалып калат” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ سَأَلَ اللَّهَ تَعَالَى الشَّهَادَةَ بِصِدْقٍ بَلَغَهُ اللَّهُ مَنَازِلَ الشُّهَدَاءِ، وَإِنْ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ» رواه مسلم.

2-хадис: Сахл бин Хунайф (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким Алладан чын дили менен шейит болууну суранса, ал төшөгүндө жатып өлсө да, шейиттердин даражасына жеткирет” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ أَبِي خَالِدٍ حَكِيمِ بْنِ حَزَامٍ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الْبَيْعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا، فَإِنْ صَدَقَا وَبَيَّنَّا بَوْرِكَ لُهُمَا فِي بَيْعِهِمَا، وَإِنْ كَتَمَا وَكَذَبَا مُحِضَتْ بَرَكَةُ بَيْعِهِمَا» متفقٌ عليه.

3-хадис: Хаким бин Хазим (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Сатуучу да, сатып алуучу да, ошол ордуна ажырап кеткенге чейин (сооданы бузууга) ыктыярдуу. Эгер алар чын айтып, баяндаган болсо, соодаларында береке болот, эгер жалган айтып, жашырып койсо, соодаларынан береке качат” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

Алланын көзөмөлү тууралуу

عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: «بَيْنَمَا نَحْنُ جُلُوسٌ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، ذَاتَ يَوْمٍ إِذْ طَلَعَ عَلَيْنَا رَجُلٌ شَدِيدُ بَيَاضِ الثِّيَابِ، شَدِيدُ سَوَادِ الشَّعْرِ، لَا يُرَى عَلَيْهِ أَثَرُ السَّفَرِ، وَلَا يَغْرِهُ مَنَّا أَحَدٌ، حَتَّى جَلَسَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَسْنَدَ رُكْبَتَيْهِ إِلَى رُكْبَتَيْهِ، وَوَضَعَ كَفَّيْهِ عَلَى فَخْذَيْهِ وَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ أَخْبِرْنِي عَنِ الْإِسْلَامِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْإِسْلَامُ أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَتُقِيمَ الصَّلَاةَ، وَتُؤْتِيَ الزَّكَاةَ، وَتَصُومَ رَمَضَانَ، وَتُحْجَّ الْبَيْتَ إِنْ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلًا. قَالَ: صَدَقْتَ. فَعَجَبْنَا لَهُ يَسْأَلُهُ وَيَصْدِفُهُ، قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِيمَانِ. قَالَ: أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ، وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ، وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ. قَالَ: صَدَقْتَ قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِحْسَانِ. قَالَ: أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ. فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ السَّاعَةِ. قَالَ: مَا الْمَسْئُولُ عَنْهَا بِأَعْلَمَ مِنَ السَّائِلِ. قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنْ أَمَارَاتِهَا. قَالَ أَنْ تَلِدَ الْأُمَةُ رَبَّتَهَا، وَأَنْ تَرَى الْخِفَاءَ الْغُرَاءَ الْعَالَةَ رِءَاءَ الشَّاءِ يَتَطَاوَلُونَ فِي الْبُنْيَانِ ثُمَّ انْطَلَقَ، فَلَبِثْتُ مَلِيًّا، ثُمَّ قَالَ: يَا عُمَرُ، أَتَدْرِي مِنَ السَّائِلِ قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ: فَإِنَّهُ جِبْرِيلُ أَتَاكُمْ يُعَلِّمُكُمْ دِينَكُمْ» رواه مسلم.

1-хадис: Умар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир күнү биз пайгамбардын (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) жанында отурсак, аппак көйнөкчөн, чачтары көөдөй кара бир киши келди. Сырткы кейпинен алыс жактан келгендей көрүнбөйт, бирок арабыздан бирөө-жарым аны тааныбады. Ал Алланын элчисинин жанына өтүп келип, тизесине тизелерин тийгизе жакын отурду да колун санына коюп: “Мухаммад, мага Ислам тууралуу айтып бер?” – деди. Ал: “Ислам – Алладан башка сыйынууга татыктуу кудай жок, Мухаммад Анын элчиси деп күбөлүк берүүң, намаз окууң, зекет берүүң, Рамазанда орозо кармооң жана мүмкүнчүлүгүң болсо Алланын үйүнө барып ажы амалын аткарууң”, – деп жооп кайтарды. Тиги киши: “Туура айтасың” - деди. Өзү сурап, кайра өзү туура деп тастыктаганына таң калдык. Анан ал: “Эми мага ыйман тууралуу айтчы?” – деди. Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Ыйман – Аллага, Анын периштелерине, китептерине, пайгамбарларына, акырет күнүнө, тагдырдын жакшы-жаманы Алладан болоруна ишенүүң”, – деп жооп берди. Тиги дагы: “Туура айттың” – деди да, анан: “Эми Ихсан тууралуу айтып берчи?” – деди. Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Ихсан – Алла Тааланы көрүп турганыңдай ибадат кылууң, анткени сен Аны көрбөгөнүң менен Ал сени көрүп турат”, – деди. Тиги кайра сурады: “Мага Кыямат тууралуу айтып берчи?”. Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Бул жаатта суралып жаткан адам суроочудан артык билбейт” – деди. Тиги: “Анда кыяматтын белгилери тууралуу айт?” – деди. Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Күндүн кожоюн төрөгөнү, жылаңач, жылаң аяк, кедей койчулар атаандашып кабат-кабат үйлөрдү салганы – Кыяматтын белгиси” – деди. Анан тиги киши чыгып кетти. Биз бир топ убакытка жым отуруп калдык. Бир маалда пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Умар, суроо салган ким экенин билдиңби?” – деп сурады. Мен: “Алла жана Анын элчиси билүүчү”, – дедим. Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана

мактосу болсун): “Бул Жебиреил периште эле, силерге диниңерди үйрөтүү үчүн келиптир”, – деди (Имам Муслим).

عن ابن عباس، رضي الله عنهما، قال: «كُنْتُ خَلْفَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا فَقَالَ: «يَا غُلَامُ إِنِّي أَعْلَمُكَ كَلِمَاتٍ: «اخْفِظِ اللَّهَ يَحْفَظْكَ اللَّهُ خِفْظُكَ اللَّهُ يَجِدْهُ جُحَاهُكَ، إِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللَّهَ، وَإِذَا اسْتَعْنَيْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ، وَاعْلَمْ: أَنَّ الْأُمَّةَ لَوِ اجْتَمَعَتْ عَلَى أَنْ يَنْفَعُوكَ بِشَيْءٍ، لَمْ يَنْفَعُوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ لَكَ، وَإِنْ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَضُرُّوكَ بِشَيْءٍ، لَمْ يَضُرُّوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَيْكَ، رُفِعَتِ الْأَقْلَامُ، وَجُمِعَتِ الصُّحُفُ».

2-хадис: Ибн Аббас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир күнү мен Алланын элчисинин (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) көлүгүнө учкашып бара жаткам. Ал: “Балам, сага бир канча сөздү үйрөтөйүн: Алланын акысын сакта, Алла Таала да сени сактайт. Алланы эсинден чыгарба, ошондо Анын жардамын бет алдындан табасың. Тилесең, Алладан тиле. Жардам сурасаң, Алладан сура. Эсинден түк чыгарба: бүт адам баласы чогулуп сага пайда келтирмекчи болсо, Алла тагдырыңа жазгандан артык пайда келтире алышпайт. Эгер сага зыян берүү үчүн чогулушса, Алла тагдырыңа жазгандан артык зыян да бере алышпайт. Калемдер токтоп, жазуулар кургаган” – деди.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَغَارُ، وَغَيْرُهُ اللَّهُ تَعَالَى، أَنْ يَأْتِيَ الْمَرْءُ مَا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ» متفق عليه.

3-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Чынында, Алла Таала кызганат. Алла Тааланын кызганычы пенде Ал тыюу салган иштерди кылганда козголот” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّ ثَلَاثَةً مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ: أَنْبَرَصَ، وَأَقْرَعَ، وَأَعْمَى، أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَبْتَلِيَهُمْ فَبَعَثَ إِلَيْهِمْ مَلَكًا، فَأَتَى الْأَنْبَرَصَ فَقَالَ: أَيُّ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيْكَ؟ قَالَ: لَوْ نَحْسَنَ، وَجِلَدٌ حَسَنٌ، وَيَذْهَبُ عَنِّي الَّذِي قَدْ قَدَّرَنِي النَّاسُ، فَمَسَحَهُ فَذَهَبَ عَنْهُ قَدْرُهُ وَأُعْطِيَ لَوْنًا حَسَنًا. قَالَ: فَأَيُّ الْمَالِ أَحَبُّ إِلَيْكَ؟ قَالَ: الْإِبِلُ – أَوْ قَالَ الْبَقَرُ شَكَّ الرَّأْيُ – فَأُعْطِيَ نَاقَةً عَشْرَاءَ، فَقَالَ: بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِيهَا. فَأَتَى الْأَقْرَعَ فَقَالَ: أَيُّ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيْكَ؟ قَالَ: شَعْرٌ حَسَنٌ، وَيَذْهَبُ عَنِّي هَذَا الَّذِي قَدَّرَنِي النَّاسُ، فَمَسَحَهُ عَنْهُ. أُعْطِيَ شَعْرًا حَسَنًا. قَالَ فَأَيُّ الْمَالِ أَحَبُّ إِلَيْكَ؟ قَالَ: الْبَقَرُ، فَأُعْطِيَ بَقْرَةً حَامِلًا، وَقَالَ: بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِيهَا. فَأَتَى الْأَعْمَى فَقَالَ: أَيُّ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيْكَ؟ قَالَ: أَنْ يَرُدَّ اللَّهُ إِلَيَّ بَصَرِي فَأُبْصِرَ النَّاسَ فَمَسَحَهُ فَرَدَّ اللَّهُ إِلَيْهِ بَصَرَهُ. قَالَ: فَأَيُّ الْمَالِ أَحَبُّ إِلَيْكَ؟ قَالَ: الْغَنَمُ فَأُعْطِيَ شَاةً وَالِدًا فَأَتَتْهُ هَذَانِ وَوُلِدَ هَذَا، فَكَانَ لِهَذَا وَادٍ مِنَ الْإِبِلِ، وَلِهَذَا وَادٍ مِنَ الْبَقَرِ، وَلِهَذَا وَادٍ مِنَ الْغَنَمِ. ثُمَّ إِنَّهُ أَتَى الْأَبْرَصَ فِي صُورَتِهِ وَهَيْئَتِهِ، فَقَالَ: رَجُلٌ مَسْكِينٌ قَدْ انْقَطَعَتْ فِي الْحَبَالِ فِي سَفَرِي، فَلَا بَلَاعَ لِي الْيَوْمَ إِلَّا بِاللَّهِ ثُمَّ بَكَ، أَسْأَلُكَ بِالَّذِي أَعْطَاكَ الْيَوْمَ الْحَسَنَ، وَالْجِلْدَ الْحَسَنَ، وَالْمَالَ، بَعِيرًا أَتَبْلُغُ بِهِ فِي سَفَرِي، فَقَالَ: الْحَقُّوْكَ كَثِيرَةٌ. فَقَالَ: كَأَنِّي أَعْرِفُكَ أَلَمْ تَكُنْ أَنْبَرَصَ يَقْدُرُكَ النَّاسُ، فَقَعِيرًا، فَأَعْطَاكَ اللَّهُ، فَقَالَ: إِنَّمَا وَرِثْتُ هَذَا الْمَالَ كَابِرًا عَنْ كَابِرٍ، فَقَالَ: إِنْ كُنْتُ كَاذِبًا فَصَبِّرْكَ اللَّهُ إِلَى مَا كُنْتُ. وَأَتَى الْأَقْرَعَ فِي صُورَتِهِ وَهَيْئَتِهِ، فَقَالَ لَهُ مِثْلَ مَا قَالَ لِهَذَا، وَرَدَّ عَلَيْهِ مِثْلَ مَا رَدَّ هَذَا، فَقَالَ: إِنْ كُنْتُ كَاذِبًا فَصَبِّرْكَ اللَّهُ إِلَى مَا كُنْتُ. وَأَتَى الْأَعْمَى فِي صُورَتِهِ وَهَيْئَتِهِ، فَقَالَ: رَجُلٌ مَسْكِينٌ وَابْنٌ سَبِيلٍ انْقَطَعَتْ فِي الْحَبَالِ فِي سَفَرِي، فَلَا بَلَاعَ لِي الْيَوْمَ إِلَّا بِاللَّهِ ثُمَّ بَكَ، أَسْأَلُكَ بِالَّذِي رَدَّ عَلَيْكَ بَصْرَكَ شَاةً أَتَبْلُغُ بِهَا فِي سَفَرِي؟ فَقَالَ: قَدْ كُنْتُ أَعْمَى فَرَدَّ اللَّهُ إِلَيَّ بَصْرِي، فَخُذْ مَا شِئْتَ وَدَعْ مَا شِئْتَ فَوَاللَّهِ مَا أَجْهَلُكَ الْيَوْمَ بِشَيْءٍ أَخَذْتَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ. فَقَالَ: أَمْسِكْ مَالَكَ فَإِنَّمَا ابْتَلَيْتُمْ فَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنْكَ، وَسَخَطَ عَلَى صَاحِبَيْكَ» متفق عليه.

4-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Исраил коомунда үч киши бар эле, бири ала-пес оорусу менен ооруп териси чөкүр болуп калган, экинчиси таз, үчүнчүсү сокур. Алла Таала аларды сынамакчы болуп, аларга периштени жиберет. Периште чөкүр кишиге келип: Сен эмне каалайсың? – деп сурайт. Чырайлуу өң, таза терини каалайм, адамдар

жийиркенген мобу өңү-түсүм өзгөрсө экен, – дейт тиги. Периште аны колу менен сылады эле аласы жоголуп, өңү-түсү көркүнө чыгып, териси да жакшы болуп калды. Кайсы малды жакшы көрөсүң? – деп сурайт периште андан. Ал: Төөнү жакшы көрөм, – дейт (же уйду дейт, бул Исхактын шеги. Кыскасы, чөкүр менен таздын бири уй, бири төө дейт). Ага бооз болгонуна он ай толгон иңген берилет. Алла сага бул төөнү берекелүү кылсын, – дейт. Анан периште таз кишиге барат. Сен эмнени каалайсың? – дейт. Сеңселген чачты каалайм, адамдар жийиркенген мобу кебетем өзгөрсө экен, – дейт тиги. Периште аны сылап койду эле кебетеси өзгөрүп, сеңселген чачтуу болуп калды. Кайсы малды жакшы көрөсүң? – деп сурайт анан. Уйду, – дейт тиги. Ага бооз уй берилет. Алла сага бул уйду берекелүү кылсын, – дейт. Анан сокур кишиге келип: Сен эмнени каалайсың? – деп сурайт. Алла мага көрүү касиетимди берип, элдин жүзүн көрүп калсам экен, – дейт тиги. Анын көзүн сылады эле Алла ага көрүү касиетин кайтарды. Кайсы малды жакшы көрөсүң? – деп сурайт анан. Койду, – дейт тиги. Ага бооз кой берилди. Ошентип тиги төө менен уй тууду, кой төлдөдү. Бир кокту төөгө толду. Дагы бир кокту уйга толду. Үчүнчүсү койго толду. Кийин периште баягы чөкүр кишиге дал анын өзүндөй чөкүр адамдын кейпинде (бечара болуп) келет. Бечара киши тигиге: Мен жолоочумун, колумда эч нерсе калбады, биринчи Алла, андан кийин сенден башка жардам берер эч ким жок. Сага чырайлуу өңдү, таза терини жан малды берген Аллага ант ичип суранам, мага бир төө берип тур, үйүмө жетип алайын, – дейт. Тиги: Буларды бере турган кишим көп, – деп, бергиси келбейт. (Периште): Мен сени тааныгандай болуп турам, сен чөкүр адам эмес белең, адамдар сени жакыр деп тоотчу эмес. Анан мунун баарын сага Алла бербедиби? – дейт. Тиги (танып жалган айтат): Жок, мага бул ата-бабамдан мураска калган. (Периште): Эгер жалган айтсаң, Алла Таала сени мурдагы кейпиңе айлантып койсун, – деп басып кетти. Анан баягы таз кишиге келип, ага да чөкүргө айткан сөздү айтты. Таз киши да чөкүр сыяктуу жалган айтып, эч нерсе бербеди. Ага да: Эгер жалган айтсаң, Алла Таала сени мурдагы кейпиңе кайра кайтарып койсун – деп кетти. Анан сокурга анын мурдагы кейпин кийип барат. Ага да: Мен жолоочумун, эч нерсем жок калдым, бир гана Алла, андан кийин сен жардам бере аласың. Сага көрүүндү кайтарып берген Аллага ант ичип суранам, мага бир кой берип тур, (аны сатып) жетчү жериме жетип алайын, – дейт. Тиги: Мен дагы көзүм көрбөйт эле, Алла мага көзүмдү кайтарды. Каалаганыңды алып, каалаганыңды ташта, алганыңды сенден Алла үчүн кайра доолабаймын, – дейт. (Периште): Малың өзүңө буйрусун, болгону силер сыналдыңар. Сага Алла ыраазы болду, берки экөөсүнө ачууланды, – деди. *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

Такыбалык тууралуу

وقال تعالى: {فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ} (التغابن 16).

Алла Таала минтип айткан: “Күчүнөр жетишинче Алладан корккула” *(Тагабун, 16-аят)*.

وقال تعالى: {وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا، وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ} (الطلاق 2، 3).

Алла Таала минтип айткан: “Ким Алладан корксо, ага койгөйдөн чыгуунун жолун ачат жана ага күтүлбөгөн жерден ырыскы берет” *(Талак, 2-3-аяттар)*.

وقال تعالى: {إن تتقوا الله يجعل لكم فرقانا، ويكفر عنكم سيئاتكم، ويغفر لكم، والله ذو الفضل العظيم} (الأنفال 29).

Алла Таала минтип айткан: “Эгер Алладан корксоңор, Ал силерге ак-караны айырмалай турган бам-парасат берет. Ката-кемчилигинерди өчүрүп, күнөөңөрдү кечирет. Алла – үлкөн ырайымдын Ээси” (Анфал, 29-аят).

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ الدُّنْيَا خُلُوعٌ خَضِرَةٌ، وَإِنَّ اللَّهَ مُسْتَحْلِلُكُمْ فِيهَا. فَيَنْظُرُ كَيْفَ تَعْمَلُونَ. فَأَتَقُوا الدُّنْيَا وَأَتَّقُوا النَّسَاءَ. فَإِنَّ أَوَّلَ فِتْنَةٍ بَيْنِي وَإِسْرَائِيلَ كَانَتْ فِي النِّسَاءِ» رواه مسلم.

1-хадис: Абу Саид Худри (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Чынында, дүйнө таттуу жана көркөм. Алла Таала дүйнөгө силерди бириңердин артынан биринерди коюп, эмне иш-амал кыларыңарды карап турат. Дүнүйөдөн сактангыла! Аялдардан сактангыла! Чынында, Исраил коомундагы эң алгачкы балээ-бузукулук аялдар себептүү башталган” (Имам Муслим).

عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْهُدَى وَالتُّقَى وَالْعِفَافَ وَالْغِنَى» رواه مسلم.

2-хадис: Ибн Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип дуба кылчу: “О, Алла! Жалгыз Өзүңдөн туура жолду, такыбалыкты, абийирдүүлүктү жана муктажсыздыкты суранам” (Имам Муслим).

Тобокелдик жана бекем ишеним тууралуу

قال الله تعالى: {ولما رأى المؤمنون الأحزاب قالوا هذا ما وعدنا الله ورسوله، وما زادهم إلا إيمانا وتسليما} (الأحزاب 22)

Алла Таала минтип айткан: “Ыймандуу пенделер (душман) топторун көргөндө: “Алла жана Анын элчиси убада кылган нерсе ушул. Алла жана анын элчиси туура сүйлөйт” дешти. (Согуш) алардын ыйманын жана моюн сунуусун гана арттырды” (Ахзаб, 22-аят).

وقال تعالى: {الذين قال لهم الناس إن الناس قد جمعوا لكم فاخشوهم، فزادهم إيمانا، وقالوا: حسبنا الله ونعم الوكيل. فانقلبوا بنعمة من الله وفضل لم يمسسهم سوء، واتبعوا رضوان الله، والله ذو فضل عظيم} (ال عمران 173).

Алла Таала минтип айткан: “Аларга келген кишилер: “Силерге каршы адамдар чогулду. Алардан корккула!” дегенде, булардын ыйманын күчөтүп: “Бизге Алла жетиштүү жана Ал мыкты Колдоочу” дешти. Анан Алланын нээмат-жакшылыгы жана артыкчылыгы менен эч жамандыкка учурабай кайтып келишти. Алар Алланын ыраазылыгын издешти. Алла - улук артыкчылыктын ээси” (Аалу Имран, 173-174-аяттар).

وقال تعالى: {وتوكل على الحي الذي لا يموت} (فرقان 58).

Алла Таала минтип айткан: “Сен эч качан өлбөгөн жана түбөлүк тирүү Аллага тобокел кыл” (Фуркан, 58-аят).

وقال تعالى: {وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ} (ابراهيم 11).

Алла Таала минтип айткан: “Ыймандуулар Аллага гана тобокел кылышсын” (Ибрахим, 11-аят).

وقال تعالى: {فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ} (ال عمران 159).

Алла Таала минтип айткан: “Чечим кабыл кылган болсоң, Аллага тобокел кыл. Чынында, Алла тобокел кылуучуларды жакшы көрөт” (Аалу Имран, 159-аят).

وقال تعالى: {وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ} (الطلاق 3).

Алла Таала минтип айткан: “Аллага тобокел кылган адамга Ал Өзү жетиштүү” (Талак, 3-аят).

وقال تعالى: {إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذَكَرَ اللَّهَ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ، وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا، وَعَلَىٰ رِجْمٍ يُتَوَكَّلُونَ} (الأنفال 2).

Алла Таала минтип айткан: “Чынында, ыймандуулар Алла эскерилгенде жүрөгү коркууга түшөт. Аларга аяттары окулганда ыйманы күчөйт жана алар Раббисине тобокел кылышат” (Анфал, 2-аят).

عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لَوْ أَنَّكُمْ تَتَوَكَّلُونَ عَلَى اللَّهِ حَقَّ تَوَكُّلِهِ لَرَزَقَكُمْ كَمَا يَرْزُقُ الطَّيْرَ، تَغْدُو خِمَاصًا وَتُرْجُحُ بِطَانًا» رواه الترمذي.

1-хадис: Умар бин Хаттаб (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Эгерде силер Аллага татыктуу тобокел кылганыңарда, эртең менен ач карын учуп кетип, кечинде тоюп келген канаттууларга ырыскы бергендей ырыскы бермек” (Имам Тирмизи).

عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يَا فُلَانُ إِذَا أُوْبِتَ إِلَىٰ فِرَاشِكَ فَقُلْ: اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ، وَوَجَّهْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ، وَقَفَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ، وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ. رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ، لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنْجَىٰ مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ، آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ، وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ، فَإِنَّكَ إِنْ مِتَّ مِنْ لَيْلَتِكَ مِتَّ عَلَى الْفِطْرَةِ، وَإِنْ أَصْبَحْتَ أَصْبَحْتَ خَيْرًا» متفقٌ عليه.

2-хадис: Баро бин Аъзиб (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Эй, баланча! Төшөкө жатарыңда: “О, Алла, Сенин ырайымыңды үмүт кылып жана каарыңдан коркуп, мен жанымды Өзүңө тапшырдым. Жүзүмдү сага буруп, ишимди Сага тапшырдым. Өзүмдү Сенин коргооңо калтырдым. Анткени, Сенин каарыңдан сактануу да, кутулуу да Сенин Өзүң аркылуу. Сен түшүргөн китепке, Сен жиберген пайгамбарга ыйман келтирдим” деп айтсаң, ушул түнү кокус өлүп кетсең, таза табият ишенимиң менен өлөсүң. Эгер эсен-соо таң атырсаң, жакшылык көрөсүң” – деди (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رضي الله عنه قال: نظرتُ إلى أَقْدَامِ الْمُشْرِكِينَ وَنَحْنُ فِي الْعَارِ وَهُمْ عَلَى رُؤُوسِنَا فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ أَنَّ أَحَدَهُمْ نَظَرَ تَحْتَ قَدَمَيْهِ لَأَبْصَرَنَا فَقَالَ: «مَا ظَنُّكَ يَا أَبَا بَكْرٍ بِأَنْتَيْنِ اللَّهُ ثَالِثُهُمَا» متفقٌ عليه.

3-хадис: Абу Бакр Сыддык (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Үңкүрдө жашынып жатканыбызда, так үстүбүзгө келип калган мушриктердин буттарын көрүп: О, Алланын элчиси, эгер мобулардын бирөөсү бир аз эңкейип караса бизди көрүп калат – дедим. Ал: “Абу Бакр, үчүнчүсү Алла болгон эки киши тууралуу ушундай күмөн кыласыңбы?” – деди *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه قال: رسولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ قَالَ - يعني إذا خَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ: بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، يُقَالُ لَهُ هُدَيْتَ وَكُفِّيتَ وَوُقِّيتَ، وَتَنَحَّى عَنْهُ الشَّيْطَانُ» رواه أبو داودَ وَالتِّرْمِذِيُّ، وَالتَّسَائِيُّ وَغَيْرُهُمْ. زاد أبو داود: «فيقول: يَغْنِي الشَّيْطَانُ لِشَيْطَانٍ آخَرَ: كَيْفَ لَكَ بِرَجُلٍ قَدْ هُدِيَ وَكُفِّي وَوُقِّي».

4-хадис: Анас бин Малик (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким үйдөн чыккан учурунда: “Алланын аты менен, Аллага тобокел кылдым. Алладан башка күч да, кубат да жок” деп айтса, ага туура жолго башталдың, (шайтандан) сакталдың жана жамандыктан корголдуң деп айтылат жана андан шайтан качат” *(Абу Дауд, Тирмизи, Насаи ж.б.)* Абу Дауддун китебинде: “Шайтан башка шайтанга: “Туура жолго башталган, шайтандан сакталган, жамандыктан корголгон адамды кантип азгырмак элең” деп айтат дегени кошумча айтылган.

Түз жолдо туруктуу болуу тууралуу

قال الله تعالى: {فاستقم كما أمرت} (هود 112).

Алла Таала минтип айткан: “Буйрулганындай туура жолдо туруктуу бол” *(Худ, 112-аят).*

وقال تعالى: {إن الذين قالوا ربنا الله ثم استقاموا تتنزل عليهم الملائكة أن لا تخافوا ولا تحزنوا، وأبشروا بالجنة التي كنتم توعدون، نحن أولياؤكم في الحياة الدنيا وفي الآخرة، ولكم فيها ما تشتهي أنفسكم، ولكم فيها ما تدعون، نزلا من غفور رحيم} (فصلت 30-32).

Алла Таала минтип айткан: “Раббибиз Алла” деп, анан туура жолдо туруктуу болгондорго периштелер түшүп: “Коркпогула! Кайгырбагыла! Силерге убада кылынган бейишке кубангыла!” дешет. Биз силерге бул дүйнөдө да, акыретте да дос-башчыбыз. Силер үчүн бейиште көңүлүңөр көксөгөн нерселер бар. Анда силерге каалаганыңардын баары бар. Кечиримдүү, Боорукер (Алланын) сыйы” *(Фуссилат, 30-32-аяттар).*

وقال تعالى: {إن الذين قالوا ربنا الله ثم استقاموا فلا خوف عليهم ولا هم يحزنون، أولئك أصحاب الجنة خالدين فيها جزاء بما كانوا يعملون} (الأحقاف 13-14).

Алла Таала минтип айткан: “Раббибиз Алла” деп, анан туура жолдо туруктуу болгондорго коркунуч да, кайгы да болбойт. Алар жасаган жакшы иш-амалдарынын сыйы катары бейиш тургундары болуп, анда түбөлүк калышат” (*Ахкаф, 13-14-аяттар*).

وعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «قَارِئُوا وَسَدِّدُوا ، وَاعْلَمُوا أَنَّهُ لَنْ يَنْجُو أَحَدٌ مِنْكُمْ بِعَمَلِهِ» قَالُوا: وَلَا أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «وَلَا أَنَا إِلَّا أَنْ يَتَعَمَّدَنِي اللَّهُ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَفَضْلٍ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Аллахтын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Бардык иште ортолукту кармангыла. Тууралыкты бекем туткула. Эч кимиң жакшы иш-амалыңар менен кутулуп кете албасыңарды билгиле” – деди. Сен дагыбы, о, Алланын элчиси? – деп сурашты. “Мен дагы кутула алмак эмесмин, бирок Раббим мени ырайымына ороп койгон”, – деп жооп берди (*Имам Муслим*).

Алла жолунда күрөшүү жана жакшылыкта жарышуу тууралуу

قال الله تعالى: {والذين جاهدوا فينا لنهدينهم سبلنا، وإن الله لمع المحسنين} (العنكبوت 69).

Алла Таала минтип айткан: “Биздин ыраазылыгыбыз үчүн күрөшкөндөрдү жолубузга багыттайбыз. Чынында, Алла жакшылык кылуучулар менен бирге” (*Анкабут, 69-аят*).

وقال تعالى: {واعبد ربك حتى يأتيك اليقين} (الحجر 99).

Алла Таала минтип айткан: “Ажалың жеткенге чейин Раббине ибадат кыл” (*Хижр, 99-аят*).

وقال تعالى: {واذكر اسم ربك، وتبتل إليه تبتيلاً} (المزمل 8).

Алла Таала минтип айткан: “Раббиндин ысмын зикир кыл. Ибадаты Ага жан дилиң менен аткар!” (*Муззаммил, 8-аят*).

وقال تعالى: {وما تقدموا لأنفسكم من خير تجدوه عند الله هو خيرا وأعظم أجرا} (المزمل 20).

Алла Таала минтип айткан: “Өзүң үчүн эмне жакшылык кылсаң, Алланын алдында аны жакшыраак жана сооп-сыйы көбүрөөк болгонун табасың” (*Муззаммил, 20-аят*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه. قال قال رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ: مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ. وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْهُمَا أَفْتَرَضْتُ عَلَيْهِ: وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُجِيبَهُ، فَإِذَا أَحَبَّهُتُهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ، وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا، وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا، وَإِنْ سَأَلَنِي أُعْطِيتُهُ، وَلَئِنْ اسْتَعَاذَنِي لأُعِيذَنَّهُ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) Алла Тааланын мындай дегенин айткан: “Кимде-ким менин досума душмандык кылса, ага каршы согуш жарыялаймын. Пендем Мага Мен үчүн жагымдуу болгон парз ибадаттардан башка эч нерсе менен жакындай албайт. Ал кошумча напил ибадаттарды көп кылган сайын Мен аны жакшы көрөм. Эгер Мен аны жакшы көрсөм, анда анын угар кулагы, көрөр көзү, кармай турган колу, баса турган буту болом. Ал Менден сураса, сураганын берем. Мага баш калкаласа, аны коргойм” (Имам Бухари).

عن أنس رضي الله عنه عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فيما يرويه عن ربه عز وجل قال: «إذا تقرب العبد إليَّ شبراً تقربتُ إليه ذراعاً، وإذا تقرب إليَّ ذراعاً تقربتُ منه باعاً، وإذا أتاني يمشي أتيته هرولاً» رواه البخاري.

2-хадис: Анас бин Малик (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) Алла Тааланын мындай дегенин айтты: “Эгер пендем Мага бир карыш жакындаса, Мен ага бир кез жакындаймын. Эгер ал Мага бир кез жакындаса, Мен ага бир кулач жакындаймын. Ал мага басып келсе, Мен ага желип-жортуп келем” (Имам Бухари).

عن ابن عباس رضي الله عنه قال: قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «نعمتان مغبونٌ فيهما كثير من الناس: الصحة والفراغ» رواه مسلم.

3-хадис: Ибн Аббас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Адамдардын көбү кадырын билбеген эки жакшылык бар: ден-соолук жана бош убакыт” (Имам Муслим).

عن عائشة رضي الله عنها أنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَفُومُ مِنَ اللَّيْلِ حَتَّى تَنْفَطِرَ قَدَمَاهُ، فَقُلْتُ لَهُ، لِمَ تَصْنَعُ هَذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ؟ قَالَ: «أَفَلَا أُحِبُّ أَنْ أَكُونَ عَبْدًا شَكُورًا؟» متفقٌ عليه.

4-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) түнү буттары шишип кеткенче намазда турар эле. Бир жолу ага: “Эмнеге мындай кыласыз, о, Алланын элчиси? Алла Таала сиздин өткөн жана келечектеги ката-күнөөлөрүңүздү кечирген го – десем, ал: “Ошого шүгүр кылуучу пенде болууну каалап жатпаймынбы” – деп жооп берди (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «المؤمن القوي خيرٌ وأحبُّ إلى الله من المؤمن الضعيف وفي كلٍّ خيرٌ». اخرِصْ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ، وَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ وَلَا تَعْجِزْ. وَإِنْ أَصَابَكَ شَيْءٌ فَلَا تَقُلْ: لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَذَا وَكَذَا، وَلَكِنْ قُلْ: قَدَّرَ اللَّهُ، وَمَا شَاءَ فَعَلَ، فَإِنَّ لَوْ تَفْتَحُ عَمَلَ الشَّيْطَانِ». رواه مسلم.

5-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Күчтүү момун-мусулман күчсүз момун-мусулманга караганда Аллага алда канча жакшы жана жагымдуу. Негизи экөөндө тең жакшылык бар. Өзүңө пайдасы тие турган ишке аракет кыл. Аллага таян, алсыз болбо. Эгер башыңа иш түшсө “эгер мындай кылганымда, тигиндей болмок” деп айтпа. Андан көрө: “Алланын жазмышы ушу, Ал каалаганын кылды” дегин. “Эгер” деген сөзүң шайтандын азгырыгына эшик ачат” (Имам Муслим).

عن أبي هريرة رضي الله عنه أنَّ رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «حُجِبَتِ النَّارُ بِالشَّهَوَاتِ، وَحُجِبَتِ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ» متفقٌ عليه.

6-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Тозок дене кумарлары менен курчалган. Бейиш напси жактырбаган нерселер менен курчалган” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عن أنس رضي الله عنه عن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «يَتَبَعُ الْمَيْتَ ثَلَاثَةٌ: أَهْلُهُ وَمَالُهُ وَعَمَلُهُ، فَيَرْجِعُ اثْنَانِ وَيَبْقَى وَاحِدٌ: يَرْجِعُ أَهْلُهُ وَمَالُهُ، وَيَبْقَى عَمَلُهُ» متفقٌ عليه.

7-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Маркумду үч нерссеси ээрчийт: жакындары, мал-мүлкү жана сооптуу иштери. Булардын экөөсү артына кайтып, бирөөсү жанындакалат. Жакындары жана мал-мүлкү артына кайтат. Сооптуу ишери аны менен бирге калат” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عن ابن مسعود رضي الله عنه قال: قال النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الجنة أقرب إلى أحدكم من شراك نَعْلِهِ والنَّارُ مِثْلُ ذَلِكَ» رواه البخاري.

8-хадис: Ибн Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бейиш силерге чокоюңардын боосунан да жакын. Тозок да ошондой” *(Имам Бухари).*

عن ربيعة بن كعب رضي الله عنه قال: كُنْتُ أبيتُ مع رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَتَيْتُهُ بِوَضُوئِهِ، وَحَاجَتِهِ فَقَالَ: «سَلْنِي» فَقُلْتُ: أَسْأَلُكَ مُرَافَقَتَكَ فِي الْجَنَّةِ. فَقَالَ: «أَوْ غَيْرَ ذَلِكَ؟» قُلْتُ: أَسْأَلُكَ مُرَافَقَتَكَ فِي الْجَنَّةِ. فَقَالَ: «أَوْ غَيْرَ ذَلِكَ؟» قُلْتُ: هُوَ ذَلِكَ. قَالَ: «فَأَعِنِّي عَلَى نَفْسِكَ بِكَثْرَةِ السُّجُودِ» رواه مسلم.

9-хадис: Рабиъа бин Каъб (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Адатта түндө Алланын элчисинин (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) жанында болуп, анын дааратына суу алып келип, башка иштерине да колкабыш кылат элем. Бир жолу ал: “Каалаганыңды сура”, – деди мага. Мен: Бейиште сени менен бирге болууну сурайм, – дедим. “Мындан башканы сурабайсыңбы?” – деди ал. Мен: Тилегеним ушул, – дедим. “Көбүрөөк сажда кылып, өзүң үчүн мага жардам бер”, – деди ал *(Имам Муслим).*

عن أنس رضي الله عنه قال: غَابَ عَمِّي أَنَسُ بْنُ النَّضْرِ رضي الله عنه، عن قتال بدرٍ، فقال: يا رسول الله غِيبْتَ عَنِّي قِتَالِ قَاتِلِ الْمُشْرِكِينَ، لَكِنَّ اللَّهَ أَشْهَدُنِي قِتَالَ الْمُشْرِكِينَ لَكِنَّ اللَّهَ مَا أَصْنَعُ، فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ أُحُدٍ انْكَشَفَ الْمُسْلِمُونَ فَقَالَ: اللَّهُمَّ اعْتَذِرْ إِلَيَّ بِمَا صَنَعَ هَؤُلَاءِ يَعْزِي أَصْحَابَهُ وَأَبْرَأُ إِلَيْكَ بِمَا صَنَعَ هَؤُلَاءِ يَعْزِي الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ تَقَدَّمَ فَاسْتَقْبَلَهُ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ، فَقَالَ: يَا سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ الْجَنَّةُ وَرَبِّ الْكَعْبَةِ، إِنِّي أَجِدُ رِيحَهَا مِنْ دُونِ أُحُدٍ. قَالَ سَعْدٌ: فَمَا اسْتَطَعْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا صَنَعْتُ، قَالَ أَنَسُ: فَوَجَدْنَا بِهِ بَضْعًا وَثَمَانِينَ ضَرْبَةً بِالسَّيْفِ، أَوْ طَعْنَةً بِرُمْحٍ، أَوْ رُمِيَّةً بِسَهْمٍ، وَوَجَدْنَاهُ قَدْ قُتِلَ وَمَثَلَ بِهِ الْمُشْرِكُونَ فَمَا عَرَفَهُ أَحَدٌ إِلَّا أَخُوهُ بِنَانِهِ. قَالَ أَنَسُ: كُنَّا نَرَى أَوْ نَظُنُّ أَنَّ هَذِهِ الْآيَةَ نَزَلَتْ فِيهِ وَفِي أَشْبَاهِهِ: [مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ] [الأحزاب: 23] إِلَى آخِرِهَا. متفقٌ عليه.

10-хадис: Анас бин Малик (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Атамдын бир тууганы Анас бин Назир “Бадр” согушуна катыша албай калган эле. Буга ал аябай өкүнүп: О, Аллаын элчиси, сен мушриктер менен согушкан эң биринчи согушка катыша албай калдым.

Эми Алла Таала мушриктер менен дагы бир согушка катышууну насип кылса, менин эмне кыларымды Алла көрсөтөт эле, – деди. Кийин “Ухуд” согушу болгон күнү мусулмандардын сабы ыдырап чегине баштаганда, ал жолдошторуна ичи чыкпай: “О, Алла, булардын кылыгы үчүн Өзүндөн кечирим сурайм. А тигилердин кылыгынан Өзүң сакта” – деп, анан согуш талаасына сүңгүдү. Алдынан чыккан Саъд бин Муазга: Эй, Саъдбин Муаз! Каабанын Раббисине ант болсун, менин самаганым бейиш! Мен анын жытын Ухуддан искеп жатам!” – деди. Бул окуяны айтып жаткан Саъд: О, Алланын элчиси, мен ал кылган ишти кыла албадым – деп өкүнүчүн билдирди. Анас сөзүн улайт: “Кийин анын, кылыч кесип, жебе тепчиген, найза сайылган, баш аягы сексенден ашуун жаракат алып, кулак, мурду кескиленген денесин таптык. Аны эч ким тааныбай, бир тууган карындашы манжаларынын учунан ажыратып тааныды. Мына бул аят менин абам жана ал сыяктуу башка сахабаларга карата түшкөнүнө ишенебиз: **“Ыймандуулардын арасында Аллага берген убадаларын так аткарган ушундай эр-азаматтар бар. Алардын кээ бири милдетин аткарып (шейит) кетти. Кээ бири (шейиттикти) күтүүдө. Алар (Аллага берген) убаданы бузбады”** (Ахзаб, 23-аят). *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عن عُقْبَةَ بْنِ عَمْرِو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: لَمَّا نَزَلَتْ آيَةُ الصَّدَقَةِ كُنَّا نَحْمِلُ عَلَى ظُهُورِنَا. فَجَاءَ رَجُلٌ فَتَصَدَّقَ بِشَيْءٍ كَثِيرٍ فَقَالُوا: مُرَاءٍ، وَجَاءَ رَجُلٌ آخَرُ فَتَصَدَّقَ بِصَاعٍ فَقَالُوا: إِنَّ اللَّهَ لَعَنِي عَنْ صَاعٍ هَذَا، فَنَزَلَتْ {الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ} [التوبة 79] الآية. متفق عليه.

11-хадис: Укба бин Амир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Садага берүүгө буйруган аят түшкөндө, (садага берүү үчүн) жонубузга жүк көтөрүп иштеп жүрдүк. Бир адам өтө көп садага берип кетти. (Эки жүздүү бетпактар): Бул Алланын ыраазылыгы үчүн берген жок - дешти. Дагы бир киши келип бир сааъ (курма) садага берип кетти. (Эки жүздүү бетпактар): Алла мунун садагасына муктаж эмес – дешти. Ошондо Алла Таала: **“Ыймандуулардын арасынан өз каалоосу менен садага кылган адамдарды шылдындаган мунапыктарды Аллах Таала шылдыңга калтырды. Аларга жан ооруткан азап бар”** деген аятты түшүрдү (Тообо, 79-аят) *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عن سعيد بن عبد العزيز، عن ربيعة بن يزيد، عن أبي إدريس الخولاني، عن أبي ذرٍّ جُنْدُب بن جُنَادَةَ، رضي الله عنه، عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فيما يَرَوِي عن الله تبارك وتعالى أنه قال: «يا عبادي إني حرمت الظلم على نفسي وجعلته بينكم محرماً فلا تظالموا، يا عبادي كلُّكم ضالٌّ إلا من هديته، فاستهدوني أهدكم، يا عبادي كلُّكم جائعٌ إلا من أطعمته، فاستطعموني أطعكم، يا عبادي كلُّكم عارٍ إلا من كسوته فاستكسوني أكسكم، يا عبادي إنكم تخطئون بالليل والنهار وأنا أغفر الذنوب جميعاً، فاستغفروني أغفر لكم، يا عبادي إنكم لن تبُلغوا ضري فتضروني، ولن تبُلغوا نفعي فتتفعوني، يا عبادي لو أن أولكم وآخركم وإنسكم وجنكم كانوا على أفجر قلب رجلٍ واحدٍ منكم ما زاد ذلك في ملكي شيئاً، يا عبادي لو أن أولكم وآخركم وإنسكم وجنكم، قاموا في صعيدٍ واحدٍ، فسألوني فأعطيت كلَّ إنسانٍ مسألتَهُ، ما نقص ذلك مما عندي إلا كما ينقص المِخيط إذا دُخِلَ البحرُ، يا عبادي إنما هي أعمالكم أُحصيها لكم، ثم أوفيكُم بإياها، فمن وجد خيراً فليحمد الله، ومن وجد غير ذلك فلا يَلُومَنَّ إلا نفسه». قَالَ سعيدٌ: كان أبو إدريس إذا حَدَّثَ بهذا الحديث جثا على ركبتيه. رواه مسلم. وروينا عن الإمام أحمد بن حنبل رحمه الله قال: ليس لأهل الشام حديث أشرف من هذا الحديث.

12-хадис: Абу Зарр (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) Алла Тааланын айтканын минтип баяндаган: “О, пенделерим! Залымдыкты Мен Өзүмө арам кылганмын. Аны силерге да арам кылдым,

бири-бириңе залымдык кылбагыла! О, пенделерим! Мен туура жолго баштагандар гана туура жолду таба алат. Менден туура жолду сурагыла. Мен силерди туура жолго саламын. О, Пенделерим! Мен тоюндургандар гана тоюнат. Менден тамак сурагыла. Мен силерди тоюндурамын. О, пенделерим! Мен кийиндиргендер гана кийинет. Менден кийиндирүүнү сурагыла. Мен силерди кийиндиремин. О, пенделерим! Силер күнү-түнү күнөө кыласыңар. Мен бардык күнөөлөрдү кечиремин. Менден кечирим тилегиле. Мен силердин күнөөңөрдү кечиремин. О, пенделерим! Силер Мага зыян да, пайда да жеткире албайсыңар. О, пенделерим! Эгер мурунку жана кийинкиңер, инсан жана жиндериңер баарыңар бир такыба кишинин жүрөгүндөй бириксеңер да, Менин мүлкүмө эч нерсе кошулуп калбайт. О, пенделерим! Эгер мурунку жана кийинкиңер, инсан жана жиндериңер баарыңар бир күнөөкөр кишинин жүрөгүндөй бириксеңер да, Менин мүлкүмдөн эч нерсе кемип калбайт. О, пенделерим! Эгер мурунку жана кийинкиңер, инсан жана жиндериңер баарыңар бир дөбөгө чогулуп, Менден сурасаңар, Мен ар бириңдин сураганыңарды берсем да, Менин казынам кемибейт, кемисе да, деңизге ийнени малып алганда анын учуна илешип чыккан тамчыдай гана кемийт. О, пенделерим! Силердин кылган амалыңарды сактап койом да, кийин аны (кыяматта) өзүңөргө көрсөтөм. Ким анын жакшы экенин көрсө, Аллага мактоо айтсын. А, ким аны башкача көрсө, өзүн гана жемелесин” (Имам Муслим).

عن أبي صفوان عبد الله، رضي الله عنه، قال: قال رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «خَيْرُ النَّاسِ مَنْ طَالَ عُمُرُهُ وَحَسُنَ عَمَلُهُ» رواه الترمذي، وقال حديثٌ حسنٌ.

13-хадис: Сафван бин Абдуллах (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Адамдардын эң жакшысы – өмүрү узун жана иш-амалдары жакшы болгону” (Имам Тирмизи).

عن أبي هريرة رضي الله عنه، عن النبي صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «أَعْدَرَ اللَّهُ إِلَى أَمْرِي أَحْزَرَ أَجَلَهُ حَتَّى بَلَغَ سِتِّينَ سَنَةً» رواه البخاري.

14-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Таала алтымыш жашка чейин өмүр берген адамдын эч кандай шылтоосу өтпөйт” (Имам Бухари).

عن عائشة رضي الله عنها قالت: ما صَلَّى رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صلاةً بعد أن نَزَلَتْ عَلَيْهِ {إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ} إِلَّا يقول فيها: «سُبْحَانَكَ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي» متفقٌ عليه.

15-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: “Алланын жардамы жана жеңиши келген кезде...” деген аят түшкөндөн баштап, Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) ар бир намазында “Субхаанака Роббанаа ва бихамдика, Аллахуммагфир лии” деп дуба кылчу. Мааниси: “Раббибиз, Сен бардык кемчиликтен Аруусуң. Алкыш-мактоо Өзүңө жарашат. О, Алла, мени кечиргин!” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عن جابر رضي الله عنه قال: قال رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يُبْعَثُ كُلُّ عَبْدٍ عَلَى مَا مَاتَ عَلَيْهِ» رواه مسلم.

16-хадис: Жаабир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Ар бир пенде кандай абалда өлсө, ошондой абалда тирилет” (Имам Муслим).

Жакшылыкка багыттаган жолдун көптүгү тууралуу

عن أبي ذرٍّ جُنْدَبِ بْنِ جُنَادَةَ رضي الله عنه قال: قلت يا رسول الله، أيُّ الأعمالِ أفضلُ؟ قال: «الإيمانُ باللهِ، والجهادُ في سبيلِهِ». قلتُ: أيُّ الرِّقابِ أفضلُ؟ قال: «أنفُسُهَا عِنْدَ أَهْلِهَا، وَكَثْرَتُهَا تَمْنًا». قلتُ: فَإِنْ لَمْ أَفْعَلْ؟ قال: «تُعِينُ صَانِعًا أَوْ تَصْنَعُ لَأَخْرَقَ». قلتُ: يا رسول الله أَرَأَيْتَ إِنْ ضَعُفْتُ عَنْ بَعْضِ الْعَمَلِ؟ قال: «تَكُفُّ شَرَّكَ عَنِ النَّاسِ فَإِنَّهَا صَدَقَةٌ مِنْكَ عَلَى نَفْسِكَ» متفقٌ عليه.

1-хадис: Абу Зарр (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчисинен: О, Алланын элчиси, амалдардын кайсысы жакшы? – деп сурадым. Ал: “Аллага ыйман келтирүү жана Анын жолунда күрөшүү”, – деди. Кандай кулду азат кылуу жакшы? – деп сурадым. Ал: “Кожоюнуна жаккан жана баасы кымбатын”, – деди. Эгер ага чамам келбесечи? – десем, ал: “Иш кылган бирөөгө жардамдаш, иши жокко көмөгүндү аяба”, – деди. Мен: О, Алланын элчиси, мындай иштерди аткара албасам эмне кылайын? – деп сурадым. Ал: “Анда башкаларга зыяныңды тийгизбе, бул дагы сага садага болуп эсептелет”, – деди (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عن أبي ذرٍّ رضي الله عنه أيضاً أنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: يُصْبِحُ عَلَى كُلِّ سُلَامَى مِنْ أَحَدِكُمْ صَدَقَةٌ، فَكُلُّ تَسْبِيحَةٍ صَدَقَةٌ، وَكُلُّ تَحْمِيدَةٍ صَدَقَةٌ، وَكُلُّ تَهْلِيلَةٍ صَدَقَةٌ، وَكُلُّ تَكْبِيرَةٍ صَدَقَةٌ، وَأَمْرٌ بِالْمَعْرُوفِ صَدَقَةٌ، وَنَهْيٌ عَنِ الْمُنْكَرِ صَدَقَةٌ. وَجُزْءٌ مِنْ ذَلِكَ رَكْعَتَانِ يَرْكُؤُهُمَا مِنَ الضُّحَى رواه مسلم.

2-хадис: Абу Зар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Силердин ар бирин дене мүчөлөрүнүн санынча садага берүүгө милдеттүү. Бардык тасбихтер – садага, бардык – мактоолор садага, бардык келмелер – садага, бардык такбирлер – садага, жакшылыкка чакыруу – садага, жамандыктан кайтаруу – садага. Эки ирекет чашке намазы булардын баарынан ашып түшөт” (Имам Муслим).

عن أبي ذرٍّ رضي الله عنه قال قال النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «عُرِضَتْ عَلَيَّ أَعْمَالُ أُمَّتِي حَسَنُهَا وَسَيِّئُهَا فَوَجَدْتُ فِي نَحَاسِنِ أَعْمَالِهَا الْأَذَى مُطَاطً عَنِ الطَّرِيقِ، وَوَجَدْتُ فِي مَسَاوِيٍّ أَعْمَالِهَا التُّخَاعَةُ تَكُونُ فِي الْمَسْجِدِ لَا تُدْفَنُ» رواه مسلم.

3-хадис: Абу Зар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Мага үммөтүмдү жакшы-жаман иштери баары көрсөтүлдү. Алардын жакшы иштеринин арасынан жолдон зыянду нерселерди алып таштоону, жаман иштеринин ичинен мечитте какырып-түкүрүп, аны тазалабай таштап койгонун көрдүм” (Имам Муслим).

عن أبي ذرٍّ رضي الله عنه أنَّ نَاسًا قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، ذَهَبَ أَهْلُ الدُّثُورِ بِالْأَجُورِ، يُصَلُّونَ كَمَا نُصَلِّي، وَيَصُومُونَ كَمَا نَصُومُ، وَيَصَدَّقُونَ بِفُضُولِ أَمْوَالِهِمْ قال: «أَوْ لَيْسَ قَدْ جَعَلَ لَكُمْ مَا تَصَدَّقُونَ بِهِ: إِنْ بِكُلِّ تَسْبِيحَةٍ صَدَقَةٌ، وَكُلِّ تَكْبِيرَةٍ صَدَقَةٌ، وَكُلِّ تَحْمِيدَةٍ صَدَقَةٌ، وَكُلِّ تَهْلِيلَةٍ صَدَقَةٌ، وَأَمْرٌ بِالْمَعْرُوفِ صَدَقَةٌ، وَنَهْيٌ عَنِ

المُنْكَرُ صَدَقَةٌ وَفِي بُضْعٍ أَحَدِكُمْ صَدَقَةٌ» قالوا: يا رسول الله أيأتي أحدنا شهوته، ويكون له فيها أجر؟ قال: «أرأيتم لو وضعها في حرام أكان عليه وزر؟ فكذلك إذا وضعها في الحلال كان له أجر» رواه مسلم.

4-хадис: Абу Зар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Сахабалардын бир тобу пайгамбарыбызга: О, Алланын элчиси, колунда барлар сооп-сый алууда бизден өтүп кетишти. Алар деле биз сыяктуу намаз окушат. Биз сыяктуу орозо кармашат. Анан мал-мүлкүнөн садага да беришет, – деди. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) аларга: “Алла Таала силерге да садага кылчу нерсени бербедиби: ар бир тасбих айтканыңар – садага. Ар бир такбир айтканыңар – садага. Ар бир мактоо айтканыңар – садага. Ар бир келме айтканыңар – садага. Жакшылыкка үндөгөнүнөр – садага, жамандыктан тыйганыңар – садага. Атүгүл, аялыңарга жакындаганыңар да – садага”, – деди. О, Алланын элчиси, аялдарыбызга кумарыбызды кандыруу үчүн жакындайбыз го, ошого да сооп болобу? – деп сурашты тигилер. “Эгер кумар каалоосун арам жол менен кандырса күнөө болорун билесиңер да?! Ошол сыяктуу эле, адал жол менен кумарын кандырганына сооп алат”, – деп түшүндүрдү (*Имам Муслим*).

عن أبي ذر رضي الله عنه قال: قال لي النبي صلى الله عليه وآله وسلم: «لَا تَحْقِرَنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا وَلَوْ أَنْ تَلْقَى أَخَاكَ بِوَجْهِ طَلِيقٍ» رواه مسلم.

5-хадис: Абу Зар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мага: “Жакшылык ишти эч майда көбөгүн. Жок дегенде мусулман боордошуңа жолукканда жарык маанайың менен кара”, – деди (*Имам Муслим*).

عن عائشة رضي الله عنها قالت: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِنَّهُ خُلِقَ كُلُّ إِنْسَانٍ مِنْ بَنِي آدَمَ عَلَى سِتِّينَ وَثَلَاثِمِائَةِ مَقْصِلٍ، فَمَنْ كَبَّرَ اللَّهَ، وَحَمِدَ اللَّهَ، وَهَلَّلَ اللَّهَ، وَسَبَّحَ اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ اللَّهَ، وَعَزَلَ حَجْرًا عَنْ طَرِيقِ النَّاسِ أَوْ شَوْكَةً أَوْ عِظْمًا عَنْ طَرِيقِ النَّاسِ، أَوْ أَمَرَ بِمَعْرُوفٍ أَوْ نَهَى عَنْ مُنْكَرٍ، غَدَدَ السِّتِّينَ وَالثَّلَاثِمِائَةِ، فَإِنَّهُ يُمْسِي يَوْمَئِذٍ وَقَدْ زَحَرَ نَفْسُهُ عَنِ النَّارِ».

6-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Адам баласынын ар бири үч жүз алтымыш мүчөсү менен жаратылган. Ким ушул үч жүз алтымыш мүчөсүнүн санынча Аллага такбир айтса, келме айтса, тасбих айтса, Алладан кечирим тилесе, адамдардын жолунда жаткан таш, бутак, сөөк, ж.б. нерселерди алып салса, бирөөлөрдү жакшылыкка үндөп, жамандыктан тыйса, анда ал ушул күнү өзүн тозоктон куткарган болот”.

عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ غَدَا إِلَى الْمَسْجِدِ أَوْ رَاحَ، أَعَدَّ اللَّهُ لَهُ فِي الْجَنَّةِ نُزُلًا كُلَّمَا غَدَا أَوْ رَاحَ» متفق عليه.

7-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким күн чыгардан жана күн батардан мурда (намаз окуу үчүн) мечитке барса, анын эртең менен барганы үчүн да, кечинде барганы үчүн да Алла Таала ага бейиште сый даярдайт” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «الإِيمَانُ بِضْعٌ وَسَبْعُونَ، أَوْ بِضْعٌ وَسِتُّونَ شُعْبَةً: فَأَفْضَلُهَا قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، وَأَدْنَاهَا إِمَاطَةُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ، وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الْإِيمَانِ» متفقٌ عليه.

8-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Ыйман жетимиштен же алтымыштан ашуун бутактан турат. Эң мартабалуусу – “Алладан башка ибадат кылууга татыктуу кудай жок” келмеси, эң жөнөкөйү – зыяндуу нерселерди жолдон алып салуу. Уяттуулук да ыймандын бир бутагы” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «بَيْنَمَا رَجُلٌ يَمْشِي بِطَرِيقٍ اشْتَدَّ عَلَيْهِ الْعَطَشُ، فَوَجَدَ بِعِراً فَنَزَلَ فِيهَا فَشَرِبَ، ثُمَّ خَرَجَ فَإِذَا كَلْبٌ يَلْهَثُ يَأْكُلُ التُّرَى مِنَ الْعَطَشِ، فَقَالَ الرَّجُلُ: لَقَدْ بَلَغَ هَذَا الْكَلْبُ مِنَ الْعَطَشِ مِثْلَ الَّذِي كَانَ قَدْ بَلَغَ مِنِّي، فَنَزَلَ الْبَيْتَ فَمَلَأَ خُفَّهُ مَاءً ثُمَّ أَمْسَكَهُ بِغِيهِ، حَتَّى رَفَعَ فَسَقَى الْكَلْبَ، فَشَكَرَ اللهُ لَهُ فَعَفَرَ لَهُ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّ لَنَا فِي الْبَهَائِمِ أَجْرًا؟ فَقَالَ: « فِي كُلِّ كَبِدٍ رَطْبَةٍ أَجْرٌ » متفقٌ عليه.

9-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Жолдо баратып каны катып суусаган киши кудукка туш келет. Кудукка түшүп, суусунун кандыра суу ичип чыкса, тилин салаңдатып ным топуракты жалап бир ит турат. Бул дагы мага окшоп суусаган экен деп, кудукка кайра түшөт. Чокоюн сууга толтуруп, оозуна тиштеп алып чыгат да иттин оозуна кармайт. Ит сууну ичет. Ушунун себебинен Алла ага ыраазы болуп күнөөлөрүн кечирип жиберет”. Сахабалар: О, Алланын элчиси, ушул жаныбарлар үчүн да бизге сооп жазылабы? – деп сурашты. “Албетте ар бир боору бүтүн жаныбарга жасалган жакшы ишке сооп жазылат”, – деди (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «لَقَدْ رَأَيْتُ رَجُلًا يَتَقَلَّبُ فِي الْجَنَّةِ فِي شَجَرَةٍ قَطَعَهَا مِنْ طَهْرِ الطَّرِيقِ كَأَنَّهُ تُؤْذِي الْمُسْلِمِينَ» رواه مسلم.

10-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Ары-бери өткөн мусулмандарга кедергисин тийгизген жол ортосундагы (куураган) даракты кыйып салганы үчүн бейиште жыргап жүргөн кишини көрдүм” (*Имам Муслим*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ، ثُمَّ أَتَى الْجُمُعَةَ، فَاسْتَمَعَ وَأَنْصَتَ، غُفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجُمُعَةِ وَزِيَادَةُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ، وَمَنْ مَسَّ الْخِصَاءَ فَقَدْ لَعَنَّا» رواه مسلم.

11-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким жакшылап жеткиликтүү даарат алып жумага барса, анан унчукпай кутпаны укса, бул жума менен өткөн жуманын ортосундагы жана кошумча үч күндүн күнөөсү кечирилет. Ал эми ким алагды болсо, сооптон куру калат” (*Имам Муслим*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «إِذَا تَوَضَّأَ الْعَبْدُ الْمُسْلِمُ، أَوْ الْمُؤْمِنُ فَعَسَلَ وَجْهَهُ خَرَجَ مِنْ وَجْهِهِ كُلِّ خَطِيئَةٍ نَظَرَ إِلَيْهَا بَعِينَهُ مَعَ الْمَاءِ، أَوْ مَعَ آخِرِ قَطْرِ الْمَاءِ، فَإِذَا غَسَلَ يَدَيْهِ خَرَجَ مِنْ يَدَيْهِ كُلِّ خَطِيئَةٍ كَانَ بَطَشَتْهَا يَدَاهُ مَعَ الْمَاءِ أَوْ مَعَ آخِرِ قَطْرِ الْمَاءِ، فَإِذَا غَسَلَ رِجْلَيْهِ خَرَجَتْ كُلُّ خَطِيئَةٍ مَسَّتْهَا رِجْلَاهُ مَعَ الْمَاءِ أَوْ مَعَ آخِرِ قَطْرِ الْمَاءِ حَتَّى يُخْرِجَ نَقِيًّا مِنَ الذُّنُوبِ» رواه مسلم.

12-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: Мусулман (же биймандуу) пенде даарат алып бетин жууганда, көз карашы аркылуу кылган күнөөлөрү жүзүнөн суу менен кошо агып түшөт (же акыркы тамчысы менен түшөт). Колдорун жууганда колу менен кылган күнөөлөрү колдоруна суу менен кошо агып түшөт (же акыркы тамчысы менен түшөт). Буттарын жууганда буттары менен басып барып кылган күнөөлөрү буттарынан суу менен кошо агып түшөт (же акыркы тамчысы менен агып түшөт), ошентип күнөөдөн таза болуп чыгат” (Имам Муслим).

عن أبي هريرة رضي الله عنه عن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «الصلوات الخمس، والجمعة إلى الجمعة، ورمضان إلى رمضان مكفرات لما بينهن إذا اجتنبت الكبائر» رواه مسلم.

13-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эгер адам чоң күнөөлөрдөн алыс болсо, анда анын беш убак намазы, жума намаздары жана Рамазандагы орозолору аралыктарындагы (майда) күнөөлөрүн жууп кетирет” (Имам Муслим).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «ألا أدلكم على ما يَمْحُو اللهُ بِهِ الْخَطَايَا، وَيَرْفَعُ بِهِ الدَّرَجَاتِ؟» قالوا: بلى يا رسول الله، قال: «إسباغ الوضوء على المكاره وكثرة الخطا إلى المساجد، وانتظار الصلاة بعد الصلاة، فذلكم الرباط» رواه مسلم.

14-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Таала ал аркылуу каталарды өчүрүп, ал аркылуу даражаларды көтөрө турган ишке багыт берейинби?” – деп сурады. Сахабалар: Ооба, о, Алланын элчиси, – дешти. “Машакатына карабай жеткиликтүү даарат алуу, мечитке көп каттоо, намаздан кийин намазды зарыга күтүү, мына ушул (Алла менен) бекем байланыш!” – деди (Имам Муслим).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إذا مرض العبد أو سافر كُتِبَ لَهُ ما كان يعمل مُقِيمًا صحيحاً» رواه البخاري.

15-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эгерде пенде ооруп калса, же сапарга чыгып калса, дени соо, үйдө жүргөн кезинде аткарган жакшы иш-амалдарынын сооп-сыйы жазыла берет” (Имам Бухари).

عن رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «ما من مُسْلِمٍ يَغْرُسُ غَرْسًا إِلَّا كَانَ ما أَكَلَ مِنْهُ لَهُ صَدَقَةٌ، وما سُرِقَ مِنْهُ لَهُ صَدَقَةٌ، ولا يَرْزُؤُهُ أَحَدٌ إِلَّا كَانَ لَهُ صَدَقَةٌ» رواه مسلم.

16-хадис: Жаабир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кайсы бир мусулман эгин эксе, андан желгени, уурдалганы, кимдир бирөө тарабынан кемигени, баары ага садага катарында болот” (Имам Муслим).

عَنْ أَبِي بِنِ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَجُلًا لَا أَعْلَمُ رَجُلًا أَبْعَدَ مِنَ الْمَسْجِدِ مِنْهُ، وَكَانَ لَا تُحْطِئُهُ صَلَاةٌ فَقِيلَ لَهُ، أَوْ فُتِلْتُ لَهُ: لَوْ اشْتَرَيْتَ حِمَارًا تَرْكَبُهُ فِي الظُّلُمَاءِ، وَفِي الرَّمْضَاءِ فَقَالَ: مَا يَسُرُّنِي أَنْ مَنِّبِي إِلَى جَنْبِ الْمَسْجِدِ، إِنِّي أُرِيدُ أَنْ يُكْتَبَ لِي مُمْشَايَ إِلَى الْمَسْجِدِ، وَرُجُوعِي إِذَا رَجَعْتُ إِلَى أَهْلِي، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «قَدْ جَمَعَ اللَّهُ لَكَ ذَلِكَ كُلَّهُ» رواه مسلم.

17-хадис: Убай бин Каъб (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: Үйү мечиттен өтө алыс бир киши бар эле. Ошого карабай бардык намазды мечитте окучу. Мен ага: Намазга каттаганга эшек сатып албайсыңбы, караңгыда, аптапта кыйналбай келет элең, – десем, ал: Үйүм мечитке канатташ болушун да каалабайт элем, мен мечитке басып келгениме жана кайтып үйүмө басып кеткениме сооп жазылуусун каалайм, – деди. (Муну менден уккан) Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) тигиге карата: “Алла сага мунун баарына сооп жазат”, – деди (*Имам Муслим*).

عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ» متفق عليه.

18-хадис: Адий бин Хатим (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Жарым курманы садага берүү менен болсо да тозоктон сактангыла!” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا سُبِكَلِمُهُ رُبُّهُ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ تَرْجُمَانٌ، فَيَنْظُرُ أَيْمَنَ مِنْهُ فَلَا يَرَى إِلَّا مَا قَدَّمَ، وَيَنْظُرُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَلَا يَرَى إِلَّا النَّارَ تَلْقَاءُ وَجْهِهِ، فَاتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ، فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فِكَلِمَةً طَيِّبَةً».

19-хадис: Адий бин Хатим (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Таала силердин ар бириңер менен ортодо котормочу жок сүйлөшөт. Ошондо адам оң тарабын карап, кылган ишин гана көрөт. Сол тарабын карап, анда да кылган ишин гана көрөт. Алды тарабын карап, бет маңдайынан тозокту көрөт. Ошондуктан жарым курманы болсо да садагы кылып тозоктон сактангыла. Ким аны таппаса, жакшы сөзүн аябасын!”

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ اللَّهَ لَيَرْضَى عَنِ الْعَبْدِ أَنْ يَأْكُلَ الْأَكْلَةَ فِيخْمَدَهُ عَلَيْهَا، أَوْ يَشْرِبَ الشَّرْبَةَ فِيخْمَدَهُ عَلَيْهَا» رواه مسلم.

20-хадис: Анас бин Малик (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Тамак жеп бүткөндөн кийин Аллага алкыш-мактоо айткан же суусундук ичкенден кийин Аллага алкыш-мактоо айткан пендеге Алла ыраазы болот” (*Имам Муслим*).

Ибадатта ортолукту кармануу тууралуу

قال الله تعالى: {طه، ما أنزلنا عليك القرآن لتشقى} (طه 1-2).

Алла Таала минтип айткан: “То, Ха. Биз сага Куранды машакат үчүн түшүргөн эмеспиз” (*Тоха, 1-2-аяттар*).

وقال تعالى: { يريد الله بكم اليسر ولا يريد بكم العسر } (بقرة 185).

Алла Таала минтип айткан: “Алла силерге жеңилдикти каалайт, оордукту каалабайт”
(Бакара, 185-аят).

عن أنس رضي الله عنه قال: جاء ثلاثة رهط إلى بيوت أزواج النبي صلى الله عليه وسلم يسألون عن عبادة النبي صلى الله عليه وسلم، فلما أخبروا كأنهم تقالوها وقالوا: أين نحن من النبي صلى الله عليه وسلم قد غفر له ما تقدم من ذنبه وما تأخر. قال أحدهم: أما أنا فأصلي الليل أبداً، وقال الآخر: وأنا أصوم الدهر أبداً ولا أفطر، وقال الآخر: وأنا اعتزل النساء فلا أتزوج أبداً، فجاء رسول الله صلى الله عليه وسلم إليهم فقال: «أنتم الذين قلتم كذا وكذا؟»، أما والله إني لأخشاكم لله وأتقاكم له لكني أصوم وأفطر، وأصلي وأزفد، وأتزوج النساء، فمن رغب عن سنتي فليس مني» متفق عليه.

1-хадис: Анас бин Малик (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир жолу үч киши пайгамбарыбыздын (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) кандай ибадат кыларын сурап билүү үчүн анын аялдарынын биринин үйүнө келет. Анын ибадаты тууралуу уккандан кийин, өздөрүнүн ибадатын аздай көрүп: Пайгамбардын алдында биз кимбиз? Анын илгери-кийинки күнөөлөрүрү кечирилген эмеспи? - дешти. Анан алардын бири: Мындан ары ар бир түндү уктабай намаз окуу менен өткөрөм – деди. Экинчиси: Мен болсо өмүр боюу ар бир күндү орозо менен өткөрөм – деди. Ал эми үчүнчүсү: Мен эми аялзатына такыр жолобойм, эч качан үйлөнбөймүн – дейт. Булардын айтканын уккан пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) аларга мындай деди: “Мындай кылам, тигиндей кылам деген адамдар силерсиңерби? Угуп алгыла! Аллага ант берип айтам: мен Алланы силердин баарыңардан жакшы билем жана силерге караганда көбүрөөк корком. Ошондой болсо да, кээ күнү орозо кармайм, кээ күнү оозум ачык болот. Түндө туруп намаз да окуйм. Жатып эс алган учурум да болот. Ошондой эле үйлөнүп, балалуу да болом. Ким менин жолумдан баш тартса, ал мени ээрчигендерден эмес!”
(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عن ابن مسعود رضي الله عنه أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «هَلَكَ الْمُتَنَطِعُونَ» قَالَهُ ثَلَاثًا، رواه مسلم.

2-хадис: Ибн Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “(Ибадатты) оорлоткондор жамандыкка учурайт” – деп, үч жолу кайталады (Имам Муслим).

عن أبي هريرة رضي الله عنه النبي صلى الله عليه وسلم قال: إِنَّ الدِّينَ يُسْرٌ، وَلَنْ يَشَادَّ الدِّينُ إِلَّا عََلَيْهِ فُسِّدُوا وَقَارِبُوا وَأَبْشِرُوا، وَاسْتَعِينُوا بِالْغَدْوَةِ وَالرَّوْحَةِ وَشَيْءٍ مِنَ الدُّجَى» رواه البخاري.

3-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Чынында, бул дин абдан жеңил. Эч ким чамасы келбеген даражада ибадат кылам дебесин. Антсе ага дин үстөмдүк кылат. Ошондуктан, ар бир иште тактыкты жана ортолукту кармангыла. Ар бир ишти ийине жеткире аткаргыла. Ошенте аласаңар кубангыла. Таңкы, кечки жана түн бир оокумдагы убактыңарды жакшы пайдаланып, Алладан жардам сурагыла” (Имам Бухари).

عن عائشة رضي الله عنها أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «إِذَا نَعَسَ أَحَدُكُمْ وَهُوَ يُصَلِّي، فَلْيَرْقُدْ حَتَّى يَذْهَبَ عَنْهُ النَّوْمُ، فَإِنْ أَحَدَكُمْ إِذَا صَلَّى وَهُوَ نَاعَسٌ لَا يَدْرِي لَعَلَّهُ يَذْهَبُ فَيَسْبُ نَفْسَهُ» متفق عليه.

4-хадис: Айша энебиз (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимдир бирөөңөрдүн намаз окуп жатканда уйкусу келсе, уйкусу ачылганча отуруп турсун. Болбосо, намазда уйкусурап кечирим тилеймин деп жамандык тилеп алышы мүмкүн” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أبي عبد الله جابر بن سمرة رضي الله عنهما قال: كُنْتُ أَصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّلَاةَ، فَكَانَتْ صَلَاتُهُ قَصْدًا وَخُطْبَتُهُ قَصْدًا. رواه مسلم.

5-хадис: Жаабир бин Самура (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) менен (жума) намаздарын окуганмын. Анын намазы да, кутпасы да орточо болчу (*Имам Муслим*).

عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما قال: أَخْبَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبِي أَنِّي أَقُولُ: وَاللَّهِ لَأَصُومَنَّ النَّهَارَ، وَلَأَقُومَنَّ اللَّيْلَ مَا عَشْتُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَنْتَ الَّذِي تَقُولُ ذَلِكَ؟ فَقُلْتُ لَهُ: قَدْ قُلْتُهُ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: «فَإِنَّكَ لَا تَسْتَطِيعُ ذَلِكَ، فَصُمْ وَأَفْطِرْ، وَتَمَّ وَتَمَّ، وَصُمْ مِنَ الشَّهْرِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَإِنَّ الْحَسَنَةَ بَعَشْرَ أَمْثَالِهَا، وَذَلِكَ مِثْلُ صِيَامِ الدَّهْرِ قُلْتُ: فَإِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ: فَصُمْ يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمَيْنِ، قُلْتُ: فَإِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ، فَقَالَ: «فَصُمْ يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمًا، فَذَلِكَ صِيَامُ دَاوُدَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَهُوَ أَغْدَلُ الصِّيَامِ». وَفِي رِوَايَةٍ: «هُوَ أَفْضَلُ الصِّيَامِ» فَقُلْتُ فَإِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ» وَلَئِنْ أَكُونَ قَبْلُ الثَّلَاثَةِ الْأَيَّامِ الَّتِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَهْلِي وَمَالِي.

وفي رواية: «أَلَمْ أَخْبِرْ أَنَّكَ تَصُومُ النَّهَارَ وَتَقُومُ اللَّيْلَ؟» قُلْتُ: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: «فَلَا تَفْعَلْ: صُمْ وَأَفْطِرْ، وَتَمَّ وَتَمَّ فَإِنَّ لِحَسَدِكَ عَلَيْكَ حَقًّا، وَإِنَّ لِعَيْنَيْكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لَزَوْجِكَ عَلَيْكَ حَقًّا، وَإِنَّ لِحَسْبِكَ أَنْ تَصُومَ فِي كُلِّ شَهْرٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ، فَإِنَّ لَكَ بِكُلِّ حَسَنَةٍ عَشْرَ أَمْثَالِهَا، فَإِذَا كَانَ ذَلِكَ صِيَامُ الدَّهْرِ» فَشَدَّدْتُ فَشَدَّدَ عَلَيَّ، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَجِدُ قُوَّةً، قَالَ: «صُمْ صِيَامَ نَبِيِّ اللَّهِ دَاوُدَ وَلَا تَزِدْ عَلَيْهِ» قُلْتُ: وَمَا كَانَ صِيَامَ دَاوُدَ؟ قَالَ: «نِصْفُ الدَّهْرِ» فَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَقُولُ بَعْدَ مَا كَبِرَ: يَالَيْتَنِي قَبْلْتُ رُحْصَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

وفي رواية: «أَلَمْ أَخْبِرْ أَنَّكَ تَصُومُ الدَّهْرَ، وَتَقْرَأُ الْقُرْآنَ كُلَّ لَيْلَةٍ؟» فَقُلْتُ: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَلَمْ أُرِدْ بِذَلِكَ إِلَّا الْخَيْرَ، قَالَ: «فَصُمْ صَوْمَ نَبِيِّ اللَّهِ دَاوُدَ، فَإِنَّهُ كَانَ أَعْبَدَ النَّاسِ، وَاقْرَأُ الْقُرْآنَ فِي كُلِّ شَهْرٍ» قُلْتُ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ؟ قَالَ: «فَافْرَأْهُ فِي كُلِّ عَشْرِينَ» قُلْتُ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ؟ قَالَ: «فَافْرَأْهُ فِي كُلِّ سَبْعٍ وَلَا تَزِدْ عَلَى ذَلِكَ» فَشَدَّدْتُ فَشَدَّدَ عَلَيَّ، وَقَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّكَ لَا تَذَرِي لَعَلَّكَ يَطُولُ بِكَ عُمُرٌ قَالَ: فَصِرْتُ إِلَى الَّذِي قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا كَبِرْتُ وَدِدْتُ أَنِّي قَبْلْتُ رُحْصَةَ نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

وفي رواية: «وَإِنَّ لَوْلِيكَ عَلَيْكَ حَقًّا» وفي رواية: لَا صَامَ مِنْ صَامِ الْأَبَدِ» ثَلَاثًا. وفي رواية: «أَحَبُّ الصِّيَامِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى صِيَامُ دَاوُدَ، وَأَحَبُّ الصَّلَاةِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى صَلَاةُ دَاوُدَ: كَانَ يَنَامُ نِصْفَ اللَّيْلِ، وَيَقُومُ ثُلُثَهُ، وَيَنَامُ سُدُسَهُ، وَكَانَ يَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا، وَلَا يَغُيِّرُ إِذَا لَاقَى».

6-хадис: Абдуллах бин Амир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Менин “калган өмүрүмдүн баарын түндү намаз окуу менен, күндүздү орозо кармоо менен өткөрөм” деген сөзүм Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) жетиптир. Анан Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мага: “Ушул сөздү сен айткансыңбы?” — деди. Ооба, ушинткенмин, сага ата-энем садага болсун, о, Алланын элчиси, — дедим. “Айтканыңды аткара албайсың, андан көрө, орозо карма, оозу ачык да жүр. Түнкү намазга тур, уйкуңду да кандыр. Ар айда үч күндөн орозо карма. Бир жакшы иштин сообу он барабар көбөйт, демек, жыл бою орозо кармагандай болосуң”, — деди. Мен мындан

абзелин аткарганга да жараймын, – дедим мен. “Анда бир күн орозо кармап, бир күн оозу ачык жүр”, – деди. Мындан абзелин кылганга да жараймын, о, Алланын элчиси, – дедим. “Бир күн орозо кармап, бир күн оозу ачык жүр. Ушул Дауд пайгамбардын орозосу, орозонун жакшысы ушул”, – деди ал. Мындан абзелин кылганга да жараймын, – десем, “Мындан абзели болбойт”, – деди Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун).

Кийин картайып ал күчтөн тайып, орозо кармай албай калганда Абдуллах бин Амир (ага Алла ыраазы болсун): Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) айткандай, бир айда үч күн орозо кармоону эле кабыл кылсам, мен үчүн бала-чака, мал-мүлкүмдөн да жакшы болмок экен, аттиң, – деп арман кылыптыр.

Башка айтымында: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Сен жыл бою орозо кармап, түнү бою Куран окуп жүрөсүңбү?” – деди. Ооба, о, Алланын элчиси – дедим. “Андай кылба. Орозо карма, оозу ачык да жүргүн. Уйкуңду да кандыр, түнкү ибадатка да тур. Сенде денендин да акысы бар. Коногундун да акысы бар. Аялыңдын да акысы бар. Сага айына үч күн орозо кармасаң ылайыктуу. Ар бир жакшылыгың он барабарга көбөйөт. Ошентип жыл бою орозо кармагандай болосуң” – деди. Мен өзүм оорлоттум эле, оорлук мага түштү. О, Алланын элчиси, менин мындан артыкка да кубатым жетет – дедим. “Анда *сен Дауд пайгамбардын орозосундай орозо карма. Андан ашырып жибербе*” – деди. Дауд пайгамбардын орозосу кандай? – деп сурадым. “*Доордун жарымы*” – деди ал. Кийин картайып ал күчтөн тайып калганда Абдуллах бин Амир (ага Алла ыраазы болсун): Аттиң Алланын элчисинин (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) уруксатын кабыл кыла берсем болмок экен – деп арман кылган.

Башка айтымда: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Сен жыл бою орозо кармап, түнү менен Куран окуп жүрөсүңбү?” – деди. Ооба, о, Алланын пайгамбары, жакшылыкты үмүт кылып ушинтип жүрөм, – дедим. “Сен Дауд пайгамбардын орозосундай орозо карма. Ал адамдардын ичинен эң ибадаткөйү болгон. Куранды ар бир айда бир жоу толук окуп чык” – деди. О, Алланын пайгамбары, мен мындан абзелин аткарганга таакат кыла алам, – дедим. “Анда ар бир жыйырма күндө бир жолу окуп чык” – деди. О, Алланын пайгамбары, мен мындан абзелин аткарганга таакат кыла алам, – дедим. “Анда ар бир он күндө бир жоудан окуп чык” – деди. О, Алланын пайгамбары, мен мындан абзелин аткарганга таакат кыла алам, – дедим. “Анда ар бир жети күндө бир жолу окуп чык, мындан ашырба” – деди. Мен өзүм оорлоттум эле, мага оорлук болду. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Узун өмүр сүрүп калсаң, абалың кандай болорун билбейсиң” – деп кошумчалады. Ошентип менин башыма Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) айткан күндөр келди. Ошондо анын мага берген уруксатын кабыл кыла берсем болмок экен деп арман кылдым.

Башка айтымында: “Сенин балаң үчүн да акың бар” – деген. **Дагы башка айтымда:** “Өмүр бою орозо кармаган адамдын орозосу орозо эмес” – деген. **Дагы бир айтымда:** “Алла Таалага жаккан орозо – Дауддун орозосу. Алла Таалага жаккан намаз – Дауддун намазы. Ал түндүн жарымына чейин уктачу да, үчтөн бири калганда турчу. Алтынчы бөлүгүндө уктачу. Бир күн орозо кармап, эртеси оозу ачык жүрчү. Согуш талаасында душманга бет келсе, артына каччу эмес” – деп айткан.

عن حنظلة الأسدي الكاتب أحد كتّاب رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: لقيني أبو بكر رضي الله عنه فقال: كيف أنت يا حنظلة؟ قلت: نأفق حنظلة، قال: سبحان الله ما تقول؟ قلت: نكون عند رسول الله صلى الله عليه وسلم يذكّرنا بالجنة والنار كأننا رأي عين، فإذا خرجنا من عند رسول الله صلى الله عليه وسلم عافسنا الأزواج والأولاد والصبيان نسينا كثيراً قال أبو بكر رضي الله عنه: فوالله إننا لتلقى مثل هذا فانطلقنا أنا وأبو بكر حتى دخلنا على رسول الله صلى الله عليه وسلم. فقلنا نأفق حنظلة يا رسول الله، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «وما ذاك؟» قلت: يا رسول الله نكون عندك نذكرنا بالنار والجنة كأننا رأي العين فإذا خرجنا من عندك عافسنا الأزواج والأولاد والصبيان نسينا كثيراً. فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «والذي نفسي بيده أن لو تدومون على ما تكونون عندي وفي الذكر لصافحتكم الملائكة على فرشكم وفي طرقكم، ولكن يا حنظلة ساعة وساعة» ثلاث مرّات، رواه مسلم.

7-хадис: Аллахтын элчисинин аян-кабар жазган катчыларынын бири Ханзала ал-Усайдий (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Мага Абу Бакр жолутуп: О, Ханзала, кандайсың? – деп сурады. Ханзала мунафык болуп жатат, – дедим мен. Субханаллах, бул эмне дегениң? – деп чочуду ал. Мен: Алланын элчисинин жанында ал бизге тозок, бейишти эскерткенде, аларды көзүбүз менен көргөндөй болобуз. Алланын элчисинин жанынан чыккандан кийин аял, бала-чакабыз, көр тирилигибиз алагды кылып, көп нерсени унутуп жатабыз, – деп түшүндүрдүм. Абу Бакр: Аллага ант болсун, бизде да ушундай болот, – деди. Анан Абу Бакр экөөбүз Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) бардык. Ага кирип: О, Алланын элчиси, Ханзала мунафык болуп жатат, – дедим. “Эмнеге минтесиң?” – деп сурады ал. О, Алланын элчиси, сен бизге тозок, бейишти эскерткениңде, аларды көзүбүз менен көргөндөй болобуз. Сенин жаныңдан чыккандан кийин аял, бала-чакабыз, көр тирилигибиз алагды кылып, көп нерсени унутуп жатабыз, – дедим. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Жаным Анын колунда турган Аллахга ант берип айтам, эгер дайыма менин жанымда отургандай болсоңор, же зикирди дайыма улантсаңар, анда төшөгүңөрдө жатасыңарбы, жолдо жүрөсүңөрбү периштелер силер менен көрүшүп калмак... бирок Ханзала, (ар бир иш) убакты-убактысы менен”, – деп үч жол кайталады (*Имам Муслим*).

Сүннөттү жана сүннөт адептерин бекем кармоо тууралуу

قال الله تعالى: {وما آتاكم الرسول فخذوه، وما نهاكم عنه فانتهوا} (الحشر 7).

Алла Таала минтип айткан: “Пайгамбар силерге алып келгенди алгыла, ал тыйгандан тыйылгыла” (Хашр, 7-аят).

قال تعالى: {وما ينطق عن الهوى، إن هو إلا وحي يوحى} (النجم 3).

Алла Таала минтип айткан: “Ал өз оюнан чыгарып сүйлөбөйт. Аня-кабар кылынган аян менен гана сүлөйт” (*Нажм, 3-аят*).

قال تعالى: {قل إن كنتم تحبون الله فاتبعوني يحببكم الله، ويغفر لكم ذنوبكم} (ال عمران 31).

Алла Таала минтип айткан: “Эгер Алланы жакшы көрсөңөр, анда мени ээрчигиле, Алла да силерди жакшы көрүп, күнөөңөрдү кечирет” (*Аалу Имаран, 31-аят*).

قال تعالى: {لقد كان لكم في رسول الله أسوة حسنة لمن كان يرجو الله واليوم الآخر} (الأحزاب 21).

Алла Таала минтип айткан: “Чынында, силерге, Алланы жана акыретти эстегендерге Алланын элчисинде көркөм өрнөктөр бар” (Ахзаб, 21-аят).

قال تعالى: {فلا وربك لا يؤمنون حتى يحكموك فيما شجر بينهم، ثم لا يجدوا في أنفسهم حرجاً مما قضيت، ويسلموا تسليماً} (النساء 65).

Алла Таала минтип айткан: “Раббиңе ант болсун, Алар ортолорундагы талаштарга сени өкүм чыгаруучу кылмайынча, анан сен чыгарган өкүмгө макул болуп, толук баш иймейинче, ыйман келтирген болушпайт” (Ниса, 65-аят).

قال تعالى: {فإن تنازعتم في شئ فردوه إلى الله والرسول إن كنتم تؤمنون بالله واليوم الآخر} (النساء 59).

Алла Таала минтип айткан: “Эгер Аллага жана акыретке ишенсенер, кайсы бир иште талашып калганыңарда аны Аллага жана пайгамбарга (Куранга жана сүннөткө) кайтаргыла” (Ниса, 59-аят).

قال تعالى: {من يطع الرسول فقد أطاع الله} (النساء 80).

Алла Таала минтип айткан: “Кимде-ким пайгамбарга моюн сунса, демек ал Аллага моюн сунган болот” (Ниса, 80-аят).

قال تعالى: {وإنك لتهدى إلى صراط مستقيم} (الشورى 52).

Алла Таала минтип айткан: “Чынында, сен туруктуу туура жолго баштайсың” (Шуура, 52-аят).

قال تعالى: {فليحذر الذين يخالفون عن أمره أن تصيبهم فتنة أو يصيبهم عذاب أليم} (النور 63).

Алла Таала минтип айткан: “Анын буйругуна каршы иш кылгандарбашына балээ келүүсүнөн жана (акыретте) оор азапка дуушар болусунан корксун” (Нур, 63-аят).

قال تعالى: {وإذكروا ما يتلى في بيوتكن من آيات الله والحكمة} (الأحزاب 34).

Алла Таала минтип айткан: “Үйүңөрдө окулган Алланын аяттарын жана хадистерди эстеп жүргүлө. Чынында, баарын Билүүчү да, Кабардар да – Алла” (Ахзаб, 34-аят).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «دَعُونِي مَا تَرَكْتُكُمْ: إِنَّمَا أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلُكُمْ كَثْرَةُ سُؤَالِهِمْ، وَاجْتِلَافُهُمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ، فَإِذَا هَيَّئْتُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَاجْتَنِبُوهُ، وَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِأَمْرٍ فَأَتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ» متفق عليه.

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Силерди тыйбаган иш тууралуу менден сурабагыла. Силерден мурда өткөн коомдордун көбү ашыкча суроо бергени жана пайгамбарларына каршы болгону себептүү жок кылынган. Ошондуктан, силерди эмнеден тыйсам, андан алыс болгула! Эмнеге буйрусам, аны колуңардан келишинче аткарууга аракет кылгыла” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «كُلُّ أُمَّتِي يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ أَبَى». قِيلَ وَمَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «مَنْ أَطَاعَنِي دَخَلَ الْجَنَّةَ، وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ أَبَى» رواه البخاري.

2-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Баш тарткандарынан башка бардык үммөтүм бейишке кирет” – деди. О, Алланын элчиси, баш тарткандар кимдер? – деп сурашты. “Кимде-ким мага моюн сунса, бейишке кирет. Ким мага моюн сунбаса, баш тарткан болот” – деди (*Имам Бухари*).

عن أبي موسى رضي الله عنه قال: اخترق بيث بالمدينة على أهله من الليل فلما حدث رسول الله صلى الله عليه وسلم بشأنهم قال: «إنَّ هذه النار غدو لكم، فإذا كنتم فاطفئوها عنكم» متفق عليه.

3-хадис: Абу Муса (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Мадинада түн ичинде бир үй өрттөнүп кетти. Бул тууралуу Алланын элчисине айтышканда, ал: “Бул от силерге душман. Уйкуга жатаарда аны өчүрүп жаткыла” – деди (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أبي موسى رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إنَّ مثل ما بعثني الله به من الهدى والعلم كمثل غيثٍ أصاب أرضاً فكانت طائفة طيبة، قبلت الماء فأثبتت الكأ والعشب الكثير، وكان منها أجادب أمسكت الماء، فنفع الله بها الناس فشربوا منها وسقوا وزرعوا. وأصاب طائفة أخرى، إنما هي قيعان لا تمسك ماءً ولا تثبت كلاً فذلك مثل من فقه في دين الله، ونفعه ما بعثني الله به، فعلم وعلم، ومثل من لم يرفع بذلك رأساً ولم يقبل هدى الله الذي أُرسلت به» متفق عليه.

4-хадис: Абу Муса (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Таала мени жиберген туура жол менен илим – нөшөрлөп жааган жамгырга окшош. Жамгыр бир жерге жаайт, ал жер борпоң болгондуктан сууну өзүнө топтоп калат. Жапжашыл чөп-чар өсүп чыгат, андагы өзөндөргө суу толот, ал аркылуу Алла Таала адамдарга пайда берет. Алар андан ичишет жана эгин-тегин, мал-жандыгын сугарат. Ошол эле жамгыр кыраң жерге да жаайт. Ал жерде суу да топтолбойт, чөп да өспөйт. Алланын динин түшүнгөндөр, Алла мени жиберген акыйкатты пайдалангандар, динди үйрөнүп, анан башкаларга үйрөткөндөр мына ушуга (сууну пайдалангандарга) окшош. Ошондой эле буга баш көтөрбөгөндөр (билгенине амал кылбагандар) жана мен алып келген туура жолду кабыл кылбагандар (сууну пайдаланбагандарга) окшош” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عنه جابر رضي الله عنه، أنَّ رسول الله صلى الله عليه وسلم أمر بلقي الأصابع والصحفة وقال: «إنَّكم لا تدرون في أيها البركة» رواه مسلم.

5-хадис: Жаабир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) тамактан кийин манжаларды жана тамак салынган идишти жалоого буйруп: “Береке тамактын кайсы жеринде экенин силер билбейсиңер” – деди (*Имам Муслим*).

عن عبد الله بن مَعْقِلٍ، رضي الله عنه، قال: نَهَى رسولُ الله صلى الله عليه وسلم عن الخذفِ وقال: «إنَّه لا يقتلُ الصَّيْدَ، ولا يَنْكأُ العَدُوَّ، وإنَّه يَفْقَأُ العَيْنَ، وَيَكْسِرُ السِّنَّ» متفق عليه.

6-хадис: Абдуллах бин Мугаффал (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) (салмоор менен) таш атуудан тыйган эле. Ал: “Аны менен аңды уулай албайт, же душманд алсырата албайт. Болгону көздү чыгарат жана тишти сындырат” – деген (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن عائشة رضي الله عنها، قالت قال رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ» متفقٌ عليه.

7-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким бул динибизде анын негизинде болбогон жаңылыкты киргизсе, ал кабыл кылынбайт” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: كُنَّا فِي صَدْرِ النَّهَارِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَهُ قَوْمٌ غُرَاةٌ مُجْتَابِي التِّمَارِ أَوْ الْعَبَاءِ. مُتَقَلِّدِي السُّيُوفِ عَامُتُهُمْ، بِلَ كُلِّهِمْ مِنْ مُضَرٍّ، فَتَمَعَّرَ وَجْهُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، لِمَا رَأَى مِنْهُمُ مِنَ الْفَاقَةِ، فَدَخَلَ ثُمَّ خَرَجَ، فَأَمَرَ بِلَالًا فَأَذَّنَ وَأَقَامَ، فَصَلَّى ثُمَّ حَطَبَ، فَقَالَ: { يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ { إِلَى آخِرِ الْآيَةِ: { إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا }، وَالْآيَةُ الْأُخْرَى الَّتِي فِي آخِرِ الْحَشْرِ: { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مِمَّا قَدَّمَتْ لِإِعَادٍ { تَصَدَّقْ رَجُلٌ مِنْ دِينَارِهِ مِنْ دِرْهَمِهِ مِنْ تَوْبِهِ مِنْ صَاعٍ بُرِّهِ مِنْ صَاعٍ تَمَرِهِ حَتَّى قَالَ: وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ فَجَاءَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ بِصُرَّةٍ كَادَتْ كُفَّهُ تَعْجُزُ عَنْهَا، بَلْ قَدْ عَجَزَتْ، ثُمَّ تَبَاعَ النَّاسُ حَتَّى رَأَيْتُ كَوْمِينَ مِنْ طَعَامٍ وَثِيَابٍ، حَتَّى رَأَيْتُ وَجْهَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَهْلُلُ كَأَنَّهُ مَذْهَبَةٌ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً حَسَنَةً فَلَهُ أَجْرُهَا، وَأَجْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا مِنْ بَعْدِهِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَجُورِهِمْ شَيْءٌ، وَمَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً سَيِّئَةً كَانَ عَلَيْهِ وِزْرُهَا وَوِزْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا مِنْ بَعْدِهِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَوْزَارِهِمْ شَيْءٌ» رواه مسلم.

8-хадис: Жарир бин Абдуллах (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир жолу эрте менен Алланын элчисинин жанында отурганбыз. Бир маалда жылаңаяк, жолборстун терисине окшогон жүндөн токулган чаарала кийимдери авретин араң жапкан, кылычтарын жалаң моюнуна илип алган бир топ адам келди. Булардын баары “Музар” уруусунан экен. Алардын жакыр, жүдөгөн түрүн көрүп, Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) ичи ачышып жүзү өзгөрүп кетти. Үйүнө кирип кайра чыкты да, Билалга буйрук берди. Ал азан айтты, анан икоомат айтты. Алланын элчиси намаз окуп бүткөндөн кийин элге кайрылып кутпа айтты. Алгач: “Эй, адамдар! Силерди бир жандан жараткан Алладан корккула...” деген аятты акырына: “... чынында Алла силерди Көзөмөлдөөчү” деген жерине чейин окуду. Андан кийин “Хашр” сүрөсүнүн акырындагы “Алладан корккула! Ар бир жан эртеңки күнүнө эмнени даярдаганына карасын. Алладан корккула...” деген аятты окуду. Анан: “Динарыңардан, дирхамыңардан, кийимиңерден, бир сааъ буудайыңардан, бир сааъ курмаңардан, жок дегенде, жарым курма болсо да садага кылгыла” – деди. Ошондо ансарлардан бир киши ичи (динар менен дирхамга) толо кол баштыкты араң көтөрүп келди. Анын артынан адамдар ар нерсени алып келип, кийим жана азыктан эки чоң үймөк пайда болгонун көрдүм. Алланын элчисинин жүзү жайнап, ээритилген күмүштөй нурданды. Анан ал: “Кимде-ким Исламда негизи бар жакшы ишти жандандырса, ага ал ишинин сообу жана андан кийин аны уланткандардын да сообу жазылат. Ал жакшы ишти жасагандардын сообунан да эч нерсе кемибейт. Ал эми, кимде-ким Исламда негизи болбогон жаман ишти жандандырса, ага кылган ишинин күнөөсү жана андан кийин аны уланткандардын да күнөөсү жазылат. Мындан кийинкилердин күнөөсү кемип да калбайт” – деди (*Имам Муслим*).

وعن ابن مسعود رضي الله عنه أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَيْسَ مِنْ نَفْسٍ تُقْتَلُ ظُلْمًا إِلَّا كَانَ عَلَى ابْنِ آدَمَ الْأَوَّلِ كِفْلٌ مِنْ دِمَهِهَا لِأَنَّهُ كَانَ أَوَّلَ مَنْ سَنَّ الْقَتْلَ» متفقٌ عليه.

9-хадис: Ибн Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алла ыраазы болсун) минтип айткан: “Жазыксыз өлтүрүлгөн ар бир адамдын канындагы күнөөдөн Адам

атанын тун уулуна да энчи тиет. Анткени, ал эң биринчи жазыксыз адам өлтүрүүгө чыйыр салган киши” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

وعن عُقْبَةَ بْنِ عُمَيْرٍ الْأَنْصَارِيِّ رضي الله عنه قال: قال رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ دَلَّ عَلَى خَيْرٍ فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ فَاعِلِهِ» رواه مسلم.

10-хадис: Укба бин Амр (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким жакшылыкка багыт көрсөтсө, ага ошол жакшылыкты аткарган адамдай сооп берилет” (*Имам Муслим*).

وعن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أُجُورِ مَنْ تَبِعَهُ لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئاً، وَمَنْ دَعَا إِلَى ضَلَالَةٍ كَانَ عَلَيْهِ مِنَ الْإِثْمِ مِثْلُ آثَامِ مَنْ تَبِعَهُ لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ آثَامِهِمْ شَيْئاً» رواه مسلم.

11-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким туура жолго багыт берсе, ага аны ээрчигендердин сообундай сооп жазылат. Бул тигилердин сообунан эч нерсени кемитип жибербейт. Кимде-ким адашууга багыт берсе, ага аны ээрчигендердин күнөөсүндөй күнөө жазылат. Бул тигилердин күнөөсүнөн эч несени кемитип жибербейт” (*Имам Муслим*).

Насаат айтуу, жакшы ишке жана такыбалыкка жардамдашуу тууралуу

وقال تعالى: {وتعاونوا على البر والتقوى} (المائدة 2).

Алла Таала минтип айткан: “Жакшылыкка жана такыбалыкка өз ара жардамдашкыла” (*Маида, 20-аят*).

قال الله تعالى: {إنما المؤمنون إخوة} (الحجرات 10).

Алла Таала минтип айткан: “Чынында, ыймандуулар бир тууган” (*Хужурат, 10-аят*).

وقال تعالى إخباراً عن نوح صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: {وأنصح لكم} (الأعراف 62). وعن هود صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: {وأنا لكم ناصح أمين} (الأعراف 68).

Алла Таала Нухтун айтканын минтип кабарлаган: “Мен силерге насаат айтамын” (*Аъраф, 62-аят*). Ал эми Худдун айтканын минтип кабарлаган: “Мен силерге ишенимдүү насаатчымын” (*Аъраф, 68-аят*).

وقال تعالى: {والعصر، إن الإنسان لفي خسر، إلا الذين آمنوا وعملوا الصالحات، وتواصوا بالحق، وتواصوا بالصبر} (العصر 1-4). قال الإمام الشافعي رحمه الله كلاماً معناه: إن الناس أو أكثرهم في غفلة عن تدبر هذه السورة.

Алла Таала минтип айткан: “Асрга ант болсун, чынында, инсан жамандыкка учурайт. Бирок ыйманга келип, ийги иш-амалдарды кылып, акыйкатка чакырып жана сабырдуулукка үндөгөндөр (жамандыкка учурабайт)” (*Аср, 1-4-аяттар*).

Имам Шаафи (ага Алла ырайым кылсын): “Адамдардын көбү бул сүрөгө акыл жүгүртпөй капылетте жүрүшөт” – деген.

عن أبي عبد الرحمن زيد بن خالد الجهني رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ جَهَرَ غَارِياً فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَدْ غَرَا وَمَنْ خَلَفَ غَارِياً فِي أَهْلِهِ بِخَيْرٍ فَقَدْ غَرَا» متفق عليه.

1-хадис: Абу Абдурахман Зайд бин Халид Жухани (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алла ыраазы болсун) минтип айткан: “Кимде-ким Алланын жолунда казатка чыккан адамдын керек-жарагын камдап берсе, өзү да казатка чыккан болуп эсептелет. Кимде-ким казатка кеткен адамдын үй-бүлөсүнө каралашып камкордук кылса, ал да казатка чыккан болуп эсептелет” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

وَعَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رضي الله عنه، عن النبي صلى الله عليه وسلم أَنَّهُ قَالَ: «الْحَارِزُ الْمُسْلِمُ الْأَمِينُ الَّذِي يُنْفِذُ مَا أُمِرَ بِهِ، فَيُعْطِيهِ كَامِلاً مَوْفِراً، طَيِّبَةً بِهِ نَفْسُهُ فَيَنْدَفِعُ إِلَى الَّذِي أُمِرَ لَهُ بِهِ أَحَدُ الْمُتَصَدِّقِينَ» متفق عليه.

2-хадис: Абу Муса Ашари (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Буйрукту так аткарып, аманатты тиешелүү адамдарга толук берген ишенимдүү, мусулман казыначы садага берүүчүлөрдүн бирөөсү сыяктуу соопко ээ болот” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عَنْ أَبِي رُفَيْدَةَ تَمِيمِ بْنِ أَوْسٍ الدَّارِيِّ رضي الله عنه أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «الَّذِينَ التَّصَبُّحَةُ قُلْنَا: لِمَنْ؟ قَالَ: «لِللَّهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِأُمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَائِلَتِهِمْ» رواه مُسْلِم.

3-хадис: Абу Рукуя Тамим бин Аус ад-Даари (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Дин – дили ак болуу” – деди. Биз: Кимге ак дил болуу? – деп сурадык. “Аллага, Анын китебине, Аны пайгамбарларына, мусулман башчыларга жана жалпы эле мусулмандарга” – деп жооп берди *(Имам Муслим)*.

عَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ» متفق عليه.

4-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Силердин бириңер да, өзүнө каалаган жакшылыкты мусулман боордошуна ыраа көрмөйүнчө толук ыймандуу боло албайсыңар” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

Жакшылыкка чакыруу жана жамандыктан тыюу тууралуу

قال الله تعالى: {وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ، وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ، وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ، وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ} (ال عمران 104).

Алла Таала минтип айткан: “Араңардан жакшылыкка чакырган, жакшы саналаган иштерге буйруп, жаман саналган иштерден тыйган бир үммөт болсун. Мына ошолор утушта болуучулар *(Алу Имран, 104-аят)*.

وقال تعالى: {كنتم خير أمة أخرجت للناس: تأمرون بالمعروف وتنهون عن المنكر} (ال عمران 104).

Алла Таала минтип айткан: «(Мусулмандар!) Силер адамдар үчүн чыгарылган үммөттүн жакшысы болдуңар. Жакшы саналган иштерге буйруп, жаман саналган иштерден тыясыңар...» (Алу Имран, 110-аят).

وقال تعالى: {لعن الذين كفروا من بني إسرائيل على لسان داود وعيسى ابن مريم، ذلك بما عصوا وكانوا يعتدون: كانوا لا يتناهون عن منكر فعلوه؛ لبئس ما كانوا يفعلون} (المائدة 78-79).

Алла Таала минтип айткан: “Исраил урпактарынан каапыр болгондору Дауд жана Мариям уулу Исанын тили менен каргышталды. Бул алардын күнөө кылганы жана чектен чыкканы үчүн. Кылып жаткан күнөөдөн бири-бирин кайтарчу эмес. Бул кылгандары кандай жаман” (Маида, 78-79-аяттар).

عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه قال: سمعتُ رسولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يقولُ: «مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ وَذَلِكَ أَضْعَفُ الْإِيمَانِ» رواه مسلم.

1-хадис: Абу Саид Худри (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Арандан бирөөңөр жаман ишти көрсө, аны колу менен токтосун. Эгер ага чамасы жетпесе, тили менен токтотсун. Ага да чамасы жетпесе, жүрөгү менен жек көрүп четке каксын. Бул ыймандын эң алсызы” (Имам Муслим).

عن عُبادَةَ بن الصَّامِتِ رضي الله عنه قال: «بإيعاز رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ على السَّمْعِ والطَّاعَةِ في العُسْرِ وَالْيُسْرِ وَالْمُنْشَطِ وَالْمَكْرَهِ، وعلى أَتْرَةِ عَلَيْنَا، وعلى أَنْ لَا تُنَازِعَ الْأَمْرَ أَهْلَهُ إِلَّا أَنْ تَرَوْا كُفْرًا بَوَاحًا عِنْدَكُمْ مِنَ اللَّهِ تعالى فيه بُرْهَانٌ، وعلى أَنْ نقولَ بِالْحَقِّ أَيْنَمَا كُنَّا لَا نَخَافُ في اللَّهِ لَوْمَةً لائِمَةً» متفقٌ عليه.

2-хадис: Убада бин Самит (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Биз Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) тарчылыкта да, кенечиликте да, напсибиз кааласа да, каалабаса да, башкаларга берилген энчиден куру калсак да, татыктуу башчылардын – каапырлыкты билдирген сөз же иш экенине Алладан анык далил келген – сөздөрүнө жана иштерине күбө болуп калбасак эле алардын ишине каршы чыкпоого, кайда болсо да ниети жамандын жазгыруусунан коркпостон Алла үчүн акыйкатты айтууга ант бердик” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عن النُّعْمَانِ بنِ بَشِيرٍ رضي الله عنهما عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «مَثَلُ الثَّائِمِ في حُدُودِ اللَّهِ، وَالْوَاقِعِ فِيهَا كَمَثَلِ قَوْمٍ اسْتَهْمُوا على سَفِينَةٍ فَصَارَ بَعْضُهُمْ أَعْلَاهَا وَبَعْضُهُمْ أَسْفَلَهَا وَكَانَ الَّذِينَ فِي أَسْفَلِهَا إِذَا اسْتَقْفُوا مِنَ الْمَاءِ مَرُّوا على مَنْ فَوْقَهُمْ فَقَالُوا: لَوْ أَنَّا خَرَقْنَا في نَصِيْبِنَا خَرْقًا وَلَمْ نُؤْذِ مَنْ فَوْقَنَا، فَإِنْ تَرَكَوهُمْ وَمَا أَرَادُوا هَلَكُوا جَمِيعًا، وَإِنْ أَخَذُوا على أَيْدِيهِمْ نَجَّوْا وَنَجَّوْا جَمِيعًا». رواه البخاري.

3-хадис: Нуман бин Башир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Тааланын чегин бузбай турган адамдар менен аны бузгандардын мисалы, кемеге чыгып чуу кулак кармаган адамдарга окшош. Анын негизинде алардын бир тобу кеменин үстүнкү кабатына, бир тобу астынкы кабатына жайгашат. Астындагылар суу алуу үчүн үстүнкүлөрдүн жаынан өтүшөт эле. Анан алар: Эгер биз өзүбүз турган жерден эле каптал жагын тешип алсак, үстүндөгүлөрдүн

тынчын албай калабыз – дешет. Эгер үстүндөгүлөр да аларды өз оюна койсо, анда баар чогуу чөгүп кетет. Эгер астындагыларды токтотуп, кемени тештирбей калса, өздөрү да, алар да сууга чөгүүдөн кутулушат” (Имам Бухари).

عَنْ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ أُمِّ سَلَمَةَ هِنْدَ بِنْتِ أَبِي أُمَيَّةَ حَدَّثَتْهُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: «إِنَّهُ يُسْتَعْمَلُ عَلَيْكُمْ أَمْرَاءُ فَتَغْرِفُونَ وَتُكْرِمُونَ فَمَنْ كَرِهَ فَقَدْ بَرِئَ وَمَنْ أَنْكَرَ فَقَدْ سَلِمَ، وَلَكِنْ مَنْ رَضِيَ وَتَابَعَ» قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا نُفَاتِلُهُمْ؟ قَالَ: «لَا، مَا أَقَامُوا فِيكُمْ الصَّلَاةَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

4-хадис: Момундардын энеси Умму Салама (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Жакында силерден жакшы-жаманды ылгабай жасай берген башчылар чыгат. Жакшы иштерине макул болосунар, жаман иштеринен кайтарасыңар. Кимде-ким алардын туура эмес ишин (жүрөгү менен) жек көрсө, (аларга шерик болуудан) аман калат. Кимде-ким (колу жана тили менен) кайтарса, (күнөөдөн жана эки жүздүүлүктөн) кутулат. Ал эми кимде-ким аларга ыраазы болуп, ээрчип кетсе, (күнөөдө шериктеш болот)”, – деди. Сахабалар: О, Алланын элчиси, аларга каршы чыгалыбы? – деп сурашты. “Жок, эгер намаз окубаса (анда чыккыла)”, – деди (Имам Муслим).

وَعَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «يُؤْتَى بِالرَّجُلِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُلْقَى فِي النَّارِ، فَتَنْدَلِقُ أَقْتَابُ بَطْنِهِ، فَيَدُورُ بِهَا كَمَا يَدُورُ الْحِمَارُ فِي الرَّحَا، فَيَجْتَمِعُ إِلَيْهِ أَهْلُ النَّارِ فَيَقُولُونَ: يَا فُلَانُ مَا لَكَ؟ أَلَمْ تَكُنْ تَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ؟» فَيَقُولُ: بَلَى، كُنْتُ أَمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَلَا آتِيهِ، وَأَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَتِيهِ» متفق عليه.

5-хадис: Усама бин Зайд (аларга Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтып жатканын укканмын: “Кыяматта бир адам алып келинип тозокко ташталат. Анын ичегилери чубалып, тегирмендин ташын айланган эшек сыяктуу ичеги-кардын тегеренип калат. Ага тозоктун тургундары чогулуп келип: Эй, баланча! Сага эмне болду?! Сен тиякта жакшылыкка буйруп, жамандыктан тыйчу эмес белең!? – дешет. Тиги: Ооба, мен башкаларды жакшылыкка буйруйт элем, бирок өзүм аткарбайт болчумун. Жамандыктан тыят элем, бирок өзүм тыйылчу эмесмин дейт”.

Аманатка кыянат кылбоо тууралуу

قال الله تعالى: {إن الله يأمركم أن تؤدوا الأمانات إلى أهلها} (النساء 58).

Алла Таала минтип айткан: “(Эй, ыймандуу пенделер!) Алла силерди аманаттарды ээсине кайтарууга, эгер адамдардын арасында өкүм чыгарып калсаңар, адилеттүү өкүм чыгарууга буйруйт” (Нуса, 58-аят).

وقال تعالى: {إنا عرضنا الأمانة على السماوات والأرض والجبال فأبين أن يحملنها وأشفقن منها وحملها الإنسان؛ إنه كان ظلوماً جهولاً} (الأحزاب 72).

Алла Таала минтип айткан: “Биз (Ислам) аманатын асмандарга да, жерге да, тоолорго да сунуш кылдык. Алар аны көтөрүүдөн коркуп баш тартты. Анан аны инсан моюнуна алды. Чынында, ал – заалым, илимсиз” (Ахзаб, 72-аят).

عن أبي هريرة رضي الله عنه، أن رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «آيَةُ الْمَنَافِقِ ثَلَاثٌ: إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ، وَإِذَا آوَجَّرَ خَانَ» متفق عليه. وفي رواية: «وَإِنْ صَامَ وَصَلَّى وَزَعَمَ أَنَّهُ مُسْلِمٌ».

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эки жүздүү адамдын үч белгиси болот: сүйлөгөндө жалган айтат; убада берсе аткарбайт, аманат тапшылыса кыянат кылат” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*). Башка айтымында: “Эгер ал намаз окуп, орозо кармап, өзүн мусулманмын деп эсептесе деле” де айтылган.

عن خذيفة بن اليمان رضي الله عنه، قال: حدثنا رسول الله صلى الله عليه وسلم، حديثين قد رأيت أحدهما، وأنا أنتظر الآخر: حدثنا أن الأمانة نزلت في جذر قلوب الرجال، ثم نزل القرآن فعملوا من القرآن، وعلموا من السنة، ثم حدثنا عن رفع الأمانة فقال: «ينام الرجل النومة فتقبض الأمانة من قلبه، فيظل أثرها مثل الوكت، ثم ينام النومة فتقبض الأمانة من قلبه، فيظل أثرها مثل أثر المجل، كجمر دخرته على رجلك، فنفض فتراه منتبراً وليس فيه شيء» ثم أخذ حصاة فخرجها على رجله، فيصبع الناس يتبايعون، فلا يكاد أحد يؤذي الأمانة حتى يقال: إن في بني فلان رجلاً أميناً، حتى يقال للرجل: ما أجدله ما أطرفه، ما أعقله، وما في قلبه مثقال حبة من خردل من إيمان. ولقد أتى علي زمان وما أبالي أياكم بايعت، لئن كان مسلماً ليردته علي دينه، ولئن كان نصرانياً أو يهودياً ليردته علي ساعيه، وأما اليوم فما كنت أباع منكم إلا فلاناً وفلاناً متفق عليه.

2-хадис: Хузайфа бин Яман (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) бизге эки иш тууралуу кеп кылган эле. Алардын бирин көрдүм, экинчисин күтүп жүрөм. Алгач: “Аманат адамдардын жүрөк түпкүрүнөн орун алат, кийин Куран орун алат. Алар Куранды жана сүннөттү үйрөнүшөт”, – деди. Кийин аманаттын алсыздоосу тууралуу минтип айтты: “Адам уктап турганда анын жүрөгүнөн аманат чыгып кетет да, болор-болбос бозоруп изи калат. Анан дагы бир уктап турганда анын жүрөгүнөн калган-каткан аманат көтөрүлүп кетет да, кабарып кеткен жердей болуп орду бош калат; чок учуп келип бутуна түшсө ошол жериң ичи көңдөй барсылдак болуп калган сыяктуу”. Анан Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) жанагы айтканын иш жүзүндө көрсөтүп, кичинекей ташты алып бутуна таштап койду да, сөзүн улап: “Адамдар эртең менен туруп бири-бири менен соода-сатык кылышат жана аманаткөй адамды табуу ушунча кыйынга туруп: “Тээ баланча урууда аманатка бек адам бар экен” деп, дагы бир кишини “Баланча өтө акылдуу, өтө өткүр, өтө туруктуу” – деп макташат, бирок анын жүрөгүндө нокоттой да ыйманы болбойт”, – деди.

Хузайфа (ага Аллах ыраазы болсун) сөзүн улай: Мен соода-сатык кылганда ким менен соода кылып жатканыма маани бербеген заман болгон. Мен соода кылган киши мусулман болсо, мага кыянат кылуудан аны дини тыйып турчу. Эгер жөөт же христиан болсо, кыянат кылуудан аларды башчылары тыйып турчу. Азыр болсо, баланча менен түкөнчө менен гана соода кылып калдым, – деди (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن خذيفة ، وأبي هريرة رضي الله عنهما، قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «يجمع الله، تبارك وتعالى، الناس فيقوم المؤمنون حتى نزلت لهم الجنة، فيأتون آدم صلوات الله عليه، فيقولون: يا أبانا استفتح لنا الجنة، فيقول: وهل أخرجكم من الجنة إلا خطيئة أياكم، لست بصاحب ذلك، اذهبوا إلى أبي إبراهيم خليل الله، قال: فيأتون إبراهيم، فيقول إبراهيم: لست بصاحب ذلك إنما كنت خليلاً من وراء وراء، اعتمدوا إلى موسى الذي كلمه الله تكليماً، فيأتون موسى، فيقول: لست بصاحب ذلك، اذهبوا إلى عيسى كلمة الله ووجهه فيقول عيسى: لست بصاحب ذلك. فيأتون محمداً صلى الله عليه وسلم، فيقوم فيؤذن له، وترسل الأمانة والرحم فيقومان جنبتي الصراط ميمناً وشمالاً، فيمر أولكم كالبرق» قلت: بآبي وأمي، أي شيء كمر البرق؟ قال: «ألم تروا كيف يمر ويرجع في طرفة عين؟ ثم كمر الريح ثم كمر الطير وأشد الرجال تجري بهم أعمارهم، وتبينكم قائم على الصراط يقول: رب سلّم، حتى تغرر أعمال العباد، حتى

يَجِيءُ الرَّجُلُ لَا يَسْتَطِيعُ السَّيْرَ إِلَّا زَحْفًا، وَفِي حَافَتِي الصِّرَاطِ كَلَالِيْبٌ مُعَلَّقَةٌ مَأْمُورَةٌ بِأَخْذِ مَنْ أَمَرَتْ بِهِ، فَمَحْدُوشٌ نَاجٍ وَمُكَرَّدَسٌ فِي النَّارِ» وَالَّذِي نَفْسُ أَبِي هُرَيْرَةَ
بِيَدِهِ إِنَّ قَعْرَ جَهَنَّمَ لَسَبْعُونَ خَرِيفًا. رواه مسلم.

3-хадис: Хузайфа жана Абу Хурайра (аларга Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “(Кыяматта) Алла Таала адамдарды бир жерге топтойт. Момундар аларга бейиш жакын келтирилгенге чейин тике турушат. Анан алар Адам атага барып: О, атабыз, бизге бейиштин ачылуусун сураныңызчы, – дешет. Ал: Силер атаңар Адамдын катасынан улам бейиштен чыгып калбадыңар беле? Силер сурана турган адам мен эмесмин. Алланын сүйүктүүсү Ибрахим балама баргыла, – дейт. Алар Ибрахимге барышат. Ибрахим: Мен буга ылайыктуу эмесмин. Мен тосмонун артынан гана сүйүктүү болгонмун, Алла түз сүйлөшкөн Мусага таянгыла, – дейт. Алар Мусага барышат. Муса да: Мен буга татыксызмын, Алланын сөзү жана руху Исага баргыла, – дейт. Иса да: Мен да буга татыксызмын, – дейт. Анан алар Мухаммадга (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) келишет. Ал ордуна туруп, ага уруксат берилет. Анан аманаткөйлүк менен туугандык байланыш жиберилет да, ал экөө кыл көпүрөнүн эки тарабына, бири оң, бири сол тарабына турат. Силерден биринчи өткөндөр чагылган чагылгандай өтөт”. Ушул жерине келгенде: Ата-энем сага садага болсун, чагылгандай өткөнү кандай? – деп сурадым дейт Абу Хурайра. Ал: “Чагылгандын кантип чагылып, көз ачып жумганча кайтып кеткенин билейсиңерби?” – деди да: “Кийинкилер соккон шамалдай өтөт. Андан кийинкилер учкан канаттуудай өтөт. Эң тез өткөндөр бул дүйнөдөгү амалдарына жараша болот. Пайгамбарыңар кыл көпүрөнүн жанында: “Рабим, Өзүң сакта, Өзүң сакта” деп турат. Амалы алсыздык кылып, баса албай жөрмөлөп калгандар болот. Көпүрөнүн эки тарабында Алла буйруган адамды илип кала турган илмектер бар, ага илинип, жаракаттанып эптеп тозоктон кутулгандар болот. Илинип ошол бойдон тозокко кулап түшкөндөр да болот” – деди. Муну айтып берип жаткан Абу Хурайра: Абу Хурайранын жаны колунда турган Аллага ант берип айтам, тозоктун тереңдиги жетимиш жылдык жол, – деп кошумчалады (*Имам Муслим*).

Заалымдык жана заалымдыктан тыюу тууралуу

قال الله تعالى: {ما للظالمين من حميم ولا شفيع يطاع} (الغافر 18).

Алла Таала минтип айткан: “Заалымдардын достору да, баш ие турган колдоочусу да болбойт” (*Гафыр, 18-аят*).

عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ، وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ مَا هَيَّأَ اللهُ عَنْهُ» متفق عليه.

1-хадис: Абдуллах бин Амр (аларга Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Чыныгы мусулман – башка мусулмандар анын тилинен да, колунан да зыян көрбөгөн адам. Чыныгы мухажир-көчүүчү – Алла Таала тыйган иштерден биротоло алыстаган адам” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما قال: كَانَ عَلَى ثَقَلِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ كَزْكِرَةُ، فَمَاتَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «هُوَ فِي النَّارِ» فَذَهَبُوا يَنْظُرُونَ إِلَيْهِ فَوَجَدُوا عَبَاءَةً قَدْ غَلَّهَا. رواه البخاري.

2-хадис: Абдуллах бин Амр (аларга Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбардын (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) сапардагы жүк-тагын карай турган Киркира аттуу кароолчусу бар эле. Бир күнү ал каза болуп калды. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Ал тозокко түштү” – деди. Сахабалар буга таң калып, анын жүгүн карашса, ал олжого түшкөн буюмдардан бир жамынчы кийимди катып алган экен (*Имам Бухари*).

عن أبي بكر بن الحارث رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «إِنَّ الزَّمَانَ قَدْ اسْتَدَارَ كَهَيْئَتِهِ يَوْمَ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ: السَّنَةُ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا، مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ: ثَلَاثٌ مُتَوَالِيَاتٌ: ذُو الْقَعْدَةِ وَذُو الْحِجَّةِ وَالْمُحَرَّمُ، وَرَجَبُ الَّذِي بَيْنَ جُمَادِي وَشَعْبَانَ، أَيْ شَهْرٌ هَذَا؟» قُلْنَا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، فَسَكَتَ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيُسَمِّيهِ بَعْزِ اسْمِهِ. قَالَ: «أَلَيْسَ ذَا الْحِجَّةِ؟» قُلْنَا: بَلَى. قَالَ: «فَأَيُّ بَلَدٍ هَذَا؟» قُلْنَا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، فَسَكَتَ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيُسَمِّيهِ بَعْزِ اسْمِهِ. قَالَ: «أَلَيْسَ الْبَلَدُ الْحَرَمُ؟» قُلْنَا: بَلَى. قَالَ: «فَأَيُّ يَوْمٍ هَذَا؟» قُلْنَا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، فَسَكَتَ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيُسَمِّيهِ بَعْزِ اسْمِهِ. قَالَ: «أَلَيْسَ يَوْمُ النَّحْرِ؟» قُلْنَا: بَلَى. قَالَ: «فَإِنَّ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ وَأَعْرَاضَكُمْ عَلَيْكُمْ حُرَامٌ، كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي بَلَدِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ هَذَا، وَسَتَلْقَوْنَ رَبَّكُمْ فَيَسْأَلُكُمْ عَنْ أَعْمَالِكُمْ، أَلَا فَلَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ، أَلَا لِيُبْلِغَ الشَّاهِدُ الْعَائِبَ، فَلَعَلَّ بَعْضٌ مِنْ يَبْلُغُهُ أَنْ يَكُونَ أَوْعَى لَهُ مِنْ بَعْضٍ مَنْ سَمِعَهُ» ثُمَّ قَالَ: «أَلَا هَلْ بَلَّغْتُ، أَلَا هَلْ بَلَّغْتُ؟» قُلْنَا: نَعَمْ، قَالَ: «اللَّهُمَّ اشْهَدْ» متفق عليه.

3-хадис: Абу Бакра Нуфайъ бин Хаарис (ага Алла ыраазы болсун) минтип айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Алла Таала асман-жерди жараткандан бери эле он эки ай айланып келе жатат. Анын төртөөсү арам айлары. Алардан катар келчу үчөөсү – Зулкаада, Зулхиджа жана Мухаррам. Ал эми Ражаб айы Жумаада менен Шаъбандын ортосунда келет”, – деди. Анан: “Азыр кайсы ай? – деп сурады. Биз: Алла жана Анын элчиси билүүчү, – дедик. Ал унчукпай калды эле, биз бул айды башкача аталышы менен атайт го деп ойлоп калдык. Анан ал: “Бул Зулхиджа айы эмеспи?” – деди. Ооба, дал ошол ай, – деп коштодук. “Бул кайсы шаар?” – деп сурады анан. Биз: Алла жана Анын элчиси билүүчү, – дедик. Ал унчукпай калды эле, биз бул шаарды башкача аталышы менен атайт го деп ойлоп калдык. “Бул Мекке шаары эмеспи?” – деди ал. Биз: Ооба, дал ошондой, – дедик. “Бул күн кайсы күн?” – деп сурады анан. Биз: Алла жана Анын элчиси билүүчү, – дедик. Ал унчукпай калды эле, биз бул күндү башкача аталышы менен атайт го деп ойлоп калдык. “Бул курбандык чалуу күнү эмеспи?” – деди ал бир аздан соң. Ооба, дал ошол күн, – деп сүрөп кеттик. Анан ал мындай деди: “Мына ушул күнүңөр, ушул айыңар жана ушул шаарыңар кандай арам болсо, силердин каныңар, мал-дүнүйөңөр, абийир-намысыңар да бири-биринерге ушундай арам. Аллага жолукканыңарда мал-мүлкүңөр тууралуу сөзсүз сураласыңар. Менден кийин бири-бирине кылыч көтөрүп каапыр болуп кетпегиле! Муну азыр уккандар мында жокторго жеткирсин. Анткени, кээде өз оозумдан уккан адамга караганда, башка бирөөдөн уккан адам көбүрөөк амал кылуусу мүмкүн!” Анан ал: “Толук жеткире алдымбы? Толук жеткире алдымбы?” – деп кайталады. Биз: “Ооба, жеткирдин” – дедик. Ал: “О, Алла, Өзүң күбө бол” – деди (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أبي أمامة إياس بن ثعلبة الحارثي رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ اقْتَطَعَ حَقَّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ بِيَمِينِهِ فَقَدْ أَوْجَبَ اللَّهُ لَهُ النَّارَ، وَحَرَّمَ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ» فقال رجل: «وإن كان شيئاً يسيراً يا رسول الله؟» فقال: «وإن قضييماً من أراك» رواه مسلم.

4-хадис: Абу Умама (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Ким жалган ант ичип мусулмандын акысын жесе, Алла аны тозокко түшүрөт, бейишке киргизбейт”, – деди эле, бирөө: Эгер анын акысы кичинекей нерсе болсочу, о, Алланын элчиси? – деп сурады. “Эгер бир сөөм мисвак болсо да”, – деди пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) (*Имам Муслим*).

عن عَدِيٍّ بْنِ عُمَيْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ: «مَنْ اسْتَعْمَلَنَاهُ مِنْكُمْ عَلَى عَمَلٍ، فَكَتَمْنَا خَيْطًا فَمَا فَوْقَهُ، كَانَ غُلُولًا يَأْتِي بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ» فَقَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ أَسْوَدُ مِنَ الْأَنْصَارِ، كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَقْبِلْ عَنِّي عَمَلَكَ قَالَ: «وَمَالِكٌ؟» قَالَ: سَمِعْتُكَ تَقُولُ كَذًا وَكَذَا، قَالَ: «وَأَنَا أَقُولُهُ الْآنَ: مَنْ اسْتَعْمَلَنَاهُ عَلَى عَمَلٍ فَلْيَجِيءْ بِقَلِيلِهِ وَكَثِيرِهِ، فَمَا أُوتِيَ مِنْهُ أَخَذَ وَمَا تُحْيِي عَنْهُ انْتَهَى» رواه مسلم.

5-хадис: Адий бин Умайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Силерден кимдир бирөөнү ишке дайындасак, анан ал ийне же андан да кичине нерсени бизден жашырып жымырып алса, бул бизге кыянаттык болот жана Кыямат күнү алган нерсесин көтөрүп келет”, – дегенин уктум. Аңгыча ансарлардан бир кара киши турду. Анын көрүнүшү азыр да көз алдымда турат. Ал туруп: О, Алланын элчиси, менден бул кызматты алыңыз, – деди. “Сага эмне болду?” – деп сурады Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун). Тиги: Сиздин азыркы айтканыңыздан кийин (коркуп калдым), – деди. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Мен бул сөзүмдү азыр дагы кайталап айтам: силерден кимди кызматка дайындасак, жыйнаганынын азын да, көбүн да алып келсин! Анан ага (акы катары) берилгенин алат, алууга болбогонуна тийбейт” – деди (*Имам Муслим*).

وعن أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «اتَّذَرُونِ مِنَ الْمُفْلِسِ؟» قَالُوا: الْمُفْلِسُ فِينَا مَنْ لَا دِرْهَمَ لَهُ وَلَا مَتَاعَ. فَقَالَ «إِنَّ الْمُفْلِسَ مِنْ أُمَّتِي مَنْ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِصَلَاةٍ وَصِيَامٍ وَزَكَاةٍ، وَيَأْتِي وَقَدْ شَتَمَ هَذَا، وَقَذَفَ هَذَا وَأَكَلَ مَالَ هَذَا، وَسَفَكَ دَمَ هَذَا، وَضَرَبَ هَذَا، فَيُعْطَى هَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ، وَهَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ، فَإِنْ فَنِيَتْ حَسَنَاتُهُ قَبْلَ أَنْ يُقْضَى مَا عَلَيْهِ، أُخِذَ مِنْ خَطَايَاهُمْ فَطُرْحَتْ عَلَيْهِ، ثُمَّ طُرِحَ فِي النَّارِ» رواه مسلم.

6-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир жолу Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Куру кол калган адам ким экенин билесинерби?” – деп сурап калды. Куру кол калды деп, арабыздагы дирхеми да, буюм-терими да жок калган кишини айтабыз, – деди сахабалар. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Чынында, менин үмөттүмдөгү куру кол калган адам: кыямат күнү окуган намазы, туткан орозосу, берген зекети менен келет. Ошол эле учурда ал бирөөнү сөккөн, бирөөгө жалаа жапкан, бирөөнүн малын жеген, бирөөнүн канын төккөн, бирөөнү урган сыяктуу жаман иштерин да ала келет. Анан анын жакшы иш-амалдары тигиге, буга алып берилет. Кокус, моюнундагы карызы бүтө электе жакшы амалдары түгөп калса, анда тигилердин жаман иш-амалдары мунун моюнуна жүктөлөт да, анан тозокко ташталат”, – деди (*Имам Муслим*).

عن أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ، وَإِنَّكُمْ تَخْتَصِمُونَ إِلَيَّ، وَلَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَنْ يَكُونَ الْحَنُّ خُبْرَتَهُ مِنْ بَعْضٍ، فَأَقْضِي لَهُ يَنْخُو مَا أَسْتَعِ فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ بِحَقِّ أَخِيهِ فَإِنَّمَا أَقْطَعُ لَهُ قِطْعَةً مِنَ النَّارِ» متفق عليه.

7-хадис: Умму Салама (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Мен деле бир пендемин. Силер араңардагы келишпестиктерди чечип берсин деп мага келесиңер. Кээ бириңер

каршылашына караганда далилине ишендирип койо тургандай чечен болушу мүмкүн. Мен укканымды таразалап, анан аны пайдасына өкүм кылып, ага диндеш боордошунун акысын алып берсем, ага тозок отунун бир бөлүгүн алып берген болом” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن ابن عمر رضي الله عنهما قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «لَنْ يَزَالَ الْمُؤْمِنُ فِي فُسْحَةٍ مِنْ دِينِهِ مَا لَمْ يُصِْبْ دَمًا حَرَامًا» رواه البخاري.

8-хадис: Ибн Умар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Ыймандуу адам Алла Таала өлтүрүүнү тыюу салган адамдын канын төкпөсө эле дининин жакшылыгын көрө берет” (*Имам Бухари*).

Мусулмандардын укугун сактоо, боорукрлик менен мамиле кылуу тууралуу

قال الله تعالى: {ومن يعظم حرمات الله فهو خير له عند ربه} (الحج 30).

Алла Таала минтип айткан: “Ким Алланын арам деген өкүмдөрүн улук санаса (сактанса), Рабисинин алдында бул ага жакшы...” (*Хаж, 30-аят*).

وقال تعالى: {ومن يعظم شعائر الله فإنها من تقوى القلوب} (الحج 32).

Алла Таала минтип айткан: “Ким Алланын багышталган курмандыгын аздектесе, бул жүрөктөрдүн такыбалыгынан” (*Хаж, 32-аят*).

وقال تعالى: {واخفض جناحك للمؤمنين} (الحجر 88).

Алла Таала минтип айткан: “(Мээрим) канатыңды ыймандуу пенделерге жайгын!” (*Хижр, 88-аят*).

وقال تعالى: {من قتل نفساً تغيّر نفساً أو فساد في الأرض فكأنما قتل الناس جميعاً، ومن أحيّاها فكأنما أحيّا الناس جميعاً} (المائدة 32).

Алла Таала минтип айткан: “Ким (шариятта буйрулган) өч алуусуз эле, же жер үстүндө бузукулук кылбаган жазыксыз адамды өлтүрсө, дүйнөдөгү бүт адамдарды өлтүргөндөй болот. Ал эми ким бир жанга (аны өлтүрбөй) өмүр берсе, бүт адамдарга өмүр бергендей болот” (*Маида, 32-аят*).

عن أبي موسى رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا» وَشَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ. متفق عليه.

1-хадис: Абу Муса (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Момун адам менен башка момун адам ар бир бөлүгү бири-бирин кынаптап кармап турган курулуш сыяктуу” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رضي الله عنهما قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادُّهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ، مَثَلُ الْجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهْرِ وَالْحَقَى» متفق عليه.

2-хадис: Нуъман бин Башир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Ыймандуулар бири-бирин жакшы көрүүдө, боорукерлик кылууда жана өз ара жардамдашууда бир бүтүн дене сыяктуу. Дененин бир мүчөсү ооруса, уйкусуздук жана ысытманын азабын дененин бардык мүчөлөрү чогуу тартат” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قَبِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْحَسَنَ ابْنَ عَلِيٍّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، وَعِنْدَهُ الْأَقْرَعُ بْنُ حَابِسٍ، فَقَالَ الْأَقْرَعُ: إِنَّ لِي عَشْرَةً مِنَ الْوَلَدِ مَا قَبِلْتُ مِنْهُمْ أَحَدًا فَتَنْظَرُ إِلَيْهِ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فقال: «مَنْ لَا يُرْحَمُ لَا يُرْحَمُ» متفق عليه.

3-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) анын жанында отурган Акра бин Хабистин көзүнчө небереси Хасан бин Алини өптү эле, Акра: Менде он балам бар. Мен алардын бирин да өпкөн эмесмин – деди. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) ага таңыркай карап: “Ырайым көрсөтпөгөн адам өзү да ырайым көрбөйт” – деди *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عن أبي هريرة رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ لِلنَّاسِ فَلْيُخَفِّفْ، فَإِنَّ فِيهِمُ الضَّعِيفَ وَالسَّقِيمَ وَالْكَبِيرَ. وَإِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ لِنَفْسِهِ فَلْيَطْوِلْ مَا شَاءَ» متفق عليه.

4-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Араңардан бирөөңөр жамаат намазда имам болуп намаз окусаңар, намазды созбой жеңил окусун. Анткени, элдин арасында оорулуулар, алсыздар жана кары-тартаңдар да бар. А эгер өзү жалгыз окуса, анда каалагандай узун окуй берсин” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عن عائشة رضي الله عنها قالت: إِنْ كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيدْعُ الْعَمَلَ، وَهُوَ يَحِبُّ أَنْ يَعْمَلَ بِهِ، خَشْيَةً أَنْ يَعْمَلَ بِهِ النَّاسُ فَيُفَرِّضَ عَلَيْهِمْ» متفق عليه.

5-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Айша энебиз (ага Аллах ыраазы болсун) айтат: “Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) кайсы бир амалды аткарууну жакшы көрсө да, адамдар аны такай аткарып, анан аларга парз болуп калуусунан коркуп аткарбай койчу” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عن جُنْدُبِ بْنِ عَبْدِ اللهِ رضي الله عنه قال: قال رسولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ صَلَّى صَلَاةَ الصُّبْحِ فَهُوَ فِي ذِمَّةِ اللهِ فَلَا يَطْلُبُكُمْ اللهُ مِنْ ذِمَّتِهِ بِشَيْءٍ، فَإِنَّهُ مَنْ يَطْلُبُهُ مِنْ ذِمَّتِهِ بِشَيْءٍ يُدْرِكْهُ، ثُمَّ يَكُفُّهُ عَلَى وَجْهِهِ فِي نَارٍ جَهَنَّمَ» رواه مسلم.

6-хадис: Жундиб бин Абдуллах (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Багымдан намазын окуган адам Алланын коргоосунда болот. Алла Таала Өзү коргогон адам үчүн эч бириңди жоопко тартпасын. Эгер Ал Өз коргоосундагы адам үчүн бирөөнү жоопко тарта турган болсо, аны көмкөрүсүнөн тозокко таштайт” *(Имам Муслим)*.

عن ابن عمر رضي الله عنهما أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ، لَا يَظْلِمُهُ، وَلَا يُسْلِمُهُ، مَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ كَانَ اللَّهُ فِي حَاجَتِهِ، وَمَنْ فَرَّجَ عَنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً فَرَّجَ اللَّهُ عَنْهُ بِهَا كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ» متفقٌ عليه.

7-хадис: Ибн Умар (аларга Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Мусулман – мусулмандын бир тууганы. Чыныгы мусулман бир тууганына зулум кылбайт жана сатып кетпейт. Кимде-ким мусулман бир тууганынын ажатын ачса, Алла Таала анын ажатын ачат. Кимде-ким бир мусулманды кыйынчылыктан арылтса, Алла Таала ал үчүн аны кыямат күнүнүн кыйынчылыктарынын биринен арылтат. Кимде-ким бир мусулмандын айыбын жашырса, Алла Таала кыямат күнү анын айыбын жашырат” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عن أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قال: قال رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تَحَاسِدُوا وَلَا تَنَاجَشُوا وَلَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَدَابُرُوا وَلَا يَبِعْ بَغْضُكُمْ عَلَى يَبِعِ بَعْضٍ، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا. الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَحْقِرُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ. التَّقْوَى هَاهُنَا - وَيُشِيرُ إِلَى صَدْرِهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ - بِحَسَبِ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ. كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ دَمُهُ وَمَالُهُ وَعِزُّهُ» رواه مسلم.

8-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Бири-бириңе көралбастык кылбагыла! Сатып албасын үчүн бири-бириңе бааны көтөрбөгүлө! Бири-биринди жек көрбөгүлө! Бири-биринден жүз бурбагыла! О, Алланын пенделери, бир тууган болгула! Мусулман мусулмандын бир тууганы. Чыныгы мусулман – бир тууганына зыянын тийгизбейт, жардамсыз калтырбайт, кемсинтпейт” - деди. Анан: “Такыбалык бул жерде”, – деп, үч жолу колун көкүрөгүнө нускады. Анан: “Мусулман бир тууганын кемсинтүү ага жамандык жагынан жетиштүү болот. Ар бир мусулмандын каны, мал-мүлкү жана абийири экинчи мусулманга арам”, – деди *(Имам Муслим).*

عن أَنَسٍ رضي الله عنه عن النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ» متفقٌ عليه.

9-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Өз жанына каалаган жакшылыкты башка мусулман боордошуна да ыраа көрмөйүнчө эч кимиңер толук ыймандуу боло албайт” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عن أَنَسٍ رضي الله عنه قال: قال رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «انْصُرْ أَخَاكَ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا» فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْصُرَهُ إِذَا كَانَ مَظْلُومًا أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ ظَالِمًا كَيْفَ أَنْصُرُهُ؟ قال: «تَحْجِزْهُ أَوْ تَمْنَعْهُ مِنَ الظُّلْمِ فَإِنَّ ذَلِكَ نَصْرُهُ» رواه البخاري.

10-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Мусулман бир тууганың заалым болсо да, же бирөөдөн зулумдук көрсө да жардам бер” – деди. Бир киши: О, Алланын элчиси, мусулман бир тууганым бирөөдөн зулум чексе го жардам берем. Анан ал өзү заалымдык кылып жатса, ага кантип жардам бермекмин? – деп сурады. “Аны башкаларга заалымдык кылуудан тыйганың же жолтоо болгонуң, ага жардам бергениң болот” – деп жооп берди *(Имам Бухари).*

وعن أبي هريرة رضي الله عنه أنَّ رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ خَمْسٌ: رَدُّ السَّلَامِ، وَعِيَادَةُ الْمَرِيضِ، وَاتِّبَاعُ الْجَنَائِزِ، وَإِجَابَةُ الدَّعْوَةِ، وَتَشْمِيتُ الْغَاطِسِ» متفق عليه.

11-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Мусулмандын башка мусулманда беш акысы бар: саламына алик алуу, ооруп калганда кабар алуу, жаназасына катышуу, чакырыгына баруу, чүчкүрүгүнө (Алла сага ырайым кылсын деп) жакшылык тилөө (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

Мусулмандардын айыбын жашыруу, зарылчылык болбосо аны жаюудан тыюу тууралуу

قال الله تعالى: {إن الذين يحبون أن تشيع الفاحشة في الذين آمنوا لهم عذاب أليم في الدنيا والآخرة} (النور 19).

Алла Таала минтип айткан: “Чынында, ыймандуу адамдарга ыплас жалаа жабууну жакшы көргөндөргө бул дүйнөдө да, акыретте да оор азап бар” (Нур, 19-аят).

عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «لا يَسْتُرُ عَبْدٌ عَبْدًا فِي الدُّنْيَا إِلَّا سَتَرَهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ» رواه مسلم.

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Пенде бул дүйнөдө башка пенденин айыбын жашырса, кыямат күнү Алла анын айыбын жашырат” (Имам Муслим).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يقول: «كُلُّ أُمَّتِي مُعَاذِي إِلَّا الْمُجَاهِرِينَ، وَإِنَّ مِنَ الْمُجَاهِرَةِ أَنْ يَعْمَلَ الرَّجُلُ بِاللَّيْلِ عَمَلًا، ثُمَّ يُصْبِحُ وَقَدْ سَتَرَهُ اللهُ عَلَيْهِ فَيَقُولُ: يَا فَلَانُ عَمِلْتُ الْبَارِحَةَ كَذَا وَكَذَا، وَقَدْ بَاتَ يَسْتُرُهُ رَبُّهُ، وَيُصْبِحُ يَكْشِفُ سِتْرَ اللهِ» متفق عليه.

2-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Кылган күнөөсүн башкаларга айтып жарыя кылгандардан башка бардык үммөтүм кечиримге арзыйт. Күнөөнү жарыя кылуу деген – бир адам түндө күнөө кылып, анысын Алла жашырганына карабай, эртең менен: “Эй, баланча, мен түндө мындай-тигиндей иштерди кылдым” деп өзү жарыя кылганы. Раббиси анын түнкү жаман ишин жашырды эле, ал болсо эрте менен Алланын жашырганын өзү жарыя кылды” (Ишенимдүүлүгү тастыкталган хадис).

Мусулмандардын ажатын ачуу жана адамдардын ынтымагын бекемдөө тууралуу

قال الله تعالى: {من يشفع شفاعة حسنة يكن له نصيب منها} (النساء 85).

Алла Таала минтип айткан: “Ким жакшылыкты колдосо, ага андан энчи тиет...” (Ниса, 85-аят).

قال الله تعالى: {وافعلوا الخير لعلكم تفلحون} (الحج 77).

Алла Таала минтип айткан: “Жакшы иштерди жасагыла! Ийгиликке (бейишке) жетип калаарсыңар” (*Хаж, 77-аят*).

قال الله تعالى: {لا خير في كثير من نجواهم إلا من أمر بصدقة، أو معروف، أو إصلاح بين الناس} (النساء 114).

Алла Таала минтип айткан: “Алардын жашыруун сүйлөшүүлөрүндө, эгер садага берүү, же жакшылык кылуу, же адамдарды жараштырууга буйруган бирөө болбосо, анда эч жакшылык жок” (*Ниса, 114-аят*).

وقال تعالى: {إنما المؤمنون إخوة فأصلحوا بين أخويكم} (الحجرات 10).

Алла Таала минтип айткан: “Чынында ыймандуулар бир тууган. Бир туугандарыңардын ортосун оңдогула” (*Хужурат, 10-аят*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه، عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «من نَفَسَ عن مؤمن كُزْبَةً من كُرب الدُّنيا، نَفَسَ اللهُ عنه كُزْبَةً من كُرب يومِ الْقِيَامَةِ، ومن يَسَّرَ على مُعْسِرٍ يَسَّرَ اللهُ عليه في الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، ومن سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللهُ في الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَاللهُ في عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ في عَوْنِ أَخِيهِ، ومن سَلَكَ طَرِيقًا يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْمًا سَهَّلَ اللهُ لَهُ به طَرِيقًا إلى الْجَنَّةِ. وما اجْتَمَعَ قَوْمٌ في بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللهِ تَعَالَى، يَتْلُونَ كِتَابَ اللهِ، وَيَتَذَكَّرُونَ فِيهِ عِلْمًا إِلَّا نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ، وَعَشِيَّتُهُمُ الرَّحْمَةُ، وَحَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ، وَذَكَرَهُمُ اللهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ. ومن بَطَّأَ به عَمَلُهُ لَمْ يُسْرِعْ به نَسَبُهُ» رواه مسلم.

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким бир ыймандуу мусулманды бул дүйнөдөгү кайгысынан арылтса, Алла аны акыреттеги кайгысынан арылтат. Кимде-ким бир ыймандуу мусулмандын дүйнөдөгү кыйынчылыгын жеңилдетсе, Алла анын дүйнө жана акыреттеги кыйынчылыгын жеңилдетет. Кимде-ким бир ыймандуу мусулмандын айыбын жашырса, Алла анын айыбын дүйнө жана акыретте жашырат. Мусулман бир тууганын колдоп жүргөн пендени Алла колдоп жүрөт. Илим талап кылып жолго түшкөн адамга Алла Таала бейишке барчу жолду жеңил кылат. Адамдар Алланын үйлөрүнүн бирине Куран окуу жана аны бири-бирине үйрөтүү үчүн чогулса, аларга бейпилдик түшүп, Алланын ырайымы оройт жана аларды периштелер курчап алат. Алла Таала аларды Өзүнүн жанындагыларга мактайт. Кимдин жакшы иш-амалы жетишсиз болсо, аны ата-тегинин аброю алдыга чыгара албайт” (*Имам Муслим*).

وعن أبي موسى الأشعري رضي الله عنه قال: كان النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَتَاهُ طَالِبٌ حَاجَةً أَقْبَلَ عَلَى جُلُوسِهِ فَقَالَ: «اشْفَعُوا تُوجَرُوا وَيَقْضِي اللهُ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ مَا أَحَبَّ» متفق عليه.

2-хадис: Абу Муса (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) кимдир бирөө бир нерсе сурап келсе, ал жанында отургандарга кайрылып: “Колдоо көрсөткүлө, бул ишиңер сооптуу болсун. Алла Таала Өзү каалаганын пайгамбарынын тили менен чечип койгон (*б.а. жакшылык үчүн сооп үмүт кылып колдоо көрсөткүлө. Эгер ал башка ишке жумшалып калса деле силерге сооп азыла берет. Анткени баары Алланын каза-кадары менен болот*)” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

وعن ابن عباس رضي الله عنهما في قصة بريدة وروّجها. قال: قال لها النبي صلى الله عليه وسلم: «لَوْ رَاجَعْتِيهِ؟» قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ تَأْمُرُنِي؟ قَالَ: «إِنَّمَا أَشْتَعُ» قَالَتْ: لَا حَاجَةَ لِي فِيهِ. رواه البخاري.

3-хадис: Ибн Аббас (аларга Алла ыраазы болсун) Барира менен анын күйөөсү Мугийстин окуясы тууралуу минтип айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) Барирага: “Күйөөң менен жашай бербейсиңби?” – деди. О, Алланын элчиси, ушундай кылууга мени буйруйсунбу? – деп сурады. “Жок, күйөөңдү колдоп койюн деп жатам” – деди. Жок, менин ага муктаждыгым жок – деп, Барира көнбөй койду (*Имам Бухари*). (*Барира да, анын күйөөсү да кул болчу. Айша энебиз Барираны сатып алып күндүктөн азат кылат. Ал азат болгондон кийин күйөөсү менен жашоону каалабай, андан баш тартат. Пайгамбарыбыз аны көңдүрмөкчү болот, бирок ал: “Эгер Алладан же сенден аны менен жашоого буйрук болсо айласыз аткарам. Болбосо, аны менен жашай албаймын” деп аны такыр жактырбастыгын айтат*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «كُلُّ سَلَامِي مِنَ النَّاسِ عَلَيْهِ صَدَقَةٌ كُلَّ يَوْمٍ تَطْلُعُ فِيهِ الشَّمْسُ: تُعَدِّلُ بَيْنَ الْاَتْنَيْنِ صَدَقَةً، وَتُعِينُ الرَّجُلَ فِي دَأْيِهِ فَتَحْمِلُهُ عَلَيْهَا، أَوْ تَرْفَعُ لَهُ عَلَيْهَا مَتَاعَهُ صَدَقَةً، وَالْكَلِمَةُ الطَّيْبَةُ صَدَقَةٌ، وَبِكُلِّ خُطْوَةٍ تَمْشِيهَا إِلَى الصَّلَاةِ صَدَقَةٌ، وَتُحِيطُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ صَدَقَةً» متفق عليه.

4-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Күн сайын адам баласы ар бир мүчөсү үчүн садага берүүгө милдеттүү. Эки адамды жараштыруу – садага. Бирөөгө жардам берип, атына атказып коюу – садага. Атына жүгүн артып берүү да – садага. Бирөөгө жакшы сөз айтуу – садага. Намаз окуу үчүн баскан ар бир кадамы - садага. Жолдо жаткан зыяндуу нерсени алып таштоо да – садага” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

وعن أُمِّ كَلْثُومَ بِنْتِ عُقْبَةَ بْنِ أَبِي مُعَيْطٍ رضي الله عنها قالت: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لَيْسَ الْكَذَّابُ الَّذِي يُضْلِعُ بَيْنَ النَّاسِ فَيَنْمِي خَيْرًا، أَوْ يَقُولُ خَيْرًا» متفق عليه.

5-хадис: Умму Кулсум бинт Укба бин Абу Муъийт (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктым: “Адамдардын арасын жараштыруу үчүн жакшы сөз ташуу же жакшы сөздү айтуу – жалганчылык эмес” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

Алсыз, жарды мусулмандардын артыкчылыктары тууралуу

قال الله تعالى: {واصبر نفسك مع الذين يدعون ربهم بالغداة والعشي يريدون وجهه، ولا تعد عيناك عنهم} (الكهف 28).

Алла Таала минтип айтат: “Раббисинин ыраазылыгын каалап эртели-кеч дуба кылган адамдар менен бирге өзүңдү сабырдуу тут. Көздөрүң аларды көрбөй калып, дүйнө жашоосунун кооздугуна берилип кетпе” (*Кахф, 28-аят*).

وقال تعالى: {فأما اليتيم فلا تقهر، وأما السائل فلا تنهر} (الضحى 3-1).

Алла Таала минтип айтат: “Жетимди басынтпа, ажат сураганды зекибе” (*Зуха, 1-3-аяттар*).

عن حارثة بن وهب رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «ألا أخبركم بأهل الجنة؟ كل ضعيف متضعف لو أقسم على الله لأبره، ألا أخبركم بأهل النار؟ كل غثل جواظ مستكبر». متفق عليه.

1-хадис: Хариса бин Вахб (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Силерге кимдер бейишке кирерин айтайынбы? Өзү алсыз, эл алдында кадыры жоктой көрүнгөн, эгер Аллага ант ичсе, Алла анын антын жалганга чыгарбаган адамдар бейишке кирет. Эми силерге кимдер тозокко кирерин айтайынбы? Ар бир орой, сараң жана текебер адам тозокко кирет” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

وعن سهل بن سعد الساعدي رضي الله عنه قال: مرَّ رجلٌ على النَّبيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِرَجُلٍ عِنْدَهُ جَالِسٍ: «مَا رَأَيْتُكَ فِي هَذَا؟» فَقَالَ: رَجُلٌ مِنْ أَشْرَافِ النَّاسِ هَذَا وَاللَّهِ حَرِيٌّ إِنْ خَطَبَ أَنْ يُنْكَحَ وَإِنْ شَفَعَ أَنْ يُشَفَّعَ. فَسَكَتَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، ثُمَّ مَرَّ رَجُلٌ آخَرُ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا رَأَيْتُكَ فِي هَذَا؟» فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ هَذَا رَجُلٌ مِنْ فُقَرَاءِ الْمُسْلِمِينَ، هَذَا حَرِيٌّ إِنْ خَطَبَ أَنْ لَا يُنْكَحَ، وَإِنْ شَفَعَ أَنْ لَا يُشَفَّعَ، وَإِنْ قَالَ أَنْ لَا يُشَفَّعَ لِقَوْلِهِ. فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «هَذَا خَيْرٌ مِنْ مِلْءِ الْأَرْضِ مِثْلَ هَذَا» متفق عليه.

2-хадис: Сахл бин Саъд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) бирөөлөр менен отурганда алардын жанынан бир адам басып өттү. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) жанында отурган адамдан: “Бул киши тууралуу кандай ойдосуң?” – деп сурады. Ал: Бул киши эл арасындагы кадыр-барктуу адам. Аллага ант болсун, эгер ал бирөөгө жуучу болсо, ага үйлөнөт. Бирөөнү колдомокчу болсо, аны колдойт – деди. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) унчукпады. Бир аздан кийин алардын жанынан дагы бир адам басып өттү. “Бул кишиге сенин оюң кандай?” – деди Алланын элчиси. Бул киши жарды мусулмандардан. Бул бирөөгө жуучу түшсө, ага үйлөнө албайт. Бирөөнү колдогусу келсе, колдоого мүмкүнчүлүгү жок. Сүйлөсө анын сөзүн эч ким укпайт – деди. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “(Алланын алында) бул киши тиги кишиге караганда жер бетиндей артыкчылыгы бар” – деди *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

وعن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «اِحْتَجَبَتِ الْجَنَّةُ وَالنَّارُ فَقَالَتِ النَّارُ: يَا الْجَبَّارُونَ وَالْمَكِيدُونَ، وَقَالَتِ الْجَنَّةُ: يَا ضِعْفَاءُ النَّاسِ وَمَسَاكِينُهُمْ فَقَضَى اللهُ بَيْنَهُمَا: إِنَّكَ الْجَنَّةُ رَحِمَتِي أَرْحَمُ بِكَ مِنْ أَشَاءُ، وَإِنَّكَ النَّارُ عَذَابِي أَعَدُّ بِكَ مِنْ أَشَاءُ، وَلِكُلِّكُمَا عَلَيَّ مَلُؤْهَا» رواه مسلم.

3-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Тозок менен бейиш талашат. Тозок: “Мага текберлер жана таш боорлор кирет” – дейт. Бейиш: “Мага бей-бечара, кедей-кембагалдар кирет” – дейт. Ошондо Алла Таала ал экөөнүн ортосуна чечим чыгарат: “Бейиш, сен Менин ырайымымсың. Кимди кааласам сен аркылуу ырайымымды көрсөтөм. Тозок, сен Менин азабымсың. Кимди кааласам сен аркылуу азаптаймын. Экөөндү тең толтуруу Менин ишим” – дейт *(Имам Муслим).*

عن أبي هريرة رضي الله عنه أَنَّ امرأةً سوداءَ كانت تَقُومُ المسجدَ، أو شَابَاتًا، فَفَقَدَهَا، أو فَقَدَهُ رسولُ الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَسَأَلَ عَنْهَا أو عَنْهُ، فقالوا: مات. قال: «أَفَلَا كُنْتُمْ أَذْنُتُمُونِي» فَكَأَنَّهُمْ صَعَرُوا أَمْرَهَا، أو أَمْرَهُ، فقال: «ذُلُونِي عَلَى قَبْرِهِ» فَذَلُّهُ فَصَلَّى عَلَيْهِ، ثُمَّ قال: «إِنَّ هَذِهِ الْقُبُورَ مَمْلُوءَةٌ ظُلْمَةً عَلَى أَهْلِهَا، وَإِنَّ اللهَ تَعَالَى يُنَوِّرُهَا لَهُمْ بِصَلَاتِي عَلَيْهِمْ» متفق عليه.

4-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Мечитти тазалап, караган өңү кара аял бар эле. Ал көпкө көрүнбөй калгандыктан, Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) анын кайда экенин сурады. Сахабалар анын каза болуп калганын айтышты. “Мага кабарлап койбодуңарбы?” – деди ал. Көрсө, сахабалар анын кадырын баалабай, өздөрү эле жаназа окуп коюшкан экен. “Мага анын кабырын көрсөткүлө” – деди Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун). Кабырын көрсөтүштү эле, ал ага жаназа окуду. Анан: “Бул кабырлар анда жаткандарга капкараңгы болуп турган. Менин аларга намаз окуганым себептүү Алла Таала алардын кабырын нурландырды” – деди *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

وعن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «لَمْ يَنْكَلَمْ فِي الْمَهْدِ إِلَّا ثَلَاثَةً: عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ، وَصَاحِبُ الْجُرْنِجِ، وَكَانَ جُرْنِجٌ رَجُلًا عَابِدًا، فَاتَّخَذَ صَوْمَعَةً فَكَانَ فِيهَا، فَأَتَتْهُ أُمُّهُ وَهُوَ يُصَلِّي فَقَالَتْ: يَا جُرْنِجُ، فقال: يَا رَبِّ أُمِّي وَصَلَاتِي فَأَقْبَلَ عَلَى صَلَاتِهِ فَأَنْصَرَفَتْ فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْعَدَا أَتَتْهُ وَهُوَ يُصَلِّي، فَقَالَتْ: يَا جُرْنِجُ، فقال: أَيُّ رَبِّ أُمِّي وَصَلَاتِي. فَأَقْبَلَ عَلَى صَلَاتِهِ، فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْعَدَا أَتَتْهُ وَهُوَ يُصَلِّي فَقَالَتْ: يَا جُرْنِجُ فقال: أَيُّ رَبِّ أُمِّي وَصَلَاتِي، فَأَقْبَلَ عَلَى صَلَاتِهِ، فَقَالَتْ: اللَّهُمَّ لَا تُثَبِّتْهُ حَتَّى يَنْطُرَ إِلَى وَجْهِهِ الْمَوِيسَاتِ. فَتَدَاكَرَ بَنُو إِسْرَائِيلَ جُرْنِجًا وَعِبَادَتَهُ، وَكَانَتْ امْرَأَةٌ بَغِيٌّ يُتِمَّمُ بِحُسْنِهَا، فَقَالَتْ: إِنْ شِئْتُمْ لَاؤْتِنْتَنِي، فَتَعَرَّضْتُ لَهُ، فَلَمْ يَلْتَمِشْ إِلَيْهَا، فَأَتَتْ رَاعِيًا كَانَ يَأْوِي إِلَى صَوْمَعَتِهِ، فَأَمَكْنَتْهُ مِنْ نَفْسِهَا فَوَقَعَ عَلَيْهَا. فَحَمَلَتْ، فَلَمَّا وَلَدَتْ قَالَتْ: هُوَ جُرْنِجُ، فَأَتَوْهُ فَاسْتَنْزَلُوهُ وَهَدَمُوا صَوْمَعَتَهُ، وَجَعَلُوا يَضْرِبُونَهُ، فقال: مَا شَأْنُكُمْ؟ قالوا: زَنَيْتَ بِهَذِهِ الْبَغِيِّ فَوَلَدَتْ مِنْكَ. قال: أَتَيْنَ الصَّبِيَّ؟ فَجَاءُوا بِهِ فقال: دَعُونِي حَتَّى أَصَلِّيَ فَصَلَّى، فَلَمَّا انْصَرَفَ أَتَى الصَّبِيَّ فَطَعَنَ فِي بَطْنِهِ وَقَالَ: يَا غُلَامُ مَنْ أَبُوكَ؟ قال: فُلَانُ الرَّاعِي، فَأَقْبَلُوا عَلَى جُرْنِجٍ يُقْبَلُونَهُ وَيَتَمَسَّحُونَ بِهِ وَقَالُوا: نَبِيِّ لَكَ صَوْمَعَتُكَ مِنْ ذَهَبٍ قال: لَا، أَعِيدُوهَا مِنْ طِينٍ كَمَا كَانَتْ، فَفَعَلُوا. وَبَيْنَا صَبِيٌّ يَرْضَعُ مِنْ أُمِّهِ، فَمَرَّ رَجُلٌ رَاكِبٌ عَلَى دَابَّةٍ فَأَرَاهُ وَشَارَهُ حَسَنَةً فَقَالَتْ أُمُّهُ: اللَّهُمَّ اجْعَلْ ابْنِي مِثْلَ هَذَا، فَتَرَكَ الْتَدْيَ وَأَقْبَلَ إِلَيْهِ فَتَنَظَّرَ إِلَيْهِ فقال: اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلَنِي مِثْلَهُ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى تَدْيِهِ فَجَعَلَ يَرْضَعُ» فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَخْكِي ارْتِضَاعَهُ بِأَصْبُعِهِ السَّبَّابَةِ فِي فِيهِ، فَجَعَلَ يَمْصُهَا، قال: «وَمَرُّوا بِجَارِيَةٍ وَهُمْ يَضْرِبُونَهَا، وَيَقُولُونَ: زَنَيْتِ سَرَقَتْ، وَهِيَ تَقُولُ: حَسْبِيَ اللَّهُ وَنِعَمَ الْوَكِيلُ. فَقَالَتْ أُمُّهُ: اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْ ابْنِي مِثْلَهَا، فَتَرَكَ الرِّضَاعَ وَنَظَرَ إِلَيْهَا فقال: اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِثْلَهَا، فَهَنَالِكَ تَرَاجَعَا الْحَدِيثَ فَقَالَتْ: مَرَّ رَجُلٌ حَسَنُ الْهَيْئَةِ فَقُلْتُ: اللَّهُمَّ اجْعَلْ ابْنِي مِثْلَهُ فَقُلْتُ: اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلَنِي مِثْلَهُ، وَمَرُّوا بِهَذِهِ الْأَمَةِ وَهُمْ يَضْرِبُونَهَا وَيَقُولُونَ: زَنَيْتِ سَرَقَتْ، فَقُلْتُ: اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْ ابْنِي مِثْلَهَا فَقُلْتُ: اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِثْلَهَا؟ قال: إِنَّ ذَلِكَ الرَّجُلَ كَانَ جَبَّارًا فَقُلْتُ: اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلَنِي مِثْلَهُ، وَإِنَّ هَذِهِ يَقُولُونَ لَهَا زَنَيْتِ، وَمَنْ تَزْنِ، وَسَرَقَتْ، وَمَنْ تَسْرِقْ، فَقُلْتُ: اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِثْلَهَا» متفق عليه.

5-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бешиктеги ымыркай кезинде сүйлөгөн үч адам болгон: Марямдын уулу Иса, Журайжга күбөлүк берген бала... Журайж ибадаткөй киши болгон. Бийигирээк жерге ибадаткана салып ошондо ибадат кылчу. Бир жолу ал намаз окуп жатканда энеси келип: Журайж! – деп чакырат. Журайж: о, Раббим, намазды улайымбы же энеме чыгамбы деп, анан намазын улайт. Энеси кетип калат. Эртеси ал намаз окуп жатканда энеси дагы келип: О, Журайж! – деп чакырат. О, Раббим, намазды уласамбы, же энеме чыksamбы деп, анан Журайж намазын улай берет. Энеси дагы кетип калат. Үчүнчү күнү дагы ал намаз окуп жатканда энеси келип: О, Журайж! – деп чакырат. О, Раббим, намазды уланта берсемби, же энеме жооп берсемби деп ойлонуп, анан намазын улантып окуй берет Журайж. Энеси (ага капа болуп): О, Алла, жаманатты кыла турган аялдын жүзүн көрмөйүнчө мунун жанын алба, – деп дуба кылат.

Исраил коомундагы адамдар Журайждын ибадаткөйлүгүн сөз кылып макташат. Аны уккан бир өңдүү-түстүү, бузуку аял аларга: Кааласаңар, мен аны заматта бузуп берем, – дейт. Анан Журайжга келип, аны азгыра баштайт. Бирок Журайж ага карабай койот. Ошондо аял элден оолак өзүнчө алачыкта жашаган койчуга барып, аны көндүрөт да, аны менен жакындык кылат. Боюна бүтүп, төрөгөндөн кийин, бул бала Журайждан деп айтып чыгат. Адамдар келип, Журайжды алып түшүп, ибадатканасын талкалап, өзүн ур-тепкиге алышат. Эмнеге минтип жатасыңар? – деп сурайт ал. Сен бузуку аял менен ойноштук кылып, ал сенден төрөп алыптыр! – дешет. Баланы алып келгиле, – дейт ал. Баланы алып келишет. Журайж: мага намаз окууга уруксат бергиле деп, намаз окуйт. Намаз окуп бүткөндөн кийин баланын курсагына акырын түрткүлөп: Эй, бала, сенин атаң ким? – деп сурайт. Балага тил бүтүп: Баланча деген чабан, – деп жооп берет. Аны уккан кишилер Журайжды кучактап өпкүлөп: Бузулган ибадаткананды алтындан салып берели, – дешет. Журайж: Жок, аны мурдагыдай эле ылайдан салып бергиле, – дейт. Алар ибадатканасын мурдагыдай кылып ылайдан салып беришет.

Бир аял ымыркай баласын эмизип отурса, келишкен атты минген кооз кийимчен бир киши өтүп калат. Аял (анын сырткы келбетине кызыгып): О, Алла, менин баламды да ушул кишидей кылгын, – дейт. Бала эмчекти оозунан чыгарып тиги кишиге карап, анан: О, Алла, мени бул кишидей кыла көрбө, – дейт да, кайра эмчекке жабышат.

Хадистин ушул жерине келгенде Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) сөзүнө кошумчалап: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) баланын эмчекти соргонун айтканда сөөмөйүн оозуна салып соруп көрсөткөнү азыр да көз алдымда турат, – дейт.

“Аңгыча ошол жолдон бир күң аялды алып өтүшөт. Адамдар аны: Бул ойноштук кылган, уурулак кылган! – деп уруп-согуп алып өтөт. Аял болсо: Мен баарын Аллага тапшырдым, Ал эң жакшы жардам берүүчү, – деп жалбарат. Баласын эмизип отурган аял: О, Алла, менин баламды бул аялга окшош кыла көрбө, – деп дуба кылат. Бала эмчекти оозунан чыгарып тиги аялга карайт да, анан: О, Алла, мени дал ушул аялдай кыл, – дейт. Ушул жерден эне менен бала сүйлөшө баштайт. Энеси: Келишимдүү киши өткөндө: О, Алла, менин баламды ушул кишидей кылгын десем, сен: О, Алла, мени бул кишидей кылбагын дедиң. Ал эми бул чөрүнү ур-тепкиге алып, ойноштук кылды, уурулук кылды деп алып өткөндө, мен: О, Алла, менин баламды буга окшото көрбө десем, сен: О, Алла, мени ушул аялдай кылгын дедиң, мунун сыры эмнеде? – дейт. Баласы: Тиги киши таш боор, заалым киши болчу, ошон үчүн, мени андай кылбагын дедим. Ал эми тигилер ойноштук кылды, уурулук кылды деген аял, ойноштук да кылган эмес, уурулук да кылган эмес, ошон үчүн, мени бул аял сыяктуу (чынчыл, ак, таза) кылгын дедим, – дейт. *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «كَافِلُ الْيَتِيمِ لَهُ أَزْوَاجٌ لِيُغَيِّرَهُ. أَنَا وَهُوَ كَهَاتَيْنِ فِي الْجَنَّةِ» وَأَشَارَ الرَّاوي وَهُوَ مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ بِالسَّبَّابَةِ وَالْوُسْطَى. رواه مسلم.

6-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Мейли өзүнө тиешелүү

жакындарынан болсун, мейли башкага тиешелүү болсун, жетимди өз кепилдигине алган адам менен мен бейиште ушундай жакын болобуз” – деди. Хадисти айтып берип жаткан Малик бин Анас ушунда жакын дегенде сөөмөйү менен ортоңун көрсөттү (*Имам Муслим*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «لَيْسَ الْمِسْكِينُ الَّذِي تَرُدُّهُ التَّمْرَةُ وَالتَّمْرَتَانِ، وَلَا اللَّقْمَةُ وَاللَّقْمَتَانِ إِنَّمَا الْمِسْكِينُ الَّذِي يَتَعَفَّفُ» متفق عليه.

7-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бир-эки курма же бир-эки тиштем тамак суранып жүргөн адам муктаж эмес, чыныгы муктаж адам – абдан муктаж болуп турса да, абийирин сактап сурамчылык кылбаган адам” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «السَّاعِي عَلَى الْأُزْمَلَةِ وَالْمِسْكِينِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» وَأَحْسِبُهُ قَالَ: «وَكَالْقَائِمِ الَّذِي لَا يَفُتْرُ، وَكَالضَّائِمِ لَا يُقْطَرُ» متفق عليه.

8-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Жесир жана жакыр адамга каралашкан киши – Алла жолунда күрөшкөн киши сыяктуу (сооп алат)”. Дагы мындай дегендей болду: “... жана ибадат кылуудан чарчабай түндө туруп намаз окуган, күндүзү оозун ачып албай орозо туткан адам сыяктуу” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أنس رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ عَالَ جَارِيَتَيْنِ حَتَّى تَبْلُغَا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنَا وَهُوَ كَهَاتَيْنِ» وَضَمَّ أَصَابِعَهُ. رواه مسلم.

9-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким эки кызды каржылап, багып, жакшы тарбияласа, кыямат күнү ал экөөбүз ушундай жакындыкта келебиз” – деп, манжаларын бириктирип көрсөттү (*Имам Муслим*).

عن عائشة رضي الله عنها قالت: دَخَلَتْ عَلَيَّ امْرَأَةٌ وَمَعَهَا ابْنَتَانِ لَهَا سَأَلْتُ فَلَمْ يَجِدْ عِنْدِي شَيْئًا غَيْرَ تَمْرَةٍ وَاحِدَةٍ، فَأَعْطَيْتُهَا إِيَّاهَا فَقَسَمَتْهَا بَيْنَ ابْنَتَيْهَا وَلَمْ تَأْكُلْ مِنْهَا ثُمَّ قَامَتْ فَخَرَجَتْ، فَدَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْنَا، فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ: «مَنْ ابْتُلِيَ مِنْ هَذِهِ الْبَنَاتِ بِشَيْءٍ فَأَخْسَنَ إِلَيْهِنَّ كُنَّ لَهُ سِتْرًا مِنَ النَّارِ» متفق عليه.

10-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Мага эки кызын ээрчиткен аял бир нерсе сурап келиптир. Мен ага бергенге бир курмадан башка эч нерсе таа албадым. Ошол курманы ага берсем, ал аны тең экиге бөлүп эки кызына берди. Өзү эч нерсе жеген жок. Анан чыгып кетишти. Кийин Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) келгенде, ага көргөнүмдү айтып бердим. Ал: “Кимде-ким ушундай кыздар аркылуу сыналып, анан аларга жакшылык кылса, алар ага тозоктун отуна тосмо болот” – деди (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن عائشة رضي الله عنها قالت: جاءني مسكينة تحمل ابنتين لها ، فأطعمتها ثلاث تمرات، فأعطت كل واحدةٍ منهما تمرّةً ورفعت إلى فيها تمرّةً لتأكلها، فاستطعمتها ابنتاها، فشقت التمرّة التي كانت تريد أن تأكلها بينهما، فأعجبني شأنها، فذكرت الذي صنعت لرسول الله صلى الله عليه وسلم فقال: «إن الله قد أوجب لها بها الجنة، أو أعتقها بها من النار» رواه مسلم.

11-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Мага эки кызын ээрчиткен жарды аял келди. Мен ага үч курма бердим. Ал эки тоголок курманы эки кызына карматып, бир курманы өзү жеш үчүн оозуна салмакчы болду эле, кыздары экөө тең колун сунуп суранып калды. Ошентип өзү жемекчи болгон курманы тең ортосунан экиге бөлүп кыздарына карматты. Анын мээри мени таң калтырды. Кийин анын кылганын Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) айтсам, ал: “Алла аны ошол мээри үчүн бейишти насип кылды, же тозоктон куткарды” – деди (*Имам Муслим*).

Аялдарга жакшы мамиле кылуу тууралуу

قال الله تعالى: {وعاشروهن بالمعروف} (النساء 19).

Алла Таала минтип айткан: “Аялдар менен жакшы мамиледе жашагыла...” (*Ниса, 19-аят*).

وقال تعالى: {ولن تستطيعوا أن تعدلوا بين النساء ولو حرصتم فلا تميلوا كل الميل فتذروها كالمعلقة، وإن تصلحوا وتتقوا فإن الله كان غفوراً رحيماً} (النساء 129).

Алла Таала минтип айткан: “(Эркектер!) Кандай аракет кылбагыла, аялдардын ортосунда адилеттүү болууга чамаңар жетпейт. (Жактырганыңарга) ыктап кетпегиле, (жактырбаганыңарды) эрден калган аял сыяктуу таштап койбогула. Эгер ортону оңдоп, такыба болсоңор чынында, Алла Кечиримдүү, Ырайымдуу” (*Ниса, 129-аят*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «استَوْصُوا بِالنِّسَاءِ خَيْرًا، فَإِنَّ الْمَرْأَةَ خُلِقَتْ مِنْ ضِلَعٍ، وَإِنَّ أَعْوَجَ مَا فِي الضِّلَعِ أَعْلَاهُ، فَإِنْ دَهَبَتْ تُقِيمُهُ كَسْرَتُهُ، وَإِنْ تَرَكْتُهُ، لَمْ يَزَلْ أَعْوَجَ، فاستَوْصُوا بِالنِّسَاءِ» متفق عليه .

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Аялдарга жакшы мамиле кылгыла! Анткени, аял кабыргадан жаратылган. Кабырган эң ийри жери баш тарабы. Эгер аны түздөмөкчү болсоң, сындырып аласың. Эгер ошол бойдон калтырып койсоң, ийри боюнча калат. Аялдарга жакшы мамиле кылгыла!” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «لا يفرق مؤمنٌ مؤمنةً إن كره منها خلقاً رضي منها آخر» أو قال: «غيره» رواه مسلم.

2-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Ыймандуу эркек эч качан

ыймандуу аялды жек көрбөсүн. Эгерде анын бир мүнөзү жакпаса, башка мүнөзүн жактырат” (Имам Муслим).

وعن عبد الله بن عمرو بن العاص رضي الله عنهما أن رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «الدُّنْيَا مَتَاعٌ ، وَخَيْرُ مَتَاعِهَا الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ» رواه مسلم.

3-хадис: Абдуллах бин Ами бин Аас (аларга Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бул дүйнө убактылуу нерсе. Андагынын эң жакшысы – ыймандуу аял” (Имам Муслим).

Аялдын күйөөсүнүн алдындагы милдеттери тууралуу

قال الله تعالى: {الرجال قوامون على النساء بما فضل الله بعضهم على بعض، وبما أنفقوا من أموالهم. فالصالحات قانتات حافظات للغيب بما حفظ الله} (النساء 34).

Алла Таала минтип айткан: “Эркектер аялдарга башчы. Бул – Алла аларды бирин-экинчисинен абзел кылганы жана өзүнүн мал-мүлкүнөн аларды каржылаганы себептүү. Таат-ибадат кылуучу, Алланын сактоосу менен күйөөсү жокто (өз абийирин жана күйөөсүнүн мал-мүлкүн) сактаган аялдар ийги аялдар...” (Ниса, 34-аят).

وعن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا دَعَا الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ إِلَى فِرَاشِهِ فَلَمْ تَأْتِهِ فَبَاتَ غَضْبَانَ عَلَيْهَا لَعَنَتُهَا الْمَلَائِكَةُ حَتَّى تُصْبِحَ» متفق عليه.

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эгерде күйөөсү аялын төшөккө чакырганда, ал себепсиз баш тартса жана күйөөсү ага ачууланып уктаса, ал аялга таң атканча периштелер наалат айтып чыгышат” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

وعن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «لا يَحِلُّ لِمَرْأَةٍ أَنْ تَصُومَ وَرَجُلُهَا شَاهِدٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ، وَلَا تَأْذُنُ فِي بَيْتِهِ إِلَّا بِإِذْنِهِ» متفق عليه، وهذا لفظ البخاري.

2-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Аял кишиге күйөөсү үйүндө турганда андан уруксат сурмайынча напил орозо кармоого болбойт. Ошондой эле, күйөөсүнүн уруксаты болмоюнча үйүнө бирөөнү киргизүүгө да болбойт” (Имам Бухари).

وعن ابن عمر رضي الله عنهما عن النبي صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «كُلُّكُمْ رَاعٍ، وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَالْأُمِيرُ رَاعٍ، وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ، وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ رَجُلِهَا وَوَلَدِهِ، فَكُلُّكُمْ رَاعٍ، وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ» متفق عليه.

3-хадис: Ибн Умар (аларга Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Баарыңар кайтаруучусуңар жана кайтарганыңарга жооп бересиңер. Башчы кол алдындагыларына, эркек үй-бүлөсүнө, аял

күйөөсүнүн үйү менен балдарына кайтаруучу. Аныгы, баарыңар кайтаруучусуңар. Баарыңар кайтарганыңарга жооптуусуңар” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

وعن أسامة بن زيد رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «ما تركت بعدي فتنَةً هي أضرُّ على الرجالِ: من النساءِ» متفق عليه.

4-хадис: Усама бин Зайд (аларга Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Өзүмдөн кийинки эркектерге аялдардан өткөн зыяндуу азгырык сыноону калтырбадым (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

Үй-бүлөнү каржылоо тууралуу

قال الله تعالى: {وعلى المولود له رزقهن وكسوتهن بالمعروف} (البقرة 233).

Алла Таала минтип айткан: “Энелерди жакшынакай тамак-аш жана кийим кече менен камсыздоо баланын атасынын мойнунда” (Бакара, 233-аят).

وقال تعالى: {لينفق ذو سعة من سعته، ومن قدر عليه رزقه فلينفق مما آتاه الله، لا يكلف الله نفساً إلا ما آتاها} (الطلاق 7).

Алла Таала минтип айткан: “Колунда бар адам барынча каржыласын. Ырыскысы чектелүү кедей болсо, Алланын бергенине жараша каржыласын. Алла пендесин бергенден ашык жоопкерликке буйрубайт” (Талак, 7-аят).

وقال تعالى: {وما أنفقتم من شيء فهو يخلفه} (سباء 39).

Алла Таала минтип айткан: “Эмнени каржыласаңар (Алла) анын ордун толтурат” (Саба, 39-аят).

وعن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «دِينَارٌ أَنْفَقْتُهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَدِينَارٌ أَنْفَقْتُهُ فِي رَقَبَةٍ، وَدِينَارٌ تَصَدَّقْتَ بِهِ عَلَى مُسْكِينٍ، وَدِينَارٌ أَنْفَقْتُهُ عَلَى أَهْلِيكَ، أَغْظَمُهَا أَجْرًا الَّذِي أَنْفَقْتُهُ عَلَى أَهْلِيكَ» رواه مسلم.

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла жолунда акча берип каржылайсың, кулду азат кылуу үчүн акча бересиң, жарды-жармачтарга акча садага кыласың, өзүңдүн үй-бүлөңдү каржылайсың. Булардын ичинен эң сообу көбү – өз үй-бүлөңө сарптаганың болот” (Имам Муслим).

وعن أبي مسعود البدر رضي الله عنه، عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «إِذَا أَنْفَقَ الرَّجُلُ عَلَى أَهْلِهِ نَفَقَةً يَحْتَسِبُهَا فَهِيَ لَهُ صَدَقَةٌ» متفق عليه.

2-хадис: Абу Саъид Бадри (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эгерде киши өзүнүн үй-бүлөсүн соопчулук үчүн каржыласа, анын аларга бергени ал үчүн садага бергендей болот” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «مَا مِنْ يَوْمٍ يُصْبِحُ الْعِبَادُ فِيهِ إِلَّا مَلَكَانِ يَنْزِلَانِ، فَيَقُولُ أَحَدُهُمَا: اللَّهُمَّ أَعْطِ مُتَّقًا خَلْفًا، وَيَقُولُ الْآخَرُ: اللَّهُمَّ أَعْطِ مُتْسِكًا تَلَفًا» متفق عليه .

3-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Ар күнү таңда пенделерге асмандан эки периште түшөт. Алардын бири: О, Алла, мал-мүлкүн жакшылыкка каржылаган адамдын кемчилигин толтур!” – деп тилейт. Экинчиси: “О, Алла, мал-мүлкүнөн бербеген сараңды бөөдө чыгашалуу кыл” – деп тилейт” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «الْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى وَإِذَا بِنَ تَعُولُ، وَخَيْرُ الصَّدَقَةِ مَا كَانَ عَنْ ظَهْرِ غِيٍّ، وَمَنْ يَسْتَعْفِفْ، يُعِفَّهُ اللَّهُ، وَمَنْ يَسْتَغْنِ يُغْنِهِ اللَّهُ» رواه البخاري .

4-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Жогору кол ылдыйкы колдон жакшы. Алгач, өзүң багууга милдеттүү болгондордон баштап бергин. Садаганын жакшысы – керектен ашкан мүлктөн берилгени. Кимде-ким башкалардан суранбай жашаса, Алла аны башкага муктаж кылбайт. Кимде-ким колунда болгонуна каниет кылса, Алла анын көңүлүн ток кылат” (*Имам Бухари*).

Өзүнө жаккан, баалуу мүлктөн садага берүү тууралуу

قال الله تعالى: {لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ} (ال عمران 92).

Алла Таала минтип айткан: “Өзүңөр жактырганды садага-напака кылмайынча жакшылыкка жете албайсыңар” (*Аалу Имран, 92-аят*).

وقال تعالى: {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ، وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ} (البقرة 267).

Алла Таала минтип айткан: “О, ыймандуу пенделер! Өзүңөр иштеп тапканыңардын жана Биз силерге жерден чыгарып бергендердин жакшы-тазаларынан каржылагыла. Өзүңөр көз жумуп араң ала турган начар-айныгандарын тандап каржылоого ниеттенбегиле” (*Бакара, 267-аят*).

عن أنس رضي الله عنه قال: كَانَ أَبُو طَلْحَةَ رضي الله عنه أَكْثَرَ الْأَنْصَارِ بِالْمَدِينَةِ مَالًا مِنْ نَحْلِ ، وَكَانَ أَحَبَّ أَمْوَالِهِ إِلَيْهِ بَيْرُحَاءَ، وَكَانَتْ مُسْتَقْبَلَةَ الْمَسْجِدِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْخُلُهَا وَيَشْرَبُ مِنْ مَاءٍ فِيهَا طَيِّبٍ قَالَ أَنَسٌ: فَلَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ: {لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ} قَامَ أَبُو طَلْحَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَنْزَلَ عَلَيْكَ: {لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ} وَإِنَّ أَحَبَّ مَالِي إِلَيَّ بَيْرُحَاءَ، وَإِنَّمَا صَدَقَةُ اللَّهِ تَعَالَى أَرْجُو بِرَّهَا وَدُخْرَهَا عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى، فَضَعُهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ حَيْثُ أَرَاكَ اللَّهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «بَخْ ، ذَلِكَ مَالٌ رَابِحٌ، ذَلِكَ مَالٌ رَابِحٌ، وَقَدْ سَمِعْتُ مَا قُلْتَ، وَإِنِّي أَرَى أَنَّ تَجْعَلُهَا فِي الْأَقْرَبِينَ» فَقَالَ أَبُو طَلْحَةَ: أَفْعَلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَسَمَهَا أَبُو طَلْحَةَ فِي أَقَارِيهِ، وَبَنَى عَمِّهِ. متفق عليه.

1-хадис: Анас бин Малик (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Абу Талха Мадинадагы ансарлардын ичинен курмазаны эң көбү эле. Анын жакшы көргөн мүлкү мечиттин бет маңдайында жайгашкан “Байруха” деп аталган курма багы болчу. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) маал-маалы менен бакка кирип, анын муздак, таза суусунан ичип турчу. Анас (ага Алла ыраазы болсун) кебин улап мындай дейт: Алла Таала: “Өзүңөр жактырганды садага-напака кылмайынча жакшылыкка жете албайсыңар”

деген аяты түшүргөндө, Абу Талха пайгамбарыбызга (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) келип: О, Алланын элчиси, Алла Таала сага: “Өзүңөр жактырганды садага-напака кылмайынча жакшылыкка жете албайсыңар” деген аятты түшүрдү. Менин эң жакшы көргөн мүлкүм “Байруха”. Мен аны Алла үчүн садага кылам. Анын жакшылыгын көрүүнү, акыретиме керектүү сообун Алладан үмүт кылам. Сен аны кабыл алып, Алла каалагандай иштет, – деди. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Бах, мына кирешелүү соода деп ушуну айт. Мына кирешелүү соода. Сенин айтканыңды уктум, муну эми жакын туугандарыңа садага кылып бөлүп бергениң оң”, – деди. Абу Талха: Сен айткандай болсун – деп, жакын туугандары менен агайындарына бөлүп берди (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن ابن عباس رضي الله عنهما قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: "ليس لنا مثل السوء، الذي يعود في هبته كالكلب يقيء ثم يرجع في قيئه" رواه البخاري.

2-хадис: Ибн Аббас (ага Алла ыраазы болсун) айткан: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бизге (мусулмандарга) мындай жаман сыпат жарашпайт, берген белегин кайтарып алган адам, кусуп кусундусун жалаган итке окшош” (*Имам Бухари*).

Балдарды Аллага баш ийүүгө тарбиялоо тууралуу

قال الله تعالى: {وأمر أهلك بالصلاة واصطبر عليها} (طه 132).

Алла Таала минтип айткан: “Үй-бүлөңдү намазга буйру жана ага сабырдуу болууга аракет кыл” (*Тоха, 132-аят*).

وقال تعالى: {يا أيها الذين آمنوا قوا أنفسكم وأهليكم نارا} (التحريم 6).

Алла Таала минтип айткан: “О, ыймандуу пенделер! Өзүңөрдү жана үй-бүлөңөрдү тозок отунан сактагыла” (*Тахрим, 6-аят*).

عن أبي حفصٍ عُمَرُ بن أَبِي سَلَمَةَ عبدِ الله بن عبدِ الأسد: رَبيبِ رسولِ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: كُنْتُ غُلَامًا فِي حَجَرِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَكَانَتْ يَدَيَّ تَطِيشُ فِي الصَّحْفَةِ، فَقَالَ لِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يَا غُلَامُ سَمِ اللهُ تَعَالَى، وَكُلَّ يَمِينِكَ، وَكُلَّ مِمَّا يَلِيكَ» فَمَا زِلْتُ تِلْكَ طِغْمَتِي بَعْدُ. متفقٌ عليه.

1-хадис: Алланын элчисинин (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) өгөй уулу Абу Хафс Умар бин Абу Салама айтат: “Алланын элчисинин (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) үйүндө жүргөн бала элем. Тамак ичкенде колумду тамактын ар кай жерине сала берчүмүн. Бир жолу Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мындай деди: “Балам, оболу бисмилла деп Алланын атын ата, анан оң колуң менен өзүңдүн алдындагы тамактан жегин”. Ошондон бери дал ошондой тамактанууну адатка айланттым (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن عمرو بن شعيب رضي الله عنه قال: قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مُرُوا أَوْلَادَكُمْ بِالصَّلَاةِ وَهُمْ أَبْنَاءُ سَبْعِ سِنِينَ، وَاصْرِفْهُمْ عَلَيْهَا وَهُمْ أَبْنَاءُ عَشْرِ، وَفَرِّقُوا بَيْنَهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ» حديثٌ حسنٌ رواه أبو داود بإسنادٍ حسنٍ.

2-хадис: Амр бин Шу'йб айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Балдарыңар жети жашка чыкканда намаз окуганга буйругула. Он жашка чыкканда да намаз окубаса, аларды зекип акырын ургула жана уул бала менен кыз баланын төшөгүн ажыраткыла” (*Абу Дауд*).

Кошунанын акысы жана кошунага жакшы мамиле кылуу тууралуу

قال الله تعالى: {واعبدوا الله ولا تشركوا به شيئاً، وبالوالدين إحساناً وبذي القربى، واليتامى، والمساكين، والجار ذي القربى، والجار الجنب، والصاحب الجنب، وابن السبيل، وما ملكت أيمانكم} (النساء 36).

Алла Таала минтип айткан: “Аллага ибадат кылгыла жана Ага эч нерсени шерик кылбагыла! Ата-энеге, тууган урукка, жетимдерге, жарды-жармачтарга, туугандыгы бар кошуналарга, туугандыгы жок кошуналарга, жаныңардагы жолдошторго, жолоочуларга жана кол алдыңардагы кул-күндөргө жакшылык кылгыла” (*Ниса, 36-аят*).

عن ابن عمر وعائشة رضي الله عنهما قالا: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَا زَالَ جِبْرِيلُ يُوصِينِي بِالْجَارِ حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُورَّثُهُ» متفق عليه.

1-хадис: Ибн Умар жана Айша (аларга Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Жебирейил периште мага кошуналарга жакшы мамиле кылуу керектиги жөнүндө өтө көп айткандыктан, кошунаны кошунага мураскор кылып койобу деп ойлоп калдым” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أبي ذر رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «يَا أَبَا ذَرٍّ إِذَا طَبَخْتَ مَرْقَةً، فَأَكْثِرْ مَاءَهَا، وَتَعَاهَدُ جِيرَانَكَ» رواه مسلم.

2-хадис: Абу Зарр (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эй, Абу Зарр! Шорпо бышырып калсаң, суусун көбүрөөк куюп, кошуналарыңа да берип тур” (*Имам Муслим*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «والله لا يُؤْمِنُ، والله لا يُؤْمِنُ» قيل: من يا رسول الله؟ قال: «الذي لا يأمن جاره بوائفه» متفق عليه.

3-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Аллага ант болсун, ыймандуу боло албайт. Аллага ант болсун, ыймандуу боло албайт” – деп кайталады. Сахабалар: “О, Алланын элчиси, ким ыймандуу боло албайт? – деп сурашты. “Анын залалы тиеби деп кошунасы чочулап турган адам” – деп жооп берди ал. (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، فَلَا يُوْذِ جَارَهُ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، فَلْيُكْرِمْ خَيْرًا أَوْ لِيَسْكُتْ» متفق عليه.

4-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким Аллага жана акырет күнүнө ишенсе, кошунасына зыян тийгизбесин. Кимде-ким Аллага жана акырет күнүнө ишенсе, коногун жакшылап сыйласын. Кимде-ким Аллага жана акырет күнүнө ишенсе, жакшы сөздөрдү сүйлөсүн же жым отурсун” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عن عبد الله بن عمر رضي الله عنهما قال: قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «خَيْرُ الْأَصْحَابِ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى خَيْرُهُمْ لَصَاحِبِهِ، وَخَيْرُ الْجِيرَانِ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى خَيْرُهُمْ لَجَارِهِ» رواه الترمذي وقال: حديث حسن.

5-хадис: Абдулла бин Умар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Тааланын алдында жолдоштордун эң жакшысы, алардын жолдошуна жакшы мамиле кылганы. Алла Тааланын алдында кошуналардын эң жакшысы, алардын кошунасына жакшы мамиле кылганы” *(Имам Тирмизи)*.

Ата-энени урматтоо жана туугандарга жакшы мамиле кылуу тууралуу

وقال تعالى: {وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ، وَالْأَرْحَامَ} (النساء 1).

Алла Таала минтип айткан: “Бири-бириңерден сураганда Анын атын атай турган Алладан жана тууганчылыкта (араздашуудан) корккула!” *(Ниса, 1-аят)*.

وقال تعالى: {وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ، وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا، إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أَفْ، وَلَا تَنْهَرُهُمَا، وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا، وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذَّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ، وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا} (الإسراء 23-24).

Алла Таала минтип айткан: “Раббиң Анын Өзүнө гана ибадат кылуңарды, ата-энеге жакшылык кылуңду, эгер алардын бири, же экөө тең сенин колунда картайса, аларга “уф-ф” деп үшкүрбөөңдү, аларды жекирбөөңдү жана аларга сылык-сыпаа сүйлөөңдү буйруду. Аларга мээрим жана кичипейилдик канатыңды жайып: “Раббим! Булар мени наристе чагымда бөпөлөгөндөй, аларга мээриминди төк” деп дуба кыл” *(Исра, 23-24-аяттар)*.

وقال تعالى: {وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حِمْلَتَهُ أُمُّهُ وَهَنًا عَلَىٰ وَهْنٍ، وَفَصَّالَهُ فِي سَامِيْنٍ، أَنْ أَشْكُرَ لِي وَلِوَالِدَيْكَ} (لقمان 14).

Алла Таала минтип айткан: “Биз инсанга ата-энесине (жакшылык кылууну) осуят кылдык. Энеси аны кыйынчылыктын үстүнө кыйынчылык тартып көтөрөт. Аны (эмчектен) ажыратуу мөөнөтү эки жыл. Мага шүгүр кыл, ата-энеңе ыракмат айт” *(Лукман, 14-аят)*.

عن عبد الله بن مسعود رضي الله عنه قال : سألت النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ الْعَمَلِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى ؟ قال: «الصَّلَاةُ عَلَى وَفْيِهَا» قُلْتُ: ثُمَّ أَيُّ ؟ قال: «بِرُّ الْوَالِدَيْنِ» قُلْتُ: ثُمَّ أَيُّ ؟ قال: «الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» متفقٌ عليه .

1-хадис: Абдуллах бин Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыздан (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) Аллага өтө жагымдуу иш кайсы? – деп

عن عبد الله بن عمرو بن العاص رضي الله عنهما عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «الْكِبَائِرُ: الإِشْرَاكُ بِاللَّهِ، وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ، وَقَتْلُ النَّفْسِ، وَالْيَمِينِ الْغَمُوسِ» رواه البخاري.

5-хадис: Абдуллах бин Амр бин Аас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Аллага шерик кошуу, ата-энеге ак болуу, жазыксыз адамды өлтүрүү жана жалган ант ичүү – чоң күнөө” (*Имам Бухари*).

عن عبد الله بن عمرو بن العاص رضي الله عنهما أن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «مَنْ الْكِبَائِرِ شَتْمُ الرَّجُلِ وَالِدَيْهِ» قالوا: يا رسول الله وهل يشتم الرجل والدَيْه؟ قال: «نَعَمْ، يَسُبُّ أَبَا الرَّجُلِ، فَيَسُبُّ أَبَاهُ، وَيَسُبُّ أُمَّهُ، فَيَسُبُّ أُمَّهُ» متفق عليه.

6-хадис: Абдуллах бин Амр бин Аас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Адамдын өз ата-энесин сөккөнү – чоң күнөө” – дегенде, сахабалар: “О, Алланын элчиси, адам өз ата-энесин да сөгөбү? – деп сурашты. Ал: “Ооба. Башка бирөөнүн атасын сөксө, ал да беркинин атасын сөгөт. Башканын энесин сөксө, ал да беркинин энесин сөгөт” – деп түшүндүрдү (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

وعن جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ رضي الله عنه أن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَاطِعٌ» قال سفيان في روايته: يعني: قاطع رحم. متفق عليه.

7-хадис: Жубайр бин Мутим (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Катташты үзгөн адам бейишке кирбейт”. Суфян айткан айтымында: Туугандык катнашты үзгөн адам деп айткан. (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

وعن المغيرة بن شعبه رضي الله عنه عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى حَرَّمَ عَلَيْكُمْ عُقُوقَ الْأُمّهَاتِ، وَمَنْعاً وَهَاتِ، وَوَأَذَ الْبَنَاتِ، وَكَرَهَ لَكُمْ قَيْلَ وَقَالَ، وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ، وَإِضَاعَةَ الْمَالِ» متفق عليه .

8-хадис: Мугира бин Шуъба (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Таала силерге энеңерге ак болууну, бересесин төлөөдөн баш тартууну, наристе кыздарды тирүүлөй көмүүнү арам кылды. Ошондой эле, силерге имиш-имиш сөз айтууну, кереги жок көп суроо берүүнү, байлыкты ыгы жок ысырап кылууну жек көрүлгөн жаман иштерден кылды” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن ابن عمر رضي الله عنهما أن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «إِنَّ أَبْرَّ الرِّبِّ أَنْ يَصِلَ الرَّجُلُ وَدَّ أَبِيهِ».

9-хадис: Ибн Умар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Карым-катыштын эң жакшысы – адамдын атасынын жакындары менен карым-катыш кылганы”.

وعن عائشة رضي الله عنها قالت: ما غُرْتُ على أَحَدٍ مِنْ نِسَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا غُرْتُ عَلَى خَدِيجَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا. وَمَا رَأَيْتُهَا قَطُّ، وَلَكِنْ كَانَ يُكْثِرُ دَكْرَهَا، وَرَبَّمَا دَبِحَ الشَّاةَ، ثُمَّ يُقَطِّعُهَا أَغْصَاءَ، ثُمَّ يَبْعَثُهَا فِي صَدَائِقِ خَدِيجَةَ، فَرَبَّمَا قَلْتُ لَهُ: كَأَنَّ لَمْ يَكُنْ فِي الدُّنْيَا إِلَّا خَدِيجَةُ، فيقول: «إِنَّمَا كَانَتْ وَكَانَتْ وَكَانَ لِي مِنْهَا وَلَدٌ» متفقٌ عليه.

10-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Мен Алланын элчисин (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) Хадичадан кызгангандай башка эч бир аялынан ызганган эмесмин. Чыны мени аны көргөн да эмесмин. Бирок аны аябай көп эскерет эле. Непадам, кой союлуп калса, аны устукандап, анан бир мүчөсүн Хадичанын курдаштарына берип жиберчү. Бирде мен ага: Бул жашооңузда Хадичадан башка аял жокпу? – деп айтып жибердим. Ал: “Ал өзгөчө болгон... ал мындай болгон... Менин балдарым да андан болгон” – деди (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

Аалымдарды, такыба жана улуу адамдарды урмат кылуу тууралуу

قال الله تعالى: {قل هل يستوي الذين يعلمون والذين لا يعلمون إنما يتذكر أولو الألباب} (الزمر 9).

Алла Таала минтип айткан: “Айткын: “Билгендер менен билбегендер бирдей болобу. Чынында, илимдүүлөр (көбүрөөк) эстешет” (*Зумар, 9-аят*).

عن عُقْبَةَ بْنِ عِمْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يَوْمَ الْقَوْمِ أَقْرَبُهُمْ لِكِتَابِ اللَّهِ، فَإِنْ كَانُوا فِي الْقِرَاءَةِ سَوَاءً، فَأَعْلَمُهُمْ بِالسُّنَّةِ، فَإِنْ كَانُوا فِي السُّنَّةِ سَوَاءً، فَأَقْدَمُهُمْ هِجْرَةً، فَإِنْ كَانُوا فِي الْهِجْرَةِ سَوَاءً، فَأَقْدَمُهُمْ سِنًا وَلَا يُؤَمِّنُ الرَّجُلُ الرَّجُلَ فِي سُلْطَانِهِ، وَلَا يَقْعُدُ فِي بَيْتِهِ عَلَى تَكْرِمَتِهِ إِلَّا بِإِذْنِهِ» رواه مسلم.

1-хадис: Укба бин Амир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Куранды жакшы окуганыңар жамаатка имам болсун. Эгер Куран окуу жагынан бирдей болуп калса, анда сүннөттү мыкты билгениңер имам болсун. Эгер сүннөттү билүү жагынан да бирдей болуп калышса, алгачкылардан болуп хижра кылганыңар, эгер хижра кылууда да мезгилдеш болсо, анда жашы улууңар имам болсун. Эч ким жооптуу адам бар жерде ээсинен уруксатсыз имамдыкка чыгып албасын. Ошондой эле, үй ээсинин уруксатысыз бирөөнүн төрүнө чыгып кетпесин” (*Имам Муслим*).

عن عُقْبَةَ بْنِ عِمْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْسُحُ مَنَاقِبَنَا فِي الصَّلَاةِ وَيَقُولُ: «اسْتَوْوُوا وَلَا تَخْتَلِفُوا، فَتَخْتَلِفَ قُلُوبُكُمْ، لِيَلِينِي مِنْكُمْ أُولُوا الْأَخْلَامِ وَالنُّهَى، ثُمَّ الَّذِينَ يُلَوِّهَمُ، ثُمَّ الَّذِينَ يُلَوِّهَمُ» رواه مسلم.

2-хадис: Укба бин Амир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Биз намаз окуу үчүн сапка тизилгенибизде Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) биздин ийнибизден сылап: “Түз тургула. Алды-кийин турбагыла, жүрөгүңөр да каршы-терши болуп калат. Араңардан жашы улуу, баам-парасаттууңар мага жакын тургула, андан кийин аларга жакындар, андан кийин аларга жакындар турсун”, – дечү (*Имам Муслим*).

وعن جابر رضي الله عنه أنَّ النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَجْمَعُ بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ مِنْ قَتَلَى أَحَدٍ يُعْنَى فِي الْقَبْرِ، ثُمَّ يَقُولُ: «أَيُّهُمَا أَكْثَرُ أَخْذًا لِلْقُرْآنِ؟» فَإِذَا أُشِيرَ لَهُ إِلَى أَحَدِهِمَا قَدَّمَهُ فِي اللَّحْدِ. رواه البخاري.

3-хадис: Жаабир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Ухуд согушу болгон күнү анда шейит болгондорду жерге жашырып жатып Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) эки адамды бир кабырга коймокчу болуп: “Бул экөөнүн кимиси Куранды көбүрөк билчү?” – деп сурады. Ага ал экөөнүн бирин нускап көрсөтүштү эле, ошону кабырга биринчи койду (*Имам Бухари*).

عن أبي موسى رضي الله عنه قال: قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ مِنْ إِجْلَالِ اللَّهِ تَعَالَى إِكْرَامَ ذِي الشَّيْبَةِ الْمُسْلِمِ، وَحَامِلِ الْقُرْآنِ غَيْرِ الْعَالِي فِيهِ، وَالْجَانِي عَنْهُ وَإِكْرَامَ ذِي السُّلْطَانِ الْمُسْبِطِ» حديث حسن رواه أبو داود.

4-хадис: Абу Муса Ашари (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Чачын ак аралаган мусулманды, Куранды жаттап, анын өкүмдөрүн ашык-кем кылбай так аткарган адамды жана адилеттүү өкүмдарды урматтоо – Алланы улуктоонун бир түрү болот” (*Абу Дауд*).

وعن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهم قال: قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا، وَيَعْرِفْ شَرَفَ كِبِيرَنَا» حديث صحيح رواه أبو داود والترمذي، وقال الترمذي: حديث حسن صحيح.

5-хадис: Абдуллах бин Амр (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кичүүлөрүбүзгө мээрим төкпөгөн, улууларыбызга урмат көрсөтпөгөн адам бизден эмес” (*Имам Тирмизи*).

Алла үчүн боордош болуу, жакшы көрүү жана зыярат кылуу тууралуу

قال الله تعالى: {محمد رَسُولُ اللَّهِ، والذين معه أشداء على الكفار رحماء بينهم} (الفتح 29).

Алла Таала минтип айткан: “Мухаммад – Алланын элчиси. Аны менен бирге болгондор каапырларга карата катаал, өз ара бири-бирине күйүмдүү” (*Фатх, 29-аят*).

وقال تعالى: {والذين تبوءوا الدار والإيمان من قبلهم يحبون من هاجر إليهم} (الحشر 9).

Алла Таала минтип айткан: “Алардан мурда (Мединаны) мекендеп турган ыйманы бек адамдар аларга журт которуп келгендерди жакшы көрөт” (*Хашир, 9-аят*).

قال الله تعالى: {قل إن كنتم تحبون الله فاتبعوني يحببكم الله، ويغفر لكم ذنوبكم، والله غفور رحيم} (ال عمران 31).

Алла Таала минтип айткан: “Айткын: “Эгер Алланы жакшы көрсөңөр, мени ээрчигиле. Ошондо Алла силерди жакшы көрөт. Силердин күнөөңөрдү кечирет. Алла – Кечириимдүү, Боорукер” (*Алу Имран, 31-аят*).

وقال تعالى: { يا أيها الذين آمنوا من يرتد منكم عن دينه فسوف يأتي الله بقوم يحبهم ويحبونه، أذلة على المؤمنين أعزة على الكافرين، يجاهدون في سبيل الله، ولا يخافون لومة لائم، ذلك فضل الله يؤتيه من يشاء، والله واسع عليم } (المائدة 54).

Алла Таала минтип айткан: “Эй, ыймандуу пенделер! Араңардан ким дининен кайтып кетсе, жакында Алла аларды жакшы көргөн, алар да Алланы жакшы көрө турган, ыймандуу пенделерге кичипейил, каапырларга катаал, Алла жолунда казатка чыга турган, жемелегендин жемесинен коркпогон бир элди алып келет. Бул Алланын жакшылыгы, аны каалаган пендесине берет. Алла (берешендиги) Кенен, Билүүчү” (Маида, 54-аят).

عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَنَّ رَجُلًا زَارَ أَخًا لَهُ فِي قَرْيَةٍ أُخْرَى، فَأَرْصَدَ اللهُ تَعَالَى عَلَى مَذْرَجِهِ مَلَكًا، فَلَمَّا أَتَى عَلَيْهِ قَالَ: أَتَيْنَ تُرِيدُ؟ قَالَ: أُرِيدُ أَخًا لِي فِي هَذِهِ الْقَرْيَةِ. قَالَ: هَلْ لَكَ عَلَيْهِ مِنْ نِعْمَةٍ تَرُدُّهَا عَلَيْهِ؟ قَالَ: لَا، غَيْرَ أَنِّي أَحْبَبْتُهُ فِي اللهِ تَعَالَى، قَالَ: فَإِنِّي رَسُولُ اللهِ إِلَيْكَ بِأَنَّ اللهَ قَدْ أَحْبَبَكَ كَمَا أَحْبَبْتُهُ فِيهِ» رواه مسلم.

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бир киши башка айылдагы диндеш тууганынан кабар алмакчы болуп жолго чыгат. Ара жолдо Алла Таала ага бир периштени күчзөтчү койот. Жолоочу ага жеткенде: Кайда баратасың? – деп сурайт периште. Киши: Тиги айылдагы тууганымды кабар алганы баратам, – дейт. Кайсы бир жасаган жакшылыгың үчүн андан ала турган аласаң барбы? – деп сурайт периште. Киши: Жок, болгону, мен аны Алла үчүн жакшы көрөм, – дейт. Ошондо периште: “Мен Алланын сага жиберген элчисимин. Сен ал кишини Алла үчүн кандай жакшы көрсөң, Алла да сени дал ошондой жакшы көрөрүн айтканы келгенмин”, – дейт” (Имам Муслим).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ عَادَ مَرِيضًا أَوْ زَارَ أَخًا لَهُ فِي اللهِ، نَادَاهُ مُنَادٍ: يَا أَبْنَ طَيْبٍ، وَطَابَ مِثْلُكَ، وَتَبَوَّأَتْ مِنَ الْجَنَّةِ مَنْزِلًا» رواه الترمذي.

2-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким ооруп жаткан адамды же диндеги боордошун Алла үчүн зыярат кылса, бир периште: “Сенин дүйнө жана акыреттеги жашооң, баскан кадамың жакшы болсун. Сен өзүңө бейиште бийик жай даярдадың” деп айтат (дуба кылат)” (Имам Тирмизи).

وعن أبي موسى الأشعري رضي الله عنه أن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «إِنَّمَا مَثَلُ الْجَلِيسِ الصَّالِحِ وَالْجَلِيسِ السُّوءِ كَحَامِلِ الْمِسْكِ، وَنَافِخِ الْكِيرِ، فَحَامِلُ الْمِسْكِ، إِمَّا أَنْ يُحْذِرَكَ، وَإِمَّا أَنْ تَبْتَاعَ مِنْهُ وَإِمَّا أَنْ يَجِدَ مِنْهُ رِيحًا طَيِّبَةً. وَنَافِخُ الْكِيرِ، إِمَّا أَنْ يَخْرِقَ ثِيَابَكَ وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ مِنْهُ رِيحًا مُنْتَنِةً» متفق عليه.

3-хадис: Абу Муса (ага Аллах ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Жакшы жолдош менен жаман жолдош – атыр саткан адам менен көөрүкүйлөгө адамга окшош. Атыр сатканга жакын болсоң, атырынан белек берет. Же андан атырын сатып аласың. Болбоду дегенде анын жыпар жытын искейсиң. Көөрүк үйлөгөн кишиге жакын болсоң, ал же сенин кийиминди күйгүзөт, же андан жагымсыз жытты искейсиң” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

وعن أبي موسى الأشعري رضي الله عنه أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «المرء مع من أحب». متفق عليه وفي رواية قال قيل للنبي صلى الله عليه وسلم الرجل يحب القوم ولما يلحق بهم؟ قال: «المرء مع من أحب».

4-хадис: Абу Муса Ашари (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Киши кимди жакшы көрсө, ошону менен бирге болот”. Дагы бир айтымда: Пагамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) “Киши бир элди жакшы көрсө, бирок жакшы иштерди кылууда аларга жете албаса, эмне болот?” деп суралганда, ал: “Киши кимди жакшы көрсө, ошону менен бирге болот” – деп жооп берген (*Имам Муслим*).

وعن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «النَّاسُ مَعَادِلُ كَمَعَادِنِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ، خِيَارُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَقَّهُوا. وَالْأَزْوَاجُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ، فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا اثْتَلَفَ، وَمَا تَنَازَرَ مِنْهَا، اخْتَلَفَ» رواه مسلم.

5-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Адамдар да күмүш жана алтын кендери сыяктуу эле кен. Алардын жахилият доорунда жакшы болгондору эгер динди терең түшүнүп билсе, Исламда да жакшы инсандар болушат. Адамдардын жаны сапка тизилген аскер сымал. Таанышып-табышкандары биригишет. Бири-бирине каршы келгендери ажырап кетет” (*Имам Муслим*).

وعن أنس رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ بِهِنَّ خَلَاوَةَ الْإِيمَانِ: أَنْ يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا، وَأَنْ يُحِبَّ الْمَرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ، وَأَنْ يَكْرَهُ أَنْ يُعَوَّدَ فِي الْكُفْرِ بَعْدَ أَنْ أَنْقَذَهُ اللَّهُ مِنْهُ، كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُقْدَفَ فِي النَّارِ» متفق عليه.

6-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде ушул үч касиет болсо, ал ыймандын даамын анык татат: Алланы жана Анын элчисин баарынан артык жакшы көрүү; кимдир бирөөнү жакшы көрсө, аны Алла үчүн гана жакшы көрүү; Алла аны ыйманга келтиргенден кийин кайра каапырлыкка кайтууну отко түшүүдөн да жек көрүү” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

وعن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ: إِمَامٌ عَادِلٌ، وَشَابٌّ نَشَأَ فِي عِبَادَةِ اللَّهِ عَزْرًا وَجَلًّا، وَرَجُلٌ قَلْبُهُ مَعْلَقٌ بِالمَسَاجِدِ وَرَجُلَانِ تَخَابَا فِي اللَّهِ اجْتِمَعَا عَلَيْهِ، وَتَفَرَّقَا عَلَيْهِ، وَرَجُلٌ دَعَتْهُ امْرَأَةٌ ذَاتُ مَنْصِبٍ وَجَمَالٍ، فَقَالَ: إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ، وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ، فَأَخْفَاهَا حَتَّى لَا تَعْلَمَ بَيْنَاؤُهُ مَا تُنْفِقُ يَمِينُهُ، وَرَجُلٌ ذَكَرَ اللَّهَ خَالِيًا ففَاضَتْ عَيْنَاهُ» متفق عليه.

7-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кыяматта Өзү жараткан көлөкөдөн башка корголой турган көлөкө жок күнү Алла Таала жети түрдүү адамды саясына алат. Алар: адилеттүү башчы, жаштыгын Аллага ибадат кылуу менен жетилген жигит, мечиттерге жүрөгү менен байланган киши, бири-бирин Алла үчүн жакшы көрүп биригип ошол тейде ажыраган кишилер, мансаптуу, ары сулуу аялзаты күнөө ишке чакырганда: “Мен Алладан коркомун” деп напсисин тыйган киши, оң колу менен берген садагасын сол колу билбей кала тургандай жашыруун садага берген киши жана жалгыз отуруп алып Алланы эстеп көз жашын куюлткан киши” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

وعن مُعَاذٍ رضي الله عنه قال: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: الْمُتَحَابُّونَ فِي جَلَالِي، هُمْ مَنَابِرٌ مِنْ نُورٍ يَغِيظُهُمُ النَّبِيُّونَ وَالشُّهَدَاءُ».

8-хадис: Муаз (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Улук Алла Таала мындай дейт: “Менин улуулугум үчүн бири-бирин жакшы көргөндөрдүн нурдан жаратылган минбарлары болот. Аларга пайгамбарлар жана шейиттер да суктанышат”.

عن الْمُقَدَّادِ بْنِ مَعْدِيكَرِبٍ رضي الله عنه عن النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «إِذَا أَحَبَّ الرَّجُلُ أَخَاهُ، فَلْيُخْبِرْهُ أَنَّهُ يُحِبُّهُ» رواه أبو داود، والترمذي وقال: حديث حسن.

9-хадис: Микдад бин Маъдикариб (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эгерде киши диндеш боордошун жакшы көрсө, аны жакшы көрөрүн ачык айтып койсун” (Имам Тирмизи жана Абу Дауд).

عن عائشة رضي الله عنها، أن رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، بعث رجلاً على سرية، فكان يقرأ لأصحابه في صلاتهم، فيحتم بـ {قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ} فَلَمَّا رَجَعُوا، ذَكَرُوا ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فقال: «سَلُّوهُ لِأَيِّ شَيْءٍ يَصْنَعُ ذَلِكَ؟» فَسَأَلُوهُ، فَقَالَ: لِأَنَّهَا صِفَةُ الرَّحْمَنِ، فَأَنَا أُحِبُّ أَنْ أَقْرَأَ بِهَا، فقال رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أُخْبِرُوهُ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّهُ» متفق عليه.

10-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) бир кишини (бир топ адамга башчы кылып) тынчылыкка жиберген болчу. Ал жолдоштору менен намаз окуганда дайыма “Кул хувал-лааху ахад” сүрөсү менен аяктайт экен. Кайтып келишкенден кийин аны Алланын элчисине айтышты эле, ал: “Анын өзүнөн сурагылачы, эмне үчүн мындай кылды экен”, – деди. Тигилер сурашса, ал: Бул сүрөдө Ырайымдуу Алланын сыпаттары бар, ошон үчүн аны окуганды жакшы көрөм дептир. Ошондо Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Аны да Алла жакшы көрөрүн ага кабарлап койгула”, – деди (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

Адамдын иш-аракетине, көрүнүшүнө карата өкүм берилери, анын ниетин жана купуя сырларын Аллага калтыруу тууралуу

قال الله تعالى: {فَإِنْ تَابَا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ} (التوبة 5).

Алла Таала минтип айткан: “Эгер тообо келтирсе жана намаз окуп, зекет берсе аларды эркине койо бергиле” (Тообо, 5-аят).

عن ابن عمر رضي الله عنهما، أن رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «أُمِرْتُ أَنْ أَقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ، وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ، فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ، غَصَبُوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلَّا بِحَقِّ الْإِسْلَامِ، وَحَسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى» متفق عليه.

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Адамдар: “Алладан башка ибадат кылууга татыктуу кудай жок” деп күбөлүк берип, намаз окуп, зекетин бермейинче, алар менен согушууга буйрулдум. Эгер алар айтылгандарды аткарышса, Ислам шариятынын жазаларынан сырткары, менден жаны менен мал-мүлкүн сактап калышат. Башка бардык иштеринин эсебин Аллага беришет” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عن طَارِقِ بْنِ أَشْيَمٍ رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدًا رَسُولَ اللَّهِ، وَكَفَرَ بِمَا يُعْبَدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ، حَرَّمَ مَالَهُ وَدَمُهُ، وَحِسَابُهُ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى» رواه مسلم.

2-хадис: Тарик бин Ушайм (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын укканмын: “Ким: “Алладан башка ибадат кылууга татыктуу кудай жок, Мухаммад Алланын элчиси” деп айтса жана Алладан башка ибадат кылып жүргөн нерселердин баарын чанса, анын малы жана жаны сакталат, (калган иштеринин) эсеби Алланын Өзүнө тиешелүү” *(Имам Муслим)*.

عن المقداد بن الأسود رضي الله عنه، قال: قلت لرسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَرَأَيْتَ إِنْ لَقِيتُ رَجُلًا مِنَ الْكُفَّارِ، فَافْتَتَنَّا، فَضَرَبَ إِحْدَى يَدَيَّ بِالسَّيْفِ، فَقَطَّعَهَا ثُمَّ لَازِمَتِي بِشَجَرَةٍ، فَقَالَ: أَأَسْلَمْتُ لِلَّهِ، أَأَقْتُلُهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ بَعْدَ أَنْ قَالَهَا؟ فَقَالَ: «لَا تَقْتُلُهُ»، فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَطَعَ إِحْدَى يَدَيَّ، ثُمَّ قَالَ ذَلِكَ بَعْدَمَا قَطَّعَهَا؟ فَقَالَ: «لَا تَقْتُلُهُ، فَإِنْ قَتَلْتَهُ، فَإِنَّهُ بِمَنْزِلَتِكَ قَبْلَ أَنْ تَقْتُلَهُ. وَإِنَّكَ بِمَنْزِلَتِهِ قَبْلَ أَنْ يَقُولَ كَلِمَتَهُ الَّتِي قَالَ» متفق عليه.

3-хадис: Микдад бин Асвад (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) кайрылып: О, Алланын элчиси, каапырлардын бирине жолугуп экөөбүз согушсак, анан ал менин бир колумду кылычы менен шылый чаап, анан дарактын артына жашынып: Алла үчүн динди кабыл кылдым десе, ушинтип айткандан кийин аны өлтүрсөм болобу? – деп сурадым. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Аны өлтүрбө”, – деди. О, Алланын элчиси, ал менин бир колумду шылый чаап, андан кийин динди кабылдаганын айтпадыбы? – десем, Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Аны өлтүрбөгүн! Эгер өлтүрсөң, ал сен аны өлтүргөнгө чейинки сенин ордунда болот. А сен болсо, ал жанагы сөзүн айтканга чейинки анын ордунда болуп каласың (ал бейиши, сен тозоку болуп калаасың)”, – деди *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عن أسامة بن زيد رضي الله عنهما قال: بعثنا رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إلى الحَرَقَةِ مِنْ جُهَيْنَةَ، فَصَبَّحْنَا الْقَوْمَ عَلَى مِيَاهِهِمْ، وَلَحِقْتُ أَنَا وَرَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ رَجُلًا مِنْهُمْ فَلَمَّا غَشِينَاهُ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، فَكَفَّ عَنْهُ الْأَنْصَارِيُّ، وَطَعْنَتْهُ بِرُمْحِي حَتَّى قَتَلْتُهُ، فَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ، بَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيِّ صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ لِي: «يَا أُسَامَةُ أَقَتَلْتَهُ بَعْدَ مَا قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ؟» قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّمَا كَانَ مُتَعَوِّذًا، فَقَالَ: «أَقَتَلْتَهُ بَعْدَ مَا قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ؟» فَمَا زَالَ يُكْرِهَهَا عَلَيَّ حَتَّى تَمَّتْ أَيْ لَمْ أَكُنْ أَكُنْ أَكَلْتُ قَبْلَ ذَلِكَ الْيَوْمِ. متفق عليه.

4-хадис: Усама бин Зайд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) бизди Жухайнанын Хурка уруусу отурукташкан жакка жиберди. Биз аларга билгизбей таңга жуук басып кирдик. Мен ансарлардан бир шеригим экөөбүз каапырлардын бирөөсүн кармап алдык. Биз аны кармаганда, ал: “Лаа илааха иллаллах” деп, келме келтирип жиберди. Шеригим ага кол тийгизүүдөн айбыкты. Мен болсо найза уруп, аны өлтүрүп койдум. Мадинага келгенибизде,

бул окуя пайгамбарга угулуп, ал мага: “Усама, сен аны “Лаа илааха иллаллах” деп айтканынан кийин өлтүрдүңбү!?” – деди. Мен: “О, Алланын элчиси, ал кара жанын сактоо үчүн эле айтты”, – дедим. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) кайра: “Сен аны “Лаа илааха иллаллах” деп айткандан кийин өлтүрдүңбү!?” – деп, кайра-кайра кайталай берди. Мен: “Аттиң, ушул күнгө чейин динди кабыл кылбай турсам кана...”, – деп, кылган ишине кыжаалат болуп кеттим (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

Алладан коркуу тууралуу

قال الله تعالى: {وإياي فارهبون} (التقوة 40).

Алла Таала минтип айткан: “Менден гана корккула” (*Тообо, 40-аят*).

وقال تعالى: {وكذلك أخذ ربك إذا أخذ القرى وهي ظالمة إن أخذه أليم شديد، إن في ذلك لآية لمن خاف عذاب الآخرة، ذلك يوم مجموع له الناس وذلك يوم مشهود، وما تؤخره إلا لأجل معدود، يوم يأت لا تكلم نفس إلا بإذنه، فمنهم شقي وسعيد. فأما الذين شقوا ففي النار لهم فيها زفير وشهيق} (هود 102).

Алла Таала минтип айткан: “Раббиң эли заалым калааларды кармаганда ушундай кармайт. Чынында, анын кармаганы жан чыдагыс, катуу. Бул айтылгандарда акырет азабынан корккондор үчүн аят-белгилер бар. Бул адамдар бут чогула турган кун. Бул күбө кылына турган күн. Бул күндү саналуу мөөнөтүнө чейин эле кечиктиребиз. Күн келгенде Анын уруксаты жок эч ким сүйлөбөйт. Адамдардын бактылуусу да, бактысызы да болот. Бактысыз пенделер тозокто. Анда алардын чаңырык, өкүрүтү (угулат)” (*Худ, 102-105-аяттар*).

وقال تعالى: {يوم يفر المرء من أخيه، وأمّه وأبيه، وصاحبته وبنيه، لكل امرئ منهم يومئذ شأن يغنيه} (عبس 34-37).

Алла Таала минтип айткан: “Ал күнү ар ким өз тууганынан, энесинен жана атасынан, жубайынан жана баласынан беже качат. Ал күнү ар ким керт башынын кайгысы менен болот” (*Абаса, 34-37-аяттар*).

وقال تعالى: {يا أيها الناس اتقوا ربكم إن زلزلة الساعة شيء عظيم، يوم ترونها تذهل كل مرضعة عما أرضعت، وتضع كل ذات حمل حملها، وترى الناس سكارى وما هم بسكارى ولكن عذاب الله شديد} (الحج 1-2).

Алла Таала минтип айткан: “Эй, адамдар! Раббинерден корккула! Кыяматтын силкинүүсү коркунучтуу нерсе. Силер аны көрө турган күндө бардык эмизүүчүлөр эмизгенин унутат. Боюнда бардын баары боюндагысын таштап жиберет. Адамдарды мас жүргөнүн көрөсүң. А чынында, алар мас эмес, бирок Алланын азабы катуу!” (*Хаж, 1-2-аяттар*).

وقال تعالى: {ولمن خاف مقام ربه جنتان} (الرحمان 40).

Алла Таала минтип айткан: “Раббисинин алдында жооп берүүдөн корккон адамга эки бейиш бар” (*Рахман, 40-аят*).

وقال تعالى: {وأقبل بعضهم على بعض يتساءلون قالوا: إنا كنا قبل في أهلنا مشفقين، فمن الله علينا ووقانا عذاب السموم، إنا كنا من قبل ندعوه إنه هو البر الرحيم} (الطور 25).

Алла Таала минтип айткан: “Алар бири-бирине бетме-бет карашып минтишет: “Биз мурда үй-бүлөбүздүн арасында жүргөндө (Алладан) коркот элек. Алла бизге мээримдүүлүк кылды жана самум-тозок азабынан куткарды. Чынында, биз мурда Андан суранып дуба кылат элек. Ал Ырайымдуу, Мээримдүү” (Тур, 25-аят).

عن ابن مسعود رضي الله عنه قال: حدثنا رسول الله صلى الله عليه وسلم، وهو الصادق المصدوق: «إِنَّ أَحَدَكُمْ يُجْمَعُ خَلْقُهُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا نُطْقَةً، ثُمَّ يَكُونُ عَاقِبَةً مِّثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ يَكُونُ مُضَعَّةً مِّثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ يُرْسَلُ الْمَلَكُ، فَيَنْفُخُ فِيهِ الرُّوحَ، وَيُؤْمَرُ بِأَرْبَعِ كَلِمَاتٍ: بِكُتُبِ رِزْقِهِ، وَأَجَلِهِ، وَعَمَلِهِ، وَشَقِيٍّ أَوْ سَعِيدٍ. فَوَ الَّذِي لَا إِلَهَ غَيْرُهُ إِنَّ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ عَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ، فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ، فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ، فَيَدْخُلُهَا، وَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ، فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَدْخُلُهَا» متفق عليه.

1-хадис: Абдуллах бин Масъуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Аллаын элчиси (ага Аллахтын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Силердин энеңердин курсагындагы өрчүүнөр кырк күн (суу абалда) болот. Андан кийин дагы ошончо күндүн ичинде канга айланат. Андан кийин дагы ошончо күндө бир тиштем этке айланат. Андан кийин ага бир периште жиберилет. Периште ага үйлөп, анан анын жазмышына төрт нерсени: ырыскысын, ажалын, амалын, бактылуу же бактысыз болорун жазат. Жалгыз Аллага ант берип айтам, араңарда кээ бириңер бейишке кирчүлөрдүн иш-амалын кылып жүрүп бейишке кирерине бир зыра калганда, китебинде жазылганы ишке ашат да, тозокко кирчүлөрдүн иш-амалын кылып, тозокко кирет. Ошондой эле, араңардан кээ бириңер тозокко кирчүлөрдүн иш-амалын кылып жүрүп, тозокко кирерине бир зыра калганда, китебинде жазылганы ишке ашат да, бейишке кирчүлөрдүн иш-амалын кылып, бейишке кирет” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

وعن المقداد رضي الله عنه قال: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «تُدْنِي السَّمْسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْخَلْقِ حَتَّى تَكُونَ مِنْهُمْ كَمِقْدَارِ مِيلٍ» قَالَ سُلَيْمُ بْنُ عَامِرٍ الرَّاوي عَنْ الْمُقْدَادِ: قَوْلَ اللَّهِ مَا أَذْرِي مَا يَعْنِي بِالْمِيلِ، أَمْسَافَةَ الْأَرْضِ أَمْ الْمِيلَ الَّذِي تُتَخَلَّلُ بِهِ الْعَيْنُ «فَيَكُونُ النَّاسُ عَلَى قَدَرِ أَعْمَالِهِمْ فِي الْعَرْقِ، فَمِنْهُمْ مَنْ يَكُونُ إِلَى كَعْبِيَّةٍ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَكُونُ إِلَى رُكْبَتَيْهِ، وَمِنْهُمْ مَنْ يَكُونُ إِلَى حَقْوَيْهِ وَمِنْهُمْ مَنْ يُلْجِمُهُ الْعَرْقُ إِنْجَامًا» وَأَشَارَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِإِصْبِهِ إِلَى فِيهِ. رواه مسلم.

2-хадис: Микдад бин Асвад (ага Алла ыраазы болсун): Алланын элчиси (ага Аллахтын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Кыямат күнү күн адамдардын үстүнө бир мил аралыкка жакын келтирилет” дегенин уктым, – дейт. Андан хадисти угуп айтып жаткан Сулайм бин Аамир: Аллага ант болсун, мил дегени аралыкты өлчөгөн чен бирдик милби, же көздү сурмалаган милби, анысын анык билбеймин, – деген. (Кайра хадисти улантсак): “Адамдар аткарган иш-амалдарына жараша терге чөмүлөт: кээ бири кызылы ашыгына чейин, кээ бири куу такымына чейин, кээ бири бел курчоосуна чейин, а кээ бири оозуна чейин тердин ичинде калат” (Имам Муслим).

وعن أبي هريرة رضي الله عنه قال: كنا مع رسول الله صلى الله عليه وسلم إذ سمعَ وَجْبَةً فقال: «هَلْ تَذَرُونَ مَا هَذَا؟» قُلْنَا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قال: هذا خَجَرٌ رُمِيَ بِهِ فِي النَّارِ مِنْذُ سَبْعِينَ خَرِيفًا فَهُوَ يَهْوِي فِي النَّارِ الْآنَ حَتَّى انْتَهَى إِلَى قَعْرِهَا، فَسَمِعْتُمْ وَجِبَتَهَا» رواه مسلم.

3-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) менен бирге отурганбыз. Кокустан, ал учуп келип жерге түшкөн нерсенин үнүн угуп: “Бул эмне экенин билесинерби?” – деп сурады. Алла жана Анын элчиси билүүчү, – дедик биз. Ал: “Бул мындан жетимиш жыл мурда тозоктун чуңкуруна ыргытылган таш, ал азыр анын түбүнө жетип түштү”, – деди (*Имам Муслим*).

Алла Тааланын мээриминен үмүт үзбөө тууралуу

قال الله تعالى: {قل يا عبادي الذين أسرفوا على أنفسهم لا تقنطوا من رحمة الله إن الله يغفر الذنوب جميعاً، إنه هو الغفور الرحيم} (الزمر 53).

Алла Таала минтип айткан: “Аларга айткын: “О, күнөөгө батып, өздөрүнө зыян кылган пенделерим! Алланын ырайымынан үмүт үзбөгүлө! Анткени, Алла бардык күнөөлөрдү кечирет. Чынында, ал – Кечиримдүү, Мээримдүү” (*Зумар, 156-аят*).

وقال تعالى: {ورحمتي وسعت كل شيء} (الأعراف 53).

Алла Таала минтип айткан: “Мээримдүүлүгүм бардык нерсени камтыган” (*Аъраф, 156-аят*).

عن عبادة بن الصامت رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «من شهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأن محمداً عبده ورسوله، وأن عيسى عبد الله ورسوله، وكلمته ألقاها إلى مريم وروح منه، وأن الجنة حق والنار حق، أدخله الله الجنة على ما كان من العمل» متفق عليه.

1-хадис: Убада бин Самит (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким: “Алладан башка ибадат кылууга татыктуу кудай жок, Ал Жалгыз, Анын шериги жок, Мухаммад Анын кулу жана элчиси, Иса (алайхи салам) Алланынын кулу жана Алланын элчиси, Мариямга жеткирген сөзү жана Алла тарабынан берилген руху” деп күбөлүк берсе, бейиш жана тозокту чындык деп ишенсе, буламалдары үчүн Алла аны бейишке киргизет” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أبي ذر رضي الله عنه، قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: «يقول الله عز وجل: من جاء بالحسنة، فله عشر أمثالها أو أزيد، ومن جاء بالسئية، فجزاء سئية سيئة مثله أو أغفر. ومن تقرب متي شبراً، تقرب منه ذراعاً، ومن تقرب متي ذراعاً، تقرب منه باعاً، ومن أتاني بمشي، أتيتُهُ هزولة، ومن لقيني بفراق الأرض خطيئة لا يُشركُ بي شيئاً، لقيتُهُ بمثلها مغفرة» رواه مسلم.

2-хадис: Абу Зар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) кудуси хадисте Алла Тааланын айтканын минтип айткан: “Кимде-ким бир жакшы иш кылса, ага он эсе же андан да ашыкча сооп жазамын. Ал эми кимде-ким бир жаман иш жасаса, ага бир гана жаман иштин жазасын берем, же такыр эле кечирип жиберем. Кимде-ким мага бир карыш жакындаса, Мен ага бир зыра жакындаймын. Ал Мага зыра жакындаса, Мен ага бир кулач жакындаймын. Ким мага басып келсе, Мен ага чуркап барамын. Ким Мага жер бетине сыйбаган көп күнөөсү менен келип, бирок Мага эч нерсени шерик кылган эмес болсо, Мен аны ошондой көп кечирим менен тосуп алам” (*Имам Муслим*).

وَعَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: جَاءَ أُعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا الْمُوجِبَتَانِ؟ فَقَالَ: «مَنْ مَاتَ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ، وَمَنْ مَاتَ يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا، دَخَلَ النَّارَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

3-хадис: Жаабир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарга (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) бир киши келип: О, Алланын элчиси, адамды бейишке же тозокко ылайык кыла турган иштер кайсы? – деп сурады. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Кимде-ким Аллага эч нерсени шерик кылбастан дүйнөдөн өтүп кетсе, бейиштин тургуну болот. Ал эми кимде-ким Аллага бир нерсени шерик кылып жүрүп дүйнөдөн өтсө, тозоктун тургуну болот”, – деп жооп берди (Имам Муслим).

وَعَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَمُعَاذٌ رَدِيئُهُ عَلَى الرَّحْلِ قَالَ: «يَا مُعَاذُ» قَالَ: لَبَيْتُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ، قَالَ: «يَا مُعَاذُ» قَالَ: لَبَيْتُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ ثَلَاثًا، قَالَ: «مَا مِنْ عَبْدٍ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ صِدْقًا مِنْ قَلْبِهِ إِلَّا حَرَّمَهُ اللَّهُ عَلَى النَّارِ» قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا أُخْبِرُ بِمَا النَّاسُ فَيَسْتَبْشِرُوا؟ قَالَ: «إِذَا يَتَكَلَّمُوا» فَأَخْبِرَ بِمَا مُعَاذٌ عِنْدَ مَوْتِهِ تَأْتِمًا. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

4-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси улоосуна Муаз бин Жабалды учкаштырып алып кетип жаткан. Бир маалда Ал: “О, Муаз” деп үч жолу кайталады. Муаз үчөөндө тең: Угуп жатам, о, Алланын элчиси, буйругунузга даярмын – деп илгиртпей жооп берди. Анан Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мындай деди: “Кайсы бир пенде “Алладан башка ибадатка татыктуу кудай жок, Мухаммад Анын элчиси” деп келме айтып, чын жүрөктөн тастыктаса, Алла аны тозоктун отунан толук сактайт”. Аны уккан Муаз: О, Алланын элчиси, бул айтканыңызды башка адамдарга айтып сүйүнчүлөйүнбү? – деди. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Андай кылсаң, алар ушул кабарга таянып, ибадат кылууда бошондук кылышат” – деди. Муаз бин Жабал Алланын элчисинин бул сүйүнчүсүн, билгенин жашырып күнөөкөр болуп калуудан коркуп, өмүрүнүн акырындайтып өткөн (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَوْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: لَمَّا كَانَ يَوْمُ غَزْوَةِ تَبُوكَ، أَصَابَ النَّاسَ مَجَاعَةٌ، فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ أَذْنُتَ لَنَا فَتَحَرْنَا نَوَاضِحَنَا، فَأَكَلْنَا وَادَّهَنَّا؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «افْعَلُوا» فَجَاءَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ فَعَلْتَ قَلَّ الظُّهْرُ، وَلَكِنْ ادْعُهُمْ بِقُضْلِ أَرْوَادِهِمْ، ثُمَّ ادْعِ اللَّهُ لَهُمْ عَلَيْهَا بِالْبِرْكَ لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَ فِي ذَلِكَ الْبِرْكَ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «نَعَمْ» فَدَعَا بِنِطْعٍ فَبَسَطَهُ، ثُمَّ دَعَا بِقُضْلِ أَرْوَادِهِمْ، فَجَعَلَ الرَّجُلُ يَجِيءُ بِكَفٍّ ذُرَّةٍ وَيَجِيءُ الْآخَرُ بِكَفٍّ تَمْرٍ، وَيَجِيءُ الْآخَرُ بِكَسْرَةٍ حَتَّى اجْتَمَعَ عَلَى النَّطْعِ مِنْ ذَلِكَ شَيْءٌ يَسِيرٌ، فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْبِرْكَ، ثُمَّ قَالَ: «خُذُوا فِي أَوْعِيَتِكُمْ» فَأَخَذُوا فِي أَوْعِيَتِهِمْ حَتَّى مَا تَرَكُوا فِي الْعَسْكَرِ وَعَاءً إِلَّا مَلَأُوهُ، وَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا وَفَضَّلَ فَضْلَةً، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنِّي رَسُولُ اللَّهِ لَا يَلْقَى اللَّهُ بِمَا عَبْدٌ غَيْرُ شَاكٍ، فَيُخَجَبُ عَنِ الْجَنَّةِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

5-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) же Абу Саид (ага Алла ыраазы болсун) экөөнүн бири айтат (бул хадисти айтып өткөрүүчү Аьмаштын шеги): Табук казатында кошуундагылардын азыгы түгөнүп, ачарчылык башталды. Сахабалар: О, Алланын элчиси, уруксат берсеңиз, төөлөрдөн союп, этин жейли, майын майланалы, – дешти. Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Мейли, ошондой кылгыла”, – деп уруксат берди. Ошол маалда Азирети Умар (ага Алла ыраазы болсун) келип: О, Алланын элчиси, буларга уруксат берсеңиз мине турган улообуз азайып кетет. Андан көрө элде калган азыктын калдыгын чогулталы, ушуга береке тилеп дуба кылыңыз,

– деди. Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Макул” – деп, бир кездемени жая салууга, анан калган азыктын баарын алып келип ага салууга буйруду. Бирөө бир кооч жүгөрү, дагы бирөө курма, дагы бири башка бир нерсени алып келип сала баштады. Жанагы дасторконго бир аз азык топтолду. Анан пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) ага береке тилеп Аллага дуба кылды. Анан: “Идишиңерге салып алгыла”, – деди. Баары идишине салып, кошуунда идиши толбогон бир да киши калбады. Тамакты тойгончо жешти. Тойгондон сырткары да артып калды. Ошондо пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Күбөлүк берем, Алладан башка ибадат кылууга татыктуу кудай жок, мен Анын элчисимин. Кимде-ким ушул эки келмеге шектенбей ишенип, чын жүрөктөн тастыктап Алланын алдына барса, бейишке кирүүдөн тыйылбайт” – деди (*Имам Муслим*).

عن عمر بن الخطاب رضي الله عنه، قال: قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَبِيٍّ فَإِذَا امْرَأَةٌ مِنَ السَّبْيِ تَسْعَى، إِذْ وَجَدَتْ صَبِيًّا فِي السَّبْيِ أَخَذَتْهُ فَأَلْقَتْهُ بِطَنْبُهَا، فَأَرْضَعَتْهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَتُرَوْنَ هَذِهِ الْمَرْأَةَ طَارِحَةً وَلَدَهَا فِي النَّارِ؟ قُلْنَا: لَا وَاللَّهِ. فَقَالَ: «لِلَّهِ أَرْحَمُ بِعِبَادِهِ مِنْ هَذِهِ بَوْلِدِهَا» متفقٌ عليه.

6-хадис: Умар бин Хаттаб (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчисинин алдына бир канча туткунду алып келишти. Алардын арасында (баласын жоготуп алган) бир аял ары-бери чуркап, көрүнгөн баланы көкүрөгүнө кысып, эмизүүгө жан далбастап жүрдү. Муну көргөн Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Карасаңар, ушул аял боор этие барабар баласын отко ыргытабы?” – деп сурады. Биз: “Жок, Алла үстүбүздө турат, ал баласын отко ыргытпайт” – дедик. Ошондо Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мындай деди: “Алланын пенделерине болгон мээрим бул аялдын баласына болгон мээриминен алда канча күчтүү” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه، قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «لما خَلَقَ اللَّهُ الْخَلْقَ، كَتَبَ فِي كِتَابٍ، فَهُوَ عِنْدَهُ فَوْقَ الْعَرْشِ: إِنَّ رَحْمَتِي تَغْلِبُ غَضَبِي».

7-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Таала бүт ааламды жараткандан кийин, Арштын үстүндөгү китебине “Мээримим каарымдан ашып түштү” деп жазган” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: سمعتُ رسولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يقول: جَعَلَ اللهُ الرَّحْمَةَ مِائَةَ جُزْءٍ، فَأَمْسَكَ عَنْهُ تِسْعَةٌ وَتِسْعِينَ، وَأَنْزَلَ فِي الْأَرْضِ جُزْءًا وَاحِدًا، فَمِنْ ذَلِكَ الْجُزْءِ يَرَاكُمُ الْخَلَائِقُ حَتَّى تَرْفَعَ الدَّابَّةُ حَافِرَهَا عَنْ وَلَدِهَا حَسْبَةً أَنْ تُصِيبَهُ».

وفي رواية: «إِنَّ لِلَّهِ تَعَالَى مِائَةَ رَحْمَةٍ أَنْزَلَ مِنْهَا رَحْمَةً وَاحِدَةً بَيْنَ الْجَبِّ وَالْإِنْسِ وَالْبَهَائِمِ وَالْهَوَامِّ، فَبِهَا يَتَعَاطَفُونَ، وَبِهَا يَرَاكُمُونَ، وَبِهَا تَعَطِفُ الْوَحْشُ عَلَى وَلَدِهَا، وَأَخَّرَ اللهُ تَعَالَى تِسْعًا وَتِسْعِينَ رَحْمَةً يَرَحِمُ بِهَا عِبَادَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ» متفقٌ عليه.

8-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Аллахтын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Алла Таала ырайымды жүз бөлүк кылып жаратып, анын токсон тогуз бөлүгүн Өзүнө алып, бир бөлүгүн жер бетине түшүргөн. Ошол бир бөлүк ырайымы аркылуу бүт жаратылыш бири-бирине

ырайым көрсөтөт. Атүгүл, туяктуу жаныбарлар баласына туягы тийип мертинтип албас үчүн бутун көтөрүп турат”.

Дагы бирайтымда минтип айтылган: “Алла Тааланын жуз мээрими бар. Анын бир бөлүгүн жиндерге, инсандарга, жаныбарларга жана курт-кумурскаларга бөлүштүрө түшүргөн. Алар ошол мээрим менен бири-бирине ырайым көрсөтүшөт. Ошол аркылуу жапайы айбан да баласына мээрим төгөт. Алла Таала кыяматта пенделерине мээрим төгүш үчүн калган токсон тогуз мээримин акыретке калтырган” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه، عن النبي صلى الله عليه وسلم، فيما يحكي عن ربه، تبارك وتعالى، قال: «أَذْنَبَ عَبْدٌ ذَنْبًا، فَقَالَ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي، فَقَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: أَذْنَبَ عَبْدِي ذَنْبًا، فَعَلِمَ أَنَّ لَهُ رَبًّا يَغْفِرُ الذَّنْبَ، وَيَأْخُذُ بِالذَّنْبِ، ثُمَّ عَادَ فَأَذْنَبَ، فَقَالَ: أَيُّ رَبِّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي، فَقَالَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: أَذْنَبَ عَبْدِي ذَنْبًا، فَعَلِمَ أَنَّ لَهُ رَبًّا يَغْفِرُ الذَّنْبَ، وَيَأْخُذُ بِالذَّنْبِ، ثُمَّ عَادَ فَأَذْنَبَ، فَقَالَ: أَيُّ رَبِّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي، فَقَالَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: أَذْنَبَ عَبْدِي ذَنْبًا، فَعَلِمَ أَنَّ لَهُ رَبًّا يَغْفِرُ الذَّنْبَ، وَيَأْخُذُ بِالذَّنْبِ، فَغَفَرْتُ لِعَبْدِي.. فَلْيَفْعَلْ مَا شَاءَ» متفق عليه.

9-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) Алла Тааланын айтканын минтип жеткизген: “Пенделердин бири күнөө кылып алып, анан: О, Алла, менин күнөөмдү кечир – деди. Алла Таала: “Пендем күнөө кылгандан кийин, дароо тообо кылып, күнөөнү кечирген жана күнөө үчүн жазалай турган Раббиси бар экенин билди” деп айтат. Кийин ал пенде дагы күнөө кылып: О, Алла, менин күнөөмдү кечир – деди. Алла Таала: “Пендем күнөө кылгандан кийин, дароо тообо кылып, күнөөнү кечирген жана күнөө үчүн жазалай турган Раббиси бар экенин билди” деп айтат. Кийин ал пенде дагы күнөө кылып: О, Алла, менин күнөөмдү кечир – деди. Алла Таала: “Пендем күнөө кылгандан кийин, дароо тообо кылып, күнөөнү кечирген жана күнөө үчүн жазалай турган Раббиси бар экенин билди. Демек, Мен аны кечирдим, эми эмне кылса да өз эрки” деп айтат” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ لَمْ تُذْنِبُوا ، لَذَهَبَ اللَّهُ بِكُمْ ، وَجَاءَ بِقَوْمٍ يُذْنِبُونَ ، فَيَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ تَعَالَى ، فَيَغْفِرُ لَهُمْ" رواه مسلم .

10-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Жанымды колуна кармап турган Аллага ант берип айтам: эгер такыр күнөө кылбай койгонуңарда, Алла Таала силерди жок кылып, ордуңарга күнөө кылса да Алладан кечирим сурай турган башка бир коомду алып келип, аларды кечирмек” (*Имам Муслим*).

وعن أبي أيوب خالد بن زيد رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «لَوْلَا أَنكُم تُذْنِبُونَ، لَخَلَقَ اللَّهُ خَلْقًا يُذْنِبُونَ، فَيَسْتَغْفِرُونَ، فَيَغْفِرُ لَهُمْ» رواه مسلم.

11-хадис: Абу Аюб ал-Ансари (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын укканмын: “Эгер силер күнөө кылбай койсоңор, анда Алла Таала күнөө кылып, анан кайра тообо кыла турган калкты жаратып, аларды кечирмек” (*Имам Муслим*).

وعن عمرو بن العاص رضي الله عنهما، أن النبي صلى الله عليه وسلم تلا قول الله عز وجل في إبراهيم صلى الله عليه وسلم: { رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً } [إبراهيم : 36]، وقول عيسى صلى الله عليه وسلم: { إِنِّي نَادَيْتُ رَبِّيَ فَنَجَّيْنِي مِنَ الْمَاءِ } [المائدة : 118]، فَرَفَعَ يَدَيْهِ وَقَالَ «اللَّهُمَّ أَقْبِئْ أَقْبِئْ» وَبَكَى، فقال الله عز وجل: «يا جبريلُ اذْهَبْ إِلَى مُحَمَّدٍ وَرَبِّكَ أَغْلَمَ، فَسَلِّمْهُ مَا يُبْكِيهِ؟» فَأَتَاهُ جبريلُ فَأَخْبَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَا قَالَ: وَهُوَ أَغْلَمُ، فقال الله تعالى: { يا جبريلُ اذْهَبْ إِلَى مُحَمَّدٍ فَقُلْ : إِنَّا سَنُضِيقُكَ فِي أُمِّتِكَ وَلَا نَسُوؤُكَ } رواه مسلم.

12-хадис: Амир бин Аас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) Алла Таала Ибрахим пайгамбардын айтканын эскерткен: “Раббим, чынында, алар (буркандар) көп адамдын адашуусуна себеп болду. Ким мени ээрчисе, ал менден” деген аятын жана Иса пайгамбардын: “Эгер аларды азаптасаң, Өзүңдүн пенделерин, эгер кечирсең, Өзүң – Кудуреттүү, Даанышмансың” деген дубасын тилават кылып окуп, анан колун көтөрүп: “О, Алла, менин үммөтүм, менин үммөтүм” деп ыйлап дуба кылды. Ошондо Алла Таала: “Жебирейил, Мухаммадга бар. Раббин билип турат дечи. Ошентсе да, андан сурап көрчү, эмнеге ыйлап жатыптыр” деди. Жебирейил келип сурады эле, Алланын элчиси ошол Алла Таала билген нерсени айтты. Алла Таала: “Жебирейил, Мухаммадга барып: “Биз сени үммөтүң үчүн ыраазы кылабыз жана сага эч кайгы-капа түшүрбөйбүз” деп айт” деди” (Имам Муслим).

وعن البراء بن عازب، رضي الله عنهما، عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «المسلم إذا سئل في القبر يشهد أن لا إله إلا الله، وأن محمداً رسول الله، فذلك قوله تعالى: { يُبَشِّرُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ } [إبراهيم : 27] متفق عليه.

13-хадис: Ал-Баро бин Аазиб (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Мусулман адам кабырында сурак болгон учурда, Алладан башка ибадатка татыктуу кудай жок, Мухаммад Анын элчиси деп күбөлүк берет. Алла Таалын: “Алла Таала ыймандуу пенделердин сөзүн дүйнө жана акыретте бекем кылат” (Ибрахим, 27-аят) дегени ошого карата айтылган” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

وعن أنس، رضي الله عنه عن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «إِنَّ الْكَافِرَ إِذَا عَمِلَ حَسَنَةً، أُطِعِمَ بِهَا طُعْمَةً مِنَ الدُّنْيَا، وَأَمَّا الْمُؤْمِنُ، فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَدْخِرُ لَهُ حَسَنَاتِهِ فِي الْآخِرَةِ، وَيُعْقِبُهُ رِزْقاً فِي الدُّنْيَا عَلَى طَاعَتِهِ».

13-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Каапыр пенде кандайдыр бир жакшы иш кылса, ал ишинин кайрымы ага бул дүйнөдө берилет. Ал эми ыймандуу пенденин жакшы иштеринин сообун Алла Таала акыретке сактайт. Ошондой эле, бул дүйнөдө да кылган кулчулугу себептүү ырыскы ыроолойт” (Имам Муслим).

وعن جابر، رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَثَلُ الصَّلَاةِ الْخَمْسِ كَمَثَلِ نَهْرٍ جَارٍ غَمْرٌ عَلَى بَابٍ أَخَذَكُمْ يَغْتَسِلُ مِنْهُ كُلُّ يَوْمٍ خَمْسَ مَرَّاتٍ» رواه مسلم.

14-хадис: Жаабир (ага Алла ыраазы болсун) Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Беш убак намаз – бирөөнөрдүн эшик алдынан шаркырап агып өткөн, күнүнө беш жолу чөмүлүп жуунчу дарыяга окшош” (Имам Муслим).

وعن ابن عباس، رضي الله عنهما قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «مَا مِنْ رَجُلٍ مُسْلِمٍ مَيِّتَ فَيَقُومُ عَلَى جَنَازَتِهِ أَرْبَعُونَ رَجُلًا لَا يُشْرِكُونَ بِاللَّهِ شَيْئًا إِلَّا شَفَعَهُمُ اللَّهُ فِيهِ» رواه مسلم.

15-хадис: Ибн Аббас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Кайсы бир мусулман кайтыш болгондо, анын жаназасына Аллага эч нерсени шерик кылбаган кырк такыба адам катышса, Алла Таала аларды маркумга шапаат кылдырат” (Имам Муслим).

وعن ابن مسعود، رضي الله عنه، قال: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي قُبَّةٍ نَحْوًا مِنْ أَرْبَعِينَ، فَقَالَ: «أَتَرْضَوْنَ أَنْ تَكُونُوا رُفْعَ أَهْلِ الْجَنَّةِ؟» قُلْنَا: نَعَمْ، قَالَ: «أَتَرْضَوْنَ أَنْ تَكُونُوا ثُلُثَ أَهْلِ الْجَنَّةِ؟» قُلْنَا: نَعَمْ، قَالَ: «وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ إِنِّي لَأَرْجُو أَنْ تَكُونُوا نِصْفَ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَذَلِكَ أَنَّ الْجَنَّةَ لَا يَدْخُلُهَا إِلَّا نَفْسٌ مُسْلِمَةٌ، وَمَا أَنْتُمْ فِي أَهْلِ الْيَتْرِكِ إِلَّا كَالشَّعْرَةِ الْبَيْضَاءِ فِي جِلْدِ الثَّوْرِ الْأَسْوَدِ، أَوْ كَالشَّعْرَةِ السَّوْدَاءِ فِي جِلْدِ الثَّوْرِ الْأَحْمَرِ» متفق عليه.

16-хадис: Абдуллах бин Масуъд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Кыркка чукул киши Алланын элчисинин чатырында отурганбыз. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Бейиш тургундарынын төрттөн бири силер болсоңор, ошого ыраазы болосуңарбы?” – деди. Биз: Ооба, ыраазы болобуз, – дедик. Анан ал: “Бейиш тургундарынын үчтөн бири болсоңорчу, ошого ыраазы болосуңарбы?” – деди. Биз: Ооба, – дедик. Алланын элчиси: “Менин жанымды уучтап турган Аллага ант ичип айтамын: силерди бейиш тургундарынын тең жарымы болот го деп үмүт кылам. Анткени, бейишке мусулман жандар гана кирет. Силер мушриктерге салыштырмалуу кара өгүздүн терисиндеги түктөрдүн арасындагы ак түктөр сыяктуусуңар, же кызыл өгүздүн терисиндеги түктөрдүн арасындагы кара түктөр сыяктуусуңар” – деди (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

وعن ابن عمر رضي الله عنهما قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «يُذْنِي الْمُؤْمِنُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ رَبِّهِ حَتَّى يَضَعَ كَنَفَهُ عَلَيْهِ، فَيُفَرِّرُهُ بِذُنُوبِهِ، فَيَقُولُ: أَتَعْرِفُ ذَنْبَ كَذَا؟ أَتَعْرِفُ ذَنْبَ كَذَا؟» فيقول: رَبِّ اعْرِفْ، قَالَ: فَإِنِّي قَدْ سَتَرْتُهَا عَلَيْكَ فِي الدُّنْيَا، وَأَنَا أَعْفُفُهَا لَكَ الْيَوْمَ، فَيُعْطَى صَحِيفَةً حَسَنَاتِهِ» متفق عليه.

17-хадис: Ибн Умар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтып жатканын уктум: “Кыямат күнү ыймандуу адам Раббисине өтө жакын болот жана Алла Таала аны мээримине бөлөп, кылган күнөөлөрүн тоук мойнуна алдырат. Алла Таала ага: “Бул күнөөндү билесиңби? Тиги күнөөндү билесиңби?” – дегенде, ал: Раббим, билемин – дейт. Алла Таала: “Мен бул күнөөлөрүңдү дүйнөдө жашырган элем, бүгүн баарын кечиремин” – дейт. Анан ага жакшылыктары жазылган дептери берилет” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

وعن ابن مسعود رضي الله عنه أَنَّ رَجُلًا أَصَابَ مِنْ امْرِأَةٍ قُبْلَةً، فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى: ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَزُلْفًا مِنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبُنَ السَّيِّئَاتِ﴾ [هود: 114] فقال الرجل: ألي هذا يا رسول الله؟ قال: «الجميع أمتي كلهم» متفق عليه.

18-хадис: Ибн Масъуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир киши напсисине жеңилип, өзү жактырган бир аялды өөп койот. Анан кылган ишине бушайман болуп, Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) келип, болгон ишти

айтат. Ошондо Алла Таала: “Күндүздүн эки тарабында жана түндүн жакынкы бөлүгүндө намаз оку! Чынында, жакшылыктар жамандыктарды кетирет...” деген аятты түшүрдү. Тиги киши бул аятты укканда: О, Алланын элчиси, бул өкүм мага гана тиешелүүбү? – деп сурады. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Үммөтүмдүн баарына тиешелүү” – деп жооп берди (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

أنس بن مالك رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِنَّ اللَّهَ لَيَرْضَى عَنِ الْعَبْدِ أَنْ يَأْكُلَ الْأَكْلَةَ، فَيَحْمَدُهُ عَلَيْهَا، أَوْ يَشْرِبَ الشَّرْبَةَ، فَيَحْمَدُهُ عَلَيْهَا» رواه مسلم.

19-хадис: Анас бин Малик (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Таала пенде тамактанып, анан ал үчүн Аллага алкыш-мактоо айтса, ага ыраазы болот. Же суусундук ичип, анан ал үчүн Аллага алкыш-мактоо айтса, ага ыраазы болот” (*Имам Муслим*).

عن أبي موسى، رضي الله عنه، عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَبْسُطُ يَدَهُ بِاللَّيْلِ لِيَتُوبَ مُسِيءُ النَّهَارِ، وَيَبْسُطُ يَدَهُ بِالنَّهَارِ لِيَتُوبَ مُسِيءُ اللَّيْلِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا» رواه مسلم.

20-хадис: Абу Муса (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Таала күндүзү күнөө кылган пенделердин тообосун кабыл кылайын деп түндө кечирим колун сунат. Ошондой эле, түнү күнөө кылган пенделердин тообосун кабыл кылайын деп күндүзү кечирим колун сунат. Бул абал күн батыштан чыкканга чейин улана берет” (*Имам Муслим*).

عن عمرو بن عبسة السلمي، رضي الله عنه قال: كنت وأنا في الجاهليّة أظنُّ أَنَّ النَّاسَ عَلَى ضَلَالَةٍ، وَأَنَّهُمْ لَيَسُوا عَلَى شَيْءٍ، وَهُمْ يَعْبُدُونَ الْأَوْثَانَ، فَسَمِعْتُ بِرَجُلٍ بِمَكَّةَ يُخْبِرُ أَخْبَارًا، فَقَعَدْتُ عَلَى رَاجِلَتِي، فَقَدِمْتُ عَلَيْهِ، فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُسْتَخْفِيًا جُرْءَاءَ عَلَيْهِ قَوْمُهُ، فَتَلَطَّفْتُ حَتَّى دَخَلْتُ عَلَيْهِ بِمَكَّةَ، فَقُلْتُ لَهُ: مَا أَنْتَ؟ قَالَ: «أَنَا نَبِيٌّ» قُلْتُ: وَمَا نَبِيٌّ؟ قَالَ: «أُرْسِلَنِي اللَّهُ» قُلْتُ: وَبِأَيِّ شَيْءٍ أُرْسِلْتَ؟ قَالَ: «أُرْسِلَنِي بِصَلَاةِ الْأَرْحَامِ، وَكَسْرِ الْأَوْثَانِ، وَأَنْ يُؤَخِّدَ اللَّهُ لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْءٌ» قُلْتُ: فَمَنْ مَعَكَ عَلَى هَذَا؟ قَالَ: «خِرٌ وَعَبْدٌ» وَمَعَهُ يُؤْمِزُ أَبُو بَكْرٍ وَبِلَالٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا. قُلْتُ: إِنِّي مُتَّبِعُكَ، قَالَ: إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ ذَلِكَ يَوْمَكَ هَذَا. أَلَا تَرَى خَالِي وَحَالَ النَّاسِ؟ وَلَكِنْ ارْجِعْ إِلَى أَهْلِكَ فَإِذَا سَمِعْتَ بِي قَدْ ظَهَرْتُ فَأْتِنِي» قَالَ فَذَهَبْتُ إِلَى أَهْلِي، وَقَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ. وَكُنْتُ فِي أَهْلِي. فَجَعَلْتُ أَتَخَبَّرُ الْأَخْبَارَ، وَأَسْأَلُ النَّاسَ حِينَ قَدِمَ الْمَدِينَةَ حَتَّى قَدِمَ نَفَرٌ مِنْ أَهْلِي الْمَدِينَةَ، فَقُلْتُ: مَا فَعَلَ هَذَا الرَّجُلُ الَّذِي قَدِمَ الْمَدِينَةَ؟ فَقَالُوا: النَّاسُ إِلَيْهِ سِرَاعٌ وَقَدْ أَرَادَ قَوْمُهُ قَتْلَهُ، فَلَمْ يَسْتَطِيعُوا ذَلِكَ، فَقَدِمْتُ الْمَدِينَةَ فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْتَ عَرُفِي؟ قَالَ: «نَعَمْ أَنْتَ الَّذِي لَقِيتَنِي بِمَكَّةَ» قَالَ: فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي عَمَّا عَلَّمَكَ اللَّهُ وَأَجْهَلُهُ، أَخْبِرْنِي عَنِ الصَّلَاةِ؟ قَالَ: «صَلِّ صَلَاةَ الصُّبْحِ، ثُمَّ أَقْصِرْ عَنِ الصَّلَاةِ حَتَّى تَرْتَفِعَ الشَّمْسُ قِيدَ رُمْحٍ، فَإِنَّمَا تَطْلُعُ حِينَ تَطْلُعُ بَيْنَ قَرْنَيْ شَيْطَانٍ، وَحِينَئِذٍ يَسْجُدُ لَهَا الْكُفَّارُ، ثُمَّ صَلِّ، فَإِنَّ الصَّلَاةَ مَشْهُودَةٌ مُحْضَرَةٌ. حَتَّى يَسْتَقِلَّ الظِّلُّ بِالرُّمْحِ، ثُمَّ أَقْصِرْ عَنِ الصَّلَاةِ، فَإِنَّهُ حِينَئِذٍ تُسَجَّرُ جَهَنَّمُ، فَإِذَا أَقْبَلَ الْفَيْءُ فَصَلِّ، فَإِنَّ الصَّلَاةَ مَشْهُودَةٌ مُحْضَرَةٌ حَتَّى تُصَلِّيَ الْعَصْرَ ثُمَّ أَقْصِرْ عَنِ الصَّلَاةِ حَتَّى تُغْرِبَ الشَّمْسُ، فَإِنَّمَا تُغْرِبُ بَيْنَ قَرْنَيْ شَيْطَانٍ، وَحِينَئِذٍ يَسْجُدُ لَهَا الْكُفَّارُ». قَالَ: فَقُلْتُ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ، فَالْوُضُوءُ حَدَّثَنِي عَنْهُ؟ فَقَالَ: «مَا مِنْكُمْ رَجُلٌ يُقْرَبُ وَضُوءُهُ، فَيَتَمَضَّمُ وَيَسْتَنْشِقُ فَيَنْتَنِّزُ، إِلَّا خَرَّتْ خَطَايَا وَجْهِهِ وَفِيهِ وَخِيَاشِيمِهِ. ثُمَّ إِذَا غَسَلَ وَجْهَهُ كَمَا أَمَرَهُ اللَّهُ إِلَّا خَرَّتْ خَطَايَا وَجْهِهِ مِنْ أَطْرَافٍ لَحْتِيهِ مَعَ الْمَاءِ. ثُمَّ يَغْسِلُ يَدَيْهِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ إِلَّا خَرَّتْ خَطَايَا يَدَيْهِ مِنْ أُنَامِلِهِ مَعَ الْمَاءِ، ثُمَّ يَمْسَحُ رَأْسَهُ، إِلَّا خَرَّتْ خَطَايَا رَأْسِهِ مِنْ أَطْرَافِ شَعْرِهِ مَعَ الْمَاءِ، ثُمَّ يَغْسِلُ قَدَمَيْهِ إِلَى الْكَعْبَيْنِ، إِلَّا خَرَّتْ خَطَايَا رِجْلَيْهِ مِنْ أُنَامِلِهِ مَعَ الْمَاءِ، فَإِنْ هُوَ قَامَ فَصَلَّى، فَحَمِدَ اللَّهَ تَعَالَى، وَاتَّقَى عَلَيْهِ وَجَدَّهُ بِالَّذِي هُوَ لَهُ أَهْلٌ، وَفَرَّغَ قَلْبَهُ لِلَّهِ تَعَالَى. إِلَّا انْتَصَرَفَ مِنْ خَطِيئَتِهِ كَهَيْئَتِهِ يَوْمَ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ». رواه مسلم.

21-хадис: Амир бин Абаса ас-Сулами (ага Алла ыраазы болсун) кеп кылат: Тиги караңгылык доордо эле эч пайдасыз ишти кылып, буркандарга сыйынып жүргөн адамдарды

көрүп, адамдар катуу адашып жүрөт деп ойлочумун. Бир жолу Меккеде бир киши жаңы кабар таратып жатканын угуп калдым. Дароо Меккеге аттандым. Көрсө, Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) ага каршы болгон элинен этияттап, жашыруун жүргөн экен. Мен да Меккеге жашыруун кирдим. Ага жолугуп, ортобузда мындай сөз болду. Сен кимсиң? – деп сурадым мен андан. “Мен пайгамбармын”, – деди ал. Пайгамбар деген ким? – дедим. “Мени Алла жиберген”, – деди ал. Эмнеге жөнөткөн? – дедим мен. “Туугандык мамилени бекемдөө, таш-буркандарды талкалоо жана адамдарды эч шериги жок Жалгыз Аллага ибаадат кылууга чакыруу үчүн жөнөткөн”, – деди ал. Бул иште сени менен бирге кимдер бар? – деп сурадым. “Бир эркин киши, бир кул бар”, – деди. Ошол күнү анын жанында ыйман келтиргендерден Абу Бакр менен Билал бар экен. Анда мен да сени менен болоюн, – дедим мен. Ал: “Жок. Азыр минте албайсың. Менин да, элдин да абалын көрүп турасың. Үйүңө бара бер. Качан мен ачыкка чыгып, жашырынбай үгүт кыла баштаганда келгин”, – деди.

Ошентип мен үйүмө кайтып кеттим. Кийин Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) Мадинага келиптир. Бул убакта мен өзүмдүн айлымда болчумун. Адамдардан улуам-улам анын кабарын сурап турган элем. Бир жолу Мадинадан бир топ адам келип калды. Мен: Мадинага кочүп келген киши эмне иш кылып жатат? – деп сурадым алардан. Алар: Ага адамдар агылып барып жатат. Аны өзүнүн коому өлтүрмөкчү болуп, бирок өлтүрө албай калыптыр, – деди алар. Мен Мадинага келип, ага кирдим. О, Алланын элчиси, мени тааныдыңызбы? – дедим. “Ооба, сен мага Меккеде жолуккан эмессинби?” – деди ал. Ооба, ошол менмин, – дедим. Анан: О, Алланын элчиси, Алла сага үйрөтүп, мен андан кабарсыз калган иштерди айтып берчи. Дагы намаз жөнүндө да айтып бер, – дедим. Ал: “Багымдат намазын оку. Анан күн чыгып бир аз көтөрүлгөнчө намаз окубай тур. Анткени, күн чыккан учурда шайтандын эки мүйүзүнүн ортосунан чыгат жана ушул убакта ага каапырлар сажда кылат. Андан кийин намаз окуй бер. Чынында, окулган намазга периштелер күбө болот. Анан (чак түш болуп) найзанын көлөкөсү көрүнбөц калганда, намаз окубай тур. Анткени, бул учурда тозок алоолонуп кызыйт. Күн чак түштөн ооп, түштөн кийинки көлөкө пайда болгондо намаз окуй бер. Чынында, намазга периштелер күбө болот. Анан дигер намазын окуйсун да, күн толук батканча намаз окубай турасың. Анткени, күн батканда шайтандын эки мүйүзүнүн ортосуна батып, ага каапырлар сажда кылат” – деди. Мен: О, Алланын элчиси, дааратчы, даарат жөнүндө да айтыңызчы, – деп сурандым. “Кимиңер болсо да, даарат алууга киришип, оозун жууп, мурдун чайкап, кеңилжерине чейин жууп тазаласа, бети, оозу жана мурдунан күнөө-каталары жуулат. Анан беттерин Алла буйругандай жууса, бети, сакалынын арасынан күнөө-каталары суу менен агып түшөт. Анан чыканагына чейин колдорун жууса, колунан күнөө-каталары суу менен агып түшөт. Анан башына масх тартса, чачынын арасынан күнөө-каталары суу менен агып түшөт. Анан эки бутун томугу менен бирге жууса, бутунан күнөө-каталары суу менен агып түшөт. Анан туруп намаз окуп, Аллага алкыш-мактоо айтып, билген дубасы менен Аны улуктап жүрөгүн Алла үчүн бошотсо, энесинен төрөлгөн күндөгүдөй күнөөдөн тазаланат”, – деди.

وعن أبي موسى الأشعري رضي الله عنه، عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «إِذَا أَرَادَ اللهُ تَعَالَى، رَحْمَةً أُمَّةٍ، قَبَضَ نَبِيَّهَا قَبْلَهَا، فَجَعَلَهُ لَهَا فَرَطًا وَسَلَافًا بَيْنَ يَدَيْهَا، وَإِذَا أَرَادَ هَلَكَةَ أُمَّةٍ، عَذَّبَهَا وَنَبِيَّهَا خَيْرًا، فَأَهْلَكَهَا وَهُوَ خَيْرٌ يَنْظُرُ، فَأَقْرَبَ عَيْنَهُ بِهَا لَهَا حِينَ كَذَّبُوهُ وَعَصَوْا أَمْرَهُ» رواه مسلم.

22-хадис: Абу Муса (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Улуу Алла Таала пенделеринин арасынан кайсы бир үммөткө ырайым кылууну кааласа, алардан мурда пайгамбарынын жанын алат жана аны аларга колдоочу кылат. А эгер, кайсы бир үммөттү азаптоону кааласа, аларды пайгамбары тирүү кезинде азаптайт. Пайгамбары алар аны жалганга чыгарып күнөөкөр болгону үчүн кантип кыйрап жок болгонун өз көзү менен көрөт” (*Имам Муслим*).

عن أبي هريرة، رضي الله عنه، عن رسول الله صلى الله عليه وسلم أنه قال: «قال الله، عز وجل، أنا عند ظن عبدي بي، وأنا معه حيث يذكرني، والله الله أفرح بنوبة عبده من أخذكم يحد ضالته بالقلعة، ومن تقرب إلي شبراً، تقربت إليه ذراعاً، ومن تقرب إلي ذراعاً، تقربت إليه باعاً، وإذا أقبل إلي ممشي، أقبلت إليه أهول» متفق عليه.

23-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) кудуси хадисте Алла Тааланын минтип айтканын кабарлайт: “Мен пендем мени кандай күмөн кылса, ошондоймун. Ал мени эстеп зикир кылса, Мен аны менен биргемин. Аллага ант болсун, Алла Таала пендесинин тообо кылганына, силерден бирөөнөр эрме чөлдө жоготкон улоосун таап алып сүйүнгөндөн да катуу сүйүнөт. Эгер пендем Мага бир карыш жакындаса, Мен ага бир кез жакындаймын. Эгер ал Мага бир кез жакындаса, Мен ага бир кулач жакындаймын. Ал мага басып келсе, Мен ага желип-жортуп келем” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن جابر بن عبد الله رضي الله عنهما، أنه سمع النبي صلى الله عليه وسلم، قبل موته بثلاثة أيام يقول: «لا يموتن أحدكم إلا وهو يحسن الظن بالله عز وجل» رواه مسلم.

24-хадис: Жаабир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) каза болордон үч күн мурда минтип айтканын уктум: “Бирөөнөр да Улуу Алла Таалага жакшы ойдо болбостон дүйнөдөн өтпөгүлө” (*Имам Муслим*).

عن أنس رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «قال الله تعالى: يا ابن آدم إنك ما دعوتني ورجوتني غفرت لك على ما كان منك ولا أبالي، يا ابن آدم، لو بلغت ذنوبك عنان السماء، ثم استغفرتني غفرت لك، يا ابن آدم، إنك لو أتيتني بقراب الأرض خطايا، ثم لقيتني لا تشرك بي شيئاً، لأتيتك بقرابها مغفرة» رواه الترمذي.

25-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) кудуси хадисте Алла Таала минтип айтканын кабарлаган: “О, адам баласы! Мага дуба кылып, ырайымыдан үмүтүңдү үзбөсөң, күнөөң канча көп болгонуна карабай, бирин да териштирбей кечип жиберем.

О, адам баласы! Эгер кылган күнөөлөрүң булутка жетсе да, Менден кечирим тилесең, сени кеиремин.

О, адам баласы! Опол тоодой күнөө кылып, бирок Мага шерик кошпой алдыма келсең, сени опол тоодой кечирим менен тосуп аламын” (*Имам Тирмизи*).

Алладан коркуу менен Андан үмүт кылуунун тең салмакта болуусу тууралуу

قال الله تعالى: {فَلا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ} (الأعراف 99).

Алла Таала минтип айткан: “Алланын айласынан зыян тартуучу коом гана бейкапар калат” (*Аъраф, 99-аят*).

وقال تعالى: {إنه لا يئأس من روح الله إلا القوم الكافرون} (يوسف 87).

Алла Таала минтип айткан: “Алланын ырайымынан каапыр пенделер гана үмүтү жок болушат” (*Йусуф, 87-аят*).

وقال تعالى: {إن ربك لسريع العقاب وإنه لغفور رحيم} (الأعراف 167).

Алла Таала минтип айткан: “Чынында, Раббин жазаны бат берүүчү жана Кечиримдүү, Ырайымдуу” (*Аъраф, 167-аят*).

وقال تعالى: {إن الأبرار لفي نعيم وإن الفجار لفي جحيم} (الأنفطار 13-14).

Алла Таала минтип айткан: “Жакшы адамдар сөзсүз ырахаттуу бейиште болот. Каапырлар сөзсүз тозокко түшөт” (*Инфитар, 13-14-аяттар*).

قال تعالى: {فأما من ثقلت موازينه فهو في عيشة راضية، وأما من خفت موازينه فأمه هاوية} (القارعة 6-9).

Алла Таала минтип айткан: “Кимдин таразасы (жакшы иштери менен) салмактуу болсо, ал бактылуу өмүрдүн кучагында калат. Ал эми кимдин таразасы жеңил чыкса, анын турагы алоолонгон от болот” (*Кориа, 6-9-аят*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «لَوْ يَعْلَمُ الْمُؤْمِنُ مَا عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الْعُقُوبَةِ، مَا طَمِعَ بِجَنَّتِهِ أَحَدٌ، وَلَوْ يَعْلَمُ الْكَافِرُ مَا عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الرَّحْمَةِ، مَا قَنَطَ مِنْ جَنَّتِهِ أَحَدٌ» رواه مسلم.

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Ыймандуу адамдар Алла Тааланын каарын билгенде, Анын бейишин бирөө да үмүт кылмак эмес. Каапыр адамдар Алла Тааланын ырайымын билгенде, Анын бейишинен бирөө да үмүтүн үзмөк эмес” (*Имам Муслим*).

عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «إِذَا وَضِعَتِ الْجَنَازَةُ وَاحْتَمَلَهَا النَّاسُ أَوْ الرِّجَالُ عَلَى أَعْنَاقِهِمْ، فَإِنْ كَانَتْ صَالِحَةً قَالَتْ: قَدِمْوْنِي قَدِمْوْنِي، وَإِنْ كَانَتْ غَيْرَ صَالِحَةٍ، قَالَتْ: يَا وَيْلَهَا، أَيْنَ تَذْهَبُونَ بِهَا؟ يَسْمَعُ صَوْعَهَا كُلُّ شَيْءٍ إِلَّا الْإِنْسَانَ، وَلَوْ سَمِعَهُ لَصَعِقَ» رواه البخاري.

2-хадис: Абу Саид Худри (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Маркум табытка коюп, адамдар ийinine көтөрүп жөнөгөндө, эгер ал ыймандуу болсо: “Мени батыраак жашыргыла, батыраак жашыргыла” деп шашылат. А эгер ыймандуу болбосо: “Шорум курусун, мени

кайда алып баратасыңар?” деп арман кылат. Анын үнүн адамдардан башканын баары угат. Эгер адамдар укканда, чыдабастан жан таслим болмок” (Имам Бухари).

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: جَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ عَلَى الْمِنْبَرِ، وَجَلَسْنَا حَوْلَهُ، فَقَالَ: «إِنَّ مِمَّا أَخَافُ عَلَيْكُمْ بَعْدِي، مَا يُفْتَحُ عَلَيْكُمْ مِنْ زَهْرَةِ الدُّنْيَا وَزِينَتِهَا».

3-хадис: Абу Саъид Худри (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минбарына отурду. Биз аны тегеректей отурдук. Анан ал: “Мен өтүп кеткенден кийин силер үчүн катуу корккон иштердин бири – силерге дүйнө байлыктарынын жана кооздуктарынын эшигинин ачылышы” – деди.

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ الدُّنْيَا حُلُوهٌ خَضِرَةٌ، وَإِنَّ اللَّهَ مُسْتَخْلِفُكُمْ فِيهَا، فَيَنْظُرُ كَيْفَ تَعْمَلُونَ، فَاتَّقُوا الدُّنْيَا، وَاتَّقُوا النَّسَاءَ، فَإِنَّ أَوَّلَ فِتْنَةٍ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَانَتْ فِي النَّسَاءِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

4-хадис: Абу Саид Худри (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Чынында, дүйнө өтө таттуу жана көзгө сүйкүм. Алла Таала силерди өкүл катары дайындаган. Ошон үчүн Ал силердин кылган иштеринерди карап турат. Дүйнөнүн азгырыгынан сактангыла. Аялзатынын азгырыгынан сактангыла. Анткени, Израил урпактарындагы алгачкы азгырык аялдардын азгырыгы болгон” (Имам Муслим).

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «يُتَبَغُّ الْمَيْتُ ثَلَاثَةً: أَهْلُهُ وَمَالُهُ وَعَمَلُهُ، فَيَرْجِعُ اثْنَانِ وَيَبْقَى وَاحِدٌ: يَرْجِعُ أَهْلُهُ وَمَالُهُ، وَيَبْقَى عَمَلُهُ» متفق عليه.

5-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Мейитти үч нерсе ээрчийт: жакындары, мал-мүлкү, кылган иш-амалдары. Булардын экөөсү кайра кайтып, бирөөсү мейит менен бире калат. Жакындары жана мал-мүлкү кайра кайтат. Кылган иш-амалдары аны менен бирге калат” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «يُؤْتَى بِأَنْعَمِ أَهْلِ الدُّنْيَا مِنْ أَهْلِ النَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَيَصْبَغُ فِي النَّارِ صَبْغَةً، ثُمَّ يُقَالُ: يَا ابْنَ آدَمَ هَلْ رَأَيْتَ خَيْرًا قَطُّ؟ هَلْ مَرَّ بِكَ نَعِيمٌ قَطُّ؟ فَيَقُولُ: لَا وَاللَّهِ يَا رَبِّ، وَيُؤْتَى بِأَشَدِّ النَّاسِ بُؤْسًا فِي الدُّنْيَا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، فَيَصْبَغُ صَبْغَةً فِي الْجَنَّةِ، فَيُقَالُ لَهُ: يَا ابْنَ آدَمَ هَلْ رَأَيْتَ بُؤْسًا قَطُّ؟ هَلْ مَرَّ بِكَ شِدَّةٌ قَطُّ؟ فَيَقُولُ: لَا، وَاللَّهِ مَا مَرَّ بِي بُؤْسٌ قَطُّ، وَلَا رَأَيْتَ شِدَّةً قَطُّ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

6-хадис: Анас бин Малик (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кыямат күнү бул дүйнөдө жалаң жыргал менен жашап өткөн, бирок тозоктун тургуну боло турган адамды алып келип, тозокко бир жолу баш бактырып карй чыгарып, анан: “Эй, адам баласы, сен өмүрүңдө жакшылык көргөнсүңбү. Ырахаттануу менен жашагансыңбы? – деп суралат. Ал: Жок, Аллага ант берип айтам: андай жашоону такыр көргөн эмесмин, – дейт. Ошондой эле бул дүйнөдөгү өмүрүн жалаң кыйынчылык менен өткөргөн, бирок бейиштин тургуну боло турган адамды алып келип, аны бейишке бир жолу баш бактырып кайра чыгарып: Эй, адам баласы, сен өмүрүңдө кыйынчылык көргөнсүңбү? Кыйналып жашагансыңбы? деп суралат. Ал: Жок, Аллага ант берип айтам: мен өмүрүмдө кайгы тарткан эмесмин. Өмүрүмдө кыйынчылык көргөн эмесмин, – дейт” (Имам Муслим).

عن أبي ذر رضي الله عنه قال: كنت أمشي مع النبي صلى الله عليه وسلم في حَرَّةٍ بالمدينة، فاستقبلنا أُحُدٌ، فقال: «يا أبا ذر» قلت: لبيك يا رسول الله. فقال: «ما يَسُرُّني أن أعندي مثل أُحُدٍ هذا ذهبًا تمضي علي ثلاثة أيام وعندي منه دينارٌ، إلا شيء أرصده لِدَيْنٍ، إلا أن أقولَ به في عباد الله هكذا وهكذا وهكذا» عن يمينه وعن شماله ومن خلفه، ثم سار، فقال: «إن الأكثرين هم الأقلُّون يوم القيامة إلا من قال بالمال هكذا وهكذا وهكذا» عن يمينه وعن شماله ومن خلفه «وَقَلِيلٌ ما هم». ثم قال لي: «مكانك لا تَبْرَحَ حتى آتيك» ثم انطلق في سوادِ الليل حتى تَوَارَى، فسمعت صوتًا، قد ارتفع، فَتَخَوَّفْتُ أن يكون أحدٌ عَرَضَ للنبي صلى الله عليه وسلم فأردت أن آتية فذكرت قوله: «لا تَبْرَحَ حتى آتيك» فلم أَبْرَحَ حتى أتاني، فقلت: لقد سمعت صوتًا تَخَوَّفْتُ منه، فذكرت له، فقال: «وهل سمعته؟» قلت: نعم، قال: ذاك جبريل أتاني فقال: «من مات من أمتك لا يُشْرِكُ بالله شيئًا دخل الجنة» قلت: وإن زنى وإن سرق؟ قال: «وإن زنى وإن سرق»

7-хадис: Абу Зарр (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) менен кечинде Мадинанын таштак сайында бара жатканбыз. Алдыбыздан “Ухуд” тоосу көрүнгөндө Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Абу Зарр!” – деди. О, Алланын элчиси, кызматыңызга даярмын, – дедим мен. “Бул “Ухуд” тоосу мага алтын болуп калса да кубанмак эмесмин. Карызымды төлөө үчүн алтындын бир бөлүгүн жумшап, калганын үч күнгө чейин бир динарын да калтырбай Алланын пенделерине минтип (эки колун бириктирип, бир нерсени кочуштап алгансып, анан оң тарап-сол тарабына жаңсап койду) таратып бермекмин” – деди. Дагы бир аз баскандан кийин: “Бул дүйнөдө мал-мүлкү көптөр акыретте сооп-сыйы аз болот, бирок минтип, минтип, минтип тараткандардыкы андай эмес”, – деп, жанагыдай колу менен жаңсап көрсөттү. Анан мага: “Мен кайра келгенче ушул ордундан жылбай тур”, – деди да, ары караңгыга сиңип кетти. Бир аздан кийин ошол тараптан чыккан катуу үндү угуп, Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) бирөө кол салдыбы деп коркуп кеттим. Үн угулган тарапка чуркай жаздап, анан анын “ордундан жылбай тур” дегенин эстеп, ордумда туруп калдым. Бир саам күткөндөн кийин Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) келди. Ага катуу үндү угуп, ага зыян тиеби деп коркконумду, анын буйругун эстеп ордумдан жылбай турганымды айттым. Ал: “Сен ошону чын эле уктуңбу?” – деп сурады менден. Мен: Ооба, уктум – дедим. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Ал Жебирейил болчу, ал мага үмөтүңдөн ким Аллага эч нерсени шерик кылбай дүйнөдөн өтсө бейишке кирет” деп сүйүнчүлөдү”, – деди. Бул сүйүнүчтүү кабарды укканда мен: Зынага барып, уурулук кылса дагыбы? – деп сурадым. Ал: “Ооба, зынага барып, уурулук кылса дагы...” – деди (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «انظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلُ مِنْكُمْ، وَلَا تَنْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكُمْ، فَهُوَ أَجْدَرُ أَنْ لَا تَزِدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

8-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Утурумдук дүйнө жашоосунда өзүңөрдөн өйдө тургандарды эмес, төмөн тургандарды карап жашагыла. Бул силерди Алланын бергенине каниетсиз болуудан сактайт” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الدُّنْيَا سَجَنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْكَافِرِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

9-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бул дүйнө жашоосу ыймандуу адамга – абак, каапыр адамга – бейиш” (*Имам Муслим*).

عن عبد الله بن عمر رضي الله عنهما قال: أخذ رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم بمنكبي فقال: «كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ غَائِبٌ سَبِيلٍ». وكان ابن عمر رضي الله تعالى عنهما يقول: إذا أمسيت فلا تنتظر الصباح، وإذا أصبحت فلا تنتظر المساء، وخذ من صحتك لمرضك، ومن حياتك لموتك. رواه البخاري.

10-хадис: Абдуллах бин Умар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) эки ийинимден кармап туруп: “Бул дүйнөдө чоочун адамдай же жол жүргөн жолоочудай бол!” – деген. Хадисти айтып өткөргөн киши, ибн Умар ар дайым минтип айтар эле дейт: “Кечинде тирүү болсоң, таңды күтпө. Таңга тирүү чыксаң, кечти күтпө. Ден соолугуң чың кезде ооруп каларыңды, көзүң тирүү турганда өлүмүңдү ойлоп, жакшы иштерди аткарып кал” (*Имам Бухари*).

عن عبد الله بن النخعي أنه قال: أتيت النبي صلى الله عليه وآله وسلم وهو يقرأ: أَلْهَأَكُمُ التَّكَاثُرُ (التكاثر: 1) قَالَ: «يَقُولُ ابْنُ آدَمَ: مَالِي! مَالِي! وَهَلْ لَكَ يَا ابْنَ آدَمَ مِنْ مَالِكَ إِلَّا مَا أَكَلْتُ فَأَقْنَيْتَ، أَوْ لَبَسْتُ فَأَبْلَيْتَ، أَوْ نَصَدَقْتُ فَأَمْضَيْتَ؟» رواه مسلم.

11-хадис: Абдуллах бин Шиххир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбардын (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) жанына барсам, ал “Алхакум ут-Такасур” сүрөсүн окуп жаткан экен. Окуп бүткөндөн кийин мынай деди: “Адам баласы: “мал-дүйнөм, мал-дүйнөм” дей берет. О, адам баласы! Чынында, сенин жеп-ичип түгөткөнүңдөн, кийип эскирткениңден же муктаждарга чын ыкласың менен садага кылганыңдан башка дагы кайсы мал-дүйнөм бар деп ойлойсуң?” (*Имам Муслим*).

عن عبد الله بن مسعود قال: نام رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم على حصير فقام وقد أتر في جنبه، فقلنا: يا رسول الله، لو اتخذنا لك وطاءً، فقال: «ما لي وللدنيا؟ ما أنا في الدنيا إلا كراكب استظل تحت شجرة ثم راح وتركها» رواه الترمذي.

12-хадис: Абдулла бин Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) камыш төшөктө жаткан экен. Турганда анын денесинин бир капталына түшкөн издерди көрүп: О, Алланын элчиси, сизге жумшагыраак төшөк даярдап берели – дедик. Ал бизге: “Бул дүйнөнүн кандай тиешеси бар? Мен бул дүйнөдөн дарактын көлөкөсүндө бир аз отуруп, анан ал жерден туруп кете берген жолоочу сыяктуумун” – деди. (*Имам Тирмизи*).

Ысырапкерликке барбай, жупуну жашоо кечирүү тууралуу

قال الله تعالى: {فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا يَا لَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ إِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلَكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا وَلَا يُلْقَاهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ} (القصص 79-80).

Алла Таала минтип айткан: “(Каарун) элине жасанып чыкканда, дүйнө жашоосун сүйгөндөр: “Аттиң десе, бизге да Каарунга берилгендей байлык берилсе. Анын бак-дөөлөтү чоң!” дешти. Ал эми илимдүүлөрү: “Силерге азап болсун! Ыйманга келип, ийги иш-амал кылгандарга Алланын сооп-сыйы жакшы да. Ага сабыр кылгандар гана жетет” дешти” (Касас, 79-80-аяттар).

قال الله تعالى: { تَمَّ لَكُمْ شَأْنُ يَوْمَيْدٍ عَنِ النَّعِيمِ } (التكاثر 8)

Алла Таала минтип айткан: “Кийин, кыямат күнү (дүйнөдөгү) мүмкүнчүлүктөрдүн сурагын тартасыңар” (Такасур, 8-аят).

قال الله تعالى: { مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ نُرِيدُ تَمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلَاهَا مَذْمُومًا مَذْخُورًا } (الإسراء 18).

Алла Таала минтип айткан: “Кимде-ким бул дүйнөнүн убактылуу кызыкчылыгын гана көздөсө, Биз ага каалаганыбыздай дүйнө кызыкчылыгын насип кылабыз. Андан соң акыретте тозокту анын турагы кылып койобуз. Ал кор болуп, жакшылыктан куру калган абалда тозокко кирет” (Исра, 18-аят).

عن عائشة، رضي الله عنها، قالت: ما شَبَعَ آلُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ خُبْرٍ شَعِيرٍ يَوْمَئِذٍ مُتَتَابِعِينَ حَتَّى قُبِضَ. متفق عليه.

1-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчисинин (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) үй-бүлөсүндө анын көзү тирүү турган чакта эки күн катары менен арпа нанды тойо жеп өткөргөн күнү болгон эмес (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тстыкталган хадис).

عن عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّهَا كَانَتْ تَقُولُ: وَاللَّهِ يَا ابْنَ أَخِي إِنْ كُنَّا لَنَنْظُرُ إِلَى الْهِلَالِ تَمَّ الْهِلَالِ. ثُمَّ الْهِلَالِ ثَلَاثَةٌ أَهْلَهُ فِي شَهْرَيْنِ. وَمَا أُوقِدَ فِي أَيْتَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَارٌ. قُلْتُ: يَا خَالَهَ فَمَا كَانَ يُعِيشُكُمْ؟ قَالَتْ: الْأَسْوَدَانِ: التَّمَرُ وَالْمَاءُ إِلَّا أَنَّهُ قَدْ كَانَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جِيرَانٌ مِنَ الْأَنْصَارِ. وَكَانَتْ لَهُمْ مَنَائِخُ وَكَانُوا يُرْسِلُونَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَلْبَاهَا فَيَسْقِينَا. متفق عليه.

2-хадис: Урва бин Зубайр (ага Алла ыраазы болсун) Айшанын мындай дегенин баяндайт: “Жээним, Кудай үстүмдө турат, биз айдын жаңырганын, анан дагы бир айдын жаңырганын, анан дагы бир айды, кыскасы, эки ай ичинде үч жолу ай жаңырганын көрсөк да, Алланын элчисинин (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) үйлөрүндө от жагылып, казан асылчу эмес”. Урва айтат: Таеже, эмне менен азыктанып жашоо кечирет элеңиздер? - деп сурасам, ал: “Карандай эки нерсе – кара курма менен кара суудан наар алат элек. Алланын элчисинин саан төө баккан ансар кошуналары бар эле. Алар Алланын элчисине кымыран сүттөн алып келип турушчу, ошондон ичер элек” — деди (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тстыкталган хадис).

عن الثَّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: لَقَدْ رَأَيْتُ نَبِيَّكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا يَجِدُ مِنَ الدَّقْلِ مَا يَتَلَأُّ بِهِ بَطْنُهُ، رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

3-хадис: Нуман бин Башир (ага Алла ыраазы болсун) минтип айтат: Мен пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) өзөк жалгаганга катып калган начар курманы да таба албай калган учурларын көргөнмүн (Имам Муслим).

عن أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ أَوْ لَيْلَةٍ، فَإِذَا هُوَ بِأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، فَقَالَ: «مَا أَخْرَجَكُمَا مِنْ بُيُوتِكُمَا هَذِهِ السَّاعَةَ؟» قَالَا: الْجُوعُ يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: «وَأَنَا، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لِأَخْرِجَنِي الَّذِي أَخْرَجَكُمَا، قُومَا» فَقَامَا مَعَهُ، فَأَتَى رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ، فَإِذَا

هُوَ لَيْسَ فِي بَيْتِهِ، فَلَمَّا رَأَتْهُ الْمَرْأَةُ قَالَتْ: مَرْحَبًا وَأَهْلًا. فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَيْنَ فُلَانٌ» قَالَتْ: ذَهَبَ يَسْتَعْذِبُ لَنَا الْمَاءَ، إِذْ جَاءَ الْأَنْصَارِيُّ، فَتَنَظَّرَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصَاحِبَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ، مَا أَخَذَ الْيَوْمَ أَكْرَمَ أَضْيَافًا مِنِّي فَاَنْطَلَقَ فَجَاءَهُمْ بِعِدْقٍ فِيهِ بُسْرٌ وَنَمْرٌ وَرُطْبٌ، فَقَالَ: كُلُوا، وَأَخَذَ الْمِدْيَةَ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِيَّاكَ وَالْحُلُوبَ» فَذَبَحَ لَهُمْ، فَأَكَلُوا مِنَ الشَّاةِ وَمِنْ ذَلِكَ الْعِدْقِ وَشَرِبُوا. فَلَمَّا أَنْ شَبِعُوا وَرَوُّوا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَبِي بَكْرٍ وَثَمَرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَتُسْأَلَنَّ عَنْ هَذَا النَّعِيمِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ الْجُوعَ، ثُمَّ لَمْ تَرْجِعُوا حَتَّى أَصَابَكُمْ هَذَا النَّعِيمُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

4-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир жолу Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) сыртка чыгып баратып, кокустан Абу Бакр менен Умар жолугуп калат. “Мындай (ысыкта) үйдөн чыгууңарга эмне зарылчылык болду?” – деп сурайт. Ачкалыктын айынан чыктык, о, Алланын элчиси, – деди алар. “Жанымды чеңгелине уучтап турган Аллага ант беип айтам: мени да дал ушу силерды чыгарган нерсе чыгарды”, – деди Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун). Анан аларга: “Жүргүлө, мени менен”, – деди. Аны менен чогуу үчөө ансарлардын биринин үйүнө барышты. Барышса, үйдүн ээси үйүндө жок экен. Аялы аларды көрө коюп: Кош келипсиңер, – деп тосуп алды. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Баланча кайда?” – деп сурады андан. Бизге суу алып келгени кеткен эле, – деди аял. Аңгыча ансар киши келип, үйүндөгү Алланын элчисин (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) жана анын эки шеригин көрүп: Аллага алкыш-мактоо болсун, бүгүн менин үйүмө кандай гана кадырлуу коноктор келип калыптыр, – деп, сүйүнүп кетти. Анан сыртка чыгып, бир идишке жаңы бышкан курмадан, али быша элек коро боюнча турган курмадан жана кургатылып как болгон курмадан салып көтөрүп келди да: Мындан жеп отургула, – деп, бычагын алып сыртка жөнөдү. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) ага: “Сүт берген малды сойбо”, – деп эскертти. Ал кой союп, анын этинен жеп, курма жеп, шорпо ичип тоюп кайра кайтканда, Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) Абу Бакр менен Умарга карап: “Жанымды чеңгээлине уучтап турган Аллага ант берип айтам: кыямат күнү ушул жакшылыктар үчүн сураласыңар. Үйүңөрдөн ачкалык чыгарды эле, кайра үйүңөргө ушундай жакшылык менен кайттыңар”, – деди (Имам Муслим).

عن أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: وَاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ، إِنْ كُنْتُ لِأَعْتَمِدَ بِكَفِّي عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْجُوعِ، وَإِنْ كُنْتُ لِأَشُدُّ الْحَجَرَ عَلَى بَطْنِي مِنَ الْجُوعِ. وَلَقَدْ قَعَدْتُ يَوْمًا عَلَى طَرِيقِهِمُ الَّذِي يُخْرِجُونَ مِنْهُ، فَمَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَتَبَسَّمَ حِينَ رَأَى، وَعَرَفَ مَا فِي وَجْهِهِ وَمَا فِي نَفْسِي، ثُمَّ قَالَ: «أَبَا هِرٍّ» قُلْتُ: لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «الْحَقُّ» وَمَضَى، فَاتَّبَعْتُهُ، فَدَخَلْتُ فَاسْتَأْذَنْتُ، فَأُذِنَ لِي فَدَخَلْتُ، فَوَجَدْتُ لَبَنًا فِي قَدَحٍ فَقَالَ: «مِنْ أَيْنَ هَذَا اللَّبَنُ؟» قَالُوا: أَهْدَاهُ لَكَ فُلَانٌ أَوْ فُلَانَةٌ قَالَ: «أَبَا هِرٍّ» قُلْتُ: لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «الْحَقُّ إِلَى أَهْلِ الصُّفَّةِ فَادْعُهُمْ لِي». قَالَ: وَأَهْلُ الصُّفَّةِ أَضْيَافُ الْإِسْلَامِ، لَا يَأْوُونَ عَلَى أَهْلِ، وَلَا مَالٍ، وَلَا عَلَى أَحَدٍ، وَكَانَ إِذَا أَتَتْهُ صَدَقَةٌ بَعَثَ بِهَا إِلَيْهِمْ. وَلَمْ يَتَنَاوَلْ مِنْهَا شَيْئًا، وَإِذَا أَتَتْهُ هَدِيَّةٌ أَرْسَلَ إِلَيْهِمْ وَأَصَابَ مِنْهَا وَأَشْرَكَهُمْ فِيهَا، فَسَاءَ بَنِي ذَلِكَ قَوْلُهُ: وَمَا هَذَا اللَّبَنُ فِي أَهْلِ الصُّفَّةِ؟ كُنْتُ أَحَقُّ أَنْ أُصِيبَ مِنْ هَذَا اللَّبَنِ شَرْبَةً أَتَقَوَّى بِهَا، فَإِذَا جَاءُوا أَمَرَنِي، فَكُنْتُ أَنَا أُعْطِيهِمْ، وَمَا عَسَى أَنْ يَنْلَعَنِي مِنْ هَذَا اللَّبَنِ، وَلَمْ يَكُنْ مِنْ طَاعَةِ اللَّهِ وَطَاعَةِ رَسُولِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِدٍّ. فَأَتَيْتُهُمْ فَدَعَوْتُهُمْ، فَأَقْبَلُوا وَاسْتَأْذَنُوا، فَأُذِنَ لَهُمْ وَأَخَذُوا بِمَجَالِسِهِمْ مِنَ الْبَيْتِ قَالَ: «يَا أَبَا هِرٍّ» قُلْتُ: لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «خُذْ فَأَعْطِهِمْ» قَالَ: فَأَخَذْتُ الْقَدَحَ فَجَعَلْتُ أُعْطِيهِ الرَّجُلَ فَيَشْرَبُ حَتَّى يَتَوَّى، ثُمَّ يَرُدُّ عَلَيَّ الْقَدَحَ، فَأُعْطِيهِ الْآخَرَ فَيَشْرَبُ حَتَّى يَرَوِي، ثُمَّ يَرُدُّ عَلَيَّ الْقَدَحَ، حَتَّى انْتَهَيْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَقَدْ رَوَى الْقَوْمُ كُلُّهُمْ، فَأَخَذَ الْقَدَحَ فَوَضَعَهُ عَلَى يَدِهِ، فَتَنَظَّرَ إِلَيَّ فَتَبَسَّمَ، فَقَالَ: «أَبَا هِرٍّ» قُلْتُ: لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: «بَقِيْتُ أَنَا وَأَنْتَ» قُلْتُ صَدَقْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «أَفْعُدْ فَاشْرَبْ» فَقَعَدْتُ فَشَرَبْتُ، فَقَالَ: «اشْرَبْ» فَشَرِبْتُ، فَمَا زَالَ يَقُولُ: «اشْرَبْ» حَتَّى قُلْتُ: لَا وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا أَجِدُ لَهُ مَسْلَكًا، قَالَ: «فَأَرِنِي» فَأَعْطَيْتُهُ الْقَدَحَ، فَحَمِدَ اللَّهُ تَعَالَى، وَسَمَى وَشَرَبَ «الْفَضْلَةَ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

5-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) минтип кеп кылат: Жалгыз Алланын аты менен ант берип айтамын: бир кездери ачкалыктан алым куруп, кээде боорумду жерге жабыштыра жатсам, кээде курсагыма таш байлап жүрчүмүн. Бир күнү демейде пайгамбар жана сахабалар басып өтчү жолдун боюнда отургам. Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) жолдон өтүп бара жатып, мени көрүп жылмая карады да, жүзүмдөн абалымды байкап калды. Анан: “Аба Хир” – деп кайрылды мага. Мен: О, Алланын элчиси, буйругуңузга даярмын – дедим. Ал: “Мени менен жүр” – деп жолун улантты. Мен аны ээрчип бастым. Үйүнө келип, ичкери кирди. Кируүгө уруксат сурап, анын уруксатынан кийин үйгө кирдим. Киргенде ал идиште турган сүттү көрүп: “Бул кайдан келди?” – деп сурады үйдөгүлөрдөн. Аны сизге баланча деген киши (же аял) тартуу кылып алып келиптир – дешти. Ал мага: “Аба Хир” – деди. Мен: О, Алланын элчиси, буйругуңузга даярмын – дедим. Ал: “Суфадагыларды үйгө чакырып кел” – деди. Суфадагылар мусулмандардын коногу болчу. Алардын баш калкасы да, мал-мүлкү да, каралашар адамы да жок эле. Пайгамбарыбызга (ага Алла ыраазы болсун) садагадан (же зекеттен) түшкөн нерселер келгенде, өзү эч нерсе албай, баарын суфадагыларга берчү. Өзүнө белек катары келген нерсе болсо гана, андан бир бөлүгүн алып, калганын тигилерге берчү. Бүгүн да ошол адатынча аз гана сүткө аларды чакырып жатканына кыжаалат болуп: “Бул сүт суфадагылардын кимисине жетмек? Алар келсе, пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) сүттү оболу аларга бер деп, буйрушу турган кеп. Анан ал сүттөн мага жетер-жетпеси белгисиз. Бирок Аллага жана Алланын элчисине баш ийбегенге болбойт” деп, өзүмчө ойго баттым. Ошентип, барып суфадагыларды бүт баарын чакырып келдим. Алар келип, үйгө кирүүгө уруксат сурашты. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) аларга уруксат бергенден кийин, ичкери кирип, жайлашып отурушту. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Аба Хир” – деди, мага карап. Мен: О, Алланын элчиси, буйругуңузга даярмын – дедим. Ал: “Тиги идишти алып, конокторго узат” – деди. Мен идишти алып аларга бир-бирден суна баштадым. Алар кезектеше ичип, улам ичип бүткөнү идишти мага берет, мен аны кийинкисине сунам. Ал тойо ичип, идишти кайра мага сунат. Ошентип, баары суусуну канганча ичип бүткөндөн кийин идишти Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) сундум. Ал идишти колуна алып, мага карай күлүмсүрөп: “Аба Хир” – деди. Мен: О, Алланын элчиси, буйругуңузга даярмын – дедим. “Иче элек сен экөөбүз эле калдык” – деди ал. “Туура айтасыз – дедим мен. “Отуруп ич” – деди ал. Мен отура калып, сүттөн ичтим. Ал: “Дагы ич” – деди. Мен дагы ичтим. Ошентип, пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) кайра-кайра: “Ич, дагы ич” – деп ичире бергенинен, акыры мен: “Сени пайгамбар кылып жиберген Аллага ант берип айтамын: менде иче турган жерим калбады, тоюп калдым” – дедим. “Анда мага бер” – деди ал. Идишти ага узаттым эле, ал Алла Таалага алкыш-мактоолорду айтып: “Бисмилла” – деп калган сүттү өзү ичти” (Имам Бухари).

عن عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ أَصْبَحَ مِنْكُمْ آمِنًا فِي سِرِّهِ، مَعَانِي فِي جَسَدِهِ، عِنْدَهُ قُوَّةٌ يَوْمَهُ، فَكَأَنَّمَا حَبِزَتْ لَهُ الدُّنْيَا بِحَذَائِفِهَا». رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ.

6-хадис: Убайдулла бин Михсан (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким эртең менен уйкудан турганда, үй-бүлөсүндө бейпилдик болсо, өзүнүн ден-соолугу тың болсо жана эч

кимден суранбай ошол күнкүгө жете турган азык-оокаты болсо, ал бүткүл дүнүйө-мүлккө ээ болуптур” (Имам Тирмизи).

عن المقدام بن معد يكرب رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «ما ملأ آدمي وعاء شراً من بطنه، يحسب ابن آدم أكلا لا يقمن صلبه، فإن كان لا محالة، فثلاث لطماته، وثلاث لشرابه، وثلاث لنفسه» رواه الترمذي.

7-хадис: Микдад бин Мадикариб (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Адам баласы эч качан өзүнүн курсагынан өткөн жаман идишти толтурган эмес. Негизи, адамга белин көтөрүп жүргөнгө жарай турган аз гана тамак жетиштүү. Эгер, сөзсүз жеп-ичиш керек болсо, ашказандын үчтөн бирин тамакка, үчтөн бирин суусундукка, үчтөн бирин дем алууга бөлсүн” (Имам Тирмизи)..

عن أبو هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «من تصدَّق بعدلِ ثمرةٍ من كسبٍ طيبٍ، ولا يقبلُ الله إلا الطَّيِّبَ فإنَّ الله يقبلُها بِيمينه، ثمَّ يربِّيها لِصاحبِها، كما يربِّي أهلكم فلَوْه حتى تَكُونُ مِثْلَ الجبلِ». متفقٌ عليه.

8-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Таала адал садаганы гана кабыл кылгандыктан, кимде-ким ак эмгеги менен тапка жалгыз курманы садага кылса да, Алла аны кабыл кылат. Анан силердин кай бириңер кулунду багып өстүргөн сыяктуу, Алла Таала ал садаганын берекесин көбөйтүп, тоодой соопко айлантат” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис”).

عن أبو هريرة رضي الله عنه، عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: بينما رجلٌ يمشي بفلاةٍ من الأرض، فسمع صوتاً في صحابةٍ: اسقي حديقةً فلان، فتنحى ذلك السحابُ فأفرغَ ماءه في حرةٍ، فإذا شجرةٌ من تلك الشجرِ قد استوعبت ذلك الماء كله فتتبع الماء، فإذا رجلٌ قائمٌ في حديقته يحول الماء بمسحاته، فقال له: يا عبدَ الله ما اسمك قال: فلان، للاسم الذي سمع في الصحابة، فقال له: يا عبدَ الله لم تسألني عن اسمي؟ فقال: إني سمعتُ صوتاً في السحابِ الذي هذا ماءؤه يقول: اسقي حديقةً فلانٍ لإسمك، فما تصنعُ فيها؟ فقال: أما إذ قلتُ هذا، فإني أنظرُ إلى ما يخرجُ منها، فأَتَصَدَّقُ بهُله، وأكلُ أنا وعيالي ثلثاً، وأردُ فيها ثلثه. رواه مسلم.

9-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бир адам кургак талаада бара жатып, булут үстүнөн: “Баланчанын багын сугар!” деген добушту угат. Анан ошол булут ордуна козголуп, таштак жерге жамгыр жаай баштайт. Караса, жамгыр суусу чогулуп жыбыттын ичине толуп агып жатыптыр. Тиги киши сууну ээрчий басып келсе, суу кирген бакчада сууну кулактап ары-бери буруп бир киши туруптур. Келген киши: Эй, Алланын пендеси, атың ким? – деп сурайт. Тиги: Атым баланча, – деп, жанараак булут үстүнөн уккан аттын дал өзүн айтат. Анан: Эй, Алланын пендеси, менин атымды эмнеге сурадың? – дейт. Мобу суу жааган булуттун үстүнөн сенин атыңды атап, сенин бакчанды сугаруусун буйруган укмуштуудай үндү уктум. Сен мындай сыйга жетүү үчүн эмне кыласың? – деп сурайт. Мунун себебин билгиң келсе мындай, мен бул жердин түшүмүн күтүп, анын үчтөн бир бөлүгүн садага кылам, үчтөн бир бөлүгүн өзүм үй-бүлөм менен жеймин, үчтөн бир бөлүгүн үрөнкылып кайра жерге жумшайм, – дейт” (Имам Муслим).

Башкаларга кам көрүп, муктаждарга жардам берүү тууралуу

قال الله تعالى: {ويؤثرون على أنفسهم ولو كان بهم خصاصة} (الحشر 9).

Алла Таала минтип айткан: “Алар өздөрү муктаж болуптурса да, диндеш бир туугандарын өздөрүнө артык көрүшөт” (*Хашир, 9-аят*).

وقال تعالى: {ويطعمون الطعام على حبه مسكيناً ويتيماً وأسيراً} (الإنسان 8).

Алла Таала минтип айткан: “Алар Алланын ыраазылыгы үчүн жарды-жармачты, жетимди, туткунду тамактандырып багышат” (*Инсан, 8-аят*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: جاء رجلٌ إلى النَّبيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فقال: إني مُجْهُودٌ، فَأَرْسَلْتُ إِلَى بَعْضِ نِسَائِهِ، فَقَالَتْ: وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا عِنْدِي إِلَّا مَاءٌ، ثُمَّ أُرْسِلْتُ إِلَى أُخْرَى. فَقَالَتْ مِثْلَ ذَلِكَ، حَتَّى قُلْتُ كُلُّهُنَّ مِثْلَ ذَلِكَ: لَا وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا عِنْدِي إِلَّا مَاءٌ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ يُضِيفُ هَذَا اللَّيْلَةَ؟» فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ: أَنَا يَا رَسُولَ اللهِ، فَأَنْطَلَقُ بِهِ إِلَى رَحْلِي، فَقَالَ لَامْرَأَتِهِ: هَلْ عِنْدَكَ شَيْءٌ؟ فَقَالَتْ: لَا، إِلَّا قُوتٌ صِيبَانِي قَالَ: عَلَيْهِمْ بِشَيْءٍ وَإِذَا أَرَادُوا الْعِشَاءَ، فَتَوَمِّمِهِمْ، وَإِذَا دَخَلَ ضَيْفُنَا، فَأَطْفِئِي السِّرَاجَ، وَأَرِيهِ أَنَّا نَأْكُلُ، فَفَعَدُوا وَأَكَلَ الضَّيْفُ وَبَاتَا طَاوِيَيْنِ، فَلَمَّا أَصْبَحَ، غَدَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَقَالَ: «لَقَدْ عَجِبَ اللهُ مِنْ صَنِيعِكُمَا بِضَيْفِكُمَا اللَّيْلَةَ» متفقٌ عليه . رواه بخاري.

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир киши Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) келип: Ачкалыктан аябай кыйналдым – деди. Алланын элчиси аны тамактандыруу үчүн аялдарынын бирине адам жөнөттү. Аялы: Сени акыйкат дин менен жиберген Аллага ант болсун, бизде суудан башка эч нерсе жок, – деген жооп айтты. Башка аялына жиберсе, ал да ошондой жооп кайтарды. Ошентип, аялдарынын баарынан: Сени акыйкат дин менен жиберген Аллага ант болсун, бизде суудан башка эч нерсе жок, – деген жоопту айтышты. Акыры Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) сахабаларынан: “Бүгүн бул кишини ким конок кылат?”, – деп сурады. Ансарлардан бирөө ордуна туруп: Мен коноктоюн, – деп, тиги кишини үйүнө ээрчитип кетти. Үйүнө барып, аялына: Конокко берер тамагың барбы? – деди. Балдарга деп сактаган аз гана азыктан башка эч нерсе жок – деди аялы. Күйөөсү: Анда балдарды башка нерсе менен алаксытып тур. Эгер курсактары ачып, тамак ичебиз десе, жаткырып уктатып кой. Конок келгенде чыракты өчүрүп кой, биз да аны менен чогуу отуруп тамактанып жаткандай түр көрсөтөлү – деди. Ошентип конок кирген соң баары чогуу отуруп, конок тамактанды. Эртеси үй ээси эртең менен Алланын элчисине барганда, ага: “Бүгүн түнү коногуңарга жасаган мамилеңерге Алла ыраазы болду”, – деди Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) (*Имам Бухари*).

جابر بن عبد الله رضي الله عنه قال: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «طَعَامُ الْاِثْنَيْنِ كَافِي الثَّلَاثَةِ، وَطَعَامُ الثَّلَاثَةِ كَافِي الْارْبَعَةِ» متفقٌ عليه.

2-хадис: Жаабир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эки адамдын тамагы үч адамга, үч адамдын тамагы төрт адамга да жетет” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

وعن أبي موسى رضي الله عنه قال: قال رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ الْأَشْعَرِيَّينَ إِذَا أَرْمَلُوا فِي الْعَزْوِ، أَوْ قَلَّ طَعَامُ عِيَالِهِمْ بِالْمَدِينَةِ، جَمَعُوا مَا كَانَ عِنْدَهُمْ فِي تَوْبٍ وَاحِدٍ، ثُمَّ اقْتَسَمُوهُ بَيْنَهُمْ فِي إِنَاءٍ وَاحِدٍ بِالسَّوِيَّةِ فَهُمْ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُمْ» متفق عليه.

3-хадис: Абу Муса (ага Алла ыраазы болсун) Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Ашарилер казатта жүргөндө азыксыз калса, же шаарда бала-чакасына тамак-аш жетишсиз болуп калса, өздөрүндө болгон азыктын баарын бир дасмалга топтоп, андан кийин аны бир чендеги идиш менен баарына бирдей кылып бөлүштүрүшөт. Алар менден, мен аларданмын” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

Акырет иштеринде өз ара жарышуу тууралуу

قال الله تعالى: {وفي ذلك فليتنافس المتنافسون} (المطففين 26).

Алла Таала минтип айткан: “Мына ошол жакшы иштерде жарышчулар жарышсын” *(Мутафифин, 26-аят).*

عن سهيل بن سعد رضي الله عنه أن رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُنِيَ بِشَرَابٍ، فَشَرِبَ مِنْهُ وَعَن يَمِينِهِ غُلَامٌ، وَعَن يَسَارِهِ الْأَشْيَاحُ، فَقَالَ لِلْغُلَامِ: «أَتَأْذُنُ لِي أَنْ أُعْطِيَ هَذَا؟» فَقَالَ الْغُلَامُ: لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا أَوْثَرُ يَنْصَبِي مِنْكَ أَحَدًا، فَتَلَّهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي يَدِهِ. متفق عليه.

1-хадис: Сахл бин Саъд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) суусундук алып келишти. Ал суусундукту ичип жанын караса, оң тарабында кичинекей бала, сол тарабында улуу кишилер отуруптур. Анан: “Эгер уруксат берсең суусундукту бул жашы улуу кишилерге узаайын” – деди. Тиги бала: Жок, Аллага ант болсун, о, Алланын элчиси, сенин кешигиңди ичүү насибин башкаларга бербеймин – деди. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) идишти анын колуна карматты *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

Байлыкка шүгүр кылуунун артыкчылыгы тууралуу

قال الله تعالى: {فأما من أعطى واتقى، وصدق بالحسنى، فسنيسره لليسرى} (الليل 5-7).

Алла Таала минтип айткан: “Кимде-ким Алла жолунда сарптап, такыбалык кылып арам иштен сактанса жана ыйман келмесине ишенсе, Биз аны жеңил жолго салабыз” *(Лайл сүрөсү, 5-7-аяттар).*

وقال تعالى: {وسيجنبها الأتقى، الذي يؤتي ماله يتزكى، وما لأحد عنده من نعمة تجزى، إلا ابتغاء وجه ربه الأعلى، ولسوف يرضى} (الليل 17-21).

Алла Таала минтип айткан: “Өзүн тазалап, ал-мүлкүнөн сарптаган такыба адам тозоктон оолак болот. Анын моюнун эч кимге кайтарыла турган нээмат жок. Ал бир гана Улуу Раббисинин ыраазылыгын каалайт. Жакында ал (Раббиси ага бере турган сыйга) ыраазы болот” *(Лайл, 17-21-аяттар).*

وقال تعالى: {إن تبدوا الصدقات فنعما هي، وإن تخفوها وتؤتوها الفقراء فهو خير لكم، ويكفر عنكم من سيئاتكم، والله بما تعملون خبير} .

Алла Таала минтип айткан: “Эгер садагаларды ашкере берсеңер бул да жакшы. А эгер, купуя кылып, жардыларга берсеңер бул өзүңөргө өтө жакшы. (Экөө тең) силердин күнөөңөрдү жууп кетирет. Алла эмне кылып жатканыңардан Кабардар” (*Бакара, 271-аят*).

وقال تعالى: {لن تنالوا البر حتى تنفقوا مما تحبون، وما تنفقوا من شيء فإن الله به عليم} (آل عمران 92).

Алла Таала минтип айткан: “Жакшы көргөн мал-мүлкүңөрдөн Алланын жолуна сарптамайынча, эч качан жакшылыкка жете албайсыңар. Кайрымдуулук үчүн эмнени сарптасаң, Алла баарын билет” (*Аалу Имран, 92-аят*).

عن عبد الله بن مسعود رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «لا حسد إلا في اثنتين: رجل آتاه الله مالا، فسلطه علىهلك في الحق. ورجل آتاه الله حكما فهو يقضي بها ويُعلمها» متفق عليه.

1-хадис: Абдулла бин Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эки түрдүү адамга гана кызганыч менен кароого болот: Алла Таала байлыкты кенен берип, ошол байлыгынан ак жолго иштеткен адамга жана Алла Таала терең илим берип, ошол илими менен өкүм чыгарып, аны башкаларга да үйрөткөн адамга” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن ابن عمر رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «لا حسد إلا في اثنتين: رجل آتاه الله القرآن، فهو يقوم به آناء الليل وآناء النهار. ورجل آتاه الله مالا . فهو يُنفقه آناء الليل وآناء النهار» متفق عليه.

2-хадис: Ибн Умар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эки түрдүү адамга гана кызганыч менен кароого болот: Алла Таала Куран илимин берген соң, аны күнү-түнү окуп, анын өкүмдөрүн иш жүзүндө аткарган аалымга жана Алланын берген байлыгын күнү-түнү жакшы иштерге жумшаган жоомартка” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

Өлүмдү эстен чыгарбоо жана узун үмүткө алданбоо туралуу

قال الله تعالى: {كل نفس ذائقة الموت، وإنما توفون أجوركم يوم القيامة، فمن زحزح عن النار وأدخل الجنة فقد فاز، وما الحياة الدنيا إلا متاع الغرور} (آل عمران 185).

Алла Таала минтип айткан: “Ар бир жан өлүмдү татат. Чынында, кыямат күнү сооп-сыйыңарды сөзсүз аласыңар. Ким тозоктон четтетилип, бейишке киргизилсе – утуш ошонуку. Дүйнө жашоосу – азгырыктын гана ырахаты” (*Аалу Имран, 185-аят*).

وقال تعالى: {وما تدري نفس ماذا تكسب غداً، وما تدري نفس بأي أرض تموت} (لقمان 34).

Алла Таала минтип айткан: “Бир да жан эртең эмне кыларын билбейт. Бир да жан кайсы жерде өлөрүн билбейт. Чынында, Билүүчү да, Кабардар да – Алла” (*Лукман, 34-аят*).

وقال تعالى: { فإذا جاء أجلهم لا يستأخرون ساعة، ولا يستقدمون } (النحل 61).

Алла Таала минтип айткан: “Алардын мөөнөтү жеткенде аны бир саамга кечиктире да алышпайт, тездете да алышпайт” (Нахл, 61-аят).

وقال تعالى: { يا أيها الذين آمنوا لا تلهكم أموالكم ولا أولادكم عن ذكر الله، ومن يفعل ذلك فأولئك هم الخاسرون، وأنفقوا مما رزقناكم من قبل أن يأتي أحدكم الموت فيقول: رب لولا أخرتني إلى أجل قريب فأصدق وأكن من الصالحين، ولن يؤخر الله نفساً إذا جاء أجلها، والله خبير بما تعملون } (المنافقون 9-11).

Алла Таала минтип айткан: “О, ыйман келтиргендер! Мал-мүлкүңөр жана бала-бакыраңар Алланы эстөөгө тоскоол болбосун. Ким ушундай кылса – ошолор зыян тартуучулар. Кимдир бирөөңөргө ажал жетип: “Раббим, ажалымды аз убакыт болсо да кечендетсең, кайыр-садага кылып, жакшы адамдардан болор элем” деп арман кыла элегичерде өзүңөргө берилген байлыктан жакшы ишке иштеткиле. Алла Таала ажалы жеткен кайсы бир пенденин өлүмүн такыр кечиктирбейт. Алла Таала кылганыңардын баарынан кабардар” (Мунафикун, 9-11-аяттар).

وقال تعالى: { حتى إذا جاء أحدهم الموت قال رب ارجعوني لعلي أعمل صالحاً فيما تركت. كلا إنها كلمة هو قائلها، ومن ورائهم برزخ إلى يوم يبعثون، فإذا نفخ في الصور فلا أنساب بينهم يومئذ ولا يتساءلون. فمن ثقلت موازينه فأولئك هم المفلحون، ومن خفت موازينه فأولئك الذين خسروا أنفسهم في جهنم خالدون، تلفح وجوههم النار، وهم فيها كالحون. ألم تكن آياتي تتلى عليكم فكنتم بها تكذبون! } إلى قوله تعالى: { قال كم لبثتم في الأرض عدد سنين؟ قالوا لبثنا يوماً أو بعض يوم فاسأل العادين. قال إن لبثتم إلا قليلاً لو أنكم كنتم تعلمون، أفحسبتم أنما خلقناكم عبثاً وأنكم إلينا لا ترجعون؟! } (المومنون 99-115).

Алла Таала минтип айткан: “Качан гана алардын (каапырлардын) бирине өлүм сааты келсе, минтет: “Раббим! Мени (жашоого) кайтарчы. Кылбай калган жакшы иш-амалдарымды кылаармын”. Жок. Бул ал айтып койгон эле сөз. Алардын ары жагында кайра тириле турган күнгө чейин Барзах (тосмо, кабыр жашоосу) бар. Сурнай тартылганда, ал күнү алардын ортосунда тууганчылык да калбайт, бири-бирин жоктоп сураша да албайт. Анан кимдин таразасы (соопто) оор чыкса, алар утушта. Кимдин таразасы (соопто) жеңил чыкса, алар өзүнө зыян кылгандар. Алар тозокто түбөлүк калышат. Алардын жүзүн жалын жалмап, алар анда түрү суук болуп калышат. (Эй, каапырлар!) Силерге Менин аяттарым окулбады беле, (ошондо) аны жалган дебединерби?” деген аяттардан, бул аяттарга чейин: “Жерде канча жыл жашап турдуңар?” деди (Алла). Алар: “Бир күн, же жарым күн. Эсептегендерден (периштелерден) сура” дешти. (Алла) минтти: “Аз эле турдуңар. Эгер (акыретке салыштыра) билсенер. Силердин оюңарча, Биз силерди жөн эле жаратып, Бизге кайра кайтып келбейт бекенсиңер?” (Муминун, 99-115-аяттар).

عن ابن عمر رضي الله عنهما قال: أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَنْكِبِي فَقَالَ: «كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ» وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ: إِذَا أَمْسَيْتَ، فَلَا تَنْتَظِرِ الصَّبَاحَ، وَإِذَا أَصْبَحْتَ، فَلَا تَنْتَظِرِ الْمَسَاءَ، وَخَذَ مِنْ صَحْبَتِكَ لَمَرْضِكَ وَمِنْ حَيَاتِكَ لِمَوْتِكَ» رواه البخاري.

1-хадис: Ибн Умар (аларга Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мени эки ийинимден кармап туруп: “Бул дүйнөдө чоочун адамдай же жол жүргөн жолоочудай бол!” – деди. Хадисти айтып өткөргөн киши, ибн Умар ар дайым минтип айтар эле дейт: “Кечинде тирүү болсоң, танды күтпө.

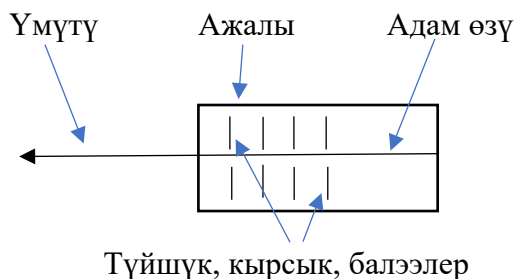
Таңга тирүү чыксаң, кечти күтпө. Ден соолугуң чың кезде ооруп каларыңды, көзүң тирүү турганда өлүмүңдү ойлоп, жакшы иштерди аткарып кал” (Имам Бухари).

عن ابن عمر رضي الله عنهما, أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَا حَقُّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ لَهُ شَيْءٌ يُوصِي فِيهِ بَيْتٌ لَيْلَتَيْنِ إِلَّا وَوَصِيَّتُهُ مَكْتُوبَةٌ عِنْدَهُ» متفقٌ عليه.

2-хадис: Ибн Умар (аларга Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Мусулман адамдын мураска калтыра турган мал-мүлкү болсо, осуятын жазып коюуну эки күндөн ашык кечитирүүгө акысы жок” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عن ابن مسعود رضي الله عنه قال: خَطَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطًّا مُرَبَّعًا، وَخَطَّ خَطًّا فِي الْوَسْطِ خَارِجًا مِنْهُ، وَخَطَّ خَطًّا صِغَارًا إِلَى هَذَا الَّذِي فِي الْوَسْطِ مِنْ جَانِبِهِ الَّذِي فِي الْوَسْطِ، فَقَالَ: «هَذَا الْإِنْسَانُ، وَهَذَا أَجَلُهُ مُحِيطًا بِهِ أَوْ قَدْ أَحَاطَ بِهِ وَهَذَا الَّذِي هُوَ خَارِجٌ أَمْلُهُ وَهَذِهِ الْخُطُوطُ الصِّغَارُ الْأَعْرَاضُ، فَإِنْ أَخْطَأَهُ هَذَا، فَهَذَا هَذَا، وَإِنْ أَخْطَأَهُ هَذَا فَهَذَا هَذَا» رواه البخاري. وَهَذِهِ صُورَتُهُ: الأجل – الأعراض – الأمل

3-хадис: Ибн Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) жерге төрт бурчтук сызды. Анан анын тең ортосун жарып өткөн узунраак бир сызык сызды. Андан соң, ошол узун сызыктан өйдө жана ылдый көздөй бир канча майда сызыктарды сызды. Анан аны мындай деп тушүндүрдү: “Бул инсан. Ал эми аны курчап турган бул анын ажалы. Андан чыгып турган узун сызык анын үмүтү. Бул майда сызыктар анын башына келе турган түйшүктөр. Анын биринен өтсө, экинчиси чагат. Андан да кутулуп чыкса, кийинкиси чагат (ажалы жетет)” (Имам Бухари).

عن بُرَيْدَةَ رضي الله عنه، قال: قال رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «كُنْتُ مَخْتُكُم عَنْ زِيَارَةِ الْقُبُورِ فَرَوَاهَا» رواه مسلم.

4-хадис: Бурайда (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Силерди кабырларды зыярат кылуудан тыйып жүргөн элем. Эми кабырларды зыярат кыла бергиле” (Имам Муслим).

عن عائشة رضي الله عنها قالت: كان رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، كُلَّمَا كَانَ لَيْلَتَهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْرُجُ مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ إِلَى الْبَقِيعِ، فَيَقُولُ: «السَّلَامُ عَلَيْكُمْ دَارَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ، وَأَنَا كُمْ مَا تُوعَدُونَ، غَدًا مُؤَجَّلُونَ، وَإِنَّا إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَاجِفُونَ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِأَهْلِ الْبَقِيعِ الْعَرَفَةِ» رواه مسلم.

5-хадис: Айша энебиз (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) менде түнөгөн түндөрү дайыма түндүн акыркы бөлүгүндө “Бакыйь” көрүстөнүнө барып: “Ассаламу алайкум, о, ыймандуулардын жаткан жайы. Эртең (кыямат күнү) убада кылынган нерсе болот. Биз да, Алла кааласа, силерге келип

кошулабыз. О, Алла, “Бакыйъ гаркад” көрүстөнүндө жаткандардын күнөөсүн кечир”, – деп дуба кылчу (*Имам Муслим*).

وعن بُرَيْدَةَ رضي الله عنه قال: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَلِّمُهُمْ إِذَا خَرَجُوا إِلَى الْمَقَابِرِ أَنْ يَقُولَ قَائِلُهُمْ: «السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الدِّيَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ وَإِنَّا إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَاجِفُونَ، أَسْأَلُ اللَّهَ لَنَا وَلَكُمْ الْعَافِيَةَ» رواه مسلم.

6-хадис: Бурайда (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) алар кабырларга барганда минтип айтуу керектигин үйрөткөн: “Ассаламу алайкум, о, ыймандуулардын жана мусулмандардын жаткан жайы. Алла кааласа, биз да силерге келип кошулабыз. Алла Тааладан биздин да, силедин да күнөөлөрүбүздү кечирүүсүн тилеймин” (*Имам Муслим*).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا يَتَمَنَّ أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ إِمَّا مُحْسِنًا، فَلَعَلَّهُ يَزْدَادُ، وَإِمَّا مُسِيئًا فَلَعَلَّهُ يَسْتَعْتِبُ» متفقٌ عليه.

وفي روايةٍ لمسلم عن أبي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا يَتَمَنَّ أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ، وَلَا يَدْعُ بِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُ، إِنَّهُ إِذَا مَاتَ انْقَطَعَ عَمَلُهُ، وَإِنَّهُ لَا يَزِيدُ الْمُؤْمِنَ عُقْرُهُ إِلَّا خَيْرًا».

7-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Силердин бирөөңөр да өзүнө өлүм тилебесин. Такыба адам болсо, балким, сообун дагы көбөйтүп алар. Күнөөкөр адам болсо, балким, тообо кылып, тообосу кабыл болор” (*Имам Бухари*).

Ушул эле хадис Имам Муслимдин китебинде мындай айтылган: “Силерден бирөөңөр да өзүнө өлүм тилебесин. Ажалы жетмейинче өзүнө өлүм тилеп дуба кылбасын. Анткени, өлүп калса иш-амалдары биротоло токтойт. Мусулмандын өмүрү узун болсо – анын жакшы иштеринин көбөйүүсүнө себеп болот” (*Имам Муслим*).

Күмөндүү нерселерден сактануу тууралуу

قال الله تعالى: {وتحسبونه هيناً وهو عند الله عظيم} (النور 15).

Алла Таала минтип айткан: “Силер жалаа жабууну жөнөкөй иш деп ойлодуңар. Ал эми Алланын алдында ал өтө оор күнөө” (*Нур, 15-аят*).

وعن النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رضي الله عنهما قال: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّ الْخَلَائِلَ بَيِّنٌ، وَإِنَّ الْحَرَامَ بَيِّنٌ، وَبَيْنَهُمَا مُشْتَبِهَاتٌ لَا يَعْلَمُهَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ، فَمَنْ اتَّقَى الشُّبُهَاتِ، اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعِرْضِهِ، وَمَنْ وَقَعَ فِي الشُّبُهَاتِ، وَقَعَ فِي الْحَرَامِ، كَالرَّاعِي يَرْعى حَوْلَ الْحِمَى يُوشِكُ أَنْ يَرْتَعَ فِيهِ، أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ مَلِكٍ جَمًى، أَلَا وَإِنَّ جَمَى اللَّهِ مُحَارِمُهُ، أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ: أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ» متفقٌ عليه.

1-хадис: Нуъман бин Башир (ага Алла ыраазы болсун) манжасы менен эки кулагына ишаара кылып: Аллахтын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын укканмын: “Чынында, эмненин адал экени анык, эмненин арам экени да анык. Бул экөөнүн ортосунда адамдардын көбү адал-арамын ажырата билбеген айрым шек-

күмөндүү нерселер да бар. Кимде-ким ушундай шектүү нерселерден этият кылып сактанса, ал динин да, намысын да сактап калат. Ал эми, шектүүлөрдөн сактанбаган адам, арамга киргенинин байкабай калат. Бул, кудум корук жерге жакын жерде кой жайган чабанга окшош. Чынында, ар бир падышанын коруган чеги бар. Алла Тааланын коруган чеги – Анын тыюу салган иштери. Чынында, денеде бир үзүм эт бар. Эгер ошол эт таза болсо, бүтүндөй дене мүчөлөр таза болот. Ал эт бузулса, бүткүл дене бузулат. Ал – жүрөк!”
(*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن النَّوَّاسِ بْنِ سَمْعَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «الْبِرُّ حُسْنُ الْخُلُقِ وَالْإِثْمُ مَا حَاكَ فِي نَفْسِكَ، وَكَرِهْتَ أَنْ يَطَّلَعَ عَلَيْكَ النَّاسُ» رواه مسلم.

2-хадис: Наввас бин Самъан (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Аллаын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бирр (жакшылык) – жакшы кулк-мүнөз. Ал эми исм (күнөө) – жүрөгүндү өйүгөн жана эл билбесе экен деп жек көргөн иштер” – деди (*Имам Муслим*).

عن أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا رَعَى الْغَنَمَ» فَقَالَ أَصْحَابُهُ: وَأَنْتَ ؟ قَالَ: «نَعَمْ، كُنْتُ أَرْعَاهَا عَلَى قَرَارِيطَ لِأَهْلِ مَكَّةَ» رواه البخاري.

3-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Алла Таала жиберген пайгамбарлардын баары кой кайтарган” – деди. Сахбалар: “Сиз да кой кайтаргансызбы? – деп сурашты. Ал: “Ооба. Эмгек акы алып меккеликтердин коюн кайтарганмын” – деди (*Имам Бухари*).

Ыймандууларга кичи пейил болуу тууралуу

قال الله تعالى: {واخفض جناحك لمن اتبعك من المؤمنين} (الشعراء 215).

Алла Таала минтип айткан: “Сени ээрчиген ыймандуу пенделерге кичи пейил бол”
(*Шуара, 215-аят*).

وقال تعالى: {يا أيها الذين آمنوا من يرتد منكم عن دينه فسوف يأتي الله بقوم يحبهم ويحبونه، أذلة على المؤمنين أعزة على الكافرين} (المائدة 54).

Алла Таала минтип айткан: “Эй, ыймандуу пенделер! Араңардан ким дининен кайтып кетсе, жакында Алла аларды жакшы көргөн, алар да Алланы жакшы көрө турган, ыймандуу пенделерге кичипейил, каапырларга катаал, Алла жолунда казатка чыга турган, жемелегендин жемесинен коркпогон бир элди алып келет” (*Мааида, 54-аят*).

وقال تعالى: {يا أيها الناس إنا خلقناكم من ذكر وأنثى، وجعلناكم شعوباً وقبائل لتعارفوا؛ إن أكرمكم عند الله أتقاكم} (الحجرات 13).

Алла Таала минтип айткан: “О, адамдар! Силерди бир эркек, бир аялдан жараттык. Бири-бириңер менен таанышсын деп улуттар менен урууларга бөлдүк. Чынында, Алланын алдындагы ардактууңар – такыба болгонуңар” (*Хужрат, 13-аят*).

وقال تعالى: {فلا تزكوا أنفسكم هو أعلم بمن اتقى} (النجم 32).

Алла Таала минтип айткан: “Өзүңөрдү өзүңөр актап мактанбагыла. Ким такыба экенин Ал жакшы билет” (*Нажм, 32-аят*).

وقال تعالى: {ونادى أصحاب الأعراف رجالاً يعرفونهم بسيماهم قالوا: ما أغنى عنكم جمعكم وما كنتم تستكبرون، أهؤلاء الذين أقسمتم لا ينالهم الله برحمة؟! ادخلوا الجنة لا خوف عليكم ولا أنتم تحزنون} (الأعراف 48).

Алла Таала минтип айткан: “Дагы Аърафтагылар көрүнүшүнөн тааныган (тозоктогу) кишилерге минтет: “Силерге жыйган мал-дүйнөнөр да, текебердигинер да пайдасын тийгизбептир да. Силер ант ичип: “Алла аларга такыр ырайымдуулук кылбайт” деген адамдар тигилерби? (Аларга) “Бейишке киргиле, силерге коркунуч да, өкүнүч да болбойт” (деп айтылды го)” (*Аъраф, 48-аят*).

عن عِيَّاضِ بْنِ حِمَارٍ رضي الله عنه قال: قال رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ اللَّهَ أَوْحَى إِلَيَّ أَنْ تَوَاضَعُوا حَتَّى لَا يَفْخَرَ أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ، وَلَا يَبْغِيَ أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ» رواه مسلم.

1-хадис: Ияз бин Химар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бирөө бирөөнө менменсинип, бирөө бирөөнө зомбулук көрсөтпөөсү үчүн Алла Таала бири-бириңерге кичи пейил болгула деп мага аян-кабар түшүрдү” (*Имам Муслим*).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَا تَقَصَّصْتُ صَدَقَةً مِنْ مَالٍ، وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلَّا عِزًّا، وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ» رواه مسلم.

2-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Садага берүү эч качан мал-мүлктү кемиткен эмес. Башкаларды кечирген пенденин кадыр-баркын Алла Таала жогору кылат. Алла Таала Өзү үчүн кичипейил болгон адамдын даражасын көтөрүп коёт”.

عن أنس رضي الله عنه أَنَّ مَرَّةً عَلَى صَبِيَّانٍ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمَا وقال: كان النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَفْعَلُهُ. متفق عليه.

3-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) жолдо бара жатып, эки жаш балага салам айтып, анан: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) ушундай кылчу – деди (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أنس رضي الله عنه قال: إِنْ كَانَتْ الْأُمَةُ مِنْ إِمَاءِ الْمَدِينَةِ لَتَأْخُذُ يَدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَتَنْطَلِقُ بِهِ حَيْثُ شَاءَتْ. رواه البخاري.

4-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) минтип айтат: Эгер Мадинадагы кайсы бир чөрү кыз (жардам сураса) Алланын элчисин (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) каалаган жерине ээрчитип кете алмак (*Имам Бухари*).

عن الأسود بن يَزِيدَ قال: سَأَلْتُ عَائِشَةَ رضي الله عنها: مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْنَعُ فِي بَيْتِهِ؟ قالت: كَانَ يَكُونُ فِي مِهْنَةٍ أَهْلِهِ يَعْنِي: خِدْمَةَ أَهْلِهِ فَإِذَا خَضَرَتِ الصَّلَاةُ، خَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ، رواه البخاري.

5-хадис: Асвад бин Йазид (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Айшадан (ага Алла ыраазы болсун) Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) үйүндө эмне жумуш кыларын сурашты. Айша (ага Алла ыраазы болсун) : Үй жумуштарын кылчу. Намаз убактысы болгондо, намазга чыкчу – деп жооп берди (*Имам Бухари*).

عن تميم بن أَسَدٍ رضي الله عنه قال: انْتَهَيْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَخْطُبُ. فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، رَجُلٌ غَرِيبٌ جَاءَ يُسْأَلُ عَنْ دِينِهِ لَا يَدْرِي مَا دِينُهُ؟ فَأَقْبَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَرَكَ حُطْبَتَهُ حَتَّى انْتَهَى إِلَيَّ، فَأَتَى بِكَرْسِيِّ، فَقَعَدَ عَلَيَّ، وَجَعَلَ يُعَلِّمُنِي مِمَّا عَلَّمَهُ اللَّهُ، ثُمَّ أَتَى حُطْبَتَهُ، فَأَتَمَّ آخِرَهَا. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

6-хадис: Тамим бин Усайд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) кутпа айтып жатканда, анын жанына келип: О, Алланын элчиси, жолоочу киши дин тууралуу сураганы келди. Ал дин эмне экенин такыр билбейт – дедим. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мага карады. Анан кутпасын токтотуп менин жаныма келди. Ага отургуч алып келишти. Отургучка отуруп, Алла Таала ага үйрөткөн динди мага айтып берди. Андан соң кайра кутпасын улантып, акырына чыгарды (*Имам Муслим*).

عن أَنَسٍ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَكَلَ طَعَامًا لَعِقَ أَصَابِعَهُ الثَّلَاثَ قَالَ: وَقَالَ: «إِذَا سَقَطَتْ لَفْمَةٌ أَخَذِكُمْ، فَلْيَمِطْ عَنْهَا الْأَذَى، وَلْيَأْكُلْهَا، وَلَا يَدْعُهَا لِلشَّيْطَانِ» وَأَمَرَ أَنْ تُثَلَّثَ الْقُضْعَةُ قَالَ: «فَإِنْ كُنْتُمْ لَا تَذُرُونَ فِي أَيِّ طَعَامِكُمُ الْبَرَكَةُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

7-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) тамактанып бүткөндөн кийин үч манжасын жалачу. Анан: “Эгер кайсы бириңердин тамагыңардан бир үзүмү жерге түшүп кетсе, аны алып, тазалап жеп алсын. Аны шайтанга калтырбасын” – деп айтчу. Идиште тамактын жугун калтырбай тазалап жегенге буйруп: “Силер тамактын кайсы жеринде береке бар экенин билбейсиңер да” – дечү (*Имам Муслим*).

عن أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه، عن النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «لَوْ دُعِيتُ إِلَى كُرَاعٍ أَوْ ذِرَاعٍ لَقَبِلْتُ. وَلَوْ أُهْدِيَ إِلَيَّ ذِرَاعٌ أَوْ كُرَاعٌ لَقَبِلْتُ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

8-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эгер мени быйбылчак же шыйрак асып чакырышса да, айырмалабастан чакырган жерге барам. Мага быйбылчак же шыйрак тартышса да, бирдей кабыл кылам” (*Имам Бухари*).

عن أَنَسٍ رضي الله عنه قال: كَانَتْ نَافَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَضْبَاءُ لَا تُسَبِّقُ، أَوْ لَا تَكَادُ تُسَبِّقُ، فَجَاءَ أَعْرَابِيٌّ عَلَى قَعُودٍ لَهُ، فَسَبَّحَهَا، فَسَقَّ ذَلِكَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ حَتَّى عَرَفَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: «حَقٌّ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يَرْتَفِعَ شَيْءٌ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا وَضَعَهُ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

9-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) минтип айтат: Алланын элчисинин (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) төөсү алдына ат салдырбаган күлүк төө болчу. Бир күнү бир асый боло элек төөсү менен келген бир чөлдүк киши жарышта озуп кетти. Бул окуя мусулмандардын көңүлүн чөгөрдү. Муну байкаган Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мындай деди: “Бул дүйнөдө туу чокуга көтөрүлгөн ар нерсени Алла Таала бир күнү төмөн кулатары бар” (*Имам Бухари*).

عن عبد الله بن مسعود رضي الله عنه، عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «لا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبَرٍ» فقال رجل: إِنَّ الرَّجُلَ يُحِبُّ أَنْ يَكُونَ تَوْبُهُ حَسَنًا، ونَعْلُهُ حَسَنًا، قال: «إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ الْكِبَرُ بَطَرُ الْحَقِّ وَغَمَطُ النَّاسِ» رواه مسلم.

10-хадис: Абдулла бин Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Жүрөгүндө кымындай текеберчилиги бар адам бейишке кире албайт” – деди. Бир киши: Ар бир адам үстүндөгү кийими менен бутундагы чокою жарашыктуу болуусун каалайт да – деди эле, пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Чынында, Алла Таала кооз сыпаттуу, Ал кооздукту жакшы көрөт. А текеберчилик дегенибиз – чындыкты четке кагуу жана башкаларды кемсинтүү” – деп түшүндүрдү (Имам Муслим).

عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَحْوَجِ رضي الله عنه أَنَّ رَجُلًا أَكَلَ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشِمَالِهِ فَقَالَ: «كُلْ بِيَمِينِكَ» قَالَ: لَا أَسْتَطِيعُ، قَالَ: «لَا اسْتَطَعْتَ» مَا مَنَعَهُ إِلَّا الْكِبَرُ. قَالَ: فَمَا رَفَعَهَا إِلَى فِيهِ. رواه مسلم.

11-хадис: Салама бин Аква (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир киши Алланын элчисинин (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) көзүнчө тамакты сол колу менен жеди эле, Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) ага: “Тамакты оң колуң менен жегин” - деп эскертти. Тиги киши текеберленип: “Мен оң колум менен жей албаймын” – деди. Алланын элчиси: “Анда жей албай калгын” – деди. Чыны ал оң колу менен жей алат эле, болгону текеберлик кылып, айтканды укпады. Салама айтат: Алланын элчиси ошенткенден кийин тиги киши чындап эле колун оозуна чейин жеткире албай калды (Имам Муслим).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَلَا يُزَكِّيهِمْ، وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ، وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ: شَيْخٌ زَانٍ، وَمَلِكٌ كَذَّابٌ، وَعَائِلٌ مُسْتَكْبِرٌ» رواه مسلم.

12-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кыямат күнү Алла Таала үч түрдүү адам менен сүйлөшпөйт, күнөөдөн тазартпайт жана аларга мээриминен карабайт. Ошон үчүн аларга жан кейиткен азап болот. Алар: зынакор карыя, жалганчы падыша жана текебер кедей” (Имам Муслим).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: « قال الله عزَّ وجلَّ: العَرُؤُ إِزَارِي، وَالْكِبْرِيَاءُ رِدَائِي، فَمَنْ يُنَازِعُنِي فِي وَاحِدٍ مِنْهُمَا فَقَدْ عَدَّ بَتَّهُ» رواه مسلم.

13-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мындай деген: “Улуу Жаратуучу Алла Таала айтат: “Чеги жок улуулук – Менин кийимим, ченемсиз бийиктик – Менин чапаным. Кимде-ким Менден ушул экөөнүн бирин талашса, аны катуу жазалайм” (Имам Муслим).

Жакшы кулк-мүнөздүү болуу тууралуу

قال الله تعالى: {وَأَنكَ لَعَلَى خَلْقٍ عَظِيمٍ} (القلم 4).

Алла Таала минтип айткан: “Чынында, сен өтө көркөм мүнөзгө эгедерсиң” (*Калем, 4-аят*).

قال تعالى: {والكاظمين الغيظ، والعافين عن الناس} (آل عمران 134).

Алла Таала минтип айткан: “Алар (такыбалар) ачууланганда ачуусун басып, адамдардын кемчилигин кечиришет...” (*Аалу Имран, 134-аят*).

عن أنس رضي الله عنه قال: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْسَنَ النَّاسِ خُلُقًا. متفقٌ عليه.

1-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) минтип айткан: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) адамдардын ичинен кулк-мүнөзү эң жакшысы эле (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أنس رضي الله عنه قال: مَا مَسِسْتُ دِيْبَاجًا وَلَا خَرِيرًا أَلَبَّيْ مِنْ كَفِّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَلَا شَمَمْتُ رَائِحَةً قَطُّ أَطْيَبَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَلَقَدْ خَدَمْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَ سِنِينَ، فَمَا قَالَ لِي قَطُّ: أَفٍّ، وَلَا قَالَ لِشَيْءٍ فَعَلْتُهُ: لَمْ فَعَلْتُهُ؟ وَلَا لَشَيْءٍ لَمْ أَفْعَلْهُ: أَلَا فَعَلْتُ كَذَا؟ متفقٌ عليه.

2-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) минтип айткан: Алланын элчисинин (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) алакандары шайыдан да, жибектен да жумшак эле. Анын жытындай аңкыган жыпар жытты такыр кезиктирбедим. Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) он жыл кызмат кылдым. Чынын айтсам, мага бир жолу да “Уф-ф” деген эмес. Кайсы бир ишине сын тагып: “Эмнеге мындай кылдың?” деп же кайсы бир ишти кылбай койсом “Мындай кылсаң болбойбу?” деп ачууланган учуру болгон эмес (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن الصَّعْبِ بْنِ جَنَامَةَ رضي الله عنه قال: أَهْدَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِمَارًا وَخَشِيئًا، فَرَدُّهُ عَلَيَّ، فَلَمَّا رَأَى مَا فِي وَجْهِِي قَالَ: «إِنَّا لَمْ نَرُدَّهُ عَلَيْكَ إِلَّا لِأَنَّا خُزْمٌ» متفقٌ عليه.

3-хадис: Саъбу бин Жассама (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) өзүм аңчылык кылып алып келген куландын этинен берсем, ал аны мага кайтарып беди. Анан менин жүзүмдөн капа болгонумду байкай калып: “Мен муну сенден кабыл кылыпалмакмын, бирок биз харамдабыз (ажы же умра үчүн ихрамда болгон) ошон үчүн албадым” – деди (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أبي الدرداء رضي الله عنه: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَا مِنْ شَيْءٍ أَثْقَلُ فِي مِيزَانِ الْمُؤْمِنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ. وَإِنَّ اللَّهَ يُغِضُّ الْفَاحِشَ الْبَذِيَّ» رواه الترمذي.

4-хадис: Абу Дарда (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кыямат күнү ыйманду адамдын таразасын баса турган анын жакшы кулк-мүнөзүнөн өткөн салмактуу иш-амалы болбойт. Чынында, Алла Таала бузуку, тили бузук адамды жек көрөт” (*Имам Тирмизи*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: سئل رسول الله صلى الله عليه وسلم عن أكثر ما يدخل الناس الجنة؟ قال: «تقوى الله وحسن الخلق وسئل عن أكثر ما يدخل الناس النار فقال: «الغم والفرج».

5-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчисинен (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) адамдардын бейишке кирүүсүнө көбүрөөк себеп боло турган иш-амалдар тууралуу сурашты эле, ал: “Алла Таалага такыбалык кылуу жана жакшы кулк-мүнөздүү болуу” – деди. Андан адамдардын тозокко кирүүсүнө көбүрөөк себеп болгон иш-амалдар тууралуу сурашты эле, ал: “Тил жана аврет мүчөлөр” – деди.

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا، وَخَيْرُكُمْ خِيَارُكُمْ لِنِسَائِهِمْ».

6-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Ыймандуулардын ичинен ыйманы толугу – кулк-мүнөзү жакшысы. Силердин араңардагы эң жакшыңар – аялдарына жакшы мамиле кылганыңар”.

عن عائشة رضي الله عنها، قالت سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَذُرْكُمُ خُلُقُهُ دَرَجَةَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ» رواه أبو داود.

7-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтып жатканын уктум: “Чынында, ыймандуу адам жакшы кулк-мүнөзү себептүү күндүзү орозор кармап, түнү намаз окуган адамдын даражасына жетет” (Абу Дауд).

عن أبي أمامة الباهلي رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «أَنَا زَعِيمٌ بِبَيْتٍ فِي رِضَى الْجَنَّةِ لِمَنْ تَرَكَ الْمِرَاءَ. وَإِنْ كَانَ مُحِقًّا، وَبَيْتٍ فِي وَسْطِ الْجَنَّةِ لِمَنْ تَرَكَ الْكَذِبَ، وَإِنْ كَانَ مَازِحًا، وَبَيْتٍ فِي أَعْلَى الْجَنَّةِ لِمَنْ حَسَنَ خُلُقُهُ» حديث صحيح، رواه أبو داود بإسناد صحيح.

8-хадис: Абу Умама Бахили (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Өзүнүкү туура болсо да, талышып-тартышуудан баш тарткан адамга бейиштин четинен ак сарай берилерине кепил болом. Тамашалап болсо да, жалган сүйлөбөгөн адамга бейиштин чок ортосунан ак сарай берилерине кепил болом. Кулк-мүнөзү жакшы адамга бейиштин төрүнөн ак сарай берилерине кепил болом” (Абу Дауд).

عن جابر رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «إِنْ مِنْ أَحَبِّكُمْ إِلَيَّ، وَأَقْرَبِكُمْ مِنِّي مَجْلَسًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، أَحَاسِنُكُمْ أَخْلَاقًا. وَإِنْ أَبْغَضَكُمْ إِلَيَّ وَأَبْغَضَكُمْ مِنِّي يَوْمَ الْقِيَامَةِ، الثَّرَاوُونَ وَالْمَتَشَدِّقُونَ وَالْمَتَفَيِّهُونَ» قالوا: يا رسول الله قَدْ عَلِمْنَا الثَّرَاوُونَ وَالْمَتَشَدِّقُونَ، فَمَا الْمَتَفَيِّهُونَ؟ قال: «الْمَتَكَبِّرُونَ» رواه الترمذي وقال: حديث حسن.

Жумшак мүнөз, салабаттуу жана кең пейил болуу

قال الله تعالى: {وَالكَافِرِينَ الْغَيْظُ، وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ} (آل عمران 134).

Алла Таала минтип айткан: “Алар (такыбалар) ачууланганда ачуусун басып, адамдардын кемчилигин кечиришет. Алла жакшылык кылуучуларды сүйөт” (Аалу Имран, 134-аят).

وقال تعالى: {خذ العفو، وأمر بالعرف، وأعرض عن الجاهلين} (الأعراف 199).

Алла Таала минтип айткан: “Кечиримдүү бол, жакшылыкка чакыр жана наадандарга көңүл бурба” (*Аъраф, 199-аят*).

وقال تعالى: {ولا تستوي الحسنة ولا السيئة، ادفع بالتي هي أحسن، فإذا الذي بينك وبينه عداوة كأنه ولي حميم؛ وما يلقاها إلا الذين صبروا، وما يلقاها إلا ذو حظ عظيم} (الفصلات 34-35).

Алла Таала минтип айткан: “Жакшылык менен жамандык бирдей эмес. Жамандыкты эң жакшы ыкма менен алыстаткын. Ошондо араңарда думшмандык бар адамдын ынак доско айланганын байкайсың. (Жакшылык кылуу) сабырдуулардын гана иши. Ошондой эле, бактысы үлкөн адамдарга насип болот” (*Фуссилат, 34-35-аяттар*).

وقال تعالى: {ومن صبر وغفر، إن ذلك من عزم الأمور} (الشور 43).

Алла Таала минтип айткан: “Кимде-ким сабыр кылып, кечире билсе, бул – өрнөктүү иштерден” (*Шура, 43-аят*).

عن ابن عباس رضي الله عنهما قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لأشجع عبد القيس: «إنَّ فيكَ خصلتين يُحبُّهُما الله: الحِلْمُ والأناة» رواه مُسلم.

1-хадис: Ибн Аббас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) Ашаж Абдулкайса: “Сенде Алла Таала жакшы көргөн эки сыпат бар: акылдуулук жана оо басырытуулук” – деди (*Имам Муслим*).

عن عائشة رضي الله عنها قالت: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إنَّ الله رفيقٌ يُحبُّ الرِّفْقَ في الأمرِ كُلِّه» متفقٌ عليه.

2-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Таала өтө Боорукер. Ал бардык нерседе боорукерликти жакшы көрөт (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن عائشة رضي الله عنها أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «إنَّ الرِّفْقَ لا يَكُونُ في شيءٍ إلَّا زَانَةً، ولا يُنْزَعُ مِنْ شيءٍ إلَّا شَانَهُ» رواه مسلم.

3-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кайсы нерседе боорукерлик болсо, аны көркүнө чыгарат. Эмнеден боорукерлик жоголсо, анын кейпи кете” (*Имам Муслим*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: بَالَ أَغْرَابِي فِي الْمَسْجِدِ، فَقَامَ النَّاسُ إِلَيْهِ لِيَقْعُوَ فِيهِ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: دَعُوهُ وَأَرِيقُوا عَلَى بَوْلِهِ سَجَلًا مِنْ مَاءٍ، أَوْ ذُنُوبًا مِنْ مَاءٍ، فَإِنَّمَا بُعِثْتُمْ مُبَسِّرِينَ وَلَمْ تُبْعَثُوا مُعَسِّرِينَ» رواه البخاري.

4-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир чөлдөн келген киши мечиттин ичине эле заара кыла баштады. Аны көргөндөр сазайын бермекчи болуп тура калышты. Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) аларга акырын гана: “Ага тийбегиле, заара кылган жерине бир чака суу чайып койгула. Силер башкаларга кыйынчылык туудуруу үчүн эмес, жеңилдик жаратыш үчүн жиберилгенсизер” – деди (*Имам Бухари*).

عن أنس رضي الله عنه عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «يَسِّرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا . وَبَسِّرُوا وَلَا تُنْفِرُوا» متفق عليه.

5-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Жеңилдеткиле, оорлотпогула. Кубандыргыла, качырбагыла!” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عن جرير بن عبد الله رضي الله عنه قال: سمعتُ رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يقول: «مَنْ يُحْرِمِ الرِّفْقَ يُحْرِمِ الْخَيْرَ كُلَّهُ» رواه مسلم.

6-хадис: Жарир бин Абдулла (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын укканмын: “Кимде-ким боорукерликтен куру калса, демек ал бардык жакшылыктан куру калыптыр” *(Имам Муслим).*

عن أبي هريرة رضي الله عنه أنَّ رجلاً قال للنبيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أوصني قال: «لا تَعْصَبْ» فَرَدَّدَ مِرَاراً ، قال: «لا تَعْصَبْ» رواه البخاري.

7-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир киши: Мага осуят атыңызчы – деп пайгамбардан суранды эле, ал: “Ачууланба” – деп осуят айтты. Тиги ушул суроосун бир канча жолу кайталады. Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Ачууланба” – деп жооп кайтарды.

عن أبي يعلى شَدَّاد بن أَوْسٍ رضي الله عنه، عن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «إِنَّ اللهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ، فإذا قَتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا الْقِتْلَةَ وَإِذَا دَبَحْتُمْ فَأَحْسِنُوا الدَّبْحَةَ وَلْيُحِدَّ أَحَدُكُمْ شَفْرَتَهُ وَلْيُرِخْ ذَيْحَتَهُ» رواه مسلم.

8-хадис: Шадда бин Аус (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Таала бардык нерсеге жакшылык кылууну, ар ишти мыкты аткарууну буйруган. Эгер өлтүрсөңөр жакшы (кыйнабай) өлтүргүлө. Эгер мууздасаңар жакшы мууздагыла. Мууздаган малды кыйнабоо үчүн ар кимиңер бычагын жакшылып курчутуп алсын” *(Имам Муслим).*

عن عائشة رضي الله عنها قالت: ما حُيِّرَ رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَمْرَيْنِ قَطُّ إِلَّا أَخَذَ أُيسَرَهُمَا، ما لم يكن إثمًا، فإن كان إثمًا كَانَ أبعد النَّاسِ مِنْهُ. وما اتَّقَمَ رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِنَفْسِهِ فِي شَيْءٍ قَطُّ، إِلَّا أَنْ تُنْتَهَكَ حُرْمَةُ اللهِ، فَيَنْتَقِمَ اللهُ تَعَالَى. متفق عليه.

9-хадис: Айша энебиз (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) эки иштин бирин тандоого туура келсе, дайыма жеңилин тандачу, эгер эле ал күнөө иш болбосо. А эгер күнөө иш болсо андан алыс болчу. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) жеке өзү үчүн эч качан бирөөдөн өч алган эмес. Алла Таала арам кылган ишти жасагандарга Алла үчүн тиешелүү жазасын берчү” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عن ابن مسعود رضي الله عنه قال: قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَلَا أَخْبِرُكُمْ بِمَنْ يَحْرُمُ عَلَى النَّارِ أَوْ بِمَنْ تَحْرُمُ عَلَيْهِ النَّارُ؟ تَحْرُمُ عَلَى كُلِّ قَرِيبٍ هَيِّنٍ لَيْنٍ سَهْلٍ». رواه الترمذي.

10-хадис: Ибн Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Силерге тозокко такыр жакындабай турган же тозок ага такыр жакындабай турган адам ким экенин айтып берейинби? Ал адамдарга жакын, оор басырыктуу, мамиле кылганда жеңил жана пейили жумшак адам” (*Имам Тирмизи*).

عن عائشة رضي الله عنها أنها قالت للنبي صلى الله عليه وسلم: هل أتى عليك يوم كان أشد من يوم أُخِذَ؟ قال: «لَقَدْ لَقِيتُ مِنْ قَوْمِكَ، وَكَانَ أَشَدُّ مَا لَقِيتُ مِنْهُمْ يَوْمَ الْعُقَبَةِ، إِذْ عَرَضْتُ نَفْسِي عَلَى ابْنِ عَبْدِ يَالِيلَ بْنِ عَبْدِ كَلَالٍ، فَلَمْ يُجِبْنِي إِلَى مَا أَرَدْتُ، فَأَنْطَلَقْتُ وَأَنَا مَهْمُومٌ عَلَى وَجْهِي، فَلَمْ أَسْتَقِفْ إِلَّا وَأَنَا بَقَرِنِ النَّعَالِبِ، فَرَفَعْتُ رَأْسِي، فَإِذَا أَنَا بِسَحَابَةٍ قَدْ أَطْلَقَتْنِي، فَتَنَظَّرْتُ فَإِذَا فِيهَا جَبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فَنَادَانِي فَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَدْ سَمِعَ قَوْلَ قَوْمِكَ لَكَ، وَمَا رَدُّوا عَلَيْكَ، وَقَدْ بَعَثَ إِلَيْكَ مَلَكَ الْجِبَالِ لِتَأْمُرَهُ بِمَا شِئْتَ فِيهِمْ فَنَادَانِي مَلَكَ الْجِبَالِ، فَسَلَّمَ عَلَيَّ ثُمَّ قَالَ: يَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ قَدْ سَمِعَ قَوْلَ قَوْمِكَ لَكَ، وَأَنَا مَلَكَ الْجِبَالِ، وَقَدْ بَعَثَنِي رَبِّي إِلَيْكَ لِتَأْمُرَنِي بِأَمْرِكَ، فَمَا شِئْتَ: إِنْ شِئْتَ: أَطْبِقْتُ عَلَيْهِمُ الْأَحْشَبِينَ» فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «بَلْ أَرْجُو أَنْ يُخْرِجَ اللَّهُ مِنْ أَصْلَابِهِمْ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ وَخَدَهُ لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئاً» متفق عليه.

11-хадис: Айша энебиздин (ага Алла ыраазы болсун) айтымында, ал бир жолу Алланын элчисинен (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): О, Алланын элчиси, сиздин башыңыздан Ухуд күнүнөн да оор күндөр өткөнбү? – деп сурайт. Алланын элчиси (ага Аллахтын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтат: “Мен мындан оор азаптуу күндөрдү сенин коомундан көргөм. Акаба күнү алардан көп жабыр тарткам. Ал күнү Абду Кулал уулу Абду Йалийлге сунушумду айтып барсам, ал сунушумду кабыл кылбады. Ошентип кайгыга чөмүлүп келе жатып, бир убакта карасам “Карн ас-Саъалиб” тоосуна жетип калыпмын. Башымды көтөрүп асманды карасам, бир булут мага көлөкө түшүрүп туруптур. Булуттун арасында Жебирейил периште турганын көрдүм. Ал мага: “Улуу Алла Таала элиндин сага айткан сөздөрүн жана сага каршы кылган иштерин көрүп турат. Ал сага тоолорду көзөмөлдөгөн периштени жиберди. Ага каалаган буйругунду берип, аларды жазаласаңболот” деди. Ошол кезде тоо периштеси мага салам берди. Анан: “Мухаммад, Алла Таала элиндин сага айткан сөздөрүн укту. Мен тоолордун периштесимин. Раббим мени сага жиберди. Каалаганыңды буйру. Эгер кааласаң, мобу эки опол тоону өйдө көтөрүп алардын үстүнө таштап жиберейин” деди. Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) ага: “Алла Таала бул коомдун урпагынан Өзүнө эч нерсени шерик кылбай ибадат кыла турган адамдарды чыгарат го деп үмүт кыламын”, – деген экен (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن عائشة رضي الله عنها قالت: ما ضرب رسول الله صلى الله عليه وسلم شيئاً قط يبيد، ولا امرأة ولا خادماً، إلا أن يجاهد في سبيل الله، وما نبيل منه شيء قط فينتقم من صاحبه إلا أن يُنتهك شيء من محارم الله تعالى: فينتقم لله تعالى. رواه مسلم.

12-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) минтип айткан: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) аялдарына да, кызматчысына да, дегеле эч кимге кол көтөргөн эмес. Алла жолунда күрөшкө чыкканда гана душманына кол тийгизген. Анын жеке өзүнө карата жасалган ишке такыр өч алган эмес. Бирок Алла арам кылган ишти кылгандарга Алла үчүн тиешелүү жазасын берчү (*Имам Муслим*).

عن أنس رضي الله عنه قال: كُنْتُ أَمْشِي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِ بُرْدٌ نَجْرَانِي غَلِيظُ الْحَاشِيَةِ، فَأَدْرَكُهُ أَعْرَابِيٌّ، فَجَبَذَهُ بِرِدَائِهِ شَدِيدَةً، فَنَظَرْتُ إِلَى صَفْحَةِ عَاتِقِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَقَدْ أَثَرَتْ بِهَا حَاشِيَةُ الرِّدَاءِ مِنْ شِدَّةِ جَبَذَتِهِ، ثُمَّ قَالَ: يَا مُحَمَّدُ مُرْ لِي مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي عِنْدَكَ. فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ، فَضَجَّكَ، ثُمَّ أَمَرَ لَهُ بِعَطَاءٍ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

13-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) менен келе жаткан элем. Ал үстүнө Нажран матасынан тигилген жакасы одуракай жээктелген чапан кийип алган эле. Бир чөлдүк киши биздин артыбыздан жетип келип, анын чапанынан кармап катуу тартып калды. Пайгамбарыбыздын (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) желкесинде катуу жулккандан калган чапандын жээгинин изин көрдүм. Тиги чөлдүк киши: Эй, Мухаммед! Мага колундагы Алла берген байлыктан бербейсинби!? – деди. Аны уккан ал чөлдүк киши бурулуп карап, жылмап күлдү. Анан ага бирдеме беришин буйруду *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عن ابن مسعود رضي الله عنه قال: كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْكِي نَبِيًّا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ، صَلَوَاتُ اللَّهِ وَسَلَامُهُ عَلَيْهِمْ، صَرَبَهُ قَوْمُهُ فَأَدْمَوْهُ، وَهُوَ يَمْسَحُ الدَّمَ عَنْ وَجْهِهِ، وَيَقُولُ: «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِقَوْمِي فَإِنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

14-хадис: Ибн Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчисинин (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) бизге кайсы бир пайгамбар тууралуу айтып бергени дагы эле көз алдымда турат. Ал пайгамбарды эли уруп-сабап, дене-бою канга бойолгонуна карабастан, жүзүндөгү аккан канды колу менен сүртүп: “О, Алла, элимди кечир! Алар акыйкатты билбей жатат!” деген” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رجلاً قال: يا رسول الله إن لي قرابة أصلهم ويقطعون، وأحسبهم يسيئون إليّ، وأحلم عنهم ويجهلون عليّ، فقال: «لَئِنْ كُنْتُ كَمَا قُلْتَ فَكَأَنَّمَا تُسِفُّهُمُ الْمَلَأَ وَلَا يَزَالُ مَعَكَ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى ظَهِيرٌ عَلَيْهِمْ مَا دُمْتَ عَلَى ذَلِكَ» رواه مسلم.

15-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир киши келип: О, Алланын элчиси, менин жакын туугандары бар. Мен алар менен карым-катыш кылганга аракет кылам, алар катышты үзөт. Мен аларга жакшылык кылам. Алар мага жамандык кылат. Мен аларды кечирип келе жатам, алар муну билбей жатат – деди. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Эгер сен өзүң айткандай болсоң, анда кудум аларга чок жедирген сыяктуусуң. Сен ушул абалыңдан жазбай жүрө берсен, Алла сени колдойт жана алардын жамандыгынан сактайт” – деди *(Имам Муслим)*.

Шарият өкүмдөрүн бузганга ачуулануу жана Алланын динине жардам берүү тууралуу

قال الله تعالى: {ومن يعظم حرمات الله فهو خير له عند ربه} (الحج 30).

Алла Таала минтип айткан: “Кимде-ким Алланын ардактаган нерселерин улуктаса, Раббисинин алдында өзү үчүн жакшы” *(Хаж, 30-аят)*.

وقال تعالى: {إن تنصروا الله ينصركم ويثبت أقدامكم} (محمد 7).

Алла Таала минтип айткан: “Эгер силер Алланын диние жардам кылсаңар, Алла силерге жардам берип, баскан кадамыңарды бекем кылат” (Мухаммад, 7-аят).

عن عقبة بن عمرو البدری رضي الله عنه قال: جاء رجل إلى النبي صلى الله عليه وسلم، فقال: إني لأتأخر عن صلاة الصبح من أجل فلان بما يطيل بنا، فما رأيت النبي صلى الله عليه وسلم غضب في موعظة قط أشد مما غضب يومئذ، فقال: يا أيها الناس إن منكم متفرين. فأياكم أم الناس فليؤجز، فإن من ورائه الكبير والصغير وذا الحاجة متفق عليه.

1-хадис: Укба бин Амир Бадири (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир киши Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) келип: Мен баланча намазды узакка созуп окуганы себептүү багымдат намазынан кечигип жатам – деди. Мен Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) баян айтып жатканда ошол күнкү ачууланганындай ачууланганн такыр көргөн эмесмин. Ал катуу ачууланып мындай деди: “Эй, адамдар! Силердин аранарда элди качыруучулар бар экен. Кайсы бирөөңөр жамаат намазда имам болуп намаз окусаңар, намазды созбой жеңил окусун. Анткени, анын артындагы адамдардын арасында кары-картандар, жаш балдар жана жумушу зарылдар да бар” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عن عائشة رضي الله عنها قالت: قدم رسول الله صلى الله عليه وسلم من سفر، وقد سترت سهوة لي بقرام فيه ثمانيل، فلما رآه رسول الله صلى الله عليه وسلم هتكه وتلوى وجهه وقال: «يا عائشة أشد الناس عذاباً عند الله يوم القيامة الذين يضاهون بخلق الله» متفق عليه.

2-хадис: Айша энебиз (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Аллахтын тынчтыгы жана мактоосу болсун) сапардан келгенде, мен сүрөтү бар кездемени парда кылып тартып койгон элем. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) аны көрүп, айрып салды. Анын ачуусу келгендиктен, жүзү кызарып: “Эй, Айша! Кыямат күнү Алланын алдында эң катуу азаптала тургандар – Алла жараткан жандууларды тарткандар!” – деди (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

Башчылардын кол алдындагыларга кичи пейил болуусу тууралуу

قال الله تعالى: {واخفض جناحك لمن اتبعك من المؤمنين} (الشعراء 215).

Алла Таала минтип айткан: “Өзүңө ээрчиген ыймандууларга өтө кичи пейил бол” (Шуара, 215-аят).

وقال تعالى: {إن الله يأمر بالعدل والإحسان وإيتاء ذي القربى، وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغى، يعظكم لعلكم تذكرون} (النحل 90).

Алла Таала минтип айткан: “Алла Таала силерге адилеттүү болууну, жакшылык кылууну, жакын тууган-урукка каралашууну буйруйт. Ошондой эле, абийирсиз, жаман иштерден жана зордук-зомбулуктан тыят. Эскерип таалим алсын деп силерге ушундай насаат айтат” (Нахл, 90-аят).

عن ابن عمر رضي الله عنهما قال: سمعتُ رسولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يقول: «كُلُّكُمْ رَاعٍ، وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ: الإمامُ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَالرَّجُلُ رَاعٍ فِي أَهْلِهِ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا وَمَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا، وَالْخَادِمُ رَاعٍ فِي مَالِ سَيِّدِهِ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، وَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ» متفقٌ عليه.

1-хадис: Ибн Умар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Баарыңар мал баккан малчы сыяктуусуңар. Ар бириңер кайтарган нерсеңерге жоопкерсиңер. Башчы – элинин кайтаруучусу. Ал өз эли үчүн жооп берет. Эркек – үй-бүлөсүнүн кайтаруучусу. Ал үй-бүлөсү үчүн жооп берет. Аял – күйөөсүнүн үйүнө кайтаруучу. Ал күйөөсүнүн үйү үчүн жооп берет. Кызматчы – кожоюнунун мүлкүнө кайтаруучу. Ал дагы кожоюнунун мүлкү үчүн жооп берет. Кыскасы, баарыңар малчы сыяктуусуңар жана баарыңар кайтарган нерсеңер үчүн жоопкерсиңер” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عن أبي يعلى مَعْقِل بن يَسَارٍ رضي الله عنه قال: سمعتُ رسولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يقول: «ما من عبدٍ يسترعيه الله رعيَّةً، يمُوتُ يومَ يَمُوتُ وهو غاشٌّ لِرَعِيَّتِهِ، إِلَّا حَرَّمَ اللهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ» متفقٌ عليه.

2-хадис: Абу Йала бин Йасар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Алла Таала бийлик берген ар кандай пенде, кол алдындагыларды алдап башкарып жүрүп дүйнөдөн өтүп кетсе, Алла Таала аны куру калтырат” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عن عائشة رضي الله عنها قالت: سمعت رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يقول في بيته هذا: «اللهم من ولي من أمري شيئاً فشق عليهم فاشقق عليه، ومن ولي من أمري شيئاً فرفق بهم فرفق به» رواه مسلم.

3-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) дал ушул үйүмдө минтип айтканын укканмын: “О, Алла, үммөтүмдү башкаруу милдеттеринен бирин аркалап, анан аларга жазыксыз кысым көрсөткөндөрдү Өзүң оор түйшүккө сал! Үммөтүмдү башкаруу милдеттеринен бирин аркалап, аларга боорукер болгондорго Өзүң боорукерлик кыл!” (Имам Муслим).

عن عائذ بن عمرو رضي الله عنه أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ زِيَادٍ، فَقَالَ لَهُ: أَيُّ نَجْيٍ، إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّ شَرَّ الرِّعَاءِ الْخَطْمَةُ» فَإِنَّكَ أَنْ تَكُونَ مِنْهُمْ، متفقٌ عليه.

4-хадис: Ааиз бин Амир (ага Алла ыраазы болсун) Убайдулла бин Зиядга кирип, ага: Балам! Мен Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Жоопкер адамдардын эң жаманы - адилетсиз иш кылгандары” дегенин укканмын. Сен да алардын катарында болуп калуудан этият кыл! – деди (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عن أبي مريم الأزدِي رضي الله عنه، أَنَّهُ قَالَ لِمَعَاوِيَةَ رضي الله عنه: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ وَلَّاهُ اللَّهُ شَيْئاً مِنْ أُمُورِ الْمُسْلِمِينَ فَاحْتَجَبَ دُونَ حَاجَتِهِمْ وَخَلَّتِهِمْ وَقَفَرِهِمْ، احْتَجَبَ اللَّهُ دُونَ حَاجَتِهِ وَخَلَّتِهِ وَقَفَرِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ» فَجَعَلَ مُعَاوِيَةُ رَجُلًا عَلَى خَوَائِجِ النَّاسِ. رواه أبو داود، والترمذي.

5-хадис: Абу Марям Аздий (ага Алла ыраазы болсун) Муавияга (ага Алла ыраазы болсун) кирип, ага минтип айтат: Мен Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мындай дегенин укканмын: “Алла Таала кимдир бирөөнү мусулмандардын кайсы бир ишине башчы кылса, ал адамдарга жолугуу үчүн чыкпай, алардын муктаждыгын чечпей жана кедейлерине көңүл бурбай койсо, Алла Таала да анын муктаждыгын чечпей, керегин бербей кароосуз калтырып койот”. Анын насаатын уккандан кийин Муавия (ага Алла ыраазы болсун) адамдардын муктаждыгын чече турган бирөөнү дайындады (*Абу Дауд жана Тирмизи*).

عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «خَيْرُ أَمْتِكُمُ الَّذِينَ تُحِبُّوهُمْ وَيُحِبُّونَكُمْ، وَتُصَلُّونَ عَلَيْهِمْ وَيُصَلُّونَ عَلَيْكُمْ، وَشَرُّ أَمْتِكُمُ الَّذِينَ تُبْغِضُونَهُمْ وَيُبْغِضُونَكُمْ، وَتَلْعَنُونَهُمْ وَيَلْعَنُونَكُمْ» قَالَ: قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَفَلَا نُبَايَعُهُمْ؟ قَالَ: «لَا، مَا أَقَامُوا فِيكُمْ الصَّلَاةَ، لَا، مَا أَقَامُوا فِيكُمْ الصَّلَاةَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

6-хадис: Ауф бин Малик (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Башчыңардын жакшысы – силер аларды, алар силерди жакшы көрүп, силер аларга, алар силерге дуба кылгандар. Башчыңардын жаманы – силер аларды, алар силерди жаман көрүп, силер аларга, алар силерге наалат айткандар”, – деди. Ошондо биз: О, Алланын элчиси, биз ошондой жаман башчыга каршы чыкпайбызбы? – деп сурадык. “Жок. Аранда жүргөндө намаз окуганды таштабаса эле (каршы чыкпагыла) – деп эки жолу кайталады (*Имам Муслим*).

عَنْ عِيَّاضِ بْنِ حِمَارٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «أَهْلُ الْجَنَّةِ ثَلَاثَةٌ: ذُو سُلْطَانٍ مُتَسِيطٍ مُؤَفَّقٌ، وَرَجُلٌ رَحِيمٌ رَقِيقُ الْقَلْبِ لِكُلِّ ذِي قُرْبَى وَمُسْلِمٍ، وَعَقِيفٌ مُتَعَفِّفٌ ذُو عِيَالٍ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

7-хадис: Ийаз бин Химар (ага Алла ыраазы болсун) Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктым: “Бейишке кирчүлөрдүн катарында мобу үч түрдүү адамдар бар: биринчиси: адилеттүү, колу ачык, дайыма жакшылыктын үстүндө жүргөн бийлик ээси. Экинчиси: жакындарына жана мусулмандарга боорукер, жүрөгү жумшак киши. Үчүнчүсү: үй-бүлөсүн адал эмгеги менен баккан жана (*сурануудан*) этияттанган (*Аллага тобокел*) кылган киши (*Имам Муслим*).

عن ابن عمر رضي الله عنهما عن النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «عَلَى الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ السَّمْعُ وَالطَّاعَةُ فِيمَا أَحَبَّ وَكَرِهَ، إِلَّا أَنْ يُؤْمَرَ بِمَعْصِيَةٍ فَإِذَا أُمِرَ بِمَعْصِيَةٍ فَلَا سَمْعَ وَلَا طَاعَةَ» متفق عليه.

8-хадис: Ибн Умар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Мусулманга берилген буйрук жакса да, жакпаса да, эгер ал буйукка күнөө аралашпаса эле, башчынын айтканын угуп, баш ийүүсү милдет. Эгер (башчы) аны күнөө ишке буйруса, аны угууга да, баш ийүүгө да болбойт” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن ابن عمر رضي الله عنهما قال: كُنَّا إِذَا بَايَعْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ يَقُولُ لَنَا: «فِيمَا اسْتَطَعْتُمْ» متفق عليه.

9-хадис: Ибн Умар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) “айтканын угуп, моюн сунабыз” деп ант

бергенибизде, ал бизге: “Чаманар жеткен иштерге гана” – деп айтты (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن عبد الرحمن بن سُمَرَةَ رضي الله عنه، قال: قال لي رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنِ سُمَرَةَ: لَا تَسْأَلُ الْإِمَارَةَ، فَإِنَّكَ إِن أُعْطِيتَهَا عَنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ أُعِنْتَ عَلَيْهَا، وَإِن أُعْطِيتَهَا عَنْ مَسْأَلَةٍ وَكَلْتَ لِئِهَا، وَإِذَا خَلَقْتَ عَلَى يَمِينٍ، فَرَأَيْتَ غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا، فَأَتِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ، وَكَثِيرٌ عَنْ يَمِينِكَ» متفقٌ عليه.

10-хадис: Абдурахман бин Самура (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мага минтип осуят айтты: “Абдурахман, эч качан башчылыкты суранба. Эгер сурабасаң да башчылык берилип калса, ал иште Алланын колдоосуна жетесиң. Эгерде аны өзүң суранып алсаң, жоопкерчиликтин баары өзүңдүн моюнуңа жүктөлөт. Ошондой эле, кайсы бир ишке ант ичсең, анан антыңа каршы иш кылсаң жакшы болорун билсең, антынды бузуп, акы төлөмүн төлө да, жакшы болгон ишти жаса” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أبي سعيدٍ وأبي هريرة رضي الله عنهما أن رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «مَا بَعَثَ اللَّهُ مِنْ نَبِيٍّ، وَلَا اسْتَخْلَفَ مِنْ خَلِيفَةٍ إِلَّا كَانَتْ لَهُ بَطَانَتَانِ: بَطَانَةٌ تَأْمُرُهُ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَاهُ عَنِ الْمُنْكَرِ، وَبَطَانَةٌ تَأْمُرُهُ بِالشَّرِّ وَتَنْهَاهُ عَنِ الْإِسْرَارِ مِنَ الْمَعْصُومِ مَنْ عَصَمَ اللَّهُ» رواه البخاري.

11-хадис: Абу Хурайра жана Абу Саид Худри (аларга Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Таала жиберген пайгамбарлардын жана эл башкарган башчылардын эки түрдүү кеңешчиси болгон: бири – жакшылыкка багыттап, үндөгөн; экинчиси – жамандыкка багыттап, үндөгөн. Алла Өзү сактаган адамдар гана жамандыкка аралашпай таза калат” (*Имам Бухари*).

عن أبي موسى الأشعري رضي الله عنه قال: دَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا وَرَجُلَانِ مِنْ بَنِي عَمِّي، فَقَالَ أَحَدُهُمَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَمَرْنَا عَلَى بَعْضِ مَا وَلَّاكَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ، وَقَالَ الْآخَرُ مِثْلَ ذَلِكَ، فَقَالَ: «إِنَّا وَاللَّهِ لَا نُؤَيِّ هَذَا الْعَمَلَ أَحَدًا سَأَلَهُ، أَوْ أَحَدًا خَرَصَ عَلَيْهِ» رواه مسلم.

12-хадис: Абу Муса (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Мен, мага уруулаш эки киши менен пайгамбарга (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) кирдик. Тигилердин бири: О, Алланын элчиси, Алла сенин кол астыңа берген жерлердин бирине мени башчы кылбайсыңбы? – деди. Экинчиси да ушунтип суранды. Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) аларга: “Аллага ант берип айтам: бийлик орундарына кызыккан жана аны суранган адамдарга биз мындай кызматтарды ишенип бербейбиз”, – деди (*Имам Муслим*).

Ар-намыстуулук, абийирдүүлүк тууралуу

عن ابنِ عُمَرَ رضي الله عنهما أنَّ رسولَ الله صَلَّى الله عليه وسلم مرَّ على رجلٍ من الأنصارِ وهو يعِظُ أخاهُ في الحَيَاءِ، فقالَ رسولُ الله صَلَّى الله عليه وسلم: «دَعُهُ فَإِنَّ الحَيَاءَ مِنَ الإِيمَانِ» متفقٌ عليه.

1-хадис: Ибн Умар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) инисине анын уяттуулугу үчүн жекирип жаткан кишинин жанынан өтүп калды. Анан ага: “Аны жөн кой, чынында уяттуулук – ыймандан” – деди (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن عمران بن حصين، رضي الله عنهما، قال: قال رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الحَيَاءُ لَا يَأْتِي إِلَّا بِخَيْرٍ» متفق عليه.

2-хадис: Имран бин Хусейн (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Уяттуулук жалаң гана жакшылыкка алып барат” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

وعن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه، قال: كان رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَشَدَّ حَيَاءً مِنَ الْعَذْرَاءِ فِي خِدْرِهَا، فَإِذَا رَأَى شَيْئاً يَكْرَهُهُ عَرَفْتَاهُ فِي وَجْهِهِ. متفقٌ عليه.

3-хадис: Абу Саид Худри (ага Алла ыраазы болсун) минтип айткан: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) көшөгөнүн артындагы жүзү ачылбаган кыздан да уялчаак болчу. Ал кайсы бир жактырбаган нерсени көргөнүн анын жүзүнөн байкачубуз (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

Сыр сактай билүү, сөзгө так болуу жана берген убаданы так аткаруу тууралуу

وقال تعالى: { يا أيها الذين آمنوا أوفوا بالعقود } (المائدة 1).

Алла Таала минтип айткан: “О, ыйман келтиргендер! Түзгөн келишимиңерди актагыла!” (*Мааида, 1-аят*).

وقال تعالى: { يا أيها الذين آمنوا لم تقولون ما لا تفعلون؟ كبر مقتاً عند الله أن تقولوا ما لا تفعلون! } (الصف 2-3).

Алла Таала минтип айткан: “О, ыйман келтиргендер! Эмне үчүн өзүңөр кылбаган ишти айтасыңар. Өзүңөр кылбаган ишти айтуу – Аллага жакпаган жаман жорук” (*Саф, 2-3-аяттар*).

قال الله تعالى: { وأوفوا بالعهد إن العهد كان مسؤولاً } (الإسراء 34).

Алла Таала минтип айткан: “Убадага бек болгула. Анткени, убада берүү жоопкерчиликтүү иш” (*Исра, 34-аят*).

عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه قال: قال رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ مِنْ أَشَرِّ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ مَنْزِلَةَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ الرَّجُلُ يُفْضِي إِلَى الْمَرْأَةِ وَتُفْضِي إِلَيْهِ ثُمَّ يَنْشُرُ سِرَّهَا» رواه مسلم.

1-хадис: Абу Саид Худри (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кыямат күнү Алланын алдында адамдардын эң жаманы – жубайы менен төшөк байланышында болгондон кийин, анын жеке сырларын башкаларга жайган адам” (*Имам Муслим*).

عن عبد الله بن عمر رضي الله عنهما أن عمر رضي الله عنه حين تأمّلت بنته حفصة قال: لقيت عثمان بن عفّان رضي الله عنه، فعرضت عليه حفصة فقلت: إن شئت أنكحُكَ حفصة بنت عمر؟ قال: سأَنْظُرُ في أمري فلبثت ليالي، ثُمَّ لقيني، فقال: قد بدا لي أن لا أتزوج يومي هذا، فلقيت أبا بكر الصديق رضي الله عنه. فقلت: إن شئت أنكحُكَ حفصة بنت عمر، فصمت أبو بكر رضي الله عنه، فلم يرجع إليّ شيئاً، فكُنْتُ عَلَيْهِ أَوْجَدَ مِنِّي على عثمان، فلبثت ليالي، ثُمَّ خطبها النبي صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَنْكَحْتُهَا إِيَّاهُ، فَلَقِيتُ أَبَا بَكْرٍ فقال: لعلك وجدت عليّ حين عرضت عليّ حفصة فلم أَرْجِعْ إِلَيْكَ شيئاً؟ فقلت: نعم.

قال: فإنه لم يَنْعُنِي أَنْ أَرْجِعَ إِلَيْكَ فيما عَرَضْتُ عَلَيَّ إِلَّا أَنِّي كُنْتُ عَلِمْتُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَهَا، فَلَمْ أَكُنْ لِأَفْشِي سِرَّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَلَوْ تَرَكَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقِيلَتْهُ. رواه البخاري.

2-хадис: Абдулла бин Умар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Күйөө баласы каза болуп кызы Хафса жесир калгандан кийин болгон ишти Умар (ага Алла ыраазы болсун) минтип баяндайт: Мен Усман бин Аффанга жолугуп, ага Хафсаны сунуштап: Эгер кааласаң Хафсаны сага никелеп берейин – дедим. Ал: Бир заз ойлонуп көрөйүн – деди. Бир канча күндөн кийин ал мага жолугуп: Мен азыркы күндөрү үйлөнө албайм – деп жообун ачык айтты. Андан кийин АбуБакрга (ага Алла ыраазы болсун) жолуктум. Ага да: Эгер кааласаң Хафсаны сага никелеп берейин – дедим. Абу Бакр унчуккан жок. Кийин да такыр жооп бербеди. Ал мени Усманга караганда катуу ачууландырды. Ошентип, дагы бир канча күн өткөндөн кийин, Хафсага Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) жуучу түшүп, мен аны ага никелеп бердим. Абу Бакр мага жолугуп: Сен мага Хафсаны сунуштаганда жооп бербегеним үчүн ачууландың окшойт – деди. Мен: Ооба, ачууландым – дедим. Ал: мен сага жооп бермекмин, бирок Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) Хафса тууралуу айтып калганын билчүмүн. Ошого Алланын элчисинин (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) сактаган сырын ачкым келбеди. А эгер Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) никеленбегенде, сенин сунушунду кабылдамакмын – деди (*Имам Бухари*).

عن عائشة رضي الله عنها قالت: كُنْتُ أَزْوَاجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَهُ، فَأَقْبَلْتُ فَاطِمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَمْشِي. مَا تَخْطِيءُ مِشْيَتُهَا مِنْ مِشْيَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا، فَلَمَّا رَأَاهَا رَحَّبَ بَهَا وَقَالَ: «مَرْحَبًا بِابْنَتِي» ثُمَّ أَجْلَسَهَا عَنْ يَمِينِهِ أَوْ عَنْ شِمَالِهِ. ثُمَّ سَارَّهَا فَبَكَتْ بُكَاءً شَدِيدًا، فَلَمَّا رَأَى جَزَعَهَا سَارَّهَا الثَّانِيَةَ فَضَحِكَتْ، فَقُلْتُ لَهَا: خَصَّكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ بَيْنِ نِسَائِهِ بِالسَّرَارِ، ثُمَّ أَنْتِ تَبْكِينَ؟ فَلَمَّا قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَأَلْتُهَا: مَا قَالَ لِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَتْ: مَا كُنْتُ لِأَفْشِي عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِرَّهُ. فَلَمَّا ثَوَّقَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْتُ: غَزَمْتُ عَلَيْكَ بِمَا لِي عَلَيْكَ مِنَ الْحَقِّ، لَمَّا حَدَّثْتَنِي مَا قَالَ لِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ فَقَالَتْ: أَمَّا الْآنَ فَنَعَمْ، أَمَا حِينَ سَارَّانِي فِي الْمَرَّةِ الْأُولَى فَأَخْبَرَنِي «أَنَّ جِبْرِيلَ كَانَ يُعَارِضُهُ الْقُرْآنَ فِي كُلِّ سَنَةٍ مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ، وَأَنَّهُ عَارِضُهُ الْآنَ مَرَّتَيْنِ، وَإِنِّي لَا أَرَى الْأَجَلَ إِلَّا قَدْ اقْتَرَبَ، فَأَتَّقِي اللَّهَ وَاصْبِرِي، فَإِنَّهُ نِعَمَ السَّلَفِ أَنَا لِكَ» فَبَكَيتُ بُكَائِي الَّذِي رَأَيْتِ، فَلَمَّا رَأَى جَزَعِي سَارَّانِي الثَّانِيَةَ، فَقَالَ: «يَا فَاطِمَةُ أَمَا تَرْضَيْنِ أَنْ تَكُونِي سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ، أَوْ سَيِّدَةَ نِسَاءِ هَذِهِ الْأُمَّةِ؟» فَضَحِكْتُ ضَحِكِي الَّذِي رَأَيْتِ، مَتَّفِقٌ عَلَيْهِ.

3-хадис: Айша энебиз (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбардын (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) аялдары баары чогулуп анын жанында отурганбыз. Аңгыча кызы Фатима келип калды. Анын басканы атасынын басканына куюп койгондой окшош эле. “Кош келипсиң, кызым”, – деп Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) аны тосуп алып, анан оң тарабынабы, же сол тарабынабы отургузду. Анан Фатиманын кулагына жашыруун бир нерсени шыбырады. Фатима эчкирип ыйлап жиберди. Анын кайгырганын көрүп, кулагына дагы бир нерсени шыбырад эле, Фатима ыйын токтотуп, күлүп жиберди. Мен Фатимага: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) аялдарынан жашырып, сага гана сыр айтса, сен ыйлайсыңбы? – дедим. Алланын элчиси кеткенден кийин, мен андан: Алланын элчиси сага эмне деп айтты? – деп сурадым. Ал: Алланын элчисинин сырын эч кимге айтпаймын, – деп айтпай койду. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) дүйнөдөн өткөндөн кийин мен ага: Мен ант берип суранамамын, мен деле сенин энеңмин го, Алланын элчиси сага эмне деп айтканын айтчы? – деп сурандым. Ал: Макул, эми айта берсем болот. Биринчи

сыр айтканда ал мага: “Жебирейил менен жыл сайын Куранды бир жолу окуп чыгышарын, бул ирет ушуга чейин эле эки жолу окуп чыгышканын айтып: «Мындан ажалымдын жакындап калганын көрүп турам. Алладан коркуп, сабырдуу бол. Анткени, мен сен үчүн бейишке абдан жакшы жол ачар боломун» деди. Ошондо өзүң көргөндөй эчкирип ыйлап жибердим. Атам менин кайгырганымды көрүп, ал мага экинчи сырын шыбырап: “Фатима, сен эмне ыймандуу аялдардын же үмөттүн аялдарынын ханышасы болууну каалабайсыңбы?” – деди. Ошондо өзүң көргөндөй күлүп жибердим, – деди *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عن عبد الله بن عمرو بن العاص رضي الله عنهما، أنَّ رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «أُزِيعُ مِنْ كُنْ فِيهِ كَانَ مُتَنَافِقًا خَالِصًا. وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَصَلَةٌ مِنْهُنَّ كَانَتْ فِيهِ خَصَلَةٌ مِنَ التَّقَاقِي حَتَّى يَدْعَوْهَا: إِذَا أُؤْتِمِنَ خَانَ، وَإِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ، وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ» متفق عليه.

4-хадис: Абдулла бин Амр бин Аас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси минтип айткан: “Төмөнкү төрт түрдүү жорук кимде болсо, ал анык эки жүздүү бетпак. Ал эми кимде бул жоруктардын бири болсо, андан арылмайынча экүү жүздүүлүктүн бир белгиси бар болот. Алар: аманат берилсе, ага кыянаттык кылат; Сүйлөсө жалган сүйлөйт; Убада берсе, сөзүндө турбайт жана талашып-тартышса, аша чаап кетет” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

Адамдарга сыпайы мамиле кылуу, жолукканда жылуу маанай менен кароо тууралуу

قال الله تعالى: {واخفض جناحك للمؤمنين} (الحجر 88).

Алла Таала минтип айткан: “Ыймандууларга өтө кичи пейил бол” *(Хижр, 88-аят)*.

وقال تعالى: {ولو كنت فظاً غليظ القلب لانفضوا من حولك} (آل عمران 159).

Алла Таала минтип айткан: “Эгерде сен орой, боору таш болгонунда, айланандагылардын баары чачырап кетмек” *(Аалу Имран, 159-аят)*.

عن أبي ذر رضي الله عنه قال: قال لي رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لا تَحْقِرَنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا، وَلَوْ أَنَّ تَلْقَى أَحَاكَ بِوَجْهِ طَلِيقٍ» رواه مسلم.

1-хадис: Абу Зар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Мусулман бир тууганыңа жылуу маанайың менен карагандай болсо да, жакшылыктын эч бирин майда көрбө” *(Имам Муслим)*.

عن أنس رضي الله عنه أن النبي صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ أَعَادَهَا ثَلَاثًا حَتَّى تُفْهَمَ عَنْهُ، وَإِذَا أَتَى عَلَى قَوْمٍ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ سَلَّمَ عَلَيْهِمْ ثَلَاثًا. رواه البخاري.

2-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) сүйлөгөндө, уккандарга түшүнүктүү болуусу үчүн сөзүн үч жолу кайталап айтчу. Эгер эл чогулган жерге барып салам айтса, саламын да үч жолу кайталап айтчу *(Имам Бухари)*.

عن جرير بن عبد الله رضي الله عنه قال: قال لي رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ في حَجَّةِ الْوَدَاعِ: «اسْتَنْصِبِ النَّاسَ» ثُمَّ قَالَ: «لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّاراً يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ» متفقٌ عليه.

3-хадис: Жарир бин Абдулла (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Акыркы коштошуу ажылыкка барганда, Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мага: “Адамдарды тынчтандыр” – деди да, анан: “Мен өтүп кеткенден кийин бири-бирине курал көтөрүп каапырлыкка кайтып кетпегиле” – деди (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

Баян айтуу тууралуу

قال الله تعالى: { ادع إلى سبيل ربك بالحكمة والموعظة الحسنة } (النحل 125).

Алла Таала минтип айткан: “Раббиңдин динине даанышмандык жана жагымдуу үгүт менен чакыргын” (*Нахл, 125-аят*).

عن أبي وإيل شقيق بن سلمة قال: كَانَ ابْنُ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُدَكِّرُنَا فِي كُلِّ خَمِيسٍ مَرَّةً، فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ: يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ لَوَدِدْتُ أَنَّكَ ذَكَرْتَنَا كُلَّ يَوْمٍ، فَقَالَ: أَمَا إِنَّهُ يَمْنَعُنِي مِنْ ذَلِكَ أَنِّي أُمْلِكُكُمْ وَإِنِّي أَخَوِّلُكُمْ بِالْمَوْعِظَةِ، كَمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَخَوَّلُنَا بِهَا خَافَةَ السَّامَةِ عَلَيْنَا. متفقٌ عليه.

1-хадис: Абу Ваил Шакик бин Салама (ага Алла ыраазы болсун) минтип айткан: Ибн Масуд (ага Алла ыраазы болсун) бизге ар бейшемби күнү сабак өтүп берчү. Бир киши ага: Абу Абдурахман, бизге күн сайын сабак өтсөң жакшы болот эле – деди. Ибн Масуд ага минтип жооп берди: Күн сайын сабак өтсөм, силер тажап кетесиңерби деп корком. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) да бизди тажатып албоо үчүн ыңгайлуу учурду тандап, күн алыс сабак өтчү. Мен да силерге күн алыс сабак өтөмүн (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّ طَوْلَ صَلَاةِ الرَّجُلِ، وَقِصْرَ خُطْبَتِهِ، مِثْنَةٌ مِنْ فَهْمِهِ. فَأَطِيلُوا الصَّلَاةَ، وَأَقْصِرُوا الْخُطْبَةَ» رواه مسلم.

2-хадис: Аммар бин Йасар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Кишинин намазды узун окуп, кутпаны кыска айтканы – анын илимдүүлүгүнөн. Намазды узун окугула. Кутпаны кыска айткыла” (*Имам Муслим*).

عن معاوية بن الحكم السلمي رضي الله عنه قال: «بينما أنا أصلي مع رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، إذ عطس رجلٌ من القوم فقلت: يرحمك الله، فرماني القوم بإبصارهم، فقلت: وا نكل أميأه ما شأنكم تنظرون إلي؟ فجعلوا يضربون بأيديهم على أفخاذهم فلما رأيتهم يُصَمِّتُونِي لَكِنِّي سَكَتُ، فَلَمَّا صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَبَايَ هُوَ وَأَتَيْ، مَا رَأَيْتُ مُعَلِّماً قَبْلَهُ وَلَا بَعْدَهُ أَحْسَنَ تَعْلِيماً مِنْهُ، فَوَاللَّهِ مَا كَهَرَنِي وَلَا ضَرَبَنِي وَلَا شَتَمَنِي، قَالَ: «إِنَّ هَذِهِ الصَّلَاةُ لَا يَصْلُحُ فِيهَا شَيْءٌ مِنْ كَلَامِ النَّاسِ، إِنَّمَا هِيَ التَّسْبِيحُ وَالتَّكْبِيرُ، وَقِرَاءَةُ الْقُرْآنِ» أَوْ كَمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. قلت: يا رسول الله، إني حديث عهدٍ بجاهلية، وقد جاء الله بالإسلام، وَإِنَّ مِنَّا رَجَالًا يَأْتُونَ الْكُفَّانَ؟ قَالَ: «فَلَا تَأْهِمُ» قلت: وَمِنَّا رَجَالٌ يَتَطَيَّرُونَ؟ قَالَ: «ذَلِكَ شَيْءٌ يَجِدُونَهُ فِي صُدُورِهِمْ، فَلَا يَصُدُّهُمْ» رواه مسلم.

3-хадис: Муавия бин Хакам Сулами (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) менен намаз окуп жатканымда адамдардын арасынан бирөө чүчкүрүп калды. Мен: Ярхамукал-лаах, – деп ага жакшылык тиледим. Адамдар мага алая карап калышты. Мен: Жашабай калгырлар, эмнеге мындай карайсыңар?” – десем, алар сандарын чапкылай баштады. Көрсө мени тынчтандырмакчы болгон экен, мен ачуум келсе да, тынчып калдым. Ата-энем Алланын элчисине садага болсун, мен буга чейин да, мындан кийин да мындай мыкты таалим берген мугалимди көргөн эмесмин. Ал мени жекирген да жок, урган да жок, сөккөн да жок. Ал намаз окуп бүткөндөн кийин: “Намазда турганда адамдарга сүйлөөгө болбойт. Анткени, намаз – Алланы улуктап, Ака алкыш-мактоолорду айтуу жана Куран окуу” – деди. Мен: О, Алланын элчиси, мен кечээ эле бут-буркандарга сыйынган адам элем, эми минтип Алла Таала ак жолго Исламга киргизди. Биздин арабызда дагы эле көзү ачыктардан жардам үмүт кылгандар бар – дедим. Ал: “Сен аларга барбагын” – деди. Мен: Кээ бирлери сокур ырым-жырымдарга ишенишет – десем, ал: “Бул аларды алаксыткан куру жоромолдору. Мындай нерселер аларды туура жолдон тосуп койбошу керек” – деди (*Имам Муслим*).

Конокту сыйлоо тууралуу

قال الله تعالى: {هل أتاك حديث ضيف إبراهيم المكرمين، إذ دخلوا عليه فقالوا سلاماً، قال سلام قوم منكرون. فراغ إلى أهله فجاء بعجل سمين، فقربه إليهم قال: ألا تأكلون؟} (الذاريات 24-27).

Алла Таала минтип айткан: “Сага Ибрахимдин кадырлуу конокторунун кабары келбедиби. Алар ага (Ибрахимге) киргенде: “Сага салам болсун” дешти. Ал да: “Бейтааныш адамдарга салам болсун” деп жооп берди. Анан ал секин аялына чыгып, семиз музоонун этин алып кирди. Тамакты аларга жакын коюп: “Жебейсиңерби?” деди” (*Зарият, 24-27-аяттар*).

وقال تعالى: {وجاءه قومه يهرعون إليه، ومن قبل كانوا يعملون السيئات! قال: يا قوم هؤلاء بناتي هن أطهر لكم، فاتقوا الله ولا تخزون في ضيفي، أليس منكم رجل رشيد؟!} (هود 78).

Алла Таала минтип айткан: “Ага анын эли шашып чуркап келди. Алар мурдатан бузук иш кылып жүрчү. “Эй, элим! Мына, булар менин кыздарым, силерге (үйлөнүүгө) ушулар таза. Алладан корккула! Мени конокторумдун алдында шерменде кылбагыла! Араңарда туура жолго баштаар киши жокпу?!” деди (Лут)” (*Худ, 78-аят*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَصِلْ رَحْمَةً، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقْتُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْنَعْ» متفق عليه.

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким Аллага жана Кыямат күнгө ишенсе - коногун сыйласын. Кимде-ким Аллага жана Кыямат күнгө ишенсе – туугандары менен катташсын. Кимде-ким Аллага жана Кыямат күнгө ишенсе - жакшы сөздөрдү сүйлөсүн, болбосо унчукпай отурсун” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن حُوَيْلِدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْحَزَازِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ كَانَ يَوْمُنْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ جَائِزَتُهُ» قَالُوا: وَمَا جَائِزَتُهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «يَوْمُهُ وَلَيْلَتُهُ. وَالضَّيْفَةُ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ، فَمَا كَانَ وَرَاءَ ذَلِكَ فَهُوَ صَدَقَةً عَلَيْهِ» مَتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

2-хадис: Хувайлид бин Амр (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктым: “Кимде-ким Аллага жана Кыямат күнүнө ишенсе – коногун сыйын ордуна коюп сыйласын”, – деди. Сахабалар: Сыйын ордуна коюп сыйлаганы кандай? – деп сурашты эле, ал: “Күнү да, түнү да сыйлоо. Коноктоо үч күн болот. Андан кийинки күндөрдө бергени садага болуп эсептелет” – деп жооп берди *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

Жакшы иштерди сүйүнчүлөө жана куттуктоо тууралуу

عن أبي موسى الأشعري رضي الله عنه، أَنَّهُ تَوَضَّأَ فِي بَيْتِهِ، ثُمَّ خَرَجَ فَقَالَ: لَأُزِمَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَلَأَكُونَنَّ مَعَهُ يَوْمِي هَذَا، فَجَاءَ الْمِسْجِدَ، فَسَأَلَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا: وَجَّهَ هَهُنَا، قَالَ: فَخَرَجْتُ عَلَى أَثَرِهِ أَسْأَلُ عَنْهُ، حَتَّى دَخَلَ بَغْرَ أَرِيْسٍ فَجَلَسْتُ عِنْدَ الْبَابِ حَتَّى قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَاجَتَهُ وَتَوَضَّأَ، فَفُتْتُ إِلَيْهِ، فَإِذَا هُوَ قَدْ جَلَسَ عَلَى بَغْرِ أَرِيْسٍ، وَتَوَسَّطَ قَعْقَهَا، وَكَشَفَ عَنْ سَاقَيْهِ وَدَلَاهُمَا فِي الْبِئْرِ، فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ ثُمَّ انْصَرَفْتُ. فَجَلَسْتُ عِنْدَ الْبَابِ فَقُلْتُ: لَأَكُونَنَّ بِوَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْيَوْمَ. فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَدَفَعَ الْبَابَ فَقُلْتُ: مَنْ هَذَا؟ فَقَالَ: أَبُو بَكْرٍ، فَقُلْتُ: عَلَى رِسْلِكَ، ثُمَّ دَهَبْتُ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا أَبُو بَكْرٍ يَسْتَأْذِنُ، فَقَالَ: «إِذْنُ لَهُ وَبَشِيرُهُ بِالْجَنَّةِ» فَأَقْبَلْتُ حَتَّى قُلْتُ لِأَبِي بَكْرٍ: ادْخُلْ وَرَسُولُ اللَّهِ يُبَشِّرُكَ بِالْجَنَّةِ، فَدَخَلَ أَبُو بَكْرٍ حَتَّى جَلَسَ عَنْ يَمِينِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَهُ فِي الْفَقِّ، وَدَلَّى رِجْلَيْهِ فِي الْبِئْرِ كَمَا صَنَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَكَشَفَ عَنْ سَاقَيْهِ، ثُمَّ رَجَعْتُ وَجَلَسْتُ، وَقَدْ تَرَكْتُ أَخِي يَتَوَضَّأُ وَيَلْحَقُنِي، فَقُلْتُ: إِنْ يُرِدِ اللَّهُ بِفُلَانٍ خَيْرًا يَأْتِ بِهِ. فَإِذَا إِنْسَانٌ يَحْرُكُ الْبَابَ، فَقُلْتُ: مَنْ هَذَا؟ فَقَالَ: عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ. فَقُلْتُ: عَلَى رِسْلِكَ، ثُمَّ جِئْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ وَكُلْتُ: هَذَا عُمَرُ يَسْتَأْذِنُ؟ فَقَالَ: «إِذْنُ لَهُ وَبَشِيرُهُ بِالْجَنَّةِ» فَجِئْتُ عَمْرَ، فَقُلْتُ: أَذِنَ أَدْخُلَ وَيُبَشِّرُكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْجَنَّةِ، فَدَخَلَ فَجَلَسَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْفَقِّ عَنْ يَسَارِهِ وَدَلَّى رِجْلَيْهِ فِي الْبِئْرِ، ثُمَّ رَجَعْتُ فَجَلَسْتُ فَقُلْتُ: إِنْ يُرِدِ اللَّهُ بِفُلَانٍ خَيْرًا يَأْتِ بِهِ. فَجَاءَ إِنْسَانٌ فَحَرَكَ الْبَابَ فَقُلْتُ: مَنْ هَذَا؟ فَقَالَ: عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ. فَقُلْتُ: عَلَى رِسْلِكَ، وَجِئْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ: «إِذْنُ لَهُ وَبَشِيرُهُ بِالْجَنَّةِ مَعَ بَلْوَى تُصِيبُهُ» فَجِئْتُ فَقُلْتُ: ادْخُلْ وَيُبَشِّرُكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْجَنَّةِ مَعَ بَلْوَى تُصِيبُكَ، فَدَخَلَ فَوَجَدَ الْفَقَّ قَدْ مَلِئَ، فَجَلَسَ وَجَاهَهُمْ مِنَ الشَّقِ الْآخِرِ. قَالَ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ: فَأَوَّلَتْهَا قُبُورُهُمْ. مَتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1-хадис: Абу Муса Ашаринин (ага Алла ыраазы болсун) айтымында, ал үйүнөн даарат алып чыгып: Бүгүн кечке Алланын элчисинин жанынан кетпей аты менен бирге болом деп мечитке келди. Мечитке келип Алланын элчисин (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) сураса, андагылар: Тигил тарапка чыгып кетти – деп, кеткен жагына нускап көрсөтүштү. Абу Муса сөзүн улайт: Анын ары анын изин кууй, сурай-сурай барып, ал Арис кудугубар бакчага кирип баратканын көрдүм. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) даарат алып болгончо бакчанын эшигинде күтүп отурдум. Бир аздан соң артынан барсам, кудуктун жээгине кыдырата тизилген таштардын орто ченинде этегин тизесине чейин түрүп, бутун кудукка салаңдатып отуруптур. Мен ага салам айтып, кайра барып эшиктин алдына отурдум да, бүгүн Алланын элчисинин (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) эшик тосору болом дедим. Бир аздан кийин Абу Бакр келип эшикти ачмакчы болуп түртө баштады. Бул ким? – деп сурасам, Абу Бакрмын – деп жооп берди. Мен ага: Азыр, бир аз күтө тур, – дедим да, барып: О, Аллахтын элчиси, Абу

Бакр кирүүгө уруксат сурап жатат, – дедим. Ал: “Ага уруксат бер, анан сен ага бейишке кирерин айтып сүйүнчүлө”, – деди. Мен артыма кайттым да, Абу Бакрга карап: Кире бер, Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) сенин бейишке киреринди сүйүнчүлөдү, – дедим. Абу Бакр кирип, Алланын элчисинин оң жагындагы ташка отурду. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) сыяктуу этегин түрүп, буттарын кудуктун ичине салаңдатты. Мен кайра ордума келип отурдум. Мен үйдөн чыкканда бир тууганым даарат алып жаткан, ал да артымдан келерин айткан эле. Ошону ойлоп: Эгер Алла ага жакшылык кааласа, келип калар дедим. Аңгыча бирөө эшикти түрткүлөп калды. Бул ким? – десем, ал: Мен Умар бин Хаттабмын, – деди. Азыр, бир аз күтө тур, – деп, Алланын элчисине барып салам айттым да: Умар келди, жаныңызга кирүүгө уруксат сурап жатат, – дедим. “Уруксат бер жана ага бейишке кирерин айтып сүйүнчүлө”, – деди. Умарга келип: Кире бер, Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) сенин бейишке киреринди сүйүнчүлөдү, – дедим. Ал кирип Алланын элчисинин сол жагындагы ташка келип, буттарын кудуктун ичине салаңдатып отурду. Мен кайра ордума келип отурдум да, ичимден: Баланчага Алла жакшылык кааласа, келип калар дедим. Аңгыча дагы бирөө келип эшикти түрткүлөй баштады. Бул ким? – дедим. Мен Усман бин Аффанмын, – деди ал. Мен: Бир аз күтө тур, – деп, пайгамбарыбызга бардым да анын келгенин айттым. Ал: “Ага уруксат бер жана анын да бейишке кирерин сүйүнчүлө. Бирок келечекте ал бир топ кыйынчылыкка кабылат”, – деди. Усманга кайра бапып: Кире бер, Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) сени башыңа бир топ балээлер келсе да, акыры бейишке киреринди сүйүнчүлөдү, – дедим. Ал да кирип, кудуктун кырында орун жок экенин көрүп, аларга бетме-бет ары жагына өтүп отурду.

Табийиндердин бири Саъид бин Мусаяб бул хадис тууралуу минтип айткан: Алардын кудук башына ушинтип отурушканын кийин катар жайгашкан кабырларына жорудум.

عن ابن شماسَةَ قَالَ: حَضَرْنَا عَمْرَو بْنَ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، وَهُوَ فِي سِيَاقَةِ الْمَوْتِ فَبَكَى طَوِيلًا، وَحَوَّلَ وَجْهَهُ إِلَى الْجِدَارِ، فَجَعَلَ ابْنُهُ يَقُولُ: يَا أَبَتَاهُ، أَمَا بَشَرَكُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَكْدًا؟ أَمَا بَشَرَكُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَكْدًا؟ فَأَقْبَلَ بَوَجْهِهِ فَقَالَ: إِنَّ أَفْضَلَ مَا نُعَدُّ شَهَادَةً أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ إِنْ قَدْ كُنْتُ عَلَى أَطْبَاقٍ ثَلَاثٍ: لَقَدْ رَأَيْتُنِي وَمَا أَخَذَ أَشَدَّ بَعْضًا لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنِّي، وَلَا أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَكُونَ قَدِ اسْتَمَكَنْتُ مِنْهُ فَقَتَلْتُهُ، فَلَوْ مِثُّ عَلَى تِلْكَ الْحَالِ لَكُنْتُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ. فَلَمَّا جَعَلَ اللَّهُ الْإِسْلَامَ فِي قَلْبِي أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ: ابْسُطْ يَمِينَكَ فَلَأُبَايِعَكَ، فَبَسَطَ يَمِينَهُ فَقَبِضْتُ يَدِي، فَقَالَ: «مَالِكُ يَا عَمْرُو؟» قُلْتُ: «أَرَدْتُ أَنْ أَشْتَرِطَ قَالَ: «تَشْتَرِطُ مَاذَا؟» قُلْتُ أَنْ يُعْفَرَ لِي، قَالَ: أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ الْإِسْلَامَ يَهْدُمُ مَا كَانَ قَبْلَهُ، وَأَنَّ الْهَجْرَةَ نَهْدُمُ مَا كَانَ قَبْلَهَا، وَأَنَّ الْحَجَّ يَهْدُمُ مَا كَانَ قَبْلَهُ؟» وَمَا كَانَ أَحَدًا أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَلَا أَجَلَ فِي عَيْنِي مِنْهُ، وَمَا كُنْتُ أَطِيقُ أَنْ أَمْلَأَ عَيْنِي مِنْهُ إِجْلَالًا لَهُ، وَلَوْ سُئِلْتُ أَنْ أَصِفُهُ مَا أَطَقْتُ، لِأَنِّي لَمْ أَكُنْ أَمْلَأُ عَيْنِي مِنْهُ وَلَوْ مِثُّ عَلَى تِلْكَ الْحَالِ لَرَجَوْتُ أَنْ أَكُونَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ. ثُمَّ وَلِينَا أَشْيَاءَ مَا أَدْرِي مَا خَالِي فِيهَا ؟ فَإِذَا أَنَا مِثُّ فَلَا تَصْحَبَنِي نَائِحَةٌ وَلَا نَارٌ، فَإِذَا دَفَنْتُمُونِي، فَشُنُّوا عَلَيَّ التُّرَابَ شُنًّا، ثُمَّ أَقِيمُوا حَوْلَ قَبْرِي قَدَرًا مَا تُنَحَّرُ جَزْوَرٌ، وَيُقَسَّمُ لَحْمُهَا، حَتَّى أَسْتَأْنِسَ بِكُمْ، وَأَنْظُرَ مَا أَرَا جُعِ بِه رِسْلُ رَبِّي. رواه مسلم.

2-хадис: Ибн Шамаса кеп кылат: Амр бин Аастын (ага Алла ыраазы болсун) өлүм сааты келип калганда анын анын жанында элек. Ал жүзүн дубалга буруп алып көпкө ыйлады. Баласы: Атаке, Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) сиз тууралуу баландай-түкүндөй сүйүнүчтүү кабарларды айткан эмеспи? – деп, анын көңүлүн жубата баштады. Өмүрүнүн акыркы көз ирмемдерин жашап жаткан Амр бин Аас бери оодарылып: Биздин акырет үчүн даярдаган эң абзел амалыбыз – “Лаа илааха иллаллах ва анна Мухаммад расуулуллах” келмеси. Чынында, мен жашоомдо үч кезенди баштан өткөрдүм. Алгачкысында ыймансыз болгонум үчүн Алланын элчисин (ага Алланын

тынчтыгы жана мактоосу болсун) менден катуу жек көргөн жан жок эле. Ошондогу максатым – мүмкүнчүлүк таап, аны колго түшүрүп, өлтүрүү болчу. Эгер ошол убактарда өлүп кеткенимде түз эле тозокко түшмөкмүн. Андан кийин Алла Таала жүрөгүмө динди киргизип, мусулман болгон кезимде, Алланын элчисине ант берүү үчүн барып: Колуңзду бериңиз, алдыңызда ант берейин – дедим. Ал колун сунганда мен колумду тартып алдым. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Амр, сага эмне болду?” – деп танданды. Мен: Ант берүүдөн мурда, бир шартымды айтсам болобу? – дедим. Ал: “Кандай шартың бар?”, – деп сурады. Мен: “Күнөөлөрүмдүн кечирилүүсүн каалайм”, – дедим. Ал: “Сен мусулман болуп туура жолго түшүү, хижрат кылып, ажылыкты аткаруу мурда жасалган бардык күнөөлөрдү жууп кетирерин билбейсиңби?” – деди. Ошол күндөн тартып мен үчүн Алланын элчисинен (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) артык сүйүктүү жана улуу эч ким болбоду. Мен аны өзгөчө урматтаганымдан жүзүнө тигиле карай алчу эмесмин. Эгер азыр аны сыпаттап бер деп суранышса, мен аны сыпаттай албайм, анткени мен анын жүзүнө тигиле караган эмесмин. Мен эгер ошол кезде өтүп кеткенимде бейишке кирем деген үмүт менен өтмөкмүн. Ошол кезде өтпөгөнүмө өкүнөм. Андан кийинки кездерде моюнубузга оор түйшүк жүктөлдү. Өз милдетибизди канчалык аткара алдык, аны да айта албайм. Абалым кандай болорун билбейм. Айтар керээзим: Көзүм жумулуп кетсе, өкүрүп ыйлагандар да болбосун, от жагып казан да асылбасын. Көмгөндө топуракты аз-аздан салгыла. Кийин ошол жерде бир төөнү союп, анын эти бөлүнүп берилгендей убакыт өткөнчө ошол жерден таркабай тургула. Анткени, силер барда кабыр ааламына көнүшүп, Жаратуучумдун элчисине (сурак периштелерине) эмне деп жооп берериме даярданып алайын”, – деди (*Имам Муслим*).

Истихара жана кеңешүү тууралуу

قال الله تعالى: { وشاورهم في الأمر } (آل عمران 159).

Алла Таала минтип айткан: “Алар менен ар бир иште кеңеш” (*Аалу Имран, 159-аят*).

وقال تعالى: { وأمرهم شورى بينهم } (الشورى 38).

Алла Таала минтип айткан: “Алар иштеринөз ара кеңешип аткарышат” (*Шура, 38-аят*).

عن جابر رضي الله عنه قال: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَلِّمُنَا الاسْتِخَارَةَ فِي الْأُمُورِ كُلِّهَا كَالسُّورَةِ مِنَ الْقُرْآنِ، يَقُولُ إِذَا هَمَّ أَحَدُكُمْ بِالْأَمْرِ، فَلْيَرْكَعْ رَكَعَتَيْنِ مِنْ غَيْرِ الْفَرِيضَةِ ثُمَّ لِيَقُلْ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ بِعِلْمِكَ، وَأَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ، وَأَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْعَظِيمِ، فَإِنَّكَ تَقْدِرُ وَلَا أَقْدِرُ، وَتَعْلَمُ وَلَا أَعْلَمُ، وَأَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ. اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ خَيْرٌ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي» أَوْ قَالَ: «عَاجِلِ أَمْرِي وَآجِلِهِ، فَاقْدُرْهُ لِي وَيَسِّرْهُ لِي، ثُمَّ بَارِكْ لِي فِيهِ، وَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ شَرٌّ لِي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أَمْرِي» أَوْ قَالَ: «عَاجِلِ أَمْرِي وَآجِلِهِ، فَاصْرِفْهُ عَنِّي، وَاصْرِفْهُ عَنِّي، وَاقْدُرْ لِي الْخَيْرَ حَيْثُ كَانَ، ثُمَّ رَضِّنِي بِهِ» قَالَ: وَيَسِّرْ حَاجَتَهُ. رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

1-хадис: Жаабир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) бизге ар бир иште истихара (иштин аягы жакшы болуусун тилөө) кылууну Курандагы сүрөнү үйрөткөндөй үйрөтүп, мындай деген эле: “Кимдир бирөөңөр кайсы бир ишти кылмакчы болсоңор, парз намазынан башка эки ирекет

намаз окуп, анан минтип дуба кылсын: “О, Алла! Сен илиминдин шараптында ушул кыла турган ишимдин жакшылыгын Өзүңдөн тилеймин. Сенин кудуретиңе таянып, Өзүңдөн күч-кубат сураймын. Эбегейсиз берешендигинден жакшылык сураймын. Себеби, Сенин кудуретиң жетет, менин колумдан эч нерсе келбейт. Сен баарын билесиң, мен эч нерсени билбеймин. Кайып ааламдын сырларын билүүчү бир Өзүңсүң. О, Алла! Эгерде бул иш менин диниме, жашоомо жана натыйжасы дүйнө-акыретиме пайдалуу болсо, аны мага насип кыл, мен үчүн жеңил жана берекелүү кыл. Эгерде бул иш менин диниме, жашоомо жана натыйжасы дүйнө-акыретиме зыяндуу болсо, аны менден, мени андан оолак кыл. Жакшылык кайда болсо, аны мага насип кыл. Ошол аркылуу мени кубант” – деп, анан тилегин айтсын” (Имам Бухари).

Тамактануунун адеби тууралуу

عن عُمرَ بن أبي سلمة رضي الله عنهما قال: قال لي رسولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «سَمِعَ اللهُ وَكُلَّ يَمِينِكَ، وَكُلَّ يَمَانِكَ». متفقٌ عليه.

1-хадис: Умар бин Салама (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мага мындай деген эле: “Оболу “Бисмилла” деп айт, анан оң колуң менен, өзүңдүн алдындан жегин” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

وعن عائشة رضي الله عنها قالت: قال رسولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَذْكُرِ اسْمَ اللهِ تَعَالَى، فَإِنْ نَسِيَ أَنْ يَذْكُرَ اسْمَ اللهِ تَعَالَى فِي أَوَّلِهِ، فَلْيَقُلْ: بِسْمِ اللهِ أَوَّلُهُ وَآخِرُهُ». رواه الترميذي.

2-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимиңер болсо да тамактанарда “бисмилла” деп Алланын атын атагыла. Тамактанардын алдында “бисмилла” деп айтууну унутуп калып, тамак жеп жатканда эсине түшсө: “Бисмиллахи авлуху ва аахируху (тамактын алдында да, акырында да Алланын ысымын айтам) деп айтсын” (Имам Тирмизи).

عن جابرٍ، رضي الله عنه قال: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ يَقُولُ: «إِذَا دَخَلَ الرَّجُلُ بَيْتَهُ، فَذَكَرَ اللهُ تَعَالَى عِنْدَ دُخُولِهِ وَعِنْدَ طَعَامِهِ، قَالَ الشَّيْطَانُ لِأَصْحَابِهِ: لَا مَبِيتَ لَكُمْ وَلَا عِشَاءَ، وَإِذَا دَخَلَ، فَلَمْ يَذْكُرِ اللهُ تَعَالَى عِنْدَ دُخُولِهِ، قَالَ الشَّيْطَانُ: أَذْرَكْتُمُ الْمَبِيتَ، وَإِذَا لَمْ يَذْكُرِ اللهُ تَعَالَى عِنْدَ طَعَامِهِ قَالَ: أَذْرَكْتُمُ الْعِشَاءَ» رواه مسلم .

3-хадис: Жаабир бин Абдуллах (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Киши үйүнө киргенде, босогодон аттарда “Бисмилла” деп Алланын ысымын атап кирсе жана тамактанарда да Алланын ысымын атап тамактанса, шайтан жан-жөкөрлөрүнө: Бул үйдө силерге түнөгөнгө түнөк да жок, жегенге тамак да жок, – деп айтат. А эгер киши үйгө киргенде, Алланын ысымын атабаса, анда шайтан жан-жөкөрлөрүнө: Силерге түнөгөнгө түнөк табылды, – дейт. Эгер тамактанган учурда да, Алланын ысымын атабай тамактанса, анда шайтан жан-жөкөрлөрүнө: Силерге түнөгөнгө түнөк да, жегенге тамак да табылды, – деп сүйүнчүлөйт” (Имам Муслим).

عن حذيفة رضي الله عنه قال: كنّا إذا حضّرنا مع رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طعاماً، لم نضع أيدينا حتى يبدأ رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فيضع يده. وإنّا حضّرنا معه مرّة طعاماً، فجاءت جارية كأنّها تُدفع، فذهبت لتضع يدها في الطعام، فأخذ رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بيدها، ثمّ جاء أعرابي كأنّما يُدفع، فأخذ بيده، قال رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إنّ الشيطان يستحلّ الطعام أن لا يُذكر اسم الله تعالى عليه. وإنّه جاء بهذا الجارية ليستحلّ بها، فأخذت بيدها، فجاء هذا الأعرابي ليستحلّ به، فأخذت بيده، والذي نفسي بيده إنّ يده في يدي مع يديهما» ثمّ ذكر اسم الله تعالى وأكل. رواه مسلم.

4-хадис: Хузайфа (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Эгерде пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) менен тамакка отуруп калсак, ал өзү баштап кол узатмайынча биз кол узатчу эмеспиз. Бир жолу аны менен тамакка отурганыбызда, бир кичинекей кыз келип, кудум артынан бирөө кууп келе жаткандай шашып тамакка колун сунду эле, Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) аны колунан кармап калды. Андан кийин дагы бир чөлдүк киши келип, ал дагы артынан бирөө кууп келе жаткандай шашылып тамакка кол узатты эле, Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) аны да колунан кармап токтотту. Анан Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) аларга мындай деди: “Алланын ысымы айтылбай желген тамакты шайтан өзүнө адал кылып алат (б.а. өзүнө ыйгарып алат). Азыр да шайтан мобу кыз менен бирге келип, тамакты өзүнө адал кылмакчы болду эле, мен кызды колунан кармап токтотуп калдым. Андан кийин шайтан мобу киши менен бирге келип, тамакты өзүнө адал кылмакчы болду эле, бул кишини да колунан кармап токтотуп калдым. Менин жанымды ченгелдеп турган Аллага ант берип айтам: азыр шайтандын колу да булардын колдору менен бирге менин колумда турат” (Имам Муслим).

عن مُعَاذِ بْنِ أَنَسٍ رضي الله عنه قال: قال رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ أَكَلَ طَعَاماً فَقَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنِي هَذَا، وَزَوَّجَنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةَ، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ» رواه أبو داود، والترمذي.

5-хадис: Муаз бин Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким тамактанып бүткөндө: “Мени ушул тамак менен тойгузган жана менин эч кандай күч-кубат, аракетимсиз эле мага ырыскы берген Аллага алкыш-мактоолор болсун” деп айтса, анын мурда жасаган майда күнөөлөрү кечирилет” (Имам Тирмизи, Абу Дауд).

عن عائشة رضي الله عنها قالت: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْجِبُهُ التَّيْمُنُ فِي شَأْنِهِ كُلِّهِ: فِي طُهُورِهِ، وَتَرَجُّلِهِ، وَتَنْعُلِهِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

6-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) минтип айтат: “Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) даарат алганда, чачын тараганда жана бут кийим кийгенде, деги эле баардык иштерде оң жактан баштаганды жактырчу” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عن عائشة رضي الله عنها قالت: كَانَتْ يَدُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، الْيُمْنَى لَطُورِهِ وَطَعَامِهِ، وَكَانَتْ الْيُسْرَى لِحْلَائِهِ وَمَا كَانَ مِنْ أَدَى.

7-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) минтип айткан: “Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) оң колун даарат алуу жана тамактануу үчүн пайдаланчу. Сол колун даарат ушатканда жана ыплас нерселерден тазаланганда пайдаланчу”

عن أبي هريرة رضي الله عنه أنَّ رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «إِذَا اتَّعَلَّ أَحَدُكُمْ فَلْيَبْدَأْ بِالْيَمَنِ، وَإِذَا نَزَعَ فَلْيَبْدَأْ بِالشِّمَالِ. لِيَتَكُنَّ الْيَمَنُ أَوَّلَهُمَا تُنْعَلُ، وَآخِرُهُمَا تُنْزَعُ» متفقٌ عليه.

8-хадис: . Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кайсы бириңер бут кийим кьерде оң бутунан баштасын. Чечкенде сол буттан баштап чечсин. Ушундайча, оң жак бут кийим кийилгенде биринчи кийилип, чечилгенде акырында чечилет” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: «ما غاب رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طعاماً قط، إن اشتهاه أكله، وإن كرهه تركه» متفقٌ عليه.

9-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) минтип айткан: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) эч качан алдына келген тамакты айыптачу эмес. Табити тарса жечү. Табити тартпаса, жебей калтырып койчу” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عن جابر رضي الله عنه أنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَأَلَ أَهْلَهُ الْأَذْمَ فَقَالُوا: مَا عِنْدَنَا إِلَّا خَلٌّ، فَدَعَا بِهِ، فَجَعَلَ يَأْكُلُ ويقول: «نِعْمَ الْأَذْمُ الْخَلُّ نِعْمَ الْأَذْمُ الْخَلُّ» رواه مسلم.

10-хадис: Жаабир бин Абдуллах (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) үйүндөгүлөрдөн татымал сурады эле, алар: Бизде укустан башка эч нерсе жок – дешти. Ал укусту алдырды да, аны татымал катары колдонуп жей баштады. Анан: “Татымалдын эң жакшысы – укус” – деп эки жолу кайталады *(Имам Муслим).*

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ، فَلْيُجِبْ، فَإِنْ كَانَ صَائِماً فَلْيُصِلْ، وَإِنْ كَانَ مُفْطِراً فَلْيَطْعَمْ» رواه مسلم.

11-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эгерде кимдир бирөөңөрдү чакырган жер болсо, ага сөзсүз барсын. Кокус орозо болсо, жакшылык тилеп дуба кылсын. Оозу ачык болсо, тамактанып келсин” *(Имам Муслим).*

عن أبي مسعود البدر رضي الله عنه قال: دعا رجل النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعِطَامٍ صَنَعَهُ لَهُ خَامِسَ خَمْسَةٍ، فَتَبِعَهُمْ رَجُلٌ، فَلَمَّا بَلَغَ الْبَابَ، قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ هَذَا تَبِعْنَا، فَإِنْ شِئْتَ أَنْ تَأْذَنَ لَهُ، وَإِنْ شِئْتَ رَجِعْ» قال: بل آذَنَ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ. متفقٌ عليه.

12-хадис: Абу Масуд Бадри (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир киши беш кишиге ылайыктап тамак жасап, Алланын элчисин (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) (төрт сахабасы менен) чакырды. Аларга дагы бир киши кошулуп, алтоо барды. Чакырган кишинин босоосуна жеткенде, Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) үй-ээсине: “Биз менен бирге дагы бир киши келди. Кааласаң, ага кирүүгө уруксат бер. Каалабасаң, ал кайра кетсин” – деди. Үйдүн ээси: Кирсин, уруксат беремин, о, Алланын элчиси – деди *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عن وَحْشِيِّ بْنِ حَرْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّا نَأْكُلُ وَلَا نَشْبَعُ؟ قَالَ: «فَلَعَلَّكُمْ تَقْتَرِفُونَ» قَالُوا: نَعَمْ. قَالَ: فَاجْتَمِعُوا عَلَى طَعَامِكُمْ، وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ، يُبَارِكْ لَكُمْ فِيهِ» رواه أبو داود.

13-хадис: Вахший бин Харб (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Сахабалар: О, Алланын элчиси, биз канчалык жесек да тойбой жатабыз дегенде, Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) “Силер бири-биринерден бөлөк отуруп тамактанып жатсаңар керек” – деди. Алар: Ооба, бөлөк-бөлөк отуруп тамактанабыз – дешти. Ошондо Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мындай деди: “Анда тамакка чогуу отуруп, “бисмилланы” айтып, анан тамактангыла. Ошондо жеген тамагыңар берекелүү болот” (*Абу Дауд*).

عن وهب بن عبد الله رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «لا أكل مُتَكَيِّفًا» رواه البخاري.

14-хадис: Вахб бин Абдулла (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Мен чыканактап жатып тамактанбаймын” (*Имам Бухари*).

عن ابن عباس رضي الله عنهما قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إذا أكل أحدكم طعاماً، فلا يمسح أصابعه حتى يلعقها أو يلعقها» متفق عليه.

15-хадис: Ибн Аббас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимиңер болсо да тамактанып бүткөндөн кийин, манжаларын тазалап жаламайынча колун майлыкка аарчыбасын” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

وعن جابر رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم أمر بلعق الأصابع والصُّحُفَةَ وقال: «إِنَّكُمْ لَا تَدْرُونَ فِي أَيِّ طَعَامِكُمُ الْبَرَكَةُ» رواه مسلم.

16-хадис: Жаабир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) тамактан кийин манжаларды жана тамак куюлган идишти жалаганга буйруп: “Силер тамактын кайсы жеринде береке бар экенин биле албайсыңар” – дечү (*Имам Муслим*).

جابر رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «إذا وقعت لقمة أحدكم، فليأخذها فليطأ ما كان بها من أذى وليأكلها، ولا يدعها للشيطان، ولا يمسح يده باليد بل يلعق أصابعه، فإنه لا يدري في أيِّ طعامه البركة» رواه مسلم.

17-хадис: Жаабир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эгер кимдир бирөөңөрдүн бир үзүм тамагы жерге түшүп кетсе, аны алып булганган жерин тазалап жесин. Аны шайтанга таштап койбосун. Анан манжаларын тазалап жаламайынча колун майлыкка сүртпөсүн. Анткени, береке тамактын кайсы жеринде экенин ал билбейт” (*Имам Муслим*).

عن أبي هريرة رضي الله تعالى عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «طَعَامُ الْإِثْنَيْنِ كَافِي الثَّلَاثَةِ، وَطَعَامُ الثَّلَاثَةِ كَافِي الْأَرْبَعَةِ» متفق عليه.

18-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эки адамга жетчү тамак, үч

адамга да жетет. Үч адамга жетчү тамак, төрт адамга да жетет” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أنس رضي الله عنه أن رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَتَنَفَّسُ فِي الشَّرَابِ ثَلَاثًا. متفق عليه.

19-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) минтип айткан: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) суусундук ичкенде үчкө бөлүп, идиштин сыртына демин чыгарып иччү” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

وعن أبي قتادة رضي الله عنه أن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَتَنَفَّسُ فِي الْإِنَاءِ. متفق عليه.

20-хадис: Абу Катада (ага Алла ыраазы болсун) минип айткан: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) суусундук ичкенде идиштин ичине дем чыгаруудан тыйган (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: سمى رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أن يشرب من في البتقاء أو القربة. متفق عليه.

21-хадис: АбуХурайра (ага Алла ыраазы болсун) минтип айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) суу куюлган тулуптун же чаначтын оозунан суу ичүүгө тыюу салган (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن ابن عباس رضي الله عنهما قال: سمى النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ من زَمْزَمَ، فَشَرِبَ وَهُوَ قَائِمٌ. متفق عليه.

22-хадис: Ибн Аббас (ага Алла ыраазы болсун) минтип айткан: Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) замзам суусунан куюп берсем, ал сууну тике турган абалында ичти (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن النزال بن سبرة رضي الله عنه قال: أتى علي رضي الله عنه باب الرخبة فشرب قائماً، وقال: إني رأيت رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فعل كما رأيتموني فعلت، رواه البخاري.

23-хадис: Наззал бин Сабра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Али (ага Алла ыраазы болсун) Мечиттин “Рахба” эшиги тараптан келип, тике турган абалында суу ичти. Анан: “Силер азыр менин эмне кылганымды көргөнүңөр сыяктуу, мен да Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) ушундай кылганын көргөнмүн” — деди (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أبي قتادة رضي الله عنه عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «ساقى القوم آخرهم» يعنى: شرباً. رواه الترمذي، وقال: حديث حسن صحيح.

24-хадис: Абу Катада (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Адамдарга суусундук куюп берген адам өзү элдин акырында ичет” (*Имам Тирмизи*).

عن حذيفة رضي الله عنه قال: إن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ عَنْ الْحَرِيرِ وَالذَّبْيَاجِ وَالشَّرْبِ فِي آتِيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ، وقال: «هي لهم في الدنيا، وهي لكم في الآخرة» متفق عليه.

25-хадис: Хузайфа (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) бизге жибек жана дүрүядан тигилген кийимдерди кийүүгө, алтын жана күмүш идиштен суусун ичүүгө тыюу салып, мындай деди: “Булар бул дүйнөдө каапырларга тиешелүү, акыретте силердики болот” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أم سلمة رضي الله عنها أنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «الَّذِي يَشْرَبُ فِي آتِيَةِ الْفَضَّةِ إِنَّمَا يُجْرِ فِي بَطْنِهِ نَارٌ جَهَنَّمَ» متفق عليه.

26-хадис: Умму Салама (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Күмүш идиштен суусун ичкен адамдын ичинде тозок оту күркүрөп күйөт” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

Кийим кийүүнүн адеби тууралуу

قال الله تعالى: { يا بني آدم قد أنزلنا عليك لباساً يوارى سواتكم وريشاً، ولباس التقوى ذلك خير } (الأعراف 26).

Алла Таала минтип айткан: “О, адам баласы! Биз силерге уяттуу жериңерди жаба турган жамынчы жана жасалгалуу кийим түшүрдүк. Аныгы, такыбалыктын кийими абдан жакшы” (*Аъраф, 26-аят*).

وقال تعالى: { وجعل لكم سراويل تقيكم الحر وسراويل تقيكم بأسكم } (النحل 81).

Алла Таала минтип айткан: “Алла Таала силерге ысыктан жана сууктан коргой турган кийимди жана согушта калкалай турган соотторду жаратты” (*Нахл, 81-аят*).

عن ابن عباس رضي الله عنهما أنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَلْبَسُوا مِنْ ثِيَابِكُمُ الْبَيَاضَ، فَإِنَّهَا مِنْ خَيْرِ ثِيَابِكُمْ، وَكَفُّنُوا فِيهَا مَوْتَاكُمْ» رواه أبو داود، والترمذي وقال: حديث حسن صحيح.

1-хадис: Ибн Аббас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Ак түстүү кийимдериңерди кийигиле. Анткени, ак түс кийимдердин жакшысы. Көзү өткөндөрдү да ак кепинге орогула” (*Абу Дауд, Тирмизи*).

عن ابن عمر رضي الله عنهما أنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ خِيَلَاءَ لَمْ يَنْظُرْ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ» فقال أبو بكر: يا رسول الله إن إزارى يشترجى إلا أن أتعاقدته، فقال له رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّكَ لَسِتَ مِمَّنْ يَفْعَلُهُ خِيَلَاءَ». رواه البخاري.

2-хадис: Ибн Умар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким текеберленип, кийиминин этегин жерге сүйрөлтүп жүрсө, кыямат күнү ага Алла Таала мээрими менен карабайт”. Бул сөздү уккан Абу Бакр (ага Алла ыраазы болсун) : О, Алланын элчиси, улам өйдө тартып, этият кылбасам менин да кийимимдин этеги жерге сүйрөлүп калат – деди. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Сен атайлап текеберлик кылгандардан эмессиң да” – деди (*Имам Бухари*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه أنَّ رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «لَا يَنْظُرُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَى مَنْ جَرَّ إِزَارَهُ بَطَرًا» متفق عليه.

3-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Текеберлик кылып, кийимин жерге сүйрөлтүп жүргөн адамга кыямат күнү Алла Таала мээриминен карабайт” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «مَا أَسْفَلَ مِنَ الْكَعْبَيْنِ مِنَ الْإِزَارِ فِي النَّارِ» رواه البخاري.

4-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Шымдын согончоктон ылдый түшкөнү тозокто” *(Имам Бухари).*

عن أبي ذرٍّ رضي الله عنه عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ، وَلَا يُرَكِّبُهُمْ، وَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ» قال: فقَرَأَهَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ. قال أبو ذرٍّ: خائِبُوا وخَسِرُوا مَنْ هُمُ يا رسول الله؟ قال: «المَسْبِيُّ، والمَنَانُ والمُنْفِقُ سَلَعَتُهُ بالخَلْفِ الكاذِبِ» رواه مسلم.

5-хадис: Абу Зар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Кыямат күнү Алла Таала үч түрдүү адамга сүйлөбөйт, аларды мээриминен менен карабайт жана күнөөсүнөн тазартпайт. Ошондуктан алар өтө оор азапка кабылышат” – деп сөзүн үч жолу кайталады. Муну уккан Абу Зар: Булар чындап шору кайнап, оңбой калгандар турбайбы, о, Алланын элчиси, булар кимдер? – деп сурады. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мындай деди: “Кийимин жерге сүйрөлтүп кийгендер, кылган жакшылыгын колко-милдет кылгандар жана жалган ант ичип буюмун саткандар”, – деди *(Имам Муслим).*

عن عمر بن الخطاب رضي الله عنه قال: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تَلْبَسُوا الْحَرِيرَ، فَإِنَّ مَنْ لَبَسَهُ فِي الدُّنْيَا لَمْ يَلْبَسْهُ فِي الْآخِرَةِ» متفق عليه.

6-хадис: Умар бин Хаттаб (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Жибектен тигилген кийимди кийбегиле! Анткени, бул дүйнөдө жибек кийим кийген эркек адам, акыретте аны кие албайт” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

Уйкунун адеби тууралуу

عن البراء بن عازبٍ رضي الله عنهما قال: كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ نَامَ عَلَى شِقِّهِ الْأَيْمَنِ، ثُمَّ قَالَ: «اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ، وَوَجَّهْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ، وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ، وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ، رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ، لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنَاجِيَ مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ، آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ، وَنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ».

1-хадис: Баро бин Аъзиб (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) төшөгүнө уйкуга жатканда, оң ыптасы менен жатып, анан минтип айткан: “О, Алла, жанымды Өзүңө тапшырдым. Жүзүмдү Өзүңө

караттым. Ишимди Өзүңө калтырдым. Өзүмдү Сенин коргооңо бердим. Мунун баарын Сенин ырайымыңды үмүт кылып жана каарыңдан коркуп аткардым. Анткени, Сенин каарыңдан сактануу да, кутулуу да Сенин Өзүң аркылуу. Сен түшүргөн китепке, Сен жиберген пайгамбарга ыйман келтирдим” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عن حَدِيثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ مِنَ اللَّيْلِ وَضَعَ يَدَهُ تَحْتَ خَدِّهِ، ثُمَّ يَقُولُ: «اللَّهُمَّ بِاسْمِكَ أُمُوتُ وَ أَحْيَا» وَإِذَا اسْتَيْقَظَ قَالَ: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ». رواه البخاري.

2-хадис: Хузайфа (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) түнү төшөккө жатаарда колун жазданып, минтип дуба кылчу: О, Алла, Өзүңдүн ысымың менен өлүп, Өзүңдүн ысымың менен кайра тирилемин”. Ойгонгондо минтип дуба кылчу: “Бизди кичине өлүмдөн кайра тирилткен Аллага алкыш-мактоолор болсун. Акырында баарыбыз Ага кайтабыз” *(Имам Бухари)*.

عن أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لَمْ يَبْقَ مِنَ النَّبُوءَةِ إِلَّا الْمُبَشِّرَاتُ» قَالُوا: وَمَا الْمُبَشِّرَاتُ؟ قَالَ: «الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ» رواه البخاري.

3-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Эми пайгамбарлык болбойт, бирок сүйүнчүлөөчүлөр болот”. Сахабалар: Сүйүнчүлөөчүлөр дегениңиз эмне? – деп сурашты. Ал : “Жакшы, туура түштөр” – деп жооп берди *(Имам Бухари)*.

عن أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا اقْتَرَبَ الزَّمَانُ لَمْ تَكُنْ رُؤْيَا الْمُؤْمِنِ تَكْذُوبُ، وَرُؤْيَا الْمُؤْمِنِ جُزْءٌ مِنْ سِتَّةٍ وَأَرْبَعِينَ جُزْءًا مِنَ النَّبُوءَةِ» متفق عليه. وفي رواية: «أَصْدَقُكُمْ رُؤْيَا: أَصْدَقُكُمْ حَدِيثًا».

4-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кыямат жакындаганда ыймандуу адамдын түшү көбүнчө жалган чыкпайт. Ыймандуу адамдын түшү пайгамбарлыктын кырк алтыдан бир бөлүгүнө тете” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

Хадистин башка айтымында: “Силердин чын түш көргөнүнөр – чынчылдарыңар” - деген.

عن أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ رُؤْيَا يُحِبُّهَا فَإِنَّمَا هِيَ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى فَلْيَحْمَدِ اللَّهَ عَلَيْهَا وَلْيُحَدِّثْ بِهَا وَفِي رِوَايَةٍ: فَلَا يُحَدِّثُ بِهَا إِلَّا مَنْ يُحِبُّ وَإِذَا رَأَى غَيْرَ ذَلِكَ مِمَّا يَكْرَهُ فَإِنَّمَا هِيَ مِنَ الشَّيْطَانِ فَلْيَسْتَعِذْ مِنْ شَرِّهَا وَلَا يَذْكُرْهَا لِأَحَدٍ فَإِنَّمَا لَا تَضُرُّهُ» متفق عليه.

5-хадис: Абу Саид Худри (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Эгер кимдир бирөөңөр өзүнө жаккан жакшы түш көрсө, анын түшү Алла Тааладан. Түшү үчүн Аллага алкыш-мактоо айтсын жана аны башкаларга айтсын”. Хадистин башка айтымында: “Мындай түшүн өзүнө жаккан, жакын адамдарына гана айтсын” деп айтылган. “Ал эми өзүнө жакпаган жаман түш көрсө, бул түш шайтандан. Шайтандын жамандыгынан сактоону Алладан тилесин жана

мындай түшүн эч кимге айтпасын. Ошондо анын зыяны тийбейт” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

وعن أبي قتادة رضي الله عنه قال: قال النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الرَّؤْيَا الصَّالِحَةُ فِي رَوَايَةِ الرَّؤْيَا الْحَسَنَةِ مِنَ اللهِ، وَالْحُلُمُ مِنَ الشَّيْطَانِ، فَمَنْ رَأَى شَيْئاً يَكْرَهُهُ فَلْيَنْتَبِثْ عَنْ يَمَانِهِ ثَلَاثًا، وَلْيَتَعَوَّذْ مِنَ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهَا لَا تَضُرُّهُ» متفق عليه.

6-хадис: Абу Катада (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Жакшы түш – Алладан. Жаман түш – шайтандан. Кимде-ким жаман түш көрсө, сол тарабына үч жол түкүрүп, анан шайтандын жамандыгынан сакта деп Алладан тилесин. Ошентсе, ага түшүнүн зыяны тийбейт” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن واثلة بن الأسقع رضي الله عنه قال: قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ مِنْ أَعْظَمِ الْفَرَى أَنْ يَدْعِيَ الرَّجُلُ إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ، أَوْ يُرَى عَيْنُهُ مَا لَمْ تَرَ، أَوْ يَقُولَ عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا لَمْ يَقُلْ» رواه البخاري.

7-хадис: Василя бин Аска (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бирөөнүн өз атасын жерип, башка бирөөнүн баласын дегени, көрбөгөн түштү көрдүм деп калп айтканы жана Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) айпаган хадисти айтты деп ага жүктөгөнү – эң чоң жалаалардан” (*Имам Бухари*).

Саламдашуунун адеби тууралуу

قال الله تعالى: { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتَسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا } (النور 27).

Алла Таала минтип айткан: “О, ыймандуу пенделер! Өз үйүңөрдөн башка үйлөргө үй ээсинен уруксат сурамайынча жана үй ээсине салам айтмайынча кирбегиле!” (*Нур, 27-аят*).

وقال تعالى: { فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُبَارَكَةً طَيِّبَةً } (النور 61).

Алла Таала минтип айткан: “Үйлөргө киргенде өзүңөргө Алла үйрөткөн жакшы, берекелүү саламды айткыла” (*Нур, 61-аят*).

وقال تعالى: { وَإِذَا حَيَّيْتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوها } (النساء 86).

Алла Таала минтип айткан: “Силерге салам айтылса, андан жакшыраак жооп кайтаргыла, же дал өзүңдөй алик алгыла” (*Нуса, 86-аят*).

عن عبد الله بن عمرو بن العاص رضي الله عنهما أن رجلا سأل رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْإِسْلَامِ خَيْرٌ؟ قَالَ: «تُطْعَمُ الطَّعَامَ، وَتَقْرَأُ السَّلَامَ عَلَى مَنْ عَرَفْتَ وَمَنْ لَمْ تَعْرِفْ». متفق عليه.

1-хадис: Абдулла бин Амр (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир киши Алланын элчисинен (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : Исламдагы эң жакшы иш кайсы? – деп сурады. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) :

“Бирөөлөрдү тамактандырганың жана тааныган-тааныбагандарга жолукканда салам айтканың” – деди (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «لَمَّا خَلَقَ اللهُ آدَمَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: اذْهَبْ فَسَلِّمْ عَلَى أَوْلَيْكَ نَفَرٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ جُلُوسٍ فَاسْتَمِعْ أَمْرِيكَ فَإِنَّهَا خَيْرٌ لَكَ وَنَحْيُهُ دُرِّيُّكَ. فقال: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ، فقالوا: السَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللهِ، فَرَادَوْهُ: وَرَحْمَةُ اللهِ» متفق عليه.

2-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Таала Адам атаны жаратканда, ага: “Барып, тигинде отурган периштелердин бир тобуна салам айт жана алардын сага кайтарган жообун ук. Анткени, ушул саламдашуу сенин жана урпактарыңдын саламдашуусу болот” – деди. Адам ата: Ассаламу алайкум – деп салам айтты. Периштелер: “Ассалааму алайка ва рахматул-лааху” – деп алик алышты. Алар “рахматул-лооху, Алланын ырайымы болсун” деген тилекти кошуп айтышты (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن البراء بن عازب رضي الله عنهما قال: أمرنا رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَبْعٍ: «بِعِبَادَةِ الْمَرِيضِ. وَاتِّبَاعِ الْجَنَائِزِ، وَتَشْمِيتِ الْعَاطِسِ، وَنَصْرِ الضَّعِيفِ، وَعَوْنِ الْمَظْلُومِ، وَإِفْشَاءِ السَّلَامِ، وَإِبْرَارِ الْمُقْسَمِ» متفق عليه.

3-хадис: Бараа бин Аазиб (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) бизди мобул жети нерсеге буйруду: Ооруган адамдын ал-жайын суроо, жаназага туруу, чүчкүргөнгө “ярхамукаллах” деп тилек айтуу, алсыздарга жардам берүү, жабыр тартканды колдоо, саламды жайылтуу жана ант ичкен адамдын аныт бузулбашы үчүн анын айтканын аткаруу” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

وعن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا وَلَا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا، أَوْ لَا أَدْلُكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمْهُوَ تَحَابُّبُكُمْ؟ أَفْشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ» رواه مسلم.

4-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Силер толук ыйман келтирмейинче, бейишке кире албайсыңар; бири-бириңерди жакшы көрмөйүнчө, толук ыймандуу боло албайсыңар. Анда, бири-бириңерди жакшы көрсөтө турган ишти айтайнбы? Өз ара саламдашууну кеңири жайылткыла” (*Имам Муслим*).

عن عمران بن حصين رضي الله عنهما قال: جاء رجل إلى النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فقال: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ، فَرَدَّ عَلَيْهِ ثُمَّ جَلَسَ، فقال النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «عَشْرٌ» ثُمَّ جَاءَ آخَرُ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ، فَرَدَّ عَلَيْهِ فَجَلَسَ، فقال: «عَشْرُونَ» ثُمَّ جَاءَ آخَرُ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ، فَرَدَّ عَلَيْهِ فَجَلَسَ، فقال: «ثَلَاثُونَ». رواه أبو داود والترمذي.

5-хадис: Имран бин Хусейн (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир киши Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) келип: Ассалааму алайкум – деп салам бергенде, ал анын саламына алик алды. Алиги киши отурганда, пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Он сооп алды” – деди. Анан дагы бир киши келип: Ассалааму алайкум ва рахматуллах – деп салам айтты эле, ага да дал өзүндөй алик алды. Ал адам отургандан кийин, пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу

болсун) : “Жыйырма сооп алды” – деди. Анан башка бир киши келип: Ассалааму алайкум ва рахматуллахи ва баракатуху – деп салам айтты. Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) ага да дал өзүндөй жооп кайтарып алик алды. Ал отурган соң, пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Отуз соопко ээ болду” – деди. (*Абу Дауд, Тирмизи*).

عن المُقَدَّاد رضي الله عنه في حديثه الطويل قال: كُنَّا نَرْفَعُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَصِيْبُهُ مِنَ اللَّبَنِ فَيَجِيئُ مِنَ اللَّيْلِ فَيُسَلِّمُ تَسْلِيْمًا لَا يَوْقُظُ نَائِمًا وَيُسْمِعُ الْيَقْظَانَ. رواه مسلم.

6-хадис: Микдад (ага Алла ыраазы болсун) узун хадистин бир бөлүгүндө минтип айтат: Биз эчкилерди саап, сүттөн өзүбүз ичип пайгамбардын (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) энчисин калтырып койот элек. Ал кечинде келип, уктап жаткан адам ойгонбогондой, ойгоо адам уккандай добуш менен салам айтчу (*Имам Муслим*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «يُسَلِّمُ الرَّكْبُ عَلَى الْمَاشِي، وَالْمَاشِي عَلَى الْقَاعِدِ، وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ» متفق عليه. وفي رواية البخاري: «والصغيرُ على الكبير».

7-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Унаа менен бара жаткан адам – жөө адамга, жөө адам – отурган адамга, азчылык – көпчүлүккө озунуп салам берет” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه عن رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «إِذَا لَقِيَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلْيُسَلِّمْ عَلَيْهِ، فَإِنْ حَالَتْ بَيْنَهُمَا شَجَرَةٌ أَوْ جِدَارٌ أَوْ حَجَرٌ ثُمَّ لَقِيَهُ فَلْيُسَلِّمْ عَلَيْهِ» رواه أبو داود.

8-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эгер силерден бирөөнөр мусулман боордошуна кез келсе, ага салам айтсын. Экөө баратканда экөөнү дарак же дубал же таш сыяктуу нерсе ажыратып, кайра биригишсе, дагы салам айтышсын” (*Абу Дауд*).

عن أنس رضي الله عنه قال: قال لي رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يَا بُنَيَّ، إِذَا دَخَلْتَ عَلَى أَهْلِكَ فَسَلِّمْ يَكُنْ بَرَكَةً عَلَيْكَ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ» رواه الترمذي وقال: حديث حسن صحيح.

9-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мага мындай деди: “Балам, үйүңө киргенде, салам айтып кир. Ошондо, сага да, үй-бүлөңө да береке болот” (*Имам Тирмизи*).

عن أنس رضي الله عنه أنه مرَّ على صبيّان فسَلَّمَ عَلَيْهِمَا وقال: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَفْعَلُهُ. متفق عليه.

10-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) бара жатып, жаш балдарга салам айтты да: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) балдарга ушинтип салам айтчу – деди (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ جَلَسَ فِي مَجْلِسٍ فَكَثُرَ فِيهِ لَعْنُهُ فَقَالَ قَبْلَ أَنْ يَقُومَ مِنْ مَجْلِسِهِ ذَلِكَ: سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ: إِلَّا عُفِّرَ لَهُ مَا كَانَ فِي مَجْلِسِهِ ذَلِكَ» رواه الترمذي وقال: حديث حسن صحيح.

11-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким бака-шака керексиз создөр сүйлөнгөн отурушта отурса, кетеринде: “О, Алла, Сен бардык кемчиликтен тазасың. Сага эсепсиз алкыш-мактоо айтам. Сенден башка ибадатка татыктуу кудай жок экенине күбөлүк берем. Күнөөлөрүм үчүн Сенден кечирим тилеп, тообо кылам” деп дуба кылса, бул отурушта болгон күнөөсү кечирилет” (Имам Тирмизи).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا مِنْ قَوْمٍ يَقُومُونَ مِنْ مَجْلِسٍ لَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ تَعَالَى فِيهِ إِلَّا قَامُوا عَنْ مِثْلِ حَيْفَةِ جِمَارٍ وَكَانَ لَهُمْ خَسِرَةٌ» رواه أبو داود.

12-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кайсы бир адамдар отурган отурушунда Алланы эстебей туруп кетсе, өлгөн эшектин өлүмтүгүн жеп тарап кеткен сыяктуу болушат. Алардын бул отурушу аларга өкүнүч болот” (Абу Дауд).

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَطَاسَ وَيَكْرَهُ التَّثَاوُبَ، فَإِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ وَحَمِدَ اللَّهَ تَعَالَى كَانَ حَقًّا عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ سَمْعُهُ أَنْ يَقُولَ لَهُ يَرْحَمُكَ اللَّهُ وَأَمَّا التَّثَاوُبُ فَإِنَّمَا هُوَ مِنَ الشَّيْطَانِ، فَإِذَا تَنَاءَبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَرْدُّهُ مَا اسْتَطَاعَ، فَإِنْ أَحَدُكُمْ إِذَا تَنَاءَبَ صَحَّحَكَ مِنْهُ الشَّيْطَانُ» رواه البخاري.

13-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Чынында, Алла Таала чүчкүрүктү жакшы көрөт, эсинөөнү жаман көрөт. Эгерде кай бириңер чүчкүрүп, анан Алла Таалага алкыш-мактоо айтса, аны уккан ар бир мусулманга “ярхамукаллах” деп тилек айтуу милдет болот. Ал эми эсинөө бул – шайтандан. Эгерде кай бириңер эсинесе, мүмкүн болушунча эсинеөөгө аракет кылсын. Адам эсинегенде, ага шайтан күлөт” (Имам Бухари).

عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ فَلْيَقُلْ: الْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلْيَقُلْ لَهُ أَخُوهُ أَوْ صَاحِبُهُ: يَرْحَمُكَ اللَّهُ، فَإِذَا قَالَ لَهُ: يَرْحَمُكَ اللَّهُ فَلْيَقُلْ: يَهْدِيكُمْ اللَّهُ وَيُصْلِحْ بِالْكَمِّ» رواه البخاري.

14-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эгерде бирөөңөр эсинесе “алхамду лиллах” деп айтсын. Аны уккан жолдошу: “Ярхамукаллах” – деп тилек айтсын. Ал “ярхамукаллах” дегенде, чүчкүргөн адам: “Яхдикумуллаху ва йуслих баалакум” деп жооп берсин” (Имам Бухари).

عن أبي موسى رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ فَحَمِدَ اللَّهَ فَشَمْتَوْهُ، فَإِنْ لَمْ يَحْمَدِ اللَّهَ فَلَا تُشَمِتَوْهُ» رواه مسلم.

15-хадис: Абу Муса (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтып жатканын укканмын: “Силерден бирөөңөр

чүчкүрүп, анан Аллага алкыш-мактоо айтса, ага жакшылык тилеп жооп кайтаргыла. А эгер чүчкүргөндөн кийин Аллага алкыш-мактоо айтпаса, анда ага жооп бербегиле” (*Имам Муслим*).

عن أبي موسى رضي الله عنه قال: «كَانَ الْيَهُودُ يَتَغَاطِسُونَ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْجُونَ أَنْ يَقُولَ لَهُمْ يَرْحَمُكُمُ اللَّهُ، فيقول: يَهْدِيكُمُ اللَّهُ وَيُصْلِحَ بِالْكُمْ» رواه أبو داود، والترمذي وقال حديث حسن صحيح.

16-хадис: Абу Муса (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Жүйүттөр Алланын элчисинин (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) жанына келип, атайын аларга “ярхамукаллах” (Алла сени ырайым кылсын) деп дуба кылуусун каалап чүчкүрүшөт эле. Бирок Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Яхдикумуллаху ва йуслих баалакум” деп жооп кайтарып койчу (*Абу Дауд, Имам Тирмизи*).

عن البراء رضي الله عنه قال: قال رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَلْتَقِيَانِ فَيَتَصَافَحَانِ إِلَّا غُفِرَ لهما قَبْلَ أَنْ يَفْتَرِقَا» رواه أبو داود.

17-хадис: Бараа бин Аазиб (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эгерде эки мусулман кез келгенде, кол алышып учурашса, алар бири-биринен ажыраганга чейин эле майда күнөөлөрү кечирилет” (*Абу Дауд*).

عن أبي ذر رضي الله عنه قال: قال لي رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تَحْزَنْ مِنَ الْمُغْرُوفِ شَيْئاً وَلَوْ أَنْ تَلْقَى أَخَاكَ بِوَجْهِ طَلِيقٍ» رواه مسلم.

18-хадис: Абу Зарр (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мага: “Жакшылык ишти эч майда көбөгүн. Жок дегенде мусулман боордошуңа жолукканда жарык маанайың менен кара”, – деди (*Имам Муслим*).

Ооруган адамдын ал-жайын суроо жана жаназага катышуу тууралуу

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ خَمْسٌ، رَدُّ السَّلَامِ، وَعِيَادَةُ الْمَرِيضِ، وَاتِّبَاعُ الْجَنَائِزِ، وَإِجَابَةُ الدَّعْوَةِ، وَتَشْمِيتُ الْعَاطِسِ» متفق عليه.

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Мусулмандын башка мусулманда беш акысы бар: саламына алик алуу, ооруп калганда кабар алуу, жаназасына катышуу, чакырыгына баруу, чүчкүрүгүнө (Алла сага ырайым кылсын деп) жакшылык тилөө (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه، قال: قال رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: «يَا ابْنَ آدَمَ مَرَضْتُ فَلَمْ تَعُدْنِي، قال: ياربِّ كَيْفَ أَعُوذُكَ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ؟ قال: أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ عَبْدِي فُلَانًا مَرَضَ فَلَمْ تَعُدَّهُ، أَمَا عَلِمْتَ أَنَّكَ لَوْ عُدْتَهُ لَوَجَدْتَنِي عنده؟ يا ابن آدم اطعمتك فلم تطعمني، قال: يا رب كيف أطعمتك وأنت رب العالمين، قال: أَمَا عَلِمْتَ أَنَّهُ اسْتَطْعَمَكَ عَبْدِي فُلَانٌ فَلَمْ تَطْعَمْهُ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّكَ لَوْ أَطْعَمْتَهُ لَوَجَدْتَ ذَلِكَ عندي؟ يا

ابن آدم استسقيتك فلم تسقي، قال: يارب كيف اسقيك وأنت رب العالمين؟ قال: استسقاك عبيدي فلان فلم تسقه، أما علمت أنك لو سقيته لو جدت ذلك عندي؟» رواه مسلم.

2-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кыямат күнү Алла Таала пендесине: “О, адам баласы, Мен ооруганда абалымды сурабадың го?” – дейт. Пенде: О, Раббим, Сен ааламдардын Раббиси болсоң, Сенин абалыңды кантип сурамакмын? – дейт. Алла Таала: “Менин баланча деген пендем ооруп калганын билбедиңби? Ал ооруп жатканда абалын сурабадың. Эгер анын абалын сурап барганыңда, Мени анын жанынан табарыңды билбедиңби”, – дейт. Алла Таала дагы: “О, адам баласы, Мен сенден тамак сурасам, тамак бербедиң го”, – дейт. Пенде: О, Раббим, Сен ааламдардын Раббиси болсоң, мен Сага кантип тамак бермек элем? – дейт. Алла Таала: “Менин баланча деген пендем сенден тамак сураганда, ага тамак бербегениң эсиндеби? Эгер анын курсагын тойгузганыңда, анын жанынан Мени табарыңды билбедиңби”, – дейт. Алла Таала дагы: “О, адам баласы, Мен сенден суусун сурасам, сен бербедиң го?” – дейт. Пенде: О, Раббим, Сен ааламдардын Раббиси болсоң, мен Сага кантип суу бермек элем? – дейт. Алла Таала: “Менин баланча деген пендем сенден суу сураганда бербедиң го. Эгер ага суу бергениңде, Мени анын жанынан табат элең”, – дейт (Имам Муслим).

عن ثوبان رضي الله عنه عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «إِنَّ المسلم إذا عاد أخاه المسلم لم يزل في خُرْفَةِ الجنة حتى يرجع» قيل: يا رسول الله وما خُرْفَةُ الجنة؟ قال: «جَنَّاها» رواه مسلم.

3-хадис: Савбан (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Эгерде мусулман киши ооруп жаткан мусулман боодошунун ал-жайын сурап барса, карй кайтканга чейин бейиштин “хурфасында” болот” – деди. Сахбалар: О, Алланын элчиси, бейиштин “хурафасы” деген эмне? – деп сурашты. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Бейиштин мөмөсү бышкан, көлөкөлүү багы” – деди (Имам Муслим).

عن علي رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: "ما من مسلم يعود مسلماً غدوة إلا صلى عليه سبعون ألف ملك حتى يمسي، وإن عادته عشية إلا صلى عليه سبعون ألف ملك حتى يصبح، وكان له خريف في الجنة" رواه الترمذي وقال: حديث حسن.

4-хадис: Али (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтып жатканын уктум: “Бир мусулман эрте менен ооруп жаткан мусулман боордошунун ал-жайын сураганы барса, ошол күнү кечке чейин ага периштелер салават айтат. Эгерде ал-жайын сураганы кечинде барса, ошол түнү таң атканча ага периштелер салават айтып турат. Ага бейиштин мөмөлүү багы даярдалат” (Имам Тирмизи).

عن أنس رضي الله عنه، قال: كان غُلامٌ يَهُودِيٌّ يَخْدُمُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَمَرَضَ فَأَتَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَغُودُهُ، فَقَعَدَ عِنْدَ رَأْسِهِ فَقَالَ لَهُ: «أَسْلِمَ» فَنَظَرَ إِلَى أَبِيهِ وَهُوَ عِنْدَهُ؟ فَقَالَ: أَطْعَمَ أَبَا الْقَاسِمِ، فَأَسْلَمَ، فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَهُوَ يَقُولُ: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْقَذَهُ مِنَ النَّارِ». رواه البخاري.

5-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) минтип айтат: Пайгамбарга (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) кызмат кылган бири жүйүт бала бар эле. Ал ооруп калганда, пайгамбар анын абалын сураганы барып, жанына отуруп: “Мусулман болгун” – деди. Бала жанында отурган атасына карады. Атасы: Абулкасымга баш ий – деди. Бала ыйман келтирип мусулман болду. Пайгамбар анын жанынан чыгып баратып: “Аны тозоктон куткарган Аллага алкыш-мактоолор болсун” – деди (*Имам Бухари*).

عن عائشة رضي الله عنها أن النبي صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَغُودُ بَعْضَ أَهْلِهِ يَمْسُحُ بِيَدِهِ الْيُمْنَى وَيَقُولُ: «اللَّهُمَّ رَبَّ النَّاسِ، أَذْهَبِ الْبَأْسَ، وَاشْفِ، أَنْتَ الشَّافِي لَا شِفَاءَ إِلَّا بِشِفَاؤِكَ، شِفَاءٌ لَا يُعَادِرُ سَقَمًا» متفقٌ عليه.

6-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) анын үй-бүлөсүнөн бирөө ооруп калганда, аны кабыр алып барып, анын ооруган жерин оң колу менен сыйпап: “О, бүткүл адамзатын Раббиси! О, дарттууга даба берүүчү, бардык кыйынчылыкты кетирүүчү! Шыпаа бер, шыпаа берүүчү Өзүңсүң. Сенден башка шыпаа берүүчү жок. Ушул оорудан биротоло айыктыр” – деп дуба кылчу (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن عثمان بن العاص، رضي الله عنه أنه شكّا إلى رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَعًا يَجِدُهُ فِي جَسَدِهِ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «ضَعْ يَدَكَ عَلَى الَّذِي يَأْلَمُ مِنْ جَسَدِكَ وَقُلْ: بِسْمِ اللَّهِ ثَلَاثًا وَقُلْ سَبْعَ مَرَّاتٍ: أَعُوذُ بِعِزَّةِ اللَّهِ وَقُدْرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ وَأُحَاذِرُ» رواه مسلم.

7-хадис: Усман бин Аас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Ал денесиндеги кыйнаган оору тууралуу Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) даттанганда, ага минтип кеңеш берген: “Колунду денендин ооруган жерине коюп, үч жолу “бисмилла” деп айт. Анан жети жолу: “Аузу би иззатиллахи ва кудротихи миң шарри маа ажиду ва ухазиру (жанымды кыйнаган ушул дарттан жана мен корккон бардык оорулардан Алланын улуулугуна жана кудуретине корголоймун)” (*Имам Муслим*).

وعن ابن عباس، رضي الله عنهما، عن النبي صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «مَنْ عَادَ مَرِيضًا لَمْ يَخْصُرْهُ أَجَلُهُ، فَقَالَ عِنْدَهُ سَبْعَ مَرَّاتٍ: أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَظِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَشْفِيكَ: إِلَّا عَافَاهُ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ الْمَرَضِ» رواه أبو داود والترمذي وقال: حديث حسن.

8-хадис: Ибн Аббас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким али ажалы жете элек оорулуунун абалын сурап барганда, анын жаныдан жети жолу: “Асалул-лаахал аъзим робил аршил аъзим ан йашфик (Улуу Арштын ээси Алла Тааладан сен үчүн шыпаа тилеймин)” деп дуба кылса, Алла Таала аны ошол оорудан айыктырат” (*Имам Тирмизи*).

عن ابن عباس رضي الله عنه أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَى أَعْرَابٍ يَغُودُهُ، وَكَانَ إِذَا دَخَلَ عَلَى مَنْ يَغُودُهُ قَالَ: «لَا بَأْسَ، طَهُورٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ» رواه البخاري.

9-хадис: Ибн Аббас (ага Алла ыраазы болсун) минтип айткан: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) ооруп калган бир чөлдүк кишинин ал-жайын сурап барган эле. Башка оорулууларга айткандай ага да: “Эч нерсе эмес. Алла кааласа, бул оору күнөөлөрүңдөн арылтат” – деди (*Имам Бухари*).

عن معاذ رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ كَانَ آخِرَ كَلَامِهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ» رواه أبو داود والحاكم.

10-хадис: Муаз (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким өлүм алдындагы эң акыркы сөзү “Лаа илаха иллаллах” болсо, бейишке кирет” (Абу Дауд, Хаким).

عن أم سلمة رضي الله عنها قالت: دخل رسول الله صلى الله عليه وسلم على أبي سلمة وقد شق بصره، فأغمضته، ثم قال: «إنَّ الرُّوحَ إِذَا قُبِضَ، تبعه البصرُ» فصَحَّ ناسٌ مِنْ أَهْلِهِ فقال: «لا تدعوا على أنفسكم إِلَّا بخيرٍ، فإنَّ الملائكةَ يؤمنون على ما تقولون» ثم قال: «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَأبي سلمة، وارفع درجته في المهديين، واخلفه في عقبه في الغابرين، واغفر لنا وله ياربَّ العالمين، وأفسح له في قبره، ونور له فيه» رواه مسلم.

11-хадис: Умму Салама (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) маркум күйөөм Абу Саламанын жасадына келип, анын ачык калган көздөрүн колдору менен сылап жумдурду да: “Жан денеден чыкканда, көз аны ээрчий карап калат”, – деди. Маркумдун жакындарынан кээ бирлери ыйлай баштады эле, ал: “Өзүңөр үчүн жакшылыкты гана дуба кылгыла. Анткени, периштелер ар бир сөзүңөргө “кабыл болсун” деп турат”, – деди. Анан маркумга минтип дуба кылды: “О, Алла! Абу Саламаны кечир. Туура жолдогулардын арасында анын даражасын көтөр. Артында калгандарды Өзүң колдоп, аларды жакшылардан кыл. О, ааламдардын Раббиси! Бизди да, аны да кечир. Кабырын кенен кылып, нурга бөлө” (Имам Муслим).

عن ابن عمر رضي الله عنهما أنَّ رسولَ الله صلى الله عليه وسلم عاد سعدَ بنَ عُبَادَةَ، ومعه عبدُ الرَّحْمَنِ بنُ عَوْفٍ، وسعدُ بنُ أَبِي وقَّاصٍ، وعبدُ الله بن مسعود رضي الله عنهم، فبكى رسولُ الله صلى الله عليه وسلم، فلما رأى القومُ بُكاءَ رسولِ الله صلى الله عليه وسلم، بكوا، فقال: «أَلَا تَسْمَعُونَ؟ إِنَّ اللَّهَ لَا يُعَذِّبُ بِدَمْعِ الْعَيْنِ، وَلَا يَحْزِنُ الْقَلْبَ، وَلَكِنْ يُعَذِّبُ بِهَذَا أَوْ يَرْحَمُ» وأشارَ إلى لِسَانِهِ. متفقٌ عليه.

12-хадис: Абдуллах бин Умар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Саъд бин Убада катуу ооруп жатып калган эле. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) өзү менен бирге Абдурахман бин Ауфту, Саъд бин Абу Ваккасты жана Абдуллах бин Масудду ээрчитип, Саад бин Убаданын ал-жайын сураганы барды. Ооруп жаткан адамды көрүп Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) ыйлады. Анын ыйлаганын көрүп ал жердегилердин баары көз жашын токтото албай калды. Анан пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Силер уккан эмессинерби? Ыйлаганы же кайгырганы үчүн Алла эч кимди азаптабайт. Алла бир гана мына бул үчүн азаптайт же мээримине бөлөйт” – деп өзүнүн тилин сөөмөйү менен жаңсап көрсөттү.

عن أسامة بن زَيْدٍ رضي الله عنهما أنَّ رسولَ الله صلى الله عليه وسلم رُفِعَ إِلَيْهِ ابْنُ ابْنَتِهِ وَهُوَ فِي الْمَوْتِ، فَقَاضَتْ عَيْنَا رسولِ الله صلى الله عليه وسلم، فقال له سعدٌ: مَا هَذَا يَا رسولَ اللَّهِ، قال: «هَذِهِ رَحْمَةٌ جَعَلَهَا اللَّهُ تَعَالَى فِي قُلُوبِ عِبَادِهِ، وَإِنَّمَا يَرْحَمُ اللَّهُ مِنْ عِبَادِهِ الرَّحْمَاءَ» متفقٌ عليه.

13-хадис: Усама бин Зайд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчисинин (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) колуна өлүм сааты келип калган небересин карматышты. Алланын элчисинин (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) көздөрүнөн жаш чууруп кетти. Аны көргөн Саъд: О, Алланын элчиси, бул эмне? (Ыйлаганга болобу?) – деп сурады. Ал: “Бул – Алла Таала пендесинин жүрөгүнөн орун

берген мээрим. Чынында, Алла Таала мээримдүүлөргө мээримин төгөт” – деди (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عن أنس رضي الله عنه أنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَى ابْنِهِ إِبْرَاهِيمَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَهُوَ يَجُودُ بِنَفْسِهِ فَجَعَلَتْ عَيْنَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَذَرِفَانِ. فَقَالَ لَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ: وَأَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَقَالَ: «يَا ابْنَ عَوْفٍ إِنَّمَا رَحْمَةٌ» ثُمَّ اتَّبَعَهَا بِأُخْرَى، فَقَالَ: «إِنَّ الْعَيْنَ تَذْمَعُ وَالْقَلْبَ يَحْزَنُ، وَلَا تَقُولُ إِلَّا مَا يُرْضِي رَبَّنَا وَإِنَّا لِلْفِرَاقِ يَا إِبْرَاهِيمَ لَمَخْزُونُونَ». رواه البخاري.

14-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) дем алуусу оорлоп, жан талашып жаткан уулу Ибрахимдин жанына кирип, уулунун абалын көргөндө көзүнөн жаш чыгып кетти. Ошол жерде турган Абдурахман бин Ауф: О, Алланын элчиси, сен да ыйлайсыңбы? – деди. Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) ага: “О, Ауфтун уулу, бул аталык мээримдин көз жашы” – деди да, анан минтип кошумчалады: “Көздөн жаш чыгат, көкүрөктөн муң чыгат. Биз Раббибизди ыраазы кыла турган сөздөрдү гана айтабыз. Ибрахим, биз сенден ажыраганыбызга кайгырып жатабыз” (Имам Бухари).

عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه قال: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِذَا وُضِعَتِ الْجِنَازَةُ، فَاحْتَمَلَهَا الرِّجَالُ عَلَى أَعْنَاقِهِمْ، فَإِنْ كَانَتْ صَالِحَةً، قَالَتْ: قَدِّمُونِي، وَإِنْ كَانَتْ غَيْرَ صَالِحَةٍ، قَالَتْ: لَأَهْلِيهَا: يَا وَيْلَهَا أَيْنَ تَذْهَبُونَ يَا، يَسْمَعُ صَوْنَهَا كُلُّ شَيْءٍ إِلَّا الْإِنْسَانَ، وَلَوْ سَمِعَ الْإِنْسَانُ، لَصَعِقَ» رواه البخاري.

15-хадис: Абу Саид Худри (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Маркум табытка коюп, адамдар ийгине көтөрүп жөнөгөндө, эгер ал ыймандуу болсо: “Мени батыраак жашыргыла, батыраак жашыргыла” деп шашылат. А эгер ыймандуу болбосо: “Шорум курусун, мени кайда алып баратасыңар?” деп арман кылат. Анын үнүн адамдардан башканын баары угат. Эгер адамдар укканда, чыдабастан жан таслим болмок” (Имам Бухари).

عن أبي هريرة رضي الله عنه أنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثٍ: صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ» رواه مسلم.

16-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Адам өлгөндө, анын иш-аракеттери бүт токтойт. Бирок үч ишинин гана сообу токтобой улана берет. Алар: эл пайдасын көргөн, сообу үзүлбөгөн садалары; бирөөлөргө үйрөтүп кеткен пайдалуу илим-билими; артынан дуба кылган ыймандуу баласы” (Имам Муслим).

عن أنس رضي الله عنه قال: مَرُّوا بِجَنَازَةٍ، فَأَتَيْنَا عَلَيْهَا خَيْرًا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «وَجِبَتْ»، ثُمَّ مَرُّوا بِأُخْرَى، فَأَتَيْنَا عَلَيْهَا شَرًّا، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «وَجِبَتْ» فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: مَا وَجِبَتْ؟ قَالَ: «هَذَا أَتَيْنْتُمْ عَلَيْهِ خَيْرًا، فَوَجِبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ، وَهَذَا أَتَيْنْتُمْ عَلَيْهِ شَرًّا، فَوَجِبَتْ لَهُ النَّارُ، أَنْتُمْ شُهَدَاءُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ». متفق عليه.

17-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Сахабалардын жанынан бир жаназаны алып өтүштү эле, көргөндөр анын жакшы иштерин айтып мактап калышты. Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Ордун тапты” – деди. Аңгыча дагы бир жаназаны алып өтүштү. Көргөндөр аны жамандап калышты.

Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) дагы: “Ордун тапты” – деди. Ошондо Умар бин Хаттаб (ага Алла ыраазы болсун) : О, Алланын элчиси, эмне ордун тапты?” – деп сурады. Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Силер жакшы жагын айтып мактаган маркум бейиштен ордун тапты. Ал эми силер жамандаган маркум тозоктон ордун тапты. Анткени, силер Алла Тааланын жер бетиндеги күбөлөрсүңөр” – деди *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عن أنس رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «ما من مسلم يموت له ثلاثة لم يبلغوا الجنة إلا أدخله الله الجنة بفضل رحمته إياهم». متفق عليه.

18-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кайсы бир мусулмандын балакат жаш курагына жете элек үч перзенти өзүнөн мурда дүйнөдөн өтүп кетсе, Алла Таала аларга болгон мээриминин артыкчылыгы менен ал адамды бейишке киргизет” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «لا يموت لأحدٍ من المسلمين ثلاثة من الولد لا تمسُهُ النارُ إلا نَحَلَهُ الْقَسَمَ» متفق عليه.

19-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат Алланын элчиси минтип айткан: “Кайсы бир мусулмандын балакат жаш курагына жете элек үч перзенти өзүнөн мурда дүйнөдөн өтүп кетсе, тозок оту ага жолобойт. Бирок Алланын анты аткарылышы үчүн (кыл көпүрөдөн өткөндө бир аз жалын) тиет” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه قال: جاءت امرأة إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقالت: يا رسول الله ذهب الرجال بحديثك، فاجعل لنا من نفسك يوماً نأتيك فيه نُعلِّمنا مما عَلَّمَك اللهُ، قال: «اجتمعن يوم كذا وكذا» فاجتمعن، فأتاهن النبي صلى الله عليه وسلم فعلمهن مما علمه الله، ثم قال: «ما منكن من امرأة تُقدِّم ثلاثة من الولد إلا كانوا لها حجاباً من النار» فقالت امرأة: وأنتين؟ فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم «وأنتين» متفق عليه.

20-хадис: Абу Саид Худри (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир аял Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) келип, мындай деди: О, Алланын элчиси, эркектер сенин сөздөрүңдү көп угуп жатышат. Бизге да өзүңдөн бир күндү ажыратсаң, ошол күнү келгенибизде, сага Алла Таала үйрөткөн дин илиминен бизге да үйрөтсөң – деди. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Мобу-мобу күнү чогулгула” – деди. Убадалаган күнү пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) аларга барып, Алла Таала ага үйрөткөн дин илиминен аларга айтып берди. Акырында ал: “Силерден кайсы бир аялдын көзү тирүүсүндө балакат жаш курагына жете элек үч перзенти дүйнөдөн өтүп кетсе, алар ал аялга тозоктон тосмо болот” – деди. Бир аял: Эгер эки баласы өтүп кеткен болсочу? – деп сурады. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Эки баласы өтүп кетсе да...” – деди *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

Сапарга чыгуунун адептери тууралуу

عن صخر بن وداعة الغامدي رضي الله عنه، أنَّ رسول الله صَلَّى الله عليه وسلم قال: «اللَّهُمَّ بَارِكْ لَأُمَّتِي فِي بُكُورِهَا» وكان إذا بعث سرية أو جيشاً بعثهم من أول النهار وكان صخر تاجرًا، وكان يبعث تجارته أول النهار، فأثرى وكثر ماله. رواه أبو داود والترمذي وقال: حديث حسن.

1-хадис: Сохр бин Вадааъа (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “О, Алла, үммөтүмдүн эрте таңына береке бер” – деп дуба кылчу жана тынчыларын же аскерлерин казатка аттандырганда, дайыма таң эрте аттандырчу. Хадисти айтып өткөрүүчүлөрдүн бири айтат: Бул хадисти айтып өткөргөн Сохр соодагер эле. Ал соода кербенин дайыма эрте таңда жолго чыгарчу. Ошонун себебинен соодасы кирешелүү болуп, байлыгы көбөйгөн. (Абу Дауд).

عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنه قال: قال رسول الله صَلَّى الله عليه وسلم: «الرَّاكِبُ شَيْطَانٌ، وَالرَّاكِبَانِ شَيْطَانَانِ، وَالثَّلَاثَةُ رَكْبٌ». رواه الترمذي.

2-хадис: Абдулла бин Амр (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Жалгыз жолоочу – шайтан. Эки жолоочу – эки шайтан. Үч жолоочу гана – анык кербен” (Жалгыз же эки адам жолго чыкса, шайтан азгырышы мүмкүн. Үч же андан ашык адам жолго чыкса, аларды шайтан азгыра албайт) (Имам Тирмизи).

عن ابن عمر رضي الله عنهما، أنَّ رسول الله صَلَّى الله عليه وسلم كان إذا استوى على بعيره خارجاً إلى سفرٍ، كَبَّرَ ثلاثاً، ثُمَّ قال: «سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ، وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ. اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ فِي سَفَرِنَا هَذَا الْبِرَّ وَالْتَّقْوَى، وَمِنَ الْعَمَلِ مَا تَرْضَى. اللَّهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا سَفَرَنَا هَذَا وَاطْوِ عَنَّا بُعْدَهُ، اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ، وَالْخَلِيفَةُ فِي الْأَهْلِ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعْثَاءِ السَّفَرِ، وَكَآبَةِ الْمُنْظَرِ، وَسُوءِ الْمُنْقَلَبِ فِي الْمَالِ وَالْأَهْلِ وَالْوَلَدِ» وإذا رَجَعَ قَاهُنْ وَزَادَ فِيهِنَّ: «آيُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ» رواه مسلم.

3-хадис: Ибн Умар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) сапарга аттанып, төөсүнө мингенде, үч жолу: (Аллаху Акбар) деп такбир айтып, анан: “Муну бизге баш ийдирип койгон Алла улуу жана кемчиликтен таза. Ал буйрубаса, биздин күчүбүз жетпейт эле. Акырында баарыбыз Раббибиздин алдына кайтабыз. О, Алла, бизге бул сапарыбызда ийгилик, такыбалык жана Өзүң ыраазы боло турган иш-амалдарды аткартууну насип кыл. О, Алла, сапарыбызды байсалдуу кылып, узун жолубузду кыскарт. О, Алла, сапарыбызда сапарлаш да, үйдө калган үй-бүлөбүзгө кепил да Өзүңсүң. О, Алла, сапардын машакатынан, оору-сыркоодон жана сапардан кайра келгенде үй-бүлөбүздө, мал-мүлкүбүздө кандайдыр бир жамандыкты көрүүдөн Өзүң сакта”, – деп дуба кылчу. Сапардан кайтканда ушул дубаны айтып, анан: “Сапардан эсен-аман кайттык. Күнөө-катадан тобо кылып, ибадат кылып, Раббибизге алкыш-мактоо айткан пенделербиз”, – деп кошумчалачу (Имам Муслим).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال: رسول الله صلى الله عليه وسلم: "ثَلَاثُ دَعَوَاتٍ مُسْتَجَابَاتٌ لَا شَكَّ فِيهِنَّ: دَعْوَةُ الْمَظْلُومِ، وَدَعْوَةُ الْمَسَافِرِ، وَدَعْوَةُ الْمَسَافِرِ، وَدَعْوَةُ الْوَالِدِ عَلَى وَلَدِهِ" رواه أبو داود والترمذي وقال: حديث حسن.

4-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Үч түрдүү дуба шексиз кабыл

болот: жабыр тарткан кишинин дубасы, жолоочу кишинин дубасы жана ата-эненин баласына кылган карыш дубасы” (Имам Тирмизи).

عن خولة بنت حكيم رضي الله عنها قالت: سمعتُ رسول الله صَلَّى الله عليه وسلم يقول: «مَنْ نَزَلَ مِنْزِلًا ثُمَّ قَالَ: أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ، لَمْ يَضُرَّهُ شَيْءٌ حَتَّى يَرْجُلَ مِنْ مَنْزِلِهِ ذَلِكَ» رواه مسلم.

5-хадис: Хавла бинт Хаким (ага Алла ыраазы болсун) Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Кимде-ким сапарда бара жатып бир жерге өргүүгө түшкөндө: “Жалпы жаратылыштын жамандыгынан Алланын кемчиликсиз сөздөрү менен сактанамын” деп айтса, ал жерден аттанып кеткенге чейин эч нерсе зыянын тийгизбейт (Имам Муслим).

عن أبي هريرة رضي الله عنه أنَّ رسول الله صَلَّى الله عليه وسلم قال: «السَّقَرُ قِطْعَةٌ مِنَ الْعَذَابِ، يَمْنَعُ أَحَدَكُمْ طَعَامَهُ، وَشَرَابَهُ وَنَوْمَهُ، فَإِذَا قَضَى أَحَدُكُمْ هَمَّهُ مِنْ سَفَرِهِ، فَلْيَعَجِلْ إِلَى أَهْلِهِ» متفق عليه.

6-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Сапар – азаптын бир бөлүгү. Кай бириңерди жеп-ичкенден, уйкудан калтырат. Ошон үчүн барган жериңерде жумушуңар бүтөр замат дароо үйүңөргө кайтууга шашкыла” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

Куран окуунун сооптуулугу жана анын адептери тууралуу

وعن ابن عمر رضي الله عنهما عن النبي صَلَّى الله عليه وسلم قال: «لا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ: رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ الْقُرْآنَ، فَهُوَ يَقُومُ بِهِ آتَاءَ اللَّيْلِ وَآتَاءَ النَّهَارِ، وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا، فَهُوَ يُنْفِقُهُ آتَاءَ اللَّيْلِ وَآتَاءَ النَّهَارِ» متفق عليه.

1-хадис: Ибн Умар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эки түрдүү адамга гана кызганыч менен кароого болот: Алла Таала Куран илимин насип кылып, аны күнү-түнү окуп, анын өкүмдөрүнө аткарган адам. Экинчиси, Алла көп байлык берип, аны күнү-түнү дебей ак жолго иштеткен адам” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عن ابن مسعود رضي الله عنه قال: قال رسول الله صَلَّى الله عليه وسلم: مَنْ قَرَأَ حَرْفًا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ فَلَهُ حَسَنَةٌ، وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا لَا أَقُولُ: الْم حَرْفٌ، وَلَكِنْ: أَلِفٌ حَرْفٌ، وَلَا م حَرْفٌ، وَمِيمٌ حَرْفٌ» رواه الترمذي وقال: حديث حسن صحيح.

2-хадис: Ибн Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким Курандын бир тамгасын окуса, ага он соопко тете жакшылык жазылат. Алиф, лам, миди бир тамга деп айтпаймын. Алиф – бир тамга, лам – бир тамга, мим – бир тамга” (Имам Тирмизи).

عن عبد الله بن عمرو بن العاص رضي الله عنهما عن النبي صَلَّى الله عليه وسلم قال: «يُقَالُ لِصَاحِبِ الْقُرْآنِ: اقْرَأْ وَارْتَقِ وَرَتِّلْ كَمَا كُنْتَ تُرَتِّلُ فِي الدُّنْيَا، فَإِنَّ مَنْزِلَتَكَ عِنْدَ آخِرِ آيَةٍ تَقْرُؤُهَا» رواه أبو داود، والترمذي وقال: حديث حسن صحيح.

3-хадис: Абдулла бин Амр бин Аас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Куранды окуп, анын өкүмдөрүн аткарып жүргөн адам бейишке кирерде: “Куран окуп, анын өкүмүн аткарганыңа жараша бейиште көтөрүлө бер. Дүйнө жашоосунда кандай көркөм окусаң, бул жерде да ошондой оку. Сенин бейиштеги даражаң – өзүң окуган акыркы аятка чейин көтөрүлөт” деп айтылат” (*Абу Дауд*).

عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «تَعَاهَدُوا هَذَا الْقُرْآنَ فَوَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ هُوَ أَشَدُّ تَقَلُّبًا مِنَ الْإِبِلِ فِي عُقْلِهَا» متفق عليه.

4-хадис: Абу Муса (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Куранды такай кайталап жүргүлө. Мухаммадын жанын чеңгелдеп турган Аллага ант берип айтамын: Куран мамыдан бошоп кеткен төөдөн да бат качат” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

وَعَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «اقْرَأْ عَلَيَّ الْقُرْآنَ» فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَقْرَأُ عَلَيْكَ وَعَلَيْكَ أَنْزِلُ؟! قَالَ: «إِنِّي أُحِبُّ أَنْ أَسْمِعَهُ مِنْ غَيْرِي» فَقَرَأْتُ عَلَيْهِ سُورَةَ النَّسَاءِ حَتَّى جِئْتُ إِلَى هَذِهِ الْآيَةِ: ﴿فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا﴾ قَالَ: «حَسْبُكَ الْآنَ» فَالتَفَتُ إِلَيْهِ، فَإِذَا عَيْنَاهُ تَذَرِفَانِ. متفق عليه.

5-хадис: Ибн Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алла ыраазы болсун) мага: “Кана, мага Куран окуп берчи” – деди. Мен: О, Алланын элчиси, сизге түшкөн Куранды сизге кантип үйрөтмөкмүн? – дедим. Ал: “Мен Куранды башкаларга окутуп укканды жактырам” – деди. Анан “Ниса” сүрөсүн окуй баштадым. Окуп: “Ар бир үмөттөгү бирден күбө тартып, сени да буларга күбө кылганыбызда, алардын абалы кандай болор экен!?” деген аятка келгенимде, пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Азырынча ушул жетет” – деди. Ага бурулуп карасам, көзүнөн жашы куюлуп туруптур (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن رافع بن المعلى رضي الله عنه قال: قال لي رسول الله صلى الله عليه وسلم: «ألا أعلمك أعظم سورة في القرآن قبل أن تخرج من المسجد؟ فأخذ بيدي، فلما أردنا أن نخرج قلت: يا رسول الله إنك قلت لأعلمنك أعظم سورة في القرآن؟ قال: «الحمد لله رب العالمين هي السبع المثاني، والقرآن العظيم الذي أوتيته» رواه البخاري.

6-хадис: Рафи бин Муалла (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мага: “Сен мечиттен чыкканга чейин Курандагы эң улук сүрөнү үйрөтөйүнбү?” – деп колумдан кармады. Мечиттен чыгып бара жатканыбызда мен: О, Алланын элчиси, мага Курандагы эң улук сүрөнү үйрөтөм дедиңиз эле – дедим. Ошондо ал: “Алхамду лиллаахи роббил ааламин” бул Курандан мага берилген, кайра-кайра окулчу жети аят” – деди (*Имам Бухари*).

عن أبي سعيد الخدري أَنَّ رَجُلًا سَمِعَ رَجُلًا يَقْرَأُ: «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» يُرَدُّهَا فَلَمَّا أَصْبَحَ جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ وَكَانَ الرَّجُلُ يَتَقَاهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، إِنَّهَا لَتَعْدِلُ ثُلُثُ الْقُرْآنِ» رواه البخاري.

7-хадис: Абу Саид Худри (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир киши экинчи бирөөнүн намазды “Кул хуwallааху ахад” сүрөсү менен гана бүтүргөнүн угат да, муну жетишсиз деп ойлоп, эртеси Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) келип айтат. Ошондо Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Менин жанымды чеңгелдеп турган Аллага ант берип айтам: бул сүрө Курандын үчтөн бирине тете” – деди (Имам Бухари).

عن أبي هريرة رضي الله عنه أنَّ رسولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «مَنْ الْقُرْآنِ سُورَةً ثَلَاثُونَ آيَةً شَفَعَتْ لِرَجُلٍ حَتَّى غُفِرَ لَهُ، وَهِيَ: تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ».

8-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Куранда отуз аяттан турган бир сүрө бар. Ал сүрө бир адамга шапаат кылып, анын күнөөлөрү кечирилген. Ал – “Табааро каллазии биядихил мулк” деп башталган сүрө” (Имам Тирмизи).

عن أبي هريرة رضي الله عنه أنَّ رسولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «لَا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ مَقَابِرَ، إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْفِرُ مِنَ الْبَيْتِ الَّذِي تُقْرَأُ فِيهِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ» رواه مسلم.

9-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Куран окубай үйүнөрдү мүрзөгө айландырбагыла. Дайыма “Бакара” сүрөсү окулуп турган үйдөн шайтан качат” (Имам Муслим).

عن أبي بن كعب رضي الله عنه قال: قال رسولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يا أبا المنذر أتدري أيُّ آيةٍ من كتاب الله معك أعظم؟ قلتُ: الله لا إله إلا هو الحي القيوم، فضربَ في صدري وقال: «ليهنك العلمُ أبا المنذر» رواه مسلم.

10-хадис: Убай бин Каъб (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) менден: “О, Абу Мунзир, Алланын китебинен жаттаган аяттардан эң улугу кайсы экенин билесиңби?” – деп сурады. Мен: “Аллаху лаа илаха илла хуwall хаййул коййум” деген аят – деп жооп бердим. Ал мени төшүмдөн таптап: “Илимиң арта берсин, Абу Мунзир” – деп алкады (Имам Муслим).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: وَكَلَّمَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحِفْظِ زَكَاةِ رَمَضَانَ، فَأَتَانِي آتٍ، فَجَعَلَ يَخْتُو مِنَ الطَّعَامِ، فَأَخَذْتُهُ فَقُلْتُ: لَأَرْفَعَنَّكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: إِنِّي مُحْتَاجٌ، وَعَلَيَّ عِيَالٌ، وَبِي حَاجَةٌ شَدِيدَةٌ، فَخَلَيْتُ عَنْهُ، فَأَصْبَحْتُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: «يا أبا هريرة، ما فعل أسيرك البارحة؟» قلتُ: يا رسول الله شكًا حاجةً وعيالاً، فرجته، فخلّيت سبيله. فقال: «أما إنه قد كذبتك وسيعود» فعرفتُ أنه سيعود لقول رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرصدته. فجاء يخبو من الطعام، فقلتُ: لأرفعنك إلى رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قال: دعي فإني محتاجٌ، وعليَّ عيالٌ لا أعود، فرجته وخلّيت سبيله، فأصبحتُ فقال لي رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يا أبا هريرة، ما فعل أسيرك البارحة؟» قلتُ: يا رسول الله شكًا حاجةً وعيالاً فرجته، وخلّيت سبيله، فقال: «إنه قد كذبتك وسيعود». فرصدته الثالثة. فجاء يخبو من الطعام، فأخذته، فقلتُ: لأرفعنك إلى رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وهذا أجرٌ ثلاثٍ مراتٍ أنك لا تزعم أنك تعود، ثم تعود، فقال: دعي فإني أعلمك كلماتٍ ينفعك الله بها، قلتُ: ما هن؟ قال: إذا أويتَ إلى فراشك فافقرأ آية الكرسي، فإنه لن يزال عليك من الله حافظٌ، ولا يقربك شيطانٌ حتى تصبح، فخلّيت سبيله فأصبحتُ، فقال لي رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «ما فعل أسيرك البارحة؟» فقلتُ: يا رسول الله زعم أنه يعلمني كلماتٍ ينفعني الله بها، فخلّيت سبيله. قال: «ما هي؟» قلتُ: قال لي: إذا أويتَ إلى فراشك فافقرأ آية الكرسي من أولها حتى تحميم الآية: {الله لا إله إلا هو الحي القيوم} وقال لي: لا يزال عليك من الله حافظٌ، ولن يقربك شيطانٌ حتى تصبح. فقال النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أما إنه قد صدقك وهو كذوبٌ، تعلم من تخاطب منذ ثلاثٍ يا أبا هريرة؟» قلتُ: لا، قال: «ذاك شيطانٌ» رواه البخاري.

11-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) кеп кылат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мага Рамазанда битир садагадан түшкөн нерселерди кайтарып турууну тапшырган болчу. Бир жолу бирөө келип, азык-түлүктөн кочуштап ала баштады. Мен аны кармап алдым да: Сени Алланын элчисине алып барам – дедим. Ал мага: Мен муктажмын, үй-бүлөм бар, аябай жардымын – деди. Мен аны койо берип жибердим. Эртеси этең менен Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) менден: “Абу Хурайра, кечээги туткунуң эмне деди?” – деп сурады. Мен: О, Алланын элчиси, ал бала-чакалуу жана муктаж экенин айтканда, боорум ооруп койо берип жибердим – дедим. Ал: “Сени алдаган турбайбы, карап тур, ал дагы келет” – деди. Анын айтканына күдүксүз ишенгенимден, тигинин келерин күтүп аңдып отурдум. Күткөнүмдөй, ал кайра келип азык-түлүктөн кочуштап ала баштады. Аны дароо кармап алдым. Сени Алланын элчисине алып барам – дедим анан. Ал мага: Мен чындап муктажмын, бала-чакам бар, эми кайра келбеймин – деп жалбарды. Боорум ооруп аны дагы койо берип жибердим. Эртеси Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) менден: “Абу Хурайра, кечээги туткунуң эмне деди?” – деп сурады. Мен: О, Алланын элчиси, ал аябай муктаж жана көп бала-чакалуу экенин айтканда, боорум ооруп койо берип жибердим – дедим. Ал: “Сени бул жолу да алдаптыр, карап тур, ал дагы келет” – деди. Ошентип, тигинин дагы келишин аңдый баштадым. Чындап эле, ал дагы келип, азык-түлүктөн кочуштап ала баштады. Мен аны качырбай кармап алдым. Сени эми Алланын элчисине сөзсүз алып барам, үчүнчү жолу кармалдың. Келбейм деп, кайра эле келип жатасың – дедим ага. Ал мага: Эгер мени койо берсең, Алла Таала сага пайдасын тийгизчү сөздөрдү үйрөтөмүн – деди. Мен: Кандай сөздөрдү үйрөтөсүң? – деп сурадым. Ал: Уйкуга жатаарда “Аят ал-курсини” окуп жатсаң, таң атканча Алла Таала жиберген коргоочу периште жаныңда болуп, сага шайтан жакындай албайт – деди. Буларды айткандан кийин мен аны койо берип жибердим. Таң атканда Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) менден: “Абу Хурайра, түндөгү туткунуң эмне деди?” – деп сурады. Мен: О, Алланын элчиси, Алла Таала мага пайдасын тийгизе турган сөздөрдү үйрөтөм дегенинен койо берип жибердим – дедим. Ал: “Кандай сөздөрдү үйрөттү?” – деп сурады. Уйкуга жатаарда “Аят ал-курсини” окуп жатсаң, таң атканча Алла Таала жиберген коргоочу периште жаныңда болуп, сага шайтан жакындай албайт деген сөздөрдү үйрөткөнүн айттым. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Ал жеткен калпычы болгону менен бул жолу сага чындыкты айтыптыр. Абу Хурайра, үч күндөн бери ким менен сүйлөшүп жатканыңды билесиңби?” – деди. Мен: Жок, билбеймин – дедим. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Ал шайтандын өзү болчу” – деди (Имам Бухари).

عن أبي الدرداء رضي الله عنه أنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «مَنْ حَفِظَ عَشْرَ آيَاتٍ مِنْ أَوَّلِ سُورَةِ الْكَهْفِ، غُصِمَ مِنَ الدَّجَالِ». وفي رواية: «مَنْ آخِرِ سُورَةِ الْكَهْفِ» رواه مسلم.

12-хадис: Абу Дарда (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким “Кахф” сүрөсүнүн башынан он аят жаттаса, Дажжалдан корголот”. Башка айтымында: “Кахф сүрөсүнүн аягынан он аят жаттаса...” деп айтылган (Имам Муслим).

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: بَيْنَمَا جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَاعِدٌ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمِعَ تَقِيضًا مِنْ فَوْقِهِ، فَرَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ: هَذَا بَابٌ مِنَ السَّمَاءِ فُتِحَ الْيَوْمَ وَلَمْ يُفْتَحْ قَطُّ إِلَّا الْيَوْمَ، فَتَزَلَّ مِنْهُ مَلَكٌ فَقَالَ: هَذَا مَلَكٌ نَزَلَ إِلَى الْأَرْضِ لَمْ يَنْزِلْ قَطُّ إِلَّا الْيَوْمَ فَسَلَّمَ وَقَالَ: أَبَشِرْ بَنَوْرَيْنِ أُوتِيَتْهُمَا، لَمْ يُؤْتَهُمَا نَبِيٌّ قَبْلَكَ: فَاتِحَةُ الْكِتَابِ، وَخَوَاتِيمُ سُورَةِ الْبَقَرَةِ، لَنْ تَقْرَأَ بِحَرْفٍ مِنْهَا إِلَّا أُعْطِيَتهُ» رواه مسلم.

13-хадис: Абдуллах бин Аббас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Жебиреил периште пайгамбарыбыздын (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) жанында отурганда, жогору жактан (бирөөнүн кыймылынан чыккан сыяктуу) үндү угуп, башын көтөрдү да: “Бул асмандагы эшиктердин бири. Ал бүгүн эле ачылды, бүгүндөн башка күнү ачылган эмес. Ал эшиктен бир периште түштү. Ал периште бүгүн эле түштү, бүгүндөн башка күнү түшкөн эмес” – деди. Анан ал периште: “Сенден мурдагы пайгамбарлардын бирине да берилбеген эки нур сага берилгенин сүйүнчүлөймүн: “Фатиха” сүрөсү жана “Бакара” сүрөсүнүн акыркы аяты. Булардан бир тамга окусаң да, анын сыйын көрөсүң”, – деди (*Имам Муслим*).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «وَمَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللَّهِ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ، وَيَتَذَكَّرُونَ بِهِ، إِلَّا نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ، وَعَشِيَتْهُمْ الرَّحْمَةُ، وَخَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ، وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ» رواه مسلم.

14-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алланын үйлөрүнүн бирине чогулуп Куран окуп, аны өз ара талкуулап үйрөнгөндөргө бейпилдик түшүп, Алланын мээримине бөлөнүшөт. Аларды периштелер курчап алат. Алла Таала жанындагыларга аларды айтып мактайт” (*Имам Муслим*).

Даарат алуунун адептери тууралуу

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّ أُمَّتِي يُدْعَوْنَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ غُرًّا مُحَجَّلِينَ مِنْ آثَارِ الْوُضوءِ فَمَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمْ أَنْ يُطِيلَ غُرَّتَهُ، فَلْيَفْعَلْ» متفق عليه.

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктым: “Менин үммөтүм Кыямат күнү колу-бутундагы даарат алгандан калган нурлуу издери айырмаланып чакырылат. Ошон үчүн, кимдин күчү жетсе, дааратынын нурун көбөйтсүн” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ خَلِيلِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «تَبْلُغُ الْخَلِيَةَ مِنَ الْمُؤْمِنِ حَيْثُ يَبْلُغُ الْوُضوءُ» رواه مسلم.

2-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктым: “Дааратынын суусу кайсы жерине жетсе, ыймандуу адамдын көркү ошол жеринен көрүнүп турат” (*Имам Муслим*).

عن عثمان بن عفان رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «من تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضوءِ، خَرَجَتْ خَطَايَاهُ مِنْ جَسَدِهِ حَتَّى تَخْرُجَ مِنْ تَحْتِ أَظْفَارِهِ» رواه مسلم.

3-хадис: Усман бин Аффан (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким даарат алганда, толук, жеткиликтүү даарат алса, анын күнөө-каталары денесинен чыгып кетет, атүгүл, тырмактарынын астынан да чыгат” (*Имам Муслим*).

عن عثمان بن عفان رضي الله عنه قال: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَوَضَّأُ مِثْلَ وُضُوئِي هَذَا ثُمَّ قَالَ: «مَنْ تَوَضَّأَ هَكَذَا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ، وَكَانَتْ صَلَاتُهُ وَمَشْيُهُ إِلَى الْمَسْجِدِ نَافِلَةً» رواه مسلم.

4-хадис: Усман (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) азыр мен даарат алгандай даарат алып, анан минтип айтканын укканмын: “Кимде-ким менин дааратымдай даарат алса, анын мурдагы майда күнөөлөрү кечирилет. Ал эми анын намазы жана мечитке басып барганы күнөөлөрүнүн кечирилүүсүнө кошумча амал болот” (*Имам Муслим*).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَى الْمَقْبَرَةَ فَقَالَ: «السَّلَامُ عَلَيْكُمْ دَارَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ وَإِنَّا إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَاحِقُونَ، وَدِدْتُ أَنَا قَدْ رَأَيْنَا إِخْوَانَنَا» قَالُوا: أَوْلَسْنَا إِخْوَانَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «أَنْتُمْ أَصْحَابِي، وَإِخْوَانُنَا الَّذِينَ لَمْ يَأْتُوا بَعْدَ» قَالُوا: كَيْفَ تَعْرِفُ مَنْ لَمْ يَأْتُوا بَعْدَ مِنْ أَهْلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَقَالَ: «أَرَأَيْتَ لَوْ أَنَّ رَجُلًا لَهُ خَيْلٌ غُرٌّ مُحَجَّلَةٌ بَيْنَ ظَهْرَيْنِ خَيْلٍ ذُهُمٍ بِعَمٍّ، أَلَا يَعْرِفُ خَيْلَهُ؟» قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «فَإِنَّهُمْ يَأْتُونَ غُرًّا مُحَجَّلِينَ مِنَ الْوُضُوءِ، وَأَنَا فَرَطُهُمْ عَلَى الْخَوْضِ» رواه مسلم.

5-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мүрзөгө барып: “Ассаламу алайкум, о, ыймандуулардын жаткан жайы. Алла кааласа, биз да силерге келип кошулабыз. Мен бир тууган боордошторума жолугууну самап жатам” – деди. Сахабалар: О, Алланын элчиси, сенин бир тууган боордошторуң биз эмеспизби? – деп сурашты. Ал: “Силер менин жолдошторумсуңар. Ал эми менин боордошторум али келе элек” – деди. Сахабалар: О, Алланын элчиси, үмөтүңдүн кийинки келгендерин кантип тааныйсың? – деп сурашты. Ал: “Бирөөнүн кара кашка, ак байча жылкысы болсо, аны чымкый кара жылкылардын арасынан айрып тааный албайбы?” – деди. Сахабалар: Ооба, аны жазбай тааныйт – дешти. Пайгамбарыбыз(ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Ошол сыяктуу, алар да колу-буттарында даарат алгандан калган нурлуу издери менен келет. Мен аларды булак суумдун жанынан тосуп алам” – деди (*Имам Муслим*).

Азандын сооптуулугу тууралуу

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي الْبَدَأِ وَالصَّفِّ الْأَوَّلِ ثُمَّ لَمْ يَجِدُوا إِلَّا أَن يَسْتَهْمُوا عَلَيْهِ لَاسْتَهَمُوا عَلَيْهِ، وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي التَّهَجِيرِ لَاسْتَبَقُوا إِلَيْهِ، وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي الْعَتَمَةِ وَالصُّبْحِ لَأَتَوْهَا وَلَوْ حَبَوًّا» متفق عليه.

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эгер адамдар азан чакыруунун жана биринчи сапта туруп намаз окуунун сообу кандай экенин билишкенде, бул үчүн чүчүкулак кармап талашмак. Эгер намазга эрте баруунун кандай сооптуу экенин билишкенде, бири-бири менен жарышып бармак. Куптан жана багымдат намазынын жамаат менен окулгандагы сообун билишкенде, намазга жөрмөлөп болсо да келишмек” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن معاوية رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «المؤذنون أطول الناس أعناقاً يوم القيامة» رواه مسلم.

2-хадис: Муавия (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Кыямат күнү адамдардын арасында азанчылардын бою эң узун болот” (Имам Муслим).

عن أبو سعيد الخدري رضي الله عنه قال له: إني أراك تحب العنم والبادية فإذا كنت في غنمك أو باديته فأدنت للصلاة، فأرفع صوتك بالبدء، فإنه لا يسمع مدى صوت المؤذن جن، ولا إنس، ولا شيء، إلا شهد له يوم القيامة قال أبو سعيد: سمعته من رسول الله صلى الله عليه وسلم. رواه البخاري.

3-хадис: Абдулла бин Абдурахман бин Саъсаъ айтат: Мага Абу Саид Худри (ага Алла ыраазы болсун) мындай деди: Сен алыскы жайыттарда мал бакканды жакшы көрөрүндү билем. Талаада же мал багып жүргөнүндө намазга азан айтсаң, азанды бийик үнүң менен айт. Анткени, азанчынын үнүн уккан адам болобу, жин болобу, же башка нерсе болобу, кыямат күнү ага күбө өтөт. Мен муну Алланын элчисинен (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) укканмын (Имам Бухари).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إذا بُدِيَ بالصلاة، أدبر الشيطان و له ضراط حتى لا يسمع التأذين، فإذا قضي النداء أقبل، حتى إذا ثوب للصلاة أدبر، حتى إذا قضي التثويب أقبل، حتى يخطر بين المرء ونفسه يقول: ادكركذا، وادكركذا لما لم يدكرك من قبل حتى يطل الرجل ما يدري كم صلى» متفق عليه.

4-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Намазга азан айтылганда, шайтан аны укпоо үчүн артынан жел чыгарып качат. Азан айтылып бүткөндө, кайра келет. Анан намазга икомат айтылганда, дагы артын салып качат. Икомат айтылып бүткөндө кайра келет да, кишинин напсисине аралашып: “Аны эсте, муну эсте...” деп намазга чейин эстебеген нерселерди эстетет. Анын айынан киши канча ирекет намаз окуганын билбей калат” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عن عبد الله بن عمرو بن العاص رضي الله عنهما أنه سمع رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «إذا سمعتم النداء فقولوا مثل ما يقول، ثم صلوا علي، فإنه من صلى علي صلاة صلى الله عليه بها عشرا، ثم سلوا الله لي الوسيلة، فإنها منزلة في الجنة لا تنبغي إلا لعبد من عباد الله وأرجو أن أكون أنا هو، فمن سأل لي الوسيلة حلت له الشفاعة» رواه مسلم.

5-хадис: Абдулла бин Амр бин Аас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Эгер азанды уксаңар, укканыңарды кайталап айткыла. Анан мага салават айткыла. Анткени, ким мага бир салават айтса, Алла ага он салават айтат. Анан Алладан мага “васила” тилегиле. Ал бейиштин эң бийик даражасы. Алланын пенделеринен бир гана пендеге насип болот. Ошол пенде мен болом деп үмүт кылам. Кимде-ким мага “васиаланы” тилеп дуба кылса, ага шапаатым тиет” (Имам Муслим).

عن جابر رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «من قال حين يسمع النداء: اللهم رب هذه الدعوة التامة، والصلاة القائمة، آت محمداً الوسيلة، والفضيلة، واعنه مقاماً محموداً الذي وعدته، حلت له شفاعتي يوم القيامة» رواه البخاري.

6-хадис: Жаабир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде ким азанды укканда төмөнкү дубаны окуса, кыямат күнү сөзсүз шапаатым тиет: “О, Алла, ушул чакарыктын жана окулчу намазды Ээси. Мухаммадга бейиштеги эң бийик даражаны насип кыл. Баардык калайыктын арасынан анын мартабасын бийик кыл. Аны Өзүң убада кылган “макталган жайга” жеткир” (Имам Бухари).

عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: مَنْ قَالَ حِينَ يَسْمَعُ الْمُؤَذِّنَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبًّا، وَمُحَمَّدٍ رَسُولًا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا، غُفِرَ لَهُ ذَنْبُهُ» رواه مسلم.

7-хадис: Саъд бин Абу Ваккас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким азанды укканда, төмөнкү дубаны окуса, анын өткөнкү майда күнөөлөрү кечирилет: “Бир Алладан башка ибадатка татыктуу кудай жок. Анын шериги жок. Мухаммад Анын кулу жана элчиси экенине күбөлүк берем. Алланын Рабби экенине, Мухаммаддын элчи экенине, Исламдын дин экенине ыраазымын” (Имам Муслим).

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الدُّعَاءُ لَا يُرَدُّ بَيْنَ الْأَذَانِ وَالْإِقَامَةِ» رواه أبو داود والترمذي وقال: حديث حسن.

8-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Азан менен икоматтын ортосунда кылынган дуба артка кайтарылбайт” (Абу Дауд, Тирмизи).

Намаздардын сооптуулугу тууралуу

قال الله تعالى: {إن الصلاة تنهى عن الفحشاء والمنكر} (العنكبوت 45).

Алла Таала минтип айткан: “Чынында, намаз уятсыз жана жаман иштерден тыят” (Анкабут, 45-аят).

عن معاذٍ رضي الله عنه قال: بعثني رسولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إلى اليمن فقال: «إِنَّكَ تَأْتِي قَوْمًا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ، فَادْعُهُمْ إِلَى شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّيَ رَسُولُ اللَّهِ، فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لِدَلِّكَ، فَأَعْلِمَهُمْ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى اقْتَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ، فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لِدَلِّكَ، فَأَعْلِمَهُمْ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى اقْتَرَضَ عَلَيْهِمْ صَدَقَةً تُؤْخَذُ مِنْ أَغْنِيائِهِمْ فَتُرَدُّ عَلَى فُقَرَائِهِمْ، فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لِدَلِّكَ، فَإِيَّاكَ وَكَرَائِمَ أَمْوَالِهِمْ وَاتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ، فَإِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ اللَّهِ حِجَابٌ» متفقٌ عليه.

1-хадис: Муаз (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мени Йеменге жөнөтүп жатып: “Сен мурунку китептерге ишенген элге бара жатасың. Обогу, аларды Алладан башка ибадат кылууга татыктуу кудай жок, Мухаммад Анын элчиси экендигиме күбөлүк берүүгө үндө. Эгер ушул чакырыкка моюн сунуп, сага баш ийишсе Алла Таала аларга күнү-түнү биригип беш жолу намаз окууну милдет кылгандыгын айт. Эгер буга да баш ийишсе, Алла Таала байларынын малынан алып кедейлерине зекет-садага кылып берүүнү милдет кылганын айт. Эгер макул болушса,

алардын асыл тукум малынан алба. Анан да, жабыр тартып калган кишинин дубасынан этият бол. Анткени, жабыр тарткан киши менен Алланын ортосунда көшөгө болбойт” – деп насаат айтты (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن جابر رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «إِنَّ بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَ الشِّرْكِ وَالْكُفْرِ تَرَكَ الصَّلَاةَ» رواه مسلم.

2-хадис: Жаабир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын укканмын: “Биймандуу адам менен Аллага шерик кошуу жана каапырлыктын айырмасы – намазды таштоодо” (*Имам Муслим*).

وعن أبي هريرة رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «أَرَأَيْتُمْ لَوْ أَنَّ هَرَأَ بَابِ أَخْدِكُمْ يَغْتَسِلُ مِنْهُ كُلَّ يَوْمٍ خَمْسَ مَرَّاتٍ، هَلْ يَنْقَى مِنْ ذَنْبِهِ شَيْءٌ؟» قَالُوا: لَا يَنْقَى مِنْ ذَنْبِهِ شَيْءٌ، قَالَ: «فَذَلِكَ مَثَلُ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ، يَمْحُو اللَّهُ بِهَا الْخَطَايَا» متفق عليه.

3-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) сахабаларынан: “Кимдир бирөөнөр эшигинин астынан шаркырап агып жаткан дайрага күнүнө беш жолу жуунса, денесинде кир калабы?” – деп сурады. Сахабалар: Жок, анын денесинде такыр кир калбайт, – деди. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Беш убак намаз да ошол (суу) сыяктуу. Алла Таала намаз менен силердин күнөөңөрдү жууп салат” – деди (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن جابر رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَثَلُ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ كَمَثَلِ خَيْرٍ غَمْرٍ جَارٍ عَلَى بَابِ أَخْدِكُمْ يَغْتَسِلُ مِنْهُ كُلَّ يَوْمٍ خَمْسَ مَرَّاتٍ» رواه مسلم.

4-хадис: Жаабир (ага Алла ыраазы болсун) Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Беш убак намаз – бирөөңөрдүн эшик алдынан шаркырап агып өткөн, күнүнө беш жолу чөмүлүп жуунчу дарыяга окшош” (*Имам Муслим*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «الصَّلَوَاتُ الْخَمْسُ، وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ، كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُنَّ، مَا لَمْ تَغْشِ الْكِبَائِرُ» رواه مسلم.

5-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мындай деген: “Эгерде адам чоң күнөөлөргө жакындабаса, анда ал окуган беш убак намаз, жума намаздары жана Рамазандагы кармаган орозолору бири-биринин аралыгында жасалган (майда) күнөөлөрүн жууп кетирет” (*Имам Муслим*).

عن عثمان بن عفان رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «مَا مِنْ امْرِئٍ مُسْلِمٍ تَحَضَّرَهُ صَلَاةٌ مَكْتُوبَةٌ فَيُحْسِنُ وُضوءَهَا، وَخُشوعَهَا، وَزُكُوعَهَا، إِلَّا كَانَتْ كَفَّارَةً لِمَا قَبْلَهَا مِنَ الذُّنُوبِ مَا لَمْ تُؤْتَ كَبِيرَةٌ، وَذَلِكَ الدَّهْرُ كُلُّهُ» رواه مسلم.

6-хадис: Усман бин Аффан (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Кайсы бир мусулман парз намаздын убактысы келгенде, жакшылап даарат алып, жан дили менен Аллага

берилип, намаздын үрүкү-саждасын кынабына келтире аткарып окуса жана чоң күнөө кылбаса, окуган намазы аны мурдагы күнөөлөрүнүн кечирилүүсүнө себеп болот. Бул кыяматка чейин ушунтип улана берет” (Имам Муслим).

عن جُنْدَبِ بْنِ سُفْيَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ صَلَّى الصُّبْحَ فَهُوَ فِي ذِمَّةِ اللَّهِ فَإِنْ أَنْظَرَ يَأْبَنَ آدَمَ لَا يَطْلُبَنَّكَ اللَّهُ مِنْ ذِمَّتِهِ بِشَيْءٍ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

7-хадис: Жундаб бин Суфян (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким багымдат намазын окуса, ал Алланын коргоосуна кирет. Эй, адам баласы! Карагын! Алланын коргоосундагы кишиге душмандык кылгандар менен Ал Өзү эсептешет” (Имам Муслим).

عن أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يَتَعَايَنُونَ فِيكُمْ مَلَائِكَةٌ بِاللَّيْلِ، وَمَلَائِكَةٌ بِالنَّهَارِ، وَيَجْتَمِعُونَ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ وَصَلَاةِ الْعَصْرِ، ثُمَّ يَخْرُجُ الَّذِينَ بَاتُوا فِيكُمْ، فَيَسْأَلُهُمُ اللَّهُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِهِمْ: كَيْفَ تَرَكَتُمْ عِبَادِي؟ فَيَقُولُونَ: تَرَكْنَاهُمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ، وَأَتَيْنَاهُمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ». متفقٌ عليه.

8-хадис: Абу Хурайранын (ага Алла ыраазы болсун) айтымында Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мындай деген: “Жаңыңарда күндүзү жана түнү алмашып турган периштелер бар. Аларр Багымдат жана Дигер намаздарында кезек алмашуу үчүн чогулушат. Анан түнү силер менен бирге болгон периштелер (Багымдатта) асманга көтөрүлөт. Алла Таала баарын Өзү билип турса да, алардан: “Силер кетерде пенделерим эмне кылып жатышты эле?” – деп сурайт. Периштелер: “Биз кеткенде алар намаз окуп жатышкан эле, кайра барганыбызда да намаз окуп жатыптыр” – дешет (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عن جرير بن عبد الله البجلي رضي الله عنه قال: كنا عند النبي صلى الله عليه وسلم، فنظر إلى القمر ليلة البدر، فقال: «إنكم سترون ربكم كما ترون هذا القمر، لا تضامون في رؤيته، فإن استطعتم أن لا تغلبوا على صلاة قبل طلوع الشمس، وقبل غروبها فافعلوا» متفق عليه.

9-хадис: Жарир бин Абдуллах (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Аллахтын элчисинин (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) жанында отурганбыз. Ал толгон Айга карап: “Бейиште тээтиги Айды кандай көрүп турсаңар, Раббинерди да дал ошондой эч тоскоолдуксуз көрөсүңөр. Ошон үчүн күн чыгаардагы жана күн батаардагы намаздарды күчүңөрдүн жетишинче калтырбай, маалында окуп жүргүлө” – деди (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عن بُرَيْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ تَرَكَ صَلَاةَ الْعَصْرِ فَقَدْ خِطَّ عَمَلُهُ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

10-хадис: Бурайда (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким дигер намазын окубай таштаса, анын амалдары текке кетиптир” (Имам Бухари).

عن أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ غَدَا إِلَى الْمَسْجِدِ أَوْ رَاحَ، أَعَدَّ اللَّهُ لَهُ فِي الْجَنَّةِ نُزْلًا كُلَّمَا غَدَا أَوْ رَاحَ» متفقٌ عليه.

11-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким эртең менен жана кечинде

мечитке каттаса, Алла Таала ага ар бир барып келгени үчүн бейиште сый даярдайт” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ تَطَهَّرَ فِي بَيْتِهِ، ثُمَّ مَضَى إِلَى بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللَّهِ، لِيَقْضِيَ فَرِيضَةً مِنْ فَرَائِضِ اللَّهِ كَانَتْ حُطَاؤُهُ إِحْدَاهَا حُطًّا حَطِيبَةً، وَالْأُخْرَى تَرْفَعُ دَرَجَةً» رواه مسلم.

12-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким үйүнөн жакшылап даарат алып тазаланып, анан Алланын үйлөрүнүн бирине парз болгон ибадаттарынан бирин аткаруу үчүн барса, баскан кадамдарынын бири күнөөлөрүн өчүрөт, экинчиси даражасын көтөрөт” (Имам Муслим).

عن أبي موسى رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِنَّ أَعْظَمَ النَّاسِ أَجْرًا فِي الصَّلَاةِ أْبَعْدُهُمْ إِلَيْهَا مَمْشَى فَأَبْعَدُهُمْ. وَالَّذِي يَنْتَظِرُ الصَّلَاةَ حَتَّى يُصَلِّيَهَا مَعَ الْإِمَامِ أَعْظَمُ أَجْرًا مِنَ الَّذِي يُصَلِّيَهَا ثُمَّ يَنَامُ» متفق عليه.

13-хадис: Абу Муса (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Намазда көп соопко ээ болгон адамдар – намазга алыстан басып келгендер. Имам менен намаз окууну күтүп отурган адам, намазын окуп, анан уктап калган адамга караганда көп соопко ээ болот” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عن أنس رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم أَمَرَ لَيْلَةَ صَلَاةِ الْعِشَاءِ إِلَى شَطْرِ اللَّيْلِ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا بَوَّحِهِ بَعْدَ مَا صَلَّى فَقَالَ: «صَلَّى النَّاسُ وَزَفَدُوا وَلَمْ تَزَالُوا فِي صَلَاةٍ مُنْذُ انْتَبَهَرْتُمُوهَا» رواه البخاري.

14-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) бир жолу куптан намазына чыкпай, түндүн жарымына чейин кечиктирди. Анан чыгып намаз окугандан кийин, бурулуп бизге бет маңдай карап: “Силер намазды күтүп, намаз окугандай соопко ээ болуп жатканыңарда, бирөөлөр намазын окуп, уйкуга жатып алышты” – деди (Имам Бухари).

Жамаат намазынын сооптуулугу тууралуу

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «صَلَاةُ الرَّجُلِ فِي جَمَاعَةٍ تَضَعُ عَلَى صَلَاتِهِ فِي بَيْتِهِ وَفِي سُوقِهِ خَمْسًا وَعِشْرِينَ ضِعْفًا، وَذَلِكَ أَنَّهُ إِذَا تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الوُضُوءَ ثُمَّ خَرَجَ إِلَى الْمَسْجِدِ، لَا يُخْرِجُهُ إِلَّا الصَّلَاةُ، لَمْ يَخْطُ حُطْوَةً إِلَّا رُفِعَتْ لَهُ بِهَا دَرَجَةٌ، وَحُطَّتْ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةٌ، فَإِذَا صَلَّى لَمْ تَزَلِ الْمَلَائِكَةُ تُصَلِّي عَلَيْهِ مَا دَامَ فِي مُصَلَّاهُ، مَا لَمْ يُجَدِّثْ، تَقُولُ: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ، اللَّهُمَّ ارْحَمْهُ. وَلَا يَزَالُ فِي صَلَاةٍ مَا انْتَبَهَرَ الصَّلَاةَ» متفق عليه.

1-хадис: АбуХурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Адамдын жамаат менен окуган намазынын соопу үйүндө же базарында окуган окуган намазынын соопунан жыйырма беш эсе абзел болот. Бул мындай: эгер ал жакшылап даарат алып, анан намаздан башка эч нерсени максат кылбай мечитке барса, таштаган ар бир кадамына бир даража көтөрүлүп, бир күнөөсү өчүрүлөт. Намазга тургандан баштап, намазокуп бүткөндө да дааратын бузмайынча жана намаз окуган жеринен туруп кетмейинче периштелер: “О, Алла, аны

мээримиңе ал, аны кечир” деп, ал үчүн дуба кылышат. Намазды күтүп отурган учурда да, намаз окугандай сооп табат” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن ابن مسعود رضي الله عنه قال: مَنْ سَرَّه أَنْ يَلْقَى اللَّهَ تَعَالَى غَدًا مُسْلِمًا فَلْيُحَافِظْ عَلَى هَذِهِ الصَّلَوَاتِ حَيْثُ يُبَادِي بِهِنَّ، فَإِنَّ اللَّهَ شَرَعَ لِنَبِيِّكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُنَنَ الْهُدَى وَإِنَّهُنَّ مِنْ سُنَنِ الْهُدَى، وَلَوْ أَنَّكُمْ صَلَّيْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ كَمَا يُصَلِّي هَذَا الْمُتَخَلِّفُ فِي بَيْتِهِ لَتَرَكْتُمْ سُنَّةَ نَبِيِّكُمْ، وَلَوْ تَرَكْتُمْ سُنَّةَ نَبِيِّكُمْ لَضَلَلْتُمْ، وَلَقَدْ رَأَيْنَا وَمَا يَتَخَلَّفُ عَنْهَا إِلَّا مَنَافِقُ مَغْلُومُ التَّقَا، وَلَقَدْ كَانَ الرَّجُلُ يُؤْتِي بِهِ، يُهَادِي بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ حَتَّى يُقَامَ فِي الصَّفِّ. رواه مسلم.

2-хадис: Ибн Масуд (ага Алла ыраазы болсун) минтип айткан: “Кимде-ким эртеңки күнү Алла Таалага мусулман абалында жолугууну кааласа, азан чакырылганда беш убак намазын жамаат менен окусун. Анткени, Алла Таала пайгамбарыңарга туура жолго баштай турган ибадаттарды шарият кылып буйруган, намаз туура жолго баштай турган ибадат. Эгерде силер үйүндө жалгыз намаз окуган киши сыяктуу намазды үйүңөрдө жалгыз окусаңар – пайгамбарыңардын сүннөт жолун таштайсыңар. Пайгамбарыңардын сүннөт жолун таштасаңар – адашасыңар. Биздин учурда жамаат намаз анык эки жүздүү бетпактар гана келбей калганын көрчүмүн. Эки адамдын ийнине таянып келип, эки адамдын ийнине таянып сапта турууга жараган адам жамаат намазга келчү” (*Имам Муслим*).

عن جابر بن سمرة، رضي الله عنهما، قال: خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: «أَلَا تَصُفُّونَ كَمَا تُصَفُّ الْمَلَائِكَةُ عِنْدَ رَبِّهَا؟» فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَكَيْفَ تُصَفُّ الْمَلَائِكَةُ عِنْدَ رَبِّهَا؟ قال: «يُتِمُّونَ الصُّفُوفَ الْأُولَى، وَيَتَرَاصُّونَ فِي الصَّفِّ» رواه مسلم.

3-хадис: Жаабир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) үйүнөн чыгып, бизге: “Силер эмнеге периштелер Раббисинин алдында сапка тизилгендей тизилбейсиңер?” – деди. Биз: О, Алланын элчиси, Раббисинин алдында периштелер сапка кандай тизилет? – деп сурадык. Ал: “Алар оболу алдыңкы сапты толтурат. Анан бири-бирине жакындап, тыгыз тизилет” – деп жооп берди (*Имам Муслим*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «خَيْرُ صُفُوفِ الرِّجَالِ أُولُهَا، وَشَرُّهَا آخِرُهَا وَخَيْرُ صُفُوفِ النِّسَاءِ آخِرُهَا، وَشَرُّهَا أُولُهَا» رواه مسلم.

4-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эркектер намаздагы саптардын жакшысы – биринчи сап. Жаманы – акыркы сап. Аялдарга саптардын жакшысы – акыркы сап. Жаманы – алдыңкы сап” (*Имам Муслим*).

عن أبي مسعود رضي الله عنه، قال: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْسَحُ مَنَاكِبَنَا فِي الصَّلَاةِ، وَيَقُولُ: «اسْتَوْوُوا وَلَا تَخْتَلِفُوا فَتَخْتَلِفَ قُلُوبُكُمْ، لِيَلِينِي مِنْكُمْ أُولُوا الْأَخْلَامِ وَالنُّهَى، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ» رواه مسلم.

5-хадис: Абу Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) жамаат менен намаз окуурда ийиндерибизден кармап, саптарды түздөп: “Түз тургула, катардан чыкбагыла. Антпесе, жүрөгүңөр да бирдей болбой калат. Менин артыма биринчи сапка балакат курагына жеткен, акылы жетилгендер турсун. Андан кийинкилер өз ирети менен сапка тура берсин” – деди (*Имам Муслим*).

عن أنس رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «سُؤُوا صُغُوفَكُمْ، فَإِنَّ تَسْوِيَةَ الصَّغَبِ مِنْ تَمَامِ الصَّلَاةِ» متفق عليه.

6-хадис: Анас (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Саптарыңарды түз кармагыла! Анткени, саптын тегиздиги – намаздын толуктугу” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

Сүннөт намаздарынын сооптуулугу

عن أم المؤمنين أم حبيبة رَمَلَةَ بِنْتُ أَبِي سُفْيَانَ رضي الله عنهما، قالت: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَا مِنْ عَبْدٍ مُسْلِمٍ يُصَلِّيَ لِلَّهِ تَعَالَى كُلَّ يَوْمٍ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ رَكْعَةً تَطَوُّعًا غَيْرَ الْفَرِيضَةِ، إِلَّا بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ، أَوْ: إِلَّا بُنِيَ لَهُ بَيْتٌ فِي الْجَنَّةِ» رواه مسلم.

1-хадис: Момундардын энеси Хабиба бинт Абу Суфян (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Кайсы бир пенде Алла үчүн күнүнө парздан сырткары он эки ирекет напил намаз окуса, Алла Таала ал үчүн бейиште бир үй курат” (*Имам Муслим*).

عن ابن عمر رضي الله عنهما، قال: صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ الظُّهْرِ، وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَهَا، وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْجُمُعَةِ، وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْمَغْرِبِ، وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْعِشَاءِ. متفق عليه.

2-хадис: Ибн Умар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) менен бирге бешимдин парзынан мурда жана кийин эки ирекет намаз, жуманын парзынан кийин эки ирекет намаз, шамдын парзынан кийин эки ирекет намаз жана куптандын парзынан кийин да эки ирекет намаз окуганмын (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن عائشة رضي الله عنها، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ لَا يَدْعُ أَرْبَعًا قَبْلَ الظُّهْرِ، وَرَكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْعَدَاةِ.

3-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) бешимдин парзынан мурда төрт ирекет намазды жана багымдаттын парзынан мурда эки ирекет (сүннөт) намазды такыр калтырчу эмес.

عن عبد الله بن مُعَقَّلٍ رضي الله عنه، قال: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «بَيْنَ كُلِّ أَدَانَيْنِ صَلَاةٌ، بَيْنَ كُلِّ أَدَانَيْنِ صَلَاةٌ، بَيْنَ كُلِّ أَدَانَيْنِ صَلَاةٌ» وَقَالَ فِي الثَّالِثَةِ: «لَمْ يَنْشَأْ» متفق عليه.

4-хадис: Абдулла бин Мугаффал (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Ар бир азан менен икооматттын ортосунда намаз бар” деп үч жолу кайталады. Үчүнчүсүндө: “Окууну каалагандар үчүн” – деп кошумчалады (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن عائشة رضي الله عنها عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «رَكْعَتَا الْفَجْرِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا» رواه مسلم. وفي رواية: «لَهُمَا أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الدُّنْيَا جَمِيعًا».

5-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Багымдат намазынын эки ирекет сүннөтү –

дүйнөдөн жана андагы бардык нерседен артык”. Хадистин башка айтымында: “Багымдат намазынын эки ирекет сүннөтү Мен үчүн бүткүл дүйнөдөн да жагымдуу” (*Имам Муслим*).

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ بَيْنَ النَّدَاءِ وَالْإِقَامَةِ مِنْ صَلَاةِ الصُّبْحِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

6-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) багымдатта азан менен икооматтын ортосунда жеңил гана эки ирекет намаз окучу (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَرَأَ فِي رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ: {قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ} وَ {قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ} رواه مسلم.

7-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) багымдат намазынын биринчи ирекетинде “Кул йаа аййухал каафируун” деп башталган сүрөнү, экинчи ирекетине “Кул хуваллааху ахад” деп башталган сүрөнү окуду (*Имам Муслим*).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ الْجُمُعَةَ، فَلْيُصَلِّ بِغَدَاةِ أَرْبَعًا» رواه مسلم.

8-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кай бириңер жума намазын окусаңар, андан кийин төрт ирекет (сүннөт) намаз окусун” (*Имам Муслим*).

عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «صَلُّوا أَيُّهَا النَّاسُ فِي بُيُوتِكُمْ، فَإِنَّ أَفْضَلَ الصَّلَاةِ صَلَاةُ الْمَرْءِ فِي بَيْتِهِ إِلَّا الْمَكْتُوبَةَ» متفق عليه.

9-хадис: Зайд бин Сабит (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “О, адамдар! Напил намаздарды үйүңөрдө окугула! Анткени, парз намаздардан башка намаздардын эң жакшысы – адамдын өз үйүндө окуган намазы” (*Имам Муслим*).

عَنْ ابْنِ عُمرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «اجْعَلُوا مِنْ صَلَاتِكُمْ فِي بُيُوتِكُمْ، وَلَا تَتَّخِذُوهَا قُبُورًا» متفق عليه.

10-хадис: Ибн Умар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Үйүңөрдү мүрзө сыяктуу кылып албай, намаздарыңардын кээ бирин (напилдерин) үйдө окугула”. (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا قَضَى أَحَدُكُمْ صَلَاتَهُ فِي مَسْجِدِهِ، فَلْيَجْعَلْ لِبَيْتِهِ نَصِيبًا مِنْ صَلَاتِهِ، فَإِنَّ اللَّهَ جَاعِلٌ فِي بَيْتِهِ مِنْ صَلَاتِهِ خَيْرًا» رواه مسلم.

11-хадис: Жаабир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кайсы бириңер мечитте намаз окуса, үйүнө да намаздын энчисин берсин. Анткени, Алла Таала намаз үчүн үйүнө жакшылык ыроолойт” (*Имам Муслим*).

عَنْ ابْنِ عُمرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «اجْعَلُوا آخِرَ صَلَاتِكُمْ بِاللَّيْلِ وَتَرًا» متفق عليه.

12-хадис: Ибн Умар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алла ыраазы болсун) минтип айткан: “Түндө окуган намазыңардын эң акыркысын витр менен жыйынтыктагыла” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عن عائشة، رضي الله عنها، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي صَلَاتَهُ بِاللَّيْلِ، وَهِيَ مُعْتَرِضَةٌ بَيْنَ يَدَيْهِ، فَإِذَا بَقِيَ الْوُتْرُ، أَقْبَضَهَا فَأَوْتَرَتْ. رواه مسلم. في رواية له: فَإِذَا بَقِيَ الْوُتْرُ قَالَ: «قُومِي فَأَوْتِرِي يَا عَائِشَةُ».

13-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) түнкү намаздарын окуганда мен анын бет маңдайында уктап жата берчүмүн. Витр намазына убак келгенде, мени ойготуп, мен витрди окучумун *(Имам Муслим)*. Хадистин башка айтымында минтип айтылган: “Витр намазынын убагы келгенде: “Айша, туруп витр намазын оку” деп ойготчу.

عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ خَافَ أَنْ لَا يَقُومَ مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ، فَلْيُوتِرْ أَوَّلَهُ، وَمَنْ طَمِعَ أَنْ يَقُومَ آخِرَهُ، فَلْيُوتِرْ آخِرَ اللَّيْلِ، فَإِنَّ صَلَاةَ آخِرِ اللَّيْلِ مَشْهُودَةٌ، وَذَلِكَ أَفْضَلُ» رواه مسلم.

14-хадис: Жаабирдин (ага Алла ыраазы болсун) айтымында Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким түндүн акыркы бөлүгүндө тура албай калуусунан корксо, витр намазын түндүн биринчи бөлүгүндө окусун. Ал эми ким түндүн акыркы бөлүгүндө турарына ишенсе, витр намазын түндүн акыркы бөлүгүндө окусун. Түндүн акыркы бөлүгүндө окулган намаз күбө болот, абзелирээги ушул” *(Имам Муслим)*.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: أَوْصَانِي خَلِيلِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِصِيَامٍ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ، وَرُكْعَتِي الضُّحَى، وَأَنْ أُوتِرَ قَبْلَ أَنْ أَرْقُدَ «متفق عليه».

15-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) мындай деген: Менин сүйүктүү пайгамбарым мага ар айда үч күндөн орозо кармоону, күн сайын эки ирекеттен шашке намазын окууну жана уйкуга жатаардан мурда витр намазын окуп алууну осуят кылган *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ الْمَسْجِدَ، فَلَا يَجْلِسُ حَتَّى يُصَلِّيَ رُكْعَتَيْنِ» متفق عليه.

16-хадис: Абу Катада (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Мечитке киргенде, эч бириңер эки ирекет намаз окубастан отурбагыла” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِبِلَالٍ: «يَا بِلَالُ حَدِّثْنِي بِأَرْجَى عَمَلٍ عَمِلْتُهُ فِي الْإِسْلَامِ، فَإِنِّي سَمِعْتُ دَفَّ نَعْلَيْكَ بَيْنَ يَدَيَّ فِي الْجَنَّةِ» قَالَ: مَا عَمِلْتُ عَمَلًا أَرْجَى عِنْدِي مِنْ أَلَّا تَنْظَرُ ظُهُورًا فِي سَاعَةٍ مِنْ لَيْلٍ أَوْ نَهَارٍ إِلَّا صَلَّيْتُ بِذَلِكَ الطُّهُورِ مَا كُنْتُ لِي أَنْ أُصَلِّيَ. متفق عليه.

17-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) Билалга кайрылып: “Билал, мусулман болгонундан кийин көп соопко ээ болууну үмүт кылып аткарган кандай амалың бар? Анткени, мен бейиште так алдымдан сенин бут кийимдериндин дабышын уктум” – деди.

Ошондо Билал (ага Алла ыраазы болсун) : Ибадат-амалдарымдын ичинен көп сооп үмүт кылган амалым – түнү болобу, күндүзү болобу, кайсы убакта даарат алсам, ошол даараттын артынан колумдан келишинче напил намаз окуганга аракет кылам – деп жооп берди *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

Жума күнү тууралуу

عن أبي هريرة رضي الله عنه: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الوُضُوءَ ثُمَّ أَتَى الْجُمُعَةَ، فَاسْتَمَعَ وَأَنْصَتَ، غُفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجُمُعَةِ وَزِيَادَةُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ، وَمَنْ مَسَّ الْحَصَى، فَقَدْ لَعَا» رواه مسلم.

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким жакшылап даарат алып, жума намазына барса, анан унчукпай отуруп айтылган кутпаны укса, бул жума менен өткөн жуманын ортосундагы жана кошумча үч күндүк күнөөлөрү кечирилет. Ал эми кимде-ким майда таштарды ары-бери жылдырып алагды болсо, текке кетет” *(Имам Муслим)*.

عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه، أنَّ رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «غُسْلُ يَوْمِ الْجُمُعَةِ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُحْتَلِمٍ» متفق عليه.

2-хадис: Абу Саид Худри (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Балакат жаш курагына жеткен ар бир мусулман жума күнү толук жуунуп тазаланууга милдеттүү” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عن سلمان رضي الله عنه، قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «لَا يَغْتَسِلُ رَجُلٌ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، وَيَتَطَهَّرُ مَا اسْتَطَاعَ مِنْ طَهْرٍ، وَيَدْهِنُ مِنْ ذَهْنِهِ، أَوْ يَمَسُّ مِنْ طِيبِ بَيْتِهِ، ثُمَّ يَخْرُجُ فَلَا يُفَرِّقُ بَيْنَ اثْنَيْنِ، ثُمَّ يَصْلِي مَا كَتَبَ لَهُ، ثُمَّ يُنْصِتُ إِذَا تَكَلَّمَ الْإِمَامُ، إِلَّا غُفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجُمُعَةِ الْآخَرَى» رواه البخاري.

3-хадис: Салман Фарси (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эгерде бир адам жума күнү жуунуп, колунан келишинче тазаланып, чачын майлап, же үйүнөн жыттуу атыр себинип мечитке барса жана жанаша отурган эки адамдын ортосун бөлбөстөн, Алланын ага буйруган намазын окуса, имам кутпа айтканда, аны тынч отуруп укса, ошол жума менен кийинки жуманын ортосундагы (майда) күнөөлөрү кечирилет *(Имам Бухари)*.

عن أبي هريرة رضي الله عنه، أنَّ رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ اغْتَسَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ غُسْلَ الْجَنَابَةِ، ثُمَّ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الْأُولَى، فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ بَدَنَهُ، وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الثَّانِيَةِ، فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ بَقَرَةً، وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الثَّالِثَةِ، فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ كَبْشًا أَقْرَنَ، وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الرَّابِعَةِ، فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ دَجَاجَةً، وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الْخَامِسَةِ فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ بَيْضَةً، فَإِذَا خَرَجَ الْإِمَامُ، حَضَرَتِ الْمَلَائِكَةُ يَسْتَمِعُونَ الذِّكْرَ» متفق عليه.

4-хадис: Абу Хурайранын (ага Алла ыраазы болсун) айтымында Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким жума күнү жанабаттан жуунгандай толук гусул алып жуунуп, мечитке эртерээк барса, төөнү курмандыкка чалгандай, андан бир аз кечирээк барса, уйду курмандыкка чалгандай, андан да кечирээк барса, койду курмандыкка чалгандай, акыркы убагында барса, жумуртканы

садага кылгандай сооп табат. Имам кутпа айтуу үчүн минбарга чыкканда, периштелер келип кутпа угушат” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، فَقَالَ: «فِيهَا سَاعَةٌ لَا يُوَافِقُهَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ، وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي بِسَأْلِ اللَّهِ شَيْئاً، إِلَّا أُعْطَاهُ إِياهُ» وَأَشَارَ بِيَدِهِ يُقَلِّلُهَا، مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

5-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) жума күнү тууралуу айтып: “Жума күнү бир убакыт бар, мусулман пенде ошол убакта туруп намаз окуп, анан Алладан сураса, Алла Таала анын сураганын берет” – деди (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَسَمِعْتُ أَبَاكَ يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي شَأْنِ سَاعَةِ الْجُمُعَةِ؟ قَالَ: قُلْتُ: نَعَمْ، سَمِعْتُهُ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «هِيَ مَا بَيْنَ أَنْ يَجْلِسَ الْإِمَامُ إِلَى أَنْ تُقْضَى الصَّلَاةُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

6-хадис: Абу Муса Ашаринин баласы Абу Бурда (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Абдулла бин Умар менден: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) жума күнүндөгү убакыт кайсы учур экенин айтканын атаңдан укпадың беле? – деп сурады. Мен: Ооба, укканмын. Атам, Алланын элчисинин (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Бул убакыт имам минбарга отургандан баштап, намаз окулуп бүткөнгө чейинки аралыкта” дегенин уккан экен, – дедим (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ أَوْسِ بْنِ أَوْسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ مِنْ أَفْضَلِ أَيَّامِكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، فَأَكْثَرُوا عَلَيَّ مِنَ الصَّلَاةِ فِيهِ، فَإِنَّ صَلَاتَكُمْ مَعْرُوضَةٌ عَلَيَّ» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ.

7-хадис: Аус бин Аус (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эң улуу күнүңөр – жума күнү. Бул күнү мага көбүрөөк салават айткыла. Анткени, силердин салаватыңар мага жеткирилет” (*Абу Дауд*).

Түнкү намаздын сооптуулугу тууралуу

قال الله تعالى: {ومن الليل فتهجد به نافلة لك عسى أن يبعثك ربك مقاماً محموداً} (الإسراء 79).

Алла Таала минтип айткан: “Түн ичинде өзүң үчүн напил намаздарды оку. Балким, Раббиң сени макталган жайда тирилтет” (*Исра, 79-аят*).

وقال تعالى: {تتجافى جنوبهم عن المضاجع} (السجدة 16).

Алла Таала минтип айткан: “Ала түн ичинде намаз окуу үчүн төшөктөрүнөн турушат” (*Сажда, 16-аят*).

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَعَوَّمُ مِنَ اللَّيْلِ حَتَّى تَتَفَطَّرَ قَدَمَاهُ، فَقُلْتُ لَهُ: لِمَ تَصْنَعُ هَذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَقَدْ غُفِرَ لَكَ مَا تَقْدَمُ مِنْ ذُنُوبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ؟ قَالَ: «أَفَلَا أَكُونُ عَبْدًا شَكُورًا».

1-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) түн ичинде намазда көп тургандыктан буттары шишип кетчү. Бир жолу мен ага: О, Алланын элчиси, Алла Таала сенин илгери, кийинки күнөөлөрүңдү кечирген эмеспи, эмнеге минтип өзүңдү кыйнайсың? – десем, ал: “Мына ошол мени кечиргендигине шүгүр кылуучу пенде болбоймунбу?” – деди.

عن ابن مسعود رضي الله عنه، قَالَ: ذُكِرَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ نَامَ لَيْلَةً حَتَّى أَصْبَحَ، قَالَ: «ذَاكَ رَجُلٌ بَالِ الشَّيْطَانِ فِي أَذُنَيْهِ أَوْ قَالَ: فِي أُذُنِهِ» متفق عليه.

2-хадис: Ибн Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыздын (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) жанында түнү бою жаздыктан баш көтөрбөй, таң атканча уктаган бирөө тууралуу кеп кылышканда, ал: “Демек анын кулактарына шайтан заара кылып кетиптир” – деди. *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عن أَبِي هُرَيْرَةَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «يَعْقِدُ الشَّيْطَانُ عَلَى قَافِيَةِ رَأْسِ أَحَدِكُمْ، إِذَا هُوَ نَامَ، ثَلَاثَ عُقَدٍ، يَضْرِبُ عَلَى كُلِّ عُقْدَةٍ: عَلَيْكَ لَيْلٌ طَوِيلٌ فَارْقُدْ، فَإِنْ اسْتَيْقَظَ، فَذَكَرَ اللَّهَ تَعَالَى انْخَلَتْ عُقْدَةٌ، فَإِنْ تَوَضَّأَ انْخَلَتْ عُقْدَةٌ، فَإِنْ صَلَّى انْخَلَتْ عُقْدُهُ كُلُّهَا، فَأَصْبَحَ نَشِيطًا طَيِّبَ النَّفْسِ، وَإِلَّا أَصْبَحَ خَبِيثَ النَّفْسِ كَسَلَانَ» متفق عليه.

3-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Силерден ким болбосун уйкуга жаткан учурда шайтан желкесине үч түйүн түйүп: “Түн узун, ырахаттанып укта” деп, ар бир түйүндү өзүнчө түйүп, дубалап кетет. Эгер киши ага карабай тун ичинде ойгонуп, “бисмилла” деп Алланын атын атаса, түйүндөрдүн бири чечилет. Эгер ордуна туруп даарат алса, экинчи түйүн чечилет. Эгер түнкү намазды окуса, акыркысы да чечилип, эртең менен сергек турат жана маанайы ачык жүрөт. А эгер андай кылбаса, маанайы жок, илең-салаң ойгонот” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عن عبد الله بن سلام رضي الله عنه، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «أُتِيهَا النَّاسُ أَفْشُوا السَّلَامَ، وَأَطْعَمُوا الطَّعَامَ، وَصَلُّوا بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامَ، تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ».

4-хадис: Абдулла бин Салам (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алла ыраазы болсун) минтип айткан: “Эй, адамдар! Салам айтууну жайылкыла. Ачкаларды тойгузгула. Түн ичинде адамдар уктап жатканда, туруп намаз окугула. Ошондо, эч кыйынчылыксыз бейишке киресиңер”.

عن أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَفْضَلُ الصِّيَامِ بَعْدَ رَمَضَانَ شَهْرُ الْمُحَرَّمِ، وَأَفْضَلُ الصَّلَاةِ بَعْدَ الْفَرِيضَةِ صَلَاةُ اللَّيْلِ» رواه مسلم.

5-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Рамазан айынын орозосунан

кийинки эң жакшы орозо – Алланын айы Мухаррам айындагы орозо. Парз намаздардан кийинки эң жакшы намаз – түн ичинде окулган намаз” (Имам Муслим).

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «أَحَبُّ الصَّلَاةِ إِلَى اللَّهِ صَلَاةُ دَاوُدَ، وَأَحَبُّ الصَّيَامِ إِلَى اللَّهِ صِيَامُ دَاوُدَ، كَانَ يَنَامُ نِصْفَ اللَّيْلِ وَيَقُومُ ثُلُثَهُ وَيَنَامُ سُدُسَهُ وَيَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا» متفق عليه.

6-хадис: Абдулла бин амр бин Аас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Таалага эң сүйкүмдүү болгон намаз – Дауд пайгамбардын намазы. Алла Таалага эң сүйкүмдүү болгон орозо – Дауд пайгамбардын орозосу. Ал түн жарымына чейин уктап, түндүн үчүнчү бөлүгүндө туруп намаз окучу. Анан түндүн акыркы бөлүгүндө кайра уктачу. Орозону бир кармаса, кийинки күнү оозу ачык жүрчү” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّ فِي اللَّيْلِ لَسَاعَةً، لَا يُوَافِقُهَا رَجُلٌ مُسْلِمٌ يَسْأَلُ اللَّهَ تَعَالَى خَيْرًا مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ إِلَّا أُعْطَاهُ إِثَابَهُ، وَذَلِكَ كُلُّ لَيْلَةٍ» رواه مسلم.

7-хадис: Жаабир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Түндүн бир убагы бар, мусулман киши ошол убакта дуба кылып, дүйнө жана акыретине тиешелүү бир нерсе тилесе, тилегенин берет. Бул ар түнү ушундай болот” (Имам Муслим).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ مِنَ اللَّيْلِ فَلْيَفْتَحِ الصَّلَاةَ بِرَكَعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ» رواه مسلم.

8-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кай бириңер үнкү намазды окуу үчүн турсаңар, намазын жеңил эки иркет намаз менен баштасын” (Имам Муслим).

عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ نَامَ عَنْ جُزْئِهِ، أَوْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ، فَقَرَأَهُ فِيمَا بَيْنَ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَصَلَاةِ الظُّهْرِ، كُتِبَ لَهُ كَأَنَّمَا قَرَأَهُ مِنَ اللَّيْلِ» رواه مسلم.

9-хадис: Умар бин Хаттаб (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким түндө окууну адат кылган напил намазды, Куранды же кайсы бир ибадатты уктап калып өткөрүп жиберсе, анан аны багымдат менен бешим намазынын аралыгында окуса, түндө окугандай эле сооп алат” (Имам Муслим).

عن عائشة رضي الله عنها، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا نَعَسَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ، فَلْيَرْقُدْ حَتَّى يَذْهَبَ عَنْهُ النَّوْمُ، فَإِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا صَلَّى وَهُوَ نَاعِسٌ، لَعَلَّهُ يَذْهَبُ يَسْتَغْفِرُ فَيَسْبُغُ نَفْسَهُ» متفق عليه.

10-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алла ыраазы болсун) минтип айткан: “Кай бириңер намаз окуп жатканда үргүлөсө, уйкусу канганча жатып уктап алсын. Анткени, уйкусурап намаз окуганда, Алладан кечирим тилеймин деп, өзүнө каргыш тилеп алуусу мүмкүн” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

Тараби намазынын жана кадыр кечесинин сооптуулугу тууралуу

قال الله تعالى: {إنا أنزلناه في ليلة القدر} (القدر 1).

Алла Таала минтип айткан: “Чынында, Биз Куранды кадыр кечесинде түшүрдүк”
(Кадыр, 1-аят).

وقال تعالى: {إنا أنزلناه في ليلة مباركة} (الدخان 3).

Алла Таала минтип айткан: “Чынында, Биз Куранды берекелүү кечеде түшүргөнбүз”
(Духан, 3-аят).

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «من قام رمضان إيماناً واحتساباً غُفِرَ له ما تقدم من ذنبه» متفق عليه.

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айкан: “Кимде-ким Рамазан айында чын дилинен ишенип, сооп үмүт кылып түнкү (тараби) намазына турса, өткөн күнөөлөрү кечирилет” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عن عائشة رضي الله عنها، قالت: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يجاوز في العشر الأواخر من رمضان، ويقول: «تَحَرَّوْا لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي الْعَشْرِ الْآخِرِ مِنْ رَمَضَانَ» متفق عليه.

2-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) Рамазан айынын кыркы он күнү этикафка отуруп: “Кадыр кечесин Рамазан айынын акыркы он күнүнөн издегиле” – деп айткан (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عن عائشة رضي الله عنها، قالت: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِذَا دَخَلَ الْعَشْرُ الْآخِرُ مِنْ رَمَضَانَ، أَحْيَا اللَّيْلَ، وَأَيْقَظَ أَهْلَهُ، وَجَدَّ وَشَدَّ الْمِيزَرَ» متفق عليه.

3-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Рамазан айынын акыркы он күндүгү киргенде Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) түнү бою уктабай ибадат кылып, үй-бүлө мүчөлөрүн да ойготуп, ибадатка басым жасап, белин бекем буучу” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عن عائشة رضي الله عنها قالت: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يجتهد في رمضان مالا يجتهد في غيره، وفي العشر الأواخر منه، مالا يجتهد في غيره» رواه مسلم.

4-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) башка убакка караганда Рамазан айында көбүрөөк ибадат кылганга аракет кылчу. Ал эми Рамазандын башка күндөрүнө караганда, акыркы он күндүгүндө көбүрөөк ибадат кылууга аракет кылчу (*Имам Муслим*).

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ إِنْ عَلِمْتُ أَيَّ لَيْلَةٍ لَيْلَةُ الْقَدْرِ مَا أَقُولُ فِيهَا؟ قَالَ: «قُولِي: اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفُوٌّ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّي» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

5-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчисинен (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : О, Алланын элчиси, эгер кадыр түн кайсы түнгө туш келерин билип калсам, эмне деп дуба кылайын? – деп сурам, ал: “О, Алла, Сен – Кечиримдүүсүн, кечиргенди жакшы көрөсүң, менин күнөөлөрүмдү кечир” деп айткын” – деди (*Имам Тирмизи*).

Мисвак колдонуу жана адамдын таза табиятына тиешелүү иштер тууралуу

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كُنَّا نَعْدُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سِوَاكُهُ وَطَهْرُهُ فَيَبْعَثُهُ اللَّهُ مَا شَاءَ أَنْ يَبْعَثَهُ مِنَ اللَّيْلِ، فَيَتَسَوَّكُ، وَيَتَوَضَّأُ وَيُصَلِّي» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчисинин (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мисвагын жана даарат алчу суун даярдап койчубуз. Ал адатынча түн бир оокумда ойгонуп, мисвак менен тиштерин тазалап, даарат алып, анан түнкү намазын окучу (*Имам Муслим*).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «الْفِطْرَةُ خَمْسٌ، أَوْ خَمْسٌ مِنَ الْفِطْرَةِ: الْخِثَانِ، وَالْأَسْتِحْدَادِ، وَتَقْلِيمِ الْأُظْفَارِ، وَتَنْفِ الْإِطِيطِ، وَقَصِّ الشَّارِبِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

2-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Адам табиятынын талабы бешөө: сүннөткө отургузуу; аврет жерлердин түгүн тазалоо, тырмактарды алуу, колтуктун астындагы түктөрдү тазалоо, мурутту кыскартуу” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «عَشْرٌ مِنَ الْفِطْرَةِ: قَصُّ الشَّارِبِ، وَإِعْفَاءُ اللَّحْيَةِ، وَالْبِشَاقُ الْمَاءِ، وَقَصُّ الْأُظْفَارِ، وَغَسْلُ الْبَرَاجِمِ، وَتَنْفِ الْإِطِيطِ، وَحَلْقُ الْعَانَةِ، وَانْتِقَاصُ الْمَاءِ» قَالَ الرَّأْيِيُّ: وَنَسِيتُ الْعَاشِرَةَ إِلَّا أَنَّ تَكُونَ الْمَضْمَضَةَ، قَالَ وَكَيْفَ وَهُوَ أَحَدُ رَوَاتِهِ: انْتِقَاصُ الْمَاءِ، يَعْنِي: الْاسْتِنْجَاءَ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

3-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Он түрдүү иш адамдын таза табиятынын талабы болуп эсептелет: мурутту кыркуу, сакалды өстүрүү, мисвак колдонуу, мурунду суу киргизип жуу, тырмактарды алуу, манжалардын салааларын жуу, колтуктун түктөрүн тазалоо, авреттердин түгүн тазалоо, авреттерди суу менен жуу...”. Закария айтат: “(Хадисти

айтып өткөргөн) Мусаб: “Онунчусун унутуп калдым, менимче, даарат алганда ооздуу жуу болсо керек” – деген (*Имам Муслим*).

Зекет тууралуу

قال الله تعالى: {وأقيموا الصلاة وآتوا الزكاة} (البقرة 43).

Алла Таала минтип айткан: “Намазды тлоук окугула, зекетт бергиле...” (*Бакара, 43-аят*).

وقال تعالى: {وما أمروا إلا ليعبدوا الله مخلصين له الدين حنفاء، ويقيموا الصلاة ويؤتوا الزكاة؛ وذلك دين القيمة} (البينة 5).

Алла Таала минтип айткан: “Алар таза ишенимди карманып, чын ыклас менен жалгыз Аллага ибадат кылууга, намазды окууга, зекетти берүүгө буйрулган” (*Баййина, 103-аят*).

وقال تعالى: {خذ من أموالهم صدقة تطهرهم وتزكيهم بها} (التوبة 103).

Алла Таала минтип айткан: “Аларды (күнөөдөн) арылтып (написин) тазалоо үчүн мал-мүлкүнөн зекет-садага алгын” (*Тообо, 103-аят*).

عن ابن عمر رضي الله عنهما، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَإِقَامَ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَحَجِّ النَّبْتِ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ متفق عليه.

1-хадис: Умар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Исламдин беш нерсеге негизделген: Алладан башка ибадатка татыктуу кудай жоктугуна жана Мухаммед (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) Анын элчиси экендигине күбөлүк берүү, намазд окуу, зекетти берүү, ажылыкка баруу жана Рамазан айында орозо тутуу” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه، أَنَّ أَعْرَابِيًّا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ دُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ إِذَا عَمِلْتُهُ، دَخَلْتُ الْجَنَّةَ. قَالَ: «تَعْبُدُ اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا، وَتُقِيمُ الصَّلَاةَ، وَتُؤْتِي الزَّكَاةَ الْمَفْرُوضَةَ، وَتَصُومُ رَمَضَانَ» قَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَا أَزِيدُ عَلَى هَذَا. فَلَمَّا وُلِّيَ، قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُنْظَرَ إِلَى رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَلْيَنْظُرْ إِلَى هَذَا» متفق عليه.

2-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) бир чөлдүк киши келип: Эй, Алланын элчиси, мага эгер аткарсам бейишке кире турган ишти айтчы? – деп сурады. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Аллага эч нерсени шерик кылбастан ибадат кыласың. Парз намаздарыңды окуйсуң. Парз зекетиңди бересиң жана Рамазан айынын орозосун кармайсың”, – деди. Тиги киши: Жанымды чеңгелдеп турган Аллага ант берип айтам: ушул айткандарыңдан ашыкча да, кем да кылбаймын, – деди. Ал кеткенден кийин Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Ким бейишке кире турган кишини көрүүнү кааласа, тиги кишиге карасын”, – деди (*Имам Муслим*).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا مِنْ صَاحِبٍ ذَهَبٍ، وَلَا فِصَّةٍ، لَا يُؤَدِّي مِنْهَا حَقَّهَا إِلَّا إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ صُيِّحَتْ لَهُ صَفَائِحُ مِنْ نَارٍ، فَأُحْجِيَ عَلَيْهِهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ، فَيُكْوَى بِهَا جَنْبُهُ، وَجَبِينُهُ، وَظَهْرُهُ، كُلَّمَا بَرَدَتْ أُعِيدَتْ لَهُ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ، حَتَّى يُقْضَى بَيْنَ الْعِبَادِ فَيُرَى سَبِيلُهُ، إِمَّا إِلَى الْجَنَّةِ وَإِمَّا إِلَى النَّارِ». قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ فَلَا إِلَّاءَ؟ قَالَ: وَلَا صَاحِبَ إِبِلٍ لَا يُؤَدِّي مِنْهَا حَقَّهَا، وَمَنْ حَقَّهَا، حَلَبَهَا يَوْمَ وَزْدَهَا، إِلَّا إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ بُطِحَ لَهَا بِقَاعٍ قَرْقَرٍ أَوْفَرُ مَا كَانَتْ، لَا يَفْقِدُ مِنْهَا فِصِيلًا وَاحِدًا، تَطَّوُّهُ بِأَخْفَافِهَا، وَتَعَضُّهُ بِأَفْوَاهِهَا، كُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ أَوْلَاهَا، رَدَّ عَلَيْهِ أُخْرَاهَا، فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ، حَتَّى يُقْضَى بَيْنَ الْعِبَادِ، فَيُرَى سَبِيلُهُ، إِمَّا إِلَى الْجَنَّةِ وَإِمَّا إِلَى النَّارِ».

قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ فَلَا بَقَرٍ وَالْعَنَمُ؟ قَالَ: وَلَا صَاحِبَ بَقَرٍ وَلَا عَنَمٍ لَا يُؤَدِّي مِنْهَا حَقَّهَا إِلَّا إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ، بُطِحَ لَهَا بِقَاعٍ قَرْقَرٍ، لَا يَفْقِدُ مِنْهَا شَيْئًا لَيْسَ فِيهَا عَقْصَاءٌ، وَلَا جُلْحَاءٌ، وَلَا غَضَبَاءٌ، تَنْطَحُهُ بِقُرُوقِهَا، وَتَطَّوُّهُ بِأَطْلَافِهَا، كُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ أَوْلَاهَا، رَدَّ عَلَيْهِ أُخْرَاهَا، فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ حَتَّى يُقْضَى بَيْنَ الْعِبَادِ، فَيُرَى سَبِيلُهُ إِمَّا إِلَى الْجَنَّةِ وَإِمَّا إِلَى النَّارِ».

قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ فَالْحَنَيْلُ؟ قَالَ: «الْحَنَيْلُ ثَلَاثَةٌ: هِيَ لِرَجُلٍ وَزَرٌ، وَهِيَ لِرَجُلٍ سِتْرٌ، وَهِيَ لِرَجُلٍ رِبَاطٌ رِبَاةٌ وَفَحْرٌ وَنَوَاءٌ عَلَى أَهْلِ الْإِسْلَامِ، فَهِيَ لَهُ وَزَرٌ، وَأَمَّا الَّتِي هِيَ لَهُ سِتْرٌ، فَرجُل رِبَطَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ، ثُمَّ لَمْ يَنْسَ حَقَّ اللَّهِ فِي طُغُورِهَا، وَلَا رِقَابِهَا، فَهِيَ لَهُ سِتْرٌ، وَأَمَّا الَّتِي هِيَ لَهُ أَجْرٌ، فَرجُل رِبَطَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لِأَهْلِ الْإِسْلَامِ فِي مَنَاجٍ، أَوْ رَوْصَةٍ، فَمَا أَكَلَتْ مِنْ ذَلِكَ الْمَنَاجِ أَوْ الرَّوْصَةِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا كُتِبَ لَهُ عِدَدٌ مَا أَكَلَتْ حَسَنَاتٍ، وَكُتِبَ لَهُ عِدَدُ أَزْوَائِهَا وَأَبْوَالِهَا حَسَنَاتٍ، وَلَا تَقْطَعُ طَوْلَهَا فَاسْتَنْتَ شَرْفًا أَوْ شَرْفَيْنِ إِلَّا كُتِبَ اللَّهُ لَهُ عِدَدُ آثَارِهَا، وَأَزْوَائِهَا حَسَنَاتٍ، وَلَا مَرَّ بِهَا صَاحِبُهَا عَلَى تَمَرٍ فَشَرِبَتْ مِنْهُ، وَلَا يُرِيدُ أَنْ يَشْقِيَهَا إِلَّا كُتِبَ اللَّهُ لَهُ عِدَدٌ مَا شَرِبَتْ حَسَنَاتٍ».

قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ فَالْخُمْرُ؟ قَالَ: «مَا أُنْزِلَ عَلَيَّ فِي الْخُمْرِ شَيْءٌ إِلَّا هَذِهِ الْآيَةُ الْفَادَةُ الْجَامِعَةُ: {فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ، وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ}».

3-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Эгерде алтыны менен күмүшү бар киши зекетин бербесе, кыямат күнү (алтын-күмүшү) жалпак тактайларга айлантылып тозок отуна кызытылган соң, ээсинин жамбаштарына, бешенесине жана жонуна эн басылат. Ошентип, мөөнөтү элүү миң жылга тете болгон ошол күнү бою Алланын пенделеринин ортосунда өкүм чыгарылып, зекетин бербеген адамга бейишке же тозокко кирери белгилүү болгончо, жанагы тактайлар кайра-кайра кызытылып басыла берет” – деди. Сахабалар: О, Аллахтын элчиси, зекети берилбеген төөлөр жөнүндө айтыңызчы? – дешти. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Төөлөрдүн да акысы бар, суугарарда сүтүн саап муктаждарга берүү да анын акысы. Бул дүйнөдө төөлөрүнүн акысын бербеген ар бир адам кыяматта тегиз талаага көмкөрүсүнөн жаткырылып, төөлөр тайлактары менен келип аны тебелеп, тиши менен кажап өтөт. Ушинтип мөөнөтү элүү миң жылга тете болгон күнү бою пенделерге өкүм чыгарылып, алиги адамга да бейишке же тозокко барары билгилүү болгончо, төөлөрүнүн алгачкылары кетсе, кийинкилери келип аны буту менен таптап азаптай берет” – деди. Сахабалар: О, Алланын элчиси, зекети берилбеген уйдун же койдун ээсинин абалы кандай болот? – деп сурашты. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Бул дүйнөдө уйдун жана койдун зекетин бербеген ар бир адам кыяматта тегиз талаага көмкөрүсүнөн жаткырылып, уйлардын мүйүздүүсү да, мүйүзү сыныгы да, мүйүзү жок токолу да, койлор менен аралашып келип аны сүзүп, туяктары менен тебелешет. Ушинтип мөөнөтү элүү миң жылга тете күнү бою пенделерге өкүм чыгарылып, бул адамдын да же бейишке, же тозокко барары анык болгончо, уйлары менен койлорунун алгачкысы өтсө, кийинкиси келип сүзүп, тебелеп азаптай берет” – деди. Сахабалар: О, Алланын элчиси, жылкысы барлардын абалы кандай болот? – деп сурашты. Алланын

элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Жылкы үч түрдүү болот: кээ бирөөнүн – шору, кээ бирөөнө – калкан, кээ бирөөнө – сооп болот. Ээсинин шору болгону, аны ээси элге көрүнүп, мактануу, же мусулмандарга каршы колдонуу үчүн багат. Бул жылкы – ээсинин шору. Ал эми ээсине калкан болгону, андай жылкыны ээси Алла жолунда багат жана акысын берүүнү унутпай, өзү да, башкалар да пайдаланат. Бул жылкы – ээсине тозоктон калкан. Ал эми сооп болгону мындай, андай жылкыны ээси Алла жолунда багып, мусулмандарга (казатта) кызмат кылуу үчүн жайытта же корукта кармайт. Ага жылкылардын жайытта же корукта оттогон чөбүнүн санынча, атүгүл, алардын таштаган тезеги менен заарасынын эсебине да сооп жазылат. Дарыядан кечип өткөндө ээси аны сугарууну каалабаса да, аты суу ичкен сайын Алла Таала алардын ичкен суунун өлчөмүнчө сооп жазат”, – деди. Сахабалар: О, Алланын элчиси, эшек тууралуу эмне айтасыз? – деп сурашты. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Мага эшеги бар киши тууралуу эч кабар түшкөн жок. Бирок бардык жакшылыктарды ичине камтыган мобул аят түштү: “Кимде-ким кымындын салмагындай жакшылык кылса, анын (сообун) көрөт, кимде-ким кымындын салмагындай жамандык кылса, анын (жазасын) көрөт”, – деди *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

Рамазан айынын орозосу тууралуу

قال الله تعالى: { يا أيها الذين آمنوا كتب عليكم الصيام كما كتب على الذين من قبلكم } إلى قوله تعالى: { شهر رمضان الذي أنزل فيه القرآن هدى للناس وبينات من الهدى والفرقان، فمن شهد منكم الشهر فليصمه، ومن كان مريضاً أو على سفر فعدة من أيام أخر } (البقرة 183-185).

Алла Таала минтип айткан: “О, ыймандуу пенделер! Силерден мурункуларга парыз кылынгандай силерге да такыба болуунар үчүн орозо кармоо парыз кылынды. Орозо эсептелүү эле күндөр. Силерден ким ооруп калса, же сапарда болсо, башка күндөрдүн эсебинен кармайт. Орозо кармаса кыйнала тургандарга (ар бир күн үчүн) бир жакыр адамды тойгузуу – төлөм акы. Ким ашыкча адамды тойгузса, өзүнө жакшы. Эгер билсеңер орозо кармаганыңар (акы төлөөдөн) жакшы. (Эсептелүү күндөр – бул,) Рамазан айы. Бул айда адамдарга Туура жол болуп, ушул Туура жол менен фуркандан турган ачык далилдүү Куран түшүрүлдү. Силерден ким (жаңырган) айга күбө болсо орозо кармасын! Ким ооруп калса, же сапарда болсо, башка күндөрдүн эсебинен кармайт. Алла силерге жеңилдикти каалайт, силерге оордукту каалабайт. (Орозо) эсепти толук кылышыңар, силерди туура жолго салганы үчүн Алланы улукташыңар жана Ага шүгүр кылышыңар үчүн (парыз) *(Бакара, 183-185-аяттар)*.

عن أبي هريرة رضي الله عنه، قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «قال الله عز وجل: كُلُّ عَمَلٍ ابْنِ آدَمَ لَهُ إِلَّا الصَّيَّامَ ، فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ. وَالصَّيَّامُ جُنَّةٌ فَإِذَا كَانَ يَوْمٌ صَوْمٌ أَحَدِكُمْ فَلَا يَزُفُ وَلَا يَصْحَبُ ، فَإِنْ سَابَهُ أَحَدٌ أَوْ قَاتَلَهُ ، فَلْيُقَاتِلْ: إِنْ صَاتَمَ. وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَخُلُوفٌ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ. لِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ يَفْرَحُهُمَا: إِذَا أَفْطَرَ فَرِحَ بِفِطْرِهِ، وَإِذَا لَقِيَ رَبَّهُ فَرِحَ بِصَوْمِهِ» متفقٌ عليه. وهذا لفظ رواية البخاري. وفي رواية له: «يُزَكُّ طَعَامُهُ، وَشَرَابُهُ، وَشَهْوَتُهُ، مِنْ أَجْلِي، الصَّيَّامُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ، وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا».

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Таала: “Адам баласынын кармаган орозосунан башка бардык иш-амалдары өзүнө. Орозо андай эмес, анткени, орозо Менин ыраазылыгым үчүн кармалат. Ошондуктан, анын сооп-сыйын да Мен өзүм каалагандай беремин” – деген. Орозо – (тозоктон калкалаган) калкан. Кимиңер болсо да, орозо кармаган күндөрү жаман сүйлөбөсүн, талашып-тартышпасын. Кимдир бирөө ага жаман сөз айтып, же урушмакчы болсо, ага: “Мен орозомун” – десин. Мухаммаддын жаны колунда турган Аллага ант берип айтам: орозо кармаган кишинин оозунан чыккан жыт кыямат күнү Алланын алдында атырдын жытынан да жагымдуу болот. Орозо кармаган кишиге эки кубанычтуу учур бар: биринчиси – ооз ачкан учурдагы кубанычы. Экинчиси – Раббисине жолуккан учурда орозосунун сообун алгандагы кубанычы” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ أَتَقَقَّ زَوْجَيْنِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ تُودِي مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ: يَا عَبْدَ اللَّهِ هَذَا خَيْرٌ، فَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصَّلَاةِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الصَّلَاةِ، وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجِهَادِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الْجِهَادِ، وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصِّيَامِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الرِّيَّانِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصَّدَقَةِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الصَّدَقَةِ» قَالَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: يَا أَبَا أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا عَلَى مَنْ دُعِيَ مِنْ تِلْكَ الْأَبْوَابِ مِنْ ضَرُورَةٍ، فَهَلْ يُدْعَى أَحَدٌ مِنْ تِلْكَ الْأَبْوَابِ كُلِّهَا؟ قَالَ: «نَعَمْ وَأَرْجُو أَنْ تَكُونَ مِنْهُمْ» متفق عليه.

2-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мындай деди: “Кимде-ким Алла жолунда алтын жана күмүштү (же малды жуп-жубу менен) садага кылса, бейиштин бир эшигинен: “Эй, Алланын кулу, бул эшикке кел, эң жакшысы бул жакта” деп айтылат. Намазын толук окуп жүргөн адам намаз эшигинен, өмүрүн Алла жолунда күрөшүү менен өткөргөндөр жихад эшигинен, орозо кармагандар Раййан эшигинен, садаганы көп бергендер садага эшигинен чакырылат”. Муну уккан Абу Бакр Сыддык (ага Алла ыраазы болсун): О, Алланын элчиси, ата-энем сага садага болсун. Ошол эшиктердин биринен чакырылган адам, башка эшиктерге муктаждыгы болбосо да, башка эшиктеринен чакырылуусу мүмкүнбү – деп сурады. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Ооба, ошондой адамдардын бири сен болосуң го деп үмүт кыламын”, – деди *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عن سهل بن سعد رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «إِنَّ فِي الْجَنَّةِ بَابًا يُقَالُ لَهُ: الرِّيَّانُ، يَدْخُلُ مِنْهُ الصَّائِمُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، لَا يَدْخُلُ مِنْهُ أَحَدٌ غَيْرُهُمْ، يُقَالُ: أَيْنَ الصَّائِمُونَ؟ فَيَقُومُونَ لَا يَدْخُلُ مِنْهُ أَحَدٌ غَيْرُهُمْ، فَإِذَا دَخَلُوا أُغْلِقَ فَلَمْ يَدْخُلْ مِنْهُ أَحَدٌ» متفق عليه.

3-хадис: Сахл бин Саъд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бейиште “Ар-Раян” деп аталган эшик бар. Кыямат күнү ал эшиктен бул дүйнөдө орозо кармагандар гана кирет. Алардан башка эч ким кирбейт. Ошол күнү: “Орозо кармаган адамдар кана?” деп чакырылат. Орозо кармагандар туруп киришет, алардан башка эч ким кирбейт. Алар киргенден кийин эшик жабылат да, башка эч ким кирбейт” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا مِنْ عَبْدٍ يَصُومُ يَوْمًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلَّا بَاعَدَ اللَّهُ بِذَلِكَ الْيَوْمَ وَجْهَهُ عَنِ النَّارِ سَبْعِينَ خَرِيفًا» متفق عليه.

4-хадис: Абу Саид Худри (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кайсы бир пенде Алла ыраазылыгы үчүн бир кун орозо кармаса, Алла Таала ошол күндүн урматына анын жүзүн тозоктон жетимиш жылдык аралыкка алыстатат” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ» متفق عليه.

5-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким Рамазан айында чын дилинен ишенип, сооп үмүт кылып орозо кармаса, өткөн күнөөлөрү кечирилет” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا جَاءَ رَمَضَانُ، فَتَبَحَثْ أَبْوَابَ الْجَنَّةِ، وَعُلِقَتْ أَبْوَابُ النَّارِ، وَصُفِّدَتِ الشَّيَاطِينُ» متفق عليه.

6-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Рамазан айы келгенде, бейиштин эшиктери ачылып, тозоктун эшиктери жабылат, шайтандар кишенделет” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «صُومُوا لِرُؤُوسِهِ، وَأَفْطِرُوا لِرُؤُوسِهِ، فَإِنْ غَمِيَ عَلَيْكُمْ، فَأَكْمِلُوا عِدَّةَ شَعْبَانَ ثَلَاثِينَ» متفق عليه. وهذا لفظ البخاري.

7-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Жаңырган айды көргөндө орозо кармагыла. Кийинки жаңырган айды көргөндө ороzonу бүтүргүлө. Эгер күн бүркөө болуп жаңырган айды көрө албасаңар, Шаабан айын отуз күнгө толтуруп, ороzonу кармай баштагыла” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَجْوَدَ النَّاسِ، وَكَانَ أَجْوَدَ مَا يَكُونُ فِي رَمَضَانَ حِينَ يَلْقَاهُ جِبْرِيلُ، وَكَانَ جِبْرِيلُ يَلْقَاهُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ فَيُدَارِسُهُ الْقُرْآنَ، فَلَرَسُولُ اللَّهِ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، حِينَ يَلْقَاهُ جِبْرِيلُ أَجْوَدُ بِالْخَيْرِ مِنَ الرِّيحِ الْمُرْسَلَةِ» متفق عليه.

8-хадис: Абдуллах бин Аббас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) жакшылык кылууда адамдардын эң жоомарты эле. Рамазан айында Жебирейил периштеге жоомарттыгы андан да күчөчү. Анткени, жыл сайын Рамазан айында Жебирейил периште менен көп жолукканда жоомарттыгы андан да күчөчү. Жебирейил периште Рамазан айынын ар түнүндө пайгамбарга (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) келип, экөө бирге Куран окушчу. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) Жебирейил периште менен жолуккандан кийин жер бетине береке алып келчү сыдырым желден да жоомарт болор эле *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عن أبي هريرة رضي الله عنه، عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «لا يتقدم من أحدكم رمضان يصوم يوم أو يومين، إلا أن يكون رجلاً كان يصوم صومه، فليصم ذلك اليوم» متفق عليه.

9-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алла ыраазы болсун) минтип айткан: “Эч бириң Рамазан айына бир же эки күн калганда орозо кармабасын. Бирок орозо кармоону адат кылып алган кишинин орозосу ошол күнгө туш келип калса, анда ошол күндү кармаса болот” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عن طلحة بن عبيد الله رضي الله عنه، أن النبي صلى الله عليه وسلم كان إذا رأى الهلال قال: «اللَّهُمَّ أَهْلُهُ عَلَيْنَا بِالْإِيمَانِ، وَالسَّلَامَةِ وَالْإِسْلَامِ، رَبِّي وَرَبُّكَ اللَّهُ، هِلَالٌ رُشِدٍ وَخَيْرٌ» رواه الترمذي وقال: حديث حسن.

10-хадис: Талха бин Убайдулла (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) жаңырган айды көргөндө төмөнкү дубаны окучу: “О, Алла, Бул жаңы айда бизге тынчтыктын, ыймандын жана Ислам үчүн жакшылыктардын айы кыл. Менин да, сенин да Раббиң – Алла. Туура жолдун жана жакшылыктын айы болсун” *(Имам Тирмизи).*

عن أنس رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «تَسَحَّرُوا فَإِنَّ فِي السُّحُورِ بَرَكَةً» متفق عليه.

11-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Саарлык жегиле. Анткени, саарлыкта береке бар” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عن سهل بن سعد رضي الله عنه، أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «لا يزال الناس بخير ما عجلوا الفطر» متفق عليه.

12-хадис: Сахл бин Саъд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Орозо кармаган адамдар ооз ачарды кечиктирбей өз убагында ооз ачса, дайыма жакшылыктын үстүндө болушат” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إذا كان يوم صوم أحدكم، فلا يرفث ولا يصخب، وإن سابه أحد، أو قاتله، فليقل: إني صائم» متفق عليه.

13-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Силерден бирөөңөр орозо кармаган күнү жаман сөз сүйлөбөсүн жана орой болбосун. Эгер кимдир бирөө ага жаман сөз айтса, же урушмакы болсо: “Мен орозомун” десин” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: «من لم يدع قول الزور والعمل به فليس لله حاجة في أن يدع طعامه وشرابه» رواه البخاري.

14-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким орозодо калп айтканын

токтотпосо, жалганы бар ишти таштабаса, Алла Таалага анын жеп-ичкенди таштаганы керек эмес” (Имам Бухари).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا نَسِيَ أَحَدُكُمْ، فَأَكَلَ أَوْ شَرِبَ، فَلْيَتِمَّ صَوْمَهُ، فَإِنَّمَا أَطَعَمَهُ اللَّهُ وَسَقَاهُ» متفقٌ عليه.

15-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эгерде кайсы бириңер орозо экенин эсинен чыгарып, жеп же ичип алса, орозосун улантып кармай берсин. Анткени, аны Алла Таала Өзү жедирди же ичирди” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَفْضَلُ الصِّيَامِ بَعْدَ رَمَضَانَ: شَهْرُ اللَّهِ الْحَرَامِ، وَأَفْضَلُ الصَّلَاةِ بَعْدَ الْفَرِيضَةِ: صَلَاةُ اللَّيْلِ» رواه مسلم.

16-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Рамазан айынын орозосунан кийинки эң жакшы орозо – Алланын айы Мухаррам айындагы орозо. Парз намаздардан кийинки эң жакшы намаз – түн ичинде окулган намаз” (Имам Муслим).

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، قَالَتْ: لَمْ يَكُنِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُ مِنْ شَهْرٍ أَكْثَرَ مِنْ شَعْبَانَ، فَإِنَّهُ كَانَ يَصُومُ شَعْبَانَ كُلَّهُ. فِي رِوَايَةٍ: كَانَ يَصُومُ شَعْبَانَ إِلَّا قَلِيلًا. متفقٌ عليه .

17-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) эч бир айда Шаабан айында орозо кармагандай көп орозо кармачу эмес, ал Шаабан айын толук орозо кармаган. Башка айтымында: “Шаабан айынын көп бөлүгүндө орозо кармачу” деп айтылган (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «صَوْمُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ صَوْمُ الدَّهْرِ كُلِّهِ». متفقٌ عليه.

18-хадис: Абдулла бин Амр бин Аас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Ар бир айда үч күндөн орозо кармоо – жыл бою орозо кармаганга тете болот” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ عَنْ صِيَامِ يَوْمِ عَاشُورَاءَ، فَقَالَ: «يَكْفُرُ السَّنَةَ الْمَاضِيَةَ» رواه مُسْلِمٌ.

19-хадис: Абу Катада (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчисинен (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) Ашура күнүн орозосу тууралуу суралганда, ал минтип жооп берди: “Өткөн жылдын күнөөлөрүнүн кечирилишине себепкер болот” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ أَبِي أَيُّوبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ صَامَ رَمَضَانَ ثُمَّ اتَّبَعَهُ سِتًّا مِنْ شَوَّالٍ كَانَ كَصِيَامِ الدَّهْرِ» رواه مُسْلِمٌ.

20-хадис: Абу Аййуб (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким Рамазан айынын

орозосун кармап, анан Шаввал айынан да алты күн орозо кармаса, жыл бою орозо кармагандын сообуна ээ болот” (Имам Муслим).

عن أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ عَنْ صَوْمِ يَوْمِ الْاِثْنَيْنِ فَقَالَ: «ذَلِكَ يَوْمٌ وَلِدْتُ فِيهِ، وَيَوْمٌ بُعِثْتُ، أَوْ أُنْزِلَ عَلَيَّ فِيهِ» رواه مسلم.

21-хадис: Абу Катада (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчисинен(ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) дүйшөмбү күнкү орозо тууралуу суралганда, ал: “Мен ушул күнү төрөлгөмүн, ушул күнү пайгамбар болгонмун же мага Куран түшө баштаган” – деди (Имам Муслим).

عن زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ فَطَرَ صَائِماً، كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ غَيْرِهِ غَيْرَ أَنَّهُ لَا يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِ الصَّائِمِ شَيْءٌ».

22-хадис: Зайд бин Халид Жухани (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким орозо кармган кишини ооз ачтырса, орозо кармаган киши ээ болгон соопко ээ болот. Мындан орозо кармаган кишинин сообу кемип калбайт”.

عن ابنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْتَكِفُ الْعَشْرَ الْأَوَّلَ مِنْ رَمَضَانَ. متفقٌ عليه.

23-хадис: Ибн Умар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) Рамазан айынын акыркы он күнү этикафта отурчу (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

Ажылык тууралуу

قال الله تعالى: {ولله على الناس حج البيت من استطاع إليه سبيلاً، ومن كفر فإن الله غني عن العالمين} (آل عمران 97).

Алла Таала минтип айткан: “Чама-чаркы жеткен ар бир адамга Алланын үйүнө барып ажы кылуу – моюнундагы Алланын акысы. Кимде-ким муну четке какса, Алла бүт ааламдан эч нерсеге муктаж эмес” (Аалу Имран, 97-аят).

عن أَبِي هُرَيْرَةَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: حُطِبَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْكُمُ الْحَجَّ فَحُجُّوا» فَقَالَ رَجُلٌ: أَكُلَّ عَامٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَسَكَتَ، حَتَّى قَالَهَا ثَلَاثًا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَوْ قُلْتُ نَعَمْ لَوَجِبَتْ وَلَمَّا اسْتَطَعْتُمْ» ثُمَّ قَالَ: «دَرُوبِي مَا تَرَكْتُكُمْ، فَإِنَّمَا هَلَاكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِكَثْرَةِ سؤَالِهِمْ، وَاخْتِلَافِهِمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ، فَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِشَيْءٍ فَأَتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ، وَإِذَا نَهَيْتُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَدَعُوهُ» رواه مسلم.

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) бизге кутпа айтып: “О, адамдар, Алла Таала силерге ажылык кылууну парз кылды, ажылык ибадатын аткаргыла!” – деди. Арабыздан бир киши: О, Алланын элчиси, жыл сайын аткарабызбы? – деп сурады. Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) унчукпады. Алиги киши суроосун үчүнчү жолу кайталаганда, пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Эгерде “ооба” деп койсом, силерге ажылык жыл сайын парз болуп калмак. Анан ага чамаңар жетпей калмак» - деди. Анан бизге мындай деди: «Мен силерге жоопкерчилик жүктөмөйүнчө,

орунсуз суроо бере бербегиле. Анткени, силерден мурдагы элдерди кыйроого учураткан нерсе – пайгамбарларына орунсуз көп суроо бергени жана аларга каршы чыкканы эле. Демек, мен силерди эмнеге буйрусам, колунардан келишинче аткаргыла. Эмнеден тыйсам, андан алыс болгула!” (Имам Муслим).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ الْأَعْمَالِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: «إِيمَانٌ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ» قِيلَ: ثُمَّ مَاذَا؟ قَالَ: «الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» قِيلَ: ثُمَّ مَاذَا؟ قَالَ: «حَجٌّ مُبْرُورٌ» متفقٌ عليه.

2-хадис: АбуХурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчисинен (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) кайсы амал эң жакшы экени суралды эле, ал: “Аллага жана анын элчисине ыйман келтирүү” – деди. Андан кийинчи? – дешти эле, ал: “Алла жолунда күрөшүү” – деди. Андан кийинчи? – дешти эле, ал: “Кабыл болгон ажылык ибадаты” – деди (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ حَجَّ فَلَمْ يَرْفُثْ، وَلَمْ يَفْسُقْ، رَجَعَ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ» متفقٌ عليه.

3-хадис: АбуХурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Кимде-ким ажылык милдетин аткарып жүрүп жаман сөз жана күнөө иштерден алыс болсо, энесинен жаңы төрөлгөн күндөгүдөй кайтат” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: «الْعُمْرَةُ إِلَى الْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا، وَالْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةُ» متفقٌ عليه.

4-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бул жылкы умра өткөн жылкы умрадан берки (майда) күнөөлөрдү жууп кетирет. Кемчиликсиз аткарылган ажылыктын бейиштен башка сыйы болбойт” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ عَائِشَةَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، قَالَتْ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، نَرَى الْجِهَادَ أَفْضَلَ الْعَمَلِ، أَفَلَا تُجَاهِدُ؟ فَقَالَ: «لَكِنْ أَفْضَلُ الْجِهَادِ: حَجٌّ مُبْرُورٌ» رواه البخاري.

5-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: О, Алланын элчиси, Алла жолунда күрөшүү эң жакшы амал экенин көрүп жатабыз, Алла жолунда күрөшкө чыкпайлыбы? – деп сурам, ал: “Анткен менен күрөшүүнүн эң жакшысы – кемчиликсиз аткарылган ажылык ибадаты” – деди (Имам Бухари).

عَنْ عَائِشَةَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: «مَا مِنْ يَوْمٍ أَكْثَرَ مِنْ أَنْ يَعْتِقَ اللَّهُ فِيهِ عَبْدًا مِنَ النَّارِ مِنْ يَوْمِ عَرَفَةَ» رواه مسلم.

6-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Таала пенделерин тозоктон эң көп куткарган күн – арапа күнү” (Имам Муслим).

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «عُمْرَةٌ فِي رَمَضَانَ تَعْدِلُ عُمْرَةً أَوْ حَجَّةً مَعِيَ» متفقٌ عليه.

7-хадис: Ибн Аббас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Рамазан айында аткарылган умра – парз ажылыкка же мени менен бирге аткарылган умрага тете” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن لُقَيْطِ بْنِ عَامِرٍ، رضي الله عنه، أَنَّهُ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: إِنَّ أَبِي شَيْخٌ كَبِيرٌ لَا يَسْتَطِيعُ الْحَجَّ، وَلَا الْعُمْرَةَ، وَلَا الطَّعْنَ، قَالَ: «حُجَّ عَنْ أَبِيكَ وَاعْتَمِرْ».

8-хадис: Лакит бин Аамир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбызга (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) келип: Атам аябай картайып калды. Ажылыкка да, умрага да, деги эле сапарга чыгууга жарабайт, эмне кылсак болот? – деп сурадым. Ал: “Андай болсо, атаңдын ордуна ажылык кылып, умраны да аткар” – деди (*Имам Тирмизи*).

Жихад тууралуу

وقال تعالى: {كتب عليكم القتال وهو كره لكم، وعسى أن تكرهوا شيئاً وهو خير لكم، وعسى أن تحبوا شيئاً وهو شر لكم، والله يعلم وأنتم لا تعلمون} (البقرة 216).

Алла Таала минтип айткан: “Силерге жакпаса да, силерге согуш парз кылынды. Анткени, силерге жакпаган нерсе силер үчүн жакшы болуусу да мүмкүн. Силерге жаккан нерсе силер үчүн жаман болуусу да мүмкүн. Алла билет, силер билбейсиңер” (*Бакара, 216-аят*).

وقال تعالى: {إن الله اشترى من المؤمنين أنفسهم وأموالهم بأن لهم الجنة يقاتلون في سبيل الله فيقتلون ويُقتلون، وعداً عليه حقاً في التوراة والإنجيل والقرآن ومن أوفى بعهده من الله، فاستبشروا ببيعكم الذي بايعتم به، وذلك هو الفوز العظيم} (التوبة 111).

Алла Таала минтип айткан: “Чынында, Алла ыймандуу пенделердин жанын жана мал-мүлкүн бейишке айырбаштап сатып алды. Алар Алланын жолунда согушуп, өлтүрөт жана өлтүрүлөт. Аларга Тооротто, Инжилде жана Куранда берилген убада ак. Берген убадасын Алладан да так аткарган бирөө барбы? (Эй, ыймандуу пенделер!) Бул – үлкөн утуш” (*Тообо, 111-аят*).

وقال تعالى: {لا يستوي القاعدون من المؤمنين غير أولي الضرر والمجاهدون في سبيل الله بأموالهم وأنفسهم، فضل الله المجاهدين على القاعدين درجة، وكلاً وعد الله الحسنى، وفضل الله المجاهدين على القاعدين أجراً عظيماً: درجات منه ومغفرة ورحمة؛ وكان الله غفوراً رحيماً} (النساء 95).

Алла Таала минтип айткан: “Зыянсыз-себепсиз үйдө калып калган ыймандуу пенделер менен Алла жолунда малы-жаны менен казатка чыккан ыймандуу пенделер бирдей болбойт. Алла малы-жаны менен казатка чыккандардын даражасын отургандардан жогору кылды. Ошенсте да, Алла баарына жакшылыкты убада кылды. Алла казатка чыккандардын үлкөн сооп-сыйын отургандардан артык кылды. (Ал сооптор) - Өзүнөн берилчү даражалар, кечирим жана ырайым. Алла – Кечиримдүү, Ырайымдуу” (*Нуса, 95-96-аяттар*).

وقال تعالى: { يا أيها الذين آمنوا هل أدلكم على تجارة تنجيكم من عذاب أليم؟ تؤمنون بالله ورسوله، وتجاهدون في سبيل الله بأموالكم وأنفسكم ذلكم خير لكم إن كنتم تعلمون: يغفر لكم ذنوبكم ويدخلكم جنات تجري من تحتها الأنهار، ومسكن طيبة في جنات عدن؛ ذلك الفوز العظيم، وأخرى تحبونها: نصر من الله وفتح قريب، وبشر المؤمنين } (الصف 10-13).

Алла Таала минтип айткан: “О, ыймандуу пенделер! Силерге катуу азаптан куткарчу пайдалуу сооданы көрсөтөйүнбү? Аллага жана Анын элчисине ыйман келтирип, Алланын жолунда мал-жаныңарды аябай күрөшөсүңөр. Эгер билсеңер бул өзүңөр үчүн жакшы. Ошондо Алла Таала силердин күнөөңөрдү кечирет жана алдынан дарыялар агып өткөн бейиштерге, Адн бейишиндеги түбөлүктүү ажайып турактарга киргизет. Мына ушул үлкөн жеңиш. Ошондой эле, силерди кубанычка бөлөй турган дагы бир нерсе: Алланын жардамы – жакында келчү анык жеңиш. Ыймандууларга сүйүнчүлө” (Саф, 10-13-аяттар).

عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَيُّ الْعَمَلِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى؟ قَالَ: «الصَّلَاةُ عَلَى وَفَّيْهَا» قُلْتُ: ثُمَّ أَيُّ؟ قَالَ: «بِرُّ الْوَالِدَيْنِ» قُلْتُ: ثُمَّ أَيُّ؟ قَالَ: «الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» متفق عليه.

1-хадис: Ибн Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчисинен (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : О, Алланын элчиси, Алла Таалага эн сүйкүмдүү амал кайсы? – деп сурадым. Ал: “Өз убагынан кечиктирилбей окулган намаз” – деди. Мен: Андан кийин кайсы амал? – деп сурадым. Ал: “Ата-энеге ак кызмат кылуу” – деди. Мен: Андан кийинчи? – деп сурадым. Ал: “Алланын жолунда күрөшүү” – деди (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَتَى رَجُلًا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: أَيُّ النَّاسِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: «مُؤْمِنٌ يُجَاهِدُ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» قَالَ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: «مُؤْمِنٌ فِي شُعْبٍ مِنَ الشَّعَائِبِ يُعْبُدُ اللَّهَ، وَيَدْعُ النَّاسَ مِنْ شَرِّهِ» متفق عليه.

2-хадис: Абу Саид Худри (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир киши Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) келип: кандай адам эн жакшы болот? – деп сурады. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Алланын жолунда малы-жанын аябай күрөшкөн ыймандуу адам” – деди. Тиги киши: Андан кийин ким? – деп сурады. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Адамдарга зыяным тийбесин деп кокту-колоттун биринде Аллага ибадат кылып, элден обочо өзүнчө жүргөн адам” – деди (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: «رِبَاطٌ يَوْمَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا، وَمَوْضِعٌ سَوَّطِ أَحَدِكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا، وَالرَّوْحَةُ يَرْوَحُهَا الْعَبْدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ تَعَالَى، أَوْ الْعَدُوَّةُ، خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا». متفق عليه.

3-хадис: Сахл бин Саад (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла жолунда бир күн кызмат кылуу – бул дүйнөдөн жана дүйнөдөгү бардык нерседен жакшы. Кайсы бириңердин колунарадагы камчынын ордундай бейиштеги кичинекей жай – бул дүйнөдөн жана дүйнөдөгү бардык нерседен жакшы. Пенденин эртең менен же кечинде Алланын жолунда кызмат кылып чуркаганы – бул дүйнөдөн жана дүйнөдөгү бардык нерседен жакшы (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ سَلْمَانَ، رضي الله عنه، قال: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «رَبَاطُ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ خَيْرٌ مِنْ صِيَامِ شَهْرٍ وَ قِيَامِهِ، وَإِنْ مَاتَ فِيهِ أَجْرِي عَلَيْهِ عَمَلُهُ الَّذِي كَانَ يَعْمَلُ، وَأُجْرِي عَلَيْهِ رِزْقُهُ، وَأَمِنَ الْفِتَانَ» رواه مسلم.

4-хадис: Салман (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла жолунда бир күн, бир түн кызмат кылуу – бир айлык орозодон жана түнкү намаздан жакшы. Эгер ошол күнү өлсө, кылган амалдарынын сообу жана (Алланын алдындагы) ырыскысы ага жетип турат. Ошондой эле (кабырдын, кыямттын) фитна-сыноолорунан аман болот” (Имам Муслим).

عَنْ مُعَاذٍ رضي الله عنه، عن النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: «مَنْ قَاتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مِنْ رَجُلٍ مُسْلِمٍ فُوقَ نَاقَةٍ وَجِبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ، وَمَنْ جُرِحَ جُرْحًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ نَكِبَ نَكْبَةً، فَإِنَّهَا تَجِيءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَغْزَرِ مَا كَانَتْ: لَوْهَا الرُّعْفَرَانُ، وَرِيحُهَا كَالْمِسْكِ». رواه أبو داود، والترمذي وقال: حديث حسن صحيح.

5-хадис: Муаз (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгмбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кайсы бир мусулман Алла жолунда төөнүн эмчегин эки жолу чымчып сааганчалык убакыт күрөшсө, ага бейишке кирүү милдет болот. Кимде-ким Алла жолундагы күрөштө жаракат алса, же өзүн жаракаттандырып алса, кыямат күнү жаракатынан аккан каны көбөйүп, өңү зафарандай нурдуу, жыты атырдай жытуу болот” (Абу Дауд, Имам Тирмизи).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، رضي الله عنه قَالَ: قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا يَغْدِلُ الْجِهَادَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؟ قَالَ: «لَا تَسْتَطِيعُونَهُ» فَأَعَادُوا عَلَيْهِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا كُلٌّ ذَلِكَ يَقُولُ: «لَا تَسْتَطِيعُونَ». ثُمَّ قَالَ: «مَثَلُ الْمَجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ الْقَانِتِ بَأَيَاتِ اللَّهِ لَا يَقْتَرُ: مِنْ صَلَاةٍ، وَلَا صِيَامٍ، حَتَّى يَرْجِعَ الْمَجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» متفق عليه. وهذا لفظ مسلم.

6-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): О, Алланын элчиси, Алла жолундагы күрөшкө тең келе турган дагы башка кандай амал бар? – деген суроо берилгенде, ал: “Андай амалды аткарууга чамаңар жетпейт” – деди. Сахабалар ушул суроосун эки, же үч жолу кайталаганда, ал баягы эле жообун айтты. Кийин аларга мындай деди: “Алланын жолуна казатка чыккан адам кайра кайтканга чейин, күндүзү орозо кармап, түнү намазга турган, Алланы аяттарын ыклас менен ар дайым окуган адам сыяктуу болот” (Имам Муслим).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مِنْ خَيْرِ مَعَاشِ النَّاسِ لِمَنْ رَجُلٌ مُسْلِمٌ بَعَثَانِ فَرَسِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، يَطِيرُ عَلَى مَتْنِهِ كُلَّمَا سَمِعَ هَيْعَةً، أَوْ فَرَعَةً طَارَ عَلَى مَتْنِهِ، يَبْتَغِي الْقَتْلَ أَوْ الْمَوْتَ مِظَانَةً، أَوْ رَجُلًا فِي غَنِيمَةٍ أَوْ شَعْفَةٍ مِنْ هَذِهِ الشَّعَفِ أَوْ بَطْنٍ وَإِنْ مِنْ هَذِهِ الْأَوْدِيَةِ يُقِيمُ الصَّلَاةَ، وَيُؤْتِي الزَّكَاةَ، وَيُعْبُدُ رَبَّهُ حَتَّى يَأْتِيَهُ الْيَقِينُ لَيْسَ مِنَ النَّاسِ إِلَّا فِي خَيْرٍ» رواه مسلم.

7-хадис: Абу Хурайранын (ага Аллах ыраазы болсун) айтымында Аллахтын элчиси (ага Аллахтын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Жашоодогу адамдардын эң жакшысы – Аллах жолунда күрөшкө чыгып согушууну жана согуш талаасында шейит кетүүнү каалап, атынын тизгинин кармап, жар салган үндү угар замат үзөнгүгө бут коюуга даяр турган адам. Андан кийинкиси – бул кокту-колоттун, же жылга-жыбыттын биринде болор-болбос малын кайтарып, намазын окуп, зекет-садагасын берип, Раббисине ибадат кылып, өлүмү келгенге чейин адамдарга жалаң жакшылык иштерде гана аралашып жүргөн адам” (Имам Муслим).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: «إِنَّ فِي الْجَنَّةِ مِائَةَ دَرَجَةٍ أَعَدَّهَا اللَّهُ لِلْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَا بَيْنَ الدَّرَجَتَيْنِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ». رواه البخاري.

8-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бейиште Алла Таала Алла жолунда күрөшкөндөр үчүн дарядап койгон жүз даража бар. Ар бир даражанын аралыгы асман менен жердин аралыгындай” (*Имам Бухраи*).

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ رَضِيَ بِاللَّهِ رِئًا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا، وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا، وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ» فَعَجِبَ لَهَا أَبُو سَعِيدٍ، فَقَالَ: أَعَدَّهَا عَلَيَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَعَادَهَا عَلَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: «وَأُخْرَى يَرْفَعُ اللَّهُ بِهَا الْعَبْدَ مِائَةَ دَرَجَةٍ فِي الْجَنَّةِ، مَا بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ» قَالَ: وَمَا هِيَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» رواه مُسْلِمٌ.

9-хадис: Абу Саид Худри (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мындай деди: “Кимде-ким Алла Тааланы Раббим деп, Исламды диним деп жана Мухаммадды пайгамбарым деп ыраазы болсо, бейишке кирүүгө акылуу болот”. Анын айтканына Абу Саид таң калып: О, Алланын элчиси, бизге дагы кайталап айтыңызчы – деп суранды эле, ал кайра кайталап айтты. Анан мындай деди: “Дагы бир башка амал бар, анын себеби менен бейиште Алла Таала пендени жүз даража көтөрөт. Ар бир даражанын аралыгы асман менен жердин аралыгындай”. Абу Саид: О, Алланын элчиси, ал кайсы амал – деп сурады. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Алла жолундагы күрөш” – деп эки жолу кайталады (*Имам Муслим*).

عن عبد الرحمن بن جُبَيْرٍ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا اغْتَبَرْتُ قَدَمًا عَبْدًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَنَمَسَهُ النَّازُ» رواه البخاري.

10-хадис: Абдурахман бин Жубайр (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла жолунда күрөштө жүрүп эки бутун чаң баскан пендени тозок оту жалмай албайт” (*Имам Бухари*).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا يُلْجُ النَّازُ رَجُلًا بَكَى مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ حَتَّى يَغُودَ اللَّبَنُ فِي الضَّرْعِ، وَلَا يَجْتَمِعُ عَلَى عَبْدٍ غُبَارٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَدَخَانَ جَهَنَّمَ» رواه الترمذي وقال: حديث حسن صحيح.

11-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Желинден чыккан сүт кайра желинге кирбегендей, Алладан коркуп ыйлаган адамга тозоктун оту тийбейт. Алла жолунда жүрүп жуккан чаң менен тозоктун түтүнү бир жерде болбойт” (*Имам Тирмизи*).

عن زيد بن خالدٍ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ جَهَّزَ غَازِيًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَدْ غَزَا، وَمَنْ خَلَفَ غَازِيًا فِي أَهْلِهِ بَخِيلٌ فَقَدْ غَزَا». متفقٌ عليه.

12-хадис: Зайд бин Халид (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким казатка жөнөгөн адамдын курал-жарак, азык түлүгүн камдап аттандырса, өзү да казатка чыккандай сооп

алат. Кимде-ким казатка чыккан адамдын үй-бүлөсүнө кам көрүп, жакшылык кылса, ал да казатка чыккандай соопко ээ болот” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنِ الْبَرَاءِ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، رَجُلًا مَقْنَعٌ بِالْحَدِيدِ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَقَاتِلُ أَوْ أَسْلِمُ؟ فَقَالَ: «أَسْلِمُ، ثُمَّ قَاتِلْ» فَأَسْلَمَ، ثُمَّ قَاتَلَ فُقُتِلَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «عَمِلَ قَلِيلًا وَأُجِرَ كَثِيرًا». متفقٌ عليه، وهذا لفظ البخاري.

13-хадис: Бараа бин Аазиб (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбызга (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) тулку боюна темир соот кийген киши келип: О, Алланын элчиси, алгач согушка аттанайынбы, же исламды кабыл кылайынбы? – деп сурады. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : Алгач исламды кабыл кыл, анан барып согушка катыш” – деди. Ал адам исламды кабыл кылып мусулман болгондон кийин согушка катышып шейит кетти. Ошондо Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Аз амал кылып, көп соопко ээ болду” – деди (*Имам Бухари*).

عَنْ أَنَسٍ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَا أَحَدٌ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ يُحِبُّ أَنْ يَرْجِعَ إِلَى الدُّنْيَا وَلَهُ مَا عَلَى الْأَرْضِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا الشَّهِيدُ، يَتَمَنَّى أَنْ يَرْجِعَ إِلَى الدُّنْيَا، فَيُقْتَلَ عَشْرَ مَرَّاتٍ، لِمَا يَرَى مِنَ الْكِرَامَةِ».

14-хадис: Анас бин Маликтин (ага Аллах ыраазы болсун) айтымында Аллахтын элчиси (ага Аллахтын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бейишке кирген адамдардын эч кимиси жер жүзүндөгү бардык нерсеге өзүң ээ болосуң десе да, бул дүйнөгө кайра кайтууну каалабайт. Бирок Алла жолундагы күрөштө каза болгон адамдын жөнү башка. Ал шейиттиктин сый-урматын көргөн соң, бул дүйнөгө кайра келип, он жолу жоо колунан шейит болсом деп эңсейт” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «يَغْفِرُ اللَّهُ لِلشَّهِيدِ كُلِّ شَيْءٍ إِلَّا الدِّينَ» رواه مسلم.

15-хадис: Абдулла бин Амр бин Аас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Таала шейит болгон адамдын карызынан башка бардык күнөөсүн кечирет” (*Имам Муслим*).

عَنْ أَبِي قَتَادَةَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ فِيهِمْ فَذَكَرَ أَنَّ الْجِهَادَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَالْإِيمَانَ بِاللَّهِ، أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ، فَقَامَ رَجُلٌ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ إِنْ قُتِلْتُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتُكَفَّرُ عَنِّي خَطَايَايَ؟ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «نَعَمْ إِنْ قُتِلْتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَنْتَ صَابِرٌ، مُتَحَسِبٌ مُقْبِلٌ غَيْرُ مُذْبِرٍ» ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «كَيْفَ قُتِلْتُ؟» قَالَ: أَرَأَيْتَ إِنْ قُتِلْتُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتُكَفَّرُ عَنِّي خَطَايَايَ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «نَعَمْ وَأَنْتَ صَابِرٌ مُتَحَسِبٌ، مُقْبِلٌ غَيْرُ مُذْبِرٍ، إِلَّا الدَّيْنَ، فَإِنْ جِيرِلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ لِي ذَلِكَ» رواه مسلم.

16-хадис: Абу Катада (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) сахабаларга айткан баянында Алла жолундагы казат менен Аллага ыйман келтирүүнүн эң жакшы амалдардан экенин айтты. Ошондо бир киши ордуна туруп: О, Алланын элчиси, эгер Алла жолундагы казатта өлсөм, менин бардык күнөөлөрүм кечирилеби? – деп сурады. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Албетте, эгер сен сабырдуулук менен, сообун Алладан үмүт кылып, артка чегинбей алдыга гана умтулуп Алла жолунда шейит болсоң, күнөөлөрүң кечирилет”, – деди. Бир аздан кийин Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана

мактоосу болсун) баягы кишиге карап: “Сен жанараак эмне деп сурадың эле?” – деди. Ал: Мен Алла жолунда казатта өлсөм, бардык күнөөлөрүм кечирилеби? деп сураган элем – деди. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мындай деп кайталады: “Албетте, эгер сен сабырдуулук менен, сообун Алладан үмүт кылып, артка чегинбей алдыга гана умтулуп Алла жолунда шейит болсоң, карыздарыңдан башка бардык күнөөлөрүң кечирилет. Муну мага Жебирейил периште өзү эскертти”, – деди (*Имам Муслим*).

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ انْطَلَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ حَتَّى سَبَقُوا الْمُشْرِكِينَ إِلَى بَدْرٍ، وَجَاءَ الْمُشْرِكُونَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا يَقْدَمَنَّ أَحَدٌ مِنْكُمْ إِلَى شَيْءٍ حَتَّى أَكُونَ أَنَا ذُوْنَهُ» فَدَنَا الْمُشْرِكُونَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «قُومُوا إِلَى جَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ» قَالَ: يَقُولُ عُمَيْرُ بْنُ الْحُمَامِ الْأَنْصَارِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ جَنَّةٌ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ؟ قَالَ: «نَعَمْ» قَالَ: بَخٍ بَخٍ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا يَحْمِلُكَ عَلَى قَوْلِكَ بَخٍ بَخٍ؟» قَالَ لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا رَجَاءُ أَنْ أَكُونَ مِنْ أَهْلِهَا، قَالَ: «فَإِنَّكَ مِنْ أَهْلِهَا» فَأُخْرِجَ تَمَرَاتٍ مِنْ قَرْزِهِ، فَجَعَلَ يَأْكُلُ مِنْهُنَّ، ثُمَّ قَالَ لِعَيْنٍ أَنَا حَبِيبٌ حَتَّى أَكُلَ تَمَرَاتِي هَذِهِ إِنَّهَا لِحَيَاةٍ طَوِيلَةٍ، فَرَمَى بِمَا مَعَهُ مِنَ التَّمْرِ. ثُمَّ قَاتَلَهُمْ حَتَّى قُتِلَ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

17-хадис: Анас бин Малик (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) Бусайса деген кишини Абу Суфяндын кербенине көз салып байкап келүү үчүн жиберди. Ал кайра келгенде Алланын элчисинин (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) үйүндө экөөбүздөн башка эч ким жок эле. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) элге чыгып: “Биз кербенди тосуп чыгабыз, кимдин улоосу даяр болсо, бизге кошулсун”, – деди. Бирөөлөр Мадинанын атарабында жүргөн ат улоолорун алып келгенге уруксат сурашты эле, ал: “Жок, улоосу даярлар гана чыксын”, – деди. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) сахабалары менен бирге жолго чыгып, Бадрга мушриктерден мурда жетип жайгашты. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) сахабаларына: “Биринер да менин уруксатымсыз өз алдынча озунуп кол салбагыла”, – деп эскертти. Мушриктердин кошууну жакын келип (сапка) тура баштаганда, Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Кана эми, кенендиги жети кат асман менен жерден ортосундай кенен бейишке жетүү үчүн сапка тургула”, – деди. Ошол учурда ансарлардан Умайр бин Хумам (ага Алла ыраазы болсун) : О, Алланын элчиси, кенендиги жети кат асман менен жердин ортосундай дедиңизби? – деп сурады. “Ооба” – деген жоопту уккан Умайр: “Кандай жакшы! Кандай сонун!” деп кубанып кетти. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Минтип тамшанышыңа эмне себеп болду?” – деп сураганда, Умайр: О, Алланын элчиси, Кудай үстүмдө, бейишке кирүүчүлөрдүн бири болгум келгени үчүн ошенттим – деди. Алланын элчиси(ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Сен ошолордун бирисиң”, – деп сүйүнчүлөдү. Анан Умайр саадагына салып алган курмадан алып жей баштады. Бир аз жегенден кийин: Мунун баарын жеп бүткүчөм жашоом узарып кетет го, – деп, колундагы калган курмаларын ары таштап, согуш талаасына кирип кетти да, жоо колунан шейит болгуча салгылашты (*Имам Муслим*).

عَنْ سُمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «رَأَيْتُ اللَّيْلَةَ رَجُلَيْنِ أَتْيَانِي، فَصَعِدَا بِي الشَّجَرَةَ، فَأَذْخَلَانِي دَارًا هِيَ أَحْسَنُ وَأَفْضَلُ، لَمْ أَر قط أَحْسَنَ مِنْهَا، قَالَا: أَمَّا هَذِهِ الدَّارُ فَدَارُ الشُّهَدَاءِ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

18-хадис: Самура (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Түндө мага эки кишинин келгенин

көрдүм. Экөө мени бийик дарактын үстүнө алып чыгып, өтө кооз, жакшы жайга киргизишти. Мындан өткөн кооз жайды буга чейин эч качан көргөн эмесмин. Анан алар: “Бул жай шейиттердин жайы” дешти” (Имам Бухари).

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: جِيءَ بَابِي إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ مُثِّلَ بِهِ فُؤُضٌ بَيْنَ يَدَيْهِ، فَذَهَبْتُ أَكْشِفُ عَنْ وَجْهِهِ فَنَهَانِي فَوُضَّ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا زَالَتِ الْمَلَائِكَةُ تُظِلُّهُ بِأَجْنِحَتَيْهَا» متفقٌ عليه.

19-хадис: Жаабир бин Абдулла (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Ухуд согушунда мушриктер кескилеп шейит кылган атамдын жасатын алып келишип пайгамбарыбыздын (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) алдына коюшканда, мен анын жүзүн ачмакчы болдум. Бирок, ал жердеги кээ бир адамдар тыйып коюшту. Ошондо пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Периштелер дагы эле аны канаттары менен калкалап турушат” – деди (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ أَيَّامِهِ الَّتِي لَقِيَ فِيهَا الْعَدُوَّ انْتَهَرَ حَتَّى مَالَتِ الشَّمْسُ، ثُمَّ قَامَ فِي النَّاسِ فَقَالَ: «أَيُّهَا النَّاسُ، لَا تَتَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ، وَسَلُّوْا اللَّهَ الْعَافِيَةَ، فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا، وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلَالِ السُّيُوفِ» ثُمَّ قَالَ: «اللَّهُمَّ مَنِّزِلَ الْكِتَابِ وَنَجِّيرِ السَّحَابِ، وَهَازِمِ الْأَحْزَابِ اهْزِمْهُمْ وَانصُرْنَا عَلَيْهِمْ» متفقٌ عليه.

20-хадис: Абдулла бин Абу Ауфа (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Согуштардын биринде душман менен беттешерде Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) согушту дароо баштабай, Күн оогонго чейин күттү. Анан ордунан туруп сахабаларына чыгып: “Эй, адамдар! Эч убакта душман менен беттешүүнү самабагыла! Тескерисинче, Аллахтан амандык тилегиле! Эгер душманга бет келип калсаңар, кайраттуулук менен каршы тургула! Билип алгыла, бейиш кылычтардын көлөкөсүндө!” – деди. Анан минтип дуба кылды: “О, Куранды түшүргөн, булуттарды көчүргөн, биригип келген чоң кошуундун таш-талканын чыгарган Алла, бетмандайбыздагы жоону талкалап. Бизди жеңишке жеткир” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عن سهل بن سعد رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «ثَنَانٌ لَا تُرْدَانِ، أَوْ قَلَمًا تُرْدَانِ: الدُّعَاءُ عِنْدَ الرَّدَاءِ وَعِنْدَ الْبَاسِ حِينَ يُلْحِمُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا» رواه أبو داود بإسناد صحيح.

21-хадис: Сахл бин Саад (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эки учурдагы дубалар сөзсүз кабыл болот. Бири: Намазга азан чакырылган учурдагы дуба. Экинчиси: Согушта душман менен бетме-бет сапка турган учурдагы дуба” (Абу Дауд).

عن أبي مسعود رضي الله عنه، قال: جاء رجل إلى النبي صلى الله عليه وسلم بِنَاقَةٍ مَخْطُومَةٍ فَقَالَ: هَذَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَكَ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ سَبْعُمِائَةِ نَاقَةٍ كُلُّهَا مَخْطُومَةٌ» رواه مسلم.

22-хадис: Абу Масуд Ансари (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир киши пайгамбарыбызга (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) буйлалуу ингенди жетелеп келип: Муну Алла жолунда күрөшкөндөргө садага кылдым, – деди. Алланын

элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Кыямат күнү бул төөндүн ордуна сага жетимиш буйлалуу инген берилет”, – деди (*Имам Муслим*).

عن عُقْبَةُ بْنِ عَامِرٍ الْجُهَنِيِّ، رضي الله عنه، قال: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ، يَقُولُ: «وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ، أَلَا إِنَّ الْقُوَّةَ الرَّئِيَّةَ، أَلَا إِنَّ الْقُوَّةَ الرَّئِيَّةَ، أَلَا إِنَّ الْقُوَّةَ الرَّئِيَّةَ» رواه مسلم.

23-хадис: Укба бин Аамир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минбарда туруп: “Душманга каршы колуңардан келген күч-кубатты даярдагыла...” деген аятты окуп, анан: “Чынында, күч-кубат – ок атууда” – деп үч жолу кайталады (*Имам Муслим*).

عن عُقْبَةُ بْنِ عَامِرٍ الْجُهَنِيِّ رضي الله عنه، قال: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ بِالسَّهْمِ ثَلَاثَةَ نَفَرٍ الْجَنَّةَ: صَانِعُهُ يَحْتَسِبُ فِي صَنْعِهِ الْخَيْرَ، وَالرَّامِي بِهِ، وَمُنْبِلُهُ، وَارْتِمَاوُا وَارْتِمُوا، وَأَنْ تَرْمُوا أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ تَرْكَبُوا. وَمَنْ تَرَكَ الرَّمْيَ بَعْدَ مَا عَلِمَهُ رَغْبَةً عَنْهُ. فَإِنَّهَا نِعْمَةٌ تَرَكَهَا» أَوْ قَالَ: «كَفَرَهَا» رواه أبو داود.

24-хадис: Укба бин Аамир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Таала бир жебенин себеби менен үч адамды бейишке кигизет: жебени жакшы ишке ниет кылып жасаган устаны, ошол жебени Алла жолундагы күрөштө душманга аткан жоокерди жана ага жардам кылып жебени сунуп турган адамды. Ок атканды жана ат мингенди жакшы үйрөнгүлө. Ат жалында ойногондон көрө ок атып, мерген болгонуңар мага сүйкүмдүүрөөк. Кимде-ким атуу өнөрүн үйрөнүп, кийин андан баш тартса, өз насибиндеги жакшы иштен баш тарткан болот” (*Абу Дауд*).

عن أبي هريرة، رضي الله عنه، قال: قال رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَغُزْ، وَلَمْ يُحْدِثْ نَفْسَهُ بِغَزْوٍ، مَاتَ عَلَى شُعْبَةٍ مِنَ الْيَقَاقِ» رواه مسلم.

25-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким Алланын дини үчүн бир да күрөшкө катышпастан жана катышууна каалабастан бул дүйнөдөн өтүп кетсе, эки жүздүүлүктүн бир бутагынан арыла албаган тейде өткөн болот” (*Имам Муслим*).

عن جابر، رضي الله عنه، قال: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فِي غَزَاةٍ فَقَالَ: «إِنَّ بِالْمَدِينَةِ لِرِجَالًا مَا سِرْتُمْ مَسِيرًا، وَلَا قَطَعْتُمْ وادِيًا إِلَّا كَانُوا مَعَكُمْ، حَبْسَهُمُ الْمَرَضُ». فِي رِوَايَةٍ: «حَبْسَهُمُ الْغُذْرُ». فِي رِوَايَةٍ: «إِلَّا شَرَكُوكُمْ فِي الْأَجْرِ» رواه البخاري من رواية أنس، ورواه مسلم من رواية جابر واللفظ له.

26-хадис: Жаабир бин Абдулла (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) менен бирге казаттан келе жатканыбызда ал мындай деди: “Мадинада бир топ адамдар бар. Силер кандай жолду басып, кандай өрөөндү кесип өтпөгүлө, алар (сооп-сыйда) силер менен бирге. Алар бул жакка ооруу себептүү келе алышкан эмес” (*Имам Муслим*).

عن أبي موسى، رضي الله عنه، أَنَّ أَعْرَابِيًّا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، الرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِلْمَعْتَمِ، وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِيُذَكِّرَ، وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِيُرى مَكَانَهُ؟ فِي رِوَايَةٍ: يُقَاتِلُ شَجَاعَةً وَيُقَاتِلُ حَمِيَّةً. فِي رِوَايَةٍ: وَيُقَاتِلُ غَضَبًا، فَمَنْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ قَاتَلَ لَتَكُونَ كَلِمَةً اللَّهُ هِيَ الْعُلْيَا، فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» متفق عليه.

27-хадис: Абу Муса (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир чөлдүк киши пайгамбарыбызга (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) келип: О, Алланын элчиси, бир киши баатырлыгын көрсөтүү үчүн согушат, дагы бир киши өч алуу үчүн согушат, дагы бир киши элге көрүнүү үчүн согушат. Булардын кайсы бири Алланын жолунда согушкан болот? – деп сурады. Алланын элчиси(ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Кимде-ким Алла Тааланын сөзү бийик болуусу үчүн согушса, ошол Алланын жолунда согушкан болот” – деди *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا مِنْ غَازِيَةٍ، أَوْ سَرِيَّةٍ تَغْزُو، فَتَغْنَمُ وَتَسْلَمُ، إِلَّا كَانُوا قَدْ تَعَجَّلُوا ثَلَاثِي أَجُورِهِمْ، وَمَا مِنْ غَازِيَةٍ أَوْ سَرِيَّةٍ تُخَفِقُ وَتُصَابُ إِلَّا تَمَّ لَهُمْ أَجُورُهُمْ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

28-хадис: Абдулла бин Амр бин Аас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Согушка чыккан кошуун согуштан аман-эсне, олжолуу кайтса, энчисине жазылган сооптун үчтөн экисин алдын ала алган болот. Ал эми согушка чыгып, кырсыкка кабылып куру кол кайткан кошуун энчисиндеги соопко толук ээ болот” *(Имам Муслим)*.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تَتَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ، فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ، فَاصْبِرُوا» متفق عليه.

29-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Душманга бет келүүнү сабабагыла. Эгер душманга бет келип калсаңар, кайраттуулук менен согушка” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا تَعُدُّونَ الشَّهْدَاءَ فِيكُمْ؟ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ مِنْ قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَهُوَ شَهِيدٌ. قَالَ: «إِنَّ شُهَدَاءَ أُمَّتِي إِذَا لَقِيتُ» قَالُوا: فَمَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «مَنْ قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ مَاتَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ مَاتَ فِي الطَّاعُونَ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَمَنْ مَاتَ فِي الْبَطْنِ فَهُوَ شَهِيدٌ، وَالْعَرِيقُ شَهِيدٌ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

30-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) сахабаларынан: “Силер кимди шейит деп эсептейсиңер?” – деп сурады. Сахабалар: О, Алланын элчиси, кимде-ким Алла жолундагы күрөштө өлтүрүлсө, шейит болот – дешти. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Андай болсо, үммөтүмдө шейиттер өтө аз болуп калат” – деди. Сахабалар: О, Алланын элчиси, анда кандай адамдарды шейит деп эсептейбиз? – деп сурашты. Алланын элчиси: “Алла жолундагы күрөштө өлтүрүлгөн адам – шейит. Алла жолундагы күрөштө өзү өлгөн адам – шейит. Кара тумоодон өлгөн адам – шейит. Ич оорудан өлгөн адам – шейит. Сууга чөгүп өлгөн адам – шейит” – деди *(Имам Муслим)*.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الشُّهَدَاءُ خَمْسَةٌ: الْمَطْعُونُ، وَالْمَبْطُونُ، وَالْعَرِيقُ، وَصَاحِبُ الْهَنْدَمِ وَالشَّهِيدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» متفق عليه.

31-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Шейиттер беш түрдүү болот: Кара тумоо сыяктуу жугуштуу оорудан өлгөндөр, ич оорудан өлгөндөр, сууга чөгүп өлгөндөр, көчкүдө калып өлгөндөр жана Алла жолундагы күрөштө өлгөндөр” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عن عبد الله بن عمرو بن العاص، رضي الله عنهما، قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ، فَهُوَ شَهِيدٌ» متفق عليه.

32-хадис: Абдулла бин Амр бин Аас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким мал-мүлкүн коргоп чыгып өлтүрүлсө, шейит болот” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عن أبي هريرة، رضي الله عنه قال: جاء رجلٌ إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال: يا رسول الله أُرأيت إن جاء رجلٌ يُريدُ أخذَ مالي؟ قال: «فلا تُعطِه مَالَكَ» قال: أُرأيت إن قَاتَلَنِي؟ قال: «فَاتِلُهُ» قال: أُرأيت إن قَتَلْتَنِي؟ قال: «فَأَنْتَ شَهِيدٌ» قال: أُرأيت إن قَتَلْتُهُ؟ قال: «هُوَ فِي النَّارِ» رواه مسلم.

33-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир киши Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) келип: О, Алланын элчиси, кокус бирөө мал-мүлкүмдү тартып алгысы келсе, эмне кылышым керек? – деп сурады. Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Мал-мүлкүңдү ага карматпа!” – деди. Тиги киши: Эгер ал мени менен уруша кетсечи? – деп сурады. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Сен да карап турбагын”, – деди. Тиги киши: Эгер ал мени өлтүрүп кетсечи? – деди. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Анда сен шейит болосуң” – деди. Ал киши: Кокустан мен аны өлтүрүп койсомчу? – деди. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Анда ал тозокко түшөт”, – деп жооп берди *(Имам Муслим).*

Кул азат кылуунун сооптуулугу тууралуу

قال الله تعالى: {فَلا اقْتَحِمَ الْعَقْبَةَ، وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقْبَةُ فَكْ رَقَبَةً} (البلد 11-13).

Алла Таала минтип айткан: “Ал (капыр) оор жолго жүрбөдү. (Мухаммад), сен оор жол эмне экенин билбейсиң. (Оор жол) – кул азат кылуу” (Балад, 11-13-аяттар).

وعن أبي هريرة، رضي الله عنه، قال: قال لي رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً مُسْلِمَةً أَعْتَقَ اللَّهُ بِكُلِّ عَصَاٍ مِنْهُ عَصَاٌ مِنْهُ مِنَ النَّارِ حَتَّى قَرَجَهُ بِفَرْجِهِ» متفق عليه.

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мага мындай деди: “Кимде-ким бир мусулманды кулчулуктан азат кылса, Алла Таала ал кулдун ар бир мүчөсүнө жараша азат кылган адамдын ар бир мүчөсүн, атүгүл анын жыныстык мүчөсү үчүн да азат кылган кишинин жыныстык мүчөсүнө чейин тозоктон азат кылат (куткарат)” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عن المعزور بن سويد قال: رأيت أبا ذرٍّ، رضي الله عنه، وعليه حلّة، وعلي غلامه مثلها، فسأله عن ذلك، فذكر أنه ساء رجلاً على عهد رسول الله صلى الله عليه وسلم، فعيره بأبيه، فقال النبي صلى الله عليه وسلم: «إنك امرؤ فيك جاهليّة: هم إخوانكم، وخوّلكم، جعلهم الله تحت أيديكم، فمن كان أخوه تحت يده فليطعمه بما يأكل، وليلبسه بما يلبس، ولا تكلّفوهم ما يغلبهم، فإن كلفتموهم فأعينوهم» متفق عليه.

2-хадис: Марур бин Сувайд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир күнү Абу Зар менен кызматчысын көрдүм. Абу Зар кызматчысын дал өзүндөй кийинтипир. Мунун себеби сураганымда, ал бул окуяны айтып берди: Алланын элчисинин (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) көзү тирүү кезинде бирөө менен уруша кетип, аны “кара аялдын баласы” деп энесине тийиштүү жаман сөз айтып алат. Бул үчүн пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) ага: “Сен жахилият доорундагы жаман адаттардан арыла элек экенсиң. Кулдар да силердин боордошуңар, Алла Таала насип кылган кызматчыңар. Кимдин кызматчысы болсо, өзү жегенди ага да жегизип, кийгенин ага да кийгизсин. Ага чамасы жетпеген оор ишти жүктөбөгүлө. Эгер оор иш берсеңер, өзүңөр жардамчы болгула” – деп эскерткен (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

Соода-сатык кылуунун адепери тууралуу

قال الله تعالى: {وما تفعلوا من خير فإن الله به عليم} (البقرة 215).

Алла Таала минтип айткан: “Айтор, кандай кайыр-садага кылбагыла, чынында, Алла аны Билүүчү” (*Бакара, 215-аят*).

وقال تعالى: {ويا قوم أوفوا المكيال والميزان بالقسط، ولا تبخسوا الناس أشياءهم} (هود 85).

Алла Таала минтип айткан: “Эй, элим! Ченегенди да, тартканды да адилеттүү толук кылгыла! Адамдардын бир нерселеринен кымтып калбагыла жана жер бетинде бузукулук таратып жүрбөгүлө!” (*Худ, 85-аят*).

وقال تعالى: {ويل للمطففين الذين إذا اكتالوا على الناس يستوفون، وإذا كالوهم أو وزنوهم يخسرون؛ ألا يظن أولئك أنهم مبعوثون ليوم عظيم. يوم يقوم الناس لرب العالمين} (المتففين 1-6).

Алла Таала минтип айткан: “Тараздан алдагандарга азап болсун. Алар адамдардан өлчөтүп же тарттырып алганда, толук алышат. Бирөөлөргө өлчөп же тартып бергенде кем беришет. Алар кайра тирилүүнү ойлошпойбу. Улуу кыямат күнүндө. Ал күнү адамдар ааламдардын Раббисинин алдында тике турушат” (*Мутафифун, 1-6-аяттар*).

عن جابر، رضي الله عنه، أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «رحم الله رجلاً سمحاً إذا باع، وإذا اشترى، وإذا اقتضى» رواه البخاري.

1-хадис: Жабир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Сатканда да, сатып алганда да, аласасын доолаганда да кең пейил болгон адамга Алла ырайым кылсын” (*Имам Бухари*).

عَنْ أَبِي قَتَادَةَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُنَجِّيَهُ اللَّهُ مِنْ كُرْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ، فَلْيَنْقَسِ عَنْ مُعْسِرٍ أَوْ يَصْنَعْ عَنْهُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

2-хадис: Абу Катаада (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Кимде-ким Алла Таала аны кыяматтын кыйынчылыктарынан куткаруусун кааласа, карызын төлөй албай жаткан кишинин төлөө мөөнөтүн узартсын, же кечип жиберсин” (*Имам Муслим*).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «كَانَ رَجُلٌ يُدَايِنُ النَّاسَ، وَكَانَ يَقُولُ لِفَتَاةٍ: إِذَا أَتَيْتِ مُعْسِرًا فَتَجَاوَزِي عَنْهُ، لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يَتَجَاوَزَ عَنَّا فَلَقِيَ اللَّهَ فَتَجَاوَزَ عَنْهُ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

3-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Илгери силерден мурда өткөн бир адам муктаждарга карыз берип, анан кызматчысына: “Эгер карызды кайтарууга чамасы жетпеген адамга берсең, анын карызын кечип жибер. Ошол себептүү Алла Таала да биздин күнөөлөрдү кечип жиберер” деп айтчу. Кийин ал каза болуп Алланын алдына барганда, Алла аны кечип жиберди” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْبَدْرِيِّ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «خُوسِبَ رَجُلٌ مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ فَلَمْ يُوْجَدْ لَهُ مِنَ الْخَيْرِ شَيْءٌ، إِلَّا أَنَّهُ كَانَ يَخْلِطُ النَّاسَ، وَكَانَ مُوسِرًا، وَكَانَ يَأْمُرُ غُلَمَانَهُ أَنْ يَتَجَاوَزُوا عَنِ الْمُعْسِرِ. قَالَ اللَّهُ، عَزَّ وَجَلَّ: «نَحْنُ أَحَقُّ بِذَلِكَ مِنْهُ، فَتَجَاوَزُوا عَنْهُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

4-хадис: Абу Масуд Бадри (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Илгери силерден мурда өткөн бир адам эсеп-кысап кылынганда, эч кандай сооптуу иши жок болуп калат. Болгону, ал колунда бар адам болуп, адамдар менен алыш-бериш кылганда, кээ бирине карыз берип, кызматчыларына карызын өтөй албай кыйналып калгандардын карызын кечип жиберүүнү буйручу экен. Ошол үчүн Алла Таала периштелерине мындай буйрук берет: “Абалы кыйындарга кең пейил мамиле кылуу ага караганда, Бизге ылайыктуу иш. Анын күнөөлөрүн кечип койгула” (*Имам Муслим*).

Илимдин артыкчылыгы тууралуу

قال الله تعالى: {وقل رب زدني علماً} (طه 114).

Алла Таала минтип айткан: “О, Раббим, илимимди көбөйт” деп айткын” (*Тоха, 114-аят*).

قال تعالى: {قل هل يستوي الذين يعلمون والذين لا يعلمون} (الزمر 9).

Алла Таала минтип айткан: “Аларга: “Билгендер менен билбегендер тең болобу?” деп айткын” (*Зумар, 9-аят*).

قال تعالى: {يرفع الله الذين آمنوا منكم والذين أوتوا العلم درجات} (المجادلة 11).

Алла Таала минтип айткан: “Алла Таала араңардагы ыйман келтиргендердин жана илим берилгендердин даражасын жогору кылат” (*Мужадала, 11-аят*).

قال تعالى: { إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ } (الفلطر 28).

Алла Таала минтип айткан: “Чынында, Алланын пенделеринин арасынан илимдүүлөр Алладан анык коркот” (*Фатир, 28-аят*).

عَنْ مُعَاوِيَةَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ» متفقٌ عليه.

1-хадис: Муавия (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Таала кимге жакшылык берүүнү кааласа, аны дин илиминде аалым кылат” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ: رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَسَلَّطَهُ عَلَى هَلَكَةٍ فِي الْحَقِّ، وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ الْحِكْمَةَ فَهُوَ يَقْضِي بَيْنَ بَيْنٍ، وَيُعَلِّمُهَا» متفقٌ عليه.

2-хадис: Абдулла бин Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эки түрдүү адамга гана кызганыч менен кароого болот: Алла Таала байлыкты кенен берип, ошол байлыгынан ак жолго иштеткен адамга жана Алла Таала терең илим берип, ошол илими менен өкүм чыгарып, аны башкаларга да үйрөткөн адамга” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ أَبِي مُوسَى، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَثَلُ مَا بَعَثَنِي اللَّهُ بِهِ مِنَ الْهُدَى وَالْعِلْمِ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَصَابَ أَرْضًا، فَكَانَتْ مِنْهَا طَائِفَةٌ طَيِّبَةٌ قَبِلَتْ الْمَاءَ فَأَنْبَتَتِ الْكَلَّا، وَالْعُشْبَ الْكَثِيرَ، وَكَانَ مِنْهَا أَجَادِبٌ أَمْسَكَتِ الْمَاءَ، فَفَنَعَ اللَّهُ بِهَا النَّاسَ، فَشَرِبُوا مِنْهَا وَسَقَوْا وَزَرَعُوا، وَأَصَابَ طَائِفَةٌ مِنْهَا أُخْرَى إِنَّمَا هِيَ قَيْعَانٌ، لَا تُمْسِكُ مَاءً، وَتُنْبِتُ كَلًّا، فَذَلِكَ مَثَلُ مَنْ فُتِنَ فِي دِينِ اللَّهِ، وَنَفَعَهُ مَا بَعَثَنِي اللَّهُ بِهِ فَعِلِمٌ وَعِلْمٌ، وَمَثَلُ مَنْ لَمْ يَزَفَعْ بِذَلِكَ رَأْسًا، وَلَمْ يَقْبَلْ هُدَى اللَّهِ الَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ» متفقٌ عليه.

3-хадис: Абу Мусанын (ага Алла ыраазы болсун) айтымында пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Таала мени жиберген туура жол менен илим – кайсы бир жерге нөшөрлөп жааган жамгыр сыяктуу. Ал жердин бир бөлүгү жумшак, борпоң болгондуктан сууну өзүнө сиңирип алат да, ал аркылуу жер бети көгөрүп, жапжашыл чөп-чар өсөт. Ал жерде сууну сактап калган өзөндөр да болот. Алла Таала ал сууларды адамдарга пайдаландырып, адамдар өздөрү да ичет, мал-жандыгын сугарат жана эгин-тегин эгет. Ошол эле жамгыр башка кыраң жерге да жаайт. Ал жерде суу да топтолбойт, чөп-чар да өспөйт. Мына ушул (сууну пайдалангандар) Алланын дин илимин алып, Алла мени жиберген акыйкатты пайдаланып, динди үйрөнүп башкаларга үйрөткөндөргө окшош. Ал эми (сууну пайдаланбагандар) илимге баш көтөрбөй, мен алып келген Алланын туура жолун кабыл кылбагандарга окшош” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِعَلِيٍّ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «فَوَ اللَّهِ لَأَنْ يَهْدِيَ اللَّهُ بِكَ رَجُلًا وَاجِدًا خَيْرٌ لَكَ مِنْ حُمْرِ النَّعَمِ» متفقٌ عليه.

4-хадис: Сахл бин Саад (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) Алиге мындай деди: “Аллага ант берип айтам, Алла

Тааланын сен аркылуу бир адамды болсо да туура жолго салганы, баалуу кызыл төөгө ээ болгонундан да артык” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عن عبد الله بن عمرو بن العاص، رضي الله عنهما، أَنَّ النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «بَلَّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً، وَخَذُوا عَنِّي بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا خَرْجَ، وَمَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعِدًّا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ» رواه البخاري.

5-хадис: Абдулла бин Амр бин Аас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Менден уккан бир аятты болсо да башкаларга жеткиргиле! Исраил урпактары тууралуу окуяларды айтсаңар болот. Бирок кимде-ким менин атымдан атайылап жалган сөз айтып таратса, тозоктогу ордуна даярдансын” *(Имам Бухари)*.

عن أبي هريرة، رضي الله عنه، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: «... وَمَنْ سَلَكَ طَرِيقاً يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْماً، سَهَّلَ اللهُ لَهُ بِهِ طَرِيقاً إِلَى الْجَنَّةِ» رواه مسلم.

6-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “...Кимде-ким илим жолуна түшсө, Алла Таала бейишке барар жолун жеңилдетет” *(Имам Муслим)*.

عن أبي هريرة، رضي الله عنه أيضاً، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أُجُورِ مَنْ تَبِعَهُ لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئاً» رواه مسلم.

7-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким туура жолго багыт берсе, ал жолго түшкөндөрдүн сообунан эч кемибестен, багыт берген адамга да сооп жазыла берет” *(Имам Муслим)*.

وعنه قال: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا مَاتَ ابْنُ آدَمَ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثٍ: صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ» رواه مسلم.

8-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Адам өлгөндө, анын иш-аракеттери бүт токтойт. Бирок үч ишинин гана сообу токтобой улана берет. Алар: эл пайдасын көргөн, сообу үзүлбөгөн садагалары; бирөөлөргө үйрөтүп кеткен пайдалуу илим-билими; артынан дуба кылган ыймандуу баласы” *(Имам Муслим)*.

وَعَنْ أَنَسٍ، رضي الله عنه قال: قَالَ رَسُولُ اللهِ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ خَرَجَ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ، فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللهِ حَتَّى يَرْجِعَ» رواه الترمذي وقال: حديث حسن.

9-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким илим издеп чыкса, кайра келгенге чейин Алланын жолунда болот” *(Имам Тирмизи)*.

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «فَضَّلُ الْعَالَمَ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِي عَلَى أَذْنَاكُمْ» ثُمَّ قَالَ: رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ وَأَهْلَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ حَتَّى النَّمْلَةِ فِي جُحْرِهَا وَحَتَّى الْخَوْتُ لَيُصَلُّونَ عَلَى مُعَلِّمِي النَّاسِ الْخَيْرِ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

10-хадис: Абу Умама (ага Алла ыраазы болсун) айтат: “Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтты: “Аалымдын билимсиз диндар адамдан артыкчылыгы – толгон Айдын башка жылдыздардан артыкчылыгындай”. Анан Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) дагы мындай деди: “Чынында, периштелер, жет кат асман менен жердегилердин баары, атүгүл уюгундагы кумурка, деңиз түбүндөгү киттер да адамдарга жакшылыкты үйрөткөндөргө салават айтат” (Имам Тирмизи).

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: «مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَبْتَغِي فِيهِ عِلْمًا سَهَّلَ اللَّهُ لَهُ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ، وَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَتَضَعُ أَجْنِحَتَهَا لِطَالِبِ الْعِلْمِ رِضًا بِمَا يَصْنَعُ، وَإِنَّ الْعَالَمَ لَيَسْتَعْفِرُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ حَتَّى الْخَيْثَانُ فِي الْمَاءِ، وَفَضَّلُ الْعَالَمَ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِي الْقَمَرِ عَلَى سَائِرِ الْكَوَاكِبِ، وَإِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ وَإِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُورَثُوا دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا وَإِنَّمَا وَرَثُوا الْعِلْمَ، فَمَنْ أَخَذَهُ أَخَذَ بِحِطِّ وَافِرٍ» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالتِّرْمِذِيُّ.

11-хадис: Абу Дарда (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Кимде-ким илим алуунун жолуна түшсө, Алла Таала ага бейиштин жолун жеңилдетет. Периштелер да анын илимине ыраазы болуп, таманына канаттарын жаят. Жети кат асман менен жердеги бардык жаратылыш, атүгүл, суу астындагы киттер да илим ээси үчүн Алладан кечирим тилешет. Аалымдын билимсиз диндар адамдан артыкчылыгы – толгон Айдын башка жылдыздардан артыкчылыгындай. Аалымдар пайгамбарлардын мураскорлору. Пайгамбарлар мурас алтын менен күмүштү эмес, илимди мурас калырган. Кимде-ким ошол илимге умтулса, чоң жакшылыкка ээ болот” (Имам Тирмизи).

وَعَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «نَصَّرَ اللَّهُ امْرَأً سَمِعَ مِنَّا شَيْئًا، فَبَلَّغَهُ كَمَا سَمِعَهُ قَرِيبَ مُبَلَّغٍ أَوْعَى مِنْ سَامِعٍ». رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

12-хадис: Ибн Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Бизден укканын уккандай кылып башкаларга да жеткирген адамдын жүзүн Алла Таала жарык кылсын. Өзүнө жеткирилген сөздү менин оозумдан уккандардан да жакшы кабыл кылган адамдар бар” (Имам Тирмизи).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ سُئِلَ عَنْ عِلْمٍ فَكَتَمَهُ، أُجِمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِلِجَامٍ مِنْ نَارٍ».

13-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким өзү билген нерсе жөнүндө суралганда, башкаларга айтпай жашырса, кыямат күнү ага от ооздук менен ооздукталат”.

عن أبي هريرة، رضي الله عنه قال: قال رسول الله صَلَّى الله عليه وسلم: «مَنْ تَعَلَّمَ عِلْماً يُمَا يُتَنَعَى بِهِ وَجْهُهُ اللهُ عزَّ وَجَلَّ لَا يَتَعَلَّمُهُ إِلَّا لِيَصِيبَ بِهِ عَرْضاً مِنَ الدُّنْيَا لَمْ يَجِدْ عَرْفَ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ» يعني: رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ.

14-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтат: “Алланын ыраазылыгы үчүн үйрөнө турган илимди бул дүйнөнүн пайдасына жетүү үчүн үйрөнгөн адам, кыямат күнү бейиштин жытын да жыттабайт” (Абу Дауд).

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبِضُ الْعِلْمَ انْتِزَاعاً يَنْتَزِعُهُ مِنَ النَّاسِ، وَلَكِنْ يَقْبِضُ الْعِلْمَ بِقَبْضِ الْعُلَمَاءِ حَتَّى إِذَا لَمْ يَبْقِ عَالِمًا، أَخَذَ النَّاسُ رُؤُوسًا جُهَالًا فَسَيَلُّوا، فَأَفْتَوْا بِغَيْرِ عِلْمٍ، فَضَلُّوا وَأَضَلُّوا» متفقٌ عليه.

15-хадис: Абдулла бин Амр бин Аас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктым: “Алла Таала илимди адамдардын көкүрөгүнөн сууруп кетпейт. Алардын арасындагы аалымдарды бир-бирден жанын алуу менен илим жоголот. Акыры бир да аалым калбаган соң, адамдар наадандарды башчы кылып ээрчий баштайт. Алардан илимий маселе сураганда, алар билсе-билбесе ар кыл өкүмдү айта берет. Ошентип өздөрү да адашат, өзгөлөрдү да адаштырат” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

Алланы көп эстөө, Ага алкыш жана шүгүрчүлүк айтуу тууралуу

قال الله تعالى: {فاذكروني أذكركم، واشكروا لي ولا تكفرون} (البقرة 152).

Алла Таала минтип айткан: “Мени дайыма эстегиле, Мен да силерди эстеймин. Мага шүгүр кылгыла, күпүр кылуучу болбогула!” (Бакара, 152-аят).

وقال: {لئن شكرتم لأزيدنكم} (إبراهيم 7).

Алла Таала минтип айткан: “Эгерде шүгүр кылсаңар, жакшылыктарымды ого бетер көбөйтөмүн” (Ибрахим, 7-аят).

وقال تعالى: {وآخر دعوانهم أن الحمد لله رب العالمين} (يونس 10).

Алла Таала минтип айткан: “Алардын акыркы дубасы: “Алкыш-мактоолор ааламдардын Раббисине болсун” деп аяктайт” (Йунус, 10-аят).

عن أبي هريرة، رضي الله عنه، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّى لَيْلَةَ أُسْرِي بِهِ يَقْدَحِينَ مِنْ حُمْرِ وَلَيْنَ، فَنَظَرَ إِلَيْهِمَا فَأَخَذَ اللَّبَنَ، فَقَالَ جَبْرِيلُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَاكَ لِلْفِطْرَةِ لَوْ أَخَذْتَ الْحُمْرَ غَوَتْ أُمَّتُكَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Ибра жана Мираж кечесинде пайгамбарыбызга бирине сүт, экинчисине арак куюлган эки кесени сунганда, пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) аларга карап туруп, сүт куюлган кесени алды. Ошондо Жебирейил периште мындай деди: “Сага таза табиятка

жараша тандоону насип кылган Аллага алкыш-мактоо болсун. Эгер аракты алганында үммөтүң адашат эле” (Имам Муслим).

عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا مَاتَ وَلَدُ الْعَبْدِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى لِمَلَائِكَتِهِ: قَبِضْتُمْ وَلَدَ عَبْدِي؟ فَيَقُولُونَ: نَعَمْ، فَيَقُولُ: قَبِضْتُمْ ثَمَرَةَ فُؤَادِهِ؟ فَيَقُولُونَ: نَعَمْ، فَيَقُولُ: فَمَاذَا قَالَ عَبْدِي؟ فَيَقُولُونَ: حَمْدَكَ وَاسْتَرْجِعْ، فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: ابْنُوا لِعَبْدِي بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ، وَسَمُّوهُ بِبَيْتِ الْحَمْدِ» رواه الترمذي وقال: حديث حسن.

2-хадис: Абу Муса Ашари (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланы элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Пенденин перзенти өлгөндө, Алла Таала периштелерине: “Пендемдин баласын алдыңарбы?” – дейт. Периштелер: “Ооба” – дешет. Алла Таала: “Пендемдин жүрөгүнүн мөмөсүн алдыңарбы?” – дейт. Периштелер: “Ооба” – дешет. Алла Таала: “Пендем эмне айтып калды?” – дейт. Периштелер: “Сага алкыш-мактоо айтып, ыраазылык сөзүн айтып сабыр кылып калды” – дешет. Ошондо Алла Таала мындай дейт: “Ал пендеме бейиште бир үй салгыла жана аны “Мактоо үйү” деп атагыла” (Имам Тирмизи).

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ اللَّهَ لَيَرْضَى عَنِ الْعَبْدِ يَأْكُلُ الْأَكْلَةَ فَيَحْمَدُهَا، وَيَشْرِبُ الشَّرْبَةَ فَيَحْمَدُهَا» رواه مسلم.

3-хадис: Анас бин Малик (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Таала пенде тамактанып, анан ал үчүн Аллага алкыш-мактоо айтса, ага ыраазы болот. Же суусундук ичип, анан ал үчүн Аллага алкыш-мактоо айтса, ага ыраазы болот” (Имам Муслим).

Пайгамбарыбызга (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) салават айтуу тууралуу

قال الله تعالى: {إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ، يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا} (الأحزاب: 56).

Алла Таала минтип айткан: “Чынында, Алла Таала да, Анын периштелери да пайгамбарга салават айтат. О, ыймандуу пенделер, силер да ага салам жана салават айткыла” (Ахзаб, 56-аят).

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَاةً، صَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ بِهَا عَشْرًا» رواه مسلم.

1-хадис: Абдулла бин Амр бин Аас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким мага бир салават айтса, Алла Таала ошол салаваты үчүн ага он салават айтат” (Имам Муслим).

عن ابن مسعود رضي الله عنه أنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «أَوَّلُ النَّاسِ بِیْ يَوْمِ الْقِيَامَةِ أَكْثَرُهُمْ عَلَيَّ صَلَاةً» رواه الترمذي وقال: حديث حسن.

2-хадис: Ибн Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кыямат күнү мага жакын болуучу адамдар – мага көп салават айткандар” (Имам Тирмизи).

عن أوس بن أوس، رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِنَّ مِنْ أَفْضَلِ أَيَّامِكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، فَاتَّخِذُوا عَلَيَّ مِنَ الصَّلَاةِ فِيهِ، فَإِنَّ صَلَاتَكُمْ مَعْرُوضَةٌ عَلَيَّ» فقالوا: يا رسول الله، وكيف تُعرضُ صلاتنا عليك وقد أزمّت؟ يقول: بليت، قال: «إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَى الْأَرْضِ أَجْسَادَ الْأَنْبِيَاءِ».

3-хадис: Аус бин Аус (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Күндөрүңөрдүн эң улугу – жума күнү. Ал күнү мага көп салават айткыла. Силердин айткан салам-салавтыңар мага жеткирилет” – деди. Сахабалар: О, Алланын элчиси, сиздин денениз кабырда чириген кезде биздин салам-салаватыбыз кантип жетет? – деп сурашты. Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Алла Таала пайгамбарлардын денесин чиритүүдөн топурукты тыйып койгон” – деп жооп берди (Абу Дауд).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «رَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ ذُكِرْتُ عَنْدهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ» رواه الترمذي وقال: حديث حسن.

4-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси(ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Атым аталганын угуп туруп, мага салават айтпаган адамдын шору курусун” (Имам Тирмизи).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «لَا تَجْعَلُوا قَبْرِي عِيداً، وَصَلُّوا عَلَيَّ، فَإِنَّ صَلَاتَكُمْ تَبْلُغُنِي حَيْثُ كُنْتُمْ» رواه أبو داود بإسناد صحيح.

5-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси(ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Менин кабырымдын сыйына турган жай кылып албагыла! Андан көрө мага салават айткыла! Кайсы жерде болсоңор да айткан салаватыңар мага жеткирилет” (Абу Дауд).

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «ما من أحد يُسَلِّمُ عَلَيَّ إِلَّا رَدَّ اللَّهُ عَلَيَّ رُوحِي حَتَّى أَرُدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ» رواه أبو داود.

6-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси(ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Ким болсо да мага салам айтса, Алла Таала мага жанымды кайтарып, мен анын саламына жооп берем” (Абу Дауд).

عن علي رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «الْبَخِيلُ مَنْ ذُكِرْتُ عَنْدهُ، فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ». رواه الترمذي.

7-хадис: Али (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Анын жанында менин атым аталганда, мага салават айтпаган адам – чыныгы сараң” (Имам Тирмизи).

عن فضالة بن عبيد، رضي الله عنه، قال: سمع رسول الله صلى الله عليه وسلم رجلاً يدعو في صلاته لم يُسَلِّدِ الله تعالى، ولم يُصَلِّ على النبي صلى الله عليه وسلم، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «عَجَلٌ هذا» ثم دعا فقال له أو لعمره: إذا صلى أحدكم فليبدأ بتحميد ربه سبحانه والتناء عليه، ثم يصلي على النبي صلى الله عليه وسلم ثم يدعو بعد بما شاء» رواه أبو داود، و الترمذي.

8-хадис: Фазала бин Убайд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) бир киши намазында Алланы улуктабай, пайгамбарга салават айтпай дуба кылып жатканын көрүп: “Бул киши шашылып жатат” – деди. Анан аны жанына чакарып, ошол кишигеби же башка бирөөгөбү минтип айтты:

“Эгерде кайсы бириңер намаз окусаңар, алды менен Алла Таалага алкыш-мактоо айтып, улуктасын. Андан соң пайгамбарга салават айтсын. Андан кийин каалагандай дуба кылсын” (Абу Дауд, Имам Тирмизи).

عن كعب بن عُجْرَةَ، رضي الله عنه، قال: خَرَجَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَدْ عَلِمْنَا كَيْفَ نُسَلِّمُ عَلَيْكَ فَكَيْفَ نُصَلِّيْ عَلَيْكَ؟ قَالَ: «قُولُوا: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ. اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ» متفقٌ عليه.

9-хадис: Кааб бин Ужра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) биздин жаныбызга чыкканда, биз: О, Алланын элчиси, биз сага кантип салам айтканды үйрөндүк. Эми сага кантип салават айтканды үйрөтчү – дедик. Ал: “Аллахумма солли алаа Мухаммадин ва алаа аали Мухаммад, камаа соллайта алаа аали Ибрахим. Иннака хамидум-мажид. Аллахума баарик алаа Мухаммадин, ва алаа аали Мухаммад, камаа бааракта алаа аали Ибрахим. Иннака хамидум-мажид” деп айткыла” – деди (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

Алланы зикир кылуунун сооптуулугу тууралуу

قال الله تعالى: {ولذكر الله أكبر} (العنكبوت 45).

Алла Таала минтип айткан: “Алланы зикир кылуу – улуу ибадат” (Анкабут, 45-аят).

وقال تعالى: {فاذكروني أذكركم} (البقرة 152).

Алла Таала минтип айткан: “Мени эстегиле, Мен да силерди эстеймин” (Бакара, 152-аят).

وقال تعالى: {واذكر ربك في نفسك تضرعاً وخيفة ودون الجهر من القول بالغدو والآصال، ولا تكن من الغافلين} (الأعراف 205).

Алла Таала минтип айткан: “Раббинди ичинден жалбарып, ийменип жана басаң үн менен зикир кыл. Кайдыгерлердин катарында болбо” (Аараф, 205-аят).

وقال تعالى: {واذكروا الله كثيراً لعلكم تفلحون} (الجمعة 10).

Алла Таала минтип айткан: “Ийгиликке жетүү үчүн Алланы көбүрөөк зикир кылгыла” (Жума, 10-аят).

وقال تعالى: {إن المسلمين والمسلمات { إلى قوله تعالى: {والذاكرين الله كثيراً والذاكرات، أعد الله لهم مغفرة وأجرًا عظيماً} (الأحزاب 35).

Алла Таала минтип айткан: “Мусулман эркектер да, мусулман аялдар да, ыймандуу эркектер да, ыймандуу аялдар да, баш ийүүчү эркектер да, баш ийүүчү аялдар да, чынчыл эркектер да, чынчыл аялдар да, сабырдуу эркектер да, сабырдуу аялдар да, кичипейил эркектер да, кичипейил аялдар да, садага берүүчү эркектер да, садага берүүчү аялдар да, орозо кармоочу эркектер да, орозо кармоочу аялдар да, жыныстык мүчөсүн (арамдан) сактаган эркектер да, аялдар да, Алланы көп эстеген эркектер да, аялдар да, Алла ушуларга кечиримди жана үлкөн сооп-сыйды даярдап койду” (Ахзаб, 35-аят).

وقال تعالى: { يا أيها الذين آمنوا اذكروا الله ذكراً كثيراً، وسبحوه بكرة وأصيلاً } (الأحزاب 42).

Алла Таала минтип айткан: “Эй, ыймандуу пенделер! Алланы көбүрөөк зикир кылып эстегиле! Эртели-кеч Ага тасбих айтып аруулагыла!” (Ахзаб, 41-42-аяттар).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «كَلِمَتَانِ خَفِيفَتَانِ عَلَى اللِّسَانِ، ثَقِيلَتَانِ فِي الْمِيزَانِ، حَبِيبَتَانِ إِلَى الرَّحْمَنِ: سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ» متفقٌ عليه.

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Тилге жеңил, таразада салмактуу жана Ырайымдуу Аллага абдан жагымдуу эки сөз бар: Субханаллаахи ва бихамдик, субханаллаахил азиим (Аллага алкыш-мактоо айтуу менен Аны кемчиликтен аруу деп билем, Алла Тааланын кемчилиги жок)” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَأَنْ أَقُولَ سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، أَحَبُّ إِلَيَّ بِمَا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ» رواه مسلم.

2-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Менин: “Субханаллаахи, вал хамду лиллаахи, ва лаа илааха иллаллааху, валлааху акбар” деп айтканым, мен үчүн күн тийген ааламдын баарынан артык” (Имам Муслим).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، فِي يَوْمٍ مِائَةِ مَرَّةٍ كَانَتْ لَهُ عَدَلٌ عَشْرَ رِقَابٍ وَكُتِبَتْ لَهُ مِائَةُ حَسَنَةٍ، وَنُحِبَّتْ عَنْهُ مِائَةُ سَيِّئَةٍ، وَكَانَتْ لَهُ حِرْزاً مِنَ الشَّيْطَانِ يَوْمَهُ ذَلِكَ حَتَّى يُمِيسِيَ، وَلَمْ يَأْتِ أَحَدٌ بِأَفْضَلِ مِمَّا جَاءَ بِهِ إِلَّا لِرَجُلٍ عَمِلَ أَكْثَرَ مِنْهُ» وَقَالَ: «مَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ، فِي يَوْمٍ مِائَةِ مَرَّةٍ، حُطَّتْ خَطَايَاهُ، وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ» متفقٌ عليه.

3-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде ким бир күндө жүз жолу: “Лаа илааха иллаллааху вахдаху лаа шарикалах, лахул мулку валахул хамду вахува аълаа кулли шайиң кодир (Алладан башка кудай жок. Анын теңдеши жана шериги жок. Мүлк Ага таандык. Алкыш-мактоо Ага гана. Ал бардык нерсеге кудуреттүү)” деп айтса, он кулду азат кылгандай соопко ээ болот, амал дептерине жүз сооп жазылып, жүз күнөөсү өчүрүлөт. Ошол күнү кечке чейин шайтандан корголот. Башкалар андан да көп айткан адамдын амалынан артык амал кыла алышпайт. Ошондой эле кимде-ким күнүнө жүз жолу: “Субханаллаахи ва бихамдихи (Аллага алкыш-мактоо айтуу менен Аны кемчиликсиз деп билем)” деп айтса, күнөөлөрү деңиз көбүгүндөй көп болсо да кечирилет” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، عَشْرَ مَرَّاتٍ: كَانَ كَمَنْ أَعْتَقَ أَرْبَعَةَ أَنْفُسٍ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ» متفقٌ عليه.

4-хадис: Абу Аюб Ансари (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким он жолу: “Лаа илааха иллаллоху вахдаху лаа шарикалах, лахул мулку ва лахул хамду ва хува аълаа кулли шайиң кодир” деп айтса, Исмаил пайгамбардын уругунан төрт адамды азат кылгандай соопко ээ болот” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَلَا أُخْبِرُكَ بِأَحَبِّ الْكَلَامِ إِلَى اللَّهِ؟ إِنَّ أَحَبَّ الْكَلَامِ إِلَى اللَّهِ: سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ»
رواه مسلم.

5-хадис: Абу Зар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мага мындай деди: “Сага Алла эң сүйкүмдүү болгон сөздү үйрөтөйүнбү? Аллага эң сүйкүмдүү болгон сөз: “Субханаллаахи ва бихамдихи” *(Имам Муслим).*

عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: جَاءَ أَغْرَابِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: عَلِّمْنِي كَلَاماً أَقُولُهُ. قَالَ: «قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، اللَّهُ أَكْبَرُ كِبَرًا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا، وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ» قَالَ: فَهَؤُلَاءِ لِرَبِّي، فَمَا لِي؟ قَالَ: «قُلْ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي، وَاهْدِنِي، وَارْزُقْنِي»
رواه مسلم.

6-хадис: Саад бин Абу Ваккас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир чөлдүк киши Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) келип: Мага дайыма айтып жүрө турган сөздү үйрөтчү? – деди. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мындай деди: “Лаа илааха иллаллааху вахдаху лаа шарикалах, Аллаху акбару кабиरो, вал хамду лиллаахи касиро, ва субханаллаахи Роббил ааламин, ва лаа хавла, ва лаа куввата илла биллаахил азиим (Алладан башка кудай жок. Ал жалгыз, Анын шериги жок. Алла өтө Улуу, Аллага өтө көп алкыш-мактоо болсун. Ааламдардын Раббиси Алла кемчиликсиз. Чыныгы күч-кубат Кудуреттүү, Даанышман Аллага таандык)” деп айткын”. Алиги киши: Бул айтылгандардын баары Алла Таалага таандык экен. Мен өзүм үчүн эмне деп айтайын? – деди. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мындай деди: “О, Аллам, мени кечир, мага ырайым кыл, мени туура жолго башта, мага ырыскы бер” деп дуба кылгын” *(Имам Муслим).*

عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا فَرَعَ مِنَ الصَّلَاةِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ» متفق عليه.

7-хадис: Мугира бин Шууба (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) намаз окуп болгондон кийин мындай деп дуба кылчу: “Лаа илааха иллаллааху вахдаху лаа шарикалах, лахул мулку, валахул хамду, ва хува алаа кулли шайиң кодир. Аллахумма лаа мааниа лима аътайта, ва лаа муътиа лима манаъта, ва лаа йанфаъу зал жадди минкал жадду (Алладан башка кудай жок. Анын теңдеши жана шериги жок. Мүлк Аныкы. Алкыш-мактоо Ага гана таандык. Ал бардык нерсеге Кудуреттүү. О, Алла! Сенден келген жакшылыкка эч ким тоскоол боло албайт. Сен буйрубаганды эч ким бере албайт. Сенин алдыңда эч бир байдын байлыгы ага кымындай пайда алып келе албайт)” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ دُبُرَ كُلِّ صَلَاةٍ، حِينَ يُسَلِّمُ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَلَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ، لَهُ النِّعَمَةُ، وَلَهُ الْفَضْلُ وَلَهُ الْقَنَاءُ الْحَسَنُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ. قَالَ ابْنُ الزُّبَيْرِ: وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُهَيِّلُ بَيْنَ دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ، رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

8-хадис: Абдулла бин Зубайр (ага Алла ыраазы болсун) намаз окуп буткөндөн кийин минтип дуба кылчу: “Лаа илааха иллаллааху вахдаху лаа шарикалах, лахул мулку, валахул хамду, ва хува алаа кулли шайин кодир. Лаа хавла ва лаа куввата илла биллаах, лаа илааха иллаллааху, ва лаа наьбуду илла иййаху, лахун-ниьмату, ва лахул фазлу, ва лахус-санааул хусну, лаа илааха иллаллааху мухлисина лахуддина ва лав карихал каафируун (Алладан башка кудай жок. Анын теңдеши жана шерии жок. Мүлк Аныкы. Алкыш-мактоо Ага гана таандык. Ал бардык нерсеге кудуреттүү. Чыныгы күч-кубат Жалгыз Алланыкы. Бизге күч-кубатты Алла берет. Алладан башка ибадатка татыктуу кудай жок. Андан башка эч кимге ибадат кылбайбыз. Бардык жакшылыктар Аллага таандык. Алкыш-мактоого да Алла ылайык. Каапырлар жактырбаса да, динибизди чын ыкласыбыз менен карманып “Алладан башка ибадатка татыктуу кудай жок” деп айтабыз)”. Абдулла бин зубайр (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) ар бир парз намаздын артынан Алланы улуктап, ушунтип дуба кылчу (*Имам Муслим*).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ سَبَّحَ اللَّهَ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَحَمِدَ اللَّهَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَكَبَّرَ اللَّهَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَقَالَ تَمَامَ الْمِائَةِ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، غُفِرَتْ خَطَايَاهُ وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

9-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким ар бир парз намаздан кийин отуз жолу: “Субханаллаахи”, отуз жолу “Алхамду лиллахи”, отуз үч жолу “Аллаху акбар” деп, жүзүнчүсүндө: “Лаа илааха иллаллааху вахдаху лаа шарикалах, лахул мулку, валахул хамду, ва хува алаа кулли шайин кодир” деп айтса, күнөөлөрү деңиз көбүгүндөй көп болсо да кечирилет” (*Имам Муслим*).

عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَتَعَوَّذُ دُبُرَ الصَّلَاةِ بِمَوْلَاءِ الْكَلِمَاتِ: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجَبَنِ وَالْبَخْلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمَرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

10-хадис: Саад бин Абу Ваккас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) ар бир парз намаздан кийин төмөнкү дубаны айтып коргоо тилейт эле: “Аллахумма инни аузу бика минал жубни вал бухли, ва аузу бика мин ан урадда илаа афзалил-умури, ва аузу бика мин фитнатид-дунийа, ва аузу бика мин фитнатил-кобри (О, Аллам, мени коркоктуктан жана сараңдыктан сакта. Жер таянткан карылыктын кордугунан сакта. Дүйнөнүн оор сыноолорунан сакта. Кабырдын сыноосунан сакта!) (*Имам Бухари*).

عَنْ مُعَاذٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَ بِيَدِهِ وَقَالَ: «يَا مُعَاذُ، وَاللَّهِ إِنِّي لِأَجُتِّكَ» فَقَالَ: «أَوْصِيكَ يَا مُعَاذُ لَا تَدْعُنِي فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ تَقُولُ: اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ، وَشُكْرِكَ، وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ.

11-хадис: Муаз (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) аны колунан кармап: “Муаз, Аллага ант болсун, мен сени жакшы көрөм” – деди. Анан сөзүн минтип улады: “Муаз, сага ар бир парз намаздан кийин “Аллахумма аинни алаа зикрика, ва шукрика, ва хусни ибаадатка (О, Аллам, Сени дайыма эстеп жүрүүгө, сага шүгүр келтирүүгө жана Сага татыктуу ибадат кылууга мага жардам бер)” деп дуба кылууну осуят кылып айтам” (*Абу Давуд*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «إذا تشَّهَّد أحدكم فليستعِذ بالله من أربع، يقول: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ، وَمِنْ عَذَابِ النَّارِ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ» رواه مسلم.

12-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимиңер болсо да, ташахудду окугандан кийин, Алла Таалага жалбарып төрт нерседен сактоосун суранып минтип айтсын: “Аллахумма иннии аузу бика мин азаби жаханнам, ва мин азабил кобри, ва мин фитнатил махйайи вал мамаати, ва мин шарри фитнатил масихид-дажжал (О, Аллам, мени тозоктун азабынан сакта. Кабырдын азабынан сакта. Тирүү жана өлүктөрдүн азгырыксынагынан сакта. Масих Дажжалдын азыгырыгынан сакта)” (*Имам Муслим*).

عن علي رضي الله عنه قال: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ يَكُونُ مِنْ آخِرِ مَا يَقُولُ بَيْنَ التَّشَهُُّدِ وَالتَّسْلِيمِ: «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ، وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ، وَمَا أَسْرَفْتُ، وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي، أَنْتَ الْمُقَدِّمُ، وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ» رواه مسلم.

13-хадис: Али (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) намаз окуганда, ташахуд менен саламдын ортосунда айткан акыркы дубасы мындай болчу: “Аллахуммаг-фирлии маа коддамту, ва маа аххарту, ва маа асрарту, ва маа аьланту, ва маа асрафту, ва маа анта аьламу бихи минни, антал мукоддим, ва антал муаххир, лаа илааха илла анта (О, Аллам, менин мурдагы жана кийинки, ачык жана жашыруун күнөөлөрүмдү кечир. Сен аларды менден жакшы билесиң. Сен Абалкы жана Кийинкисиң. Сенден башка ибадатка татыктуу кудай жок)” (*Имам Муслим*).

عن عائشة رضي الله عنها قالت: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُكَيِّرُ أَنْ يَقُولَ فِي رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ: سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي «متفق عليه».

14-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) өмүрүнүн акырында үрүкү жана саждада төмөнкү дубаны көп айтчу: “Субханака аллахумма роббана ва бихамдика, аллахуммаг-фирлии (О, Аллам, Раббибиз, Сага алкыш-мактоо айтуу менен Сени кемчиликсиз деп билем. О, Аллам, мени кечир)” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «أقرب ما يكون العبدُ من ربه وهو ساجدٌ، فأكثروا الدعاء» رواه مسلم.

15-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Пенденин Раббисине эң жакын болгон учуру – саждадагы абалы. Сажда кылганда көбүрөөк дуба кылгыла” (*Имам Муслим*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم كان يقول في سجوده «اللهم اغفر لي ذنبي كله: دقه وجله، وأوله وآخره، وعلانيته وسره» رواه مسلم.

16-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) сажда кылганда минтип дуба кылчу: “Аллахумаг фирлии занби куллаху: диккаху а жиллаху, ва аввалаху ва ахироху, ва алаанийатаху ва сирраху (О, Аллам, менин бардык күнөөлөрүмдү: кичинесин да, чоңун да, абалкысын да, акыркысын да, ачыгын да, жашыруунун да кечир)” (Имам Муслим).

عن سعد بن أبي وقاص رضي الله عنه قال: كُنَّا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: «أَيَعِجْزُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَكْسِبَ فِي كُلِّ يَوْمٍ أَلْفَ حَسَنَةٍ» فَسَأَلَهُ سَائِلٌ مِنْ جُلَسَائِهِ: كَيْفَ يَكْسِبُ أَلْفَ حَسَنَةٍ؟ قَالَ: «يُسَبِّحُ مِائَةَ تَسْبِيحَةٍ، فَيَكْتُبُ لَهُ أَلْفُ حَسَنَةٍ، أَوْ يُحِطُّ عَنْهُ أَلْفُ خَطِيئَةٍ» رواه مسلم.

17-хадис: Саад бин Абу Ваккас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчисинин (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) жанынада отурганыбызда, ал: “Силердин бир күндө миң жакшы иш кылууга чамаңар жетпейби” – деди. Отургандардан бирөө: Бир күндө миң жакшы ишти кантип жасамак эле? – деп сурады. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мындай деди: “Жүз жолу табиҳ айтат. Ошондо анын амал дептерине миң жакшы иш жазылат, же андан миң күнө-катасы өчүрүлөт” (Имам Муслим).

عن أم المؤمنين جُوَيْرِيَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ رضي الله عنها أن النبي صلى الله عليه وسلم خرج من عندها بكرة حين صلى الصُّبْحَ وهي في مسجدها، ثم رجع بعد أن أضحى وهي جالسة فقال: «ما زلت على الحال التي فارقتك عليها؟» قالت: نعم، فقال النبي صلى الله عليه وسلم: «لقد قلتُ بعدك أربع كلمات ثلاث مرات، لو وزنت بما قلت منذ اليوم لوزنتهن: سبحان الله وبحمده عدد خلقه، ورضاء نفسه، وزنة عرشه، ومداد كلماته» رواه مسلم.

18-хадис: Момундардын энеси Жувайрия бинт Харис (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) ал жайнамазында таңкы намаз окуп жатканда мечитке чыгып, кайра шашкеде кайтып келгенде, ал дагы эле намаз окуган ордунда отурган. Аны ордунан жылбай отурганын көрүп: “Мен кеткенде отурган ордунда дагы эле отурасыңбы?” – деп сурады. Ал: Ооба – деди. Ошондо пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мындай деди: “Мен сенден кеткенден кийин болгону төрт сөз айттым. Эгерде сен күнү бою айткан сөздөр таразага тартылса, мен айткан сөздөр аны басып түшөт. Ал сөздөр: “Субханаллаахи ва бихамдихи адада холкихи, ва ризоа нафсихи, ва зината аршихи, ва мидада калиматихи (Алла Таалага макулуктарынын санындай, Өзү ыраазы болгондой, Аршынын салмагындай жана сөздөрүнүн көлөмүндөй көп-көп алкыш-мактоо айтып, кемчиликтен аруу деп билем)” (Имам Муслим).

عن أبي موسى الأشعري رضي الله عنه، عن النبي صلى الله عليه وسلم، قال: «مثل الذي يذكر ربه والذي لا يذكره، مثل الحي والميت» رواه البخاري.

19-хадис: Абу Муса Ашари (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Тааланы эстеп зикир кылган адам менен зикир кылбаган адам – тирүү менен өлүктөй” (Имам Бухари).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «يَسْأَلُ اللَّهُ تَعَالَى: أَنَا عَبْدٌ ظَنَنْتُ عَبْدِي بِي، وَأَنَا مَعَهُ إِذَا ذَكَرْنِي، فَإِنْ ذَكَرَنِي فِي نَفْسِهِ، ذَكَرْتُهُ فِي نَفْسِي، وَإِنْ ذَكَرَنِي فِي مَالٍ، ذَكَرْتُهُ فِي مَالٍ خَيْرٌ مِنْهُمْ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

20-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Улуу Алла Таала мындай дейт: “Мен пендем мени кандай күмөн кылса, ошондоймун. Ал мени эстеп зикир кылса, Мен аны менен биргемин. Эгер ал Мени өзү жалгыз отуруп эстесе, Мен да аны Өзүм эстеймин. Эгер ал мени көпчүлүктүн арасында эскерсе, Мен да аны ал көпчүлүккө караганда жакшыраак периштелердин арасында эскерем” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «سَبَقَ الْمُفَرِّدُونَ» قَالُوا: وَمَا الْمُفَرِّدُونَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «الذَّاكِرُونَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

21-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Муфарибдер баарынан озуп кетти” – дегенде, сахабалар: О, Алланы элчиси, муфарибдер деген кимдер? – деп сурашты. Ал: “Алланы көп зикир кылган эркектер жана аялдар” – деп жооп берди (Имам Муслим).

عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى كَثَرٍ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ؟» فَقُلْتُ: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

22-хадис: Абу Муса (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мага: “Бейиш казыналарынын бирин сага айтып береинби? – деди. Мен: Албетте, о, Алланын элчиси, айтыңыз – дедим. А мында деди: “Ал казына “Лаа хавла ва лаа куввата илла биллах (чыныгы күч-кубат – жалгыз Алланыкы)” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис) (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا أَتَى أَهْلَهُ قَالَ: بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا، فَقَضَى بَيْنَهُمَا وَلَدًا، لَمْ يَضُرَّهُ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

23-хадис: Ибн Аббас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кайсы бириңер жубайыңар менен жакындашарда: “Бисмилла, алахумма жаннибнаш-шайтана ва жаннибиш-шайтана ма разактана (О, Алла, бизди шайтандан жана шайтанды бизге бере турган урпактан алыс кыл)” деп дуба кылса, эгер Алла Таала экөөнө ошол жакындашуудан бала насип кылса, шайтан ал балага зыянын тийгизбейт” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ خُذَيْفَةَ، وَأَبِي دَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَا: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ قَالَ: «بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ أَخِيَا وَأَمُوتُ» وَإِذَا اسْتَبَقَطَ قَالَ: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ.

24-хадис: Хузайфа жана Абу Зар (аларга Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) уйкуга жатаарында минтип дуба

кылчу: “Бисмикаллахумма ахйа ва амуут (Сен атың менен көз жумуп, Сенин атың менен тирилемин)”. Ойгонгондо минтип дуба кылчу: “Алхамду лиллахил-лази ахйана баъда маа амаатана ва илайхин-нушур (Бизди өлүмдөн кийин кайра тирилткен Аллага мактоолор болсун. Баарыбыз Ага кайтып барабыз)” (Имам Тирмизи).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ لِلَّهِ تَعَالَى مَلَائِكَةً يَطُوفُونَ فِي الطُّرُقِ يَلْتَمِسُونَ أَهْلَ الدِّكْرِ، فَإِذَا وَجَدُوا قَوْمًا يَذْكُرُونَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ، تَنَادَوْا: هَلُمُّوا إِلَى حَاجَتِكُمْ، فَيُحْفَوْنَهُمْ بِأَجْنِحَتِهِمْ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا، فَيَسْأَلُهُمْ رُحْمُ وَهُوَ أَعْلَمُ : مَا يَقُولُ عِبَادِي؟ قَالَ: يَقُولُونَ: يُسَبِّحُونَكَ وَيُكَبِّرُونَكَ، وَيُحَمِّدُونَكَ، وَيُتَجَدَّدُونَكَ، فَيَقُولُ: هَلْ رَأَوْنِي؟ فَيَقُولُونَ: لَا وَاللَّهِ مَا رَأَوْكَ، فَيَقُولُ: كَيْفَ لَوْ رَأَوْنِي؟ قَالَ: يَقُولُونَ لَوْ رَأَوْكَ كَانُوا أَشَدَّ لَكَ عِبَادَةً، وَأَشَدَّ لَكَ تَمَجُّدًا، وَأَكْثَرَ لَكَ تَسْبِيحًا. فَيَقُولُ: فَمَاذَا يَسْأَلُونَ؟ قَالَ: يَقُولُونَ: يَسْأَلُونَكَ الْجَنَّةَ. قَالَ: يَقُولُ: وَهَلْ رَأَوْهَا؟ قَالَ: يَقُولُونَ: لَا وَاللَّهِ يَارَبِّ مَا رَأَوْهَا. قَالَ: يَقُولُ: فَكَيْفَ لَوْ رَأَوْهَا؟ قَالَ: يَقُولُونَ: لَوْ أَنَّهُمْ رَأَوْهَا كَانُوا أَشَدَّ عَلَيْهَا حِرْصًا، وَأَشَدَّ لَهَا طَلَبًا، وَأَعْظَمَ فِيهَا رَغْبَةً. قَالَ: فَمِمَّ يَتَعَوَّدُونَ؟ قَالَ: يَقُولُونَ يَتَعَوَّدُونَ مِنَ النَّارِ، قَالَ: فَيَقُولُ: وَهَلْ رَأَوْهَا؟ قَالَ: يَقُولُونَ: لَا وَاللَّهِ مَا رَأَوْهَا. فَيَقُولُ: كَيْفَ لَوْ رَأَوْهَا؟ قَالَ: يَقُولُونَ: لَوْ رَأَوْهَا كَانُوا أَشَدَّ مِنْهَا فَرَارًا، وَأَشَدَّ لَهَا خَافًا. قَالَ: فَيَقُولُ: فَأُشْهِدُكُمْ أَنِّي قَدْ عَفَرْتُ لَهُمْ، قَالَ: يَقُولُ مَلَكٌ مِنَ الْمَلَائِكَةِ: فِيهِمْ فَلَانٌ لَيْسَ مِنْهُمْ، إِنَّمَا جَاءَ لِحَاجَةٍ، قَالَ: هُمْ الْجُلَسَاءُ لَا يَشْفَى بِهِمْ جَلِيسُهُمْ» متفق عليه.

25-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Тааланын жер кезип, көчө аралап жүргөн периштелери бар. Алардын милдети Алланы зикир кылган пенделер отурган жерди издөө. Алар Алланы зикир кылып отурган ошондо адамдардын тобуна туш болгондо: “Бул жерге келгиле! Издегенибиз ушул жерде экен” деп жар салышат. Алар анда отурган адамдарды канаттары менен калкалап, ошол жерди биринчи кабат асманга чейин курчап алышат. Алла Таала билүүчү сыпаты менен баарын билип турса да, периштелеринен: Пенделерим эмне деп жатышат? – деп сурайт. Периштелер: Алар Сага тасбих айтып, мактап, улуктап жатышат – дешет. Алла: Алар Мени көргөнбү? – дейт. Периштелер: Жок, Сени көргөн эмес – дешет. Алла: Эгер Мени көрсө кандай болмок? – дейт. Периштелер: Анда сага мындан да көп ибадат кылып, көбүрөөк улуктап, көбүрөөк мактоо айтмак – дешет. Алла: Пенделерим менден эмнени сурашат? – дейт. Периштелер: Бейишке киргизүүндү суранышат – дейт. Алла: Алар бейишти көрүшкөнбү? – дейт. Периштелер: Жок, алар бейишти көргөн эмес – дешет. Алла: Эгер көрсө, эмне кылмак? – дейт. Периштелер: анда ага кирүүнү мындан да катуу самап, көбүрөөк аракет кылышмак – дешет. Алла: Алар эмнеден коркушат? – дейт. Периштелер: Тозок отунан коркушат – дешет. Алла: Алар тозокту көрүшкөнбү? – дейт. Периштелер: Жок, тозокту көргөн эмес – дейт. Алла: Эгер көрсө, эмне болмок? – дейт. Периштелер: Анда мындан бетер сактанып, мындан да катуу коркушмак – дейт. Алла: Периштелерим, анда силер күбө болгула, Мен алардын баарын кечирдим – дейт. Периштелердин бири: О, Алла, алардын арасында кокустан эле өзүнүн жеке иши менен келип кошулуп калган баланча да бар – дейт. Ошондо Алла Таала: Ал чогулуштагылар жакшы адамдар, алар менен бирге отуруп калгандар да жакшылык үлүшүнөн куру калбайт – дейт” (Имам Бухари).

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا يَفْعَدُ قَوْمٌ يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا حَقَّتْهُُمُ الْمَلَائِكَةُ، وَغَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ وَنَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ، وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ» رواه مسلم.

26-хадис: Абу Саид (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Адамдар Алланы зикир кылуу үчүн

отурушса, аларды периштелер калкалап, Алланын ырайым ороп, алардын үстүнө бейпилдик түшөт жана Алла Таала аларды айтып периштелердин арасында эскерет” (Имам Муслим).

عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَمْسَى قَالَ: أَمْسَيْنَا وَأَمْسَى الْمَلِكُ لِلَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ» قَالَ الرَّوَاي: أَرَاهُ قَالَ فِيهِ: «لَهُ الْمَلِكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، رَبِّ أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ، وَخَيْرَ مَا بَعْدَهَا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهَا، رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ، وَسُوءِ الْكِبَرِ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابٍ فِي النَّارِ، وَعَذَابٍ فِي الْقَبْرِ» وَإِذَا أَصْبَحَ قَالَ ذَلِكَ أَيْضًا: «أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمَلِكُ لِلَّهِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

27-хадис: Ибн Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) кечинде мындай деп дуба кылчу: “Амсайна ва амсал мулку лиллахи вал хамду лиллахи, лаа илааха иллаллааху вахдаху лаа шарика лаху, лахул мулку ва лахул хамду ва хува алаа кулли шайин кодир. Рабби асалука хойро маа фии хазихил лайлати, ва хойро маа баъдаха, ва аузу бика мин шарри маа фи хазихил лайлати, ва шарри маа баъдаха. Рооби аузу бика минал касали, ва суил кибари, аузу бика мин азабин фин-наари ва азабин фил кобри (Биз да, бардык мүлк да Алланын ээлигинде кечки убакка жеттик. Бардык алкыш-мактоо Аллага. Алладан башка кудай жок, Анын теңдеши жана шериги жок. Мүлк жана менен алкыш-мактоолор Ага таандык. Ал бардык нерсеге кудуреттүү. Раббим, Өзүңдөн ушул түндүн жана мындан кийинки түндөрдүн жакшылыгын тилеймин. Ушул түндүн жана андан кийинки түндөрдүн жамандыгынан сактооңду суранам. Раббим, Жалкоолоуктан, карылыктын түйшүгүнөн, тозоктун жана кабырдын азабынан Өзүң сакта!)”. Таң атканда: ушул эле дубаны “Асбахна ва асбаха мулку лиллахи...” деп, кеч деген сөздү таң деген сөзгө алмаштырып айтчу (Имам Муслим).

عَنْ خُذَيْفَةَ وَأَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ قَالَ: «بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ أَخِيَا وَأَمُوتُ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

28-хадис: Хузайфа жана Абу Зар (аларга Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) уйкуга жатаарында минтип дуба кылчу: “Бисмикаллахумма ахйа ва амуут (Сенин атың менен көз жумуп, Сенин атың менен тирилемин)” (Имам Бухари).

عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ وَلِقَاطِمَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: «إِذَا أَوَيْتُمَا إِلَى فِرَاشِكُمَا، أَوْ إِذَا أَخَذْتُمَا مَضَاجِعَكُمَا فَكَبِّرَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَسَبِّحَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَاحْمَدَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ» فِي رِوَايَةٍ: «السَّبِّحُ أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ» فِي رِوَايَةٍ: «التَّكْبِيرُ أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

29-хадис: Али (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) ага жана кызы Фатимага мындай деди: “Уйкуга жатаарыңарда, отуз үч жолу такбир, отуз үчжолу тасбих, отуз үч жолу Аллага мактоо айтып жаткыла”. Башка айтымда: “...отуз төрт жолу тасбих айткыла”, дагы башка айтымда: “...отуз төрт жолу такбир айткыла” деп айтылган (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا أَوَى أَحَدُكُمْ إِلَى فِرَاشِهِ، فَلْيَنْفُضْ فِرَاشَهُ بِدَاخِلَةِ إِزَارِهِ فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي مَا خَلَقَهُ عَلَيْهِ، ثُمَّ يَقُولُ: بِاسْمِكَ رَبِّي وَضَعْتَ جَنِّي، وَبِكَ أَرْفَعُهُ، إِنَّ أَمْسَكَتَ نَفْسِي فَأَرْجَمْهَا، وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا، فَأَحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

30-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кайсы бириңер төшөккө жатаарда, кийиминин астары менен төшөгүн жакшылап каксын. Анткени, ал төшөгүнө кандай курт-кумурска кирип алганын билбейт. Андан кийин минтип дуба кылсын: “Бисмика Робби вазаъту жанби, ва бика арфуху, ин амсакта нафси фархамха, ва ин арсалтаха, фахфазха би маа тахфузу бихи ибадакас-саалихин (Раббим, Сенин атың менен жатып, Сенин атын менен турам. Эгер уйкуда жанымды алсаң, мээримине бөлө! Эгер аман тургузсаң, ыймандуу пенделериңди сактагандай мени да сакта!)” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ نَفَثَ فِي يَدَيْهِ، وَقَرَأَ بِالْمُعَوِّذَاتِ وَمَسَحَ بِمَا جَسَدَهُ، مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَفِي رَوَايَةٍ لَهَا: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ كُلَّ لَيْلَةٍ جَمَعَ كَفَّيْهِ ثُمَّ نَفَثَ فِيهِمَا فَقَرَأَ فِيهِمَا: قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ، وَقُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ، وَقُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ، ثُمَّ مَسَحَ بِمَا اسْتَطَاعَ مِنْ جَسَدِهِ، يُبْدَأُ بِمَا عَلَى رَأْسِهِ وَوَجْهِهِ، وَمَا أَقْبَلَ مِنْ جَسَدِهِ، يَفْعَلُ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

31-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) уйкуга жатаарда, эки алаканына үйлөп дем салып, шайтандан коргоочу эки сүрөнү окуп, анан алакадары менен бүт денесин сылап чыкчу. *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).* Хадистин башка айтымында мындай айтылат: “Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) ар бир түнү төшөгүнө жатаарда, эки алаканын бириктирип, алага үйлөп дем салып, анан “Кул хуваллааху ахад”, Кул аузу бироббил фалак” жана “Кул аузу бироббин-наас” сүрөлөрүн окупчу. Анан алакадары менен бети-башынан баштап денесинин жеткен жерин бүт сылап чыкчу. Ушуну үч жолу кылчу”.

وعَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا أَتَيْتَ مَضْجَعَكَ فَتَوَضَّأْ وَضُوءَكَ لِلصَّلَاةِ، ثُمَّ اضْطَجِعْ عَلَى شِقِّكَ الْأَيْمَنِ، وَقُلْ: اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ، وَوَجَّهْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ. وَفَوَضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ، وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ، رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ، لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنْجِيَ مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ، آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ، وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ، فَإِنْ مِتُّ مِتَّ عَلَى الْفِطْرَةِ، وَاجْعَلْهُنَّ آخِرَ مَا تَقُولُ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

32-хадис: Бараа бин Азиб (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Уйкуга жатаарыңда, алды менен намазга даарат алгандай даарат ал. Анан оң ыптаң менен менен жатып: “Аллахумма асламту нафси илайка, ва важжахту важхи илайка, ва вазаъту амри илайка, ва алжату зохри илайка, рогбатан ва рохбатан илайка, лаа малжаа ва лаа мажиа минка илла илайка, ааманту би китабиал-лази анзалта, ва би набиййикал-лази арсалта (О, Аллам, жанымды Өзүңө тапшырдым, ишимди сага калтырдым, өзүмдү сенин коргооңо бердим, мунун баарын Сенин ырайымыңды үмүт кылып жана каарыңдан коркуп аткардым. Анткени, Сенин каарыңдан сактануу да, кутулуу да Сенин Өзүң аркылуу. Сен түшүргөн китепке, Сен жиберген пайгамбарга ыйман келтирдим)” деп айтсаң, эгер ушул түнү каза болсоң, таза табиятың менен каза болосуң уктардагы эң акыркы сөзүң ушул болсо, кокус ушул түнү өлүп калсаң, таза табият ишенимиң менен өлөсүң. Жатаардагы эң акыркы сөзүң ушул болсун” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).*

عَنْ حُذَيْفَةَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَرْقُدَ، وَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى تَحْتَ خَدِّهِ، ثُمَّ يَقُولُ: «اللَّهُمَّ فِينِي عَذَابَكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ» رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ.

33-хадис: Хузайфа (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) уйкуга жатууну кааласа, оң колунун алаканын оң жагына төшөп жатып, анан минтип дуба кылчу: “Аллахумма кынии азабака явма табасу ибаадака (О, Аллам, пенделериңди кайра тирилткен күндөгү азабыңдан мени сактай көр)” (Имам Тирмизи).

عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْهَدَى، وَالتَّقَى، وَالْعَفَافَ، وَالْعَنَى» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

34-хадис: Ибн Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “О, Алла! Жалгыз Өзүңдөн туура жолду, такыбалыкты, абийирдүүлүктү жана муктажсыздыкты суранам” (Имам Муслим).

عَنْ طَارِقِ بْنِ أَشْيَمٍ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: كَانَ الرَّجُلُ إِذَا أَسْلَمَ عَلَّمَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّلَاةَ، ثُمَّ أَمَرَهُ أَنْ يَدْعُوَ بِهَذِهِ الْكَلِمَاتِ: «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي، وَارْحَمْنِي، وَاهْدِنِي، وَعَافِنِي، وَارْزُقْنِي» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

35-хадис: Тарик бин Ашям (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир адам динди кабыл кылып мусулман болгондо, пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) ага намаз окуганды үйрөтүп, андан кийин төмөнкү дубаны айтууга буйруду: “О, Аллам, мени кечир, мага ырайым кыл, мени туура жолго башта, мага ырыскы бер” (Имам Муслим).

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «اللَّهُمَّ مُصَرِّفَ الثُّلُوبِ صَرِّفْ قُلُوبَنَا عَلَى طَاعَتِكَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

36-хадис: Абдулла бин Амр бин Аас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “О, жүрөктөрдү калчоочу Аллам, биздин жүрөгүбүздү Өзүңө таат-ибадат кылууга багытта” (Имам Муслим).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «تَعَوَّدُوا بِاللَّهِ مِنْ جَهْدِ الْبَلَاءِ، وَدَرْكِ الشَّقَاءِ، وَسُوءِ الْقَضَاءِ، وَشَمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ» متفق عليه.

37-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Тааладан оор сыноодон, бактысыздыктан, каза-кадардын жаманынан жана душмандын табасынан сактоону тилегиле” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِي الَّذِي هُوَ عِصْمَةُ أَمْرِي، وَأَصْلِحْ لِي دُنْيَايَ الَّتِي فِيهَا مَعَاشِي، وَأَصْلِحْ لِي آخِرَتِي الَّتِي فِيهَا مَعَادِي، وَأَجْعَلِ الْحَيَاةَ زِيَادَةً لِي فِي كُلِّ خَيْرٍ، وَأَجْعَلِ الْمَوْتَ رَاحَةً لِي مِنْ كُلِّ شَرٍّ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

38-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип дуба кылчу: “О, Аллам, бүт ишимдин сактоочусу болгон динимди оңдуу кыла көр. Жашоом өтүп жаткан дүйнөмдү оңдуу кыла көр. Түбөлүктүү жашай турган акыретимди оңдуу кыла көр. Жашоону мага жакшылыктарды топтоочу кылгын, өлүмдү мага жамандыктардан куткаруучу ырахат кылгын” (Имам Муслим).

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْجُبْنِ وَالْهَرَمِ، وَالْبُخْلِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ» فِي رِوَايَةٍ: «وَصَلِّحَ الدِّينَ وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

40-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип дуба кылчу: “О, Аллам, мени чамасы жоктуктан, жалкоолуктан, коркоктуктан, ал-күчтөн тайыган карылыктан жана сараңдыктан сакта. Ошондой эле көр азабынан Өзүң сакта. Тирүүлөрдүн жана өлүктөрдүн фитна, сыноосунан сакта”. Башка айтымында: “Карызга батуудан жана кишилердин үстөмдүк кылуусунан сакта” (Имам Муслим).

عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: عَلَّمَنِي دُعَاءَ أَدْعُو بِهِ فِي صَلَاتِي، قَالَ: قُلْ: «اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا، وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ، فَاعْفُ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ، وَارْحَمْنِي، إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ» مَتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

41-хадис: Абу Бакр Сыддык (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : Мага намазымда окуп жүрө турган бир дуба үйрөтчү? – деп сурандым. Ал бул дубаны окугун деди: “Аллахумма иннии золамту нафси зулман касиран, ва лаа ягфируз-зунуба илла анта, фагфир лии магфиратан мин индака, вархамнии, иннака антал гофуурур-рохим (О, Аллам, мен өзүмө көп зыяндуу иш кылдым. Сенден башка эч ким күнөөлөрүмдү кечире албайт. Мени кечир. Мээримине бөлө. Сен Кечиримдүү, Ырайымдуусуң” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ، وَالْبُخْلِ وَالْهَرَمِ، وَعَذَابِ الْقَبْرِ، اللَّهُمَّ آتِ نَفْسِي تَقْوَاهَا، وَزَكَّاهَا، أَنْتَ خَيْرُ مَنْ زَكَّاهَا، أَنْتَ وَلِيُّهَا وَمَوْلَاهَا، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ، وَمِنْ قَلْبٍ لَا يَخْشَعُ، وَمِنْ نَفْسٍ لَا تَشْبَعُ، وَمِنْ دَعْوَةٍ لَا يُسْتَجَابُ لَهَا» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

42-хадис: Зайд бин Аркам (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Мен силерге Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) кандай айтса ошондой айтамын, ал минтип айтчу: “О, Аллам, мени чамасыз калуудан, жалкоолуктан, коркоктуктан, сараңдыктан, карылыктын түйшүгүнөн жана көр азабынан Өзүң сакта. О, Аллам, напсима такыбалык бер жана аны (күнөөдөн жана жаман ахлактан) тазала. Сен эң жакшы тазалоочусуң. Сен анын ээси жана башкаруучусуң. О, Аллам, мени пайдасы тийбеген илимден, Сенден коркпогон жүрөктөн, тойбогон напсиден, кабыл болбогон дубадан Өзүң сакта” (Имам Муслим).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ: «دَعْوَةُ الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ لِأَخِيهِ إِذَا بَطَّحَ الْغَيْبُ مُسْتَجَابَةً، عِنْدَ رَأْسِهِ مَلَكٌ مُوَكَّلٌ كُلَّمَا دَعَا لِأَخِيهِ بِخَيْرٍ قَالَ الْمَلَكُ الْمُوَكَّلُ بِهِ: آمِينَ، وَلَكَ بِمَثَلٍ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

43-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Мусулман адамдын мусулман боордошуна билгизбей кылган дубасы кабыл болот. Ал боордушан жакшылык тилеп ар бир дуба кылганда, ага өкүл болгон периште: “Кабыл болсун, ага тилеген жакшылыгың өзүңө да кайтсын” деп тилеп турат” (Имам Муслим).

عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ صُنِعَ إِلَيْهِ مَعْرُوفٌ، فَقَالَ لِفَاعِلِهِ: جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا، فَقَدْ أَبْلَغَ فِي الثَّنَاءِ». رواه الترمذي.

44-хадис: Усама бин Зайд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бирөөдөн жакшылык көргөн адам ага жакшылык кылган кишиге: “Алла Таала сага кылган ишиндин жакшылыгын буйрусун” деп айтса, эң жакшы алкаган болот” (Имам Тирмизи).

عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تَدْعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ، وَلَا تَدْعُوا عَلَى أَوْلَادِكُمْ، وَلَا تَدْعُوا عَلَى أَمْوَالِكُمْ، لَا تُؤَافِقُوا مِنْ اللَّهِ سَاعَةً يُسْأَلُ فِيهَا عِظَاءُ، فَيَسْتَجِيبَ لَكُمْ» رواه مسلم.

45-хадис: Жаабир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Өзүңөргө каргыш айтпагыла. Бала-чакаңарды жана мал-мүлкүңөрдү да каргабагыла. Кокустан, каргышыңар Алла Тааланын дубаны кабыл кыла турган убагына туш келип калса, каргышыңар кабыл кылынып калбасын” (Имам Муслим).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: يُسْتَجَابُ لِأَخِيكُمْ مَا لَمْ يَعْجَلْ: «يَقُولُ قَدْ دَعَوْتُ رَبِّي، فَلَمْ يَسْتَجِبْ لِي» متفق عليه.

46-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кайсы бириңер: “Раббиме канча дуба кылсам да кабыл кылбады” деп шашылбаса эле, дуба кабыл болот” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ عِنْدَ الْكَرْبِ: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ، وَرَبُّ الْأَرْضِ، وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ» متفق عليه.

47-хадис: Ибн Аббас (ал экөөнө Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) кыйынчылык болгон кезде минтип айтчу: “Улуу, Кечиримдүү Алладан башка кудай жок. Улуу Арштын Ээсинен башка кудай жок. Жети кат асман менен жердин Раббисинен башка, Кереметтүү Арштын Раабисинен башка кудай жок” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

Олуялардын кереметтери жана алардын улуулугу тууралуу

قال الله تعالى: {أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ، الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ، لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ، لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ؛ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ} (يونس 62-64).

Алла Таала минтип айткан: “Көңүл бургула! Чынында, Алланын досторуна коркунуч да болбойт, алар кайгырбайт дагы. Алар ыйманга келип, такыба жүргөндөр. Аларга дүйнө жашоосунда да, акыретте да сүйүнчү бар. Алланын сөздөрү эч качан өзгөрүлбөйт. Бул – үлкөн утуш” (Йунус, 62-64-аяттар).

وقال تعالى: {وهزي إليك الجذع النخلة تساقط عليك رطباً جنياً واشربي} (مريم 25).

Алла Таала минтип айткан: “Курманын бутагын өзүңө силк, сага эми бышкан курма түшүрөт” (Марйам, 25-аят).

وقال تعالى: {كلما دخل عليها زكريا المحراب وجد عندها رزقاً قال يا مريم أي لك هذا؟ قالت هو من عند الله إن الله يرزق من يشاء بغير حساب} (آل عمران 37).

Алла Таала минтип айткан: “Закария ар дайым ага кирип мээрапка жеткенде, анын алдында ырыскы турганын көрчү. “Марям, булар сага кайдан?” деп сураса, ал: “Булар Алла тарабынан, Алла каалаганына ырыскыны эсепсиз берет” деди” (Аалу Имран, 37-аят).

وقال تعالى: {وإذ اعتزلتموهم وما يعبدون إلا الله فأووا إلى الكهف ينشر لكم ربكم من رحمته ويهيئ لكم من أمركم مرفقاً وترى الشمس إذا طلعت تزاور عن كهفهم ذات اليمين وإذا غربت تقرضهم ذات الشمال} (الكهف 16).

Алла Таала минтип айткан: “Алардан (мушриктерден) жана Алладан башка алар сыйынып жаткан нерселерден бөлүндүрө. Эми үңкүргө жашынгыла. Раббинер силерди Өзүнүн ырайымына (коргоосуна) алып, ишинерди жөндөп койоор” (дешти). (Ошентип кеңешкенден кийин алар шаарга жакын тоого чыгып, андагы үңкүргө жашынышат. Ошол жерде Алла Таала аларды бир топ жылга уктатып койду). Күн чыкканда алардын үңкүрүнүн оң тарабынан, ал эми батканда сол тарабынан өткөнүн көрөсүң...” (Кахф, 16-17-аяттар).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «لَقَدْ كَانَ فِيمَا قَبْلَكُمْ مِنَ الْأُمَمِ نَاسٌ مُحَدَّثُونَ، فَإِنْ يَكُ فِي أُتَيْ أَحَدٌ، فَإِنَّهُ عُمَرُ» رواه البخاري.

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: Силерден мурда жашаган элдердин арасында илхам берилген адамдар болгон. Эгер менин үммөтүмдө да ошондой адам бар болсо, анын Умар экени анык” (Имам Бухари).

عن جابر بن سمرة، رضي الله عنهما قال: شكا أهل الكوفة سعداً، يعني: ابن أبي وقاص، رضي الله عنه، إلى عمر بن الخطاب، رضي الله عنه، فعزله واستعمل عليهم عمارة، فشكوا حتى ذكروا أنه لا يجنس يصلي، فأرسل إليه، فقال: يا أبا إسحاق، إن هؤلاء يزعمون أنك لا تحسن نصلي. فقال: أما أنا والله فإني كنت أصلي بهم صلاة رسول الله صلى الله عليه وسلم لا أحرّم عنها أصلي صلاة العشاء فأركد في الأوليتين، وأجف في الأخيرين، قال: ذلك الظل بك يا أبا إسحاق، وأرسل معه رجلاً أو رجلاً إلى الكوفة يسأل عنه أهل الكوفة، فلم يدع مسجداً إلا سأل عنه، ويثنون معروفاً، حتى دخل مسجداً لبني عبس، فقام رجل منهم، يقال له أسامة بن قتادة، يكتي أبا سعد، فقال: أما إذ نشدتنا فإن سعداً كان لا يسير بالسرية ولا يقسم بالسوية، ولا يغلب في القضية، قال سعد: أما والله لأدعون بثلاث: اللهم إن كان عبدك هذا كاذباً، قام رياءً، وسمعةً، فأطّل عمره، وأطّل فقره، وعرضه للفتن، وكان بعد ذلك إذا سئل يقول: شيخ كبير مفتون، أصابني دغوة سعد. قال عبد الملك بن عمير الراوي عن جابر بن سمرة فأنا رأيته بعد قد سقط حاجباه على عينيه من الكبر، وإنه ليتعرض للجواري في الطرق فيغيرهن. متفق عليه.

2-хадис: Жаабир бин Самура (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Куфанын жашоочулары момундардын амири Умар бин Хатабга (ага Алла ыраазы болсун) өздөрүнүн башчысы Саад бин Абу Ваккастын (ага Алла ыраазы болсун) үстүнөн арызданып келишти.

Умар (ага Алла ыраазы болсун) аны кызматтан бошотуп, ордуна Аммар бин Йасирди (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) дайындады. Куфалыктардын арызында “ал намазды жакшы окута албайт” деп кине коюшкан эле. Умар (ага Алла ыраазы болсун) атайын киши жиберип, Саадды Мадинага алдырды. Саад келгенде, ага кайрылып: О, Исхактын атасы, арызданып келгендер сени намазды жакшы окута алайт деп айтышты – деди. Саад: Кудай үстүмдө турат, Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) намазды кандай окутса, мен да аларга ошондой окутум. Андан кем кылбадым. Куптан намазынын алгачкы эки ирекетинде узагыраак туруп, кийинки эки ирекетин кыскарак окутчумун – деди. Умар (ага Алла ыраазы болсун): О, Исхактын атасы, мен да сен тууралуу ушундай ойдо болчумун – деди. Анан Умар (ага Алла ыраазы болсун) Куфа элинин пикирин билүү үчүн Саадга дагы бир-эки адамды кошуп Куфага жиберди. Текешерип барган адамдар Куфадагы бир да мечитти калтырбай Саад тууралуу сурап чыгышты. Суралгандардын баары Саадга мактоо сөздөрүн гана айтышты. Болгону Абыс уулдарына тиешелүү мечитке кирип сурашканда, Усама бин Катада деген киши туруп: Сурап калыпсыңар, айтып берейин: Саад жоого аттанган аскердин бирин да өзү баштап чыккан эмес. Элге азык-оокат бөлүштүргөндө да бирдей бөлүштүргөн эмес. Өкүм чыгарганда да адилеттүү өкүм чыгарган эмес – деди. Ошондо Саад ага карап: О, Алла, эгерде ушул пендең көпчүлүктүн көзүнө илинип сүйлөп калайын деген ниетте мага жалган жалаа жаап жатса, анын өмүрүн узун кыл, башын жакырлыктан чыгарба, оор сыноолорго туш кыл – деди. Арадан көп жыл өткөндөн кийин Сааддын каргышына калган адамдан ал-жайын сурагандарга: “Кандай болмок эле!? Сааддын каргышына калып, башымдан балээ кетпеген калжыйган чал болдум” деп айтчу. Бул хадисти Жабир бин Самурадан угуп кийинкилерге жеткирген Абдумалик бин Умайр айтат: Кийин ошол абышканы мен да көрдүм. Карылыктан кашы кабагын жаап калса да, көчөдө жолуккан кызматчы кыз-келиге көз кысып кылжындап жүрчү (Имам Бухари).

عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ زَيْدٍ بْنَ عَمْرٍو بْنَ نُفَيْلٍ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ خَاصَمْتُهُ أَرْوَى بِنْتُ أَوْسٍ إِلَى مَرْوَانَ بْنِ الْحَكَمِ، وَادَّعَتْ أَنَّهُ أَخَذَ شَيْئًا مِنْ أَرْضِهَا، فَقَالَ سَعِيدٌ: أَنَا كُنْتُ أَخَذُ مِنْ أَرْضِهَا شَيْئًا بَعْدَ الَّذِي سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: مَاذَا سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ أَخَذَ شَيْئًا مِنَ الْأَرْضِ ظُلْمًا، طَوَّقَهُ إِلَى سَبْعِ أَرْضِينَ» فَقَالَ لَهُ مَرْوَانُ: لَا أَسْأَلُكَ بَيِّنَةً بَعْدَ هَذَا، فَقَالَ سَعِيدٌ: اللَّهُمَّ إِنْ كَانَتْ كَاذِبَةً، فَأَعْمِ بَصَرَهَا، وَافْتُلْهَا فِي أَرْضِهَا، قَالَ: فَمَا مَاتَتْ حَتَّى دَهَبَ بَصَرُهَا، وَبَيْنَمَا هِيَ تَمْشِي فِي أَرْضِهَا إِذْ وَقَعَتْ فِي خُفْرَةٍ فَمَاتَتْ مُتَفَقِّعَةً عَلَيْهِ. فِي رَوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زَيْدٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ مَعْنَاهُ وَأَنَّهُ رَأَاهَا عَمِيَاءَ تَلْتَمِسُ الْجُدْرَ تَقُولُ: أَصَابَتْنِي دَعْوَةُ سَعِيدٍ، وَأَنَا مَرَّتَ عَلَى بَيْتٍ فِي الدَّارِ الَّتِي خَاصَمْتُهُ فِيهَا، فَوَقَعْتُ فِيهَا، وَكَانَتْ قَبْرَهَا.

3-хадис: Урва бин Зубайр (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Арва бинт Аус деген аял Саид бин Зайддын үстүнөн арызданып, Марван бин Хакамга кирет. Арызында Саид ага тиешелүү жердин бир бөлүгүн өзүнө ыйгарып алганын айтат. Марван Саидди чакыртып мунун жөнүн сурайт. Саид ага: Мен Алланын элчисинен (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мындай иш тууралуу хадис уккандан кийин кантип ага колум барсын? – дейт. Марван: Алланын элчисинен (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) эмне деген хадис уккансың? – деп сурайт. Саид айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын укканмын: “Кимде-ким өзүнө тиешелүү болбогон жерден бир сөөм жерди өзүнө ыйгарып алса, кыямат күнү жети кабат жердей зоолу тагылат”. Анын сөзүн уккан Марван: Болду, эми сенден башка далил сурбаймын – деп чыгарат. Ошондо Саид: О, Аллам, эгер бул аял жалган айтып жатса, анын көзүн көр кылып,

ошол айтып жаткан жеринде өлүмгө дуушар кылгын деп дуба кылат. чындап эле, кийин ал аял картайып көзү көрбөй калат. Анан ошол талашкан жеринде бара жатып аңга түшүп кетип каза болот (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*). Имам Муслим Мухаммад бин Зайд бин Абдулла бин Умардан риваят кылган хадисте, ал аял көзү көрбөй: Мага Саиддин каргышы жетти деп, дубалды таянып басып жүргөнүн, кийин ошол жериндеги кудукка түшүп кетип каза болгонун айткан.

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: لَمَّا خَضَرْتُ أُحُدَ دَعَانِي أَبِي مِنَ اللَّيْلِ فَقَالَ: مَا أَرَانِي إِلَّا مَقْتُولًا فِي أَوَّلِ مَنْ يُقْتَلُ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَإِنِّي لَا أَتْرُكُ بَعْدِي عَزْرٌ عَلَيَّ مِنْكَ غَيْرِ نَفْسِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَإِنَّ عَلَيَّ دَيْنًا فَأَقْضِ، وَاسْتَوْصِ بِأَخَوَاتِكَ خَيْرًا: فَأَصْبَحْنَا، فَكَانَ أَوَّلَ قَتِيلٍ، وَدَفَنْتُ مَعَهُ آخَرَ فِي قَبْرِهِ، ثُمَّ لَمْ تَطِبْ نَفْسِي أَنْ أَتْرُكَهُ مَعَ آخَرَ، فَاسْتَخْرَجْتَهُ بَعْدَ سِتَّةِ أَشْهُرٍ، فَإِذَا هُوَ كَيَوْمِ وَضَعْتُهُ غَيْرَ أَذْنِهِ، فَجَعَلْتُهُ فِي قَبْرِ عَلِيٍّ حَذْوً. رواه البخاري.

4-хадис: Жаабир бин Абдулла (ал экөөнө Алла ыраазы болсун) айтат: Ухуд согушу болор түнү атам мени чакырып: Алланын элчисинин сахабаларынан биринчи мен шейт болом го деп турам. Артымда калган адамдардан Алланын элчисинен (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) кийинки эле эң жакын адамым сенсиң. Моюнумда карыздарым бар, аларды ээлериңе кайрып бер. Эже-карындаштарыңа каралашып, карым-катыш кыл – деп насаатын айтты. Эртеси эң биринчи атам шейит болду. Анан аны шейит кеткен ашка сахаба менен бир көргө койдум. Бирок экөөн бир жерге чогуу көмгөнүмө ичим чыкпай жүрүп, алты айдан кийин сөөгүн кайра казып алдым. Карасам, кулагынын кичине бир бөлүгүнөн башка бүт денеси жерге берген күндөгүдөй таза туруптур. Анан сөөктү өзүнчө көргө койдум (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلَيْنِ مِنَ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَا مِنْ عِنْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي لَيْلَةٍ مُظْلِمَةٍ وَمَعَهُمَا مِثْلُ الْمَصْبَاحَيْنِ بَيْنَ أَيْدِيهِمَا، فَلَمَّا افْتَرَقَا، صَارَ مَعَ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا وَاحِدٌ حَتَّى أَتَى أَهْلُهُ. رواه البخاري مِنْ طَرَفٍ، وَفِي بَعْضِهَا أَنَّ الرَّجُلَيْنِ أُسِيدَ بَنُ خُضَيْرٍ، وَعَبَادُ بْنُ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا.

5-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Сахабалардын экөөсү караңгыда Пайгамбардын (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) үйүнөн чыкты. Алардын алдында шам чырактай болгон эки жарык бар эле. Экөө эки жакка ажыраганда, жарык да экиге бөлүнүп, алардын ар бирин жолуна жарык кылып үйлөрүнө чейин узатып барды.

Имам Бухариинин риваят кылган башкабир хадисинде бул эки сахаба Усайд бин Худайр менен Аббад бин Бишир (ал экөөнө Алла ыраазы болсун) экени айтылган (*Имам Бухари*).

Ушак айтуунун жана жамандоонун арамдыгы, тилди сактоо тууралуу

قال الله تعالى: {ولا يغتب بعضكم بعضاً، يحب أحدكم أن يأكل لحم أخيه ميتاً فكرهتموه! واتقوا الله إن الله تواب رحيم} (الحجرات 12).

Алла Таала минтип айткан: “Бири-бириңерди кыйбат кылбагыла. Силердин бирөөнөр өлгөн боордршунун этин жегенди жакшы көрөбү? Албетте, андан

жийиркенесиңер. Алладан корккула. Чынында, Тообону кабыл кылуучу да, Мээримдүү да – Алла” (*Хужурат, 12-аят*).

قال الله تعالى: {وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ} (القصص 55).

Алла Таала минтип айткан: “Эгер керкесиз сөздү угушса, андан жүз бурушат” (*Касас, 55-аят*).

وقال تعالى: {وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ؛ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا} (الإسراء 36).

Алла Таала минтип айткан: “Өзүң анык билбеген нерсени айта бербе. Анткени, кулак, көз жана жүрөк булардын баары суракка тартылат” (*Исра, 36-аят*).

وقال تعالى: {وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ، وَإِمَّا يَنْسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرَى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ} (الأنعام 68).

Алла Таала минтип айткан: “Эгер Биздин аяттарыбыз тууралуу бейчеки сүйлөгөндөрдү көрсөң, алар башка сөзгө тереңдеп кирмейинче аларда оолак бол. Кокус шайтан эсиңден чыгарса, эсиңе түшкөндөн кийин заалым адамдар менен отурба!” (*Анаам сүрөсү, 68-аят*).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكَلِّمْ خَيْرًا، أَوْ لِيَصْمُتْ» متفق عليه.

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким Аллага жана акырет күнүнө ишенсе, жакшы сөздү гана сүйлөсүн же унчукпасын” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الْمُسْلِمِينَ أَفْضَلُ؟ قَالَ: «مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ». متفق عليه.

2-хадис: Абу Муса (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчисинен (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : О, Алланын элчиси, кандай мусулман эң жакшы? – деп сурам, ал: “Кимдин тилинен жана колунан мусулмандар зыян көрбөсө” – деди (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ يَضْمَنْ لِي مَا بَيْنَ لَحْيَيْهِ وَمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ أَضْمَنْ لَهُ الْجَنَّةَ». متفق عليه.

3-хадис: Сахл бин Саад (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким мага эки эрининин жана бутунун араларындагы мүчөлөрүн күнөөдөн сактоого убада берсе, мен анын бейишке кирерине убада берем” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّ الْعَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ مَا يَتَّبِعُ فِيهَا يَرْلُ بِهَا إِلَى النَّارِ أَوْ يَعْدُ بِهَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ». متفق عليه.

4-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Пенде ойлонбой туруп сүйлөп алат да,

ошонун айынан тозоктун чыгыш менен батыш арасындагы аралыктан да терең чуңкуруна түшөт” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «إذا أصبح ابن آدم، فإن الأعضاء كلها تكفر اللسان، تقول: اتق الله فينا، فإنما نحن بك؛ فإن استقممت استقمنا وإن اعوججت اعوججنا» رواه الترمذي.

5-хадис: Абу Саид Худри (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбар (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Адам баласы эртең менен ойгонгондо бүт дене-мүчөлөрү тилге баш ийип, мындайдейт: “Биз үчүн Алладан корк. Чынында, биз сени ээрчийбиз. Эгер сен түз жүрсөң, биз да түзөлөбүз. Сен түз жолдон тайсаң, биз да адашабыз” (Имам Тирмизи).

عن معاذ رضي الله عنه قال: قلت يا رسول الله أخبرني بعمل يُدخلني الجنة، ويُباعدني عن النار؟ قال: «لقد سألت عن عظيم، وإنه ليسير على من يسره الله تعالى عليه: تعبد الله لا تشرك به شيئاً، وتقيم الصلاة، وتؤتي الزكاة، وتصوم رمضان وتحج البيت إن استطعت إليه سبيلاً، ثم قال: «ألا أدلك على أبواب الخير؟ الصوم جنة، الصدقة تطفيء الخطيئة كما يُطفيئ الماء النار، وصلاة الرجل من جوف الليل» ثم تلا: { تتجافى جنوبهم عن المضاجع } حتى بلغ { يعمَلون } [السجدة : 16]. ثم قال: «ألا أخبرك برأس الأمر، وعموده، وذروة سنامه» قلت: بلى يا رسول الله. قال: «رأس الأمر الإسلام، وعموده الصلاة، وذروة سنامه الجهاد» ثم قال: «ألا أخبرك بملاك ذلك كله؟» قلت: بلى يا رسول الله. فأخذ بلسانه قال: «كفَّ عَيْنَكَ هذا» قلت: يا رسول الله وإنما لمؤاخذون بما تتكلم به؟ فقال: نكلتك أمك، وهَلْ يَكُفُّ النَّاسَ فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِهِمْ إِلَّا حَصَائِدُ أَلْسِنَتِهِمْ؟». رواه الترمذي.

6-хадис: Муаз (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : О, Алланын элчиси, мени тозоктон алыстатып, бейишке киргизе турган кандай иш бар? – деп сурадым. Ал: “Сен өтө оор ишти сурадың. Бирок Алла жеңил кылгандар үчүн өтө оңой болот. Аллага шерик кошпой ибадат кыл; беш убак намазды толук оку, зекетти бер, Рамазан айынын орозосун карма. Мүмкүнчүлүгүң болсо ажылык милдетинди аткар” – деп, анан сөзүн кайра улады: “Сага жакшылыктын эшиктери тууралуу айтайынбы? Орозо (тозоктон) калкан; Садага – суу отту өчүргөндөй күнөөлөрдү өчүрөт. Адамдын түн ортосунда окуган намазы сооп эшигин ачат” – деп, бул аятты окуду: “Алардын жамбашы жатчу жайынан алыс болуп, коркуу жана үмүт менен Раббисине дуба кылышат. Биз берген ырыскыдан каржылашат. Эч ким кылган иш-амалдары үчүн аларга жашыруун даярдалып коюлган көз кубанычын билбейт”. Анан кайра мага: “Сага диндин башы, тиреги жана туу чокусу тууралуу айтайынбы?” – деди. Мен: О, Алланын элчиси, айтыңыз – дедим. Ал: “Диндин башы – Исламды кабыл алуу; Анын тиреги – намаз; Туу чокусу – Алла жолунда күрөш” – деди. Анан: “Эми сага ушул айтылгандардын баарынын негизи эмне экенин айтайынбы?” – деди. Мен: О, Алланын элчиси, айтыңыз – дедим. Ошондо ал тилин кармап көрсөтүп: “Ушуну сакат!” – деди. Мен: О, Алланын элчиси, биз аткан сөздөрүбүз үчүн да жоопко тартылабызбы? – деп сурадым. Ал: “Шоруң курусун, Муаз, адамдарды тозокко көмкөрүсүнөн кулаткан нерсе тилинен тапкан күнөөлөрү эмеспи” – деди (Имам Тирмизи).

عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «أَتَدْرُونَ مَا الْغِيْبَةُ؟» قَالُوا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قال: «ذِكْرُكَ أَخَاكَ بما يَكْرَهُ» قيل: أفرأيت إن كان في أخي ما أقول؟ قال: «إن كان فيه ما تقول فقد اغتبته، وإن لم يكن فيه ما تقول فقد بهته» رواه مسلم.

7-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Кыйбат сөздүн эмне экенин билесиңерби?” – деп сурады. Биз: Алла жана Анын элчиси жакшы билет – дедик. Ал: “Кыйбат – мусулман боордошундун артынан ага жакпаган сөздү айтканың” – деди. Бирөө: Эгер айтканым чын болсо, мен айткан кемчилик ал кишиде чындап эле бар болсочу? – деп сурады. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Эгер сен айткан кемчилик анда бар болсо, демек аны кыйбат кылган болосуң. А эгер анда жок болсо, анда ага жалгандан жалаа жапкан болосуң” – деди (*Имам Муслим*).

عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي حُطْبَتِهِ يَوْمَ النَّحْرِ مِمَّنْ فِي حَبَّةِ الْوَدَاعِ: «إِنَّ دِمَاءَكُمْ، وَأَمْوَالَكُمْ وَأَعْرَاضَكُمْ حَرَامٌ عَلَيْكُمْ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا، فِي شَهْرِكُمْ هَذَا، فِي بَلَدِكُمْ هَذَا، أَلَا هَلْ بَلَّغْتُ» متفق عليه.

8-хадис: Абу Бакра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) коштошуу ажылыгында, Минада кутпа айтып, мындай деди: “Силердин каныңар, мал-мүлкүңөр, ар-намысыңар бири-бириңерге бүгүнкү кубандык күнү сыяктуу, азыркы Зулхиджа айы сыяктуу жана ушул Мекке шаары сыяктуу арам. Мен жеткирдимби?!” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَمَّا عُرِجَ بِي مَرَرْتُ بِقَوْمٍ لَهُمْ أَظْفَارٌ مِنْ نُحَاسٍ يَخْمِشُونَ بِهَا وَجُوهَهُمْ وَصُدُورَهُمْ، فَقُلْتُ: مَنْ هَؤُلَاءِ يَا جَبْرِيلُ؟ قَالَ: هَؤُلَاءِ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ لُحُومَ النَّاسِ، وَيَقْعُونَ فِي أَعْرَاضِهِمْ» رواه أبو داود.

9-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Исра мээраж түнүндө жез тырмактары менен беттерин, көкүрөктөрүн тытмалап азапталып жаткан адамдардын жанынан өттүм. О, Жебирейил, булар эмне болгон адамдар? – деп сурасам, ал: “Булар адамдардын ар-намысына баш салып, кыйбат кылып алардын этин жегендер” – деп жооп берди” (*Абу Дауд*).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ: دَمُهُ وَعَرَضُهُ وَمَالُهُ» رواه مسلم.

10-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Ар бир мусулмандын каны, ар-намысы жана мал-мүлкү башка мусулманга арам” (*Имам Муслим*).

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ رَدَّ عَنْ عَرَضِ أَخِيهِ، رَدَّ اللَّهُ عَنْ وَجْهِهِ النَّارَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ» رواه الترمذي وقال: حديث حسن.

11-хадис: Абу Дарда (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким диндеш тууганынын ар-намысын короп, ал жөнүндө айтылып жаткан кыйбат сөздү тыйса, кыямат күнү Алла Таала тозок отун андан алыс кылат” (*Имам Тирмизи*).

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَجُلًا اسْتَأْذَنَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: «إِذْنُوا لَهُ، بَيْسَ أَخُو الْعَشِيرَةِ؟» متفق عليه.

12-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир киши пайгамбарыбызга (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) кирүүгө уруксат сурады эле, пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) ана карап: “Бул Ашира уруусундагы жаман адамдардын бири, ошентсе да, ага киргенге уруксат бергиле” – деди *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عَنْ حَدِثَةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ تَمَامٌ» متفقٌ عليه.

13-хадис: Хузайфа (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Ушакчы бейишке кирбейт” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَرَّ بِعَبْرَيْنِ فَقَالَ: «إِنَّهُمَا يُعَذَّبَانِ، وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ، بَلَى إِنَّهُ كَبِيرٌ: أَمَّا أَحَدُهُمَا، فَكَانَ يَمْشِي بِالتَّمِيمَةِ، وَأَمَّا الْآخَرُ فَكَانَ لَا يَسْتَتِرُ مِنْ بَوْلِهِ».

14-хадис: Ибн Аббас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) эки кабырдын жанынан өтүп баратып: “Мындагы эки адам өздөрү чоң күнөө деп эсептебеген күнөөлөрдүн себебинен азапталып жатат. Негизи булар чоң күнөө болчу. Бири, ушак таратып басып жүрчү. Экинчиси, заара кылганда анын чачыраганынан этият кылчу эмес” – деди.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «تَجِدُونَ النَّاسَ مَعَادِنَ: خِيَاؤُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَاؤُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فُقُّهُوا، وَتَجِدُونَ خِيَارَ النَّاسِ فِي هَذَا الشَّأْنِ أَشَدَّهُمْ لَهُ كَرَاهِيَةً، وَتَجِدُونَ شَرَّ النَّاسِ ذَا الْوَجْهِينِ، الَّذِي يَأْتِي هَوْلًا بِوَجْهِ وَهَوْلًا بِوَجْهِ» متفقٌ عليه.

15-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Адамдар деле кендер сыяктуу экенин көрөсүңөр: жахилиятта жакшы болгондору динди терең түшүнсө, Исламда да жакшы адамдар болушат. Динге киргенге чейин аны аябай жек көрүп, кийин ага берилген жакшы адамдарды көрөсүңөр. Адамдардын эң жаманы – буга башка сөз айтып, тигиге башка сөз айткан эки жүздүүлөрү экенин көрөсүңөр” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

Жалган айтуудан жана жалган күбөлүк берүүдөн сактануу тууралуу

قال الله تعالى: {ولا تقف ما ليس لك به علم} (الأسراء 36).

Алла Таала минтип айткан: “Өзүң анык билбеген нерсени айта бербе” *(Исра, 36-аят)*.

وقال تعالى: {ما يلفظ من قول إلا لديه رقيب عتيد} (ق 18).

Алла Таала минтип айткан: “(Адамдын) оозунан эмне сөз чыкса да, дароо жазып туруучу периште бар” *(Каф, 18-аят)*.

عن ابن مسعود رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَصْدُقُ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صِدْقًا، وَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَكْذِبُ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَابًا» متفق عليه.

1-хадис: Абдулла бин Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Чынчылдык жакшылыкка, а жакшылык бейишке жетелейт. Дайыма чын сүйлөгөн киши Алланын алдында чынчыл деп жазылат. Жалганчылык күнөөгө, а күнөө тозокко жетелейт. Дайыма жалган сүйлөгөн киши Алланын алдында жалганчы деп жазалып калат” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عن عبد الله بن عمرو بن العاص رضي الله عنهما، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ، كَانَ مُنَافِقًا خَالِصًا، وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْهُنَّ، كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْ نِفَاقٍ حَتَّى يَدْعَهَا: إِذَا أُوْتِيَ خَانَ، وَإِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ، وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ» متفق عليه.

2-хадис: Абдулла бин Амр бин Аас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси минтип айткан: “Төмөнкү төрт түрдүү жорук кимде болсо, ал анык эки жүздүү бетпак. Ал эми кимде бул жоруктардын бири болсо, андан арылмайынча экүү жүздүүлүктүн бир белгиси бар болот. Алар: аманат берилсе, ага кыянаттык кылат; Сүйлөсө жалган сүйлөйт; Убада берсе, сөзүндө турбайт жана талашып-тартышса, аша чаап кетет” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عن سكرة بن جندب رضي الله عنه قال: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم بما يُكْثِرُ أَنْ يَقُولَ لأصحابه: «هَلْ رَأَى أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنْ رُؤْيَا؟» فَيُفْصَلُ عَلَيْهِ مِنْ شَاءَ اللَّهِ أَنْ يُفْصَلَ. وَإِنَّهُ قَالَ لَنَا ذَاتَ غَدَاةٍ: «إِنَّهُ أَتَانِي اللَّيْلَةَ أَتِيَانِ، وَإِثْمَا قَالَا لِي: انْطَلِقْ، وَإِنِّي انْطَلَعْتُ مَعَهُمَا، وَإِنَّا أَتَيْنَا عَلَى رَجُلٍ مُضْطَجِعٍ، وَإِذَا آخَرُ قَائِمٌ عَلَيْهِ بِصَخْرَةٍ، وَإِذَا هُوَ يَهْوِي بِالصَّخْرَةِ لِرَأْسِهِ، فَيَتَلَعُّ رَأْسَهُ، فَيَتَدَهَّدُهُ الْحَجَرُ هَاهُنَا. فَيَتَبَعُ الْحَجَرَ فَيَأْخُذُهُ، فَلَا يَرْجِعُ إِلَيْهِ حَتَّى يَصِيحَ رَأْسُهُ كَمَا كَانَ، ثُمَّ يَعُودُ عَلَيْهِ، فَيَفْعَلُ بِهِ مِثْلَ مَا فَعَلَ الْمَرَّةَ الْأُولَى» قَالَ: قُلْتُ لهما: سُبْحَانَ اللَّهِ، مَا هَذَا؟ قَالَا لِي: انْطَلِقْ انْطَلِقْ، فَانْطَلَقْنَا. فَأَتَيْنَا عَلَى رَجُلٍ مُسْتَلْقٍ لِقْفَاهُ وَإِذَا آخَرُ قَائِمٌ عَلَيْهِ بِكُلُوبٍ مِنْ حَدِيدٍ، وَإِذَا هُوَ يَأْتِي أَحَدَ شِقْمَيْ وَجْهِهِ فَيَشْرِشُرُ شِدْقَهُ إِلَى قَفَاهُ، وَمَنْخَرَهُ إِلَى قَفَاهُ، وَعَيْنَهُ إِلَى قَفَاهُ، ثُمَّ يَتَحَوَّلُ إِلَى الْجَانِبِ الْآخَرِ فَيَفْعَلُ بِهِ مِثْلَ مَا فَعَلَ بِالْجَانِبِ الْأَوَّلِ، فَمَا يَقْرَعُ مِنْ ذَلِكَ الْجَانِبِ حَتَّى يَصِيحَ ذَلِكَ الْجَانِبُ كَمَا كَانَ، ثُمَّ يَعُودُ عَلَيْهِ، فَيَفْعَلُ مِثْلَ مَا فَعَلَ فِي الْمَرَّةِ الْأُولَى. قَالَ: قُلْتُ: سُبْحَانَ اللَّهِ، مَا هَذَا؟ قَالَا لِي: انْطَلِقْ انْطَلِقْ، فَانْطَلَقْنَا. فَأَتَيْنَا عَلَى مِثْلِ التَّنُورِ فَأَحْسِبْ أَنَّهُ قَالَ: إِذَا فِيهِ لَعَطٌ، وَأَصْوَاتٌ، فَاطْلَعْنَا فِيهِ إِذَا فِيهِ رَجُلٌ وَنِسَاءٌ غَرَاءُ، وَإِذَا هُمْ يَأْتِيهِمْ لَهَبٌ مِنْ أَسْفَلٍ مِنْهُمْ، إِذَا أَنَاهُمْ ذَلِكَ اللَّهَبُ ضَوْضُؤُوا، قُلْتُ مَا هَؤُلَاءِ؟ قَالَا لِي: انْطَلِقْ انْطَلِقْ، فَانْطَلَقْنَا. فَأَتَيْنَا عَلَى نَحْرٍ حَسِبْتُ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ: «أَحْمَرُ مِثْلَ الدَّمِ، وَإِذَا فِي النَّهْرِ رَجُلٌ سَابِغٌ يَسْبِغُ، وَإِذَا عَلَى شَطِّ النَّهْرِ رَجُلٌ قَدْ جَمَعَ عِنْدَهُ حِجَارَةً كَثِيرَةً، وَإِذَا ذَلِكَ السَّابِغُ يَسْبِغُ مَا يَسْبِغُ، ثُمَّ يَأْتِي ذَلِكَ الَّذِي قَدْ جَمَعَ عِنْدَهُ الْحِجَارَةَ، فَيَفْعَرُ لَهُ فَاؤَ، فَيَلْقُمُهُ حَجَرًا، فَيَنْطَلِقُ فَيَسْبِغُ، ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَيْهِ، كُلَّمَا رَجَعَ إِلَيْهِ، فَعَرَّ فَاؤَ لَهُ، فَالْقَمَهُ حَجَرًا، قُلْتُ لهما: مَا هَذَا؟ قَالَا لِي: انْطَلِقْ انْطَلِقْ، فَانْطَلَقْنَا. فَأَتَيْنَا عَلَى رَجُلٍ كَرِيهِ الْمَرَاةِ، أَوْ كَأَكْرَهٍ مَا أَنْتَ رَأَى رَجُلًا مَرَأًى، إِذَا هُوَ عِنْدَهُ نَارٌ يَحْتِشُّهَا وَيَسْعَى حَوْلَهَا، قُلْتُ لهما: مَا هَذَا؟ قَالَا لِي: انْطَلِقْ انْطَلِقْ، فَانْطَلَقْنَا. فَأَتَيْنَا عَلَى رُوضَةٍ مُعْتَمَةٍ فِيهَا مِنْ كُلِّ نَوْرٍ الرَّبِيعُ، وَإِذَا بَيْنَ ظَهْرِي الرَّوضَةِ رَجُلٌ طَوِيلٌ لَا أَكَادُ أَرَى رَأْسَهُ طَوِيلًا فِي السَّمَاءِ، وَإِذَا حَوْلَ الرَّجُلِ مِنْ أَكْثَرِ وَلَدَانِ مَا رَأَيْتُهُمْ قَطُّ، قُلْتُ: مَا هَذَا؟ وَمَا هَؤُلَاءِ؟ قَالَا لِي: انْطَلِقْ انْطَلِقْ، فَانْطَلَقْنَا. فَأَتَيْنَا إِلَى دَوْحَةٍ عَظِيمَةٍ لَمْ أَرْ دَوْحَةً قَطُّ أَعْظَمَ مِنْهَا، وَلَا أَحْسَنَ، قَالَا لِي: ازِقْ فِيهَا، فَارْتَقِينَا فِيهَا، إِلَى مَدِينَةٍ مَبْنِيَةٍ بِلَدِنِ ذَهَبٍ وَلَبِنِ فِضَّةٍ، فَأَتَيْنَا بَابَ الْمَدِينَةِ فَاسْتَفْتَحْنَا، فَفُتِحَ لَنَا، فَدَخَلْنَاهَا، فَتَلَقَّانَا رَجُلًا شَطْرَ مَنْ خَلَقَهُمْ كَأَحْسَنِ مَا أَنْتَ رَأَى، وَشَطْرَ مِنْهُمْ كَأَفْجَحٍ مَا أَنْتَ رَأَى، قَالَا لهما: اذْهَبُوا فَقَعُوا فِي ذَلِكَ النَّهْرِ، وَإِذَا هُوَ نَهْرٌ مَعْرَاضٌ يَجْرِي كَأَنَّ مَاءَهُ الْمُحْضُ فِي الْبَيَاضِ، فَذَهَبُوا فَوْقَهُوا فِيهِ، ثُمَّ رَجَعُوا إِلَيْنَا قَدْ ذَهَبَ ذَلِكَ السُّوءُ عَنْهُمْ، فَصَارُوا فِي أَحْسَنِ صُورَةٍ. قَالَ: قَالَا لِي: هَذِهِ جَنَّةٌ عَدْنٌ، وَهَذَاكَ مَنَزِلُكَ، فَسَمَا بِصَرِي صُعْدًا، إِذَا قَصَرَ مِثْلُ الرَّبَابَةِ الْبَيْضَاءِ. قَالَا لِي: هَذَاكَ مَنَزِلُكَ. قُلْتُ لهما: بَارَكَ اللَّهُ فِيكُمْ، فَذَرَانِي فَأَدْخُلْهُ. قَالَا: أَمَا الْآنَ فَلَ، وَأَنْتَ دَاخِلُهُ. قُلْتُ لهما: فَإِنِّي رَأَيْتُ مُنْذُ اللَّيْلَةِ عَجَبًا؟ فَمَا هَذَا الَّذِي رَأَيْتُ؟ قَالَا لِي: إِنَّا سَنَخْبِرُكَ. أَمَّا الرَّجُلُ الْأَوَّلُ الَّذِي أَتَيْتَ عَلَيْهِ يُتَلَعُّ رَأْسُهُ بِالْحَجَرِ، فَإِنَّهُ الرَّجُلُ بِالْخُذِّ الْقُرْآنَ فَيَرُفُضُهُ، وَبِنَامٍ عَنِ الصَّلَاةِ الْكُتُوبَةِ. وَأَمَّا الَّذِي أَتَيْتَ عَلَيْهِ يُشْرِشُرُ شِدْقَهُ إِلَى قَفَاهُ، وَمَنْخَرَهُ إِلَى قَفَاهُ، وَعَيْنَهُ إِلَى قَفَاهُ، فَإِنَّهُ الرَّجُلُ يَعْدُو مِنْ بَيْنِهِ فَيَكْذِبُ الْكَذْبَةَ تَبْلُغُ

الافاق . وأما الرجال والنساء الغراء الذين هم في مثل بناء التَّنُورِ، فإنهم الرُّنَاءُ والرَّوَانِي. وأما الرجل الذي أتيت عليه يَسْبَحُ في النَّهْرِ، ويلقُم الحِجَارَةَ، فإنه أَكِلُ الرِّبَا. وأما الرجل الكريه المرأة الذي عند النَّارِ يَحْشُشُهَا وَيَسْعَى حَوْلَهَا فإنه مَالِكُ خَازِنُ جَهَنَّمَ. وأما الرجل الطَّوِيلُ الَّذِي فِي الرَّؤُوسَةِ، فإنه إبراهيم، وأما الولدان الذين حولَه، فكلُّ مُؤَلُودٍ مَاتَ عَلَى الْفِطْرَةِ» وفي رواية التِّرْمِذِيِّ: «وُلِدَ عَلَى الْفِطْرَةِ». فقال بعض المسلمين: يا رسول الله، وأولادُ المشركين؟ فقال رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «وأولادُ المشركين». وأما القوم الذين كانوا شطر منهم حسن وشر منهم فبيح فإنهم قوم خلطوا عملاً صالحاً وآخر سيئاً تجاوز الله عنهم. رواه البخاري.

3-хадис: Самура бин Жундаб (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) көп учурда сахабаларынан “Бүгүн түш көргөндөр барбы?” деп сурап калчу. Түш көрөндөр түштөрүн айтып берчү. Бир күнү эртең менен Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) бизге өзү көргөн түштү айтып берди: “Түндө түшүмдө мага эки периште келип: “Биз менен жүргүн” деди. Мен алар менен жөнөдүм. Бир маалда жерде жаткан бирөөнүн жанына келдик. Баш жагында колуна чоң таш кармаган дагы бирөө туруптур. Ал колундагы ташты жаткан адамдын башына таштап, аны жанчып жатыптыр. Таштаган ташы тоголонуп кеткенде, аны алыс кетире койбой кууп жетип, алып келет да, башы жанчылган адамдын башы кайра калыбына келгенче күтүп турат. Жанчылган баш калыбына келгенде жетип келип, баягы ишин улантат. Жанымдагы эки периштеге карап: “Субханаллаахи! Бул эмне кылып жатат?” – деп сурадым таң калып. Алар мага эч нерсе айтпай: “Жүр! Жүр!” – деп андан ары алып кетишти.

Анан чалкасынан түшүп жаткан бир адамдын жанына келдик. Анын да баш жагында колуна темир илгич кармаган бирөө туруптур. Ал жаткан адамдын бир тарабына туруп алып, колундагы илгич менен анын оозун, мурдун, көзүн желкесине чейин жырат. Анан экинчи тарабына өтүп бетинин биринчи тарабын кандай айрыса, экинчи тарабын да ошондой айрыйт. Бир тарабын жырып, айрыганча экинчи тарабы калыбына келип калат. Ошентип ал тиги адамдын улам бир тарабына өтүп ишин улантып жатты. Мен эки периштеге карап: “Субханаллаахи! Булар кимдер?” – деп сурадым. Алар дагы: “Жүр! Жүр!” – деп, андан ары жөнөдүк.

Бир маалда өтө чоң тандырга окшош ордун жанына келдик. (Хадисти айтып өткөргөн адам ушул жерде: менимче, пайгамбарыбыз “ордун ичинен ызы-чууболгон үндөр угулуп турду” дегендей болду деп сөзүн улайт) Ордун ичине карасак, жылаңач эркек-аял толтура экен. Астынан алоолонгон оттун жалыны тийген сайын жан-алы калбай чыңырып кыйкырышат. “Булар кимдер?” – деп сурасам, периштелер: “Жүр! Жүр!” – деп, андан ары кеттик.

Анан агып жаткан дарыянын жээгине келдик. (Хадисти айткан киши: “менимче, ал: “дарыянын түсү кыпкызыл кан сыяктуу экен” дегендей болду дейт). Анда бирөө сүзүп жүрүптүр. Жээкте алдына таш үйүп алып бирөө отурат. Суудагы адам ары-бери сүзүп кыйналып жээктеги адамдын жанына сүзүп келип, оозун ачат. Жээктеги адам таштан бирди алып анын оозуна салып жиберет. Ал кайра сүзүп кетип, бир канча убактан кийин кайра жээкке сүзүп келет. Кайрылып келген сайын жээктеги адамга оозун ачат. Жээктеги адам ар бир келген сайын анын оозуна таш ыргытат. Мен: “Булар кимдер?” – деп сурадым. “Жүр! Жүр!” – дешти. Андан ары кеттик.

Бир маалда ырайы суук бирөөнүн жанына келдик. Ал жанындагы отту айланып, чуркап жүрөт. Мен: “Бул ким?” – деп сурадым. “Жүр! Жүр!” – дешти. Андан ары кеттик.

Анан бактуу, ар түркүн гүлдөр жайнаган жапжашыл бакчага кирдик. Бакчанын ортосунда узун бойлуу бир адам турат. Төбөсү көктү тиреп тургандыктан башын араң эле көрдүм. Айланасында бала-чакасы жүрөт. Мурда мынчалык көп жайнаган баланы көргөн эмесмин. “Бул киши менен балдар кимдер?” – деп сурадым. “Жүр! Жүр!” – дешти. Андан ары кеттик.

Анан абдан чоң дарактын түбүнө келдик. Өмүрүмдө андай чоң жана көрктүү даракты көргөн эмесмин. Мени ээрчитип келген периштелер: “Бул даракка чык” – деди. Баарбыз бирге даракка жармашып чыга баштадык. Акыры үйлөрү алтын-күмүштөн кыштардан салынган шаарга келдик. Шаардын дарбазасынын алдына барп кирүүгө уруксат сурадык. Дарбаза ачылып, ичине кирдик. Алдыбыздан денсинин бир ыптасы адам баласы эч качан көрбөгөндөй кооз, сымбаттуу, экинчи ыптасы адам баласы эч качан көрбөгөндөй ырайы суук адамдар тосуп алды. Жанымдагы эки периште аларга: “тиги дарыяга барып жуунгула” – деди. Карасам, алдыбызда сүттөй аппак дарыя агып өтүп жатыптыр. Жанагы адамдар ошол дарыяга түшүп жуунуп, адам баласынын көзү кубана тургандай кооз, сымбаттуу болуп бизге келишти. Ошондо эки периште мага: “Бул жер – Адн бейиши. Ал эми тиги сенин түбөлүктүү турагың” – деп сүйүнчүлөдү. Мен: “Алла тилегиңерди кабыл кылсын. Уруксат болсо бир кирип чыгайын” – дедим. Алар: “Жок, азыр болбойт. Бирок кийин сөзүсүз киресиң” – дешти.

Мен аларга: “Түнү бою көп таң калыштуу нерселерди көрдүм. Булардын сырын мага айтып бересиңерби?” – дедим. Алар: “Ооба, сага баарын айтабыз” – деп, бир-бирден айта баштады: “Алгач жолуктурган башы таш менен жанчылып жатка адам – Куранды жаттап бирок окубай таштап койгон жана парз намаздарын уктап өткөрүп жиберген адам.

Оозу-мурду жана көздөрү темир илгич менен жырылып жаткан адам – таң эрте үйдөн чыгар замат ар түрдүү жалган сөздөрдү айтып, аны жаюу менен убара болгон адам. Чоң тандырдын ичинде отко куйкаланып жаткан эркектер менен аялдар – зынакор эркек-аялдар. Кан аккан дарыяда ары-бери сүзүп, жээкке келип кайра-кайра таш жутуп жаткан адам – сүткорлук кылган адам.

Жалындаган отту айланып, аны ого бетер тутанткан жагымсыз жан – тозоктун Малик аттуу кароолчусу.

Жашыл бакчанын ортосундагы узун бойлуу адам – Ибрахим пайгамбар. Анын айланасындагылар – бул дүйнөдөн балкат жашына жетпей таза кеткен жаш балдар”.

Барканийдин айтымында: “Жаратылыш табиятына жараша дүйнөгө таза төрөлгөн балдар” дегени кошумча айтылган.

Муну уккан кээ бир сахабалар: О, Алланын элчиси, алардын арасында мушриктердин балдары болобу? – деп сурады. Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Ооба, алар да болот” – деди.

“Ал эми бир ыптасы кооз, экинчи ыптасы ырайы суук болгон адамдар – дүйнөдө жакшы иштерди да, жаман иштерди да кыла берип, бирок акырында Алла Тааланын кечиримине ээ болгондор” (Имам Бухари).

عَنْ أُمِّ كَلْبُومَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا سَمِعَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لَيْسَ الْكَذَّابُ الَّذِي يُصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ، فَيَنْجِي خَيْرًا أَوْ يَقُولُ خَيْرًا» متفق عليه.

4-хадис: Умму Кулсум (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктым: “Урушуп кеткен эки адамга жалгандан алардын бири-бирине ою жакшы экенин жеткирип, же жакшы сөзү менен жараштырып койгон адам – жалганчы болбойт” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «كَفَى بِالْمَرْءِ كَذِبًا أَنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا سَمِعَ» رواه مسلم.

5-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Укканынын баарын (териштирбей) айта берүү – адамдын жалганчы болуусуна толук жетиштүү (Имам Муслим).

عَنْ أَسْمَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ امْرَأَةً قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي ضَرَّةَ فَهْلَ عَلَيَّ جَنَاحٌ إِنْ تَشَبَعْتُ مِنْ زَوْجِي غَيْرَ الَّذِي يُعْطِينِي؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الْمَشْتَبَعُ بِمَا لَمْ يُغَطَّ كَلَامُ نَفْسِ نَفْسِي زُورٌ» متفق عليه.

6-хадис: Асма (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир аял: О, Алланын элчиси, эгерде мен күндөшүмө күйөөм мага бербеген нерсени берди деп мактансам күнөө болбойбу? – деп сураганда, ал: “Берилбеген нерсени берди деп мактануучу жалган күбөлүктүн эки кийимин кийип алгандай (күнөөкөр) болот”, – деди (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَلَا أُتَبِّحُكُمْ بِكَبِيرِ الْكِبَائِرِ؟ قُلْنَا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: «الْإِشْرَافُ بِاللَّهِ، وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ» وَكَانَ مُتَكَبِّرًا فَجَلَسَ، فَقَالَ: «أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ، وَشَهَادَةُ الزُّورِ» فَمَا زَالَ يُكْرِزُهَا حَتَّى قُلْنَا: لَيْتَهُ سَكَتَ. متفق عليه.

7-хадис: Абу Бакра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Силерге чоң күнөөлөрдүн ичинен эң чоңун айтып берейинби?” – деп үч жолу кайталады. Биз: “О, Алланын элчиси, айтып бериңиз – дедик. Ал: “Аллага шерик кошуу, ата-энеге ак болуу (сыздатуу)” – деди да, жамбаштап жаткан жеринен өйдө болуп отура калып: “Били койгула! Бул жалган сүйлөө... жалган күбөлүк берүү...” – деп, токтолбостон кайталай берди эле, биз “эми токтоп калса экен” деп тилеп жибердик (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

Каргыш айтуудан, сөгүнүүдөн жана алдоодон сактануу тууралуу

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا يَنْبَغِي لِصِدِّيقٍ أَنْ يَكُونَ لَعَنًا» رواه مسلم.

2-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) (Абу Бакр Сыдыкка): “Чынчыл адамга бирөөнү каргыштоо жарашпайт” – деди (*Имам Муслим*).

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا يَكُونُ اللَّعَّانُونَ شُفَعَاءَ، وَلَا شُهَدَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ» رواه مسلم.

3-хадис: Абу Дарда (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Ар кимге каргыш айта берген адамдарга кыямат күнү колдоочу да, күбө өтүүчү да болбойт” (*Имам Муслим*).

عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالطَّعَّانِ، وَلَا اللَّعَّانِ وَلَا الْفَاحِشِ، وَلَا الْبَذِيٍّ» رواه الترمذي وقال: حديث حسن.

4-хадис: Ибн Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бирөөнүн айыбын ачуу, бирөөгө каргыш айтуу, уяттуу сөздөрдү сүйлөө жана уят иштерди кылуу – момундун сыпаты эмес” (*Имам Тирмизи*).

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا لَعَنَ شَيْئًا، صَعِدَتْ اللَّعْنَةُ إِلَى السَّمَاءِ، فَتُعَلِّقُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ دُونَهَا، ثُمَّ تَحْبِطُ إِلَى الْأَرْضِ، فَتُعَلِّقُ أَبْوَابَهَا دُونَهَا، ثُمَّ تَأْخُذُ بِمِيزَانٍ وَشِمَالٍ، فَإِذَا لَمْ تَجِدْ مِسَالَةً رَجَعَتْ إِلَى الَّذِي لَعَنَ، فَإِنْ كَانَ أَهْلًا لِذَلِكَ، وَإِلَّا رَجَعَتْ إِلَى قَائِلِهَا» رواه أبو داود.

5-хадис: Абу Дарда (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Пенде бир нерсени каргаса, каргыш оболу көккө көтөрүлөт. Асмандын эшиктери аны кабыл кылбай жабылып калат. Анан ал жер бетине түшөт. Жер бетинин эшиктери да жабылып калат. Анан ал оң жагына бир, сол жагына бир барып, чыгар эшик таппаган соң, эгер каргышка ылайык болсо, каргалган адамга барып тиет. Ылайык эмес болсо, айткан адамдын өз башына тиет” (*Абу Дауд*).

عَنْ عِمْرَانَ بْنِ الْحُصَيْنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: يَبْتَغِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ أَسْقَارِهِ، وَامْرَأَةً مِنَ الْأَنْصَارِ عَلَى نَاقَةٍ، فَضَجَرَتْ فَلَعَنَتْهَا، فَسَمِعَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: «لَا تَلْعَنُوا مَا عَلَيْهَا وَدَعُوهَا، فَإِنَّهَا مَلْعُونَةٌ» قَالَ عِمْرَانُ: فَكَأَنِّي أَرَاهَا الْآنَ تَمْشِي فِي النَّاسِ مَا يَعْزِضُ لَهَا أَحَدٌ. رواه مسلم.

6-хадис: Имран бин Хусайн (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) кайсы бир сапарда бара жатканда, ансарлардан бир аял жакшы баспаган төөсүн жекирип, каргап жиберет. Аны уккан Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Анын минген төөсүн алып боштоуп жибгиле, ал каргышталып калды” – деди. Имран айтат: Элди аралап жүрсө да эч ким тийишпеген ошол төө азыр да көз алдымда турат (*Имам Муслим*).

عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «سَبَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ، وَقِتْلُهُ كُفْرٌ» متفق عليه.

7-хадис: Ибн Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Мусулманды сөгүү – бузукулук. Аны менен согушуу – ыймансыздык” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لَا يَرْمِي رَجُلٌ رَجُلًا بِالْفِسْقِ أَوْ الْكُفْرِ، إِلَّا ارْتَدَّتْ عَلَيْهِ، إِنْ لَمْ يَكُنْ صَاحِبُهُ كَذَلِكَ»
رواه البخاري.

8-хадис: Абу Зар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктым: “Бирөөгө бузуку же каапыр деп атылган сөз, эгер айтылган адам андай эмес болсо, айткан адамдын өз башына кайтат” *(Имам Бухари)*.

عن عائشة رضي الله عنها قالت: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «لا تَسُبُّوا الْأَمْوَاتَ، فَإِنَّهُمْ قَدْ أَقْضَوْا إِلَى مَا قَدَّمُوا» رواه البخاري.

9-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Өлүктөрдү сөкпөгүлө! Анткени, алар жасаган иштеринин акыбетин көрүп жатат” *(Имам Бухари)*.

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الْمُسْلِمُ مِنَ الْمُسْلِمِينَ مَنْ لِسَانِهِ وَيَدُهُ، وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ مَا كَتَبَ اللَّهُ عَنْهُ» متفقٌ عليه.

10-хадис: Абдулла бин Амр бин Аас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Чыныгы мусулман – башка мусулмандар анын тилинен жана колунан жапа чекпеген адам. Чыныгы мухажир (көчүүчү) – Алла Таала тыюу салган иштерди таштаган адам” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا تَبَاغَضُوا، وَلَا تَحَاسَدُوا، وَلَا تَدَابَرُوا، وَلَا تَقَاطَعُوا، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا، وَلَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثٍ» متفقٌ عليه.

11-хадис: Анас бин Малик (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бири-бириңерди жек көрбөгүлө, бири-бириңерге көралбастык кылбагыла, бири-бириңерден жүз буруп кетпегиле! Эй, Алланын пенделери! Бир тууган болгула! Бир мусулмандын экинчи мусулманга үч күндөн ашуун таарынып жүрүүсү адал эмес” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «تُفْتَحُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ وَيَوْمَ الْخَمِيسِ، فَيُعْفَرُ لِكُلِّ عَبْدٍ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا، إِلَّا رَجُلًا كَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَخِيهِ شَحْنَاءُ فَيَقَالُ: أَنْظِرُوا هَذَيْنِ حَتَّى يَصْطَلِحَا، أَنْظِرُوا هَذَيْنِ حَتَّى يَصْطَلِحَا» رواه مسلم.

12-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Ар дүйшөмбү жана бейшемби

күндөрү бейиштин эшиктери ачылып, Аллага шерик кошпогон ар бир пенденин күнөөлөрү кечирилет. Бир гана диндеги боордошуна өчөгүшүп жүргөн адамдын күнөөсү кечирилбейт. Периштелерге: “Бул экөө кайра жарашканга чейин күнөөлөрүн өчүрбөй койо тургула. Экөө жарашканга чейин күнөөлөрүн өчүрбөй койо тургула” деп айтылат” (*Имам Муслим*).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ، فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ، وَلَا تَحَسَّسُوا، وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا تَنَافَسُوا وَلَا تَحَاسَدُوا، وَلَا تَبَاغَضُوا، وَلَا تَدَابَرُوا، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا كَمَا أَمَرَكُمْ. الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ، لَا يَظْلِمُهُ، وَلَا يُجْذَلُهُ وَلَا يُخْفَرُهُ، التَّقْوَى هُنَا، التَّقْوَى هُنَا» وَيُشِيرُ إِلَى صَدْرِهِ «بِحَسْبِ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ، كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ: دَمُهُ، وَعِزُّهُ، وَمَالُهُ، إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى أَجْسَادِكُمْ، وَلَا إِلَى صُورِكُمْ، وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ». وَفِي رَوَايَةٍ: «لَا تَهَاجَرُوا وَلَا تَبِيعَ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ». رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

13-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтат: “Ар кимге күмөн санай берүүдөн этият болгула! Сөзгө караганда күмөндө жалган көбүрөөк болот. Бирөөлөрдүн сөзүнө кулак түрбөгүлө! Тыңчылык кылып, бирөөнүн кемчилигин издебегиле! Жаман иштерди кылууда атаандашпагыла” Бири-бириңе көралбастык кылбагыла! Бири-бириңерди жек көрбөгүлө! Бири-бириңерден жүз буруп кетпегиле! О, Аллахтын пенделери, Алла буйругандай бир тууган болуп жашагыла! Мусулман – мусулмандын боордошу. Ага зулум кылбайт жана зулумга жардамсыз калтырбайт. Аны кемсинтпейт. Такыбалык мына бул жерде, такыбалык мына бул жерде”. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) ушул сөзүн айтканда колу менен көкүрөк тушун нускап көрсөттү. Анан сөзүн улады: “Мусулман боордошун кемсинтүү - адамга жамандык жагынан жеткиликтүү. Ар бир мусулманга экинчи мусулмандын каны, ар-намысы жана мал-мүлкү арам. Чынында, Алла Таала силердин келбетиңерге же кейпиңерге карабайт. Ал силердин жүрөгүңөргө жана амалыңарга карайт”. Дагы бир айтымында: “Бири-бириңден жүз буруп кетпегиле! Кай бириңер экинчи бирөөңөрдүн соодасынын үстүнө соода кылбасын” деп айтылган. (*Имам Муслим*).

عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبَرٍ» فَقَالَ رَجُلٌ: إِنَّ الرَّجُلَ يُحِبُّ أَنْ يَكُونَ ثَوْبُهُ حَسَنًا، وَتَغَلُّهُ حَسَنَةٌ، فَقَالَ: «إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ، الْكِبَرُ يَبْطُرُ الْحَقَّ، وَغَمَطُ النَّاسِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

14-хадис: Ибн Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимдин жүрөгүндө кыпындай текеберлиги болсо, бейишке кирбейт”, – деди. Бирөө: Эгер бир киши жарашыктуу кийинүүнү жана бут кийими да кооз, жарашыктуу болуусун кааласачы? – деп сурады. Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Алла Таала кооз, кооздукту жакшы көрөт. А текеберлик – чындыкка моюн толгоо жана башкаларды кемсинтүү”, – деп жооп берди (*Имам Муслим*).

عَنْ جُنْدُبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «قَالَ رَجُلٌ: وَاللَّهِ لَا يَغْفِرُ اللَّهُ لِفُلَانٍ، فَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: مَنْ ذَا الَّذِي يَتَأَلَّى عَلَيَّ أَنْ لَا أَغْفِرَ لِفُلَانٍ إِيَّيْ قَدْ غَفَرْتُ لَهُ، وَأَخْبَطْتُ عَمَلَكَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

15-хадис: Жундаб бин Абдулла (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “(Исраил коомунан) бир киши: “Аллага ант болсун, Алла баланчанын күнөөлөрүн кечирбейт” деди. Алла Таала ага

жооп кылып: “Менин атымдан өкүм чыгарып, Алла баланчаны кечирбейт деген ким?! Мен анын күнөөсүн кечирдим жана сенин амалдарыңды жокко чыгардым деди” (Имам Муслим).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ حَمَلَ عَلَيْنَا السِّلَاحَ، فَلَيْسَ مِنَّا، وَمَنْ عَشَّنَا، فَلَيْسَ مِنَّا» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

16-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бизге каршы колуна курал алган адам бизден эмес. Ошондой эле бизди алдаган да бизден эмес” (Имам Муслим).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ثَلَاثَةً أَنَا خَصْمُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: رَجُلٌ أَعْطَى بِي ثَمَّ عَدَرَ، وَرَجُلٌ بَاعَ خُرًّا فَأَكَلَ ثَمَنَهُ، وَرَجُلٌ اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا، فَاسْتَوْفَى مِنْهُ، وَلَمْ يُعْطِهِ أَجْرَهُ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

17-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Таала мындай дейт: “Үч түрдүү адам менен кыямат күнү катуу эсептешем: мен үчүн садага берип, анысын колко кылган адам, эркин адамды сатып, акчасын жеген адам, бирөөнү мандикер иштетип, анын кызматын пайдаланып, анан акысын бербей койгон адам” (Имам Бухари).

عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ، وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَهُمْ عَذَابُ أَلِيمٌ» قَالَ: فَقَرَأَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ. قَالَ أَبُو ذَرٍّ: خَائِبُوا وَخَسِرُوا مِنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ الْمَسْئِلُ، وَالْمَتَانُ، وَالْمُنْفِقُ سَلْعَتُهُ بِالْخِلْفِ الْكَاذِبِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

18-хадис: Абу Зар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Кыямат күнү Алла Таала үч түрдүү адам менен сүйлөшпөйт, мээриминен карабайт жана күнөөдөн тазартпайт. Ошондуктан алар өтө оор азапка калышат” – деп үч жолу кайталады. Муну уккан Абу Зар: Булар чындап шору куруган жандар экен, булар кимдер болду экен, о, Алланын элчиси? – деп сурады. Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Текеберчилик кылып кийимин жерге сүйрөлтө кийгендер, кылган жакшылыгын милдет кылгандар жана жалган ант ичип буюмун соодалагандар” – деп жооп берди (Имам Муслим).

عَنْ أَبِي أَيُّوبَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا يَجِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ: يَلْتَقِيَانِ، فَيُعْرِضُ هَذَا وَيُعْرِضُ هَذَا، وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ» متفقٌ عليه.

19-хадис: Абу Айуб (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Муслман кишинин диндеш боордошуна үч күндөн ашык таарынып, жолукканда бири-бирине сыртын салып тескери караганы адал эмес. Экөөнөн кимиси озунуп салам айтса – жакшысы ошол” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ يَسَّ أَنْ يَغْبُدَ الْمُصَلُّونَ فِي جَزِيرَةِ الْعَرَبِ وَلَكِنْ فِي التَّحْرِيشِ بَيْنَهُمْ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

20-хадис: Жаабир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Чынында, шайтан арап жарым аралындагы намазкандарды өзүнө ибадат кылдыруудан үмүт үздү. Бирок алардын ортосуна от жагуудан үмүтүн үзө элек” *(Имам Муслим)*.

عن ابنِ عمر رضي الله عنهما أنَّ رسولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «إِذَا كَانُوا ثَلَاثَةً، فَلَا يَتَنَاجَى اثْنَانِ دُونَ الثَّالثِ» متفقٌ عليه.

21-хадис: Ибн Умар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эгер үч адам бирге турса, үчүнчүнү бөлүп салып, экөө өз ара шыбырашпасын” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

Айбанаттарга жумшак мамиле кылуу тууралуу

عن ابنِ عمر رضي الله عنهما أنَّ رسولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: «عَذِيبَتِ امْرَأَةٌ فِي هَرَّةٍ حَبَسَتْهَا حَتَّى مَاتَتْ، فَدَخَلْتُ فِيهَا النَّارَ، لَا هِيَ أُطْعِمَتْهَا وَسَقَتْهَا، إِذْ هِيَ حَبَسَتْهَا وَلَا هِيَ تَرَكَتْهَا تَأْكُلُ مِنْ خَشَاشِ الْأَرْضِ» متفقٌ عليه.

1-хадис: Абдулла бин Умар (ал экөөнө Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бир аял мышыкты ачка камап коюп өлтүргөнү үчүн азапка ылайык болуп тозокко кирди. Ал мышыкка тамак да, суу да бербей, атугүл жердеги жандыктард кармап жешине да мүмкүнчүлүк бербей камап койгон” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عن ابنِ عمر رضي الله عنهما أنَّ مَرَّ بِنَتْيَانٍ مِنْ قُرَيْشٍ قَدْ نَصَبُوا طَيْرًا وَهُمْ يَزُمُونَهُ وَقَدْ جَعَلُوا لِصَاحِبِ الطَّيْرِ كُلَّ خَاطِلَةٍ مِنْ نَبْلِهِمْ، فَلَمَّا رَأَوْا ابْنَ عُمَرَ تَغَرَّقُوا فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ: مَنْ فَعَلَ هَذَا؟ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ فَعَلَ هَذَا، إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَعَنَ مَنْ اتَّخَذَ شَيْئًا فِيهِ الرُّوحُ غَرَضًا. متفقٌ عليه.

2-хадис: Абдулла бин Умар (ал экөөнө Алла ыраазы болсун) тоокту бута кылып алып, жаа менен атып, тийбей калган ар бир жебе үчүн анын ээсине акыберип ойноп жаткан Курайш жигиттеринин жанынан өттү. Ибн Умарды көргөнө, жигиттер бытырап качып жөнөштү. Ибн Умар: Бул жаман жорукту ким кылып жатат? Мындай кылган адамга Алланын каргышы болсун. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) тирүү жандыкты бута кылып ойногондорго каргыш айткан! — деди *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ تُصَبِّرَ الْبَهَائِمَ. متفقٌ عليه.

3-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) жан-жаныбарларды өлтүрүү үчүн камап алуудан тыйган *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عن ابنِ عمر رضي الله عنهما قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ، فَأَنْطَلَقَ لِحَاجَتِهِ، فَأَرَانَا حُمُرًا مَعَهَا قُرْحَانٌ، فَأَخَذْنَا قُرْحِيهَا، فَجَاءَتْ الْحُمُرُ تَغْرِشُ فِجَاءَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: «مَنْ فَجَعَ هَذِهِ بِوَلَدِهَا؟ رُدُّوا وَلَدَهَا إِلَيْهَا» وَرَأَى قَرْيَةً تَمْلِي قَدْ حَرَقْنَاهَا، فَقَالَ: «مَنْ حَرَّقَ هَذِهِ؟» قُلْنَا: نَحْنُ. قَالَ: «إِنَّهُ لَا يَنْبَغِي أَنْ يُعَذِّبَ بِالنَّارِ إِلَّا رَبُّ النَّارِ» رواه أبو داود بإسناد صحيح.

4-хадис: Ибн Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир сапарда Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) менен бирге болдук. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) бир кажетине кеткенде, биз эки балапаны менен чымчыкты күрүп калып, балапандарын алып алдык. Чымчык бизди айланып уча баштады. Ошол убакта пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) келип: “Ким бул чымчыктын балапандарын алып тынчын кетирди? Балапандарын ордуна коюп койгула!” – деди. Кийин биз өрттөп жиберген кумурсканын уюгун көрүп: “Муну ким өрттөдү?!” – деди. Биз: Биз өрттөдүк эле – дедик. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) бизди жекирип: “Кайсы бир нерсени от менен күйгүзүп азаптоо Алла Таалага гана таандык иш” – деди (*Абу Дауд*).

Жетимдин акысы арам экендиги тууралуу

قال الله تعالى: {إن الذين يأكلون أموال اليتامى ظلماً إنما يأكلون في بطونهم ناراً وسيصلون سعيراً} (النساء 4).

Алла Таала минтип айткан: “Чынында, жетимдин мал-мүлкүн зулумдук менен жегендер кара курсагына отту жеген болот. Алар жакында тозокко ыргытылат” (*Нуса, 10-аят*).

وقال تعالى: {ولا تقربوا مال اليتيم إلا بالتي هي أحسن} (الأنعام 152).

Алла Таала минтип айткан: “Жетимдер эс тартып эрезеге жеткенге чейин алардын мал-мүлкүнө жакшы жолдор менен гана жакындасаңар уруксат” (*Анаам, 152-аят*).

عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «اجْتَنِبُوا سَبْعَ الْمَوْبِقَاتِ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا هُنَّ؟ قال: الشَّرْكُ بِاللَّهِ، وَالسَّخَرُ وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ، وَأَكْلُ الرِّبَا، وَأَكْلُ مال اليتيم. والتَّوَلَّى يَوْمَ الرَّحْفِ، وَقَذْفُ الْمُخَصَّنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ الْغَائِلَاتِ» متفق عليه.

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Адамдын шорун курута турган жети күнөөдөн сактангыла”, – деди. Сахабалар: О, Алланын элчиси, алар кайсы күнөөлөр? – деп сурашты. Ал: “Аллага шерик кылуу, сыйкырчылык, шариятта өлтүрүүгө уруксат берилгенден башка Алла өлтүрүүгө тыюу салган жазыксыз жанды өлтүрүү, жетимдин акысын жеш, сүткордук кылуу, согуш талаасын калтырып артка качуу, абийирдүү, эч нерседен капарсыз жүргөн ыймандуу аялдарга сойку деп жалган жалаа жабуу”, – деди (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

Сүткордуктун арамдыгы тууралуу

قال الله تعالى: {الذين يأكلون الربا لا يقومون إلا كما يقوم الذي يتخبطه الشيطان من المس؛ ذلك بأنهم قالوا إنما البيع مثل الربا، وأحل الله البيع وحرم الربا، فمن جاءه موعظة من ربه فانتهى فله ما سلف وأمره إلى الله، ومن عاد فأولئك أصحاب النار هم فيها خالدون، يحق لله الربا ويربي الصدقات} إلى قوله تعالى: {يا أيها الذين آمنوا اتقوا الله وذروا ما بقي من الربا}.

Алла Таала минтип айткан: “Сүткордуктан жеген адамдар (кыяматта) шайтан уруп жинди болгон киши тургандай турушат. Анткени, алар: "Соода деле сүткордукка окшош"

дешкен. Алла сооданы адал, сүткордукту арам кылган. Ал эми, кимге Раббисинен насаат келгенде (тобо кылып) токтотсо, мурдагысы өзүнө (адал) жана (кийинки) иштери Аллага таандык. Ал эми ким кайра кайталаса, мына ошолор тозоктун тургундары, алар анда түбөлүк калышат! Алла сүткорлукту жок кылат жана садагаларды пайдалуу кылат. Алла ар кандай күнөөкөр каапырды сүйбөйт. Ыйманга келип, жакшы амалдарды аткарып, намазды жеткиликтүү окуп, зекетти бергендерге Раббисинен сооп-сыйы бар. Аларга коркунуч да, кам-кайгы да болбойт. О, ыймандуу пенделер! Алладан корккула! Эгер ыймандуу болсоңор, сүткорлуктан калган пайданы албагыла” (Бакара, 275-277-аяттар).

وَعَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: «لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكِلَ الرِّبَا وَمَوَكِلَهُ» رواه مسلم. زاد الترمذي وغيره: «وَشَاهِدِيهِ، وَكَاتِبُهُ».

1-хадис: Ибн Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: “Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) сүт кордукка берген адамга да, алган адамга да каргыш айткан” (Имам Муслим). Имам Тирмизи жана башкалардын риваяттарында: “... ал экөөнө күбө болгондорго жана жазып тургандарга да каргыш айткан” деп айтылган.

Жакшы иштерди эл көрсүн үчүн жасоодон сактануу тууралуу

قال الله تعالى: {وما أمروا إلا ليعبدوا الله مخلصين له الدين حنفاء} (البينة 5).

Алла Таала минтип айткан: “Алар таза ишенимди карманып, чын ыклас менен жалгыз Аллага ибадат кылууга, намазды окууга, зекетти берүүгө буйрулган” (Баййина, 103-аят).

وقال تعالى: {لا تبطلوا صدقاتكم بالمن والأذى، كالذي ينفق ماله رياء الناس} (البقرة 264).

Алла Таала минтип айткан: “Мал-мүлкүн элге көрсөтүү ниети менен садага жакшы ишке жумшаган адамга окшоп, берген садагандарды милдет кылып жана көңүл иренжитип текке кетирбегиле” (Бакара, 264-аят).

وقال تعالى: {يرأؤون الناس ولا يذكرون الله إلا قليلاً} (النساء 142).

Алла Таала минтип айткан: “(Эки жүздүүлө) элге көрсөтүү үчүн гана кылышат. Алар Алланы өтө аз эстешет” (Ниса, 142-аят).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: أَنَا أَعْنَى الشُّرْكَاءِ عَنِ الشِّرْكِ، مَنْ عَمَلَ عَمَلًا أَشْرَكَ فِيهِ مَعِيَ غَيْرِي، تَرَكْتُهُ وَشِرْكُهُ» رواه مسلم.

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Таала мындай дейт: “Мен эч кандай шерик муктаж эмесмин. Кимде-ким жасаган ишин Мен үчүн эмес, Мага Менден башканы шерик кылып аткарса, аны да, шерик кылгандарын да керек кылбаймын” (Имам Муслим).

عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّ أَوَّلَ النَّاسِ يُقْضَىٰ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَيْهِ رَجُلًا اسْتَشْهَدَ، فَأَتَىٰ بِهِ، فَعَرَفَهُ نِعْمَتُهُ، فَعَرَفَهَا، قَالَ: فَمَا عَمِلْتُ فِيهَا؟ قَالَ: قَاتَلْتُ فِيكَ حَتَّى اسْتَشْهَدْتُ: قَالَ كَذَبْتَ، وَلَكِنَّكَ قَاتَلْتَ لِأَنْ يُقَالَ جَرِيءٌ، فَقَدْ قِيلَ، ثُمَّ أُمِرَ بِهِ فَسُحِبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ حَتَّى أُلْقِيَ فِي النَّارِ. وَرَجُلٌ تَعَلَّمَ الْعِلْمَ وَعَلَّمَهُ، وَقَرَأَ الْقُرْآنَ، فَأَتَىٰ بِهِ، فَعَرَفَهُ نِعْمَتُهُ فَعَرَفَهَا. قَالَ: فَمَا عَمِلْتُ فِيهَا؟ قَالَ: تَعَلَّمْتُ الْعِلْمَ وَعَلَّمْتُهُ، وَقَرَأْتُ فِيكَ الْقُرْآنَ، قَالَ: كَذَبْتَ، وَلَكِنَّكَ تَعَلَّمْتَ الْعِلْمَ وَعَلَّمْتُهُ، وَقَرَأْتُ الْقُرْآنَ لِيُقَالَ: هُوَ قَارِءٌ، فَقَدْ قِيلَ، ثُمَّ أُمِرَ، فَسُحِبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ حَتَّى أُلْقِيَ فِي النَّارِ، وَرَجُلٌ سَمِعَ اللَّهَ عَلَيْهِ، وَأَعْطَاهُ مِنْ أَصْنَافِ الْمَالِ، فَأَتَىٰ بِهِ فَعَرَفَهُ نِعْمَتُهُ، فَعَرَفَهَا. قَالَ: فَمَا عَمِلْتُ فِيهَا؟ قَالَ: مَا تَرَكَتُ مِنْ سَبِيلٍ أُحِبُّ أَنْ يُتَّفَقَ فِيهَا إِلَّا أَنْفَقْتُ فِيهَا لَكَ. قَالَ: كَذَبْتَ، وَلَكِنَّكَ فَعَلْتَ لِيُقَالَ: هُوَ جَوَادٌ فَقَدْ قِيلَ، ثُمَّ أُمِرَ بِهِ فَسُحِبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ ثُمَّ أُلْقِيَ فِي النَّارِ» رواه مسلم.

2-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун): Макул, Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын укканмын: “Кыямат күнү адамдардын арасынан Алланын алдында биринчилерден болуп эсепке тартыла турганы – дин жолунда жан берген шейит. Аны Алланын алдына алып келгенде, Алла Таала дүйнөдө ага берген жакшылыктарын эстетет. Ал баарын моюнуна алат. Алла Таала: “Сага ушунча жакшылык бергеним чын болсо, сен Мен үчүн эмне амал кылдың?” – деп сурайт. Ал: Сенин жолунда согушуп, шейит болдум, – дейт. Алла Таала: “Жалган айтып жатасың, негизи, сен “адамдар мени баатыр деп мактасын” деген ой менен согушкансың. Анан ошондой аталдың” – деп, азап периштелерине буйрук берилип, көмкөрүсүнөн сүйрөлүп барып тозокко ташталат.

Андан соң илим окуп, аны башкаларга үйрөткөн жана Куранды жакшы окуган адам алынып келинет. Алла Таала ага да дүйнөдө берген жакшылыктарын эскертет. Ал баарын моюнуна алат. Алла Таала: “Сага ушунча жакшылыкты бергеним чын болсо, сен Мага эмне амал кылдың?” – деп сурайт. Ал: Сенин ыраазылыгың үчүн илим алып, аны башкаларга үйрөттүм. Сенин ыраазылыгың үчүн Куран окудум, – дейт. Алла Таала: “Жалган айтып жатасың. Чынында, сен: “Адамдар мени аалым, Куранды мыкты окуган адам деп мактасын” деген ойдо илим алып, Куран окугансың. Ошентип айтылып, сен ошол максатыңа жеттиң” – дейт. Анан периштелерге буйрук берилип, көмкөрүсүнөн сүйрөлүп барып тозокко ташталат.

Андан соң, Алла Таала дүйнөдө бардар кылып, мол мал-мүлк берген адам алынып келет. Алла Таала ага да берген жакшылыктарын эскертет. Ал да баарын моюнуна алат. Алла Таала: “Сага ушунча жакшылыктарды бергеним чын болсо, мен үчүн эмне кылдың?” – деп сурайт. Ал: Сен берген байлыкты жакшы жолдорго Өзүңдүн ыраазылыгың үчүн иштеттим – дейт. Алла Таала: “Жалган айтып жатасың. Сен: “Адамдар мени колу ачык деп мактасын” деген ой менен ошондой иштерди кылгансың. Ошондой айтылып, максатыңа жеттиң” – дейт. Анан периштелерге буйрук берилип, ал да көмкөрүсүнөн сүйрөлүп барып тозокко ыргытылат” (Имам Муслим).

عَنْ جُنْدُبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ سَمِعَ سَمْعَ اللَّهِ بِهِ، وَمَنْ يُرَآئِي اللَّهَ يُرَآئِي بِهِ» متفق عليه.

3-хадис: Жундаб бин Абдулла (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким жакшы иштерин башкалар уксун деген ниетте аткарса, кыяматта Алла Таала анын айыптарын баарына угузат. Кимде-ким жакшы иштерин башкалар көрсүн деген ниетте аткарса, кыямат күнү

Алла Таала анын айыптарын элге көрсөтүп шерменде кылат (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ تَعَلَّمَ عِلْمًا يَمَّا يُبْتَغَى بِهِ وَجْهُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لَا يَتَعَلَّمُهُ إِلَّا لِيُصِيبَ بِهِ عَرَضًا مِنَ الدُّنْيَا، لَمْ يَجِدْ عَرْفَ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ» رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ.

4-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким Алла Тааланын ыраазылыгына жетүү үчүн гана окула турган илимди, дүйнөдө кайсы бир максатына жетүү үчүн окуса, кыямат күнү бейиштин жытын да жыттабайт” (Абу Дауд).

Көздү арамдан сактоо тууралуу

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: كُتِبَ عَلَى ابْنِ آدَمَ نَصِيحَةٌ مِنَ الرَّبِّ مُدْرِكُ ذَلِكَ لَا مَحَالَةَ: الْعَيْنَانِ زَيْنَاهُمَا النَّظَرُ، وَالْأُذُنَانِ زَيْنَاهُمَا السَّمْعُ، وَاللِّسَانُ زَيْنَاهُ الْكَلَامُ، وَالْيَدَا زَيْنَاهُمَا الْبَطْشُ، وَالرِّجْلَانِ زَيْنَاهُمَا الْحُطَا، وَالْقَلْبُ يَهْوَى وَيَتَمَنَّى، وَيُصَدِّقُ ذَلِكَ الْفَرْجُ أَوْ يُكَذِّبُهُ. متفقٌ عليه. وهذا لفظُ مسلم، وروايَةُ الْبُخَارِيِّ مُخْتَصَرَةٌ.

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Адам баласынан насибине канчалык зына иштерди кылары алдын ала жазылган. Андан качып кутула албайт. Көздөрдүн зынасы – кароо, кулактардын зынасы – угуу, тилдин зынасы – сүйлөө, колдун зынасы – кармоо, буттун зынасы – басуу аркылуу болот. Жүрөк зынаы эңсеп, умтулат. Акырында жыныстык мүчөсү каалоону ишке ашырат же четке кагат” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّا كُتِبَ وَالْجُلُوسُ فِي الطُّرُقَاتِ» قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا لَنَا مِنْ مَجَالِسِنَا بُدُّ نَتَحَدَّثُ فِيهَا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «فَإِذَا أَبَيْتُمْ إِلَّا الْجُلُوسَ، فَأَعْطُوا الطَّرِيقَ حَقَّهُ» قَالُوا: وَمَا حَقُّ الطَّرِيقِ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «غَضُّ الْبَصَرِ، وَكُفُّ الْأَدَى، وَرُدُّ السَّلَامِ، وَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ» متفقٌ عليه.

2-хадис: Абу Саид Худринин (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) сахабаларына: “Жол боюна отуруудан сактангыла!” – деп эскертти. Сахабалар: О, Аллахтын элчиси, биз жол боюна отурууга аргасыз болуп калсакчы? Анткени, кээде зарыл иштерибизди сүйлөшүп калабыз – деп сурашты. Аллахтын элчиси (ага Аллахтын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Андай болуп калса, жолдун акысын берип отургула”, – деди. Сахабалар: О, Алланын элчиси, жол акысы деген эмне? – дешти. Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Жолдун акысы – көздү арамдан сактоо, ары-бери өткөндөргө зыян тийгизбөө, салам айтканга алик алуу, жакшылыкка чакырып, жамандыктан кайтаруу” – деди (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ جَرِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ نَظَرِ الْفَجَاءِ فَقَالَ: «اصْرِفْ بَصْرَكَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

3-хадис: Жарир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчисинен (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) (бөтөн аялзатка) кокустан көз салып алуу тууралуу сурамсам, ал: “Көзүңдү дароо буруп кет” – деди (*Имам Муслим*).

عَنْ عُقْبَةَ بْنِ غَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِيَّاكُمْ وَالذُّخُولَ عَلَى النِّسَاءِ» فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ أَفَرَأَيْتَ الْحُمُوءَ؟ قَالَ: «الْحُمُوءُ الْمَوْتُ» متفقٌ عليه.

4-хадис: Укб бин Аамир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Жат аялзаты бар жерге кирбегиле!” – деди. Ансарлардан бирөө: О, Алланын элчиси, кайнагасы же кайнилерин саяктуу туугандары кандай, аял киши алар менен обочо калууга болобу? – деп сурады. Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Кайын журт туугандары менен обочо калуу өлүмгө тете иш” – деди (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا يَخْلُونُ أَحَدُكُمْ بِأَمْرَةٍ إِلَّا مَعَ ذِي حَرَمٍ» متفقٌ عليه.

5-хадис: Ибн Аббас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Силердин эч бириңер нике жүрбөй турган жакын адамы жок жалгыз аялзаты менен обочо калбасын” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُخَنَّثِينَ مِنَ الرِّجَالِ، وَالْمَرْجَلَاتِ مِنَ النِّسَاءِ. رواه البخاري.

6-хадис: Ибн Аббас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) аялдарга окшоп алган эркектерге жана эркектерге окшоп алган аялдарга каргыш айткан (*Имам Бухари*).

عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «صِنْفَانِ مِنْ أَهْلِ النَّارِ لَمْ أَرَهُمَا: قَوْمٌ مَعَهُمْ سِيَاطٌ كَأَذْنَابِ الْبَقَرِ يَضْرِبُونَ بِهَا النَّاسَ، وَنِسَاءٌ كَاسِيَاتٌ عَارِيَاتٌ مُمِيلَاتٌ مَائِلَاتٌ، زُفُوشُهُنَّ كَأَسْنِمَةِ الْبُخْتِ الْمَائِلَةِ لَا يَدْخُلْنَ الْجَنَّةَ، وَلَا يَجِدْنَ رِجْلَهَا، وَإِنَّ رِجْلَهَا لَيُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةٍ كَذَا وَكَذَا» رواه مسلم.

7-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Аллахтын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Мен ушул кезге чейин көрө элек, тозоктун тургуну боло турган эки түрдүү адам бар: Биринчиси, колдорунда уйдун куйругундай узун камчы алып, аны менен жазыксыз адамдарды сабаган заалымдар. Экинчиси, кийимчен болсо да жылаңач көрүнгөн, ойсоңдоп, башкаларды да өздөрүндөй болууга үндөгөн, чачтарын төөнүн өркөчүндөй уркуйтуп түйүп алган аялдар. Мына ушулар бейишке кирбейт, атүгүл, бейиштин жытын канчалык аралыктан болсо да жыттай албайт” (*Имам Муслим*).

Тыюу салынган башка иштер тууралуу

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لَا صَلَاةَ بِحَضْرَةِ طَعَامٍ، وَلَا وَهُوَ يُدَافِعُهُ الْأَخْبَثَانِ» رواه مسلم.

1-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктым: “Тамак дасторкондо даяр

турганда, же чоң-кичине даарат кытап калганда, окуган намаз толук болбойт” (Имам Муслим).

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَرْفَعُونَ أَبْصَارَهُمْ إِلَى السَّمَاءِ فِي صَلَاتِهِمْ» فَاشْتَدَّ قَوْلُهُ فِي ذَلِكَ حَتَّى قَالَ: «لَيَنْتَهَنَّ عَنْ ذَلِكَ، أَوْ لَيُحْطَطَنَّ أَبْصَارُهُمْ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

2-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Намаз окуп жатканда асманды караган адамдардын абалы кандай болор экен?” – деп, анан бул андайларга катуу эскертип: “Алар мындай кылганын токтосун! Антпесе, Алла Таала алардын көрүү касиетин алып койот” – деди (Имам Бухари).

عَنْ كَنَازِ بْنِ الْحَصَنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لَا تُصَلُّوا إِلَى الْقُبُورِ، وَلَا تَجْلِسُوا عَلَيْهَا» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

3-хадис: Канназ бин Хусейн (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Кабырларда намаз окубагыла жана кабырдын үстүнө отурбагыла!” (Имам Муслим).

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ الصِّمَّةِ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَوْ يَعْلَمُ الْمَاءُ بَيْنَ يَدَيِ الْمُصَلِّي مَاذَا عَلَيْهِ لَكَانَ أَنْ يَقِفَ أَرْبَعِينَ خَيْرًا لَهُ مِنْ أَنْ يَمُرَّ بَيْنَ يَدَيْهِ» قَالَ الرَّائِي: لَا أَذْرِي: قَالَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا، أَوْ أَرْبَعِينَ شَهْرًا، أَوْ أَرْبَعِينَ سَنَةً. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

4-хадис: Абдулла бин Харис бин Симма Ансари (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Намаз окуп жаткан кишинин алдынан өткөн адам мунун зыяны билгенде, кырк болсо да күтүп, өтпөй турганы ага жакшы болмок”. Хадисти айтып өткөргөндөрдүн бири Абу Надыр айтат: “Кырк күнбү, кырк айбы, кырк жылбы, эмне дегенин так эстей албай жатам”. (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا أَقِمْتَ الصَّلَاةَ، فَلَا صَلَاةَ إِلَّا الْمَكْتُوبَةُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

5-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Икомат айтылып калгандан кийин парз намаздан башка намаз окууга болбойт” (Имам Муслим).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لَا يَصُومَنَّ أَحَدُكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ إِلَّا يَوْمًا قَبْلَهُ أَوْ بَعْدَهُ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

6-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Силердин эч кимиңер жума күнү гана орозо кармабасын. Бейшембини же ишембини кошуп кармасын” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَأَنْ يَجْلِسَ أَحَدُكُمْ عَلَى جَمْرَةٍ، فَيُحْرِقَ ثِيَابَهُ، فَيَتَخَلَّصَ إِلَى جَلَدِهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَجْلِسَ عَلَى قَتَرٍ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

7-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Силердин бириңердин кызарган чокко отуруп, кийими күйүп денесине чейин жеткени, кабырдын үстүнө отуруп алганына караганда жакшыраак” (*Имам Муслим*).

عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: هَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُحْصَصَ الْقَبْرُ، وَأَنْ يُقْعَدَ عَلَيْهِ، وَأَنْ يُبْنَى عَلَيْهِ. رواه مسلم.

8-хадис: Жаабир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) кабырдын үстүн гипс менен шыбоого, үстүнө отурууга жана турак жай салып алууга катуу тыюу салды (*Имам Муслим*).

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَنَّ قُرَيْشًا أَهْمَهُمْ شَأْنُ الْمَرْأَةِ الْمُخْرُوجَةِ الَّتِي سَرَقَتْ فَقَالُوا: مَنْ يُكَلِّمُ فِيهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالُوا: وَمَنْ يَجْزِيءُ عَلَيْهِ إِلَّا أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ، حُبُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَكَلَّمَهُ أُسَامَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَتَشْفَعُ فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ تَعَالَى؟» ثُمَّ قَامَ فَاحْتَطَبَ ثُمَّ قَالَ: «إِنَّمَا أَهْلَكَ الَّذِينَ قَبْلَكُمْ أَنْهُمْ كَانُوا إِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الشَّرِيفُ تَرَكُوهُ، وَإِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الضَّعِيفُ، أَقَامُوا عَلَيْهِ الْحَدَّ، وَإِنَّمَا اللَّهُ لَوْ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ سَرَقَتْ لَقَطَعْتُ يَدَهَا» متفق عليه.

9-хадис: Айша энебиз (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Курайштарды Махзум тобундагы бир (абройлуу) аялдын уурулук кылганы намыстантып, алар өз ара сүйлөшүп: Ким Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) менен сүйлөшүп ал аялды жазадан куткарып калат – дешти. Акырында, Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) эң жакшы көргөн Усама бин Зайддан башка эч ким буга жарабайт дешти. Усама кирип Алланын элчисине (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) болгонду айтканда, ал катуу ачууланып: “Сен мага Аллахтын жазасын токтотууга ортомчу болуп келдиңби?!” – деди. Анан адамдарды жыйнап, аларга кутпа кылып, мындай деди: “Силерден мурдагылардын кыйрап жок болуусуна себеп болгон иш – эгерде алардын арасынан абройлуу бирөө уурулук кылса, аны жазасыз калтырышчу. Эгер алардын арасындагы алсыз, бечаара бирөө уурулук кылса, аны катуу жазалашчу. Аллага ант болсун, эгер Мухаммаддын кызы Фатима уурулук кылса, албетте анын колун кесем!” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «اتَّقُوا اللَّاعِنِينَ» قَالُوا وَمَا اللَّاعِنَانِ؟ قَالَ: «الَّذِي يَتَخَلَّى فِي طَرِيقِ النَّاسِ أَوْ فِي ظِلِّهِمْ» رواه مسلم.

10-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Адамдардын каргышына кала турган эки нерседен сактангыла!” – деди. Сахабалар: Ал эки нерсе эмне? – деп сурашты. Ал: “Адамдар баскан жолдорго жана эс ала турган көлөкө жерлерге даарат ушатуу” – деди (*Имам Муслим*).

عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَيَّ أَنْ يُبَالَ فِي الْمَاءِ الرَّكَدِ. رواه مسلم.

11-хадис: Жаабир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) көлчөк сууга заара кылууга тыюу салган (*Имам Муслим*).

عَنِ ابْنِ عَمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تَتَلَقَّوْا السِّلْعَ حَتَّى يُهَيَّطَ بِهَا إِلَى الْأَسْوَاقِ» متفقٌ عليه.

12-хадис: Ибн Умар (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Базарларга жайылмайынча товарды жолдон тосуп сатып алып албагыла” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عَنْ عُقْبَةَ بْنِ غَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «الْمُؤْمِنُ أَخُو الْمُؤْمِنِ، فَلَا يَحِلُّ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَبْتَاعَ عَلَى بَيْعِ أَخِيهِ وَلَا يَخْطُبَ عَلَى خُطْبَةِ أَخِيهِ حَتَّى يَذَرَ» رواه مسلم.

13-хадис: Укба бин Аамир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Момун момундун бир тууган боордошу. Бир тууган боордошунун соодасынын үстүнө соода кылуу момунга адал эмес. Ошондой эле, уруксат бермейинче бир тууган боордошунун жуучулугунун үстүнө жуучулукка баруу да адал болбойт” *(Имам Муслим)*.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَرْضَى لَكُمْ ثَلَاثًا، وَيَكْرَهُ لَكُمْ ثَلَاثًا: فَيَرْضَى لَكُمْ أَنْ تَعْبُدُوهُ، وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا، وَأَنْ تَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا، وَيَكْرَهُ لَكُمْ: قِيلَ وَقَالَ، وَكَثْرَةُ السُّؤَالِ، وَإِضَاعَةُ الْمَالِ» رواه مسلم.

14-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Таала силердин үч нерсеңерге ыраазы болот, үч нерсеңерди жактырбайт. Ага эч нерсени шерик кылбай ибадат кылганыңарга, Анын динин бекем кармаганыңарга жана (Куран, сүннөттүн жолунда) бөлүнбөй чогуу болгонуңарга ыраазы болот. Ушак-айың сөз кылганыңарды, керексиз көп суроо бергениңерди жана мал-мүлктү ысырап кылганыңарды жактырбайт” *(Имам Муслим)*.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا يَشْرُ أَحَدُكُمْ إِلَى أَخِيهِ بِالسَّلَاحِ، فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي لَعَلَّ الشَّيْطَانَ يَنْزِعُ فِي يَدِهِ، فَيَقَعَ فِي حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ» متفقٌ عليه.

15-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эч кимиңер мусулман боордошуна курал кезебесин. Анткени, байкоостон эле шайтан анын колуна түртүп жиберип, (бир тууганын өлтүрүп алып) ошол себептүү тозоктун чуңкуруна түшүп каларын билбейт” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: «كَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُتَعَاطَى السَّيِّئُ مَسْئُولًا».

16-хадис: Жаабир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: “Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) кылычты кынсыз сунуудан тыйган”.

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ لَا يَزُدُّ الطَّبِيبَ. رواه البخاري.

17-хадис: Анас бин Малик (ага Алла ыраазы болсун) айтат: “Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) жакшы атырды кайтарчу эмес” *(Имам Бухари)*.

عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا يُثْنِي عَلَى رَجُلٍ وَيُطْرِيهِ فِي الْمَذْحَجَةِ، فَقَالَ: «أَهْلَكْتُكُمْ، أَوْ قَطَعْتُكُمْ ظَهَرَ الرَّجُلِ» متفق عليه.

18-хадис: Абу Муса Ашари (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) бир киши бирөөнү аябай ашыра мактап жибергенде: “Аны өлтүрдүңөр (же анын моюнун кайрып алдыңар)” – деди (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا ذَكَرَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَثْنَى عَلَيْهِ رَجُلًا خَيْرًا، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «وَيْحَاكَ قَطَعْتَ عُنُقَ صَاحِبِكَ» يَقُولُهُ مَرَارًا «إِنْ كَانَ أَحَدُكُمْ مَادِحًا لَا مَحَالَةَ، فَلْيُقَالْ: أَحْسِبْ كَذَا وَكَذَا إِنْ كَانَ يَرَى أَنَّهُ كَذَلِكَ، وَحَسِبْهُ اللَّهُ، وَلَا يُزَكَّى عَلَى اللَّهِ أَحَدٌ» متفق عليه.

19-хадис: Абу Бакра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыздын (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) жанындагы бир адам тууралуу сөз болуп, андагылардын бири ал адамдын жакшы жагын ашыра мактап жиберди. Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) ага: “Кургур десе, боордошундун моюнун кайрып салдың го!” – деп бир кана жолу кайталады. Анан сөзүн улап: “Эгер силерден биринер бирөөнү сөзсүз мактай турган болсо, ал адамдын ошондо экенин билсе, “мениче, ал ушундай өзгөчөлүктөрү бар адам” деп айтсын. Аны Алла Өзү баайлайт жана иштеринин эсебин алат. Ошондуктан Алланын алдында эч ким акталбайт” – деди (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا سَمِعْتُمُ الطَّاغُوتَ بِأَرْضٍ، فَلَا تَدْخُلُوهَا، وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ، وَأَنْتُمْ فِيهَا، فَلَا تَخْرُجُوا مِنْهَا» متفق عليه.

20-хадис: Усама бин Зайд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Эгер кайсы бир жерде кара тумоо каптаганын уксаңар, ал жерге кирбегиле! Эгерде силер жашып турган жерге жайылса, андан качып чыкпагыла!” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

Адамдардын сактанышы керек болгон кээ бир нерселер тууралуу

عَنِ النَّوَاسِ بْنِ سَمْعَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ذَكَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الدَّجَالَ ذَاتَ غَدَاةٍ، فَخَفَضَ فِيهِ، وَرَفَعَ حَتَّى طَنَّاهُ فِي طَائِفَةِ النَّحْلِ، فَلَمَّا رُحْنَا إِلَيْهِ، عَرَفَ ذَلِكَ فِينَا فَقَالَ: «مَا شَأْنُكُمْ؟» قُلْنَا: يَارَسُولَ اللَّهِ ذَكَرْتَ الدَّجَالَ الْغَدَاةَ، فَخَفَضْتَ فِيهِ وَرَفَعْتَ، حَتَّى طَنَّاهُ فِي طَائِفَةِ النَّحْلِ فَقَالَ: «غَيْرَ الدَّجَالِ أَحَوْفَنِي عَلَيْكُمْ، إِنْ يَخْرُجُ وَأَنَا فِيكُمْ، فَأَنَا خَجِيجُهُ دُونَكُمْ، وَإِنْ يَخْرُجُ وَلَسْتُ فِيكُمْ، فَكُلُّ امْرِئٍ خَجِيجُ نَفْسِهِ، وَاللَّهُ خَلِيقَتِي عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ. إِنَّهُ شَابَ قَطَطٌ عَيْنُهُ طَائِفَةً، كَأَنِّي أَشَبَّهُهُ بَعْدَ الْعُرَى بْنِ قُطَنِ، فَمَنْ أَدْرَكَهُ مِنْكُمْ، فَلْيَقْرَأْ عَلَيْهِ قَوَاتِحَ سُورَةِ الْكَهْفِ، إِنَّهُ خَارِجُ خَلَّةٍ بَيْنَ الشَّامِ وَالْعِرَاقِ، فَعَاتٌ يَمِينًا وَعَاتٌ شِمَالًا، يَا عِبَادَ اللَّهِ فَانْبُتُّوا». قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَالُئُهُ فِي الْأَرْضِ؟ قَالَ: «أَزْبَعُونَ يَوْمًا: يَوْمٌ كَسَنَةٌ، وَيَوْمٌ كَشْهَرٌ، وَيَوْمٌ كَجُمُعَةٍ، وَسَائِرُ أَيَّامِهِ كَأَيَّامِكُمْ». قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَذَلِكَ الْيَوْمُ الَّذِي كَسَنَةٌ أَتَكْفِينَا فِيهِ صَلَاةُ يَوْمٍ؟ قَالَ: «لَا، أَقْدِرُوا لَهُ قَدْرَهُ». قُلْنَا: يَارَسُولَ اللَّهِ وَمَا إِسْرَاعُهُ فِي الْأَرْضِ؟ قَالَ: «كَالْعَيْثِ اسْتَدْبَرْتَهُ الرِّيحُ، فَيَأْتِي عَلَى الْقَوْمِ، فَيَدْعُوهُمْ، فَيُؤْمِنُونَ بِهِ، وَيَسْتَجِيبُونَ لَهُ فَيَأْمُرُ السَّمَاءَ فَتَمْطُرُ، وَالْأَرْضُ فَتُنْتَبِثُ، فَتَرْوَحُ عَلَيْهِمْ سَارِحَتُهُمْ أَطْوَلَ مَا كَانَتْ دُرَى، وَأَسْبَغَهُ ضُرُوعًا، وَأَمَدَهُ خَوَاصِرَ، ثُمَّ يَأْتِي الْقَوْمَ فَيَدْعُوهُمْ، فَيَرُدُّونَ عَلَيْهِ قَوْلَهُ، فَيَنْصَرِفَ عَنْهُمْ، فَيُضْبَحُونَ مُجْلِلِينَ لَيْسَ بَأَيْدِيهِمْ شَيْءٌ مِنْ أَمْوَالِهِمْ، وَيَمُرُّ بِالْحَرَبَةِ فَيَقُولُ لَهَا: أَخْرِجِي كُنُوزَكَ، فَتَنْبَعُهُ، كُنُوزُهَا كَيْعَاسِيبِ النَّحْلِ، ثُمَّ يَدْعُو رَجُلًا مُتَمَلِّيًا شَبَابًا فَيَضْرِبُهُ بِالسَّيْفِ، فَيَقْطَعُهُ، جَزَلَتَيْنِ رَمِيَةَ الْغَرَضِ، ثُمَّ يَدْعُوهُ، فَيُقْبِلُ، وَيَتَهَلَّلُ وَجْهُهُ

يُصْحَكُ . فَبَيْنَمَا هُوَ كَذَلِكَ إِذْ بَعَثَ اللَّهُ تَعَالَى الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَنَزِلُ عِنْدَ الْمَنَارَةِ الْبَيْضَاءِ شَرْقِيَّ دِمَشْقَ بَيْنَ مَهْرُودَتَيْنِ ، وَاضْعَاكَفِيهِ عَلَى أَجْنِحَةِ مَلَكَئِينَ، إِذَا طَاطَأَ رَأْسَهُ، قَطَرَ وَإِذَا رَفَعَهُ تَحَدَّرَ مِنْهُ جُحَانٌ كَاللُّوْلُو، فَلَا يَجِلُّ لِكَافِرٍ يَجِدُ رِيحَ نَفْسِهِ إِلَّا مَاتَ، وَنَفْسُهُ يَنْتَهِي إِلَى حَيْثُ يَنْتَهِي طَرَفُهُ، فَيَطْلُبُهُ حَتَّى يُدْرِكَهُ بَابٌ لِدِّ فَيَقْتُلُهُ. ثُمَّ يَأْتِي عِيسَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَوْمًا قَدْ عَصَمَهُمُ اللَّهُ مِنْهُ، فَيَمْسُخُ عَنْ وُجُوهِهِمْ، وَيَحْدِثُهُمْ بِدَرَجَاتِهِمْ فِي الْجَنَّةِ. فَبَيْنَمَا هُوَ كَذَلِكَ إِذْ أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى عِيسَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنِّي قَدْ أَخْرَجْتُ عِبَادًا لِي لَا يَدَانِ لِأَحَدٍ بِقَاتِلَهُمْ، فَحَزَزَ عِبَادِي إِلَى الطُّورِ، وَبَيَّعْتُ اللَّهُ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ وَهُمْ مِنْ كُلِّ خَلْبٍ يَنْسَلُونَ، فَيَمُرُّ أَوَائِلُهُمْ عَلَى بُحَيْرَةِ طَبْرِئَةَ فَيَشْرَبُونَ مَا فِيهَا، وَبِمُرِّ آخِرَتِهِمْ يَقُولُونَ: لَقَدْ كَانَ بَهْدِهِ مَرَّةً مَاءً. وَيُحْضِرُ نَبِيَّ اللَّهِ عِيسَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابَهُ حَتَّى يَكُونَ رَأْسُ الثَّوْرِ لِأَحَدِهِمْ خَيْرًا مِنْ مِائَةِ دِينَارٍ لِأَحَدِكُمْ الْيَوْمَ، فَيَرْغَبُ نَبِيَّ اللَّهِ عِيسَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ، إِلَى اللَّهِ تَعَالَى، فَيُرْسِلُ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِمُ النَّعْفَ فِي رِقَائِهِمْ، فَيُصْبِحُونَ فَرَسِي كَمُوتِ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ، ثُمَّ يَهْبِطُ نَبِيَّ اللَّهِ عِيسَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ، إِلَى الْأَرْضِ، فَلَا يَجِدُونَ فِي الْأَرْضِ مَوْضِعَ شِبْرٍ إِلَّا مَلَأَهُ زَهْمُهُمْ وَتَنَنَّهُمْ، وَبَيَّعْتُ نَبِيَّ اللَّهِ عِيسَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابُهُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى، فَيُرْسِلُ اللَّهُ تَعَالَى طَيْرًا كَأَغْنَاكِ الْبُحْتِ، فَتَحْمِلُهُمْ، فَتَطْرَحُهُمْ حَيْثُ شَاءَ اللَّهُ، ثُمَّ يُرْسِلُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَطَرًا لَا يَكُنْ مِنْهُ بَيْتٌ مَدَرٍ وَلَا وَبَرٍ، فَيَغْسِلُ الْأَرْضَ حَتَّى يَتَرَكَّهَا كَالزَّلْفَةِ. ثُمَّ يُقَالُ لِلْأَرْضِ: أَنْبِئِي ثَمَرَتَكَ، وَوَدِّي بِرُكَّتِكَ، فَيَوْمِئِذٍ تَأْكُلُ الْعِصَابَةُ مِنَ الثُّرَائِنَةِ، وَيَسْتَظِلُّونَ بِقُحُفِهَا، وَيُبَارِكُ فِي الرِّسْلِ حَتَّى إِنَّ اللَّفْحَةَ مِنَ الْإِبِلِ لَتَكْفِي الْفَنَامَ مِنَ النَّاسِ، وَاللَّفْحَةَ مِنَ الْبَقَرِ لَتَكْفِي الْقَبِيلَةَ مِنَ النَّاسِ، وَاللَّفْحَةَ مِنَ الْغَنَمِ لَتَكْفِي الْفَخْدَ مِنَ النَّاسِ. فَبَيْنَمَا هُمْ كَذَلِكَ إِذْ بَعَثَ اللَّهُ تَعَالَى رِيحًا طَيِّبَةً، فَتَأْخُذُهُمْ تَحْتَ أَبْطَانِهِمْ، فَتَقْبِضُ رُوحَ كُلِّ مُؤْمِنٍ وَكُلِّ مُسْلِمٍ، وَيَبْقَى شِرَارُ النَّاسِ يَتَهَارَجُونَ فِيهَا تَهَارُجَ الْحُمْرِ فَعَلَيْهِمْ تَقُومُ السَّاعَةُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1-хадис: Наввас бин Саман (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Бир жолу эртең менен Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) бизге Дажжал тууралуу кеңири баяндап берди. Ал бирде үнүн акырын чыгарып, бирде үнүн бийиктетип Дажжалдын өтө бузукулугуна көңүл бурдуруп жатты. Биз Дажжалды Мадинанын айланасындагы курма бактардын биринде жашынып тургандай эле сезип калдык. Кечинде мечитке келгенибизде биздин коркуп калганыбызды байкап, пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Силерге эмне болду?” – деп сурады. Биз: О, Алланын элчиси, эртең менен Дажжал тууралуу аябай берилүү менен айттыңыз, биз аны курма бактарынын биринде жашынып жатат го деп ойлоп калдык, – дедик. Ал: “Силер үчүн тынчсызданганым Дажжалдан башка нерсе. Себеби, Дажжал мен силердин араңарда жашап турган мезгилде чыкса, аны менен таймашып, анын азгырыган силерди коргоймун. Эгер мен силердин араңардан кеткенден кийин чыкса, анда ар бирин өзүнөр үчүн аракет кылгыла. Ар бир мусулманды Алла Өзү колдосун. Дажжал жаш, тармал чачтуу, тосток көздүү. Мен аны Абдул Узза бин Катанга окшотомун. Силердин кимиңер аны көрсө, “Кахф” сүрөсүнүн алгачкы он аятын окусун. Ал Шам менен Ирактын ортосундагы бир аймакта пайда болот. Анан азгырыгын оңго да, солго да жаят. Эй, Алланын пенделери! Эч нерсеге карабай, диниңерди бекем кармагыла!” – деди. Биз: О, Алланын элчиси, ал жер бетинде канча убакыт болот? – деп сурадык. Ал: «Кырк күн, бирок анын бири күнү бир жылдай, дагы бир күнү бир айдай, дагы бир күнү бир аптадай, ал эми калган күндөрү силердин күнүнөдөй эле күндөр болот”, – деди. Биз: О, Алланын элчиси, бир жылга тете болгон күндө беш убак намаз окусак жетиштүү болобу? – деп сурадык. Ал: “Жок, ал күнү намаз убактыларын ошого карата эсептейсиңер”, – деди. Биз: О, Алланын элчиси, анын жер бетиндеги ылдамдыгы кандай болот? – деп сурадык. Ал: “Шамал айдаган булуттай адамдардын жанынан зуулдап өтүп, кудаймын деп, аларды өзүнө ыйман келтирүүгө чакырат. Алар ага ыйман келтирет. Асманга буйруса, жамгыр жаайт, жерге буйруса, мөмө-жемиш өсүп чыгат. Кечинде жайыттан кайткан мал-жандыктары тоюп, өркөчү жетилип, желини толуп келет. Анан ал дагы башка элге барат. Аларды да өзүнө ыйман келтирүүгө чакырат. Бирок алар анын сөзүн четке кагат. Дажжал аларды таштап кетет. Ал кеткен соң

ал жерде кургакчылык болуп, каатчылыктан колдорунда эч нерсе мүлкү калбайт. Дажжал андан ары жол улап, урандылардын жанына келип: Кендериңди сыртка чыгар, – деп буйруйт. Жердин кен-казынасы чыгып, эне аарыны ээрчиген кызматчы аарылардай Дажжалды эрчийт. Анан ал толуп турган жаш жигитти өзүнө ыйман келтирүүгө чакырат да, моюн сунбаганда аны кылычы менен кап ортосунан бөлө чабат. Анын денеси экиге бөлүнүп бута атым аралыкка ыргып кетет. Анан ал дененин эки бөлүгүн өзүнө келүүгө буйруйт. Дене кайрадан биригип, күлүмсүрөгөн жаш жигит анын алдына келет. Ошол убакта Алла Таала Мариям уулу Исаны жерге түшүрөт. Ал бойолгон эки кийим кийип, колдорун эки периштенин канатына коюп, Дамасктын чыгыш тарабындагы ак мунаранын жанына түшөт. Ал башын өйдө-ылдый кылган сайын чачынан ак бермет сыяктуу тамчылар чачырайт. Анын деминин жыпар жытын искеген каапырлар өлө баштайт. Ал эми анын деми ал кайда караса, ошол жерге жетет. Иса Дажжалдын артынан түшүп, Лудданын дарбазасынын алдынан таап, ошол жерде өлтүрөт. Анан Алла Дажжалдын жамандыгынан сактап калган элдердин жанына келип, алардын жүздөрүнөн сылап, коркунуч өтүп кеткенин кабарлайт. Ошол учурда Алла Таала Исага минтип аян берет: “Эч ким аларга каршы согушууга батына албаган, күчү жетпеген пенделерди чыгардым. Ошондуктан Менин ыймандуу кулдарымды Тур тоосуна карай алып кет”. Андан кийин Алла Таала Яжуж-Мажужду чыгарат. Алар тоо-ташты ашып, агылып келе баштайт. Алдынкылары Тавария көлүнөн өткөндө, анын суусун какшата ичип кетишет. Кийин келгендери: Бул жерде качандыр бир мезгилде көл болгон экен, – деп өтүп кете берет. Ал эми Иса пайгамбар менен бирге калган ыймандуу пенделер Тур тоосунда курчоодо калып, ачарчылыктан алардын ар бири үчүн буканын башынын баасы бүгүнкү силердин акчаңар менен жүз алтын динардан да баалуу болгон абалга келишет. Ошондо Иса жана анын жанындагылар Алла Таалага жалбарып дуба кылышат. Аллах Таала Яжуж-Мажуждун денесине курт түшүрүп, алар баары бир учурда өлүп жок болот. Иса пайгамбар менен анын жанындагы адамдар тоодон түшүп келет. Бирок Яжуж-Мажуждун сасык жыты каптабаган бир үзүм да жер таба алышпайт. Анан алар Алла Таалага кайрадан дуба кылып жалбарышат. Алла Таала моюндарынын узундугу жана өркөчтөрүнүн бир жакка ооп турганы менен белгилүү болгон Харасан төөлөрүнүн моюнундай болгон чоң куштарды жиберет. Алар Яжуж-Мажуждун сасыган денелерин Алла буйруган жакка ташып жоготот. Анан Алла Таала нөшөрлөгөн жамгыр жаадырат. Жамгырдын катуулугунан чоподон курулган үйлөр да, кийизден жасалган чатырлар да туруштук бере албайт. Ошентип жамгыр жер бетин күзгүдөй жалтыратып тазалап жууп кетет. Анан жерге: «Мөмө-жемиштериңди чыгар! Берекеңди чач!» – деп буйруйт. Ошол күндөрү бир даана анарды бир жамаат адам араң жеп түгөтөт жана анын кабыгынын түбүнө көлөкөлөшөт. Ал эми бир каймал төөнүн сүтү бир жамаатты тойгузат. Бир уйдун сүтү бир урууга жетет. Бир койдун сүтү бир канча үй-бүлөөнү тойгузат. Ошол мезгилде Алла Таала жагымдуу сыдыр жел желдирет. Бул шамал ар бир ыймандуу мусулманды колтугунун астын аралап, баарынын жанын алып кетет. Алар өтүп кеткенден кийин жер бетинде жалаң жаман адамдар калып, эшектер сыяктуу тебишип, эл көзүнчө айдан ачык жыныстык катнаш кылышат. Мына ошондой адамдарга кыямат кайым болот”

(Имам Муслим).

عَنْ رَبِيعِ بْنِ جَرَّاحٍ قَالَ: انْطَلَقْتُ مَعَ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ إِلَى حَدِيثَةِ بْنِ الْيَمَانِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ فَقَالَ لَهُ أَبُو مَسْعُودٍ، حَدَّثَنِي مَا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فِي الدَّجَالِ قَالَ: «إِنَّ الدَّجَالَ يَخْرُجُ وَإِنَّ مَعَهُ مَاءٌ وَنَارًا، فَأَمَّا الَّذِي يَرَاهُ النَّاسُ مَاءً فَنَارٌ تُحْرِقُ، وَأَمَّا الَّذِي يَرَاهُ النَّاسُ نَارًا، فَمَاءٌ بَارِدٌ عَذْبٌ، فَمَنْ أَدْرَكَهُ مِنْكُمْ، فَلْيَقْعْ فِي الَّذِي يَرَاهُ نَارًا، فَإِنَّهُ مَاءٌ عَذْبٌ طَيِّبٌ» فَقَالَ أَبُو مَسْعُودٍ: وَأَنَا قَدْ سَمِعْتُهُ. مَتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1-хадис: Рибби бин Харис (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Абу Масуд Ансари менен бирге Хузайфа бин Йамандын жанына бардым. Абу Масуд андан: “Пайгамбардан (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) Дажжал тууралуу уккандаың болсо айтып берчи? – деп суранды. Хузайфа: (ага Алла ыраазы болсун) пайгамбардан укканын айта баштады: “Дажжал пайда болгондо, анын жанында суу анан от болот. Адамдар суу деп көргөнү суу эмес, күйгүзүүчү от болот. Ал эми адамдар от деп көргөнү, иче турган муздак суу болот. Илерден кимиңер Дажжалга жолукса, от болуп көрүнгөнүн тандасын. Себеби, ал иче турган даамы таттуу тунук суу”. Хузайфанын айтканын угуп отурган Абу Масуд: Муну мен да пайгамбардан (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) өз кулагым менен укканмын – деди *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بن العاص رضي الله عنهما قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يَخْرُجُ الدَّجَالُ فِي أَمْتِي فَيَمُكُّثُ أَرْبَعِينَ، لَا أَذْرِي أَرْبَعِينَ يَوْمًا، أَوْ أَرْبَعِينَ شَهْرًا، أَوْ أَرْبَعِينَ عَامًا، فَيَبْعُثُ اللَّهُ تَعَالَى عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَطْلُبُهُ فَيَهْلِكُهُ، ثُمَّ يَمُكُّثُ النَّاسُ سَبْعَ سِنِينَ لَيْسَ بَيْنَ اثْنَيْنِ عِدَاوَةٌ. ثُمَّ يُرْسِلُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ، رِيحًا بَارِدَةً مِنْ قِبَلِ الشَّامِ، فَلَا يَبْقَى عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ أَحَدٌ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ خَيْرٍ أَوْ إِيمَانٍ إِلَّا قَبِضَتْهُ، حَتَّى لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ دَخَلَ فِي كَبِدِ جَبَلٍ، لَدَخَلَتْهُ عَلَيْهِ حَتَّى تَقْبِضَهُ. فَيَبْقَى شَرَارُ النَّاسِ فِي حِقَّةِ الطَّيْرِ، وَأَحْلَامِ السَّبَاعِ لَا يَعْرِفُونَ مَعْرِفَةً، وَلَا يُنْكِرُونَ مُنْكَرًا، فَيَمْتَلِكُ لَهُمُ الشَّيْطَانُ، فَيَقُولُ: أَلَا تَسْتَنْجِبُونَ؟ فَيَقُولُونَ: فَمَا تَأْمُرُنَا؟ فَيَأْمُرُهُمْ بِعِبَادَةِ الْأَوْثَانِ، وَهُمْ فِي ذَلِكَ دَائِرٌ رِزْقُهُمْ، حَسَنٌ عَيْشُهُمْ. ثُمَّ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ، فَلَا يَسْمَعُهُ أَحَدٌ إِلَّا أَصْغَى لَيْتًا وَرَفَعَ لَيْتًا، وَأَوَّلُ مَنْ يَسْمَعُهُ رَجُلٌ يَلُوطُ حَوْضَ إِبِلِهِ، فَيُضْعِقُ وَيَسْعَقُ النَّاسَ حَوْلَهُ، ثُمَّ يُرْسِلُ اللَّهُ أَوْ قَالَ: يُنْزِلُ اللَّهُ مَطَرًا كَأَنَّهُ الطَّلُّ أَوِ الظَّلُّ، فَتَنْبُثُ مِنْهُ أَجْسَادُ النَّاسِ ثُمَّ يَنْفَخُ فِيهِ أُخْرَى فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ. ثُمَّ يُقَالُ يَا أَيُّهَا النَّاسُ هَلُمُّ إِلَى رَبِّكُمْ، وَقَفُّوهُمْ إِنْهُمْ مَسْئُولُونَ، ثُمَّ يُقَالُ: أَخْرِجُوا بَعَثَ النَّارَ فَيَقَالُ: مِنْ كَمْ؟ فَيُقَالُ: مِنْ كُلِّ أَلْفٍ تِسْعِمِائَةٍ وَتِسْعَةٍ وَتِسْعِينَ، فَذَلِكَ يَوْمَ يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا، وَذَلِكَ يَوْمَ يَكْشَفُ عَنْ سَائِي» رواه مسلم.

2-хадис: Абдулла бин Амир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Менин үмөтүмө Дажжал чыгып, кырк ... жашап турат (кырк жылбы, кырк айбы, же кырк күнбү, эмне дегени так эсимде жок). Анан Алла Таала Мариямдын уулу Исаны түшүрөт. Ал Дажжалдын артынан сая түшүп, таап өлтүрөт. Ошондон кийин адамдар жети жыл бою бири-бирине душмандыгы жок бейпил жашайт. Андан кийин Алла Таала Шам тараптан сыдырым жел соктурат. Ал шамал жер бетинде жүрөгүндө кымындын салмагындай ыйманы же жакшылыгы бар адамдардын бирөөң да калтырбай жанын алып кетет. Атүгүл, тоону тешип үңкүргө жашынган адамдын артынан кирип, анын да жанын алат. Жалаң темир тырмак жырткыч куштардай шукшурулган, жырткыч айбандардай жулунган, жакшы иш кылбаган, жаман иштен сактанбаган жаман адамдар калат. Аларга адам кейпине кубулган шайтан келип: Менин айтканымды аткарасыңарбы? – дейт. Адамдар: Бизге эмне кылууну буйруйсун? – дешет. Аларды бут-буркандарга ибадат кылууга буйруйт. Ошентип сыйынган абалдарында ырыскысы кенен, бардар жашоодо жашашат. Ошол маалда сур үйлөнөт. Сурдун үнүн уккандадын баарынын моюну бир жагына шылкыйып жыгылат. Аны эң биринчи төөсүн сугарчу жерди оңдоп жаткан киши угуп, ошол жерде өлөт. Анан анын айланасындагы башка адамдар да өлөт. Андан кийин Алла Таала батташкан уруктук суудай жамгыр жаадырат. Ошол жамгыр менен жерден адамдардын денелери өнүп чыгат. Андан кийин экинчи жолу сур чалынат. Адамдар күтүп карап туруп калышат. Анан: Эй, адамдар! Раббинердин алдына жөнөгүлө! – деп айтылат. (Периштелерге) аларды тургузгула, алар сурак беришет! - деп айтылат. Анан тозокко кирчүлөрдү чыгаргыла! – деп айтылат. Канчадан бирди чыгаралы? – дешет. Ар бир миң адамдан тогуз жүз токтосон тогузун

чыгаргыла, — деп айтылат. Мына ошол күн жаш баланын чачы куудай агарып, балтыр ачылган оор күн” (Имам Муслим).

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَيْسَ مِنْ بَلَدٍ إِلَّا سَيَطُوهُ الدَّجَالُ إِلَّا مَكَّةَ وَالْمَدِينَةَ، وَلَيْسَ نَقَبٌ مِنْ أَنْفَاهِمَا إِلَّا عَلَيْهِ الْمَلَائِكَةُ صَافِينَ تَحْرُسُهُمَا، فَيَنْزِلُ بالسَّبْحَةِ، فَتَرْجُفُ الْمَدِينَةُ ثَلَاثَ رَجَفَاتٍ، يُخْرِجُ اللَّهُ مِنْهَا كُلَّ كَافِرٍ وَمُنَافِقٍ» رواه مسلم.

3-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Жер жүзүндө Дажжал кирбеген Мекке менен Мединадан башка шаар болойт. Бул эки шаардын жолдорун периштелер күзөтүп турат. Дажжал алардан коркуп кире албайт. Мадинада үч жолу жер силкинип, Алла Таала андагы ар бир каапыр менен эки жүздүү бетпактарды шаардан чыгарат” (Имам Муслим).

عَنْهُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «يَتَّبِعُ الدَّجَالُ مِنْ يَهُودٍ أَصْبَهَانَ سَبْعُونَ أَلْفًا عَلَيْهِمُ الطَّيَالِسَةُ» رواه مسلم.

4-хадис: Анас бин Малик (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Дажжалды Асбахандын жөөттөрүнөн жетимиш миңи ээрчип кетет. Алардын үстүндө тойалиса деп аталган кийими болот”, — деген (Имам Муслим).

عَنْ عُمَرَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَا بَيْنَ خَلْقِ آدَمَ إِلَى قِيَامِ السَّاعَةِ أَمْرٌ أَكْبَرُ مِنَ الدَّجَالِ» رواه مسلم.

5-хадис: Имран бин Хусейн (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Адам ата жаралгандан кыяматка чейин Дажжалдын азгырыган чоң иш болбойт” (Имам Муслим).

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا وَقَدْ أُنْذِرَ أُمَّتُهُ الْأَعْوَرُ الْكَذَّابُ، إِلَّا إِنَّهُ أَعْوَرٌ، وَإِنَّ رَبَّكُمْ عَزَّ وَجَلَّ لَيْسَ بِأَعْوَرٍ، مَكْتُوبٌ بَيْنَ عَيْنَيْهِ ك ف ر» متفق عليه.

6-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Канча пайгамбар өтсө, баары үммөтүнө кыйшык көздүү жалганчыны эскертип айтып өткөн. Чынында, Дажжалдын көзү кыйшык. Улуу Алла Таала андай эмес. Дажжалдын мандайында “ка фа ро” каапыр деген жазуусу болот” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يُقَاتِلَ الْمُسْلِمُونَ الْيَهُودَ حَتَّى يَخْتَبِئَ الْيَهُودِيُّ مِنْ وَرَاءِ الْحَجَرِ وَالشَّجَرِ، فَيَقُولُ الْحَجَرُ وَالشَّجَرُ: يَا مُسْلِمُ هَذَا يَهُودِيٌّ خَلْفِي تَعَالَ فَاقْتُلْهُ، إِلَّا الْغَرْقَدَ فَإِنَّهُ مِنْ شَجَرِ الْيَهُودِ» متفق عليه.

7-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Мусулмандар менен жүйүттөрдүн ортосунда согуш болмоюнча кыямат болбойт. Жүйүттөр таштын жана дарактын артына жашынганда, алар жашынган таш менен даракка тил бүтүп: Эй, мусулман! Мына менин артымда жүйүт жашынып турат! Келип, аны өлтүр! — деп чакырат. Бир гана

жүйүттөрдүн Гаркад деген дарагы антип чакырбайт” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَخْسِرَ الْفُرَاتُ عَنْ جَبَلٍ مِنْ ذَهَبٍ يُفْتَتَلُ عَلَيْهِ ، فَيُقْتَلُ مِنْ كُلِّ مِائَةِ تِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ ، فَيَقُولُ كُلُّ رَجُلٍ مِنْهُمْ : لَعَلِّي أَنْ أَكُونَ أَنَا أَنْجُو » .

8-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Евфраттын суусу тартылып, анын алдынан “алтын тоо” көрүнөт. Ага жетүү үчүн адамдар согушуп, баары “бул балээден мен аман калам” деп үмүт кылганы менен жүз адамдан токсон тогузу өлүп жок болот. Мына ушундан кийин кыямат кайым болот” (Имам Бухари).

عَنْ أَبِي مُوسَى الشَّعْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : « لَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَطُوفُ الرَّجُلُ فِيهِ بِالصَّدَقَةِ مِنَ الذَّهَبِ ، فَلَا يَجِدُ أَحَدًا يَأْخُذُهَا مِنْهُ ، وَيُرَى الرَّجُلُ الْوَاحِدَ يَتَّبِعُهُ أَرْبَعُونَ امْرَأَةً يُلْذَنَ بِهِ مِنْ قِلَّةِ الرِّجَالِ وَكَثْرَةِ النِّسَاءِ » رواه مسلم .

9-хадис: Абу Муса (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Адамдарга бирөөлөр садага кылчу алтынын көтөрүп алып, аны ала турган муктаж адамды таппай айланып калган заман келет. Аялдар көбөйүп, эркектер азайгандыктан кырк аял бир эркекти эрчип, анын көзүн карайт” (Имам Муслим).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : « كَانَتْ امْرَأَتَانِ مَعَهُمَا ابْنَاهُمَا ، جَاءَ الذَّبُّ فَذَهَبَ بَابِنِ إِحْدَاهُمَا ، فَقَالَتْ لِصَاحِبَتِهَا : إِنَّمَا ذَهَبَ بَابِنِكَ ، وَقَالَتِ الْآخَرَى : إِنَّمَا ذَهَبَ بَابِنِكَ ، فَتَحَاكَمَا إِلَى دَاوُدَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَضَى بِهِ لِلْكُبْرَى ، فَخَرَجَتَا عَلَى سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَخْبَرَتَاهُ ، فَقَالَ : اثْنَانِ بِالْبَيْتَيْنِ أَشَقُّهُ بَيْنَهُمَا . فَقَالَتِ الصُّغْرَى : لَا تَفْعَلْ ، رَحِمَكَ اللَّهُ ، هُوَ ابْنُهَا فَقَضَى بِهِ لِلصُّغْرَى » متفق عليه .

10-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Эки аял эки бөбөгүн жаткырып коюп иштеп жатканда, карышкыр келип бөбөктөрдүн бирин көтөрүп кетет. Аялдардын бири экинчисине: Карышкыр сенин баланды алып кетти – дейт. Экинчиси: Жок, карышкыр сенин баланды алып кетти – дейт. Ошентип экөө талашты чечип берүүсүн суранып Дауд пайгамбарга келишет. Ал колдо калган баланы жашы улуу аялдын баласы деп өкүм чыгарат. Аялдар бул окуяны Дауддун баласы Сулайман пайгамбарга айтышат. Ал: “Мага бычак алып келгиле, баланы экөөңө тең ортодон бөлүп берейин”, – дейт. Ошенткенде, жашы кичүү аял: “Жок, андай кылба, Аллах сага ырайым кылсын. Бул бала ушул аялдыкы”, – деп кыйкырып жиберет. Ошондо Сулайман пайгамбар баланы жашы кичүү аялдын баласы деп өкүм чыгарат” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : كَانَ جِدْعٌ يَقُومُ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَغْنِي فِي الْخُطْبَةِ ، فَلَمَّا وُضِعَ الْمِنْبَرُ ، سَمِعْنَا لِلْجِدْعِ مِثْلَ صَوْتِ الْعِشَارِ حَتَّى نَزَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهِ فَسَكَنَ . وَفِي رِوَايَةٍ : فَلَمَّا كَانَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ قَعَدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ ، فَصَاحَتِ النَّحْلَةُ الَّتِي كَانَ يَحْطُبُ

عِنْدَهَا حَتَّى كَادَتْ أَنْ تَنْشَقَّ. وَفِي رَوَايَةٍ: فَصَاحَتْ صِيَاحَ الصَّيِّ. فَنَزَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، حَتَّى أَخَذَهَا فَضَمَّهَا إِلَيْهِ، فَجَعَلَتْ تَبْكُ أَنْ يَنْ الصَّيِّ الَّذِي يُسَكِّتُ حَتَّى اسْتَفْرَزَتْ، قَالَ: «بَكَتْ عَلَى مَا كَانَتْ تَسْمَعُ مِنَ الدَّكْرِ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

11-хадис: Жаабир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) кутпа айтканда таянып турчу курманын сөңгөгү бар эле. Пайгамбарга (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минбар жасап келишкенде, алиги сөңгөктөн бооз төө боздогондой үн чыгып жатканын уктук. Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минбардан тушүп барып ага колун койгондо үн чыкпай калды. Башка айтымында: Жума күнү пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минбарга чыгып отурганда, буга чейин кутпа кылганда таянып турчу курманын сөңгөгүнөн бышактап ыйлагандай катуу үн чыкты – деп айтылган. Дагы башка айтымында: Жаш бала чыңыргандай чыңырды. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минбардан түшүп сөңгөктү кучактаганда, бышактап сооронуп жаткан баладай болуп токтоп калды. Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Бул зикир создөрду угуп жүргөн үчүн ыйлады” – деди (Имам Бухари).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا يُلْدَغُ الْمُؤْمِنُ مِنْ جُحْرِ مَرَّتَيْنِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

12-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Момун мусулман бир ийинден эки жолу чагылбайт” (Имам Бухари).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ وَلَا يُرَكِّبُهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ: رَجُلٌ عَلَى فَضْلِ مَاءٍ بِالْقَلَاةِ يَمْنَعُهُ مِنَ ابْنِ السَّبِيلِ، وَرَجُلٌ بَايَعَ رَجُلًا سِلْعَةً بَعْدَ الْعَصْرِ، فَخَلَفَ بِاللَّهِ لَأَخَذَهَا بَكْذَا وَكَذًا، فَصَدَّقَهُ وَهُوَ عَلَى غَيْرِ ذَلِكَ، وَرَجُلٌ بَايَعَ إِمَامًا لَا يُبَايِعُهُ إِلَّا لِدُنْيَا، فَإِنْ أَعْطَاهُ مِنْهَا وَفِي، وَإِنْ لَمْ يُعْطِهِ مِنْهَا لَمْ يَفِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

13-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кыямат күнү Алла Таала үч түрдүү адамга сүйлөбөйт, мээrimi менен карабайт, күнөөдөн тазалабайт. Ошондуктан аларга жан кейиткен азап болот. Биринчиси: суу жок эрме чөлдө жанында ашыкча суусу боло туруп, жолоочулардан суун аяган адам. Экинчиси: кечинде товарын базарга алып чыгып, “баландай акчага сатып алган элем” деп, Алланын аты менен ант ичип алдаган адам. Үчүнчүсү: мамлекет башчысына дүнүйөлүк максатына жетүү үчүн ант берип колдоп, пайда көрүп турганда милдетин аткарып, пайда көрбөй калганда, сөзүнөн кайтып милдетин аткарбай койгон адам” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «بَيْنَ النَّفَخَتَيْنِ أَرْبَعُونَ» قَالُوا يَا أَبَا هُرَيْرَةَ، أَرْبَعُونَ يَوْمًا؟ قَالَ: أُبَيِّتُ، قَالُوا: أَرْبَعُونَ سَنَةً؟ قَالَ: أُبَيِّتُ. قَالُوا: أَرْبَعُونَ شَهْرًا؟ قَالَ: أُبَيِّتُ «وَيَبْكِي كُلُّ شَيْءٍ مِنَ الْإِنْسَانِ إِلَّا عَجَبَ الذَّنْبِ، فِيهِ يُرَكَّبُ الْخَلْقُ، ثُمَّ يُنَزَّلُ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً، فَيَنْثَنُونَ كَمَا يَنْثَنُ الْبَقْلُ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

14-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун): Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Эки сурдун ортосундагы мөөнөт кырк...” деп айткан, – деди эле, бирөөлөр: О, Абу Хурайра, кырк күнбү? – деп сурады. Ал: Айта албаймын, – деди.

Тигилер: Кырк айбы? – деп сурашты. Айта албаймын, – деди ал. Тигилер: Кырк жылбы? – дешти. Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) : Айта албаймын, – деди. Анан ал хадисти улантты: “Адамдын денеси бүт чирип жок болуп, бир гана чычаң куймулчагынын кемирчеги чирибейт. Кыяматта ошол кемирчектен дене өнүп чыгат. Анан Аллах Таала жамгыр жаадырып, үрөөн өнүп чыккандай өнүп чыгышат” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَجْلِسٍ يُحَدِّثُ الْقَوْمَ، جَاءَهُ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ: مَتَى السَّاعَةُ؟ فَمَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَدِّثُ، فَقَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ: سَمِعَ مَا قَالَ، فَكَرِهَ مَا قَالَ، وَقَالَ بَعْضُهُمْ: بَلْ لَمْ يَسْمَعْ، حَتَّى إِذَا قَضَى حَدِيثَهُ قَالَ: «أَيُّ السَّائِلِ عَنِ السَّاعَةِ؟» قَالَ: هَا أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «إِذَا ضُيِّعَتِ الْأَمَانَةُ فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ» قَالَ: كَيْفَ إِضَاعَتُهَا؟ قَالَ: «إِذَا وُسِّدَ الْأَمْرُ إِلَى غَيْرِ أَهْلِهِ فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

15-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) отурушта адамдарга сүйлөп жатканда, бир чөлдүк киши келип: Кыямат качан болот? – деп сурады. Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) ага көңүл бурбай сөзүн улай берди. Кээ бирлери, анын суроосун угуп, бирок жактырбаганы үчүн жооп бербеди деп ойлосо, кээ бирлери анын суроосун укпай калды дешти. Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) сөзүн акырына чыгаргандан кийин: “Кыямат жөнүндө сураган киши кайда?” – деп сурады. Ал: О, Алланын элчиси, мен ушул жердемин – деди. Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Аманат жоголгондо кыяматты күтсөң болот” – деди. Ал: Аманаттын жоголгону кандай? – деп сурады. Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Иш ылайыксыз адамга ыйгарыла баштаганда, кыяматты күтө бер” – деди (Имам Бухари).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «أَحْبَبُ الْبِلَادِ إِلَى اللَّهِ مَسَاجِدُهَا، وَأَبْغَضُ الْبِلَادِ إِلَى اللَّهِ أَسْوَاقُهَا» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

16-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Шаарлардын Аллага эң сүйкүмдүү жайлары – анын мечиттери. Ал эми Аллага эң жагымсыз жерлери – базарлары” (Имам Муслим).

عَنْ أَبِي مُسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ يَمَّا أَدْرَكَ النَّاسَ مِنْ كَلَامِ النَّبِيِّ الْأَوَّلَى: إِذَا لَمْ تَسْتَحْ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

17-хадис: Абу Масуд Ансари (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Адамдарга алгачкы пайгамбарлардан калган сөздөрдүн бири: “Уялбасаң, каалаганыңды кыла бер” деген сөз” (Имам Бухари).

عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَوَّلُ مَا يُقْضَى بَيْنَ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي الدِّمَاءِ» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

18-хадис: Ибн Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кыямат күнү адамдардын

ортосунда боло турган биринчи өкүм бирөөнүн канын төгүү боюнча болот”
(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ أَحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ، وَمَنْ كَرِهَ لِقَاءَ اللَّهِ كَرِهَ اللَّهُ لِقَاءَهُ» فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَكْرَاهِيَهُ الْمَوْتَ؟ فَعَلْنَا نَكْرَهُ الْمَوْتَ، قَالَ: «لَيْسَ كَذَلِكَ، وَلَكِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا بُشِّرَ بِرَحْمَةِ اللَّهِ وَرِضْوَانِهِ وَجَنَّتِهِ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ، فَأَحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ وَإِنَّ الْكَافِرَ إِذَا بُشِّرَ بِعَذَابِ اللَّهِ وَسَخَطِهِ، كَرِهَ لِقَاءَ اللَّهِ، وَكَرِهَ اللَّهُ لِقَاءَهُ». رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

19-хадис: Айша энебиз (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун): “Аллага жолугууну жакшы көргөн адам менен Алла да жолуккусу келет. Аллага жолугууну жаман көргөн адам менен Аллах дажолугууну каалабайт”, – деди. Ошондо мен: О, Алланын пайгамбары, бул өлүмдөн корккондуктан Алланын алдына баргысы келбейт го. Баарыбыз эле өлүмдү коркобуз да? – десем, ал: “Жок, андай эмес. Ыймандуу адам өлөр алдында Аллахтын ырайымы, ыраазылыгы, бейиши менен сүйүнчүлөнсө, эртерээк Аллага жолугууну каалайт. Алла да мындай адам менен жолугууну каалайт. Ал эми каапырга өлүм учурунда Алланын азабы, каары тууралуу билдирилгенде, алардан коркуп Аллага жолугууну каалайт. Алла да мындай пенде менен жолугууну каалабайт” – деп түшүндүрдү (Имам Муслим).

عَنْ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ صَفِيَّةَ بِنْتِ حُمَيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُعْتَكِفًا، فَأَتَيْتُهُ أُرْوُهُ لَيْلًا. فَحَدَّثْتُهُ ثُمَّ قُمْتُ لِأَنْقَلِبَ، فَقَامَ مَعِيَ لِيَقْلِبَنِي، فَمَرَّ رَجُلَانِ مِنَ الْأَنْصَارِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، فَلَمَّا رَأَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَسْرَعَا. فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «عَلَى رَسُولِكُمَا إِنَّمَا صَفِيَّةُ بِنْتُ حُمَيٍّ» فَقَالَا: سُبْحَانَ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ: «إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنْ ابْنِ آدَمَ جَرَى الدَّمِ، وَإِنِّي خَشِيتُ أَنْ يَقْدِفَ فِي قُلُوبِكُمَا شَرًا أَوْ قَالَ: شَيْئًا» متفق عليه.

20-хадис: Момундардын энеси Сафия бинт Хуяй (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) этикафта отурган эле. Кечинде аны зыярат кылып бардым. Бир аз сүйлөшкөндөн кийин, үйгө кайтмакчы болуп ордумдан турдум. Ал да мени узатмакчы болуп кошо чыкты. Сыртка чыкканыбызда ансарлардан эки адам жаныбыздан өтүп калды. Пайгамбарыбызды (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) көрөрү менен экөө тездей басып жөнөдү. Пайгамбарыбыз (ага Алла ыраазы болсун) аларга: “Шашпай баса бергиле. Бул менин аялым Сафия бинт Хуяй” – деди. Алар: Субхааналлахи, о, Алланын элчиси, (сизден да жаман күмөн кылмак белек) – дегенде, пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мындай деди: “Шайтан адам баласынын каны менен айланып жүрөт. Ошондуктан, ал жүрөгүнөргө жаман күмөн салып коюусунан корком” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أُتِيهَا النَّاسُ إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ لَا يَقْبَلُ إِلَّا طَيِّبًا، وَإِنَّ اللَّهَ أَمَرُ الْمُؤْمِنِينَ بِمَا أَمَرَ بِهِ الْمُرْسَلِينَ، فَقَالَ تَعَالَى: { يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُّوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا } وَقَالَ تَعَالَى: { يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ } ثُمَّ ذَكَرَ الرَّجُلُ يُطِيلُ السَّفَرَ أَشْعَثَ أَغْبَرَ يَمُدُّ يَدَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ: يَا رَبِّ يَا رَبِّ، وَمَطْعَمُهُ حَرَامٌ، وَمَشْرَبُهُ حَرَامٌ، وَمَلْبَسُهُ حَرَامٌ، وَغُذِيَ بِالْحَرَامِ، فَأَنَّى يُسْتَجَابَ لِذَلِكَ؟» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

21-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “О, адамдар! Алла ар кандай кемчилик, айыптан Таза. Ошондуктан, тазаны гана кабыл кылат. Алла пайгамбарларына буйруган нерсени момундарга да буйруган. Алла Таала пайгамбарларына мндай буйруган:

“О, пайгамбарлар! Таза, адал нерседен жегиле, жакшы иштерди жасагыла”. Ал эми момундарга мындай деп буйруду: “О, ыйман келтиргендер! Биз силерге берген ырыскылардын таза жана адалынан жегиле...”. Андан кийин пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) алыс сапарга чыгып, чачы саксайып жүдөгөн, үстү-башын чаң баскан адам колун өйдө көтөрүп: “О, Раббим, о, Раббим” деп дуба кылганын эскерип, анан мындай деди: “Анын жегени арам, ичкени арам, кийгени арам, арамдан азыктанат. Анан анын дубасы кантип кабыл болсун?!” (Имам Муслим).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «ثَلَاثَةٌ لَا يَكْلِمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَلَا يُزَكِّيهِمْ، وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ، وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ: شَيْخُ زَانٍ، وَمَلِكٌ كَذَّابٌ، وَعَائِلٌ مُسْتَكْبِرٌ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

22-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кыямат күнү Алла Таала үч түрдүү адамга сүйлөбөйт, күнөөдөн тазалабайт жана мээриминен менен карабайт. Ошондуктан, аларга жан кейиткен азап бар. Биринчиси, зыянын таштабаган чал. Экинчиси, жалганчы падыша. Үчүнчүсү: текебер кембагал” (Имам Муслим).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِي فَقَالَ: «خَلَقَ اللَّهُ التُّرْبَةَ يَوْمَ السَّبْتِ، وَخَلَقَ فِيهَا الْحَيَّالَ يَوْمَ الْأَحَدِ، وَخَلَقَ الشَّجَرَ يَوْمَ الْإِثْنَيْنِ، وَخَلَقَ الْمَكْرُوهَ يَوْمَ الثَّلَاثَاءِ، وَخَلَقَ النَّوْرَ يَوْمَ الْأَرْبَعَاءِ، وَبَنَى فِيهَا الدَّوَابَّ يَوْمَ الْخَمِيسِ، وَخَلَقَ آدَمَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ الْعَصْرِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فِي آخِرِ الْخَلْقِ فِي آخِرِ سَاعَةٍ مِنَ النَّهَارِ فِيمَا بَيْنَ الْعَصْرِ إِلَى اللَّيْلِ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

23-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) мени колумдан кармап мындай деди: “Алла Таала жерди ишемби күнү жараткан. Ага тоо-ташты жекшемби күнү жаратты. Бак-дарак өсүмдүктөрдү дүйшөмбү күнү жаратты. Бардык жаман нерселерди шейшемби күнү жаратты. Нурларды (Күн, Ай) шаршемби күнү жаратты. Ага жан-жаныбарларды бейшемби күнү койо берди. Жума күнү кеч дигерде жараткандарынын эң акыркысы кылып Адам атаны жаратты” (Имам Муслим).

عَنْ عُمَرُو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِذَا حُكِمَ الْحَاكِمُ، فَاجْتَنَهْدْ، ثُمَّ أَصَابَ، فَلَهُ أَجْرَانِ وَإِنْ حُكِمَ وَاجْتَنَهْدَ، فَأَخْطَأَ، فَلَهُ أَجْرٌ» متفقٌ عليه.

24-хадис: Амр бин Аас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Эгерде өкүмдар өкүм чыгарганда тууралыкты изилдеп өкүм чыгарса, чыгарган өкүмү туура болсо, эки сооп болот. Эгер тууралыкты изилдеп өкүм чыгарганда, өкүмү ката болсо, бир сооп болот” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «الْحُمَّى مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ فَأَبْرِدُوهَا بِالْمَاءِ» متفقٌ عليه.

25-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Ысытма – тозоктун табынын бир бөлүгү. Аны муздак суу менен салкындаткыла” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ نَذَرَ أَنْ يُطِيعَ اللَّهَ فَلْيُطِيعْهُ، وَمَنْ نَذَرَ أَنْ يُعْصِيَ اللَّهَ، فَلَا يُعْصِهِ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

26-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким Аллага баш ийүүгө ант берсе, аны аткаруу менен Аллага баш ийсин. Кимде-ким Аллага карыш күнөө үчүн ант берсе, андан баш тартсын жана Аллага каршы чыкпасын!” (Имам Бухари).

عَنْ أُمِّ شَرِيكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَهَا بِقَتْلِ الْأَوْزَاعِ، وَقَالَ: «كَانَ يَنْفُخُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ» مَتَّفَقٌ عَلَيْهِ .

27-хадис: Умму Шарик (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) гекконду өлтүрүүгө буйруп: “Бул Ибрахим пайгамбар ыргытылган отту үйлөгөн” – деди (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ قَتَلَ وَرَعًا فِي أَوَّلِ ضَرْبَةٍ، فَلَهُ كَذَا وَكَذَا حَسَنَةً، وَمَنْ قَتَلَهَا فِي الضَّرْبَةِ الثَّانِيَةِ، فَلَهُ كَذَا وَكَذَا حَسَنَةً دُونَ الْأَوَّلِ، وَإِنْ قَتَلَهَا فِي الضَّرْبَةِ الثَّالِثَةِ، فَلَهُ كَذَا وَكَذَا حَسَنَةً». فِي رِوَايَةٍ: «مَنْ قَتَلَ وَرَعًا فِي أَوَّلِ ضَرْبَةٍ، كُتِبَ لَهُ مِائَةٌ حَسَنَةٍ، وَفِي الثَّانِيَةِ دُونَ ذَلِكَ، وَفِي الثَّالِثَةِ دُونَ ذَلِكَ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ .

28-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде-ким гекконду бир уруп өлтүрсө, ага баландай-баландай сооп. Кимде-ким экинчи урушта өлтүрсө, ага биринчиден азыраак сооп. Кимде-ким үчүнчү урушта өлтүрсө ага экинчиге караганда азыраак сооп”, – деген (Имам Муслим).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «قَالَ رَجُلٌ لَأَتَصَدَّقَنَّ بِصَدَقَةٍ، فَخَرَجَ بِصَدَقَتِهِ، فَوَضَعَهَا فِي يَدِ سَارِقٍ، فَأَصْبَحُوا يَتَحَدَّثُونَ: تَصَدَّقَ اللَّيْلَةَ عَلَى سَارِقٍ، فَقَالَ: اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ لَأَتَصَدَّقَنَّ بِصَدَقَةٍ، فَخَرَجَ بِصَدَقَتِهِ، فَوَضَعَهَا فِي يَدِ زَانِيَةٍ، فَأَصْبَحُوا يَتَحَدَّثُونَ: تَصَدَّقَ اللَّيْلَةَ عَلَى زَانِيَةٍ، فَقَالَ: اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى زَانِيَةٍ؟ لَأَتَصَدَّقَنَّ بِصَدَقَةٍ، فَخَرَجَ بِصَدَقَتِهِ، فَوَضَعَهَا فِي يَدِ غَنِيِّ، فَأَصْبَحُوا يَتَحَدَّثُونَ: تَصَدَّقَ عَلَى غَنِيٍّ، فَقَالَ اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى سَارِقٍ، وَعَلَى زَانِيَةٍ، وَعَلَى غَنِيٍّ، فَأَنِّي فَقِيلَ لَهُ: أَمَا صَدَقْتُكَ عَلَى سَارِقٍ فَلَعَلَّهُ أَنْ يَسْتَعِفَّ عَنْ سَرِقَتِهِ، وَأَمَا الزَّانِيَةُ فَلَعَلَّهَا تَسْتَعِفَّ عَنْ زِنَاهَا، وَأَمَا الْغَنِيُّ فَلَعَلَّهُ أَنْ يَغْتَنِرَ ، فَيَنْتَفِقَ بِمَا آتَاهُ اللَّهُ» رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ ،

29-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бир адам “Ушул түнү сөзсүз бирөөгө садага берем” деп ант берди. Караңгы киргенде бере турган садагасын алып чыгып, кимге бергенин билбестен, бирөөгө берип кайтты. Эртеси эл ичинде: “Түндө ууруга садага берилиптир” деген сөз тарады. Байкабай ууруга садага берип алган адам: “О, Алла, Сага алкыш-мактоо болсун. Мен чыныгы муктаж адамды таап садага берем” деди. Караңгы түшкөндө садагасын алып чыгып, бир аялга берип кайтты. Эртеси эл ичинде: “Түндө сойкуга садага берилиптир” деген сөз тарады. Ал адам: “О, Алла, бир сойкуга садага берип алганым үчүн Сага алкыш-мактоо болсун. Мен муктаж адамды тапканга чейин садага бере беремин” деди. Түндө дагы садагасын алып чыгып, бир бай адамга берип алды. Эртеси адамдар: “Түндө бай адамга садага берилиптир” деп сөз таратышты. Муну укканда: “О, Алла, ууруга, сойкуга жана байга садага бердиргениң үчүн Сага алкыш-мактоо болсун” деди. Кийин ал адамга түшүндө минтип айтылат: “Сенин ууруга берген садагаң, аны

уурулуктан тыйып, жакшы адам болушуна себеп болор. Сойкуга берген садагаң ан сойкулуктан тыйып, таза аял болуусуна себеп болор. Байга берген садагаң ага үлгу болуп, Алла берген байлыгынан муктаждарга садага берүүсүнө себеп болор” (Имам Бухари).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي دَعْوَةِ فَرَفَعَ إِلَيْهِ الذَّرَاعُ وَكَانَتْ تُعْجِبُهُ فَنَهَسَ مِنْهَا نَهْسَةً وَقَالَ: أَنَا سَيِّدُ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، هَلْ تَذُرُونَ مِمَّ ذَاكَ؟ يَجْمَعُ اللَّهُ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ، فَيَنْظُرُهُمُ النَّاطِرُ، وَيُسْمِعُهُمُ الدَّاعِي، وَتَذْنُو مِنْهُمْ الشَّمْسُ، فَيَبْلُغُ النَّاسُ مِنَ الْعَمِّ وَالْكَرْبِ مَا لَا يُطِيقُونَ وَلَا يَحْتَمِلُونَ، فَيَقُولُ النَّاسُ: أَلَا تَرَوْنَ إِلَى مَا أَنتُمْ فِيهِ، إِلَى مَا بَلَغَكُمْ؟ أَلَا تَنْظُرُونَ مَنْ يَشْفَعُ لَكُمْ إِلَى رَبِّكُمْ؟ فَيَقُولُ بَعْضُ النَّاسِ لِيَعْضٍ: أَبُوبُكُمْ آدَمُ، وَيَأْتُونَهُ فَيَقُولُونَ: يَا آدَمُ أَنْتَ أَبُو الْبَشَرِ، خَلَقَكَ اللَّهُ بِيَدِهِ، وَنَفَخَ فِيكَ مِنْ رُوحِهِ، وَأَمَرَ الْمَلَائِكَةَ فَسَجَدُوا لَكَ وَأَسْكَنْكَ الْجَنَّةَ، أَلَا تَشْفَعُ لَنَا إِلَى رَبِّكَ؟ أَلَا تَرَى مَا نَحْنُ فِيهِ، وَمَا بَلَغْنَا؟ فَقَالَ: إِنَّ رَبِّي غَضِبَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ. وَلَا يَغْضَبُ بَعْدَهُ مِثْلَهُ، وَإِنَّهُ هَانَى عَنِ الشَّجَرَةِ، فَعَصَيْتُ. نَفْسِي نَفْسِي. اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي، اذْهَبُوا إِلَى نُوحٍ. فَيَأْتُونَ نُوحًا فَيَقُولُونَ يَا نُوحُ، أَنْتَ أَوَّلُ الرُّسُلِ إِلَى أَهْلِ الْأَرْضِ، وَقَدْ سَمَّاكَ اللَّهُ عَبْدًا شَكُورًا، أَلَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ، أَلَا تَرَى إِلَى مَا بَلَغْنَا، أَلَا تَشْفَعُ لَنَا إِلَى رَبِّكَ؟ فَيَقُولُ: إِنَّ رَبِّي غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ، وَلَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ، وَأَنَّهُ قَدْ كَانَتْ لِي دَعْوَةٌ دَعَوْتُ بِهَا عَلَى قَوْمِي، نَفْسِي نَفْسِي، اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي، اذْهَبُوا إِلَى إِبْرَاهِيمَ. فَيَأْتُونَ إِبْرَاهِيمَ فَيَقُولُونَ: يَا إِبْرَاهِيمُ أَنْتَ نَبِيُّ اللَّهِ وَخَلِيلُهُ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ، اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ، أَلَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ؟ فَيَقُولُ لَهُمْ: إِنَّ رَبِّي قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ، وَلَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ وَإِنِّي كُنْتُ كَذَبْتُ ثَلَاثَ كَذَبَاتٍ نَفْسِي نَفْسِي، اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي، اذْهَبُوا إِلَى مُوسَى. فَيَأْتُونَ مُوسَى، فَيَقُولُونَ: يَا مُوسَى أَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ، فَضَّلَكَ اللَّهُ بِرِسَالَاتِهِ وَبِكَلَامِهِ عَلَى النَّاسِ، اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ، أَلَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ؟ فَيَقُولُ إِنَّ رَبِّي قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ، وَلَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ وَإِنِّي قَدْ قَتَلْتُ نَفْسًا لَمْ أُمِرْ بِقَتْلِهَا. نَفْسِي نَفْسِي، اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي، اذْهَبُوا إِلَى عِيسَى. فَيَأْتُونَ عِيسَى. فَيَقُولُونَ: يَا عِيسَى أَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحُ مِنْهُ وَكَلَّمْتُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ. اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ. أَلَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ، فَيَقُولُ: إِنَّ رَبِّي قَدْ غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ، وَلَنْ يَغْضَبَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ، وَلَمْ يَذْكُرْ ذَنْبًا، نَفْسِي نَفْسِي، اذْهَبُوا إِلَى غَيْرِي، اذْهَبُوا إِلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَيَأْتُونَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

وفي رواية: «فَيَأْتُونِي فَيَقُولُونَ: يَا مُحَمَّدُ أَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ، وَخَاتَمُ الْأَنْبِيَاءِ، وَقَدْ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ، اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ، أَلَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ؟ فَأَنْطَلِقُ، فَاتِي تَحْتَ الْعَرْشِ، فَأَقْعُ سَاجِدًا لِرَبِّي» ثُمَّ يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَيَّ مِنْ حَمَامِيدِهِ، وَحُسْنُ النَّعَاءِ عَلَيْهِ شَيْئًا لَمْ يَفْتَحْهُ عَلَى أَحَدٍ قَبْلِي ثُمَّ يُقَالُ: يَا مُحَمَّدُ ارْقِعْ رَأْسَكَ، سَلْ تُعْطَى، وَاشْفَعْ تُشْفَعْ، فَأَرْفَعُ رَأْسِي، فَأَقُولُ أُمِّي يَارَبِّ، أُمِّي يَارَبِّ، فَيُقَالُ: يَا مُحَمَّدُ أَدْخِلْ مَنْ أَمْتِكَ مَنْ لَا حِسَابَ عَلَيْهِمْ مِنَ الْبَابِ الْأَيْمَنِ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ وَهُمْ شُرَكَاءُ النَّاسِ فِيمَا سِوَى ذَلِكَ مِنَ الْأَبْوَابِ» ثُمَّ قَالَ: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ مَا بَيْنَ الْمَصْرَاعَيْنِ مِنْ مَصَارِعِ الْجَنَّةِ كَمَا بَيْنَ مَكَّةَ وَهَجَرَ، أَوْ كَمَا بَيْنَ مَكَّةَ وَبُصْرَى» متفق عليه.

31-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) менен бирге чакырган жерге бардык. Пайгамбарыбызга (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) ал жакшы көргөн далыны тартышты. Ал андан бир тиштем үзүп алып оозуна салды. Анан бул хадисин айтып берди: “Кыямат күнү мен адамдардын төрөсү болом. Мунун себеби мындай, кыяматта Алла Таала адамзаттын баарын түп-түз жерге чогултат. Анын түздүгүнөн караган адам баарын көрөт, бирөө кыйкырса, баары угут. Ошол күнү Күн төбөгө аркан бою жакындатылат. Адамдар кыйынчылыкка такаат кыла албай турган абалда калат. Адамдар бири-бирине: Абалыбыз эмне болуп жатканын көрбөй жатасыңарбы? Алла Таалага ортомчу болуп колдоо көрсөтө турган бирөөгө барбайсыңарбы? дешет. Бирөөлөрү: “Атаңар адамга баргыла” дейт. Адам атага барып, минтип айтышат: “О, Адам, сен адамзаттын атасысың. Алла Таала сени Өз колу менен жараткан. Өз рухунан үйлөп жан берген. Периштелерди буйруп сажда кылдырган жана сени бейишке отурукташтырган. Раббиден суранып бизге шапаат кылбайсыңбы? Биздин абалыбыз эмне болгонун көрүп турасың го”. Адам ата мындай дейт: “Алла Таала мага андан мурда да, эми мындан кийин да эч кимге ачууланбагандай катуу

ачууланган. Ал мени дарактын мөмөсүн жебегин деп буйруганда, мен Ага күнөөкөр болдум. Мен өзүмдү ойлоп жатам. Менден башка бирөөгө баргыла. Нухка баргыла”.

Адамдар Нухка барып: О, Нух, сен жер бетиндеги алгачкы элчисиң. Алла Таала сени “шүгүр кылуучу пенде” деп мактаган. Биздин абалыбыз эмне болуп жатканын көрбөй турасыңбы? Алла Тааладан суранып, бизге шапаат кылбайсыңбы?” дешет. Нух мындай дейт: “Алла Таала мага андан мурда да, эми мындан кийин да эч кимге ачууланбагандай катуу ачууланган. Менин өзүмдүн кабыл боло турган дубамды өз элиме каршы пайдаланганмын. Мен азыр өзүмдү ойлоп турам. Менден башка бирөөгө баргыла. Ибрахимге баргыла” дейт.

Адамдар Ибрахимге барып: “О, Ибрахим, Сен Алла Тааланын пайгамбары, жер бетиндеги сүйүктүү досусуң. Раббинден суранып бизге шаппат кыл. Биздин кандай абалда турганыбызды көрбөй жатасыңбы?” дешет. Ибрахим аларга мындай дейт: “Алла Таала мага андан мурда да, эми мындан кийин да эч кимге ачууланбагандай катуу ачууланган. Мен үч жолу жалган сүйлөп койгонмун. Мен өзүмдүн абалымды ойлоп турамын. Менден башкага баргыла. Мусага баргыла”.

Адамдар Мусага барып: “О, Муса, сен Алланын элчисиң. Алла Таала сени элчи кылып, түзмө-түз сүйлөшүп, элден артык кылган. Раббинден суранып, бизге шапаат кыл. Биздин эмне абалда турганыбызды көрбөй жатасыңбы?” дешет. Муса мындай дейт: “Алла Таала мага андан мурда да, эми мындан кийин да эч кимге ачууланбагандай катуу ачууланган. Мен өлтүрүүгө тыюу салынган бир кишин өлтүрүп алганмын. Мен азыр өз абалымды ойлоп турам. Менден башка бирөөгө баргыла. Исага баргыла”.

Адамдар Исага барып: “О, Иса, Сен Алланын элчисиң. Мариямга айткан сөзүсүң жана Анын рухунансың. Раббинден суранып, бизге шаппат кыл. Биздин абалыбызды көрбөй турасыңбы?” дешет. Иса мындай дейт: “Алла Таала мага андан мурда да, эми мындан кийин да эч кимге ачууланбагандай катуу ачууланган” дейт. Бирок ал кетирген катасын айтпайт. Анан: Мен азыр өзүмдү ойлоп турам. Менден башка бирөөгө баргыла. Мухаммадга (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) баргыла” дейт. Адамдар Мухаммадга (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) барышат”.

Хадистин башка айтымында мындай айтылат: “Анан адамдар Мухаммадга (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) барып: О, Мухаммад, Сен Алланын элчисиң. Пайгамбарлардын акыркысысың. Алла Таала сенин илгери-кийинки күнөөлөрүңдү кечирген. Раббинден суранып, бизге шапаат кыл. Биздин эмне абалда турганыбызды көрбөй турасыңбы?” дешет. Мен ал жерден кетип, Арштын алдына келем. Раббиме саждага жыгылам. Анан Алла Таала мындан мурда эч кимге илхам кылбаган алкыш-мактоолорду мага илхам кылып, мен Ага мактоо айтам. Анан минтип айтылат: “О, Мухаммад, башыңды саждадан көтөр. Сурасаң, сураганыңды аласың. Шапаат кылсаң, шапаатка ээ болосуң” дейт. Мен башымды көтөрүп: “О, Раббим, менин үммөтүм, менин үммөтүм...” деймин. Анан мындай деп айтылат: “О, Мухаммад, бейиштин ыйман деген эшигинен үммөтүңдөн эсеп-кысапсыз кире тургандарын киргиз. Алар бейиштин башка эшигинен кирүүчү адамдарга да шерик болушат”. Анан Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) сөзүн минтип жыйынтыктады: “Жанымды колуна кармап турган Аллага ант берип айтам,

бейиштин эшигинин эки капшытынын аралыгынын алыстыгы Мекке менен Хажардын алыстыгындай, же Мекке менен Бусранын алыстыгындай” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

Алладан кечирим тилөө тууралуу

قال الله تعالى: {واستغفر لذنبك وللمؤمنين والمؤمنات} (محمد 19).

Алла Таала минтип айткан: “Өзүңдүн күнөөң үчүн жана момун эркектер менен момун аялдар үчүн кечирим тиле” (Мухаммад, 19-аят).

وقال تعالى: {واستغفر الله إن الله كان غفوراً رحيماً} (النساء, 106).

Алла Таала минтип айткан: “Алладан кечирим тиле. Чынында, Кечиримдүү да, Ырайымдуу да Алла” (Нуса, 106-аят).

وقال تعالى: {فسبح بحمد ربك واستغفره إنه كان تواباً} (النصر 3).

Алла Таала минтип айткан: “Раббиңе мактоо, тасбих айт жана Андан кечирим тиле. Чынынанда, Ал – тооболорду кабыл кылуучу” (Наср, 3-аят).

وقال تعالى: {للذين اتقوا عند ربهم جنات} إلى قوله عز وجل {والمستغفرين بالأسحار} (آل عمران 15).

Алла Таала минтип айткан: “Такыбалар үчүн Раббисинде алдынан дарыялар агып өткөн бейиш бактары бар. Алар анда түбөлүк калышат. Анда таза-аруу жубайлар жана Алланын ыраазылыгы бар. Алла кулдарын Көрүүчү. Алар: “Раббибиз! Биз ишендик, биздин күнөөлөрүбүздү кечир, бизди тозок отунан сакта!” дешет. (Алар) сабырдуу, чынчыл, баш ийүүчү, садага берүүчү жана таң эртеде кечирим суроочулар” (Аалу Имран, 15-17-аяттар).

وقال تعالى: {ومن يعمل سوءاً أو يظلم نفسه ثم يستغفر الله يجد الله غفوراً رحيماً} (النساء 110).

Алла Таала минтип айткан: “Ким жаман иш жасап алып, же өзүнө зулумдук кылса, анан Алладан кечирим тилесе, Алланы Кечиримдүү, Ырайымдуу табат” (Нуса, 110-аят).

وقال تعالى: {وما كان الله ليعذبهم وأنت فيهم، وما كان الله معذبهم وهم يستغفرون} (الأنفال 33).

Алла Таала минтип айткан: “(Мухаммад!) Сен алардын арасында турганыңда Алла аларды азаптабайт. Ошондой эле алар кечирим тилеп турушса, Алла аларды азаптоочу эмес” (Анфал, 33-аят).

وقال تعالى: {والذين إذا فعلوا فاحشة أو ظلموا أنفسهم ذكروا الله فاستغفروا لذنوبهم، ومن يغفر الذنوب إلا الله ولم يصروا على ما فعلوا وهم يعلمون} (آل عمران 135).

Алла Таала минтип айткан: “(Ал такыбалар) кокус ыплас иш кылып алса, же (күнөө менен) өзүнө зулум кылса, дароо Алланы эстеп, күнөөсүнө кечирим тилейт. Күнөөнү Алладан башка ким кечирет. Алар билип туруп жасаган (күнөө) ишин кайра кайталабайт” (Аалу Имран, 135-аят).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: سمعتُ رسولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يقولُ: «واللهِ إني لأستغفرُ الله وأتوبُ إليه في اليومِ أكثرَ من سبعينَ مرةً» رواه البخاري.

1-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айтканын уктум: “Аллага ант берип айтам: мен күн сайын Алладан жетимиштен көбүрөөк кечирим тилеп, тообо кыламын” (Имам Бухари).

عَنْ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ لَمْ تُذْنِبُوا، لَذَهَبَ اللَّهُ تَعَالَى بِكُمْ، وَلَجَاءَ بِقَوْمٍ يُذْنِبُونَ فَيَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ تَعَالَى فَيَغْفِرُ لَهُمْ» رواه مسلم.

2-хадис: Ибн Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Жанымды колуна кармап турган Аллага ант болсун, силер эч күнөө кылбаганыңарда, Алла силерди алып, ордуңарга күнөө кылып, анан Алладан кечирим сурай турган бир ккомду алып келип, аларды кечирмек” (Имам Муслим).

عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ قَالَ: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ، غُفِرَتْ ذُنُوبُهُ وَإِنْ كَانَ قَدْ فَرَّ مِنَ الرَّحْفِ» رواه أبو داود.

3-хадис: Ибн Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Кимде ким: “Астагфируллаахал-лаази лаа илааха илла хувал хаййул каййум ва атуубу илайхи” деп айтса, эгер ал согуш талаасынан чегинип качкан болсо да, күнөөсү кечирилет” (Абу Дауд).

وَعَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «سَيِّدُ الْإِسْتِغْفَارِ أَنْ يَقُولَ الْعَبْدُ: اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ، وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ، أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ، وَأُتُوبُ بِذُنُوبِي فَاعْفُزْ لِي، فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ. مَنْ قَالَهَا مِنْ النَّهَارِ مُوقِنًا بِهَا، قُمَاتٍ مِنْ يَوْمِهِ قَبْلَ أَنْ تُمْسِيَ، فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَمَنْ قَالَهَا مِنَ اللَّيْلِ وَهُوَ مُوقِنٌ بِهَا قُمَاتٍ قَبْلَ أَنْ يُصْبِحَ، فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ» رواه البخاري.

4-хадис: Шаддад бин Аус (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Пенденин: “Алахумма анта робби, лаа илаха илла анта халактани ва ана абдука, ва ана алаа ахдика ва ваъдика мастатоъту, аузу бика мин шарри маа санаъту, абуъу лака бниъматика алайха, ва абуъу бизанби фагфир лии, фа иннаху лаа йагфируз-зунууба илла анта” деп айтканы истигфарлардын төрөсү болот. Кимде-ким эртең менен бул дубаны чын ыкластан айтса, ошол күнү кечке чейин өлүп кетсе, бейиштин тургундарынан болот. Кмде-ким кечинде бул дубаны чын ыкластан айтса, ошол түнү таңга чейин өлүп кетсе, бейиштин тургундарынан болот” (Имам Бухари).

عَنْ ثَوْبَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا انْصَرَفَ مِنْ صَلَاتِهِ، اسْتَغْفَرَ اللَّهَ ثَلَاثًا وَقَالَ: «اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ، وَمِنْكَ السَّلَامُ، تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ» رواه مسلم.

5-хадис: Савбан (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) намазынан жангандан кийин үч жолу “Астагфируллаах”

деп айтып, анан: “Аллахумма антас-салам, ва минкас-салам, табаркта йа зал жалаали вал икрам” – деп айтчу (*Имам Муслим*).

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُكَيِّرُ أَنْ يَقُولَ قَبْلَ مَوْتِهِ: «سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ، أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ» متفق عليه.

6-хадис: Айша (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) өлөр кезине жакындап калган төмөнкү дубаны көп айтчу болду: “Субханаллахи ва бихамдихи, астагфируллааха ва атуубу илайхи” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

Момундарга даярдалган бейиш тартуулары тууралуу

قال الله تعالى: {إن المتقين في جنات وعيون، ادخلوها بسلام آمنين، ونزعنا ما في صدورهم من غل، إخواناً على سرر متقابلين، لا يمسهم فيها نصب وما هم منها بمخرجين} (الحجر 45-48).

Алла Таала минтип айткан: “Такыбалар болсо бактарда, булактарда... (Аларга): “Тынчтык, бейпилдик менен киргиле” (дедик). Алардын жүрөгүнөн кектерин сууруп алганбыз. Эми бир тууган болуп сөрүлөрдө маңдай-тескей отурушат. Анда аларга кыйынчылык болбойт жана алар андан эч качан чыгарылбайт” (*Хижр, 45-48-аяттар*).

وقال تعالى: {يا عباد لا خوف عليكم اليوم ولا أنتم تحزنون، الذين آمنوا بآياتنا وكانوا مسلمين، ادخلوا الجنة أنتم وأزواجكم تحبرون، يطاف عليهم بصحاف من ذهب وأكواب، وفيها ما تشتهيهِ الأنفس وتلد الأعين وأنتم فيها خالدون، وتلك الجنة التي أوردتموها بما كنتم تعملون، لكم فيها فاكهة كثيرة منها تأكلون} (الزخرف 68-73).

Алла Таала минтип айткан: “(Алла такыба пенделерине минтет): “О, Менин пенделерим! Бүгүн силерге бир да коркунуч жок жана кайгырбайсыңар!” Алла Биздин аяттарыбызга ишенип, Аллага моюн сунушкан. (Аларга): “Силер жубайларыңар менен бирге кубанычка бөлөнүп бейишке киргиле!” деп айтылат. Аларга алтын табактарда (тамак-аш), алтын чөйчөктөрдө (суусундук) сунган кызмтчылар кызмат кылат. Ал жерде көңүлүңөр эмне кааласа, көзүңөр эмнени көргүсү келсе баары бар. Силер анда түбөлүк каласыңар. Дүйнөдө кылган жакшы иштериңер үчүн мурас болгон бейиш ошол. Анда силер жей турган түрдүү мөмөлөр бар” (*Зухруф, 68-73-аяттар*).

وقال تعالى: {إن المتقين في مقام أمين، في جنات وعيون، يلبسون من سندس وإستبرق متقابلين، كذلك وزوجناهم بحور عين، يدعون فيها بكل فاكهة آمنين، لا يذوقون فيها الموت إلا الموتة الأولى، ووقاهم عذاب الجحيم، فضلاً من ربك؛ ذلك هو الفوز العظيم} (الدخان 51-57).

Алла Таала минтип айткан: “Такыбалар тынч жайда болушат. Бактары булак суусунун башында. Жука жибектен жана жалтыраган шайыдан кийим кийип бетмаңдай отурушат. Ошондой эле Биз аларды моймолжуган үр кыздарына үйлөнтөбүз. Ала өздөрүнө жаккан мөмөлөрдү сурап алышат. Алгачкы өлүмдөн кийин ал жерде өлүм даамын татышпайт. Алла аларга мээримин төгүп, тозоктун азабынан сактайт. Мына ушул үлкөн утуш” (*Духан, 51-57-аяттар*).

وقال تعالى: {إن الأبرار لفي نعيم، على الأرائك ينظرون، تعرف في وجوههم نضرة النعيم، يسقون من رحيق مختوم، ختامه مسك وفي ذلك فليتنافس المتنافسون، ومزاجه من تسنيم، عينا يشرب بها المقربون} (المطففين 22-28).

Алла Таала минтип айткан: “Жакшылар “Наим” бейиштеринде болот. Алар сөрүлөрдүн үстүндө карап отурушат. Сен алардын жүзүнөн “Наим” бейишинин кубаныч-таасирин көрөсүң. Аларга (мас кылуудан) сакталган таттуу шараптар ичирилет. Ал шараптын сактагычы – миск. Эми ушул нерсе үчүн жарышкандар жарышсын. Ал шараптын дагы бир аралашмасы “тасним”. Тасним Аллага жакындар иче турган булак” (Мутаффифин, 22-28-аяттар).

عن جابر رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «يَأْكُلُ أَهْلُ الْجَنَّةِ فِيهَا وَيَشْرَبُونَ، وَلَا يَتَغَوَّطُونَ، وَلَا يَمْتَحِطُونَ، وَلَا يُبُولُونَ، وَلَكِنْ طَعَامُهُمْ ذَلِكَ جُشَاءَ كَرَشِحِ الْمِسْكِ يُلْهَمُونَ التَّسْنِيمَ وَالتَّكْوِينَ، كَمَا يُلْهَمُونَ النَّفْسَ» رواه مسلم.

1-хадис: Жаабир (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бейиштин тургундары анда тамактанышат жана суусундук ичишет. Бирок алар түкүрбөйт, заара кылбайт, заңдабайт жана чимкирбейт. Жеген-ичкендери мисктин жытындай болгон кекирик жана тер менен чыгып кетет. Алардын деми тасбих жана мактоо” (Имам Муслим).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: أَغْدِثُ لِعِبَادِي الصَّالِحِينَ مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ، وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ، وَافْرُقُوا إِنْ شِئْتُمْ: {فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ} [السجدة : 17] متفق عليه.

2-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Таала мындай дейт: “Мен такыба пенделериме көз көрбөгөн, кулак укпаган жана эч кимдин кыялына келбей турган тартууларды даярдадым”. Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) муну тастыктоо иретинде төмөнкү аятты окугула дейт: “Эч ким кылган иш-амалдары үчүн аларга жашыруун даярдалып коюлган көз кубанычын билбейт” (Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис).

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «أَوَّلُ زُمرَةٍ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ. ثُمَّ الَّذِينَ يُلَوِّحُونَ عَلَى أَشْدِّ كَوْكَبٍ دُرِّيٍّ فِي السَّمَاءِ إِضَاءَةً: لَا يُبُولُونَ وَلَا يَتَغَوَّطُونَ، وَلَا يَنْفُلُونَ، وَلَا يَمْتَحِطُونَ. أَمْشَاطُهُمُ الذَّهَبُ، وَرَشْحُهُمُ الْمِسْكُ، وَمَجَامِرُهُمُ الْأَلْوَةُ غُودُ الطَّيِّبِ أَرْوَاجُهُمُ الْخُورُ الْعَيْنُ، عَلَى خَلْقِ رَجُلٍ وَاحِدٍ، عَلَى صُورَةِ أَبِيهِمْ آدَمَ سِتُونَ ذِرَاعاً فِي السَّمَاءِ» متفق عليه. في روايةٍ لِلْبُخَارِيِّ وَمُسْلِمٍ: أَنِيثُهُمْ فِيهَا الذَّهَبُ، وَرَشْحُهُمُ الْمِسْكُ، وَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ زَوْجَتَانِ يُرَى مُحُشٌّ سَوْقَهُمَا مِنْ وَرَاءِ اللَّحْمِ مِنَ الْحَسَنِ، لَا اخْتِلَافَ بَيْنَهُمْ، وَلَا تَبَاعُضَ: قُلُوبُهُمْ قَلْبُ رَجُلٍ وَاحِدٍ، يُسَبِّحُونَ اللَّهَ بُكْرَةً وَعَشِيًّا».

3-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бейишке биринчи кирген жамааттын нуру он төртүнө толгон айдай жаркырайт. Алардан кийин киргендердин нуру асмандагы жаркыраган жылдыздардай жалтырайт. Бейиште алар заара кылбайт, заңдабайт, түкүрбөйт жана чимкирбейт. Алардын тарактары алтындан. Чыккан теринин жыты мисктей жыттуу. Жыт чыгарып түтөткөн идиштери маржандан. Жубайлары үр кыздары. Адамдардын баары бир кишинин жаралышындай, Адам атанын сүрөтүндө, бойлору алтымыш зира болот” (Имам Бухари). Ал эми Имам Муслимдин айтымында: “Алардын

андагы идиш-аяктары алтын. Денесинен чыккан терлери мисктей жыттуу. Алардын ар биринде аппактыгынан балтыр этинин артынан сөөгүндөгү чучугу көрүнгөн экиден аялы болот. Бейиштин тургундарында келишпөөчүлүк, жек көрүү деген болбойт. Алардын жүрөгү бир кишинин жүрөгүндөй. Эртели-кеч Аллахка тасбих айтып аруулашат”.

عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «سَأَلَ مُوسَى صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَبَّهُ، مَا أَذْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْزِلَةً؟ قَالَ: هُوَ رَجُلٌ يَجِيءُ بَعْدَ مَا أُدْخِلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ، فَيُقَالُ لَهُ: ادْخُلِ الْجَنَّةَ. فَيَقُولُ: أَيُّ رَبِّ كَيْفَ وَقَدْ نَزَلَ النَّاسُ مَنَازِلَهُمْ، وَأَخَذُوا أَحْذَانَهُمْ؟ فَيُقَالُ لَهُ: أَتَرْضَى أَنْ يَكُونَ لَكَ مِثْلُ مُلْكٍ مُلْكٍ مِنْ مُلُوكِ الدُّنْيَا؟ فَيَقُولُ: رَضِيتُ رَبِّ، فَيَقُولُ: لَكَ ذَلِكَ وَمِثْلُهُ وَمِثْلُهُ وَمِثْلُهُ، فَيَقُولُ فِي الْخَامِسَةِ: رَضِيتُ رَبِّ، فَيَقُولُ: هَذَا لَكَ وَعِشْرَةٌ أَمْثَالِهِ، وَلَكَ مَا اسْتَهْتَتْ نَفْسُكَ، وَلَدَّتْ عَيْنُكَ. فَيَقُولُ: رَضِيتُ رَبِّ، قَالَ: رَبِّ فَأَعْلَاهُمْ مَنْزِلَةً؟ قَالَ: أُولَئِكَ الَّذِينَ أَرَدْتُ، غَرَسْتُ كَرَامَتَهُمْ بِيَدَيَّ وَخَتَمْتُ عَلَيْهَا، فَلَمْ تَرَ عَيْنٌ، وَلَمْ تَسْمَعْ أُذُنٌ، وَلَمْ يَخْطُرْ عَلَى قَلْبٍ بَشَرٌ» رواه مُسْلِمٌ.

4-хадис: Мугийра бин Шувба (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: Муса пайгамбар Раббисинен бейиш тургундарынын эң төмөнкү даражасын сурайт. Алла Таала айтат: “Ал мындай, бир киши бейишке кирчүлөр баары кирип бүткөндөн кийин алып келинет. Анан ага: “Бейишке киргин” деп айтылат. Тиги киши: “О, Раббим, кантип кирем, кирчүлөр кирип, алчусун алып алыптыр го” – дейт. “Сага дүйнө жашоосундагы падышалардын биринин мүлкүндөй мүлк болсо, ошого ыраазы болосуңбу?” деп айтылат. Ал: “О, Раббим, ыраазы болом” – дейт тиги. Анан ага: “Сага ошол мүлктү жана ошончо, дагы ошончо, дагы ошончо, дагы ошончо... берилет” – дейт. Бешинчи жолу ошончо дегенде, тиги киши: “О, Раббим, ыраазы болдум” – деп жиберет. “Сага ушуну жана анын он барабарын бердим. Напсиң эмнени кааласа жана көзүң эмнеге суктанса, ошонун баары сеники” – дейт. Ал: «О, Раббим, ыраазы болдум» - дейт. Анан Муса пайгамбар: “Раббим, бейиштегилерден эң жогорку даражасындагылар кандай болот?” – деп сурайт. “Алардын керметтерин өз колум менен эккем жана аларга көз көрбөгөн, кулак укпаган, эч кимдин кыялына келбеген нерселерди даярдап койгом” – дейт» (Имам Муслим).

عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنِّي لِأَعْلَمُ آخِرَ أَهْلِ النَّارِ خُرُوجاً مِنْهَا، وَآخِرَ أَهْلِ الْجَنَّةِ دُخُولاً الْجَنَّةَ. رَجُلٌ يُخْرَجُ مِنَ النَّارِ حَبْوً، فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ: اذْهَبْ فَادْخُلِ الْجَنَّةَ، فَيَأْتِيهَا، فَيُخَبَّلُ إِلَيْهِ أَهْمًا مَلَأَى، فَيَرْجِعُ، فَيَقُولُ: يَا رَبِّ وَجَدْتُهَا مَلَأَى، يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ: اذْهَبْ فَادْخُلِ الْجَنَّةَ. فَإِنَّ لَكَ مِثْلَ الدُّنْيَا وَعِشْرَةَ أَمْثَالِهَا، أَوْ إِنَّ لَكَ مِثْلَ عَشْرَةِ أَمْثَالِ الدُّنْيَا، فَيَقُولُ: أَتَسْخَرُ بِي، أَوْ أَتَضْحَكُ بِي وَأَنْتَ الْمَلِكُ؟ قَالَ: فَلَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَحَكَ حَتَّى بَدَتْ نَوَاجِذُهُ فَكَانَ يَقُولُ: «ذَلِكَ أَذْنَى أَهْلِ الْجَنَّةِ مَنْزِلَةً» متفق عليه.

5-хадис: Ибн Масуд (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Тозоктон эң акыры чыгып, бейишке эң акыры болуп кире турган адамды билем. Ал тозоктон сүйрөлүп чыгат. Алла Таала ага: “Бар, бейишке кир!” дейт. Ал бейишке барат, бирок ага бейиш толуп калгандай көрүнөт. Ал артка кайрылып: “О, Раббим, бейиш толуп калыптыр го” дейт. Алла Таала ага: “Бар, бейишке кир!” дейт. Ал бейишке келип, кайра эле бейиш толуп калыптыр деген ойго кетет. Артына кайрылып: “О, Раббим, бейиш толуп калыптыр го” дейт. Алла Таала ага: “Бар, бейишке кир! Анда сен үчүн дүйнө жүзүнчөлүк жана дүйнөдөн он эсе кененжай бар” дейт. Ал киши (таң калып): “О, Раббим, Сен ааламдардын Эси болуп туруп мени шылыдыңдайсыңбы же мага күлүп жатасыңбы?” дейт.

Ибн Масуд (ага Алла ыраазы болсун) хадисти айтып жатканда дал ушул жеринде Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) тиштери көрүнгөнчө күлгөнүн, анан мындай дегенин айтат: “Бейиш тургундарынын эн төмөнкү даражасындагылар ушундай болот” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ لِلْمُؤْمِنِ فِي الْجَنَّةِ لَحَيَّةً مِنْ لَوْلُؤَةٍ وَاحِدَةٍ مُجَوَّفَةٍ طُولُهَا فِي السَّمَاءِ سِتُّونَ مِائَةً. لِلْمُؤْمِنِ فِيهَا أَهْلُونَ، يَطُوفُ عَلَيْهِمُ الْمُؤْمِنُ فَلَا يَرَى بَعْضُهُمْ بَعْضًا».

6-хадис: Абу Муса (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бейиште момундун маржандан жасалган ичи кенен чатыры болот. Анын узундугу алтымыш мил. Анда анын үй-бүлөлөрү болот. Ал аларды кыдырып турат. Алар бири-бирин көрүшпөйт” (*Имам Муслим*).

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَشَجَرَةً يَسِيرُ الرَّكَّابُ الْجَوَادُ الْمَضْمَرُ السَّرِيعُ مِائَةَ سَنَةٍ مَا يَقْطَعُهَا» متفق عليه. وَرَوَاهُ فِي «الصَّحِيحَيْنِ» أَيْضاً مِنْ رِوَايَةِ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: «يَسِيرُ الرَّكَّابُ فِي ظِلِّهَا مِائَةَ سَنَةٍ مَا يَقْطَعُهَا».

7-хадис: Абу Саид Худри (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бейиште күчтүү, күлүк, тапталып, суутулган атты жүз жыл чапса да көлөкөсүн кесип өтө албаган чоң дарак бар” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ لَيَتَرَاءَوْنَ أَهْلَ الْعَرْشِ مِنْ فَوْقِهِمْ كَمَا تَتَرَاءَوْنَ الْكَوْكَبُ الدَّرِّيُّ الْعَايِرُ فِي الْأَفْقِ مِنَ الْمَشْرِقِ أَوْ الْمَغْرِبِ لَتَفَاضِلُ مَا بَيْنَهُمْ» قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، تِلْكَ مَنَازِلُ الْأَنْبِيَاءِ لَا يُلْعَلُهَا غَيْرُهُمْ ؟ قَالَ: «بَلَى وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ رَجُلًا أَمَّنُوا بِاللَّهِ وَصَدَّقُوا الْمُرْسَلِينَ» متفق عليه.

8-хадис: Абу Саид Худри (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бейиштегилер даражалары себептүү өздөрүнөн бийик турган турак жайдагыларды силер эртең менен чыгышта же батышта асмандын ыраагында батайын деп бараткан жаркырак жылдызды көңүл коюп карап араң көрө алсаңар, ошондой кыйынчылык менен көрүшөт”. Сахабалар: О, Алланын элчиси, ошол бийиктеги турактар пайгамбарлардын турагыбы. Башкалар ал жерге жете албайбы? – деп сурашты. Пайгамбарыбыз(ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) : “Жок, жаным колунда турган Аллага ант берип айтам, андай даражага Аллага ыйман келтирип, бардык пайгамбарларды тастыктаган адамдар жете алат” – деди (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَقَابُ قَوْسٍ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِمَّا تَطْلُعُ عَلَيْهِ الشَّمْسُ أَوْ تَغْرُبُ» متفق عليه.

8-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бейиштеги жаанын көлөмүндөй болгон жер, бул дүйнөдөгү Күн тийип же батып турган бардык жерден артык” (*Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис*).

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ فِي الْجَنَّةِ سُوقًا يَأْتُوهَا كُلُّ جُمُعَةٍ. فَتَهْبُ رِيحُ الشَّمَالِ، فَتَحْثُو فِي وُجُوهِهِمْ وَثِيَابِهِمْ، فَيَرْدَادُونَ حُسْنًا وَجَمَالًا. فَيَرْجِعُونَ إِلَى أَهْلِيهِمْ، وَقَدْ أَزْدَادُوا حُسْنًا وَجَمَالًا، فَيَقُولُ هُمْ أَهْلُوهُمْ: وَاللَّهِ لَقَدْ أَزْدَدْتُمْ حُسْنًا وَجَمَالًا، فَيَقُولُونَ: وَأَنْتُمْ وَاللَّهِ لَقَدْ أَزْدَدْتُمْ بَعْدَنَا حُسْنًا وَجَمَالًا» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

9-хадис: Анас бин Малик (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бейиште андагылар ар жума күнү келе турган базар бар. Ар келген сайын аларды түндүктөн келген жел аргы жүздөрүнөн, кийимдеринен сылап өтүп жасалгалары жана сулуулуктары артат. Үйлөрүнө жасалгасы, сулуулугу мурдагыдан да жакшы болуп келишет. Аларга үй-бүлөсү: Аллага ант болсун, чырайыңар артып, мурдагыдан да сулуу болупсуңар, – дейт. Тигилер да үйдөгүлөрүнө: Аллага ант болсун, биз кеткенден кийин силер да мурдагыдан чырайыңар артып сулуу болуп калыпсыңар, – дешет” (Имам Муслим).

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: شَهِدْتُ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَجْلِسًا وَصَفَ فِيهِ الْجَنَّةَ حَتَّى انْتَهَى، ثُمَّ قَالَ فِي آخِرِ حَدِيثِهِ: «فِيهَا مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ، وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ، وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ، ثُمَّ قَرَأَ {تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ} إِلَى قَوْلِهِ تَعَالَى: {فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مِمَّا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ} رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ.

10-хадис: Анас (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) бейиш тууралуу айтып жаткан отурушка катышып калдым. Ал сөзүнүн акырында: “Бейиште көз көрбөгөн, кулак укпаган, эч бир пенденин кыялына келбеген нерселер бар” – деп, анан бул аятты окуду: “Алардын жамбашы жатчу жайынан алыс болуп, коркуу жана үмүт менен Раббисине дуба кылышат. Биз берген ырыскыдан каржылашат. Эч ким кылган иш-амалдары үчүн аларга жашыруун даярдалып коюлган көз кубанычын билбейт” (Имам Бухари).

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ يُنَادِي مُنَادٍ: إِنَّ لَكُمْ أَنْ تَحْيَوْا، فَلَا تَمُوتُوا أَبَدًا وَإِنَّ لَكُمْ أَنْ تَصِحُّوا، فَلَا تَسْقُمُوا أَبَدًا، وَإِنَّ لَكُمْ أَنْ تَشَبَّهُوا فَلَا تَهْرَمُوا أَبَدًا وَإِنَّ لَكُمْ أَنْ تَنْعَمُوا، فَلَا تَبُؤَسُوا أَبَدًا» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

11-хадис: Абу Саид жана Абу Хурайра (аларга Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бейиш тургундары бейишке киргенден кийин бир жарчы минтип жар салат: “Силер мындан ары бейиште түбөлүк жашайсыңар, эч качан өлбөйсүңөр. Саламат болосуңар, эч оорубайсыңар. Ар дайым жаш жана сергек болосуңар, эч картайбайсыңар. Түбөлүк бактылуу өмүр сүрөсүңөр, эч качан кайгы, кыйынчылыкка кабылбайсыңар” (Имам Муслим).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ أَذَى مَقْعِدِ أَحَدِكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ أَنْ يَقُولَ لَهُ: تَمَنَّيْتُ فَيَتَمَنَّى وَيَتَمَنَّى. فَيَقُولُ لَهُ: هَلْ تَمَنَيْتَ؟ فَيَقُولُ: نَعَمْ فَيَقُولُ لَهُ: فَإِنَّ لَكَ مَا تَمَنَيْتَ وَمِثْلَهُ مَعَهُ» رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

12-хадис: Абу Хурайра (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Силерден бирөөңөрдүн бейиштеги эң төмөнкү орду, ага “Кыялдан!” деп айтылат. Ал каалаганын кыялданат. Ага: “Кыялдандыңбы?” деп айтылат. Ал: Ооба – дейт. Ага: “Сага өзүң кыялдан жана дагы ошончо берилет” деп айтылат (Имам Муслим).

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ لِأَهْلِ الْجَنَّةِ: يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ، قِيُولُونَ: كَيْبِكَ رَبَّنَا وَسَعْدِيكَ، وَالْخَيْرُ فِي يَدَيْكَ قِيُولُونَ: هَلْ رَضِينَا؟ قِيُولُونَ: وَمَا لَنَا لَا نَرْضَى يَا رَبَّنَا وَقَدْ أُعْطِينَنَا مَا لَمْ نُعْطِ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ، قِيُولُونَ: أَلَا أُعْطِينَا أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ؟ قِيُولُونَ: وَأَيُّ شَيْءٍ أَفْضَلُ مِنْ ذَلِكَ؟ قِيُولُونَ: أَجَلُ عَلَيْكُمْ رِضْوَانِي، فَلَا أَسْخَطُ عَلَيْكُمْ بَعْدَهُ أَبَدًا» متفق عليه.

13-хадис: Абу Саид Худри (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Алла Таала бейиш тургундарына: “О, бейиш тургундары!” деп кайрылат. Алар: О, Раббиз, буйругуна даярбыз. Бардык жакшылыктын Ээси Сенсиң, жакшылыкты Сен бересиң” дешет. Алла Таала: “Мага ыраазы болдуңарбы?” дейт. Алар: “Башка эч кимге берилбеген жакшылыктарга ээ болуп туруп, Сага кантип ыраазы болбойбуз?” дешет. Алла Таала: “Силерге булардан да чоң жакшылык кылайынбы?” дейт. Алар: “Булардан да чоң жакшылык эмне болушу мүмкүн?” деп таң калышат. Ошондо Алла Таала мындай дейт: “Силерге түбөлүк ыраазы болдум жана силерге эч качан каарданбаймын” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَظَرُ إِلَى الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ، وَقَالَ: «إِنَّكُمْ سَتَرُونَ رَبَّكُمْ عَيْنًا كَمَا تَرُونَ هَذَا الْقَمَرَ، لَا تُضَامُونَ فِي رُؤْيَيْهِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

14-хадис: Жарир Бин Абдулла (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Пайгамбарыбыз (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) менен чогуу турганбыз. Ал толуп турган Айга карап, анан мындай деди: “Силер ушул толуп турган Айды кыйынчылыксыз көргөнүңөрдөй Раббинерди да көрөсүңөр” *(Ишенимдүүлүгү бир ооздон тастыкталган хадис)*.

عَنْ صُهَيْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ يَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: تُرِيدُونَ شَيْئًا أَزِيدُكُمْ؟ قِيُولُونَ: أَلَمْ تُبَيِّضْ وَجُوهَنَا؟ أَلَمْ تُدْخِلْنَا الْجَنَّةَ وَتُنْجِنَا مِنَ النَّارِ؟ فَيُكَثِّفُ الْحِجَابَ، فَمَا أُعْطُوا شَيْئًا أَحَبَّ إِلَيْهِمْ مِنَ النَّظَرِ إِلَى رَبِّهِمْ» رواه مُسْلِمٌ.

15-хадис: Сухайб (ага Алла ыраазы болсун) айтат: Алланын элчиси (ага Алланын тынчтыгы жана мактоосу болсун) минтип айткан: “Бейиш тургундары бейишке киргенден кийин Алла Таала аларга: “Силерге дагы кошумча беришимди каалайсыңарбы?” дейт. Алар: “Сен биздин жүзүбүздү агартып, бейишке киргизип, тозоктон сактабадыңбы? (Башка эмне кошумча болмок?)” дешет. Ошондо Алла Таала тосмосун ачат. Аларга Раббисине карагандан да артык сүйүктүү нерсе берилген эмес” *(Имам Муслим)*.

